

- ناوی کتیب: به ختمومر بڑی.
- نویسنی: د. محمد مد عریفی.
- ویرگیپانی: هیمن محمد مد علی.
- دیزاین: قمدار رحیم.
- چاپ: به کم.
- ژمارهی سپاردن: ۲۷۰۹ ی سالی ۲۰۱۰.
- چاپخانه: دار المعرفة - لبنان.
- مافی له چاپدانهوی پاریزراوه.

ناریت

هولیر- چوارپانی شیخ محمودی حمفید.

بازاری زانست بو کتیب و چاپه مانی.

ته له فون: ۰۰۹۶۴۶۶۲۵۱۱۹۸۲

موبایل: ۰۰۹۶۴۷۵۰۴۰۶۴۶۱۰

Website: www.nareenpub.com

E-mail: info@nareenpub.com

ناوازه‌ترین بهره‌می د. محمەد عەریفی

بەختە وەر بژی

• هونەری هەڵسوکەوت لە گەڵ خەڵکی، لە سایەی رێژینی پیغمبەر دایە.
• ئەزموونی زیاتر لە بیست سالی توێژینه‌وه‌و خول و یاده‌وه‌ری نووسەر.

وەرگیرانی
هێمن محمەد عەلی

٢٠١١ز

چاپی یەكەم

١٤٣٢هـ

ناییت

پېشەكس..

بە ناوى خۇداى بەخشىندەى مېھرىبان

سوپاس و ستايش بۇ پەروەردگارو درودو سلاويش بۇ سەر گيانى پېغەمبەرى
پېشەواى نازىزو نازدار ﷺ..

لە تەمەنى شانزە سالىمدا پەرتوكىكى (دېل كارىنجى) م لەبەر دەستدا بوو، بە ناوى
(ھونەرى مامەلە كردن لەگەل خەلكىدا) بە راستى پەرتوكىكى زۆر ناوازمو ناياب بوو،
ھەر لەبەرئەو ھەندان جار خویندەمەو..

نوسەرى پەرتوكەكە پېشنىارى ئەو ى كرد بوو، كە پېويستە خوینەر ھەموو
مانگىك جارىكى بخوینىتەو، منىش وام كردو ياساو بنەماكانى پەرتوكەكەم بە
سەر ھەلسوكەوتەكانم لەگەل خەلكىدا جىبەجى كردو ئەنجامى زۆر سەرسورھىنەرم
لېيانەو بە دەست ھىنا..

نوسەرى پەرتوكەكە كۆمەلەك بنەماو ياساى ديارى كرد بوو، لە ژېر ھەر بنەمايەكيشدا
نەمۇنەو رووداوى پياوانى بە تواناو بلىمەتى باس كرد بوو، وەك: رۆزفەلت.. لىكۆلن..
جوزف.. مايك..

بىرم كەردەموو لە ژيانى (دېل كارىنجى) وردبوومەو، روانىم ئەم پياو ە پېناوى
بەختەومرى ژيانى دونىادا دەينوسى و خەلكى بۇ ژيانىكى ئاسودە رېنمايى دەكرد، ئەى
ئەگەر ئەم پياو ە ئاپنى پېرۆزى ئىسلامى بناسىايەو مۇسلمان بووايە، ئەوا ئەو كاتە
بەختەومرى ھەردوو دونىاي بە دەست دەھىنا.. بەلام بە داخەو، پاشان روون بۆومو
دەركەوت كە (كارىنجى) خۆى كوشتوود، ئەوسا بۆم دەركەوت كە پەرتوكە ناوازمو بە
نرخەكەى ھىج سودىكى پېنەگەياند..

بە ناو مېژووى مۇسلماناندا گەرامو وردبوومەو، بېنىم لە ناو رېژىنى پېغەمبەرى
نازىز ﷺ و ھاو ەلانيدا نەمۇنەى زۆر جوانو بە نرخ ھەيە لە ھونەرى مامەلە كردندا،
كە دەتوانرېت لېيان بە ھەرمەند بېن.. ھەر لەم روانگەيەو دەستم كرد بە نوسىنى ئەم
پەرتوكە، لە بوارى ھونەرى ھەلسوكەوت كردن لەگەل خەلكىدا..

ئەم پەرتوكەى بەردەستت، نوسراوو لەدايك بووى مانگىك پان سالىك نىە، بەلكو

ئەنجامى لىكۋالىنەمۇ خويۇندىنەمۇ بىست سالىمە.. سوپاسى پەرومردىگارم دىگەم كە تا ئىستى يارمەتى داوم بە نوسىنى نىزىكەى بىست پەرتوك، كە ھەندىكىان تىراشى دوو مليۇنىان تىپەراندووه، لەگەل ئەمەشدا خوشەويستىن پەرتوك لە دىلدا ئەم پەرتوكەى بەردەستى بەرپىزتە، ھەستىش دىگەم بە سودىرىنى پەرتوكەكانمە..

ئەم پەرتوكەى كە وشەكانىم بە مەركەمپىكى تىكەل لە خويۇنم نوسىووه.. ھەست و نەستەم لەگەل دىپەرەكانىدا ئاوپىزان بوون.. زۆرىك لە يادگارپەكانىم تىادا تۆمارە.. كۆمەلە وشەپەكى تىاداپە كە لە دلەو دەرچووه، بەو ھىواپەى بگات بە دلەكان.. زۆر تامەزرۇم لە دەرگای دلى تۆى خوشەويست بدات و لە مالى دىلدا جىگىر بىت و بچەپتەووه.. دەى تۆش بەزەپىت پىايدا بىتەووه..

ئای چەند دلخۆش و ئاسودە دەبىم كاتىك خوشكىك پان براپەكى خويۇنەر، ئەوھى لەم پەرتوكەداپە، لە ژيانىدا جىبەجىي بگات.. بەھۇى ئەم پەرتوكەوھ بەرە بە ژيانى بدات و زياتر خۆشى لە ساتەكانى تەمەنى بىپىنىت، پاشان ھەست و سۆزى خۆى بەوپەرى راشكاوى و راستگۆپىوھ لە رىگەى نامەوھ، پان لە رىگەى (SMS) دوه بۆ نوسەرى ئەم چەند دىپەرە بىپىرىت، بۆ ئەوھى سوپاسى بگەم و بە نادىارىش نزاى بۆ بگەم و لە پەرومردىگار بۆى بپارىمەوھ..

ھىوادارم ئەم پەرتوكە سودمەند بىت و سودى لىپىپىرىت و تەنھاش لەبەر خاترى پەرومردىگارى خوشەويست بىت.. ئامىن..

د. محمد عبدالرحمن العريفي

Arefe5@yahoo.com

بۆستە / ۱۵۱۹۷ رىياز ۱۱۷۷۵

مۆبايل / ۰۰۹۶۶۵۰۵۸۶۵۱۴

سەرمەقا..

مەبەست ئەوھ نىە پەرتوكىك بخويۇنىتەوھ..
بەلكو گىرنگ ئەوھى، سودى لى بىپىنىت..

نەوانە سودمەند نابىن..

لەبىرمە ئە رېگەى مۇبايلەكەمەۋە، كورتە نامەيەكم بۇ ھات، تيايدا نوسرا بوو: يا
 شېخ، ھوكمى خۇكوشتن چيە؟
 پەيۋەندىم بەۋ كەسەۋە كىرد، گەنجىك ۋەلامى دامەۋەۋە پېم وت: بېۋرە لە
 پىرسىارمەكت ھالى نەبووم، پىرسىارمەكت دوبارە بىكەرەۋە!
 ۋەلامى دايەۋەۋە وتى: پىرسىارمەكەم روون و ئاشكرايە.. ھوكمى خۇكوشتن چيە؟
 ويستم ۋەلامىكى بىدەمەۋە، كە بە لايەۋە چاۋەرۋان نەكراۋ بىت، بۇيە بە پىكەنىنەۋە
 پېم وت: دروستو رېگە پېدراۋە..
 گەنجەكە ھاۋارى كىردو وتى: چى؟!
 وتم: ئەلئى چى ھاۋكارىت بىكەم لە دىارى كىردنى ئەۋ رېگەيەى كە خۇتى
 پىدەكوژىت؟!
 گەنجەكە بىدەنگ بوو..

پاشان وتم: باشە بۇچى دىتەۋىت خۇت بىكوژىت؟!
 وتى: لەبىرنەۋەى ھىچ پەمۋاپايەۋە ۋەزىفەيەكم نىيە ۋەلئى خۇشيان ناۋىم ۋەست
 دىكەم كەسىكى زۇر دۇراۋو روخاۋوم ھەروەھا.. رووداۋىكى خۇى بە درىزى بۇ
 گىرامەۋە، كە نەيتۋانىۋەۋە پەرە بە تۋاناكانى بىداتو تۋشى شىكست بوۋە..
 ئەم ھالەتەش بەلەيەكى گەۋرەيە كە بە سەر زۇرىك لە خەلئىدا ھاتوۋە..
 بۇچى دىبىت كەسانىك بەم شىۋەيە سەپرى خۇيان بىكەن ۋە خۇيان لە لا كەم بىت؟!
 بۇ دىبىت بە چاۋىك سەپرى ئەۋ كەسانە بىكات، كە لە سەر لوتكەى چىپاكان راۋەستاۋو
 لە خۇى رانەبىنىت، ۋەكو ئەۋ كەسانە بىگاتە سەر لوتكەى چىا؟! ھىچ نەبىت ئەگەر
 نەشتۋانىت بىگاتە لوتكە، با بە سەر چىپاكاندا سەرگەۋىت، ھەروەك ئەۋ كەسانەى كە
 سەرگەۋىتن..

يعيش ابد الدهر بين الحفر..

ومن يتهدب صعود الجبال

بەلى. ئەو كەسەى بىرسىت سىركەۋىت بە سىر جىياكاندا، دەپىت ژىانى لە چال و شىۋەكاندا بە سىر بەرىت.

ئەزىنى كى سود لەم پەرتوكە نابىنىت؟! يان كى سودمەند نابىت لە ھەر پەرتوكىك لە پەرتوكەكانى ھونەرى مامەلەو ھەلسوكەوت كىردن؟! ئەو كەسە سودمەند نابىت، كە ملكەچى ھەلەكانى دەپىت و خۇى دەداتە دەست ئەو ھالەتەى كە تىپداپەتەى دەلىت: ھەر لە سىرمتاۋە مەن بەم شىۋەپە گەۋرە بووم و ناتوانم گۆرانكارى لە خۇمدا ئەنجام بەدم. خەلكىش ھەر بەم چاۋمۇدە سەپىرەم دىگەن. زۆر مەھالە دىگەن خالىد بىتوانم قىسە و گوشتارى جوان دەرىپىم. يان دىگەن احمد بەردىمۇم پوخۇش بەم. يان دىگەن زىاد لە لای خەلكى خۇشەۋىست بەم.

رۇژىك لەگەل پىاۋىكى پىردا دانىشتىبووم، لە شۋىنىكى گشتىدا، پىاۋە پىرەكە لەگەل تەنىشتەكەپدا قىسەى دىگەردە نامادىبوۋانىش لەبەرتەمەن و پىشە سىپىيەكەى رىزىان دىگەرت، مەنىش چەند كۆرتە ئامۇزگارپەكەم پىشكەش كىرد، لە ناۋ قىسەكاندا، باسى قەتۋاپەكى شىخ عبدالعزىز بن باز كىرد، كاتىك لە قىسەكانم تەۋاۋ بووم، پىاۋە پىرەكە زۆر بە شانازىۋە پىى و تەم: مەن و شىخ عبدالعزىز بن باز چىل سالى ئەمەۋىيە ھاورپى يەكتر بوۋىن و لە يەككىك لە مەزگەۋتەكاندا لە لای شىخ محمد ابراهيم دەمانخوۋىند. ئاۋرەم داپەۋە سەپىرىكىم كىرد، بە رۇخسارىۋە شادومانىيەك دەپىنرا، لەبەرنەۋەى رۇژىك لە رۇژان ھاورپى پىاۋىك بوۋە، كە زۆر سىركەۋىتوۋ بوۋە لە ژىانىدا.

لە دلى خۇمدا دىۋارەم دىگەردەۋە دەم و تە ھەزاردە داماۋ، ئەى تۆ بۇ دىگەن شىخ عبدالعزىز بن باز سىركەۋىتوۋ نەبوۋىت؟! كە رىگەى سىركەۋىتتە دۇزىۋە، ئەى بۇ نەتۋانى بىگەپتە مەنزىل و بەردىمۇم بىت؟! بىت!

بۇچى كاتىك كە شىخ عبدالعزىز بن باز كۆچى دىۋاپى كىرد، دوانگەۋ مىجىراپ و پەرتوكەخانەكان ھەمۇ دەستىيان كىرد بە گىران؟! چەندەن كەس بۇ لە دەستچوۋنى ئەو زاناپە دىيان ئالاندە ئەسىرىنىان دىرشت، بەلام

لەۋانەپە كاتىك كە تۆ دەمىرىت، كەسىك مەگەر لەبەر عورف و عادەت، يان بۇ مۇجامەلە نەبىت، ھەمىسكىكت بۇ نەپىزىت!! ھەمۇومان لەۋانەپە رۇژىك لە رۇژان بلىن: فلا نە كەسمان دەناسى. ھاورپى فلا نە

كەس بووین.. لەگەڵ فلانە كەسدا لە فلانە شوێن و جێگەدا دانیشتین.. ئەم قسانە هیچیان جێگەی فەخرو شانازی نین، بەلكو شانازی ئەومێ بەگەیی بە لوتكە، وەكو ئەو كەسانەیی پێی گەشتن..

دەمی پالەوان و گورج و گۆژ بەو هەر لە ئیستاو، هەموو ئەو كارانە جێبەجێ بكە، كە سود بە تواناكانت دمگەینن..

دەمی سەرگەوتوو بە.. چارەو روخساری مۆن و گرژت، بگۆرە بە زەردەخەنەو روخۆشی..

ڕەزایی و چروكیت، بگۆرە بە بەخشنەمی..

تورمیی، بە لەسەر خۆیی..

بەلاو نازەحمەتیاكانت، بگۆرە بە شادومانی و بەختەومری..

چەکی بەهێزبشت، با باومرو ئیمانەكەت بێت..

بەختەومر بژی و جێژ لە ژبانت ببینە، چونكە ژبان زۆر كورتەو كاتیك نیه بۆ

غەم و خەفەت.. ئەی چی بكەیت باشە؟!

ئەم بەرتوكەم بۆ وەلامدانەوێ ئەم پەرسیارە نوسیوو.. لەگەڵم بن و بشتیوان بە

خودای پەرورەدگار دمگەین بە مەبەست..

لەگەڵماندا دەمییێتەو..

پالەوان: ئەو كەسە، كە سورە لە سەر ئەوێ

پەرە بە تواناكانی بداتو سودیان ئێ بپینێت..

چى قىردەبىن..؟!

زۆربەى خەللى ھاوبەشەن لە ھۆكارمىكانى خۇشى و ناخۇشى.. ھەموويان كاتىك پارەو سەرومتو سامانىان زۆر دەبىت، دلخۇش دەبىن..

كاتىك لە كارمىكانىندا سەركەوتوو دەبىن، ھەرومىھا كاتىك نەخۇشەكانىيان چاك دەبىتەو، دلخۇش دەبىن..

كاتىك ژيان بە دەمىانەو ھەيدەكەنىت و ئامانجەكانىيان بەدى دىت، خۇشحال دەبىن.. لە ھەمان كاتدا، ھەموويان كاتىك ھەزار دەبىن، دلتەنگى روويان تىدەكات و غەمبار دەبىن..

كاتىك نەخۇش دەكەون و كاتىك كە سوگايەتەيان ھەيدەكەرىت، غەمبار دەبىن.. مادام واىە، دەى وەرە با بگەرىن بە دوى ئەو رېگەو ھۆكارانەدا، كە دلخۇشمان دەكات و سەركەوين و زال بىن بە سەر ئەو رېگەو ھۆكارانەدا كە دلتەنگەمان دەكەن..

بەلى.. رېرەوى ژيان ھەر واىە، مەرف لە نىوان خۇشى و ناخۇشىدا، لە نىوان تالى و شىرىنىدا دەيگوزەرىنىت.. منىش لەم شتانەدا لەگەلتەدام، بەلام زۆرجار بەلاو نەرەھەتى و غەم و خەفەتەكان، لە قەبارەى خۇيان گەورەتر دەكەين و چەندەن رۆژ بە غەم و پەژارەو ژيان بە سەر دەبەين، لە كاتىكدا وا پىويست بوو، كاتىمىرەك، يان چەند ساتىكى كەمەمان، لەگەل ئەو غەم و پەژارەدا بەسەر بەردىايا..

دەى بۆچى ئەو كاتە پىرۆزانە لەگەل غەم و پەژارەدا بە سەر بەرىن؟! براو خوشكى نازىز: بزانە كە غەم و پەژارە بە بى پرس و راو بە بى لە دەرگادان، خۇى دەكات بە ناو دل و دەرووندا، بەلام چەندەن رېگەو شىوازىش ھەيە، بۇ داخستنى دەرگادان بە رووى غەم و پەژارەكان..

وەرە بچىن بۇ بابەتتىكى تر..

چەندەن كەسى خۇشەويست دەبىنىت لە ناو كۆمەلگەدا.. ئەو كەسانەى، كە خەللى بە بىنىنىيان دلخۇش دەبىن.. ئەو كەسانەى كە خەللى ھەز دەكەن لەگەلىيان دانىشەن و ھەلسوكەوتەيان لەگەل بىكەن..

ئاپا رۆژىك بىرت كەردۆتەو كە يەكەك بىت لەو كەسانە؟! بۆچى رازى دەبىت، كە

خەللى كارىگەر بىيان لە سەرت ھەيىت و پىيان سەرسام بىت؟! ئەى تۆ بۆ كارىگەرى لە
سەر دەور و بەرت دروست ناكەيت و وا لە خۆت ناكەيت، خەللى پىت سەرسام بىن؟!
لېرمدا با ڧىر بىن، چۆن ھەول بەدەين بەو شىۋىيە بىن و كارىگەرى لە سەر كەسانى
تر دروست بگەين.. بۆچى نامۇزايەكت لە كۆرۈ دانىشتىڭىدا كاتىك كە قسە دەكات،
خەللى ھەموو بېدەنگ دەين و گوۋى لېدەگرن، بەلام كاتىك تۆ قسە دەكەيت، خەللى
بىت ھەلدەكەن و بېزار دەين و بە قسە ئەملاولا نارەھەتتە دەكەن؟! بۆچى؟!
لەوانەيە تۆ زياتر شارمزاو خاومەن زانىارى تىرىش بىت.. بىروانامەكەشت بەرزتر
بىت.. خاومەن پەلو پايمەكى بەرزىش بىت.. ئەى بۆچى ئەو تۈانيۋىيەتى سەرنجى
خەللى بۆ خۆى رايكىشيت؟! ئەى بۆ تۆ ناتۈانى؟!
بۆچى باۋكى وا ھەيە، مەندالەكانى زۆريان خۆش دەۋىت و ھەز دەكەن ھەمىشە لە
خەمەتيدابن، بەلام باۋكى واش ھەيە، مەندالەكانى بە چەندەن بىيانو خۆيان لە باۋكىيان
دەشارنەۋە ھەز ناكەن لەگەلدا كاتەكانىيان بەسەربەرن؟!
بۆچى ھەردوۋكىيان ھەر باۋك نىن..؟! ئەى بۆچى..؟! ئەى بۆچى..؟!
لېرمدا ھەول دەدەين كە ڧىر بىن، بەختەومر بىژىن و چىژ لە خۆشەيەكانى ژيان
بىيىن.. ڧىرى رېگەو ھۆكارەكانى رايكىشانى سەرنجى خەللى بۆ لاي خۇمان بىيىن..
ڧىر بىن كارىگەر بىيان لە سەر دروست بگەين..
ڧىر بىن لە سەر كەم و كۆرپەكانى خەللى ئارامگر بىن و بتۈانىن لەگەل ئەو كەسانەدا
بىژىن، كەبە ھەلسۈكەۋتۈيان دەور و بەريان ئازار ئەدەن.. و.. ھەرومھا..
دەى سلاۋت لىيىت و بەخىرەتەنت لېدەكەم بۆ ئەم بۈارە..

ۋەتەنكە..

سەركەۋتەن: بىرىتە لە ئەنجامدانى چەند شارمزاىيەك،
كە بە ھۆيانەۋە خۆشەۋىستى خەللى بە دەست بەيىنىت،
نەك دۆزىنەۋە ئەو شتەنى كە خەللى خۆشيان دەۋى..

بۆچى بەدۋاسى شامزايىبەكاندا دەگەپتۇن؟!

سەردانى بەگىك لە ناۋچە ھەژارنشىنەكانم كىرد، بۇ ئەۋەدى تەۋە نامۇزگارىك
پېشكەش بىكەم.. لە دۋاسى تەكانم بەگىك لە مامۇستاكان ھات بۇ لامو پىيى وتەم: پىمان
خۇشەۋ ھەز دىكەين يارمەتى ۋ ھاۋكارى ھەندىك لە قوتابىبەكان بىكەيت..
مىنىش بە سەرسورمانەۋە وتەم: ئايا قوتابخانەۋ خويىندىگەكانى دىۋەلت بە خۇرايى
نەين؟!

وتى: بەلىۋا، بەلام يارمەتەيان بىدە بۇ ئەۋەدى خويىندىنى زانكۇ تەۋاۋ بىكەن..
وتەم: ھەروھە زانكۇش، ئايا زانكۇكانىش ھىكۈمى نەين؟! بەلكو ھىكۈمەت پارمىشان
دىداتى!!

وتى: چىرۇك ۋ بەسەرھاتەكەت بۇ دىگىر مەۋە..
وتەم: دىۋى..

وتى: ھەندىك لە قوتابىبەكانمان بە نەرمىيەك دۋانۋەندى تەۋاۋ دىكەن، كە كەمىر
نەبىت لە ۴۹%، ئەۋەندە خاۋەن زانىيارى ۋ زاناۋ بە تۋانان، بەشى نەتەۋەبەك دىكەن..
كاتىك دۋانۋەندى تەۋاۋ دىكەن ۋ دىيانەۋىت بىرۇن بۇ شارىكى تر، بۇ ئەۋەدى دىرژە
بە خويىندى بىدەن، لە بۋارمەكانى ئەندازىارى، پان شەرىمە، پان كۆمپىوتەر، باۋكى
ھەندىكىان رېگىرىيان لىدەكەن ۋ بە مىندالەكانىيان دىلەن: ئەۋەندى فېربوۋىت بەسەۋ
دانىشەۋ لەگەلما خەرىكى بەخىۋەردىن ۋ لەۋەردىنى مەرومالات بە..
مىنىش ئاگام لە خۇم نەماۋ بە دىنگى بەرز ھاۋارم كىردو وتەم: بەخىۋەردىنى
مەرومالات؟!

وتى: بەلىۋى.. بەخىۋەردىن ۋ بوۋن بە شۋانى مەرومالات..
بەلىۋى.. ئەۋە ھەژارە لە لاي باۋكى دىمىنىتەۋەۋ دىبىت بە شۋانى مەرو بىزن.. ھەموۋ
تۋانۋا بەھرمەكانى دىچەنە ژىر گل.. چەند سالىك بە سەرتەمەنىدا تىدەمپەرىتو

شۋانى بىزىن ۋە مەر دىھىت، لەۋانەشە ژيانى ھاسەردارىش پىك بەيتىت ۋە مىندالىشىيان
بىيت ۋە بە ھەمان شىۋى باۋكى ھەلسۈكەوت لەگەل مىندالەكانىدا بىكات ۋە مەرۋ بىزىيان
پى بىلەمۈرپىت ۋە بىيانكات بە شۋان!!

ۋەم، ئەمى چارمىر جىيە!!

ۋەم، چارمىر ئەۋمىيە كە باۋكىيان رازى بىكەمىن بەۋەى كە كەسىك بە كرى بىگرن، بە
چەند سەد رىئالىك مەرۋ مالاكەكانىيان بۇ بە خىۋ بىكات. ئەۋ پارمەش ئىمە بىدەمىن،
بۇ ئەۋەمى مىندالە لىھاتۋەمۋەكانىيان تۋاناۋ بەھرمكانىيان بەرھەم بەيىن، ھەرۋەھا ھەۋل
بەدەمىن ئەرك ۋە خىزمەت ۋە بىزىۋى قوتابىيەكانىش بىگرىنە ئەستۋ، ھەتا خۋىندەكەمىيان
تەۋاۋ دىمەن..

پاشان مامۇستاكە كەمىك سەرى داخست ۋەم، بە راستى گوناھ ۋە تاۋانە بەھرمۋ
شارمىزىۋ تۋاناكان لە ناخ ۋە دىروۋنى خاۋمەكانىياندا بىخىكىنرەت ۋە لەۋاۋىرەت ۋە بەۋ
ھۋىيەشەۋە تۋوشى غەم ۋە بەزارمىن..

بىرم لە ۋەمەكانى مامۇستاكە كىرەۋەۋ بۆم دىركەۋەت، ناتۋانىن بىگەمىن بە لۋتەكە، تەنھا
بە بەكارھىنانى تۋاناۋ بەھرمكان نەبىت..

بە دىلناپىيەۋە ھەمۋە ئەۋانەى كە سەركەۋتۋو بۋون، بەھۋى ئەمىجەمىدان ۋە بەكارھىنانى
تۋاناۋ بەھرمكانىيانەۋە بۋو، جا لە بۋارىكى ۋەك زانست ۋە زانىاردا بىت، يان لە بۋارى
بانگەۋاز كىرىدا بىت، يان لە بۋارى بازىرگانى، يان لە بۋارى ۋە تارىزىدا، يان لە بۋارى
پىزىشكىدا، يان لە بۋارى ئەمىدازىاردا، يان لە بەدەست ھىنانى دلى خەلگىدا بۋو بىت ۋە
تۋانىبىيتىيان خۋىيان لە لای خەلگى خۋشەۋىست بىكەن.. ياخۇد ئەۋ كەسانەى سەركەۋتۋو
بۋون، لە ھەلسۈكەۋتەياندا لەگەل دۋست ۋە ھۋرى ۋە دىروۋ دراۋسىكانىياندا، ھەمۋى بە
ھۋى بەكارھىنانى تۋاناۋ شارمىزىۋ بەھرمكانىيانەۋە بۋو..

مەبەستم لە سەركەۋتۋوانىش، ئەۋ كەسانە نىيە كە بە ھۋى كەسانى تىرەۋە بە سەر
شانى خەلگىدا ھەۋل دىمەن سەركەۋن ۋە ئامانجەكانىيان بە دەست دەھىن!!

ھەمۋە ئەۋ كەسانەى كە لە بۋارمەكانى ژيانىياندا سەركەۋتۋو بۋون، بەھۋى بە
گەرخستنى تۋاناۋ شارمىزىۋ بەھرمكانىيانەۋە بۋو، جا خۋىيان ھەستىيان پىكرەد بىت،
يان نا..

ھەندىك كەس ھەر لە خودى خۇياندا كەسانىكى سەرگە وتوون، كەسانى تىرىش ھەن
كە ھەولياندا ھەنرى بە گەر خستنى تواناۋ بە ھەرمكانيان بن و لە پاش جىبەجى كردنى
ئەو بنەمايانە سەرگە وتنيان بە دەست ھىناۋە..

ئىمە ئىرمدا دەر بارەى ئەو كەسە سەرگە وتووانە دەدوین و شارمزاى ژيانيان دەبين و
ھەول دەمدىن شارمزاى ئەو پىگەو ھۆكارانەيان بين كە بە كارىان ھىناۋە، بۇ ئەۋەى
بزانين چۆن سەرگە وتنيان بە دەست ھىناۋە؟

ئايا گونجاۋە ھەمان پىگەو شىۋازى ئەو كەسانە بگرىنە بەر، بۇ ئەۋەى بە ھەمان
شىۋەى ئەوان سەرگە وتن بە دەست بەينين؟

ماۋىيەك لەمەو پىش گويم لە چاۋپىكە وتنى يەككە لە دەۋلەمەندە بە ناۋبانگەكانى
جىهان بوو، ئەۋىش شىخ سلىمان راجى بوو.. بينيم ئەم پياۋە لە ھەلسوكە وتيدا،
ھەرومھا لە بىروبۇچوونيدا، ۋەكو چىايەكى بەرز ۋابوو..

پياۋىك، كە خاۋمنى چەندەن مليارە.. خاۋمنى چەندەن بالەخانەو خانوۋە.. سەدان
مىزگەۋتى دروست كىدوۋە.. ھەزارمھا بىياۋك و بىنەۋاى سەر بەرشتى كىدوۋە بە خىۋى
كىدوۋن..

پياۋىك لە لوتكەى سەرگە وتندا، دەر بارەى ژيانى خۇى دەدواۋ باسى پەنجا سال
لەمەۋبەرى خۇى دىكىد، كە ۋەكو ھەر كەسىكى ئاساىى ۋا بوۋە.. زۆر كات تەنھا ناننى
ئەو پۇژەى ھەبوۋە جارى ۋا ھەبوۋە ئەۋەشى دەست نەكە وتوۋە!!

باسى ئەۋەى كىد كە زۆر جار مال ۋ جىگەو پىگەى خەلكى پاك كىدۋتەۋە، بۇ ئەۋەى
خواردنى پۇژانەى بە دەست بەينىت!! جارى ۋاش ھەبوۋە، شەۋى گەپاندوۋە بە پۇژو
لە دوكانىك، يان لە بانكىكىدا كارى كىدوۋە!!

باسى ئەۋەى كىد، كە سەرمقا چۆن لە دامىنى چىاكاندا ژيانى بەسەر بىردوۋە پاشان
بەردەۋام بوۋە لە سەرگە وتن، ھەتا گەپشتوۋەتە سەر لوتكەى چىا..

لە تواناۋ بە ھەرمكانى ئەو پياۋە ۋىدبوۋەمەۋە بۇم دەرگەۋت زۆر كەس ھەن، كە
دەگونجىت بە ھەمان شىۋەى ئەو پياۋە بن لە ژيانانداۋ بە پىشت بەستىن بە پەرومردگار
سەرگە وتن بە دەست بەينىن، بەلام دەپىت ھىرى بەگەر خستنى تواناۋ بە ھەرمكانىش
بين و لەگەل ئەمانەشدا بە نارام ۋ خۇراگر بين..

شىتېكى تر ھەيە، ئەۋىش ئەۋىيە كە ھەندىكمان تواناي داھىنانمان ھەيە، بەلام لە تواناو بەھرمگانمان بىئاگاين، يان كەسېك نېە كە يارمەتيدەرمان بىتو ھاۋكاريمان بىكات.. ومكو ئەۋەى كەسېك تواناي دەرپرېنى بەھىزە، يان خاۋەن بۆجۈۋىكى بازىرگانىيە، ياخود زانىياري و زېرمكەكى تىدا بەدى دىكرېت.. ئەم بەھرمو توانايانەش، يان بە ھۆى خودى كەسەكەۋە دەرەكەۋىت، يان لە رېگەى مامۇستايەكەۋە، يان لە رېگەى بەرپرېسىكى ئىدارىەۋە، يان لە رېگەى براپەكى نامۇزگارېكارو دىسۆزەۋە دەرەكەۋىت، ھەر چەندە لەم رۇزگارەدا ئەو جۆرە كەسانە زۆر كەمن..

جارى واش ھەيە ئەم تواناو بەھرانە لە ناۋ ناخى ئەو كەسانەدا بەند دىكرېن و پېش ئەۋەى لە دايك بن دىمرن و لەناۋدەچن.. ئەو كاتەش سەرەردىيەك، يان وتارېيژېكى بە توانا، يان زانايەك، لە دەست دىمىن، بەھەمان شىۋە لەۋانەيە ھاۋسەرېك، يان باۋگىكى نامۇزگارېكار لە دەست دىمىن..

لېرەدا باسى ھەندېك لە بەھرمو تواناي ناۋازە دىكەين و بىرت دىخەينەۋە، بەلكو لە تۆى بەرپىزدا ھەبن، ئەگەر لە تۆى نازىزىشدا بوونيان نەبىت ھەۋل دىمىن پىرۋەت پىبگەين و لە سەريان رات بېيىن..
دەى خىرا..

بىرۆكىرىك..

ئەگەر بە سەر چىادا سەرەكەۋىت، بۇ ئوتكە بىروانەۋ ئاۋر بە لاي ئەم بەردانەدا مەدەرمەۋە، كە ئە دەۋرۋىرەتمەۋە بەردىمىنەۋە.. بە باۋمىر مەمانەۋە سەرەكەۋمۇ باز ھەلمەدە، با قاچت نەخزىتو بەرنەبىتەۋە..

پەرە بە تۈنەكەنت بەدە..

لەگەل ھەندىك كەسى وادا، دادەنىشىيت و دىمەۋىتە گەتوگۇ، كە تەمەنى بىست سالىك دىبىت و دىبىنىت خاۋەن شىۋازىكى دىارىكرادە، لە ھەلسۈكەوت و بىروبۇچوونىدا، پاشان لە تەمەنى سى سالىدا لەگەلىدا دادەنىشىيت و سەپىر دىمەۋىت خاۋەن ھەمان تۈنەكەنت بىروبۇچوون و زانىست و زانىارىيە و ھىچ بەرمە پىشچوونىكى لە ژيانىدا ئەنجام نەداۋە.. بەلام بە پىچەۋانەۋە كەسانىكى تر دىبىنىت، سودىان لە ژيانى خۇيان بىنىۋەم ھەمۇو پۇزىكىيان لە پۇزىمەنى پىشترىان جىۋازىترە و گۇزىنكارىيان لە ژيانىدا ئەنجامداۋە بەرمە پىشچوونىان پىۋە دىارە.. بەلكو كاتىمىرىك لە ژيانىان تىناپەرىت، ئەگەر لە روۋى دىن و دۈنياۋە بەرمە پىشچوونىك ئەنجام نەدەن..

ئەگەر دىمەۋىت ئەو جۇرە كەسانە بىناسىت، وىرە با لە ژيانىان وىرەنەۋە..

كەنەلە ئاسمانىيەكان ۋەك نەمۇنە وىرەمگىرىن..

كەسانىك ھەن كاتەكانى خۇيان لەگەل كەنەلە ئاسمانىيە بە سودىكاندا بەسەردەبەن و زانىارى و زىرىمكىيان بەرمە پىشەۋە دىبەن.. سود لە شارمىزى گەتوگۇ كەسانى بىلىمەت وىرەمگىرىن.. ھىرى راگۇرىنەۋە بە ئارامى دىرەپىنى بۇچوونەكانىان دىبىت.. ھىرى شىۋازى دىرەپىنى جۈۋان و رازى كەردى كەسى بەرامبەر دىبىت، بە شىۋازى زۇر نەرمە و نىان و جۈۋان ھەلسۈكەوت دىمەت..

بە پىچەۋانەۋە كەسانىك ھەن كە ناپەلن زىجىرە دىراماكانىان لە دىست دىرەپىت، ئەو دىراماكانەى كە باس لە چىرۋىكى خۇشەۋىستىيەكى دۇراۋو شىكست خواردوۋ دىمەن، پان باس لە شانۇپىيەكى سۆزدارى دىمەن، پان كاتەكانىان بە دىار ھىلمىكى خەيلاۋى ترساناگەۋە بە سەر دىبەن، كە ھىچ بىنەماۋ بىنەپەتتىكى راستى نىيە..

توخودا لە دۋاى پىنج سال سەپىرى كەسانى بەشى يەكەم و كەسانى بەشى دۋەم بەكە، كامىيان تۈنەكەنتىان بەرمە پىداۋە بەرمە پىشەۋە ھەنگاۋىان ناۋە؟!

كامىيان زانىارىيەكانىان فراۋانتر بوۋە؟!

كامىيان ھەلسۈكەۋىتەن لەگەل روۋداۋەكاندا گۈنجاۋترە؟!

بىگومان كەسانى بەشى يەكەم سەركەۋتوۋترن، بەلكو لە ھەلسۈكەۋىتىيەكاندا ھەست

بەم جىاوازيانە دىگىرىت..

كەسەنى بەشى يەكەم، لە وتەم گوفتارمەكانياندا پەشت بە بنەما شەرىعەكان و ئامارو
راستىيەكان دىمەستەن، كەسەنى بەشى دوومەيش لە كاتى ئاخاوتنەكانياندا پەشت راستى
قەسەكانيان، بە وتەى بە ناو ھونەرمەندان و گۇرانى بىژان دىكەن..
ئەمەتا يەكەك لەم كەسەنە جارىك لە جاران لە ناو قەسەكانياندا دەلىت: خودا ھەرمو بەتى،
ئەى بەندەكەم ھەول و كۆش بەكە، مەيش لەگەلتە ھەول و كۆش دىكەم!!
ئەمە كەسە ئاگانار دىكەنەمە ھەم پەى دەلىن، ئەمە ئايەت و ھەرمەشتى ھەرمەردگار
نە!!

كەسەكە رەنگى تەكەجەت و پاشان بىرى كەوتەمە، ئەمە قەسەبەى لە يەكەك لە
دەمەكاندا بىستوو ھەم بىر ھۇشدا رەنگى داوتەمەمە لە خەيالىدا مەمە..
بەلى.. قەپ و مەنەجەل، ئەمەى لىدەرمەھىنرەت كە تەيادەبەتى، پاخود جى بەجەنەت،
ھەم ئەمەش دەرۋەنە دىكەت..

با ئەمەجارەيان گۇفارو رۇژنامەكان بە نمونە و مەبەرىن..
جەندەن ئەوانەى گەنگى بە ھەول و زانىارى بە سوود دەمەن.. ھەول دەمەن ھەم بە
تواناكانيان دەمەن بە زانست و زانىارى بە سوود، خۇيان ھەم جەك بەكەن!!
ئەى جەندەن ئەوانەى تەنھا سەبىرى لاپەرمەكانى بەشى و مەرزىش و ھەولە ھونەرىيەكان
دىكەن!! ھەمەتا وەى لىتەتو، رۇژنامەكان پەشەركەنى ئەمە دىكەن، كە لاپەرمەى ھونەرى و
مەرزىيەكانيان زەتەر بەكەن و لاپەرمەكانى تەكەم بەكەنەمە.. ئەگەر دىتەوئەت دوا
نەكەوئەت و لە كۆر و دانەشتەنەكاندا، خەلگى سەبىرى تۆ بەكەن و گوئە لىبەگەن و پەشەمە
بەت نەك پەشەك، ئەمە ھەم بە توانا و بەھەرمە زانىارىيەكانت بەمە بە ھەولە و پەھىنان،
خۆت بەمەمە پەشەمە ھەم..

عەبدەللە پەيادەكى دىگەرمە بوو، بەلام زۆر ورياد لىزان نەبوو.. رۇژنىك بۇ ئەنەجامدانى
نەوئە، لە مەل دەمەجەت و بەرمە مەزگەوت دىكەوئەتە رەى.. ھەمەگەمەكانى خەتەر دىكەت،
بۇ ئەمەى ھەرياد قەمەتى نەوئە بەكەوئەت و جەمەتەتەكەى لە دەست نەجەت.. لە رەگە
بە لای پەيادەكە دەروەت، كە لە سەمە دارخورمەيەك دىمەت و خەرىكى چاكەردەن و
خەمەت كەرنەى پاخەكەى دىمەت..

عەبدەللە سەرى سور دەمەنى و لە لای سەبەر، كە چۆن ئەمە پەيادە گەنگى بە نەوئەكەى
نادەت و نەجەت بۇ مەزگەوت، ھەم ھەم ئەمەى گەنى لە بانگەش نەبوو بىت!!

ھەر بۇيە بە تورمىيەۋە ھاۋار دىمكەت و دەلىت: دابەزەو بچۇ بۇ نوپۇز..
 كابراى سەر دارخورماكەش زۇر بە ئارامىيەۋە دەلىت: باشە.. باش..
 عبداللەش دەلىت: پەلە بکە ئەى گوپدرېژ!!
 كابرا ھاۋار دىمكەت و دەلىت: من گوپدرېژم؟! لقيك دارخورما دىمېزىت و دادىمېزىت،
 بۇ ئەۋەى سەرى پان بکاتەۋە..

عبدالله كە ئەمەى بىنى، سەرى خۇى دادىمېزىت و بەرمو مزگەوت بۇى دەرچىت..
 پىاۋمكە بە تورمىيەۋە لە دارخورماكە دابەزى و بەرمو مال كەۋتە رى و نوپۇزى كىردو
 كەمىك پىشوویدا، پاشان بۇ لای باخەكەى رۇپىشتەۋە، بۇ ئەۋەى كارمەكەى تەۋاۋ بکات..
 كاتىك نوپۇزى عەسەر ھات و عبدالله بەرمو مزگەوت كەۋتە رى.. بە لای دارخورماكەدا
 رۇپىشتەۋە، بىنى پىاۋمكە ۋا بە سەر دارمكەۋمىيە، ئەمجارمىيان شىۋازى ھەلسوكەۋتى
 خۇى گۇرۋى و ۋتى: السلام عليكم.. حالت چۇنە؟!

كابراش لە ۋەلامدا ۋتى: سوپاس بۇ خودا باشم..
 عبدالله ۋتى: خۇش موژدە بىت، بەرھەمى ئەمسان چۇنە؟!
 پىاۋمكە دووبارە ۋتى: سوپاس بۇ خودا باشە..
 عبدالله ۋتى: خودا سەركەۋتوۋت بکات و رزق و رۇزىت پىيىبەخىشیت و خۇشى بخاتە
 نىۋ مال و حالت..

پىاۋمكە بەم دۇعاۋ پارانەۋانە زۇر دلخۇش بوو.. نا لەم كاتەدا عبدالله ۋتى: دىمىنىم
 بە ھۇى سەرقالى ئىش و كارمكانتەۋە، ئاگات لە بانگى عەسەر نىيە!! بانگى فەرموۋەو
 نىزىكە قامەت بىكرىت، خۇزگە دادىمېزىت و فرىاي نوپۇزمكەت دىمكەۋتیت و پىشوپەكىشت
 بە خۇت دەدا، لە دۋاى نوپۇزمكەش كارمكەت تەۋاۋ بکە، خودا لەش ساغ بکات..
 پىاۋمكە دابەزى و بەرمو لای عبدالله كەۋتە رى و زۇر بە گەرمى چاك و چۇنى ئەگەل
 كىردو ۋتى: سوپاست دىمكەم بۇ ئەۋ رەۋىشت و ھەلسوكەۋتە جوانەت، بەلام نای خۇزگە
 ئەۋ كەسەم دىمىنى كە نىۋەرۇ بە لامدا تىپەپرى، ئەۋسا فىرم دىمكەد كى گوپدرېژە؟!

ئەنجام..

شارمىزايىيەكانى مامەلە كىردىت لەگەل خەلىكىدا، بناغەى
 دىارى كىردى شىۋازى مامەلە كىردى خەلىكىە ئەگەلتىدا..

غەم لە پابردوو مەخۇو مەگىرى بۇ شېرو دۆى پژاۋ..

ھەندېك كەس ۋا گومان دەبەن، ئەو سىروشت ۋە ھەلسوكەوتەى كە لە سەرى گەرە بوون ۋە لە لاى خەلكىش پىنى ناسراون، شاھەنى گۆران نى ۋە تازە ھەر بەو شىۋەپەش دەبىن كە ھەن.. ھەر بۆيە ملەكەچ دەبىن ۋە پازى دەبىن، ھەر ۋەك چۆن ملەكەچى ئەۋە بوون، كە كورتىن يان دىژىژ، پەنگى پىستىيان سىپىە يان پەش، چۆنكە لاىان ۋايە سىروشت ۋە ھەلسوكەوتى مەۋقەكانىش، ۋەك كورت ۋە دىژىژى جەستەى مەۋقە ۋە پەنگى پىستى، شاھەنى گۆرانكارى نى، لەگەل ئەۋەشدا لە لاى مەۋقى زىرەك ۋە ۋىيا، گۆرپىنى سىروشت ۋە ھەلسوكەوت ناسان ترە، لە گۆرپىن ۋە دانانى جەل ۋە بەرگ..

سىروشت ۋە ھەلسوكەوتەمان شىرو دۆى پژاۋ نى، نەتوانىن كۆى بىكەپنەۋە، بەلكو لە دەستى خۇماندايە ۋە زۆر ناسانە ۋە دەتوانىن ھەلسوكەوت ۋە سىروشتى كەسانى تىرىش بىگۆرپىن.. بە ھەمان شىۋە دەتوانىن ژىرى ۋە ھەلىشىيان بىگۆرپىن..
 ابن حزم لە كىتبى (طوق الحمامة) دا دەگىرپىتەۋە دەلىت، لە ئەندەلۇس بازىرگانىكى بە ناۋبانگ ھەبوو.. لە نىۋان ئەم بازىرگانە ۋە چۈر بازىرگانى تردا، پىشپىركى بازىرگانى ھەبوو، كىشە كەۋتە نىۋانىيان ۋە چۈر بازىرگانەكە پەقەت لىي ھەلساۋ پەيمانىياندا بىزارو ناپەھەتى بىكەن..
 بەيانىيەك بازىرگانە ناۋدارەكە، لە مائەۋە بەرمو شۆپىنى كارەكەى كەۋتە رى..
 كراس ۋە جامانەپەكى سىپى جوانى پۇشى بوو..

بازىرگانى پەكەمى پىگەپشت ۋە پاش چاك ۋە چۆنى سەپرى جامانەى بازىرگانە بە ناۋبانگەكەى كردو ۋەتى، بە راستى ئەو جامانە زەردەت زۆر جوانە..
 بازىرگانەكە ۋەلامى داپەۋە ۋەتى، چاۋت نابىنىت؟! سىپىە نەك زەرد..
 ئەۋىش ۋەتى، نا.. زەردە، بەلام جوانە..

بازىرگانەكە پۇشەت، پاش كەمىك بە پەكىكى تىريان گەپشت، لە دۋاى چاك ۋە

چۆنى و ھەوال پەرسىن، ئەم پىاومىيان بە بازارگانەكەى وت، ئەمىرۇ چەند قىت و
قۇزىت؟! چىل و بەرگەكانىشت زۆر جوانن، بە تايىبەت ئەم جامانە سورەت..

بازارگانەكە وتى، كابرا ئەم جامانەمىيە سىپىيە، ئەك سور؟!

بىرۇ وازم لى بەينە، جامانەكەم سىپىيە..

بازارگانى ھەزار كەوتە رى و لەگەل خۇيدا قەسەى دەمىردو سەپىرى ئەملاولای
جامانەكەى دەمىرد، بۇ ئەوھى دۇنيا بىت، كەسپىيە..

بازارگانەكە گەپشە شوپىنى كارەكەى و وىستى دوكانەكەى بىكاتەو، ئا لەم
كاتەدا كەسى سىيەمىيان ھات و وتى، قانە كەس، ئەم بەيانىيە زۆر جوانىت.. بە
تايىبەت كراسەكەت ھەر زۆر جوانە، ئەوھى زىاتىر جوانى كىردووت، ئەو جامانە
سەوزەى سەرتە..

بازارگانەكە سەپىرى جامانەكەى كىرد، بۇ ئەوھى دۇنيا بىت سىپىيە، پاشان وتى،
كاكى برا جامانەكەم سىپىيە سىپى..

پىاومەكە وتى، سەوزە، بەلام بەشىۋىيەكى گشتى جوانە، غەمبار مەبە..

پىاومەكە رۇپىشت و بازارگانەكەش ھاوارى كىردو وتى، جامانەكەم سىپىيە..

كەمىك لە دوكانەكەيدا دانىشت و ھەر سەپىرى ئەملاولای جامانەكەى دەمىرد،
لەپەر كەسى چوارەم خۇى كىرد بە ژوورداو وتى، چۆنى قانە كەس.. ماشا اللە،
ئەم جامانە شىنەت لە كۆى كىپوۋە؟!

بازارگانەكە ھاوارى كىرد: جامانەكەم سەوزە!!

كابراش وتى، ئا شىنە..

بازارگانەكە وتى، ئا سورە!! ئا نا.. سىپىيە!! كۆرە شىنە!! ئانا سەوزە!! پاشان
دەستى كىرد بە پىكەنىن.. پاشان كەوتە ھاوار ھاوار!! پاشان دەستى كىرد بە
گىريان و دەستى كىرد بە ھەلبەزو دابەزا!!

ابن حزم دەفەرمووت، لە دواى ئەو رىووداۋە بازارگانەكەم بىنى، شىت بىۋو،
بە شەقامەكانى ئەندەلۇسدا دەمىراۋ مىندال بەردىيان تىدەمىرت..

كەۋاتە ئەو چوار كەسە بە تواناۋ لىھاتوۋىيەكى سادەو ساكارەو، توانىيان
سروشتى ئەو بازارگانە ناۋدارە بگۆرن و بىزارى بگەن، تەمانەت توانىيان ژىرىشى

بىن لە دەست بىدەن و شىتى بىكەن!!

ئەى تۆ بۇ ناتوانى گۆرانكارى ئەنجام بىدەيت، لە كاتىكدا تواناۋ لىھاتوۋىيەكى
وات لە بەردەستدایە، كە بە نىگای خودای گەورە پىشتىوانى لىكراۋە و پۆشن
كراۋەتەۋە!! ئەو ھەلسوگەۋت و ھونەرانەى كە بە ھۆى جىبەجى كىردىنەۋە،
مىرۇف دىتوانىت رىزامەندى پەرومىردىگارى بە دەست بەيىنىت!!

دەى ھەۋل بىدە ھەر ھونەر و لىزانىنىك، كە دەيىتە ھۆى بەختەمۇرىت و
كامىرانت دىگات، ئەنجامى بىدە و خۆتى بىن دەۋلەمەند بىكە..

ئەگەر دىيىم دەلىيىت، ناتوانم..!! پىت دەلىم: ھەۋل بىدە..

ئەگەر دىيىت، نازانم..!! مىنىش پىت دەلىم: قىر بە..

پىغەمبەرى خوداش ﷺ دىفەر موىت: «إنما العلم بالتعلم، وإنما الحلم

بالتعلم».. واتە: (زانست بە خۇفىر كىردنە و لەسەر خۇيش بە خۇرايىنە)..

قىروانىن..

پالەۋان ئەۋكەسىيە سەرمىراى تواناى پەرمىيدانى شارمىيەكانى خۇى،
تواناى پەرمىيدانى شارمىيەكانى خەلكىش، يان گۆرىنيانى ھىيە..

كەسىپكىس ناۋازەبە..

بۇچى دوو كەس لە گۆرۈ دانىشتىنىڭدا، گىفتوگۇكانيان بە لىك تىنەگىشتىن و ناكۆكى كۆتايى دىت؟! كەچى دوو كەسى تر گىفتوگۇكانيان بە لە يەك حالى بوون و رەزىمەندى و خۇشى كۆتايى پىدېنن؟! بە دىنبايەۋە بە ھۆى شارمزاپىانەۋە، لە ھونەرى گىفتوگۇدا..

بۇچى دوو وتاربىز ھەمان بابەت باس دىكەن، كەچى گۆيگىران و ئامادىبوۋانى يەككىيان باۋىشك دىمەن و خەۋ دىمىناتەۋە، يان يارى بە چىگەۋ بەرماۋەكەى ژىريان دىكەن و دىستكارى دىكەن، يان زوۋ زوۋ شىۋازى دانىشتەكەيان دىگۆرن؟!

بە پىچەۋانەشەۋە گۆيگىران و ئامادىبوۋانى وتاربىزى دوۋەم، زۆر بە تامەزىۋىيەۋە گۆى دىگۆرن و زۆر جار چاۋىشىيان ناتروكىنن و بىناگايى روۋيان تىناكات؟!

بە دىنبايەۋە ھۆيەكەى بىرىتە لە شارمزاى لە ھونەرى دەرپىندا.. بۇچى فلانە كەس لە كۆرۈ كۆبۈۋەۋەۋەكەى، كاتىك كە قىسە دىكات، بىدەنگى بال بە سەر ئامادىبوۋاندا دىگىرت و ھەموۋان چاۋى تىدەپىرن؟! كە چى كاتىك ھەندىك كەس قىسە دىكەن، ئامادىبوۋان خەرىكى قىسەۋ گىفتوگۇى لا بەلان، يان خەرىكى خويندەۋەۋە سەپىركىرنى نامەى مۇبايلەكانيانن؟! ھۆى نەمەيان بىرىتە لە لىھاتوۋى و تواناى قىسەبۇچى كاتىك مامۇستايەك كە بە پارەۋى قوتابخانەدا تىبەر دىبىت، قوتاببىەكان چوارەمورى دىمەن.. يەككىك تەۋەۋەى لەگەل دىكات، ئەۋەى تر كىشەى خۇى لە لا باس دىكات، يەككىكى تىريان پىرس و راي پىدىمكات، خۇ ئەگەر پىگە بە قوتاببىەكان بىدات، بىنە ژوورەكەى، ئەۋا پىر دىبىت لە قوتابى، چۈنكە ھەموۋيان خۇشىان دىۋىت و ھەز بە نىزىكى دىكەن..

لە ھەمان كاتدا مامۇستاي ۋا ھەيە، بە تەنھا ھەنگاۋ دىنەت و يەك قوتابى نىزىكى ناكەۋىت، كەسىك سلاۋو چاك و چۆنى لەگەل ناكات، خۇ ئەگەر لە بەپانىيەۋە تا ئىۋارە دىرگاى ژوورەكەى ئاۋەلا بىكات، كەسىك سەردانى ناكات، چۈنكە ھەز بە دانىشتىنى ناكەن..

بۇچى؟ چۈنكى ھەموو ئەمانە پەيۋەندىيان بە ھۈنەرى مامەلە كىرىنەۋە ھەيە، لەگەل خەلگىدا..

بۇچى كاتىك كەسىك پروو لە كۆرۈ دانىشتىكى گشتى دىكات، نامادىبوۋان خۇشحال دىمىن و بە بىنىنى شادومان و بەختەمۇر دىمىن.. ھەموو ھەز دىمەن لە لاي ئەو دابىنىشيت، بەلام كەسىكى تىر دىتە ژوورمۇو زۆر بە ساردوسىرى چاك و چۆنى و بەخىرھاتنى لەگەل دىمەن.. سەيرى ئەملاو ئەولاي دىكات، بۇ ئەۋەى شوپىنىكى دىست بىكەۋىت و لىي دانىشيت، كەچى كەسىك چىگەى ناكاتەۋە، يان كەسىك بانگى ناكات بۇ ئەۋەى بىت و لە تەنىشتىۋە دانىشيت..

بۇچى؟ لەبەر ئەۋەى ئەم كارانە پەيۋەندىيان بە كارىگەرى و بە دىست ھىنانى دلى بەرامبەرمۇە ھەيە..

بۇچى باۋكى وا ھەيە كاتىك دىتەۋە بۇ مالمۇە، مىدالەكانى خۇشحال دىمىن و پىشۋازى لىدىمەن؟ باۋكى واش ھەيە، كاتىك دىتەۋە بۇ مالمۇە، مىدالەكانى ئاورپىشى لىنادىمەۋە؟ لەبەر ئەۋەى ئەم كارە پەيۋەندى بە ھۈنەرى مامەلە ھەلسۈكەۋت كىرىنەۋە ھەيە لەگەل مىدالەكانىياندا..

لەم شىۋازو نەۋانە، بە ھەمان شىۋە لە مزگەۋت و ناھەنگ و بۇنەكاندا ھەيە و دوبارە دىبەۋە.. ھەموو ئەمانە پەيۋەندىيان بە ئاست و شارمىزى كەسەكانەۋە ھەيە، لە ھۈنەرى ھەلسۈكەۋت كىرىنەۋە لەگەل دىمۇرۋەرياندا..

بىزانە دروست كىردى كارىگەرى لە سەر خەلگى و بە دىست ھىنانى خۇشەۋىستىيان، زۆر لەۋە ئاسانترە كە تۇ بىرى لىدىمەكەپتەۋە؟

زىادىمۇى ناكەم و زۆر تاقىم كىردۈتەۋە.. بە دىست ھىنانى دلى خەلگى بە زۆر رىگەۋ شىۋازى جىۋاز دىبىت، بە مەرجىك كارەكەمان لە سەر بىنەماى راستگۇيى بىت و راھىنان و پىرۋەشى لە سەر بىكەين و بە رىك و پىكىش ئەنجامى بىمىن.. ھەلسۈكەۋتەكانمان كارىگەريان لە سەر خەلگى دىبىت، ئەگەر خۇشمان ھەستى پىنەكەين و ئاگامان لىپىنەبىت..

ماۋەى سىانزە سال پىش نوپۇ و تارخوۋىنى مزگەۋتى كۆلىزى سەربازى بووم.. بە دىمۇرۋەمىگە دىرۋىشتىم بۇ مزگەۋت كە پاسەۋانىكى لىبوو، دىمۇرۋەمەكى دىمۇرۋەمۇو

دايدەخستەۋە.. ھەموو جارىك سور بووم لە سەر ئەۋەى بە گەرم وگۈرپەۋەو بە ھەر دوو دەستەم سلاۋى لىبكەم.. لە دواى نوپۇش سۋارى نۇتۇمبىلەكەم دەبوومو دەگەرەمەۋە بۇ مالمەۋە..

زۇربەى كات مۇبايلەكەم پەر دەبوو لەو نامەو پەيۋەندىيەنەى كە لە كاتى نوپۇدا بۇم دەھاتن.. لە كاتى گەرەنەۋەدا سەرقالى نامەكان دەبوومو پاسەۋەنەكەش دەرگەى دەرۋازەكەى دەرگەمەۋە مەنىش چاۋم ھەر لە سەر مۇبايلەكەم دەبوو، بىناگا بووم لەۋەى بە روۋىەكى خۇشەۋە خودا خافىزى لىبكەم.. ھەتا رۇڭك رايگرتەم پىنى وتەم؛ يا شىخ لىم زىزى؟!

وتەم؛ بۇچى؟!

وتى؛ لەبەر ئەۋەى كاتىك كە دىيەتە ژوورمەۋە سلاۋ دەكەيتە دلت خۇشەۋە روو خۇشەيت، بەلام لە كاتى گەرەنەۋەدا دلخۇش و خۇشحال ديار نىت؟!

پاسەۋەنەكە پىۋىكى سادەۋە ناساى بوو، سۈيىندى بۇ خواردم كە خۇشى دەۋىم بە بىنىنەم خۇشالە.. پۇزىش بۇ ھىنايەۋەو بۇم روون كىرەۋە، ھۇكارەكە سەرقالىمە.. پاشان بۇم روون بۇۋە كە ھەلسۈكەۋەتەكانمان رەنگدانەۋەمىيان دەبىتە لە كاتى بىناگايشماندا خەلكى تىبىنىيان لە سەرمان دەبىتە سەرنەجان دەمەن..

پۇشنايى..

بە ھۆى بە دەست ھىنانى مال و سامانەۋە، خەلكى لە دەست مەدە، لەبەر ئەۋەى بە دەست ھىنانى خەلكى، رىڭكەۋە ھۇكارە بۇ بە دەست ھىنانى مال و سامان..

كىيىت زۆر خۇش دەۋىت..؟!

جارى وا ھەيە، ھەندىك مەۋلى شامزاو خاۋەن بەھرەم تۈنە، بە شىۋەيەكى زۆر ناۋازەم جۈن ھەلسۈكەۋەت لەگەل خەلگىدا دەگەن، بە جۈرپك كەسى بەرامبەر وا ھەست دەمەك خۇشەۋىست تەرىن كەس بىت لە لاى..

بە شىۋەيەكى نەۋەندە جۈن ھەلسۈكەۋەت لەگەل دايكتدا بىكە، تا دەمگەتە رادىيەك دايكت ھەست بىكات، تا ئىستە ھىچ كەسىك بەو شىۋەيە ھەلسۈكەۋەتى جۈنە لەگەلدا نەنجام نەداۋە.. بە ھەمان شىۋە ھەلسۈكەۋەت لەگەل باۋك.. ھاسەر.. مەندالەكانت.. ھاورپكانت، نەنجام بىدە.. لەگەل ئەو كەسانەشدا كە تەنھا جارىك دەيان بىنى، ھەۋل بىدە زۆر بە جۈنە ھەلسۈكەۋەتەن لەگەل بىكەيت، ۋەك ئەۋەى كاتىك بۇ تەنھا جارىك دەچىتە ھەۋشگەيەك، يان دەچىتە بەنزىنخانەيەك..

دەتۈنە وا لە ھەمۋە كەسىك بىكەيت، كەۋا ھەست بىكات خۇى خۇشەۋىست تەرىن كەسە لە لاى تۇ.. پىغەمبەرى خۇداش ﷺ لەم بۈرەدا پىشەۋايە پىشەۋايە.. بەلى.. ئەۋەى بە دۈۋادچۈۋەنى بۇ ژيانى پىغەمبەرى خۇدا ﷺ ھەبۈۋ بىت، دەبىنىت ئەۋ پىشەۋايە ﷺ خاۋەن ھەلسۈكەۋەت ۋاكارو رەفتارىكى زۆر جۈن بۈۋە.. لەگەل ھەر كەسىكدا ھەلسۈكەۋەتى بىكرەيە، ئەۋ كەسە ۋايدەزەنى پىغەمبەرى خۇدا ﷺ لە ھەمۋە كەسىك زىاتىرى خۇش دەۋىت.. ئەۋ كەسەش ۋاى لىدەھات پىغەمبەرى خۇدا ﷺ لە ھەمۋە كەس خۇشەۋىست، لەبەر ئەۋەى ھەستى بە سۆزۈ خۇشەۋىستى ئەۋ پىشەۋايە ﷺ دەكرد..

غەمەرى كۈرى عاص ﷺ بلىمەت ۋا لىھاتۋەيەك بۈۋ، لە ھەرە بلىمەت ۋا لىھاتۋەمگانى غەمەب.. خاۋەنى دانايى ۋا رىيە ۋا زىرەمكىيەكى زۆر بۈۋ.. يەكك بۈۋ ئەۋ چۈۋە كەسەى، كە بە بلىمەت تەرىن كەسانى غەمەب ناسرا بۈۋ.. غەمەر باۋمەرى ھىناۋ مۇسلمان بۈۋ، كەۋرەى ھۈزۈمكەشى بۈۋ.. كاتىك بە پىغەمبەرى خۇدا ﷺ دەگەشەت، پىغەمبەرى خۇدا ﷺ بە رۈۋىيەكى خۇشەۋە پىشۋازى لى دەكردو دەيدۈۋەند.. كاتىك دەچۈۋە كۆرۈ دانىشتىنكەۋە، پىغەمبەرى خۇدا ﷺ بە ھاتنى غەمەر ﷺ خۇشەۋەل دەبۈۋ.. كاتىكىش بانكى غەمەرى دەكرد، بە جۈنەتەرىن ناۋ بانكى دەكرد..

كاتىك غەمەر ﷺ ھەستى بەم سۆزۈ خۇشەۋىستىيەى پىغەمبەرى خۇدا ﷺ كەرد،

گومانى وا بوو خۇشەويست ترين كەسە لە لاى پېغەمبەرى خودا ﷺ .. ھەر بۆيە
ويستى لە گومانەكەى دۇنيا بېت و بۆى روون بېتەوہ..
رۆژىك دەجېت بۆ لاى پېغەمبەرى خودا ﷺ و لە لاى دادەنىشېت و پاشان دەلېت:
ئەى پېغەمبەرى خودا ﷺ كى خۇشەويست ترين كەسە لە لات؟
پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمووى، عائىشە..
عەمر ﷺ ھەرمووى، مەبەستەم لە پياوانە، ئەى پېغەمبەرى خودا، نەك
كەس و كارەكانت..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمووى، باوكى..
عەمر ﷺ ھەرمووى، ئەى دواى ئەو؟
پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمووى، عومەرى كورى خەتتاب..
عەمر ھەرمووى، ئەى پاشان؟ پېغەمبەرى خودا ﷺ كۆمەلە پياوئىكى ژمارد.. پاشان
فلانە كەس.. پاشان فلانە كەس.. بە پى زووتر مۇسلمان بوونيان و قوربانيدانيان بۆ
ئىسلام، دەپژماردن و ناوى دەھيان..
عەمر ﷺ دەھەرمووت، بېدەنگ بووم، لە ترسى ئەوہى نەوہكو لە كۆتايى ھەمووياندا
ناوم بەينىت..

سەير بكة چۆن پېغەمبەرى خودا ﷺ بە ھەلسوكەوتى جوان، توانى دلى عەمرى
كورى عاص ﷺ كەمەند كېش بكات..
پېغەمبەرى خودا ﷺ لە پىناوى مۇسلماناندا، وازى لە كارەكانى دەھيانا و ئەو
خۇشەويستىەى كە ھەيبوو بۆيان، دەرىدەبرى و رېزى لېدەگرتن..
كاتىك ئايىنى ئىسلام بۆلۆبۆۈمە خاكى مۇسلمانان فراوان بوو، پېغەمبەرى خودا
بانگخوازانى دەنارد، بۆ بانگ كرىنى تېرەو ھۆرمەكان، بۆ ئەوہى مۇسلمان بن و لە ئايىنى
ئىسلام شارمزا بن.. جارى واش ھەبوو، جەنگ پرويدەدا و پېويست بوو سوپا رەوانەى
سەر ئەو ناوچانە بكات..

عەدى كورى حاتەمى طائي پادشاى ھۆزى (طىء) بوو، لە كاتى پرودانى جەنگ
لەگەل مۇسلماناندا، عەدى ھەلەت و پەناى برد بۆ رۆمەكان لە شام.. مۇسلمانان گەپشتەنە
ناوچەى (طىء)، لەبەر ئەوہى عەدى ھەلەت بوو، سەرگەوتن بە سەرياندا زۆر ئاسان بوو،
چونكە پادشاىەك نەبوو سەرپەشتيان بكات، سوپايەكى رېك و پېكىشيان نەبوو..
سوپاى مۇسلمانان لە كاتى جەنگدا، لەگەل خەلكىدا زۆر بە چاكى رەفتاريان دەكردو

سۆزۈ بەزمىيان ھەبوو، ھەر چەندە لە كاتى كۈشتارىشدا بوونايە.. مەبەستىش لەم جەنگە پاراستنى موسلمانان بوو لە فيل و تەلەكەى ھۆزمەكى عەدى، ھەرومھا پېشانندان و دەرختنى ھىزى موسلمانان بوو، بەو ھۆزە..

موسلمانان ھەندەك كەسيان لە ھۆزمەكى عەدى بە دېل گرتو لە نېوانىشاندا خوشكىكى عەدى ھەبوو.. دېلەكانيان بەرمو شارى مەدېنە بردو پېغەمبەرى خودايان ﷺ ئاگادار كىردمۇ، كە عەدى ھەلھاتوۋە بۇ شام..

پېغەمبەرى خودايان ﷺ سەرسام بوو لە ھەلھاتنى عەدى! چۆن لە ئاينى خودا رايكردومو گەل و ھۆزمەكى جى ھىشتوۋە!؟

كاتىك عەدى دىگاتە لاي رۆمەكان، رېزو شكۆيەكى پېويستى لى ناگرنو ھەر بۆيە بە ناچارى دىگەرپتەۋە بۇ ناو خاكى عەرەب..

عەدى جىرۆك و رووداۋى جوونى بۇ شارى مەدېنەمان بۇ دىگەرپتەۋە دەلىت، ھىچ كەسيك ئەومىندەى من رقى لە پېغەمبەرى خودايان ﷺ نەبوو.. من گاور بوومو پېش ئەۋەى ئاوام بە سەر بېت پادشاى ھۆزمەكەشم بوو.. ئەومىندە رقىم لە پېغەمبەرى خودايان ﷺ بوو، رۆيشتەم بۇ لاي قەيسەرى رۆم، لەۋى شوپىن و جىگەو زىانم خۇش نەبوو، وەكو پېويست رېزىيان نەگرتەم، ھەر بۆيە بېرىارمدا بىگەرپمەۋە بۇ لاي پېغەمبەرى خودايان ﷺ و تەم، ئەگەر درۇ بىكات و پېغەمبەر نەبېت، ئەۋا ھىچ زىيانىكم پېناگەيەنېت، خۇ ئەگەر راستگۇش بېت ئەۋا بۆم دەرەكەۋېت و دىزانم راست دىكات، ھەر بۆيە بەرمو شارى مەدېنە كەۋتەمە رى، كاتىكىش چوومە ناو شارى مەدېنەۋە، خەلكى دىيان و تە، ئەۋە عەدى كورى حاتەمە.. ئەۋە عەدى كورى حاتەمە..

ھەر چەندە عەدى دىزايەتى موسلمانانى كرد بوو، ھەرومھا لە دەستى موسلمانانىش ھەلھات بوو، رقىكى زۆرىشى لە موسلمانان بوو، كە جى پېغەمبەرى خودا ﷺ بە ھاتنى عەدى خۇشخاڭ بوو.. بە روۋىكى خۇشەۋە پېشۋازى لە عەدى كردو دەستى خستە نېۋ دەستى و بىردىھەۋە بۇ مالمەۋە..

كاتىك عەدى شان بە شاننى پېغەمبەرى خودايان ﷺ دەرپۇشت، گومانى وابوو ھەردووكيان يەكسان! وايدەبىنى محمد پادشاۋ قەرمانىروۋاى مەدېنەۋە دەۋرۋبەرىمەتى و خۇشى قەرمانىروۋاۋ پادشاى شاخەكانى (طى) و دەۋرۋبەرىمەتى..

محمد خاۋەن ئاينىكى ئاسمانىيەۋ ئەمىش لە سەر ئاينىكى ئاسمانىيە، كە مەسېحىيەتە..

محمد خاۋەن پەرتۇكىكى ئاسمانىيە، كە قورئانەو ئەمىش شوپنكەوتەى پەرتۇكىكى ئاسمانىيە، كە ئىنجىلە..

عەدى ۋاى ھەست دەگرد لە رووى ھىزو سوپاۋە نەبىت، ھىچ جىاۋازىمكى لەگەل محمددا نىە!! لە رېگەى رۇشتنەۋەيان بۇ مالى پېغەمبەرى خوداﷺ، عەدى سى دېمەنى ناۋازەى لە پېغەمبەرى ئازىزﷺ بىنى..

كاتىك بە رېگەدا دەرۇشتن، ئافرەتتىكىيان بىنى بانكى پېغەمبەرى خوداﷺ ى کردو وتى: ئەى پېغەمبەرى خوداﷺ كارېكم پىت ھەبە.. پېغەمبەرى خوداﷺ دەستى لە دەستى عەدى کردەۋەو جوو بۇ لای ئافرەتەكەو زۆر بە ئارامى گوپى بۇ وتەكانى ئافرەتەكە شل کرد..

عەدى ئەم ھەلوپستەى پېغەمبەرى خوداﷺ بەراورد کرد، بەو سەرۆك و فەرمانرەۋاۋ پادشاينەى كە بىنى بوونى، پاشان تاۋىك وردبۇۋەو لە دلى خۇيدا وتى: سوپند بە خودا ئەم خۇبەكەم زانین و ھەلسوكەوتە جوانە، لە ھەلسوكەوتى فەرمانرەۋا ناچىت.. بە راستى ئەم رەۋشتە رەۋشتى پېغەمبەرەنە..

ئافرەتەكە پىۋىستىيەكەى تەۋاۋ بوو، پېغەمبەرى خوداﷺ گەراپەۋە بۇ لای عەدى و كەۋتنەۋە رى..

لە رېگە پىاۋىك بەرەو رووى پېغەمبەرى خوداﷺ ھات.. پىاۋەكە چى وت؟! نایا وتى: پېغەمبەرى خوداﷺ مال و سامانىكى زۆرم ھەبەو ھەزارو نەدارم پىشان بەد، با بىاندەمى؟! يان وتى: زەۋىوزارم چاندوۋەو بەرھەمىكى زۆرى بەرھەم ھىناۋە، چى لىبەكە؟! خۇزگە ۋاى بوتايە، بۇ ئەۋەى عەدى ھەستى بە دەۋلەممەندى و خۇشگوزەرانى مۇسلمانان بگرداپە..

پىاۋەكە ھاتە پىشەۋەو وتى: ئەى پېغەمبەرى خوداﷺ سكالای دەست كورتى و ھەزارىت لە لا دەكەين!! ئەم پىاۋە ئەۋمەندەى خواردن نەبوو، كە مەندالەكانى پى تىر بكات.. مۇسلمانانىش ھەموو ئەۋمەندە ھەزار بوون، نەياندەتۋانى يارمەتى ئەو پىاۋە ھەزارە بەدەن.. پىاۋەكە ئەم ئسانەى دەگردو عەدىش گوى بىستى بوو، پېغەمبەرى خوداﷺ بە جەند و شەپەك وەلامى داپەۋەو رۇشتن..

كەمىكى تر رۇشتن، پىاۋىكى تریان پىگەپشت و وتى: ئەى پېغەمبەرى خوداﷺ لە دەست رېگرو جەردە ھاۋار ھاۋارمانەو سكالای خۇمان لە لای تۇ دەكەين!! ئەى پېغەمبەرى ئازىزﷺ بە ھۋى زۆرى دوزماننى دەۋرۋەرمانەۋە، بە ھۋى زۆرى

دزو رېگروھ، لە خۇمان دۇنيا نىن لە شارى مەدىنە بېچىنە دەرودە.. .. پېغەمبەرى
خوداش ﷺ بە چەند وشەيەك وەلامى ئەمىشى دايەمۇ رۇيشتن..

عەدى لە دلى خۇيدا بىرى لەو دەرودە، لە ناو ھۆزىمەيدا خاومنى رېزو شىكۆ بوومو
ھىچ دوزىنىكىش مەترسى لە سەر ژيانىان نەبوو، ئېتر بۇچى بېتە ناو ئاينىكەو، كە
خەلكەكەى لاوازو ھەزارو نەدارو نەبووبن.. ھەرومەھا لە ترسو دىلە راوگىشدا بن!!

بەلى.. گەبىشتە مالى پېغەمبەرى خوداش ﷺ و چوونە ژوورودە.. تەنھا راخەرىكى
لېبوو، پېغەمبەرى خوداش ﷺ وەكو رېزىك داي بە عەدى بۇ ئەوھى لە سەرى دانىشت
پىي فەرموو، وەرى بگروھ لە سەرى دابنىشە.. عەدىش دايەوھ بە پېغەمبەرى خوداش ﷺ
و وتى، تۆ لە سەرى دابنىشە.. پېغەمبەرى خوداش ﷺ ديسانمۇھ فەرموو، نا تۆ لە
سەرى دابنىشە، پاشان عەدى لە سەرى دانىشت..

پېغەمبەر خوداش ﷺ بە عەدى فەرموو، ئەى عەدى مۇسلمان بە، سەلامەت و پارىزارو
دەبىت..

عەدىش وتى، من ئاينى خۆم ھەيە..

پېغەمبەرى خوداش ﷺ فەرموو، من لە تۆ زياتر شارمزايم لە ئاينەكەندا ھەيە..

عەدى وتى، تۆ لە من شارمزاىرى بە ئاينەكەم، چۆن؟

پېغەمبەرى خوداش ﷺ فەرموى، بەلى، من شارمزاىرم.. ئايا تۆ لە پەپرەوانى رېچكەى
(رەمكۆسى) نىت؟

(رەمكۆسى) بەشىكە لە ئاينى گاورىمگان و لە ئاگرپەرستەكانەمۇ نىكە.. ئەمەش تواناو
زىرمى پېغەمبەرى خوداش ﷺ دەرودە خات لە ھونەرى رازى كردنى بەرامبەردا، لەبەر
ئەوھى نەپەرەمۇ، ئايا تۆ گاورى نىت؟ بەلكو باسى زانىارى وردىرى ئاينەكەى عەدى كردو
لە ناو ئاينەكەى عەدىدا، ئەو رېچكەمەشى دىارى كرد، كە عەدى پەپرەوى دەرودە..

وەكو ئەوھى لە ئەوروپا كەسىكت پېگات و پېت بلىت، بۇچى نابىت بە مەسىحى؟
تۆش بلىت، من خاومنى ئاينى خۆم..

ئەو كەسەش ئەومەندە شارمزاى ئاينەكەت بىت، پېت نەلىت، ئايا تۆ مۇسلمان نىت؟
ھەرومەھا نەلىت، ئايا تۆ سوننى نىت؟ بەلكو پېت بلىت، ئايا تۆ شافىعى نىت؟ يان ئايا
تۆ جەنبەلى نىت؟

پېغەمبەرى خوداش ﷺ بە عەدى فەرموو، ئايا تۆ لە (رەمكۆسىيەكان) نىت؟ عەدىش
لە وەلامدا وتى، بەلى..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ڧەرمۇي: كاتىك لەگەل ھۆزەكتەدا بەشدارى جەنگ دەكەيت،
چواریەكى دەستكەوتنى جەنگەكە بۇ خۇت دەبەيت، وا نیه؟

عەدى وتى: بەلى واپە..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ڧەرمۇي: دى ئەوۋە لە ئاپنەكەى تۇدا حەرام و ڧەدەغە كراوۋە..
دووبارە عەدى وتى: بەلى واپە..

پاشان پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ڧەرمۇي: من دىزانم جى رېگىرېت لېدەكات لەوۋى
موسلمان بېت، بە لاتەوۋە نەنگىيە كە شوپنكەوتەى كەسانى ھەزارو لاواز بېت!!

ئەى عەدى، دىزانى (حىرە) كۆپىيە؟

عەدى وتى: نەم بېنىوۋە، بەلام بېستوۋمە، ناۋچەيەكە لە عىراق..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ڧەرمۇي: سوپىند بەو خۇدايەى گيانى منى بە دەستە،
پەروردگار ئەم ئاپنە سەر دەخات و ئافرەتى موسلمان لە حىرەوۋە دەچىت بۇ حەج و
تەۋافى مالى خۇدا دەكات و غەپىرى كەسىكى مەحرەمى خۇى كەسى لەگەلدا نابىت..
(ۋاتە: موسلمانان ئەۋەندە لە ئارامى و ئاسايشدا دەبن، ترسيان لە ھىچ شتىك نابىت)،
ھىچ ھۆزو نەتەۋمىيەكىش ناتوانن دەست درېژى بىكەنە سەر موسلمانان و موسلمانان
دەبنە خاۋەن ھىزىكى زۆر بەھىزو ڧراۋان..

كاتىك عەدى كۆپى لەم ڧسانە بوو، دېمەنى سەرکەوتنى موسلمانانى لە بېرو ھۆشىدا
وينا دەکردو بېرى لېدەكردەۋە.. ئافرەتىك بەۋپەرى ئارامى و ئاسايشەۋە لە عىراقەۋە
بېروات و بگاتە شارى مەككە!! ئەمە ۋاتاي ئەۋمىيە، موسلمانان دەست بە سەر شاخەكانى
(طېە) و شوپنى ھۆزەكەى ئەمېشدا دەگرن.. عەدى سەرى سورماۋ لە دلى خۇيدا وتى:
ئەى چەتەو رېگرمكانى (طېە) لەو كاتەدا لەكۆى دەبن؟

پاشان پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ڧەرمۇي: موسلمانان دەست بە سەر سەرۋەت و سامان و
زېرو زېۋى كېسراى كۆرى ھورمېشدا دەگرن..

عەدى وتى: كېسراى كۆرى ھورمز؟

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ڧەرمۇي: بەلى.. كېسراى كۆرى ھورمز.. ئەو سەرۋەت و
سامانەش لە رېگەى خۇادا دەبەخشرېت..

پاشان پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ڧەرمۇي: ئەگەر بېنىۋ تەمەنت درېژ بېت،
ئەۋا پياۋى ۋا دەبىنى پەر دەستى زېرو زېۋ دەبىت و دەلېت: كى ئەم زېرو زېۋەم
لېۋەدەگىرېت، كەسىك نىيە لىى ۋەربگىرېت.. (ۋاتە: ئەۋەندە سەرۋەت و سامان زۆر

پاشان پیغمبەری خوداﷺ نامۆزگاری عەدی کردو رۆژی دوایی بیر خستەموو
فەرمووی: بە دُنیاپیەوه هەموو کەسێک بە بێ وەرگێڕو بە تەنها بە پەروەردگاری دەگات،
کاتیەک سەیری لای راستی دەگات، جگە لە دۆزەخ هیچ شتێکی تر نابینیت، بە هەمان
شیوە کاتیەک سەیری لای چەپیشی دەگات، جگە لە دۆزەخ هیچ شتێکی تر نابینیت.

عهدي بيري دمكردموو بيدمڭي بالي به سهر خيالو هست و نهستيدا كيشا بوو..
لهپر پيغمبهري خودا ﷺ فهرمووي: لهي عهدي بوچي له وتني لا اله الا الله
را دمكهيت و باور ناهي نيت؟ نايا هيچ خودايه كي گهورمتر له (الله) ههيه؟!

عهدی فەرمووی: ئەو موسڵمان بووم و باوەرم هێنا.. اشهد أن لا إله إلا الله، وأشهد أن محمداً رسول الله.. روخساری پێڕۆزی پێغه مبه‌ری خودا ﷺ گه‌شایه‌وه‌و دڵخۆش بوو..

عه‌دی ده‌لیت: ئەوه‌تا ئیستا نافرته‌ی موسڵمان به‌ بێ ترسو به‌ نارامی ده‌جیت بۆ ماڵی خودا.. موسڵمانان ده‌ستیان به‌ سه‌ر زێڕ و زیوی کیسه‌راشه‌دا گرت.. سوێند به‌ خودا مژده‌ی سێیه‌میشه‌، که‌ پێغه مبه‌ر ﷺ فەرمووی: سه‌روه‌ت و سامان زۆر ده‌بی‌ت، هه‌ژاران نامینه‌ن، دینه‌ دی، له‌ به‌ر ئەوه‌ی پێغه مبه‌ری ئازیز ﷺ فەرموویه‌تی و ئەو به‌یمانی داوه‌.

رواه مسلم..

دهی سهیری نهو هه‌لسوکه‌وته جوانه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودا ﷺ بکه، که به‌رام‌به‌ر عه‌دی نواندی.. چهند به جوانی بانگی کرد، بۆ نه‌وه‌ی موسلمان بیٲ.. نه‌گهر به‌و شیوه جوانه ر‌مفتار له‌گه‌ل خه‌لکیدا بکه‌ین، به د‌نیا‌پی‌یه‌وه د‌لیان که‌مه‌ندکی‌ش دم‌که‌ین و له لایان خ‌وشه‌ویست ده‌بین..

بیرۆکم..

به به کارهیتانی نهرمو نیانی و شیوازی جوانی قایل
کردنو شارمزایی له مامه له کردندا، چیمان بویت،
دمتوانین به دهستی یئنین..

چېژ لە بەهرەو تواناكانت وەربگرە..

زەرمكى و بەهرەو تواناكان، خۆشییەكى ھەست پێكراون.. ئەنجامدانى پەفتارو
گوفتارو ھەلسوكەوتى جوان، تەنھا بۆ بە دەست ھێنانى پاداشتى دواڕۆژ نى، بەلكو
خۆش و ئاسودەى و بەختەومرپەكە، لە ژيانى دونیاشدا ھەستى پێدەكرێت..
دەى چېژ لە شارەزایی و بەهرەو تواناكانت ببینەو لەگەڵ ھەموو خەلكیدا بەكارىان
بەینە.. لەگەڵ بچوك و گەورەدا.. لەگەڵ ھەزارو دەولەمەنددا.. لەگەڵ دوورو نزیكددا..
لەگەڵ خەزم و بیگانەدا، لەگەڵ ھەموو كەسدا بەكارىان بەینەو خۆشەویستى لە دڵ و
دەرونیاندا پەروێنەو بەرمەو چاگسازى ئاراستەیان بكە..

عەلى كۆرى جەھم شاعیرێكى پەوان بێژو زمان پاراو بوو، بەلام دێھاتى بوو.. ھىچى
لە ژيان ئەدەزانی، تەنھا ئەو شتانە نەبێت كە لە چۆلى و بیاباندا ببینیوونى..
خەلیفە متوكل، خەلیفەپەكى خاوەن دەسلەلات و بە توانا بوو.. بەخشیش و دیارى بەو
كەسانە دەدا كە پیاپا ھەلیانداپا، ھەر بۆیە كاتیك عەلى كۆرى جەھم دێتە شارى بەغدا،
پێى دەلێن: ئەومى بە خەلیفەدا ھەلبەت، ئەوا خەلیفە دیارى و بەخشیشى دەداتى..
عەلى كۆرى جەھمیش خۆشحال دەبێت و بەرمەو كۆشكى خەلیفە دەكەوێتە رێ..
كاتیك دەچێتە ژوورمەو دەبێت و شاعیران، ھۆنراوە دەخویننەو سەرومت و سامان
بە دەست دێن.. عەلى كۆرى جەھم بەرمەو لای خەلیفە دەچێت، خەلیفەش بەو ھەموو
سام و ھەبەت و دەسلەلاتەپەو.. پاشان بە خەیاڵى خۆى دەست بە پیاھەلەدان و ستایشى
خەلیفە دەكات و دەلێت:

وكالتیس فی قراع الخطوب
من كبار الدلائل كثير الذنوب..

انت كالكلب في حفاظك للود
انت كالدلو لا عدمتك دلوا

بەئێ.. خەلیفەى بە سەگ و بەران و بیرو خۆل و قور وەسف كرد، لە كاتیكدا لە پێش
ئەمدا خەلیفەیان بە خۆرو مانگو شاخەكان وەسف كرد بوو!! خەلیفە زۆر تورە بوو!!
پاسەوانەكان و روژان و شمشیرمەكانیان راگێشاو خۆیان بۆ كوشتنى نامادە كرد، بەلام
خەلیفە ھەستى بەو كرد كە عەلى كۆرى جەھم لەو سەروشت و بوونەومەردا گەورە
بوومە ئەو كاریگەرپەى بە سەرمەوپە، ھەر بۆیە وىستى بیگۆرێت، فەرمانى كرد لە

كۆشكىكى نايابدا نىشتەجىيى بىكەن و با بە خۇشترىن شىۋە ژيان بە سەر بەرپىت..
بەلى.. عەلى كۆرى جەھەم تامى خۇشپىيەكانى چەشت.. لە سەر دۇشەك و سەرپىنى
بە نرخ شانى دانەداو لەگەل شاعىرە زۇر بە ناوبانگو ناودارمکاندا دادەنىشت.. ماۋەى
جەۋت مانگ بەم شىۋە مایەۋە..

شەۋىك خەلىفە كۆرۈ دانىشتىكى ھەبۈو، بىرى عەلى كۆرى جەھەمى كەۋتەۋەو
داۋاى كرد بۆى بانگ بىكەن.. كاتىك عەلى ئامادە بوو، خەلىفە داۋاى لىكرد ھۇنراۋەمان
بۇ بخۋىنىتەۋە، بەلام نەم جارەمان لە ھۇنراۋەمكىدا وشەى زۇر جوانى بەكارھىناو
خەلىفەشى بە خۇرۈ ئەستىرەو شمشىر ۋەسەف كرد!!

سەپىرگە خەلىفە چۇن توانى سىروشتى عەلى كۆرى جەھەم بگۆرپىت؟
زۇر جار سىروشتى ھاۋرى و مىندالەكانمان بىزارمان دىكەن، ئايا ھىچ ھەۋلىكەمان
داۋە، بۇ ئەۋەى بىيان گۆرپىن؟! لە پىش ھەموو ئەمانەشەۋە، پىۋىستە سىروشتى خۇمان
بگۆرپىن.. گرژى و مۇنىمان، بگۆرپىن بە زىردەخەنەۋە رووخۇشى.. رىق و كىنەمان، بگۆرپىن
بە لەسەر خۇشى و نەرم و نىانى.. چىروكى و رەزىلىمان، بگۆرپىن بە بەخشندى..
ھىچ شىتەكىش لەمانە نارەھەت و زەھەت نىە، بەلام تەنھا پىۋىستىمان بە سوور
بوون و ھەۋلەدان ھەپە، دەى ئازاۋ پالەۋان و دەست بەكار بە..

ئەگەر سەپىرى ژياننامەى پىغەمبەرى ئازىز ﷺ بىكەن، دەپىن بە جوانترىن ھەلىسوكەۋت،
رەفتارى لەگەل خەلىكى دىكرد و دلى كەمەندىكىش دىكرد و چىرۋى خۇشەۋىستى لە دىروون و
ناخپاندا دىچاند.. ئەم ھەلىسوكەۋتەشى بۇ مۇجامەلە كرىنى خەلىكى نەبۈو، كاتىك دىگەرپاۋە
بۇ مالمەۋە، نەرم و نىانىيەكەى نەدىگۆرى بۇ تورەى و رىق و كىنە..

نەخىر.. پىغەمبەرى خودا ﷺ كەسىك نەبۈو، لەگەل خەلىكىدا رووخۇش و نەرم و
نىان بىت و لەگەل مال و مىندالەشىدا، كرژ و مۇن و تورە بىت.. نەخىر.. بەۋ ھەلىسوكەۋت و
ئاكارو رەفتار و گۇفتارە جوانانەى خوداپەرستى دىكرد، ھەروەك بەھۋى شەۋنۋىژو
رۇژۋەۋە، خوداپەرستى ئەنجام دەدا..

زىردەخەنەۋە رووخۇشى و نەرم و نىانى، بە خوداپەرستى و عىبادەت دىزانى..
لىخۇشبوون و لىبوردەى بە چاكە و خىرو خىرات دىزانى.. رەۋىشت و ئاكارى جوانى بە
عىبادەت دىزانى و لە ھەموو ھەلىسوكەۋتەكىدا خۇى پىدەپرازاندەۋە، لە ئاشتى و جەنگدا..
لە برسىتى و تىرىدا.. لە ساغى و لە نەخۇشىدا.. لە خۇشى و غەمبارىدا، رەفتار و رەۋىشتى
جوانى بەكار دەھىنا..

بەلى.. زۆرىك لە ئافرىتان دىنگوباس و ھەوالى سىگ فراوانى و زەردەخەنەو بەخشندىيى
 ھاوسەرمەكەى لە دىرمەوى مالمەكەى بېستوۋە، بەلام بە پىچەوانەو، ئەوۋى كە بېنىۋىيەتى لە
 مالمەو، تەنھا رەمۇشتى ئاشىرىن و نىۋچاۋ تالى و رەزىلى و چروكى مىردمەكەى بوۋە..
 پېغەمبەرى خودا ﷺ دىمەرمۇيت: «خىركەم خىركەم لاهلە، وانا خىركەم لاهلى». رواه الترمذى. واتە:
 (باشترىنتان، باشترىنتانە بۇ مال و خىزانى، منىش باشترىن كەسى ئېۋەم، بۇ مال و خىزانەم)..
 سەپىر بگەو بزانە رەمۇشتارى پېغەمبەرى خودا ﷺ چۆن بوۋە لەگەل مال و خىزانەكانىدا..
 ئەسۋەدى كورى پەزىد ﷺ دىمەرمۇيت: پىرسىيارم لە عانىشەى دايكى ئىمانداران
 كىردو پىم وت: پېغەمبەرى خودا لە مالمەو چى كارىكى دىمەرد؟ عانىشەش (خوداى
 لى رازى بىت) لە وەلامدا دىمەرمۇيت: پېغەمبەرى خودا ﷺ نىش و كارەكانى مالمەوۋى
 دىمەردو لە نىش و كاردا خۇى لە ئەندامەكانى مالمەكەى جىيا نەدىمەردەموۋە ئەگەر كاتى
 نوپۇز بەتاپە، دىستىنوپۇزى دىمەرت و دىچوۋ بۇ نوپۇز..
 بە ھەمان شىۋە لەگەل دايك و باۋكانىشدا.. زۆرن ئەو كەسانەى كە لەگەل خەلكىدا
 ھەلسۈكەۋتى جۋان ئەنجام دىمەن و ھەمىشە لىۋ بە خەندەن، بەلام بە داخەو لەگەل
 نىزىكىتىن كەسىاندا.. لەگەل كەسىكدا كە گەۋرەترىن مافى بە سەرىانەو ھەيە.. لەگەل
 باۋك و دايكىاندا، ھەست و نەستىكى جىاۋاز و توندو تىزىيان ھەيە..
 بەلى.. باشترىنتان، باشترىنتانە لەگەل كەس و كارىدا.. لەگەل ھاۋسەرمەكەىدا.. لەگەل
 باۋك و دايكىدا.. لەگەل مىندالەكانىدا.. لەگەل خىزمەتكارەكانىدا..
 ئەۋەتا رۆژىك ھەسەن يان ھوسەين دىچىتە سەر سكى پېغەمبەرى خودا ﷺ و
 مىز بە سكى پېغەمبەرى خودا ﷺ دىمەك، ھەتا مىزمەكەى بە سەر سكى پېغەمبەرى
 خودا ﷺ دىتە خوارى.. ھاۋەلان دىمانەۋىت دوۋرى بىخەنەو، كە چى پېغەمبەرى
 خودا ﷺ دىمەرمۇيت: ۋازى لى بەيىن و مەپىرسىن. رواه أبوداود..
 بە راستى جۋانە.. بىروانە پېغەمبەرى خودا ﷺ چۆن بەو رەمۇشت و ئاكارە ناۋازانە
 خۇى رازاندۇتەۋە! ھەر بۆيە ھىچ سەپىر نىە، كە دىمىنىن ئا بەو شىۋە دىل و دىروۋنى
 گەۋرەو بچۈكى بۇ لاي خۇى راكىشاۋە..

بۇچوۋن

لە باتى ئەۋەى تارىكى بە نەفرىن بىكەيت، ھەۋلى
 چاككەردنى چىراۋ گىلۋىپەكان بەدە..

لەگەل ھەژاراندا..

ھەندىك لە خەلكى بە رەشتىكى بازارگانى ھەلسۈكەوت لەگەل دىمۇرۇبەرپاندا دىكەن..
كەسانى دىمۇلەمەند، لەبەر ئەۋەدى خاۋەن سەرۋەت و سامان، قىسەيان خۇشەو ئەگەر قىسەكەيان
شاھەنى پىكەننىش نەبىت، دىمۇرۇبەرپەكەى بۆى پىدەكەنن، كاتىك ھەلەپەكەش دىكەت،
لەبەر ئەۋەدى دىمۇلەمەندە، ھەلەكەى بە بچوك سەير دىكرىت و چاۋپۇشى لىدەكرىت..
بەلام كەسانى ھەژار، ئەگەر قىسەپەك بىكەن كە شاھەنى پىكەننىش و زەردەخەنەش
بىت، گالتەيان پىدەكرىت، كاتىكەش ھەلەپەكەيان لى رۇوبەت، گەورەتر لە قەبارەى
خۆى سەيرى دىكرىت..

بەلام پىغەمبەرى خۇداﷺ سۆزۇ بەزمى بۇ ھەژاران و دىمۇلەمەندان، وىكو پەك بوو..
ئەنەسى كۆرى مالىك ﷺ دىفەر مۇپت، پىاۋىكى بىابان نشىن ھەبوو، بە ناۋى زاھىرى
كۆرى ھەرام.. ئەم پىاۋە زۇر جار كە بۇ پىۋىستىكەى بەتائە بۇ شارى مەدىنە، دىارەكەى
بۇ پىغەمبەرى خۇداﷺ دىھىنا، پىغەمبەرى خۇداﷺ لە كاتى گەرانەۋەيدا، ھەندىك
خورما، يان ھەر شتىكى ترى ھەبوۋا، بەو پىاۋەى دىبەخى..

پىغەمبەرى خۇداﷺ ئەم پىاۋەى خۇش دىۋىست، ھەر بۆيە دىفەر مۇو: ىن زاھرا
بادىتەنا.. وىنن ھازىرە.. واتە: زاھىر گۈندە بۇ ئىمەو ئىمەش شارىن بۇ ئەو..
ئەم پىاۋە لە رۇۋى شىۋەو رۇخسارمۇ، كەسىكى زۇر ناشىرىن بوو، رۇژىك ئەم
پىاۋە دىت بۇ شارى مەدىنە و دىھىت بۇ مالى پىغەمبەرى خۇداﷺ بەلام پىغەمبەرى
خۇداﷺ نابىنىت، لەبەر ئەۋەدى ھەندىك كەل و پەل و شەكەى ھىنا بوو بۇ فرۇشتىن،
پىاۋەكە دىھىت بۇ بازار..

كاتىك پىغەمبەرى خۇداﷺ بە ھاتنى زاھىرى كۆرى ھەرام دىزانىت، دىھىت بۇ
بازار و بە دۋاىدا دىگەرىت، ھەتا دىبىنىتەۋە، كاتىك دىبىنى، ۋا خەرىكى كرىن و
فرۇشتەن و ەمرەق بە رۇخسارىدا دىتە خۋارى.. جىل و بەرگى بىابان نشىنى لەبەرداۋە و
بۇن و بەرامى دىشت و دىرى لىنىت، لەگەل ھەمۇو ئەمانەشدا، پىغەمبەرى خۇداﷺ لە
پشتەۋە باۋەشى پىدا دىكەت.. پىاۋەكەش نازانىت، كىيە باۋەشى پىدا كرىۋەۋە لە دۋاۋە
گرتۋىتەتى؟! پىاۋەكە دىترسىت و دىلىت: بەرم بدە.. ئەۋە كىيە؟!

پېغەمبەرى خۇداش ﷺ بېدەنگ دەبىت و قسە ناكات.. بپاومكەش ھەول دەدات خۇى لە دەستى
 رزگار بكات.. ھەر بۆيە ئاۋرى داداتەۋە بۇ ئەۋەى بزانىت كىيە؟ كاتىك زانى پېغەمبەرى خۇدايە ﷺ
 دلى ئارام بۆۈمۈ ترسەكەى رەۋبەۋەمۇ زياتر پىشتى نوساند بە سنگى پېغەمبەرى خۇداۋم ﷺ ..
 ھەر بۇ دلخۇشى زاھىر، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ كالتەى لەگەل كىردو بە دەنگى بەرز
 بە خەلكەكەى وت، كى بەندە دەكرىت..؟ كى بەندە دەكرىت..؟
 زاھىر سەيرى خالى خۇى كىرد، چەند ھەزارو دامامو خاۋمنى ھىج سەرومت و سامانىكىش
 نىە.. ھەرومەھا شىۋەمۇ روخسارىكى جوانىش نىە، ھەر بۆيە وتى؛ پېغەمبەرى خۇدا ﷺ
 ئەۋمەتا ئەۋمەندە بە رووت و رەجالى و لىقەۋماۋى دەمبىنى، كى منت لىدەكرىت؟
 پېغەمبەرى خۇداش ﷺ ھەرموۋى؛ نەخىر.. تۇ لە لای خۇدا رووت و رەجالو
 لىقەۋماۋ نىت و لە لای خۇدا زۆر بەرزو بە نرختىت..
 پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ئاۋا دلى ھەزارانى بۇ لای خۇى كىش دەكرىت خۇى لە لايان
 خۇشەۋىست دەكرىت، ھەر بۆيە ئەۋانىش خۇشيان دەۋىست..
 زۆرىك لە ھەزاران رەخنى ئەۋە لە دەۋلەمەندەن ناگىر، لەبەر ئەۋەى پارمەتتىيان
 نادەن و سەرومت و سامانىان نادەننى و رەزىل و چروكن، بەلام رەخنى ئەۋمىان لىدەگىر،
 كە لەگەلىندا نەرم و نىان نىن و بە ھەلسوكەۋتى جوان رەفتارىان لەگەل ناكەن..
 چەندەن ھەزارو نەدار ھەن، كە پىكەنىن و زەردەخەنەت بۇ كىردوون و دلت خۇش
 كىردوون و ھەست و سۆزىانت رەگرتوۋەمۇ رەزىت گىرتوون، ئەۋانىش لە تارىكى شەۋدا،
 دەستى نزاۋ پارانەۋمىان لە پەرومىرەگار بۇ بەرز كىردوۋىتەتەۋە؟ لەۋانەشە بە ھۆى
 ئەۋ پارانەۋەمۇ نزاپانەۋە، بەزەمى پەرومىرەگارت لە ئاسمانەۋە بۇ دابەزىبىت..
 كەسانى وا ھەن، تەمپ و تۇزاۋى و ھەزارو نەدارو رووت و رەجالن، كاتىك لە دەركاى
 مەۋقەكان دەمەن، دەركاىان لىناكەنەۋە.. بەلام ئەۋ كەسانە لە لای پەرومىرەگار ئەۋمەندە
 بەرپىزو گەۋرەن، ئەگەر داۋاى لىبكەن وەلامىان دەداتەۋە.. دەى ھەمىشەۋ ھەردەم
 بەرامبەر ھەزاران رووۋخۇش و لىۋ بە خەندە بە..

ئامازە..

لەۋانەيە دەمىرىنى زەردەخەنەيەك بە پەۋى ھەزارىكەدا،
 چەندەن پەلە لە لای پەرومىرەگار بەرزىت بىكاتەۋە..

ئافرىتان..

لە كۈنەۋە وتراۋە: ھەر پياۋىك سۆزۈ خۇشەۋىستى بۇ ئافرىتەكەى دىمىنەبىت،
ئەۋا ئەۋ ئافرىتە بە دۋاى سۆزۈ خۇشەۋىستىدا دىمىنەبىت..

ئافرىتان ماقى خۇيانە، لە لاپەن ھاۋسەرۈ باۋك و براگانىانەۋە، سۆزۈ خۇشەۋىستىيان
پى بىرىتۈ بە جوانترىن شىۋە ھەلسۈكەۋىتيان لەگەل بىرىت، ئەگەر نا خەلكانى
دىروون نەخۇش و لاۋاز، ئەۋ ھەلە دىمقۇزىنەۋە لە ئافرىتەكانىمان نىزىك دىمىنەۋەۋە ئەۋ
بۇشايبە پىر دىمىكەنەۋەۋە سۆزۈ خۇشەۋىستى درۋىنەيان بۇ دىمىنەبىر..

ئەگەر پىرۈمىردىگار جەستەپەكى بەھىزى بە پياۋان بەخىشى بىت، ئەۋا بە
دلىياپىيەۋە سۆزۈ بەزمىيەكى گەۋرەى بە ئافرىتان بەخىشىۋە.. زۇرىك لە پياۋانى
دىمىنەلاتدارۈ خاۋەن ھىزۈ تۈۋانكان بىنراۋن، لە بەرامبەر ھىزى سۆزدارى ئافرىتاندا
چۈكىان داداۋە..

پىغەمبەرى خودىﷺ نامۇزگارىت دىمىك، بەۋەى كە ھەلسۈكەۋىتت جوان بىت،
لەگەل ھاۋسەرمەكتاۋ رېز لە ھەستۈ سۆزى بىرىت، بۇ ئەۋەى لەگەلىدا بەختەۋمىرو
ئاسۈدە بىت..

ھەرومىھا پىغەمبەرى خودىﷺ نامۇزگارى باۋكان دىمىك، لەگەل كچەكانىاندا چاك
بنو ھەلسۈكەۋىتى جوانىيان لەگەلدا ئەنجام بىدىن، ھەرومىك دىمىنەمۈيت: «من عال
جارىتىن حىتى تىلغا، جاء يوم القيامة انا وهو، وضم اصابعه». رواه مسلم. واتە: (ھەر
كەسنىك دوو كچ بەخىۋىكات ھەتا گەۋرە دىمىن، ئەۋا لە رۇزى دۋايدا مىنۈ ئەۋ كەسە،
ۈمىكو بەنچەكانى دىمىست لە پەك نىزىك دىمىن)..

ھەرومىھا نامۇزگارى كۈرۈنۈ پياۋان دىمىك، كىردارۈ رىفتارىيان بەرامبەر داپكىان جوان
بىت.. ئەۋمىتا پياۋىك دىت بۇ لاي پىغەمبەرى خودىﷺ و دىلىت: ئەى پىغەمبەرى
خودىﷺ كى شايستەى ئەۋمىيە، زۇر باشىم بۇى و ھەلسۈكەۋىتم لەگەلىدا جوان بىت
؟ پىغەمبەرى خودىﷺ سى جار دىمىنەمۈيت، داپىكت.. پاشان داپىكت.. پاشان داپىكت..
پاشان باۋىكت.. متفق عليه..

ھەروەھا نامۇزگارى پىياۋان دىمكات، بەھبەرى رېزىرۇ خۇشەۋىستىيەۋە ھەلسۇكەۋەت لەگەل ئافرىمتاندا بىكەن و لىيان تۈرە نەبن.

پېغەمبەرى خۇداﷺ لە ھەجى مائىئاۋاپىدا، لە نىۋان سەد ھەزار مىۋانانى مالى خۇادا، لە نىۋان كەسانى رەش و سىپىدا. لە نىۋان كەسانى گەۋرەۋە بچۇگدا. لە نىۋان كەسانى دەۋلەمەندە ھەزاردە، بە دىنگى بەرز ھاۋار دىمكات و دەفەرمۇيت: «الا واستوصوا بالنساء خيراً.. الا واستوصوا بالنساء خيراً». رواه مسلم والترمذى. واتە: (ئاگادار بىن و نامۇزگارى ئافرىمتان بىكەن و لەگەلىندا باش بىن. ئاگادار بىن و نامۇزگارى ئافرىمتان بىكەن و لەگەلىندا باش بىن).

رۇژىك كۆمەلىك لە ئافرىمتان لە لاي ھاۋسەرمەكانى پېغەمبەرى خۇداﷺ سىكالاى خراپى ھەلسۇكەۋەتى مىردەكانىيان دىمكەن. كاتىك پېغەمبەرى خۇداﷺ بەمەى زانى، ھەستا نامۇزگارى خەلگەكەى كىردە ھەرمۇۋى: (ھەندىك لە ئافرىمتان ھاتۋونەتە مائەكەم و سىكالو شىكات لە ھەلسۇكەۋەتى خراپى مىردەكانىيان دىمكەن، ئا نەۋ پىياۋانە كەسانى باش نىن لە ناۋ نىۋە). پاشان ھەرمۇۋى: «خىركەم خىركەم لاهلە، وانا خىركەم لاهلى». رواه الترمذى وابن ماجه. واتە: (باشترىنتان ئەۋ كەسانەن كە لەگەل ھاۋسەرو مال و مىندالىندا باشن، ۋە مىن باشترىنتانم بۇ ھاۋسەرو مال و مىندالم).

لە پىناۋى رېزىرۇ شىكۋەندى ئافرىمتاندا، چەندەن جەنگ و غەزا ھەلگىرساۋە. كاسەى سەر ھاردراۋە سەر لە لاشە جىاكراۋتەۋە. ھەمۇ ئەمانەش لە پىناۋ ئابروۋى تەنھا ئافرىمتىكدا روۋىياندەۋە.

.. بەلى. لە پىناۋ ئابروۋى تەنھا يەك ئافرىمتا. مۇسلمانان خۇيىن و جەستەى خۇيان كىرد بە قوربانى. جۈلەكەكان لەگەل مۇسلماناندا لە شارى مەدىنە نىشتەجى بوون. كاتىك كە ھەرمانى بالاپۇشى لە لايەن پەرومىردىگارمۇ دابەزى بۇ ئافرىمتان. جۈلەكەكان توۋرە بوون و لەلايان ناخۇش بوو. ھەزىيان نەكرد ئافرىمتانى مۇسلمان خۇيان داپۇش. زۇر ھەۋلىيان دەدا تۋۋى ناكۇكى و دوۋبەرمەكى لە نىۋان ئافرىمتانى مۇسلماندا بچىين، بەلام نەيانتۋانى.

لە يەككىك لە رۇژمەكاندا ئافرىمتىكى داۋىن پاك، لە ئافرىمتانى مۇسلمان چۈۋ بۇ بازارى جۈلەكەكان و لە دۈكانى يەككىك لە زەمىنگەرە جۈلەكەكاندا دانىشت. زەمىنگەرە جۈلەكەكە بەم بالاپۇشى و داپۇشراۋىيە ئافرىمتە مۇسلمانەكە نارەھەت و توۋرە بوو،

دەپووست سەیری روخساری ئافرمتهگە بکات و گالتە ی پێبکات، وەك پێش هاتنی ئاینی ئیسلام، ئەم کارانەیان لە دژی ئافرمتان ئەنجام دەدا..

بەئێ.. جولهگەگە داوی لە ئافرمتهگە کرد روخساری دەرڤخات.. ویستی بەهۆی پارو سامانەووە لە خشتە ی بەریت، بەلام ئەم ئافرمته باومردارە رازی نەبوو.. زەرڤنگەرەگە ئافرمتهگە ی خلافاند.. کاتیک ئافرمتهگە دانیشتبوو، لای خواریووەی کراسەگە ی بەست بە لای سەرپۆشەگە یووە، گە شۆر ببوووە بە سەر پشیدادا.. کاتیک ئافرمتهگە هەلسا، کراسەگە ی لە دواوە بەرزبوووەو لاشە ی دەرکەوت و جولهگەگە پێی پێگەنی.. ئافرمتهگە هاواری کرد و خۆزگە ی بە مەرگ دەخواست، ئەك دەرکەوتنی جەستە ی..

کاتیک پیاویك لە موسلمانان ئافرمتهگە ی بەم شیومیە پینی.. شمشیرەگە ی هەلکیشاو زەرڤنگەرە جولهگەگە ی کوشت.. جولهگەکانیش لە موسلمانەگە کۆبوونەووەو شەهیدیان کرد..

کاتیک پێغەمبەری خودا ﷺ زانی گە جولهگەکان پەیمانیان شکاندوووەو سوگایەتی بە ئافرمتانی موسلمان دەکەن.. گەمارۆی جولهگەکانیاندا و ویستیان تۆلە ی ئەو ئافرمته پاک و بەرموشتە بسەننەووە..

نا لەم کاتەدا یەکیك لە سەربازەکانی شەیتان.. لەو کەسانە ی گە گرنگی بە ئاڤرووی ئافرمتانی موسلمان نادەن.. یەکیك لەو کەسانە ی گە هەر خەمی تیرکردنی داوین و سکیان.. سەرۆکی دوورپووگان، عبدالله ی کوری ئوبە ی کوری سەلول هەلسا و تی: ئە ی موخەمەد هەلسوگەوتت لەگەل جولهگەکاندا باش بیت..

لە پێش هاتنی ئاینی پیرۆزی ئیسلامدا جولهگەکان لایەنگرو پالپشتی ئەم دوورپوووە بوون.. پێغەمبەری خودا ﷺ بەرپەجیدایەووەو رازی نەبوو.. جاریکی تر ئەم دوورپوووە هەسەکانی دوبارە کردەووە.. هەمدیسان پێغەمبەری خودا ﷺ پشتی تیکردو رووی لیۆمرگێرا..

داوی لیۆمردن و لیخۆشبوون بۆ کۆمەلە کەسیك دمکات، دمیانهویت خراپە لە نیوان ئیمانداراندا بلاوبکەنەووە.. ئەم دوورپوووە توورە بوو.. دەستی کرد بە پشینی زریکە ی پێغەمبەری خودا ﷺ و هەر دوبارە ی دەرکەووەو دەپوت: لەگەلیاندا باش بە.. لەگەلیاندا باش بە..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لاىكردمۇە بە لايداۋ فەرمۇى: وازم لىبىنە.. بەلام ئەم دووروۋە ھەر رازى نەبوو.. داۋاى لە پېغەمبەرى خۇدا ﷺ كرد، كە دەست لە كوشتىيان ھەلگىرىت.. پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لاىكردمۇە بە لايداۋ فەرمۇى: ئەوانە بۇ تۇ.. وازى لە كوشتىيان ھىنا، بەلام لە شارى مەدىنە، شار بەدمرى كردن..

بەلى.. ئافرىقتانى رەمۇشت بەرزو پاك داۋىن، شاپىستەى زۇر لەۋە زىاتىرن.. خەۋلەى كچى سەعلەبە، يەككىك بوو لە ئافرىتە چاكەكارمىكانى سەردەمى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ، خىزانى ئەۋسى كورى صامت بوو، ئەۋس پىاۋىكى پىر بوو، زوۋوش تۈرە دىبوو.. رۇزىك دېتەۋە بۇ مالىۋومو لەگەل خىزانەكەيدا ناكۇكى دىكەۋىتە نىۋانىيان، ئەۋس تۈرە دىبىت و دەلىت: تۇ ۋەكو دايىكم وايت و بە تۈرمىيەۋە دىچىتە دىرمۇە..

لە سەردەمى نەفامىدا، ئەگەر پىاۋىك ئەم قەسەيەى بە ھاۋسەرمەكى بووتايە، ئەۋا تەلاۋى دىكەۋت، بەلام خەۋلە نەيدىمزانى لە ئىسلامدا ھوكمى ئەم قەسەيە چىە.. ئەۋس ھاتەۋە بۇ مالىۋە، خەۋلە خۇى لى دوورخستەۋمو وتى: سۈپىند بە خۇدا نابىت لىم نىزىك بىتەۋە ھەتا خۇداۋ پېغەمبەرمەكى ﷺ دادۈرمىمان نەكەن، ھەر بۇيە خەۋلە كەۋتە رى بۇ لاي پېغەمبەرى خۇدا ﷺ و رۈوداۋمەكى بۇ باس كردو سكالاي خراب ھەلسۈكەۋتى مىردەكەى لە لاي پېغەمبەرى خۇدا ﷺ كرد..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ خەۋلەى ئارام كىردىمۇ پىى فەرمۇو: لەگەل كۈرە مامەكەتدا باش بە، چۈنكە پىاۋىكى بە تەمەنەۋ لە خۇدا بىرسەۋ چاك بە لەگەلىدا..

خەۋلەش بە دەم غەم و خەفەتەۋە وتى: ئەى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ گەنجى و جوانى خۇم پىشكەش بە مىردەكەم كرد.. سىكم بۇ ھەلرشت، ئىستاش پىر بووم و مىندالەم نابىت، كەچى پىم دەلىت: ۋەكو دايىكم وايت.. خۇدايە سكالاي خۇم لە لاي تۇ دىكەم.. پېغەمبەرى خۇدا ﷺ چاۋمىرى سىروش و نىگاي پەرومىردىگارى دىكرد، چۈنكە ھىشتا لە ئىسلامدا ھوكمى ئەم ھالەتە دانەبەزى بوو..

ھەر لەۋ كاتەى كە خەۋلە لە خىزمەت پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بوو، جۈبرائىل لە ئاسمانەۋە دابەزى بۇ لاي پېغەمبەرى خۇدا ﷺ و لەگەل خۇيدا يەكلاكرىنەۋەى ھالەتەكەى خەۋلەۋ مىردەكەى ھىنا بوو..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لاي كىردىمۇ بە لاي خەۋلەۋاۋ فەرمۇى: پەرومىردىگار لە سەر ھالەتەكەى نىۋان تۇۋ ھاۋسەرمەكت قورئانى دابەزاند، پاشان ئايەتەكەى بۇ

خویندمومو فهرمووی، ﴿قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ ١ الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا اللَّائِي وَلَدْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ٢ وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا ذَلِكَ تُرْغَضُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ٣ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فِإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٤﴾ المجادلة. واته، (نهی محمد ﷺ بیگومان خودا وتویرزی نهو نافرمتهی بیست و وری گرت، که گفتوگوؤت لهگه لدا دمکات دهربارهی هاوسهرمکهی، سکاای خویشی بؤ لای خودا دمبات، خودایش گفتوگوؤکهمانی بیست، به راستی خودا بیسهر و زانیه نهوانهتان به هاوسهرانیان دهلین؛ تۆ له جیگهی دایکمدایت، هاوسهرمکهیان بهو قسهیه نابنه دایکیان، چونکه دایکیان تمنها نهوانه که نهوانیان لیبوه، نهوانه قسهیهکی نابهنجی دمکهن و بوختانیکی نابهسهند دهلین، بیگومان خودا چاوپوؤشی دمکات و لییان خوش دمبیت (نهگهر نهوانه بهشیمان ببهنهوه داوای لیخوش بوون بکهن) نهوانهی وا به هاوسهرمکانیان دهلین و دواهی بهشیمان دمبنهوه لهودی که وتووایانه، نهوه دمبیت کؤیلهیهک نازاد بکهن پیش نهوهی نهو ژن و میرده به یهک بگهن، نهو بریاره نیوهی پی نامؤژگاری دمکریت، خودایش ناگاداره لهو کارو کردموانهی نهنجامی دهمدن نینجا نهوهی کؤیلهی دمست نهکهوت، نهوه دمبیت دوو مانگ له سهر یهک بهرؤژوو بیت، پیش به یهکگهیشتیان، چا نهوهی ناتوانیت بهرؤژوو بیت، با شهست هزار تیر بکات له ژهمیک خواردن، نهوهی کهباسکرا بؤ نهومیه باومرتان پتهو بیت به خوداو پیغهمبهرمکهی (چونکه خودا چارمهر داندنیت بؤ گرو گرفتهکان)، نهو بریارانهش سنوری خودان، بؤ نهوانهش که کافرن (ملکهچی فهرمانی خودا نابن) سزای به نیش و نازار بؤیان نامادهیه)..

پاشان پیغهمبهری خود ﷺ فهرمووی: برؤ به هاوسهرمکمت بلن؛ له کهفارمتی نهو قسهیهی که کردوویمتی، با بهندمیهک نازاد بکات..
خهوله وتی: نهی پیغهمبهری خود ﷺ توانای نهوهی نیه بهندمیهک بکریت و نازادی بکات!!

پیغهمبهری خود ﷺ فهرمووی: دهی با دوو مانگی لهسهریهک بهرؤژوو بیت!!

خەولەش وتى: سۆيىند بەخۇدا ھاسەرەمكەم پىاۋىكى بە تەمەنەو ناتوانىت بەرۋۇو
بىت!!

پىغەمبەرى خودا ﷺ ھەرموۋى: دەى با خوارىنى شەست ھەزار لە خورما بدات!!
خەولە وتى: ھەزارەو ناتوانىت!!
پىغەمبەرى خودا ﷺ ھەرموۋى: مەن يارمەتى دەدەم بە شىكى خورماكەى بۇ
دەدەم..

خەولەش وتى: مەنىش بە شەكەى تىرى بۇ دەدەم..
پىغەمبەرى خودا ﷺ ھەرموۋى: چاك دەكەيت، دەى بىرۋ خورماكەى بدەرىو
يارمەتىشى بدەو ھەلسوكەوتىشت لەگەلىدا باش بىت..
پاك و بىگەردى بۇ ئەو خودايەى، كە ئەو ھەموو سۆزو بەزىيەى خستوووتە دلى
پىغەمبەركەپەو ﷺ، تەنانەت بەشدارى لە چارسەرگردنى كىشە تايبەتتەپەكانى
خەلكىشدا دەكات..

بەلى.. بە دلىياپىشەو مەن خۇم ئەمەم تاقى كردۆتەو، ھەلسوكەوتى نەرمو نىان و
دەربىرىنى سۆزو خۇشەويستى لەگەن ھاسەرەو كچانماندا، لە پىش ھەموو كەسىكىشدا
لەگەن دايك و خوشكانماندا، كارىگەرىيەكى وا گەورەو بەھىز دروست دەكات، كە
ھەرگىز بە خەيالتدا نەھاتىت.. تەنھا ئەو كەسانەش ھەست بەم كارىگەرىيە بەھىزە
دەكەن، كە خۇيان ئەو جۆرە ھەلسوكەوتە جوانانەيان پەپرەو كرد بىت و تاقىيان
كردبىتەو..

بە دلىياپىشەو دەلىم، كەسانىك رېز لە ئافرىتان دەگرن، كە خۇيان بەرپىزن..
كەسانىكىش بىرپىزى بەرامبەر ئافرىتان دەكەن، كە خۇيان سوك و بىرپىزن..

ھەرئۆيىستى..

رەمكە ئافرىت لە سەر ھەزارىو ناشىرىنىو سەرقالى
ھاسەرەكەى ئارام بگىرىت، بەلام زۆر بە كەمى دەتوانىت لە
سەر ناشىرىنى ھەلسوكەوتى ھاسەرەكەى ئارامگىر بىت..

تەمەنى مىندالى..

زۆرن ئەو ھەلوېستانەي، كە لە تەمەنى مىندالىدا لە ژيانماندا رووياندا ھەتا ئىستاش
لە يادەومىرىيە كانماندا ھەر تۆمارن، جا ئەو يادەورىيە خۇش بووبن، يان ناخۇش..
لە رېگەي يادەومىرىيە كانتە ھە بگەرپ ئوھ بۆ سەردەمى مىندالىت.. ئەو كاتەت لەبىر ناچىت،
كە مامۇستاي قوتابخانە دىيارىيەكى پېكەش كىردىت، يان ئەو كاتەي كەسىك لە
كۆرۈكۈبۈنە ھەمەكى گىشتىدا، ستايىشى كىردۈۋىت.. ئەم يادگار يانە لە يادەومىرىيە كانتەدا
تۆمارەو لەبىرت ناچنە ھە..
بە ھەمان شىۋە، يادەومىرىيە ناخۇشە كانىش بە ئاسانى بىر ناچنە ھە..
تەمەنى مىندالىتدا، مامۇستا لىيداۋىت، يان ئەو كاتەي لەگەل ھاۋرىكانتەدا دەمە قالىيەكت
توۋش بوۋە، يان ئەو كاتەي كە لە مائە ھە سوكانىيە كەمان پېكرا بىت، يان كەسىك لە
نېمە لە لايەن ھاۋسەرى باۋكەمانە ھە، نارەخمەت كىرا بىن، ئەمانە كۆمەلە ھالەتەيكن، لە
يادەومىرىيە ماندا تۆمارن و بە ئاسانى ناسرىنە ھە..
چەندەن جارى ۋا ھەبوۋە، كاتىك چاكەيەك لەگەل مىندالىكدا كراۋە، تەنھا كارىگەرى
لە سەر مىندالەكە جى نەھىشتوۋە، بەلكو كارىگەرى لە سەر باۋكى و كەس و كارەكەشى
جى ھىشتوۋە ھەبوۋىستى ھەموۋان، بە دەست ھاتوۋە..
كاتىك مامۇستايەك ھەلسۈكەۋتى جوان لەگەل قوتابىيەكى سەرھەتايىدا ئەنجام دەدات،
بەھۋى باس كىردى ھەلسۈكەۋتە جوانەكانى مامۇستا كەۋە، لە لايەن قوتابىيەكە ھە،
مامۇستا كە لە لايەن باۋكە ھەلسۈكەۋتى قوتابىيەكە خۇشەۋىست دەبىت..
كەۋاتە ھەرگىز زەردەخەنە ۋىو بە خەندەمىت، بەرامبەر بە مىندال بە كەم مەزانە ۋە
ھەۋل بەدەل ۋە دەروۋنى بە دەست بەھىنىت و بە جوانترىن ھەنەر ۋە لىزانىن ھەلسۈكەۋتى
لەگەل ئەنجام بەدە..
رۇژنىك لە قوتابخانە دەربارى نوپۇز ۋانەم بە كۆمەلەي قوتابى بچۈك دەۋتە ھە،
پرسىارم لىكردن دەربارى ھەرموۋدەمەكى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لە سەر گىرنگى نوپۇز..
يەكەك لە قوتابىيەكان بە ھەرموۋدەمەك ۋەلامى دامەۋە ۋتى؛ پېغەمبەرى خۇدا ﷺ

دەمەرمۇيت: «بين الرجل وبين الكفر أو الشرك، ترك الصلاة».. واتە: (جىياۋزى نىۋان مۇۋەپپىيەتلىك بولۇپ، پان ھاۋەلدانەر، ۋازھىيانە لە نوپۇز)..

ۋەلاھەكەيم زۆر لە لا جوان و سەرنج ۋا كېش بوو، ئەۋەندە كارى تېكىردم كاترۇمىرەكەي دەستەم دانائو پېشكەشىم كەرد، ھەر چەندە كاترۇمىرەكەشم كاترۇمىرىكى ئاسايى ۋ ھەژارانە بوو..

ئەم ھەلۋىستە، بوو بە ھاندەرىك بۇ ئەۋ ھوتابىيە ۋا ئاست ۋا ئىياري خۇش ويست ۋ بەرمو ئاراستەي قورئان لەبەر كەردن ھەنگاۋى ئاۋ خۇي بۇ ئەۋ بۈۋارە تەرخان كەرد..
رۇزەكان تېپەرىن.. بەلگە چەندىن سالى بە سەرنج ۋا پۈۋداۋەدا رۇيى، پاشان لە يەكەك لە مەزگەۋتەكاندا بېنىم پېشۋىزى مەزگەۋتەكە، ئەۋ ھوتابىيە كە كاترۇمىرەكەم پېشكەش كەرد.. ئەۋ مەندالە كۆلۈزى شەرىيەي تەۋاۋ كەرد بوو، لە يەكەك لە دادگاكانىشدا كارى دەكەرد.. مەن ئەۋ پۈۋداۋەم بېر نەمايو، ئەۋ بېرى خەستەۋە..
سەير بىكە دۋاي چەندىن سالى، ئەۋ ھەلۋىستە لە يادەمۇرىيەكانىدا تۆمارەۋ لە بېرى نەچۋەتەۋە..

جارىكى تر لە كۆرۈپكى تەردا، گەنجىكى پۈخسار گەشاۋەۋ جوان، زۆر بە گەرمى چاك ۋ چۈنى لەگەل كەردم ۋ ھەلۋىستىكى جوانى بېرخەستەۋە، كە كاتى خۇي ۋ لە مەندالەدا، لە قوتابخانە بەرامبەرى ئۈۋەد بووم.. جارى ۋا ھەيە، بە ھۆي ئەۋەي كەسانىك ھەلۋىستىكى جوانىيان، لە مەزگەۋت لەگەل مەندالەدا ئۈۋەد، دىمىنىن ئەۋ مەندالەنە بە دەستە بېچەكەكانىيان باۋكىيان رادەكېشۋ دىمىنەن بۇ لاي ئەۋ كەسە پەۋشەۋ ھەلۋىستەۋ جوانانە، بۇ ئەۋەي چاك ۋ چۈنىيان لەگەل بىكەن، باۋكانىشىيان ھەۋالى خۇشەۋىستى مەندالەكانىيان بەۋ كەسانە رادەكەمەن..

لېت ئاشارمەۋە جارى ۋا ھەيە لە كۆرۈپكى پان ئاھەنگىكى تەرمەبالغ، كە خەلگىكى زۆر بانگ كرابىن، زىادەپۇي دىكەم لە پېزگرتن ۋ دۈۋەندى مەندالەداۋ گۈي لە قەسەكانىيان دىكەم، ھەر چەندە زۆر جار قەسەكانىشىيان زۆر گىرەگ ۋ بە بايەخ نەبىن، ئەمەش ۋەكۈ پېزگرتنەك بۇ باۋكى مەندالەكە، لە ھەمان كاتىشدا بۇ بە دەست ھىيەنى خۇشەۋىستى مەندالەكەۋ باۋكىشى..

ھاۋرېيەكەم ھەبۈۋ، زۆر جار لەگەل كۈرە بېچەكەكەيدا دىمىنىن.. جارى ۋا ھەبۈۋ مەندالەكەيم دىدۈۋەندۈ بە نەرم ۋ نىيەنى ھەلۋىستەۋتەم لەگەل دىكەرد.. رۇزىك لە شۈيىنىكى

قەرمبالغدا ، ھاورپكەم دەستى مىندالەكەي گرت بوو، سلاوى لىكردىم و پاشان وتى: چ ھەلسوكەوتىكت لەگەل كورمكەمدا كردوومو ئاوا تۈانيووتە دلى بۇ لاي خۇت رابكىشيت؟! چەند پۇژىك پىش ئىستا مامۇستاپەكيان لە قۇتابخانە پەرسىياري لىكرد بوون، كە لە پاشەپۇژدا خەز دىكەن بىن بە چى؟!

ھەيان بوو وتبووى: خەز دىكەم بىم بە پەزىشك.. ھەيان بوو وتبووى: خەز دىكەم بىم بە ئەندازىار.. بەلام ئەم كورەي من وتبووى: خەز دىكەم بىم بە مەھمەد ەمرىش؟! دىتۈانى ئىيىنى ئەو بەكەي، كە خەلكى ھەلسوكەوتيان لەگەل مىندالاندا جىاوازە، كاتىك پىاويك دىتە كۇرو دانىشتىكەومو چاك و چۈنى و تەوقە لەگەل ئامادىبوواندا دىكات، ئەگەر تەماشىا بەكەيت، ئەو مىندالەي كە لەگەلدايەو لە دوايەو دىروات، ومكو باوكى دىكات..

ھەندىك لە خەلكى بىناگان بەرامبەر بچوكەكان.. ھەندىكى تريان بە ساردى و بە بەشىكى كەم لە دەستى تەوقە لەگەل مىندالاندا دىكەن.. كەسى وا ھەيە، زۇر بە گەرمى تەوقە لەگەل مىندالاندا دىكات و بە زەردەخەنەو بە روويەكى خۇشەو دىلەيت: چۈنى پالەوان؟! حال و ھەوالت چۈنە زىرەك و وريا؟! بە دلىيايەو ئەم جۇرە كەسە، لە لاي مىندالەكە خۇشەويست دىبىت و دىچىتە دلىەو، بەلكو ئەم كەسە لە لاي دايك و باوكى مىندالەكەش خۇشەويست دىبىت..

پەكەمىن مامۇستا و پىشەواو پەروەردىكار ﷺ بە جوانترىن شىۋەو شىۋاز، ھەلسوكەوتى لەگەل مىندالاندا ئەنجامداو، ئەمۇتا ئەنەسى كورى مالىك ﷺ براپەكى بچوكى دىبىت، پىغەمبەرى خودا ﷺ يارى لەگەل دىكات و بە نازناو بانگى دىكات.. ئەم مىندالە كە پىغەمبەرى خودا ﷺ بە ابوعمىر بانگى دىكات، بالندىمەكى دىبىت و پاشماومىەك بالندەكەي دىمىت.. پىغەمبەرى خوداش ﷺ كاتىك مىندالەكە دىبىن، يارى لەگەل دىكات و پى دىمىت: «يا ابا عمير، ما فعل النخیر»..؟!

ھەر كاتىكىش پىغەمبەرى خودا ﷺ بە لاي مىندالاندا پىرۇشتاپە، سلاوى لىدەكردن و دەستى بە سەرياندا دىھىنا.. كاتىكىش لە غەزاو جەنگ دىگەراپەو، مىندالان بەرو پىرى پىغەمبەرى خودا ﷺ دىھاتن و ئەمىش لەگەل خۇى سوارى دىكردن..

ھەروەھا كاتىك كە لە جەنگى موئتە گەرانەومو گەپشتەو شارى مەدىنە، مىندالان بەرو پىريان ھاتن، پىغەمبەرى خودا ﷺ قەرمووى: مىندالەكان لەگەل خۇتان سەر

بەختەمۇر كۆرەمگە جەغفەرىش بىلەن بەن.

بەن. عبداللەھى كۆرى جەغفەرى وىرگىرتو لە پېش خۇيەوۋە سوۋرى ولاخەكەي
كرد. رۆژىكى تىرىان پېغەمبەرى خودا ﷺ دەستىنۇپۇشى دەشۇرد، مىندالىكى پېنج سالە
دېت بۇ لاي، پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەندىك ئاۋ دەكاتە دەمى پىرۇزىيەوۋە پاشان
دەيكات بە روخسارى مىندالەكەدا. رواہ البخارى.

بە شىۋەمىيەكى گىشتى پېغەمبەرى خودا ﷺ روۋوخۇش و دەم بە خەندە بوۋە لەگەل
خەلگىداۋ ھەۋلىداۋە خۇشى بخاتە دلىانەوۋە. روح سوک بوۋە لە لاي خەلگى و ھەرگىز
لىيى بىزار نەدەبوۋن.

رۆژىك پىاۋىك دېت بۇ لاي پېغەمبەرى خودا ﷺ داۋاي ئازەلىكى لىدەكات، بۇ
نەۋەى لە غەزاۋ جەنگدا سوۋرى بېت، پېغەمبەرى خودا ﷺ پىي دەفەرموۋىت: بەچكە
وشتىكت دەدەمى سوۋرى بېت. پىاۋەكە لە لاي سەپىر دەبىت و لە دلى خۇيدا دەلىت:
بەچكە وشتىر چۇن مىنى بۇ ھەلدەگىرىت؟

ھەر بۇيە دەلىت: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ چى لە بەچكە وشتىر بىكەم؟ پېغەمبەرى
نازىزىش لە ۋەلامدا پىي دەفەرموۋىت: ئەي ھەموو وشتىك بەچكەى وشتىكى تر نىيە؟
پېغەمبەرى خودا ﷺ مەبەستى ئەۋە بوۋ، وشتىكى سوۋرى گەۋرەى دەداتى، بەلام
خۇ ھەر بەچكەى وشتىكى تر بوۋە.

رۆژىكى تر پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەر بۇ خۇشى بە ئەنەس دەفەرموۋىت: ئەي خاۋەن
دوو گۆپچكە.

جارىكى تر ئافرىتىك دېت بۇ لاي پېغەمبەرى خودا ﷺ سىكالا لە مىردەكەى
دەكات. پېغەمبەرى خودا ﷺ پىي دەفەرموۋىت: مىردەكەت ئەۋ پىاۋمىيە، كە لە
چاۋىدا سىپايىيەك ھەيە؟ ئافرىتەكە كاتىك گۆيى لەم قىسمە دەبىت، دلى رادەچلەكىت و
ۋا گومان دەبات، كە پىاۋمەكەى كۆپىر بوۋە، ھەرۋەك پەروەردگار لە باسى يەعقوب ﷺ
دا دەفەرموۋىت: ﴿وَأَبْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ﴾ ۸۶ يوسف. واتە:
(چاۋەكەنى سىپى ھەلگەراۋ ئاۋى سىپى تىزاۋ بىنىنى نەما لە ئاخ و داخ و خەفەت و ئىشدا،
ھەر خەم و پەزىارەى خۇي دەخواردەۋە).

ئافرىتەكە دەگەپتەۋە بۇ لاي مىردەكەى و سەپىرى چاۋى دەكات و لىيى ورد دەبىتەۋە
دەلىت: پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرموۋى: لە چاۋى مىردەكەتدا سىپايىيەك ھەيە!!

مېردىمكەشى دەلىت: ئۇنەكە، ئايا جاۋى ھەموو كەسك، سېيەكەى لە رەشپەكەى زىاتر نىە؟

بەلى.. پېغەمبەرى خوداﷺ كاتىك گالتەو قەسى خوشى لەگەل كەسكدا بىكرداپە، بە تەواۋى تىكەلى دەبوو، ھەرومھا لەگەلىدا پىدەمكەنى و دلى خوش دىمىرد..
رۇزىك نىمامى عومەرﷺ دەجىت بۇ لاي پېغەمبەرى خوداﷺ و دەبىنىت پېغەمبەرى خوداﷺ لە ھاسەرمكانى تورە بوو، بە ھۇى ئەوۋى ھاسەرمكانى داۋى بىزىۋى زىاتريان لىكرد بوو..

نىمامى عومەرﷺ بە پېغەمبەرى خوداﷺ دىفەرموۋىت: ئەى پېغەمبەرى خوداﷺ كاتىك ئىمە لە ناو قورمىشدا بوۋىن، نەگەر دەتبىنىن چۇن بە سەر ئافرىتاندا زال و بە دەسەلات بوۋىن!! چۇن دەيان تۋانى داۋى بىزىۋى زىاترمان لىكەن، بەلام كاتىك ھاتىن بۇ شارى مەدىنەو ئافرىتانمان بىنىيان ئافرىتانى مەدىنە بە سەر پىاوانىاندا زال و دەسەلاتدار بوۋىن، ھەر بۇيە ئافرىتانى ئىمەش لەوانەو ھەر بوۋىن ئىستاش وادەبىنى دەبىنى دەنگمان بە سەردا بەرز دىكەنەو..

پېغەمبەرى خوداﷺ كاتىك گۈۋى لەم قسانەى نىمامى عومەرﷺ بوو، روخسارى گەشاپەوۋو زەردەخەنە كەوتە سەر لىۋە پىرۋەزىكانى، پاشان نىمامى عومەرﷺ لە قەسەكانى بەردەوام بوو، پېغەمبەرى خوداﷺ زىاتر بىزەخەنەى بۇ كىردو ددانە پىرۋەزىكانى دىمىركەوتن، ھەموو ئەمانەشى بۇ دلخۇشى و خوشى خستە دلى نىمامى عومەرۋە بوو..

نەگەر بەم شىۋىيە ھەلىسوكەوت لەگەل خەلىكىدا بىكەين، ئەوسا بە راستى چىزى راستەقىنە لە ژيان وەردەگىرىن و خوشمان و خەلىكىش دلخۇش دىكەين..

بىرۋىكىر..

مىندال وەكو قورپىكى نەرمو شل وايە، چۇن ھەلىسوكەوتى لەگەل بىكەين، بەم شىۋىيەى لى دەردەجىت..

لەگەل ژېردەستەو كارگوزاراندا..

پېغەمبەرى خودا ﷺ بە پېنى گونجان لەگەل كەسەكاندا، ھەولنى دەدا بە شېۋەمىكى جوان بېچىتە دلى خەلكىەو مو كارىگەرييان لە سەر دروست بىكات..
كاتىك پېغەمبەرى خودا ﷺ مامى كۆچى دوايى كرد، بېباومراني قورمىش زياتر ئازارى پېغەمبەرى خودا ﷺ دەداو ھەوليان دەدا زياتر نارەھەتى بىكەن، ھەر بۆيە پېغەمبەرى خودا ﷺ بەرمو شارى تائىف كەوتە رى، سابەلكو ھۆزمكانى دانىشتووى تائىفو لە سەرۋوى ھەمووشيانەو، ھۆزى سەقىف پىشتىگىرى بىكەن و باومرى پى بېينن..

كاتىك گەپىشتە شارى تائىف، چوو بۆ لاي سى كەسى ناودارى ھۆزى سەقىف، كە ھەرسىكيان برا بوون، بە ناومكانى (عبدالليل و حبيب و مسعود)..
بەلى.. پېغەمبەرى خودا ﷺ لەگەلئان دانىشت و بانگى كردن بۆ لاي يەكتاپەرستى و داواي پىشتىوانى و پىشتىگىرى لىكردن، بەلام ئەوان زۆر بە خراپى و بە ناشىرىنى وەلاميان داپەو..

يەكىكيان وتى: ئەگەر خودا تۆى بە پېغەمبەر پەوانە كرد بى، ئەوا شەرت بىت پەردەى كەعبە بىدرېنم..

دووەميان وتى: خودا كەسى دەست نەكەوت بىكات بە پېغەمبەر تۆ نەبىت؟!

سېيەميان وتى: ھەرگىز قىسەت لەگەل ناكەم و ناتدوينم، لەبەر ئەوھى ئەگەر پەوانەكراوى خودا بىت، ھەر وەك خۆت دەپلئىت، ئەوا تۆ زۆر لەو كەورمىتى كە من قىسەت لەگەل بىكەم، خۆ ئەگەر درۆش بە دەم خوداۋە بىكەيت، ئەوا دووبارە پېويست ناكات قىسەت لەگەل بىكەم!!

كاتىك پېغەمبەرى خودا ﷺ گوئى لەم قىسە زىرو رەق و ناخۆشانە بوو، لە لايان ھەستاو لە گەورە پىاوانى سەقىف ناومىدو بېھىوا بوو، دلتەنگىش

بوو بەھەمى ئەگەر قورمىش بەم ھەوالە بزانن، ئەوا زياتر ئازارى دەمدن و نارەھەتى دىمەن، ھەر بۆيە داۋاي لىكردن ئەم ھەوالە با لە لايان بە نەينى بىننەتەومر باسى نەكەن، بەلام ئەم داۋاكارىشيان بە قىسە نەكردو نەقام و شىت و بەندەكانيان لىھاندەو بە ھاوار ھاوارو جىئوو قىسەى ناشىرىن شوينى كەوتن و بەردبارانيان كرد، ھەتا ئەو كاتەى خەلگىكى زۆرى لى كۆبۈونەومر، پىغەمبەرى خوداش جوو ۋىر سىبەرى دىۋارى باخى عوتبەو شەبەھى كورانى رەببەھومر ئەو خەلگەكەش كە شوينى كەوتبۈون گەرەنەومر..

كاتىك كورەكانى رەببەھ پىغەمبەريان بەم شىۋمە بىنى، بەزمىي و سۆزىيان بۆى جول، بەندەھەكەيان ھەبوو بە ناۋى عەداس كە مەسىھى بوو، بانگيان كردو پىيان وت: ھىشوۋىكە ترى بۆ ئەو پىاۋە بەرمو پىي بلى، ئەم ھىشوۋە ترىيە بخۆ..

عەداس بە ھىشوۋە ترىكەومر جوو بۆ لاي پىغەمبەرى خوداش ﷺ و لە بەردەمى دايىناۋ پاشان بە پىغەمبەرى خوداش ﷺ وت: بخۆ.. پىغەمبەرى خوداش ﷺ دەستى پىرۋزى بۆ درىژ كردو فەرموۋى: بسم الله، پاشان دەستى بە خواردنى ھىشوۋە ترىكە كرد..

عەداس سەرى سورماۋ وتى: سويند بە خودا خەلگى ئەم ناۋچەيە ئەم قىسەيە ناكەن و ئالين: بسم الله!! پىغەمبەرى خوداش ﷺ فەرموۋى: عەداس خەلگى كۆيت؟ ئەى لە سەر چ ئاپنىكىت؟

عەداس وتى: خەلگى شارى نەپنەوام و لە سەر ئاپنى مەسىھىشم.. پىغەمبەرى خوداش ﷺ فەرموۋى: خەلگى شارەكەى يونسى كورى مەتاي پىاۋچاكىت؟

عەداس لەم قىسەيە پىغەمبەرى خوداش ﷺ سەرسام بوو!! پاشان وتى: تۆ يونسى كورى مەتا چۆن دەناسىت؟! پىغەمبەرى خوداش ﷺ فەرموۋى: يونسى بىرامە، ئەو پىغەمبەرى خودا بوو، منىش پىغەمبەرى خودام..

ئا له م ساته دا عهداس خۆی دا به سهر پیغه مبهری خودا ﷺ و سهر و حاجی پیغه مبهری خودا ﷺ ی ماچ کرد.. کورمگانی پرمببعش سه پریان دمکردو په کیکیان بهوی تریانی وت: نهوا به ندمکهی خراب کردی.. کاتیکیش عهداس که پاپه وه، کاریگه ری بینینی پیغه مبهری خودا ﷺ ی به روخساره وه دیار بوو.. گه وره کهی پیی وت: هاوار بو تو عهداس، نه وه بو دمست و سهر و حاجی نه و پیاوت ماچ کرد؟!

عهداسیش وتی: گه وره م سهر زهوی کهسی باشتی له و پیاوه تیدا نیه، هه والیکیشی پیدام، جگه له پیغه مبهران کهسی تر نه و هه واله نازانیت! پاشان گه وره کهی وتی: عهداس وریابه له ناینه کهت هه لت نه گیریته وه لات نه دات، ناینه کهی خۆت له ناینی نه و پیاوه باشته..

نایا نه مړو ئیمه ناتوانین له کۆمه لگه داو له گه ل خه لکید، به جوانترین شیوه هه ل سوکه وت بکه مین؟! با نه و خه لکانهش له ههر ئاست و پله و پایه یه کدا بن، ههر وهك پیغه مبهری خودا ﷺ له گه ل عهداسی به نده دا نه و شیوه هه ل سوکه وته ناوازه و جوانه ی به کارهینا..

سهرنج..

له گه ل مرقه کاندای به شیومیهك هه ل سوکه وت بکه که مرقه ن، نهك له سهر بنه مای شکل و شیوه سهر و متو سامانو پله و پیاوه و مزینه یان..

لەگەل بېباوەران و دوژمناندا..

پېغەمبەرى خودا ﷺ لەگەل بېباوەرانیشدا، دادپەر و مەرانە مامەلەى دەکردو لە سەر نازارو نارهەتەکانیان ئارامى دەگرتو هەولێ دەدا چاکسازيان تێدا دروست بکاتو بەردو ئاگەرە جوانەکان ئاراستەيان بکات..

ئەى چۆن و انەبیت، لەگاتێکدا پەر و مردگار دەر بارەى دەفەر مویت: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ (١٠٧) الانبياء. واتە: (ئەى محمد ﷺ ئيمە تۆمان پەوانە نەکردوو تەنها بۆ ئەو نەبیت کە ببیتە رەحمەت و بەرەمەت، بۆ هەموو جیهانەکان (جیهانى ئادەمیزاد و گیاندار و پروەك و پەرى و.. هتد)..

بۆ کى؟! بۆ ئيمانداران؟! نەخیر.. بۆ هەموو جیهان.. بۆ هەموو مەرفەهەکان، تەنانەت بۆ نازەلان و پروەك و بېگيانەکانیش..

ئەمەتا جولهکەکان زۆر نازارى پېمەبەرى خودایان ﷺ دەدا، بەلام پېغەمبەرى خودا ﷺ زۆر نەرم و نیاو بوو لەگەلیان..

عائیشەى دایکى ئيمانداران (خودای لى رازی بېت) دەفەر مویت: جولهکەکان بە لای مالى پېغەمبەرى خودا ﷺ دەروێشتن و لە باتى بلین: السلام علیکم، دەیان وت: السلام علیکم.. واتە: (لە ناوچون و مردنتان لە سەر بېت)..

پېغەمبەرى خوداش لە وەلامدا دەیفەر موو: هەرومەها لە سەر نیومش.. بەلام عائیشە (خودای لى رازی بېت) لە سەر ئەم قسە ناشیرینەى جولهکەکان ئارام ناگریت و پێیان دەلیت: مردن لە سەر ئیو بېت، هەرومەها نەفرین و رقی خوداشتان لە سەر بېت.. پېغەمبەرى خوداش ﷺ بە عائیشەى فەر موو: ئەى عائیشە، لە سەر خۆبە.. نەرم و نیاو بەو دوور بکە و مەروە لە توندو تیژی و قسەى ناشیرین..

عائیشەش (خودای لى رازی بېت) دەفەر مویت: ئایا گویت لێنەبوو جیان وت: پېغەمبەرى خوداش ﷺ فەر مووی: ئایا گویت لە من نەبوو جیم پێووتن؟! وەلامم دانەموو پەر و مردگار لێ وەر گرتەم و ئەودى ئەوانى وەر نەگرت..

بەلێ.. پێویست ناکات جنیوو قسەى ناشیرین، بە جنیوو قسەى ناشیرین وەلام بدریتەو.. ئایا پەر و مردگار نەیفەر موو: ﴿رَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا...﴾ (٨٣) البقرة.

ۋاتە: (بە گوفتارى چاك و جوان، لەگەل خەلكىدا بدوین)..

جارىك لە جاران پىغەمبەرى خودا ﷺ لەگەل ھاۋەلانیدا، لە بەكك لە غەزاكان دەگەرپنەۋەو لە ناۋچەپەك لادەمدەن بۇ ئەۋمى پشووپەك بدەن، ھاۋەلان ھەرىكەيان دەچنە ژېر دارىكەۋەو خەۋيان لىدەكەۋىت، پىغەمبەرى ئازىزىش ﷺ دەچىتە ژېر سىبەرى دارىكەۋەو شمشىرمەكى بە لىقك، لە لىقەكانى دارمەكەۋە ھەلدەۋاسىت و دەخەۋىت..

بەكك لە بىباۋەران، كاتىك دەبىنىت پىغەمبەرى خودا ﷺ لە ژېر دارىكە بە تەنھا خەۋى لىكەۋتوۋە، ئەم ھەلە دەقۇزىتەۋەو زۆر بە نارامى دەكەۋىتە رى و شمشىرمەكى پىغەمبەرى خودا ﷺ لە لىقى دارمەكە دەكاتەۋەو بە دەنگىكى بەرز ھاۋار دەكات و دەلىت، ئەى محمد كى لە دەستى مەن دەتپارىزىت و رىزگارت دەكات؟!

پىغەمبەرى خودا ﷺ خەبەرى دەبىتەۋەو دەبىنىت پىاۋىك بە شمشىرمەكەۋە بە سەر سەرىۋە و دەستەۋەو پىغەمبەرى خودا ﷺ بە تەنھايە ھاۋەلانى بلاۋەيان لىكرەۋە، پىاۋەكەش لەۋپەرى بەھىزىدايە ھەر زوو زوو ئەم قەسە دەبارە دەكاتەۋەو دەلىت: كى لە مەن دەتپارىزىت و رىزگارت دەكات؟!

پىغەمبەر ئازىزىش ﷺ بەۋپەرى مەنەۋە دەفەرموۋىت: اللە لە دەستى تۇ رىزگارم دەكات و دەمپارىزىت..

پىاۋەكە دەشلەزىت و شمشىرمەكى لە دەست بەردەبىتەۋە.. ئەمجارمىيان پىغەمبەرى خودا ﷺ شمشىرمەكى ھەلدەگرىت و دەفەرموۋىت: ئەى تۇ كى لە دەستى مەن دەتپارىزىت و رىزگارت دەكات؟!

پىاۋەكە روخسارى دەركىت و دەشلەزىت و داۋاى بەزمى لە پىغەمبەرى خودا ﷺ دەكات و دەلىت: ھىچ كەسك لە دەستى تۇ رىزگارم ناكات، لەگەلەم باشبە..

پىغەمبەرى خودا ﷺ پىى دەفەرموۋىت: مۇسلمان دەبىت؟ پىاۋەكە دەلىت: نەخىر، بەلام لەگەل ھىچ ھۆزۇ خەلكانىكدا نابم، كە لە دىت بەجەنگەن.. پىغەمبەرى خودا ﷺ لىى خۇش بوو..

ئەو پىاۋە گەۋرەى ھۆزەكەى بوو، كاتىك گەراپەۋە بۇ ناۋ ھۆزەكەى، بانگى كردن بۇ ئەۋمى مۇسلمان بن، ھەموۋيان بە دەم داۋاكارىكەپەۋە ھاتن و مۇسلمان بوون..

بەلى.. لەگەل خەلكىدا باش بە، دل و دەرونيان كەمەندكىش دەكەيت، ئەۋمەتا پىغەمبەرى خودا ﷺ، بە ھەلسوكەۋتى جوان، روۋبەروۋى دوزمەنە سەرسەختەكانىشى بۆۋەو تۋانى خۇى لە لاىان شىرىن و خۇشەۋىست بىكات و رىكەى ھىدايەتيان پىشان

بداتو لە بېباومېرى رېزگاربان بىكات..

كاتىك بانگەوازى پېغەمبەرى خۇداﷺ لە ناو خەلكىدا بلاوبۆۈد، قورمىش ھەموو رېگەپەكيان لە دىڭى گرتە بەر.. ھەموو بەربەستىكيان بۇ بەرپەچدانەۋەدى بانگەوازى نىسلام بەكارھىنا، بەلام بە پېچەۋانەۋە رۆژ بە رۆژ ئاينى نىسلام پەردى دەسەندو ژمارەدى مۇسلمانانىش زىادىيان دەمكرد.. ھەر بۆيە زىرەكتىن پىياۋى قورمىشان دىيارى كرد بۇ ئەۋەدى بىنپىرن بۇ لاي پېغەمبەرى خۇداﷺ، بۇ ئەۋەدى قەسەى لەگەلدا بىكاتو لەگەلدا رېك بگەون.. بۇ ئەم مەبەستەش عوتبەى كورى رەببىيەيان دىيارى كردو بە نوپنەراپەتى قورمىش نارديان بۇ لاي پېغەمبەرى خۇداﷺ..

بەلى.. عوتبە بەرەو لاي پېغەمبەرى خۇداﷺ كەۋتە رىۋ گەپشە لاي.. كاتىك گەپشە لاي پېغەمبەرى خۇداﷺ، بىنى زۆر بە ئارامى دانىشتوۋە، پاشان پىرسىياري كردو وتى، محمد تۇ باشتى يان عبداللەى باۋكت؟!

پېغەمبەرى خۇداﷺ ومكو رېزىك بۇ باۋكى، بېدەنگ بوو..

پاشان وتى، ئەى تۇ باشتى يان عبدالمطلب ى باپىرەت؟!

بەھەمان شىۋەى پېشوو پېغەمبەرى خۇداﷺ ومكو رېزىك بۇ باپىرەى بېدەنگ بوو.. پاشان عوتبە وتى، ئەگەر خۇت بە باشتى لەۋان دەزانىت، قەسە بگە با گويمان لىبىت، ئەگەر ئەۋانىش لە خۇت بە باشتى دەزانىت، خۇ ئەۋان ئەۋ خۇداپەيان دەپەرست كە تۇ رەخنەى لىدەگىرىتو بە سوكى باسى دەكەيت؟!

پېش ئەۋەدى پېغەمبەرى خۇداﷺ ۋەلام بداتەۋە، عوتبە تورە دەپىتو دەلىت، سوپىند بە خۇدا ھىچ شوومىيەك بە وپنەى تۇ، توۋشى ھۆزمەكەمان نەبوۋە!!

ناكۆكى ۋە جىياۋازىت لە نىۋانمان دروست كرد.. كەم ۋە كورى لە ئاينەكەمان دەگىرىتو بە سوكى باسى خۋايمەكانمان دەكەيت.. لە ناو ەمرەبدا ئاپرووت بىردوۋىن، ھەتا ۋامان لىھاتوۋە بە شىۋمىيەك باس دەكرىپىن ۋە پىمان دەلىن، لە ناو قورمىشدا جادوۋگەر پەيدا بوۋە.. سوپىند بە خۇدا چاۋمېرى ئەۋە دەكەين، كە ھەندىكەمان شەشىر ھەلگىرىن ۋە دۋاى يەك بېرىنەۋە..

عوتبە رەنگ ۋە روخسارى گۇرا بوو.. زۆر تورە بوو، بەلام پېغەمبەرى خۇداﷺ بەۋپەرى ئارامى ۋە رېزەۋە گۈپى گرتىۋو، پاشان عوتبە ۋىستى بە ھۋى سەرۋەتو سامان ۋە پەلەۋ پايمەۋە، ۋا لە پېغەمبەرى خۇداﷺ بىكات، ۋاز لە بانگەۋازمەكى بەپىنىتو پىيى وت، ئەى محمد ئەگەر مەبەستە دەستكەۋتنى سەرۋەتو سامانە، ئەۋا ئەۋمەندەت

مال و سامان بۆ كۆ دىگەينەو، ھەتا دىبىت بە دىولەممەندىرىن پىاوى قورىمىش..
ئەگەر مەبەستت بە دەست ھىنانى پلەو پاپەو گەورەيە، ئەوا دىتكەين بە گەورەى
خۇمان..

خۇ ئەگەر جەزىشت بە ئافرىتى جوانە، ئەوا ھەر ئافرىتىك دەست نىشان دىگەيت،
ئىمە دىيان ئافرىتت لى مارە دىگەين..

ئەگەرىش پەرى و جنۆكە سەريان لىداووت و ناتوانىت لە خۇتياں دوور بىخەيتەو،
ئەوا داواى باشتىرىن پزىشك و دانات بۆ دىگەين و ھەرچى سەرووت و سامانىشمان ھەيە،
لەو پىناوودا بۆتى خەرج دىگەين، ھەتا چاك دىبەيتەو..

عوتبە بەم شىوہ ناشىرىنە لەسەر قەسەكانى بەردىوام بوو.. كۆمەلىك پەيمانى
تەفرەمدەرى دا بە پىغەمبەرى خودا ﷺ، لە بەرامبەرىشدا پىغەمبەرى خودا ﷺ زۆر بە
ئارامى و لە سەرخۇيى، گووى گرت بوو..

بەلى.. قەسەو پەيمانەكانى عوتبە لە مۆلك و مال و سەرووت و سامان و ئافرىت و
چارەسەرى نەخۇشى، كۆتاييان ھات..

نەمجارمىيان عوتبە بىدەنگ بوو.. چاومرپى وەلامى پىغەمبەرى خودا ﷺ بوو..
پىغەمبەرى خودا ﷺ سەرى بەرز كەردەموو سەپرى عوتبەرى كەرد و زۆر بە ئارامى پىي
فەرموو: ئايا تەواو بوويت، ئەى باوكى وەلىد؟

عوتبە چاومرپى ئەم ئاكارە جوانەى لە پىغەمبەرى خودا ﷺ دىكەرد، ھەر بۆيە زۆر
بە كورتى وەلامى دايەومو وتى: بەلى..

پىغەمبەرى خودا ﷺ فەرموو: دەى گويم لى بگەر..

عوتبەش وتى: دەى..

پىغەمبەرى خودا ﷺ دەستى كەرد بە قورئان خویندن و فەرموو: ﴿حَرِّ ۝۱﴾
تَنْزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿۲﴾ كَتَبْتُ فُصِّلَتْ ءَايَتُهُ، قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿۳﴾ بَشِيرًا
وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿۴﴾ ﴿فَصَلِّ وَاتَّقِ اللَّهَ﴾ بە ناوى خوداى بەخشندەى
مىھرمبان (ھەر خودا خۇى زانايە بە نەيىنى ئەو پىتانە ئەم قورئانە دابەزىنراوہ لە
لايەن پەروەردگارى خاوەن بەزمى و مىھرمبانەوہ كىتیبكە، ئايەت و فەرمانەكانى بەش
كراوہ و جياكراوہتەوہ (ئيمان و كوفر، حەلال و حەرام، چاكە و خراپە..ھتد)، قورئانىكە
بە عەرەبىيەكى رەوان بۆ كەسانىك كە دەيزانن و شارەزايان ھەيە (لە زمانەوانى و
زانستەكان) ھەر ئەم قورئانە مژدە بەخشە بە ئيمانداران، ترسىنەرى كافرانە، كە چى

زۆربەى ھاۋەل دانەران پىشتيان تىڭردو بەرھەلىستان کردو نابىستان)..

پېغەمبەرى خوداﷺ لە سەر قورئان خويندەنەكەى بەردەوام بوو، عوتبەش كەوتە لەرزەو موچرەكە بە لەشىدا دەھاتو دەچوو.. ھەر دوو دەستى خستە پىشتىھەو پالى پېيانەومداو گوى بىستى نايەتەكانى قورئانى پېرۇز بوو.. پېغەمبەرى خوداﷺ ھەر بەردەوام بوو، ھەتا گەشتە ئەو نايەتەى كە دەفەرموئە: ﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ﴾ (۱۲) فصلت. واتە: (جا ئەگەر لەگەل ئەم ھەموو باسى دەسلەت و توانايى و زانايەى خوداى گەورەدا پىشتيان ھەلگەردو گويان نەگرت، پېيان بلى: من ئاگادارتان دەكەم ئەوھى كە شریخەو بروسكەو كارساتىكتان بە سەر بىت، وەك ئەوھى بە سەر عادو سەمود ھات)..

كاتىك عوتبە گوى لەم ترساندەنە قورئانىە بوو، راپەرى و بە پەلە دەستى خستە سەر دەمى پېرۇزى پېغەمبەرى خوداﷺ بۇ ئەوھى لە قورئان خويندەنەكەى واز بەھىنەت و بوەستەت، بەلام پېغەمبەرى خوداﷺ ھەر بەردەوام بوو، ھەتا گەشتە ئەو نايەتە پېرۇزەى كە سوژدەى تىدایە، كە دەفەرموئە: ﴿فَإِنْ أَسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ (۳۸) فصلت. واتە: (جا ئەگەر بى پرواكان خويان بە زلو گەورە بزانن، (ئەوھ وازيان لى بەھنە) چونكە ئەو فرىشتانەى لە خزمەت پەروەردگارى تۆدان، شەوو پۇژ سەرگەرمى تەسبیحات و ستایشن، ھەرگىز بىزارى روويان تىناكات و خويان بە گەورە نازان)..

پاشان سوژدەى بردو سەرى بەرز كەردەموو سەپرى عوتبەى کردو فەرمووى: گویت لى بوو، باوكى وەلید؟
عوتبە وتى: بەلى..

پېغەمبەرى خوداﷺ فەرمووى: ئەوھ تۆو ئەویش ئەوھى كە گویت لى بوو..
عوتبە ھەلسا و رۆشتەوھ بۇ لای ھاۋەلەكانى، ئەوانىش زۆر بە تامەزرۆیەوھ چاومرپى عوتبەيان دەکرد.. كاتىك گەشتەوھ لایان، ھەندىك لە ھاۋەلانى سوپندیان بۇ ھەندىكیان خوارد، كە ئەو روخسارەى ئىستای عوتبە، زۆر جىاوازه لەو روخسارەى پېش رۆشتەنەكەى!!

كاتىك لە لایان دانىشت، پېيان وت: ھەوال چىە، ئەى باوكى وەلید؟
عوتبەش وتى: سوپند بە خودا گوى بىستى وتەپەك بووم، ھەرگىز شتى وام گوى لى نەبووھ!! سوپند بە خودا ئەو وتەپەى من گوى بىستى بووم، نەھۆنراوھ بوو، نە

جادوو.. نهی قورمیش به گویم بکهن و واز له و پیاومو نهودی پیهتی بهین، سویند به خدا له و وتانهی که من گوی بیستی بووم، هه والیکی زور گه وره ههیه، نهی هوزمکه، نهه وتانهه له محمد بیست.. ﴿حَمْدٌ ﴿١﴾ تَزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٢﴾﴾ فصلت ههتا گه پشته ﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِّثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ ﴿١٣﴾﴾ فصلت. نیت دهمتم خسته سهر دهمی، بۆ نهودی واز بهینیت.. به دنیاییشموه نیوه ههمووتان دهمزان، کاتیک محمد قسهیهک بکات درۆ ناکات، بۆیه ترسام سزاو نارهمهتیتان بۆ دابهزیت، پاشان عوتبه کهمیک به بیدمگی مایهوهو بیرى دمکردموه، دموروبهرمکهشی ههموو سهیریان دمکردو چاویان تیپری بوو، پاشان وتی: سویند به خدا له قسهکانیدا شیرینی و خوشیهک ههبوو، شیرینییهکی له رادمهر.. وته بهرمزکانی هاوشیوهی میوه بوون و به سهر ههموو شتیکیشدا بهرمز دمبیتهمو ههچ شتیکیش ناتوانیت به سهر نهو قورنانهدا بهرمز بیتهمو ههر شتیکیش بهرمزنگاری بیتهمو، تیکی دمشکینیت.. قسهکانی قسهی مروف نهبوو!!

نهوانیش وتیان: نهی باوکی وهلید، نهودی تۆ دمیلتیت هونراومیه، هونراوه.. عوتبهش وتی: سویند به خدا ههچ پیاویک هیندهی من شارمزی هونراوه نیه، به دنیاییشموه نهو قسانهی نهو دمیکرد، هونراوه نهبوون و له هونراوش ناچوون.. بهرمدموام عوتبه هوزمکهی دمداوند، بۆ نهودی رازیان بکات، بهلام به داخهوه به گوپیان نهکرد.. راسته عوتبه موسلمان نهبوو، بهلام نهرمو نیانی و مملی بۆ لای نیسلام ههبوو.. سهیر بکه، ههلسوکهوتی جوانی پیغمههبری خودالله ﷺ چۆن کاری کرده سهر عوتبه، ههر چهنده عوتبه له گه وره بیباومرانی قورمیش بوو، بهلام پیغمههبری خودالله ﷺ چهند به جوانی گوپی له قسهکانی گرت و بۆ تهنها جاریکیش قسهکانی پینهبری!! رۆژیکی تر، به ههمان شیوه قورمیش کۆبونهوهو حصینی خوزاعییان دیاری کرد، بۆ نهودی گفتوگو له گهل پیغمههبری خودالله ﷺ بکات و بهر له بانگهوازمکهی بگریت.. نهه پیاوه باوکی هاوهلی بهریز عیمرانی کوری حصین ﷺ بوو..

باوکی عیمران کهوتهری و چوو بۆ لای پیغمههبری خودالله ﷺ، له کاتیکدا پیغمههبری خودالله ﷺ له ناو هاوهلانیدا دانیشتبوو.. به ههمان شیوهی پیشتی نوینهرانی قورمیش، دمستی کرد به قسهی ناخوش و وتی: ناکۆکیت له نیوانمان دروست کرد.. دووبهرمکیت خسته ناومان و.. هتد..

پیغمههبری خودالله ﷺ ههر بیدمگ بوو، ههتا ههموو قسهکانی تهواو کرد، پاشان

زۆر بە ئارامى و بە جوانى پىنى قەرموو: باوكى عىمران تەواو بوويت؟
 ئەويش وتى: بەلى.. پېغەمبەرى خۇداﷺ قەرمووى: دەى ھەندىك پەرسىيارت
 لىدەكەم وەلامم بىدەرموۋە.. باوكى عىمران وتى: دەى گويم ئىيە..
 پېغەمبەرى خۇداﷺ پەرسىياري كەردو قەرمووى: باوكى عىمران، ئەمىرۇ ئىۋە چەند
 خۇدا دەپەرستەن؟

باوكى عىمرانىش وتى: جەوت.. شەشيان لە زەوين و دانەيەكەيان لە ئاسمان!!
 پېغەمبەرى خۇداﷺ قەرمووى: كاميان جىگەى ھىواو ئومىدو ترسە؟
 باوكى عىمران وتى: ئەومىيان كە لە ئاسمانە..
 پېغەمبەرى خۇداﷺ زۆر بە ئارامىەوۋە قەرمووى: ئەى باوكى عىمران ئەگەر
 مۇسلمان بىت، دوو وشەت فېر دەكەم، كە سوت پېيگەمەنن.. باوكى عىمران يەكسەر
 لەوى مۇسلمان دەبىت و پاشان دەلىت: ئەى پېغەمبەرى خۇدا ئەو دوو وشەيەم فېر
 بکە، كە پەيمانەت پىدام.. پېغەمبەرى خۇداﷺ قەرمووى: بلى: «اللهم الهمني رشدی،
 واعذني من شر نفسي».. واتە: (پەرۋەردگار بەرچاۋ رۆشنو پېشېنىم پېيەخشەو لە
 شەرى دەرونىشەم بىبارىزە)..
 ئاى بۇ ئەو ھەلسوكەوتە بەرزو جوانە!! بە راستى ئەو شىۋازە ھەلسوكەوتە زۆر سود
 بەخشە، بۇ بانگەواز كەردنى بىباۋەران و راكىشانىيان بەرمو خىرو چاكە..
 گەنجىك بۇ خويىندىن دەجىت بۇ ۋلاتى ئەلمانىاۋ لە شوقەيەكدا نىشتەجى
 دەبىت.. گەنجىكى ئەلمانى درواسىنى دەبىت، ھەر چەندە جگە لە دراوسىيەتى ھىچ
 پەيۋەندىيەكەيان پېكەوۋە نابىت.. گەنجە ئەلمانىيەكە گەشتىكى كەتۋېرى بۇ دروست
 دەبىت و دەروات، ئەم گەنجە بەشدارى كېرىنى رۆژنامەيەكى كەردوۋە، ھەر بۆيە ئەو
 قەرمانبەرى رۆژنامە دابەش دەكات، ھەموو رۆژىك رۆژنامەى گەنجەكە لە بەردەم
 دەرگای مالىيان دادەنىت.. گەنجە مۇسلمانەكەش ئاگادارى كەلەكە بوونى رۆژنامەكان
 دەبىت، لە بەردەم دەرگای درواسى ئەلمانىيەكەى، پەرسىار دەكات و بۇى دەردەكەۋىت كە
 گەشتى كەردوۋە لە مال نىيە، ھەر بۆيە ھەلدەستىت بە كۆكەردەنەۋەى رۆژنامەكان و لە
 شوپىنىكدا بۇى ھەلدەگرىت..

لە دواى دوو، يان سى مانگ، كاتىك درواسى ئەلمانىيەكەى دېتەۋە، بەخىرھاتنەۋەى
 لىدەكات و پاشان رۆژنامەكانى دەداتى و پىنى دەلىت: وىم لەۋانىيە لە رېنى ئەم رۆژنامەيەۋە
 بەشدارى پېشېر كېيەكت كەرد بىت، پاخود بابەتتىكى تايپەتى بخويىنىتەۋەو مەبەستە بىت

لە دەستتە دەرەخچىت، ھەر بۆيە ويستم رۇژنامەكانت نەفەوتىت و بۇم ھەلگرتوويت..
گەنجە ئەلمانىيەكە زۆر بە سەرسامىيەو سەپىرى ئەم گەنجە مۇسلمانە دىمكات و بىيى
دەلىت؛ لە سەر ئەم كارمەت ھىچ پاداشت و كرىيەكت ناويت؟
گەنجە مۇسلمانەكەش دەلىت؛ نەخىر، بەلكو ئاينەكەمان ھەرمانىمان پىدەمكات،
لەگەل دراوسىدا باش بىن، تۆش دراوسىيت و دەبىت ھەلسوكەوتم لەگەلتدا جوان و باش
بىت..

بەلى.. ئەم گەنجە مۇسلمانە، لە سەر چاكەو ھەلسوكەوتى جوان بەردەوام دەبىت،
لەگەل دراوسى ئەلمانىيەكەيدا، ھەتا ئەو گەنجە مۇسلمان دەبىت..

بە راستى ئەو تەم و چىزى راستەقىنەى ژيانە..

دەى ھەست بىكە، كە ژمارمىيەكى لە لاى راستەو، نەك سەرى دواى فارىزە.. دەى با
جىگەى دەستت ديار بىت لە كۆمەلگەدا.. بە ھەموو شىوازيك بەندايەتى بۇ پەرومردگارت
ئەنجام بەد، تەننەت بە ئاكارو رەفتارمەكانىشت..

چەندان بىباومر ھەن بە ھۆى ھەلسوكەوتى ھەندىك بە ناو مۇسلمانەو، لە سەر
بىباومرى خۇيان بەردەوام بوون و نەھاتوونەتە ناو ئاينى پىرۆزى ئىسلامەو.. جا بە ھۆى
زولم و ستەمى ئەو بە ناو مۇسلمانانەو بىت، يان بەھۆى غەش و فیل و تەلەكەو بىت، يان
بە ھۆى ئازاردانى دراوسىيەتيەو بىت، يان بە ھۆى ھەر ھۆكارىكى ترمەو بوو بىت..

دەى با پەرمىيەكى سەى ھەلبەدەينەو سەر لە نوى ھەول بەدەين، بە ئاكارو رەفتارى
جوان و گوشتارى شىرىنمان بانگەوازي بىباومران بىكەين، بەرمە ئاينى پاك و بىگەردى
ئىسلام..

پۆشنایى..

باشترین بانگخواز ئەو بانگخوازمىيە پىش ئەو
بە گوشتارەكانى بانگى خەلكى بىكات، بە
كردارەكانى بانگيان دەكات..

لەگەل ئازەلەن و بىن زماناندا..

ھەر كەسنىك بەھرمو تواناكانى لە خىرو چاكەدا بەكاربەينىت، ئەوا واى لىدنىت ھەلسوكەوتى جوان تىكەل بە سروشت و خوئىنى دەبىت و ھەرگىز لىك جيانابنەوھو ھەردەم بە شىومىيەكى نەرمونيان و بەسۆز دەبىينى، تەنانەت لەگەل بالندەم ئازەلەن و بىن زمانانىشدا..

جارىك پىغەمبەرى خوداﷺ لە گەشتىكدا دەبىت، بۆ پىداوېستىيەكى خۆى كەمىك دوور دەكەوئتەوھ، دەبىينىت ھاوھەلەنى ھەندىك بىچووه بالندەمىان گرتووه.. دايكى بىچووه بالندەمگانيش لەتاو بىچووهگاني، ھەر بە دەورپاندا دىت و دەچىت، كاتىك پىغەمبەرى خوداﷺ ئەمە دەبىينىت، ئاوپ بە لاى ھاوھەلەنىدا دەماتەوھو دەفەرموئت: كى بىچووى ئەم بالندەمىيە گرتووه ناپەھەتتى كردووه؟! دەى با بەرى بدات و بۆى بگىرپتەوھ.. رۆژىكى تر، پىغەمبەرى خوداﷺ كاتىك شارە مىرولەيەك بە سوتاوى دەبىينىت، دەفەرموئت: كى ئەم شارە مىرولەيە سوتاندووه؟! ھەندىك لە ھاوھەلەن ھەرموويان: نىمە.. پىغەمبەرى خوداﷺ توورە بوو، پاشان ھەرمووى: كەس بۆى نىيە بە ناگر سزاو نازارى ھىچ شتىك بدات، تەنھا پەرومردگار نەبىت..

پىغەمبەرى خوداﷺ زۆر بە سۆزو مېھرىبانە بوو، ئەوھەتارۆژىك خەرىكى دەستنوئىژ شۆرىن دەبىت، پشیلەيەك دىت بۆ لاى، پىغەمبەرى خوداﷺ ھاپى ئاومكەى بۆ نرىك دەكاتەوھو پاشان بە پاشماوھى ئاوى دەمى پشیلەكە، دەستنوئىژمكەى دەشۆرىت..

رۆژىكى تر پىاويك دەبىينىت، ھاجى خست بووھ سەر مىلى مەرىك و بە بەرچاوى مەرمكەشەوھ چەقۇكەى تىژ دەکرد، بۆ ئەوھى پىي سەربېرىت، مەرمكەش سەھرى دەکرد.. پىغەمبەرى خوداﷺ كاتىك ئەم كارەى پىاومكەى بىنى، توورە بوو، پاشان ھەرمووى: ئايا دەتەوئت دووجار بىكوئىت؟! نەدەكرا پىشتەر چەقۇكەت تىژ بگردايە؟! رۆژىكى تر پىغەمبەرى خوداﷺ دوو پىاو دەبىينىت لە سەر وشتەمگانيان وەستاوان و قسە لەگەل يەكتر دەكەن.. كاتىك وشتەمگاني بەم شىومىيە بىنى، سۆزى بۆيان جولاًو داواى لە پىاومگان کرد، وشتەمگانيان وەكو كورسى بەكارنەھىنن، چونكە ئازەل بۆ

ئەو دەروست نەكرادەو دەروست نىە سوارى ئازەل بىن، تەنھا بۇ كاتى پىۋىستى نەبىت،
كاتىكىش پىۋىستىكەمان تەواو بىت، دەبىت دابەزىن بۇ ئەوۋى ئەوانىش پىشۋىكە
بەدەن..

ھەرومھا پىغەمبەرى خۇداﷻ داوا لە ئىمانداران دەكات رۇخسارى ئازەلان بە ئاگر
داخ نەكەن و ئازارىان نەدەن.. پىغەمبەرى خۇداﷻ وىتىكى ھەبوو بە ناۋى (عضباء)،
كۆمەلىك لە بىباۋەران ھەندىك لە وىتى موسلمانەكانيان بىر، كە لە دەوروبەرى
شارى مەدىنە بوون، وىتىكە پىغەمبەرى خۇداﷻ لە ناو ئەو وىتىنەدا بوو،
لەگەل وىتىكاندا ئافرىتىكى موسلمانىشان دەستگىر كىردو لەگەل خۇيان بىردىان..
كاتىك لە مەترسى دەورگەوتنەو، وىتىكانيان بەرەلا كىرد بۇ ئەوۋى خوارىن بخۇن و
خۇشان پىشۋىكە بەدەن و بخەون.. ئەم كاتەدا ئافرىتكە ھەلدەستىت بۇ ئەوۋى را
بكات، بۇ ئەم مەبەستەش دەپەۋىت سوارى پەكىك لە وىتىكان بىت، لە ھەر پەكىكان
نەزىك دەبىتەو، دەنگىكى بەرزى لى بەرز دەبىتەو، ئەمىش لە ترسى ئەوۋى پىاۋەكان
بەخەر نەپەن، وازىيان لى دىنىت، ھەتا دەكاتە لى وىتىكە پىغەمبەرى خۇداﷻ،
لەبەر ئەوۋى ئەم وىتىكان زۇر بىدەنگ دەبىت، ئافرىتكە سوارى دەبىت و بەرەو شارى
مەدىنە دەگەۋىتە رى..

كاتىك ئافرىتكە ھەست دەكات، لە مەترسى دەورگەوتنەوۋە رىزگارى بوو، دەلىت:
خوداپە نەزر بىت ئەگەر رىزگارم بىت، ئەم وىتى سەرىبىرم.. ئافرىتكە گەپشەوۋە
مەدىنەو خەلكەكە وىتىكە پىغەمبەرى خوداپان ناسىەو..

بەلى.. ئافرىتكە بە وىتىكە بەرەو لى پىغەمبەرى خۇداﷻ كەۋتە رى و داۋى
لە پىغەمبەرى خۇداﷻ كىرد كە وىتىكە بىداتى، بۇ ئەوۋى سەرى بىرى و نەزىكە
جىبەجى بكات..

پىغەمبەرى خۇداﷻ ھەرموۋى، بە شىۋەپەكى خراب دەتەۋىت پاداشتى وىتىكە
بەدەپتەو؟! پەرومىدگار بەھۋى ئەو وىتىكە رىزگارى كىرىت، تۇش دەتەۋىت سەرى
بىرىت؟! پاشان ھەرموۋى، پىۋىست نىە نەزىك جىبەجى بىرىت، كە سەرىپىچى
پەرومىدگارى تىدا بىت، ھەرومھا پىۋىست ناكات نەزر لە سەرى شىك جىبەجى بىرىت،
كە مولى ئەو كەسە نەبىت..

دەى بۇچى ھەلسۈكەۋت و ئاكارو رەفتارەكانت ئاگۇرىت، بۇ كۆمەلە ھەلسۈكەۋت و

ناکارو رښتاریکی زور جوان؟ به شیویمهك نه وه هلسوکهوته جوانانه به تهواوی لهگهډل
سروشت و ناخ و دهر و نندا تیکهډل بن و هرگیز لیت جیا نه بنه و مو لهگهډل خه لکی و ته نانهت
لهگهډل نازده لان و بی زمانان و دارو دره ختیشدا ههول بدحیت به کاریان بهینیت؟
پهغه مبهری خود ﷺ رڼانی ههینی کاتیک وتاری دها، پالی به کوله که مبهکی
دار خورمای مزگه و ته که مبه وه دها.. نافرمتیکی خه لکی شاری مه دینه به پهغه مبهری
خود ﷺ ده لیت، نهی پهغه مبهری خود ﷺ کوریکم ههیه دارتاشه، بۆ پی نه لیم؛
شتیکت له شیوهی دوانگه مبه کدا بۆ دروست بکات، بۆ نه وهی له کاتی وتاری ههینیدا
له سهری بوستیت؟ پهغه مبهری خود ﷺ ههرووی، دهی نه گهر حمز دمکهیت، با
دروستی بکات..

به لی.. دوانگه که پان بۆ دروست کردو رڼوی ههینی پهغه مبهری خود ﷺ سهر که و ته
سهر دوانگه که بۆ نه وهی وتاری ههینی پشکesh بکات.. کاتیک پهغه مبهری خود ﷺ
چوه سهر دوانگه که، کوله که ی دار خورماکه هاواریکی له شیوهی دمنگی جوانه گایه کدا
لیبهر زبؤمو دمستی کرد به ناله نال و ته نانهت مزگه و ته که ش که و ته له رزه!!
پهغه مبهری خود ﷺ کاتیک گوپی له دمنگی کوله که ی دار خورماکه بوو، دابهزی و
باوهشی پیدا کردو به خویه وه گوشو و بهرمبه ره و مکو مندالیک چون ژیر ده بیته وه، ناوا
ناله ناله که ی بیدمنگ بوو، پاشان پهغه مبهری خود ﷺ ههرووی: «اما والذي نفس
محمد بيده، لو لم التزمه لما زال هكذا الى يوم القيامة». رواه مسلم واحمد. واته: (سویند
بهو خودایه ی گیانی منی به دسته، نه گهر باوهشم پیدا نه کردایه، ههتا رڼوی دواپی
له ناله نال نه دمکه و ته و بیدمنگ نه دمبوو)..

ناماژ میسک..

پهرومردگار ریزی له مروف گرتووه، به لام نه مه دمرکای
نه وه به رووی مروفه کاندایا والا ناکات، که سوکایمتی
به دروست کراوه کانی تر بکمنو بیان چموسیننه وه..

۱۰۰ رېگە بۇ بەدەست ھېنانى دىل ۋە دىروونى خەلگى..

ھەممۇ كەسنىڭ بۇ بەدەست ھېنانى ئەو شتانەي كە دەپەۋىت، ھونەرو لىزانىنى تاپبەت بە خۇي ھەپە.. ئەو كەسەي عاشق ۋە شەيداي بە دەست ھېنانى سەرۋەت ۋە سامانە، ھونەرو زېرەكى بەكاردەھىيەت، بۇ كۆكردەنەۋە بەگەرختىن ۋە زىادگەردىنى سەرۋەت ۋە سامانەكەي، ھەرومە ھەۋل دەتات زىاتىر رېگە ۋە ھۆكەرمەكانى شارمە بوونى قازانچ ۋە بازارگانى فېر بېت..

بە ھەمان شېۋە كەنالە ناسمانىەكان، چەندەن رېگە بەكاردەھىيە بۇ رېگىشەنى بېنەران، ئەمەش بە بەكارھېنانى بەرنامەي ھەمە چەشەنە ۋە رېگە ۋە شېۋەزى جۇراۋ جۇر، ھەرومە ھە رېگەي رېگەي پېشكەشكارانى بەرنامەكانەۋە، بۇ ئەۋەي بىتۈەن زىاتىر سەرنجى بېنەران رېگىشەن..

بە ھەمان شېۋە بواردەكانى تىرى رېگەيەندە نوسراۋو بېستراۋەكانى تىرىش، ھەۋل دەمدەن سەرنجى زۆرتىرىن خۇيەنەرو بېسەر بە لاي خۇياندا رېگىشەن.. ھەرومە ھەروشىارمەكانىش، ھەۋل دەمدەن گەرم ۋە گورپىيەك بە بازارى شت ۋە مەكەكانىيان بىدەن، جا لە رېگەي ھەلەل ۋە رېگەيەنراۋەكانەۋە بېت، يان لە رېگە ھەرام ۋە قەدەغە كراۋەكانەۋە..

ھەممۇ ئەمانەي باسما كەردەن، بۇ بەدى ھېنانى ئاۋاتەكانىيان، ھەۋل دەمدەن ھونەرو لىزانىنى بەھىزو كاريگەرتر بەكاربەيتن..

بە دەست ھېنانى دىل ۋە دىروونى خەلگىش ھونەرىگە، ھۆكارو رېگەي تاپبەت بە خۇي ھەپە.. دەچىنە كۆرۈ دانىشتىكەۋە، كە نىزىكەي چەل كەسى تىدايە ۋە لىيان دەچىتە پېشەۋە ۋە چاك ۋە جۇنى ۋە تەۋقەيان لەگەل دەكەيت.. كاتىك تەۋقە لەگەل كەسى يەكەمدا دەكەيت، بەشنىك لە دەستىت بۇ دىرېژ دەكات ۋە زۇر بە ساردىيەۋە چاك ۋە جۇنىت لەگەل دەكات..

كەسى دوۋەم كاتىك دەستى بۇ دىرېژ دەكەيت، بۇ ئەۋەي تەۋقەي لەگەل بىكەيت، سەرقالى قسەۋ باسى لا بە لايە ۋە ئەمىش زۇر بە ساردىيەۋە چاك ۋە جۇنىت لەگەل دەكات ۋە بى ئەۋەي سەرنجىك بىداتى ۋە سەپرىك بىكات، تەۋقەت لەگەل دەكات..

كەسى سىيەمىش سەرقالەو بە مۇبايلەگەي خەرىكى قسەگردنەو دەستىت بۇ درىژ دەكات،
بۇ ئەوۋى تەوقەت لەگەل بكات، بە بى ئەوۋى بە يەك وشەش بە خىرەتانت بكات..
بەلام كەسى چوارەم، كاتىك دەتبىنىت ھەلدەستىت و بەرمو پىرىت دىت و نامادەي
بەخىرەتانت دەبىت، كاتىك چاوت بە چاۋى دەكەۋىت روخسارى دەگەشىتەومو
زەردەخەنە دەكەۋىتە سەر لىۋى بە بىنىت زۆر خۇشحال دەبىت و زۆر بە گەرمو
گورپەوۋە چاك و چۇنىت لەگەل دەكات و لە كاتى تەوقە گردنىشدا دەستت دەگوشىت..
ئەمە لە كاتىكدا نەدەپناسىت و نەدەتناسىت!!

دوای ئەوۋى چاك و چۇنىت لەگەل ھەموۋان كردو دانىشتىت، توخوا ھەست ناكەيت
دلت بەرمو لای كەسى چوارەم لىدەدات؟!

بەلى.. بە دلنىاپىيەو، ئەو كەسە لە دل و دەرونتدا جىگەي خۇي كردۇتەو، بە بى
ئەوۋى بىناسى و ناشزانى ناۋى چىيەو چ پلەو پاپەيەكى كۆمەلەيتىشى ھەيە!! لەگەل
ئەوۋىشدا لە يەكەم يەكتر بىنىندا، تۋانى دلت كەمەندىكش بكات.. ئەمەش نە بە ھۇي
مال و سامانەكەيەوۋە نە بە ھۇي پلەو پاپەو نە بە ھۇي ناۋو ناۋابانگەكەيەوۋە بوو،
بەلكو بە ھۇي ھونەرى ھەلسوكەوتە جوانەكانىيەو، تۋانى سەرنجى تۇ بۇ لای خۇي
رابكىشىت..

كەواتە دل و دەروۋنى ھىچ كەسىك، بە ھۇي پارەو سەرومت و سامان و جوانى و پلەو
پاپەو، بە دەست ناپەت، بەلكو زۆر بە ئاسانى و بە كەمتر لەم شتانە بە دەست دىت،
لەگەل ئەمەشدا خەلكانىكى زۆر كەم دەتۋان سود لە تۋانكانىيان بىيىن و خۇيان لە لای
خەلكى شىرىن بكەن..

لە بىرمە يەكك لە قوتابىيەكانە، كە لە كۆلىژ دەپخویند، تۋشى نەخۇشپىيەكى
دەروۋنى ھاتىبوو.. باۋكى ئەم قوتابىيە ئەفسەرو پاپەدار بوو.. چەند جارىك ھات بۇ لام
بۇ كۆلىژ، بۇ ئەوۋى لە چارەسەرى كورمەكەيدا ھاۋكارى بكەم..

مىنىش چووم بۇ مالىيان، بىنىم خاۋەن كۆشك و تەلارىكى ناۋازە بوون.. كۆرۈ دانىشتىنى
باۋكىشى، لىۋان لىۋ بوو لە مىۋان، جىگەيەكى چۆلت نەدەمىنى.. بە راستى سەرسام
بووم بەوۋى، كە خەلكى تا ئەو ئەندازمىيە ئەم پاپەۋىيان خۇش دەۋىت و پىزى دەگرن!!
چەند سالىك تىپەرى و باۋكى قوتابىيەكەم خانەنشىن كرا.. جارىكى تر سەردانەم
گردن و چوومە ژوورەو، بۇ ناۋ كۆشك و تەلارمەكەيان، بىنىم دىۋەخانەكەيان زياتر
لە پەنجا كورسى تىدايە، بەلام بە داخەوۋە تەنھا كەسىكى لىۋو، ئەۋىش سەپىرى

بەرنامەيەكى تەلەپزىۋىنى دىمىردى، ئەگەل خىزمەتگوزارىڭ كە چاۋ قاۋى دەپتەن..
كەمىڭ دانىشتىمۇ ھەستامۇ رۇيشتىمۇ..

بىرىم لەۋ كاتەي دىمىردىمۇ، كە خانەنشىن نەكرا بوو.. ئەۋ كاتەي كە خاۋەن پەلەۋ
پايەيەكى بەرز بوو.. ئىستاش دەپىنم دېۋەخانەكەي چۆل ۋە ھۆلە!! لە رابوردودا چى
ئەۋ خەلەكەي لەۋ مالدەدا كۆكردىۋە!! ھەستىم بەۋە كىردى، ئەۋ پىاۋە بە ھۆي رەۋىشتى
ھەلەسۈكەۋىتى جۋانىيەۋە، نەپتۈۋانىيەۋە خەلەكى لە دىمۈرۈپەرى خۆي كۆ بىكەتەۋە، بەلگۈ ئەۋ
خەلەكەي بە ھۆي پەلەۋ پايەكەيەۋە، لە دىمۈرى خۆي كۆكردىۋە، كاتىكىش خانەنشىن
كراۋ پەلەۋ پايەكەي نەما، خۇشەۋىستى ۋە ھەربالغىيەكەش نەما!!

دەي تۆي بەرپىز، پەندى نامۇزگارى لە زىيانى ئەۋ پىاۋە ۋە رەبگىرەۋ بە شىۋىيەك
لەگەل خەلەكىدا ھەلەسۈكەۋىتى بىكە، كە خەلەكى لە بەر كەسايەتتە خۇشيان بويىتەۋ
ھەز بىكەن گۈپيان لە ۋتە بە نىرخەكانت بىت، ھەز بىكەن ھەردەم رەۋخسارە پاكەكەت
بىيىن ۋە نامادەي كۆرۈ كۆبۈۋەنەۋە دانىشتەكانت بىن.. ھەز بىكەن ھەلەكانيان بۇ راست
بىكەيتەۋە بەشدارى غەم ۋە نارەھەتتەكانيان بىت..

نەكەي ۋە لە خۇت بىكەيت، خەلەكى بە ھۆي گىرفان ۋە كورسىيەكەتەۋە خۇشيان بويىتە،
نەكەي ۋە پىان لىبىكەيت دىيان ۋە بەستەي گىرفان ۋە كورسىيەكەت بىن، چۈنكە كورسى
ۋە گىرفان ھەتتا سەز بەردەۋام نابىن..

ئەۋ كەسەي ھەمۈۋ پىداۋىستىيەكانى خواردىن ۋە خواردىنەۋە بۇ ژن ۋە مىندالەكانى
دەپىن دىكات، بەلام ناتۋانىت دىل ۋە ھەست ۋە سۆزىيان بۇ لاي خۆي رابكىشىت، بە داخەۋە
ئەۋا تەنھا تۋانىۋىيەۋە سىكان بە دەست بەيىنىت!! ئەۋ كەسەي كە پارەۋ پەل بۇ
مال ۋە مىندالى ھەلدەپىزىت، بەلام ھەلەسۈكەۋىتى لەگەلىيان خراپە، ئەۋا تەنھا دەتۋانىت
ھەست ۋە سۆزىيان بۇ لاي گىرفانەكانى رابكىشىت، نەك بۇ لاي دىل ۋە دىروۋنى..

لەبەر ئەۋە بە لاتەۋە سەپەر نەبىت، كاتىك گەنجىك دەپىنىت سىكالاۋ كىشەي خۆي
لە لاي ھاورپىيەكى، پان لە لاي مامۇستاكەي، پان لە لاي پىشۋىزى مەزگەۋتەكەيان باس
دىكات ۋە لە لاي باۋكى قەسە ناكات ۋە دىشارىتەۋە، بۇچى!!

لەبەر ئەۋە باۋكى نەپتۋانىۋە دىل كورەكەي بە دەست بەيىنىت ۋە دىۋارەكانى نىۋان
خۆي كورەكەي بىرۋىنىت.. بەلام ئەۋان تۋانىۋىيەۋە دەرگاي دىل ئەۋ گەنجە بە
رۋى خۇياندا ئاۋەلا بىكەن، بەلگۈ جارى ۋە ھەيە دۈژمىكى سەرسەخت، دەتۋانىت دىل
بەرامبەرەكەي بە دەست بەيىنىت ۋە سەرنجى بۇ لاي خۆي رابكىشىت!!

ئايا تېبىنى نەمەت نەگدوۋە، جارى وا ھەيە كەسك دېتە كۆرۈ دانىشتىكى قەرمبالغەومو سەيرى ئەملاو ئەولاي دىمكەت، بۇ ئەۋەى جىگەيەكى دەست بىكەۋىتو لىي دابنىشيت، كاتىك نامادىمبوۋان دەبىنن ھەموۋىان بېشېركى دىمكەن بۇ ئەۋەى لە تەنىشت خۇيانەۋە، جىگەى بۇ بىكەنەۋە لە لايانەۋە دانىشت! بۇچى؟

ئايا ھەرگىز بۇ ئىۋارە خوانىك بانگ نەگراۋىت، كە شىۋازى ئىۋارە خوانەكە بە شىۋەى بۇقىيەى گراۋە بوو بېت، بە شىۋەىكە كە ھەر كەسەو خۇى خواردىنى خۇى تىدىمكەتو جىگەيەك بۇ خۇى دەۋزىتەۋەو دادىنىشيت.. ئايا نەت بىنىۋە كەسانىك، كاتىك خواردەكەيان تىدىمكەن و ئاۋر دەمەنەۋە، چەندان كەس بانگيان دىمكەن و بە دەستەگانىان ئامارمىان بۇ دىمكەن، كە جىگەى بەتالىان لە تەنىشتەۋەى، بۇ ئەۋەى بىن و لەگەلىان دابنىشن.. لە ھەمان كاتدا كەسانىك دەبىنىت، خواردەكەيان بە دەستەۋەىو سەيرى ئەملاو ئەولاي خۇيان دىمكەن، كەچى كەسك بانگيان ناكەت، بۇ ئەۋەى جىگەيەكى جۇلىان نىشان بدەن!!

بۇچى خەلەكە تەمەزرۇن بۇ كەسانى يەكەم، وەك لە كەسانى دوۋەم! ئايا ھەست ناكەىت كەسانىك ھەن لە ھەر كۆى بن، وەكو ئەۋەى موگناتىسيان بە دەستەۋەى بېت، دىلەكان بەرەو لاي خۇيان بە كىش دىمكەن! سەپەر!! ئەو كەسانە چۇن دەتۈان دلى ئەو ھەموو كەسە بە لاي خۇياندا بەلگىش بىكەن!؟

بە دىنپايەۋە كۆمەلىك رېگەو ھۆكارى زىرەكانە ھەيە، كە دەتۈانرېت دلو دەروۋنى خەلەكى بى راو بىرېت..

بىرپار..

تۈۋانەكانەمان بۇ بەندىكردنى دلو دەروۋنى خەلەكى بە دەست ھىنانى خۇشەۋىستىيان، بواریكى گەورەمان پىدەبەخشن، بۇ ئەۋەى زىاتەر ھەست بە خۇشەيەكانى ژيان بىكەىن..

نېمەت تەنھا بۇ خۇدائى پەرۋەردىگار بېيت..

بىرم لە ھەلىسوكەوتى ھەندىك لە خەلىكى دەگىردەمۇ، كە چەندان سال ژيانم لەگەل بەسەر بىردىبۇون، لەو ماۋىيەدا بۇ تەنھا جارىكىش زەردەخەنەيەكم بە روخسارىانەو ھەبىنى، جارىك نەمبىنىن پېيكەنن و تېكەلىيەك لەگەل ئەو كەسانەدا دروست بىكەن، كە قەسەيان بۇ دەگىردن..

گومانم وا بوو ئەم جۆرە كەسانە بەو شىۋە گەورە بوون و ناگۇرېن.. بەلام لە پىر بە شىۋەيەكى زۆر جىاواز لە ھەندىك شوپىنى دىارى كراو و تايبەت دەمبىنىن، لەگەل كەسانىكى دەۋلەمەندو خاۋم پلەو پايەدا، زۆر بە باشى پىدەكەنن و رووشيان خۇش بوو!! ھەستەم كىردو بۇم دەرگەوت ئەم كارانەيان تەنھا بۇ مەبەستى بەرژومندى تايبەتى خۇيانە، بەمەش خىرو پاداشتىكى زۆر گەورمىيان لە دەست خۇيان دەدا!!

لەبەر ئەۋەدى مۇسلمانى راستەقىنە بە كىردارو ھەلىسوكەوتى جوانى خوداپەرستى ئەنجام دەدات و كارەكانىشى تەنھا لەبەر خاترى پەرۋەردىگارىيەتى، نەك لە پىناۋى بە دەست ھىنانى مال و سەرۋىت و سامان و پلەو پايەو لەبەر ئەۋەدى خەلىكى ستايش و سوپاسى بىكەن، ھەرومەھا بە شىۋەيەك ھەلىسوكەوت ناكات، لەبەر ئەۋەدى ئافرىتىكى پىدەمىن بىان لەبەر ئەۋەدى ھازانچىكى دونياىى بە دەست بەيىنىت..

نەخىر.. مۇسلمانى راستەقىنە، كارەكانى لە پىناۋى ئەۋەدا ئەنجام دەدات، كە لە لاي پەرۋەردىگارى خۇشەۋىست بېيت و پاشان پەرۋەردىگار لە لاي دروست كراۋەكانىشى خۇشەۋىستى بىكات..

بەلى.. ھەر كەسىك ھەلىسوكەوتى جوان، بە خوداپەرستى بزانىت، ئەۋا بە جوانترىن شىۋە ھەلىسوكەوت لەگەل ھەژارو دەۋلەمەند.. ھەرومەھا لەگەل كارگوزارو بەرپۇمبەردا ئەنجام دەدات..

ئايا كاتىك بە كارگوزارىك دىگەپت، كە خەرىكى گىسكىدانى شەقامەكانەو

دەستى درېژ دەكات، بۇ ئەۋەدى تەۋقەت لەگەل بىكات، لە لاي تۆ ۋەكو ئەۋە
وايە كە رۆژىكى تر بەرپرسىكى گەۋرە دەستى درېژ بىكات، بۇ ئەۋەدى تەۋقەت
لەگەل بىكات؟! ئايا ھەردووكيان لە لاي تۆ يەكسان؟! بە ھەمان شىۋە ۋە روخسار،
رووبەروويان دەبىتەۋە؟! ئايا خەندە ۋە رووخوشىت، بۇ ھەردووكيان ۋەك
يەكە؟!

نازانم، ۋاپەت يان نا!! بەلام پېغەمبەرى خوداﷺ ھەردو ۋەرە كەسەكەى لە
لا يەكسان بوو.. كاتىك ئامۇژگارى خەلكى بىكردايە، كاتىك سۆز ۋە خوشەۋىستى
دەربېريايە، خەلكى لە لا يەكسان بوو.. كى دەزانى، لەۋانەيە ئەۋ كەسەى كە
كەشخەيى بە سەردا دەكەيت ۋە بەرامبەرىدا خۆت بە گەۋرە دەزانى، لە لاي
بەروەردگار گەۋرەتر ۋە بەرېتر بىت، لە پراۋېرى زەۋى لەۋ كەسەى كە تۆ
رېزى دەگرىت ۋە گرنگى پىدەدەيت؟!

پېغەمبەرى خوداﷺ دەفەرموئەت: «إِنَّ مِنْ أَحْبَبِكُمْ إِلَيَّ وَأَقْرَبَكُمْ مِنِّي مَجْلِساً
يَوْمَ الْقِيَامَةِ، أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقاً». رواه الترمذي. واتە: (خوشەۋىست ترين كەستان
لە لاي من ۋە نىزىكترىنتان لە مەۋە لە رۆژى دوايىدا، رەۋىشت بەرزترىنتانە)..
ھەروەھا بە ئەشجەى كۆرى عبدقەيس دەفەرموئەت: «إِنَّ هَيْكَل لَخَصْلَتَيْنِ،
يُحِبُّهُمَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ». واتە: (دو ۋە رەۋىشت لە تۆدا ھەيە خودا ۋە پېغەمبەر، ئەۋ
دو ۋە رەۋىشتەيان خوش دەۋىت)..

دەبىت ئەۋ دو ۋە رەۋىشتە چى بن؟! دەبىت شەۋنۋېژ ۋە رۆژو بن؟! ئەشجە
دلى خوش بوو، روخسارى كەشايەۋە ۋە ھەرموۋى: ئەى پېغەمبەرى خودا، ئەۋ
دو ۋە رەۋىشتە چى بن؟! پېغەمبەرى خوداﷺ ھەرموۋى: «الْحَلَمُ وَالْأَنَاة». رواه احمد
ۋە مسلم. واتە: (ھېمنى ۋە لەسەرخۋى)..

ھەروەھا پرسىار لە پېغەمبەرى خوداﷺ كرا چ كاريك زۆر چاك ۋە جوانە؟
پېغەمبەرى خوداﷺ ھەرموۋى: «الْبِرُّ حَسَنُ الْخُلُقِ». رواه مسلم. واتە: (كارى
زۆر چاك ۋە جوان، بىرىتە لە رەۋىشت ۋە ھەلسۈكەۋتى جوان)..

ھەروەھا پرسىارى لىكرا، دەربارەى زۆرتىنى ئەۋ كەسانەى كە دەچنە
بەھەشت؟ پېغەمبەرى خوداﷺ ھەرموۋى: «تَقْوَى اللَّهِ وَحَسَنُ الْخُلُقِ». رواه
الترمذي. واتە: (زۆرتىنى ئەۋ كەسانەى كە دەچنە بەھەشت، بىرىتىن لەۋ

كەسانەى زۆر پارىزكارن و لە پەروەردگار دىتەرسن و ئەو كەسانەى كە پەشت و پەشتارىيان جوانە) ..

هەرومەها پەغەمبەرى خودا ﷺ دىفەر مۆيت: «اكمل المؤمنين ايماناً احاسنهم اخلاقاً الموطؤون اكنافاً الذين يألفون ويؤلفون، ولاخير فيمن لا يالف ولا يؤلف». رواه الترمذي. واتە: (تەواوتەرىنى باومەرداران، ئەو باومەردارانەن كە هەئسوگەوت و پەشتارىيان زۆر جوانە، ئەو كەسانەى كە خەلگيان خۆش دەوت و خەلگيش ئەمانى خۆش دەوت، ئەو كەسانە بى خەرن كە خەلگيان خۆش ناوت و خەلگيش ئەوانى خۆش ناوت و لەگەل خەلگيدا هەئناكەن) ..

هەرومەها دىفەر مۆيت: «ماشيء أثقل في الميزان من حسن الخلق». رواه ابوداود. واتە: (هەچ شەيەك لە تەرازووى پەروەردگادا، بە هاوشىووى پەشت جوانى، قورس و سەنگين نە) ..

هەرومەها دىفەر مۆيت: «إن الرجل ليبلغ بحسن الخلق درجة قائم الليل وصائم النهار». رواه الترمذي. واتە: (مەروۇف بە ھۆى ھەئسوگەوتى جوان و پەشتى بەرزەو، پەلەى دەگات بە پەلەى كەسەك كە بە شەو، شەونووت بکات و بە پۆرش بەرپۆروو بىت) ..

ھەر كەسەك خاومنى ھەئسوگەوتى جوان و پەشتى بەرز بىت، دونيا و دوارپۆز بە دەست دەھىنەيت و براو دەبىت .. ئەگەر دەتەوت بە تەواوى بۆت پوون بىتەو، ئەو سەپرى ئوم سەلەمەى داىكى ئيمانداران (خوداى ئى رازى بىت) بکە، كاتەك لەگەل پەغەمبەرى خودا ﷺ دانىشتووو بىرى پۆرشى دواى دەكاتەوو پەرسىار لە پەغەمبەرى خودا ﷺ دەگات و دىفەر مۆيت: ئەى پەغەمبەرى خودا ﷺ ئەگەر ئافەتەك لە دونيادا دوو شووى كەرد بىت و دوو هاوسەرى ھەبوو بىت، پاشان ئەكەش و ھەر دوو هاوسەردەكەشى بمرن و ھەرسەكيشيان پەروەردگار بەھەشتيان پەبەخشەيت، ئايا ئەو ئافەتە بۆ كام هاوسەريان دەبىت؟

پەغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمووى: بۆ ئەوميان دەبىت، كە بالائى بەرزترە؟ يان ھەرمووى: بۆ ئەوميان دەبىت، كە زياتر بە پۆروو بوو؟ يان ھەرمووى: بۆ ئەوميان دەبىت، كە زىرەك و زانترە؟

نەخىر .. بەئكو ھەرمووى: دەبىت بە هاوسەرى ئەوميان، كە پەشت و

ھەلسۈكەۋتى جۈانتەر بوۋە.. ئوم سەلەمە سەرى سورما كاتىك گۈنى لەم قەسەيەى
پېغەمبەرى خۇداﷺ بو، ھەر بۆيە كاتىك پېغەمبەرى خۇداﷺ ئوم سەلەمەى
بەم شېۋەيە بىنى، ھەرموۋى، ئەى ئوم سەلەمە، كەسى رەۋىشت بەرز، خېرو
چاكە و پاداشتى دونيا و دۈرۈشۈشى بۇ خۇى بردوۋە..

بەلى.. كەسى رەۋىشت بەرز، خېرو خۇشى دونيا و دۈرۈشۈشى دەستگىر دەبىت..
لە دونيادا لە لاى خەلگى خۇشەۋىست دەبىت، لە رۇشى دۈايشدا پاداشتىكى زۇر
گەرە بە دەست دەبىت..

مروڧ ھەر چەندىك كارى خېرو چاكە ئەنجام بدات، ئەگەر رەۋىشت و رەفتارى
خراب و ناشىرىن بىت، ئەوا كارە چاكەكانىشى خراب و بى خېر دەبىت..

بە پېغەمبەرى خۇدايانﷺ ھەرموۋ: ھالەنە ئافرىت نوپۇزەكانى بە باشى
ئەنجام دەدات و بە رۇژوۋ دەبىت و خېرو خېراتىش دەكات، بەلام بە قەسە و باس
دراوسىكانى ئازار دەدات و ھەلسۈكەۋتى لەگەلىاندا باش نىە..

پېغەمبەرى خۇداﷺ ھەرموۋى: ئەو ئافرىتە دۆزەخىە..

پېغەمبەرى پېشەۋاﷺ لە ھەموو كىردەۋىيەكى چاكدا پېشەرە و بوۋە..
بەپىزترىن و نازاترىن و لەسەر خۇترىن مروڧ بوۋە.. لە كچە عازمىك بە رېزو
بە ھەيا و شەرمىز بوۋە.. راستگۇۋ دەستپاك بوۋە.. بېباۋەران و خرابەكاران، لە
پېش باۋەرداران و چاكەكارانەۋە، شاھەدىيان بۇ رەۋىشتە جۈانەكانى داۋە..

ئەۋمەتا خەدىجەى دايكى ئىمانداران (خۇداى لى رازى بىت) لە سەرمەتاي
دەبەزىنى سىرۋىدا، كاتىك دەبىنەت پېغەمبەرى خۇداﷺ رەنگى گۇراۋە،
دەفەرەمۋىت: سۈپىند بە خۇدا ھەرگىز پەرۋەردگار سەرشۈرۈ سوڭ و رېسۋات
ناكات.. بۇچى؟

پاشان ھەرموۋى: لەبەر ئەۋمەى تۇ مافى خىزمەتەى دەدەمەت و سەردانىيان
دەكەمەت و رېز لە مىۋان دەگىرەت و يارمەتى لېقەۋماۋ و بېنەۋايان دەدەمەت،
ھەرۋەھا يارمەتى ھەموو ئەو كەسانە دەدەمەت، كە نوپۇنەرايەتى ھەق و راستى
دەكەن و راستگۈۋىت و سىپاردە دەپارىزى..

تەنانەت پەرۋەردگار ۋەسفىو سەناى پېغەمبەرى نازىزىﷺ لە قورئانەكەيدا
تۇمار كىردوۋە ھەتا رۇشى دۈايش دەخۇپىندىرەتەۋە، ھەرۋەك دەفەرەمۋىت:

﴿وَإِنَّكَ لَمَلِكٌ خُلِقْتَ عَظِيمٌ﴾ (٤) ﴿الْقَلَمِ﴾ واته: (به راستی تو له سهر رموشت و خوویهکی زور جوان و په سه ندو بئ وینه و مه زنیته) ..

پهغه مبهری نازیز ﷺ رموشت و ناکاره گانی هورثانی بوون .. کاتیک نه م نایه ته ی ده خوینده ﴿وَاحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ (١١٥) ﴿البقرة﴾ واته: (هه میسه خیر و چاکه نه نجام بدم و چاکه خواز بن و (مال و سامانتان له پیناوی خوا دا ببه خشن) چونکه به راستی خودا نه و چاکه کارانه ی خوش دهویت) .. چاکه ی دمکردو چاکتر دمبوو ..

به ئی، له گهل گهورمو بچوکدا، له گهل دمو له مه ندو هه ژاردا، له گهل به هیزو لاوازا چاکه ی دمکرد .. کاتیک گوئی له م نایه ته دمبوو، که دمفه رمویت: ﴿فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا.....﴾ (١١٩) ﴿البقرة﴾ واته: (نیوه هه ر لیان ببورن و لیان مه گرن و چاوپوشیان لی بکه ن) .. لیبوردمو لیخوشبوو دمبوو .. هه رومها کاتیک نه م نایه ته ی ده خوینده و، که دمفه رمویت: ﴿وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا.....﴾ (٨٢) ﴿البقرة﴾ واته: (گوفتاری چاک و جوان به خه لکی بلین) .. نه و ا به جوانترین شیوه هسه ی له گهل خه لکیدا دمکردو دیدواندن ..

دهی مادام نه و پهغه مبهره نازیز ﷺ پیسه و امانه و په یام و بهرنامه که شی په یام و بهرنامه مانه، له ژیان و هه لسوکه و ته گانی ورد بهر موه و بزانه له گهل خه لکیدا هه لسوکه و تی چو ن بووه .. چو ن چاره سهری هه له و که م و کورتیه گانی خه لکی کردووه ؟! چو ن له سهر نازار و ناره حه تیه گانیان نارامی گرتووه ؟! چو ن توانیو ویه تی له پینا و ناسودمی خه لکیدا، شه که ت و ماندویتی بچیژیت ؟! چو ن توانیو ویه تی له بانگه واز کردنیاندا، خو را گر بیت ؟!

رؤژیک هه ولیداوه پیویستی هه ژاریک جیبه جی بکات .. رؤژیک ناکوکی نیوان نیماندارانی چاره سهر کردووه .. رؤژیک بانگه وازی بیبا و پرانی کردووه، بو نه و دی له تاریکی نه فامیه و، بهر مو روناکی نیمان پینمایان بکات، هه تا نه و کاته ی چوو ه ته مه نه ووه نیسقانه گانی لاواز بوون، هه ر وهک عانیشه ی دایکی نیمانداران (خودای لی رازی بیت) دمفه رمویت: کاتیک پهغه مبهری خود ﷺ چوو ه ته مه نه ووه، زور به ی نویژم گانی به دانیشته ووه نه نجام ده دا .. بوچی ؟! له بهر نه و دی خه لکی ماندوویان کردو نازاریاندا و تیکیان شکاند .. به ئی، تیکیان

شكاندا!!

وإذا كانت النفوس كباراً تعبت في مرادها الأجسادُ

بەلى.. ئەگەر كەسنىڭ ھىۋاۋ ئاۋاتى بەرزى ھەبىت، دەبىت جەستەى نامادە بىت، بۇ ھەلگرتنى ئىش و ئازار و ئارچەتەكان..

پېغەمبەرى خۇداﷺ ئەۋمىندە سور بوو، لە سەر رەۋشت و ئاكارى جوان، لە پەرۋەردگار دەپاراپەۋە دەپفەرموو: «اللهم كما أحسنت خلقي، فأحسن خلقي». رواه أحمد. واتە: (پەرۋەردگار ھەر ۋەك چۆن بە جوانى دروستت كىردووم، ئاۋاش رەۋشت و رەفتارم جوان بىكە)..

ھەرۋەھا دەپفەرموو: «اللهم اهدني لأحسن الأخلاق، لا يهدي لأحسنها إلا أنت، واصرف عني سيئها، لا يصرف عني سيئها إلا أنت». رواه مسلم. واتە: (پەرۋەردگار رېنمايىم بىكە بۇ جوانترىن رەۋشت و رەفتار، ھىچ رېنمايىكارىكىش نىە بۇ رەۋشتە جوانەكان تۇ نەبىت، لە رەۋشتە خراپەكانىش دوورم بىخەرەۋە لام بدە، كەسىش ناتوانىت لە رەۋشتە خراپەكان لام بدات، تۇ نەبىت)..

بەلى.. ئىمە ھەموومان زۆر پىۋىستمان بەۋە ھەيە، شوپىن پىي ئەۋ پېغەمبەرە خۇشەۋىستەﷺ بىكەۋىن، بۇ ئەۋەى بەھۋى شوپىن كەۋتنى ھەئسوكەۋتەكانىيەۋە دلى مۇسلمانان بۇ لاي خۇمان رابكىشىن و بانگيان بىكەين بۇ لاي ئاكارە جوانەكان، ھەرۋەھا بۇ ئەۋەى راستى ئەم ئىسلامە نىشانى بىباۋمران بدەين و وايان لىبىكەين بەرەۋە روناكى باۋمەر ھەنگاۋ بىنن..

ئامازە..

با نىەتت پالىو چاك بىت، بۇ ئەۋەى تواناكانى
ھەئسوكەۋتت لەگەل خەلكىدا، بىيىتە مايەى
خوداپەرستى و نىزىك بوۋنەۋتت لە پەرۋەردگار..

وتەو ھەلسۆكەوتى گونجاو بەكاربەينە!!

سروشتى خەلكى بە شيۆمىيەكە، ھاۋران لەۋەى ھەموۋيان، ھەندىك شتيان خۇش دەۋىت و پىي دلخۇش دەبن.. ھەرومھا ھاۋران لەۋەى ھەموۋيان رقيان لە ھەندىك شتەو پىي دلتنەنگ دەبن.. بەلام لە ھەندىك شتدا راجياۋازن، كەسانىك ھەن، ھەندىك شتيان خۇش دەۋىت و كەسانىكى تر ھەن رقيان لە ھەمان ئەو شتانەيە..

خەلكى بە شيۆمىيەكى گشتى رووخۇشى و زەردەخەنەيان خۇش دەۋىت و رقيان لە گرژى و دلتنەنگى و غەمباريە، لە لايەكى ترموۋ ھەندىك كەس ھەن ھەزىيان لە گەمەو گالتەو گەپ و قسەى خۇشە، بە پىچەوانەۋە ھەندىك كەس ھەزى پىناكەن.. كەسانىك ھەن ھەزىيان لەۋمىيە خەلك سەردانىيان بكات و ئەمىش بچىت بۇ لاي خەلك و كەسانىكىش ھەن بە پىچەوانەۋە.. كەسانىكى تر ھەن ھەزىيان لە گەتوگۇۋ قسەى زۇرە، ھەشيانە زۇر كەم ھەز بە قسە دەكەن.. ھەر يەككىش لەمانەى باسمان كەرد، ئاسودمىيە بەو كەسانەى كە سروشتيان وەك ھاۋشيۋەى ئەم وايە..

دەلن پياۋىك ھەلۆيەك دەبىنىت، لەگەل قەلەرەشكىدا بەيەكەۋە بە ئاسماندا دەفرن..

پياۋەكە سەرسام دەبىت!! چۇن دەبىت پادشاى بالندەكان لەگەل قەلەرەشدا بفرىت؟! ھەر بۆيە گومانى وابوو، كە دەبىت خالىكى ھاۋبەش لە نيوانياندا ھەبىت، بە چاۋەكانى چاۋدىرى دەكردن، ھەتا ماندوو بوون و نىشتەۋە، بىنى ھەردووكيان قاچيان شەلە!! كاتىك كورپىك ھەست دەكات باۋكى ھەزى بە بىدەنگىيە و رقى لە قسەكردنى زۇرە، با بەو شيۆمىيە ھەلسۆكەوتى لەگەل بكات، كە پىي خۇشە، بۇ ئەۋەى لە لاي باۋكى خۇشەۋىست بىت و ھەز بكات ھەموو كات كورمەكى لىي نزيك بىت..

ھەرومھا كاتىك ئافرىتىك ھەست دەكات، ھاۋسەرمەكى ھەزى بە گالتەو گەپە، با گالتەو گەپى لەگەل بكات و دلى خۇش بكات، ئەگەر زانى پىچەوانەى ئەم ھالەتەى پىخۇشەو رقى لە گالتەو پارىيە، دەى با دووربەكەۋىتەۋە لەو كارانەو كىشە دروست نەكات..

بە ھەمان شيۆە ھەلسۆكەوت لەگەل دۇست و برادەران و دراۋسىكانتدا بكة، ھەرگىز

ۋا ھەست ناكەيت، خەلكى ھەموو خاۋەن يەك جۆرە ھەست و سۆزىن.. نەخىر، خەلكى ھەموو ۋەك يەك نىن و بەيەك جۆرىش بىر ناكەنەۋە..

دايىكى يەككەك لە ھاورپىكانىم، كە ئافرىتىكى چاكەخۋازى بە تەمەنە، زۆر ستايشى يەككەك لە كورمەكانى دىمكردو كاتىك ئەو كورمى سەردانى دىمكرد، زۆر ئاسودەو خۇشحال دىمبوو، لەگەل ئەۋەشدا كورم كچەكانى تىرى زۆر لەگەلدا باش بوون، كە جى ھەر دلى بەو كورمى دىمكرايەۋەو بە بىنىنى دىگەشاۋە..

بە دىۋى ئەم نەينىدە گەرام و ۋىستەم بزانم بۇجى ئەم كورمىيانى زۆر خۇش دىۋىت، ھەتا ئەۋە بوو رۇژىك لەگەل ئەو بىرادرەمدا دانىشتەم و دىمبارەى ئەو باسە پىرسىيارم لىكرد.. ھاورپىكەم لە ۋەلامدا پىي و تەم، كىشەكە ئەۋەيە بىراكانم نازانن دايىك چ جۆرە ھەلسوكەوت و قىسەو باسىكى پىخۇشە، ھەر بۇيە كۆرۈ دانىشتىنى ئەۋانى پىخۇش نىيەو بەزوۋىي لىيان بىزار دىۋىت..

بە پىكەننىنەۋە پىم و تەم: ئەى تۇ بۇت دىمكەوت و زانىت، كە دايىك چ جۆرە قىسەو دىنگو باسىكى پىخۇشە؟

بە پىكەننىنەۋە ۋى: لە نەينىكە ئاگادارت دىكەم، دايىك ۋەكو ھەر پىرپىژنىكى تىر، ھەزى بە قىسەو گىتوگۇي بابەتى ئافرىتانە، ۋەك ئەۋەدى كى شوى كىرەو كى تەلاقىراۋ فلائە ئافرىت چەند مىندالى ھەيەو گەۋرەكەيان كامەيەو كەى فلائە كەس فلائە كەس مەرە دىمكات و ئەى فلائە كەس يەكەم مىندالى ناۋى چىيەو... ھەتد... مىن دىزانم ئەم قىسانە بى سوۋىن، بەلام دىۋارە كىرەۋەى ئەم ھەۋالانە، ئاسودىيى و خۇشى بە دايىك دىبەخىش.. دايىك ھەست بە گىرنگى ئەو بابەتانە دىمكات، كە خۇي باسىيان لىۋە دىمكات، لەبەر ئەۋەى ئىمە ئەو بابەتانەمان بىر چاۋ ناكەۋىت و لە ھىچ پەراۋىكدا ناپان خۇيىنەۋەو لە ھىچ كاسىتېكىشدا، گۇي بىستى نابىن و بە ھىچ شىۋەيەكىش لە تۇرى ئىنتەرنىتېشدا بىر چاۋمان ناكەۋن!!

ھەر بۇيە كاتىك لەگەل دايىكدا دادىنىشتەم ئەو باس و خواسانە دىجولنىم، دايىك خۇشحال دىۋىت، بەلام بىراكانم ھەۋسەلەى گۇيگىرتىنى ئەو جۆرە قىسەو باسانەيان نىيەو سەرقالى ھەندىك ھەۋال و قىسەو گىتوگۇن، كە بە لاي دايىكەۋە بى بايەخىن، ھەر لەبەر ئەۋەيە دايىك ھەز بە دانىشتىيان ناكات و بە مىن دىخۇشە!! ئەمە ھەموو ئەو نەينىيە بوو كە دىتۋىست لە بارەى دايىكەۋە بىزانىت..

بەلى.. كاتىك لە سىروشتى كەسىك شەرمزا دىۋىت و دىزانىت جى پىخۇشەو جى

پیناخوشه، دمتوانیت بهو شیومیه هه‌ئسوکه‌وتی له‌گه‌ل بکه‌یت، که پئی دلخوش
دمبیت..

ئه‌وتتا پیغه‌مبه‌ری خودا ﷻ به پئی سروشتی که‌سمکان هه‌ئسوکه‌وتی دمکرد، له‌گه‌ل
هاوسهرپکیدا به شیومیه‌ک هه‌ئسوکه‌وتی دمکرد، که له‌گه‌ل سروشتی نه‌و هاوسهرمیدا
گونجاوو له‌بار بووايه..

عائیشه‌ی دایکی ئیمانداران (خودای ئی رازی بی‌ت) ئافرمتیکی کراوه‌بوو، ههر بۆیه
پیغه‌مبه‌ری خودا ﷻ یاری و گالته‌ی له‌گه‌ل کردوو، جارێک به‌یه‌که‌وه له‌گه‌ل کاروانی
موسلماناندا له‌ گه‌شتیکدا دمبن، کاتی‌ک کاروانه‌که له‌ شاری مه‌دینه نزیک دمبیته‌وه،
پیغه‌مبه‌ری خودا ﷻ به‌ خه‌لکه‌که‌ دمفهرمویت، ئیوه له‌ پێشمانه‌وه برۆن.. کاتی‌ک
خه‌لکه‌که‌ دمروڤن، پیغه‌مبه‌ری خودا ﷻ له‌گه‌ل عائیشه‌دا (خودای ئی رازی بی‌ت) به‌ ته‌نها
دمیننه‌وه.. عائیشه‌ش (خودای ئی رازی بی‌ت) له‌وکاته‌دا گهنج بووو له‌شیشی سووک
بووو.. پیغه‌مبه‌ری خودا ﷻ بانگی دمکات و پئی دمفهرمویت، وهره‌ با پێشپرکی‌ت له‌گه‌ل
بکه‌م.. پێشپرکی‌ت دمکه‌ن و پێش پیغه‌مبه‌ری خودا ﷻ دمدا‌ته‌وه..

پاش ماومیه‌کی تر، له‌ گه‌شتیکی تردا به‌یه‌که‌وه دمبن و عائیشه‌ش (خودای ئی رازی
بی‌ت) ته‌مه‌نی زیادی کرد بوو، ههرومه‌ها فه‌له‌ویش ببوو.. پیغه‌مبه‌ری خودا ﷻ به
هه‌مان شیوه‌ی پێشوو، به‌ خه‌لکه‌که‌ی فهرموو، ئیوه پێش بکه‌ون و برۆن، پاشان به
عائیشه‌ی فهرموو: وهره‌ با پێشپرکی‌ت له‌گه‌ل بکه‌م.. ئه‌مجارمیان پیغه‌مبه‌ری خودا ﷻ
پێشکه‌وت، کاتی‌ک پیغه‌مبه‌ری خودا ﷻ ئه‌مه‌ی بی‌نی، دمستیدا به‌ نیوان ههر دوو
شانیداو فهرمووی: ئه‌مه‌یان له‌ باتی جارمه‌کی پێشوو، وه‌ک ئه‌وه‌ی بفهرمویت: نه‌م
بردنه‌ومیه، له‌ بری دۆرانده‌مه‌که‌ی پێشوو..

به‌لام هه‌ئسوکه‌وتی له‌گه‌ل خه‌دیجه‌ی دایکی ئیمانداراندا به‌ شیوازیکی تر بوو، له‌بهر
ئه‌وه‌ی خه‌دیجه‌ (خودای ئی رازی بی‌ت) بیست و پێنج سا‌ل له‌ پیغه‌مبه‌ری خودا ﷻ به
ته‌مه‌نتر بوو..

به‌ هه‌مان شیوه‌ ره‌حای حاله‌تی هاوه‌له‌کانیشی دمکرد، به‌ هه‌مان شیوه‌ی نیمامی
ئهبوبه‌کر ؓ هه‌ئسوکه‌وتی له‌گه‌ل طه‌حه‌دا ؓ نهمکرد، ههرومه‌ها هه‌ئسوکه‌وتی تایبه‌تی
له‌گه‌ل نیمامی عوممه‌رد ؓ دمکردو هه‌ندیک کاری دمدايه‌ پال و له‌ هه‌ندیک شتدا به‌شتی
پێده‌به‌ست، که له‌گه‌ل که‌سی تردا وای نهمکرد..

پیغه‌مبه‌ری خودا ﷻ له‌ جه‌نگی به‌دردا، کاتی‌ک هه‌والی پێگه‌یشت بپاومهرانی

قورمىش، بە زۆر ھەندىك لە خەلىپىيان ھىناوہ بۆ جەنگ لە دژى موسلمانان، ھەرمووى؛
بە دۇنيايىيەوہ من دىزانم ھەندىك لە بىاوانى بەنى ھاشم و كەسائىكى تىرىش بە زۆر
ھىنراون بۆ جەنگ و ھىچ پىوېستىشيان بە كوشتارى ئىمە نىيە، ھەر كەسەك لە ئىوہ
بە كەسەك لە بەنى ھاشم كەشت، با نەيكوژىت.. ھەر كەسەكەش بە عەباسى مامى
پىغەمبەرى خودا ﷺ كەشت، با نەيكوژىت، لەبەر ئەوہى بە زۆر ھىناويانە..

وتراوېشە عەباس ﷺ موسلمان ببوو، بەلام ناشكرائى نەكرد بوو، ھەر بۆيە پىغەمبەرى
خودا ﷺ ھەزى نەدەكرد موسلمانان بىكوژن و ھەزىش نەدەكرد موسلمان بوونەكەى
ناشكرائى بكات، جەنگەكەش يەكەم جەنگى نيوان موسلمانان و بىباومرئان بوو، لەمەودوا
موسلمانان دەبووايە كەسانى نزيك و باوك و رۆلەى خۇيان بكوشتايە، بەلام پىغەمبەرى
خودا ﷺ رېگري دىكات لەوہى كە ھەندىك كەس كوشتارىيان بكرىت و بكوژىن..

عوتبەى كورى رىبيە، يەكەك بوو لە گەورە بىباومرئان و سەركرەمكائى جەنگ، ئەبو
حوزەيفەى كورپىش لە رېزى موسلماناندا بوو، ھەر بۆيە ئەم ھاوولە ئارامى نەگرت و
وتى: ئايا كوشتارى باوك و رۆلەو براكانى خۇمان بكەين و واز لە عەباس بەيئىن؟
سوئەد بە خودا، ئەگەر پىي بگەم بە شمشىر دايدەمگرمەوہ..

ئەم قەسەيە گەشتەوہ بە پىغەمبەرى خودا ﷺ.. پىغەمبەرى خودا ﷺ ئاورى بە
دەوروەرى خۇيدا داپەوہ، بىنى زياد لە سى سەد پالەوان بە دەوريەوہن.. يەكسەر
رەوى كرده ئىمامى عومەر ﷺ و ھەرمووى؛ ئەى باوكى حفص، ئايا دەبىت بە شمشىر
لە روخسارى مامەى پىغەمبەرى خودا بدرىت؟!

ئىمامى عومەر ﷺ دەفەرموئىت؛ سوئەد بە خودا ئەوہ يەكەم جار بوو، پىغەمبەرى
خودا ﷺ بە نازناوى باوكى حفص بانگم بكات.. ئىمامى عومەر ﷺ دەبزانى لە گۆرەپانى
جەنگدا، ھىچ بوارىك نىيە بۆ ئەوہى ئاسانكارى لەگەل كەسەكدا بكرىت، كە لە ھەرمانى
فەرماندە لابەدات و بىھوئىت فەرمانەكانى جەنگ بشكىنىت، ھەر بۆيە ھەرمووى؛ ئەى
پىغەمبەرى خودا رېگەم پىدەم وازم لىبىنە، بۆ ئەوہى بە شمشىر لە گەردنى بدەم..

پىغەمبەرى خودا ﷺ رېگري كردو نەبەشت ئىمامى عومەر ﷺ كارى وا بكات،
ھەروەھا ھەستى كرد، ئەو ھەرمەشەيەى ئىمامى عومەر ﷺ بەسە بۆ ئاسايى كردنەوہى
ئەو ھالەتە..

ئەبو حوزەيفە ﷺ بىاويكى چاكەكار بوو، لە دواى ئەو رووداوہ دەفەرموئىت؛ ھەرگىز
لەو قەسەم دۇنيا نىم، كە ئەو رۆژدا كردم و بەردەوام دەترسم، مەگەر پەروەردگار

بە ھۆى شەھىدىيەۋە لىم خۇش بېتىۋ ئەۋ گوناھەم بىسپىتەۋە، ئەۋە بوۋ لە رۆزى يەمامەدا، پەرۋەردگار پەلەى بەرزى شەھىدى پېيەخشى..

ئەۋە ئىمامى عومەر ر.ھ.ا. بوۋ، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دىمىزانى، چ كارىكى بى دىسپىرېت.. ئەۋ كارەى پى سىپاردو پىرسى پىكىرد، بىرىتى نەبوۋ لە كاروبارى تايىبەت بە كۆكردنەۋەى زەكاتو خىرو خىرات.. ھەرۋەھا كارمكە تايىبەت نەبوۋ بە رېكخستەنەۋەى دوو كەسى ناكۆك و ناتەبا، ياخود راپنەسپارد بۇ ئەۋەى نەزانىك فىر بكات، بەلكو كارمكە پەيۋەندى ھەبوۋ بە گۆرەپانى جەنگەۋەۋە ھەلۋىستى پىاۋىكى نازاۋ بە جەرگى دەۋىست، ھەر بۇيە پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ئىمامى عومەرى ر.ھ.ا. ھەلۋىستى پىكىردو ھەرموۋى، ئايا دەبىت بە شمشىر لە پوخسارى مامى پېغەمبەرى خۇدا بىدرېت؟!

كاتىك پېغەمبەرى خۇدا ﷺ نەخۇش كەۋتو كۆچى دواىى نىزىك بۆۋەۋە نازارەكانى زىادىيان كىرد، نىتر نەيدەتۋانى پېشۋىزى بۇ مۇسلمانان بكات، لە سەر جىگەكەپەۋە ھەرموۋى: بە ئەبۇبەكر بلىن: با پېشۋىزى بۇ خەلكى بكات..

ئەبۇبەكر ر.ھ.ا. پىاۋىكى دل ناسك بوۋ.. لە ژيانى دونىاو لە دواى كۆچى دواىى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھەر ھاۋەلى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بوۋ.. ھەرۋەھا لە پېش ھاتنى ئىسلامو لە دواى ھاتنى ئىسلامىش، ھەر ھاۋەلو خۇشەۋىستى يەكتىر بوۋ.. ھەرۋەھا ئەبۇبەكر ر.ھ.ا. باۋكى عانىشەى خىزانى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بوۋ.. لەبەر ئەم ھۇكارانە، كاتىك پېغەمبەرى خۇدا ﷺ نەخۇشەكەى تىنى بۇ ھىنا، ئىمامى ئەبۇبەكر ر.ھ.ا. ھىندەى كىۋىك غەم و خەفەت پىۋىان تىكىردو دل و دىروونىان داگىر كىرد..

كاتىك پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھەرمانىدا بەۋەى، كە با ئەبۇبەكر ر.ھ.ا. پېشۋىزى بۇ خەلكى بكات، ھەندىك لە ئامادىبوۋان، بە پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھەرموۋ: ئەبۇبەكر ر.ھ.ا. پىاۋىكى دل نەرمو دل ناسكەۋ لەبەر گىران ناتۋانىت لە جىگەى تۇ، پېشۋىزى بۇ خەلكى بكات، بە تايىبەت لەم كاتەدا كە نەخۇشەىت!!

پېغەمبەرى نازىر ر.ھ.ا. دىۋىست ئامازە بەۋە بكات، كە دواى خۇى، ئەبۇبەكر ر.ھ.ا. شاپستەپە كە بېت بە جىنشىنى، دۋبارە ھەرموۋى: پىرۇن بە ئەبۇبەكر بلىن: با پېشۋىزى بۇ خەلكەكە بكات..

ئەبۇبەكر ھەر جەندە خاۋەن ھەستو سۆزىكى ناسك بوۋ، بەلام بەھىزو بە تۋاناش بوۋ، كاتىك ھاۋەلان دىۋانىۋىست جىنشىنىك بۇ پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دابىنن، ئىمامى

عومەر ﷺ دىمىرمۇيىت؛ چووين بۇ سەقىيەنى بەنى ساعىدە، بۇ ئەۋەدى لە سەر جىنشىنىڭ رېڭ بىكەوين.. ھاۋەلەن لە كۆچكەران و پىشتىوانان، ھەموو كۆبۈنەۋە.. كاتىك دانىشتىن يەككە لە پىشتىوانان وتارىكى خويىندەۋە، سوپاس و ستايشى پەرومردگارى كردو پاشان وتى؛ ئىمە پىشتىوانانى خوداين.. ھەروەھا سوپاى ئىسلامىن.. ئىۋەش ئەى كۆچكەران بەشىكن لە ئىمە دىتەنەۋىت ئەو كارى جىنشىنەمان لى قۇرخ و زەوت بىكەن؟!

كاتىك قىسەكەرى پىشتىوانان بىدەنگ بوو، وىستىم قىسە بىكەم و ھەندىك قىسەم لە دلى خۇمدا رېڭ خىست، كە جىگەى سەرسورمانى خۇم بوو، دىموىست ئەبەردەم ئىمامى ئەبۇبەكرى ﷺ قىسەكانىم پىشكەش بىكەم.. لە قىسەكانىشدا رەچاۋى ھەندىك قىسەى توندو تىژم كرد بوو.. ئىمامى ئەبۇبەكرى ﷺ ھەرموۋى؛ عومەر لە سەرخۇبە.. منىش پىم ناخۇش بوو لى تۈرە بىم و ۋەلامى بىدەمەۋە..

بەلى.. ئىمامى ئەبۇبەكرى ﷺ دىستى بە وتارمەكى كردو زۇر لە من زاناو بە تواناتر بوو.. سوپىند بە خودا ھەر وشەبەكەم نامادە كرد بوو، ئىمامى ئەبۇبەكرى ﷺ ھاۋشىۋەى ئەۋەى من، پان جۋانتر لە وشەكانى منى باس كرد، پاشان ھەرموۋى؛ ئەى پىشتىوانان ئەۋەى باستان كرد لە خىرو چاكە مافى خۇتەنە، بەلام كارى جىنشىنى بۇ قورمىش دىبىت، من لەم دوو پىاۋە رازىم و كامىانتان دىۋىت، بەيەت بەۋمىان بىدەن..

ئىمامى عومەر ﷺ دىمىرمۇيىت؛ دىستى من و دىستى ئەبو عوبەيدەى كورى جەراخى گرت.. ھىچ قىسەبەكەم پىناخۇش نەبوو، تەنھا ئەم قىسەبەى نەبىت كە منى دىارى كرد، بۇ ئەۋەى لەگەل ئەبو عوبەيدەدا، يەككىمان بىبىن بە جىنشىنى پىغەمبەرى خودا ﷺ.. سوپىند بە خودا ھەز دىكەم لە گەردنەم بىدەرت، بەلام نەبىم بە جىنشىن و ھەرمانىۋاى كەسانىك كە ئىمامى ئەبۇبەكرىيان لە ناۋدا بىت..

خەلكەكە ھەموو بىدەنگ بوون، پاشان يەككە لە پىشتىوانان وتى؛ با ئەمىرېك لە ئىمە ئەمىرېك لە قورمىش ھەلبىزىرىن.. ئىمامى عومەر ﷺ دىمىرمۇيىت؛ دىنگە دىنگە ۋاۋەراۋ دىروست بوو، ھەتا ۋاى لىھات خەرىك بوو ناكۆكى دىروست بىت، ھەر بۇيە وتە؛ ئەبۇبەكر دىستەم بىدەرى، دىستى بۇ دىرېژ كىردم و بەيەتەم پىدا، پاشان كۆچكەران بەيەت و پەيمانىيان پىدا، پاشان پىشتىوانانىش بەيەتەيان پىدا..

بەلى.. ھەموو كەسىك كىلىكى ھەيە، دىتەنەيت بەو كىلىلە دىرگاكانى دلى بىكەيتەۋەو خۇتى لە لا خۇشەۋىست بىكەيت و دلى و دىروۋنى بە دىست بەيىت.. ئاىا ھىچ رۇژىك كۆپت لە ھاۋكارمەكانى كارت نەبوۋە، بلىن؛ قەلەنە كەس كىلىلى بەرپۇمبەرەو ئەگەر

كارىكتان بە بەرپۇمبەر ھەبوو، بە فلانە كەس بلىن، با پىيى بلىت، چونكە دەتوانىت رازى بىكات؟!

دەى بۇچى بە ھەرو تۈناناكانت ناكەيت بە كۆمەلە كىلىك، بۇ كىرنەھەى دەرگاكانى دلى خەلكى؟! دەى پىشەرو بە، نەك پاشكۆ.. ھەول بدە كەسىكى ناوازە بىتو بگەرى بە دواى كىلەكانى دلى دايك و باوك و ھاسەرو منداكەكانتدا.. ھەول بدە بە دواى كىلى كىرنەھەى دلى بەرپۇمبەرى كارەكەت و ھاورپىكانتدا بگەرىپىت.. ناسىن و دۆزىنەھەى ئەو كىلەلەنە، سود بەخش دەبن بۇ ئەھەى بتۈانن نامۇزگارى خەلكى بگەبن و گويمان لىبگرن، لەبەر ئەھەى ئەو كەسانە ھەموويان، ھاشىوھى يەك نىن لە وەرگرتنى نامۇزگارپەكانمان..

سەپرى پىغەمبەرى خوداﷺ بگە، كاتىك لە ناو مزگەوتدا، لەگەل ھاۋەلانىدا دانىشتۈۋەو پىاۋىك دىتە ناو مزگەوتەكەۋدە سەپرى لاي راست و جەپى خۇى دىكات، لە باتى ئەھەى بچىت بۇ لاي پىغەمبەرى خوداﷺ ھاۋەلانى دابنىشىت، دەچىتە گۆشەپەك لە گۆشەكانى مزگەوتەكەۋ دەست دىكات بە مىز كىرن!! ھاۋەلان سەرسام و تۈرە بوون!! مىز كىرن لە مزگەوتدا!! چۆن دەبىت؟! خەرىك بوو بە باز ھەلەدان بەرەو پرووى بچن!! بەلام پىغەمبەرى خوداﷺ ھاۋەلانى نارام كىردەۋەو فەرموۋى: پەلەى لى مەكەن و مىزەكەى پى مەپىن.. ھاۋەلان ھەموو پروويان تىكىردو پىاۋەكەش بەردەوام خەرىكى مىز كىرن بوو!!

پىغەمبەرى خوداﷺ سەپرى ئەم دىمەنەى دىكرد.. لە مزگەوتە پىرۇزمەكەيدا مىز دىكىرىت، كە چى ھاۋەلەكانى ھىمن دىكاتەۋە!! ئاى لەو نەرم و نىانىە!! بەلى.. پىاۋەكە لە مىز كىرن بۆۋەو پىغەمبەرى خوداﷺ زۆر بە نەرمى بانكى كىردو كاتىك پىاۋەكە ھاتە بەردەم پىغەمبەرى خوداﷺ پىيى فەرموۋ: ئىرە مزگەوتەو مزگەوتىش بۇ ئەھەى دروست نەكراۋە، بەلكو بۇ ئەھەى دروست كراۋە، كە نوپۇزى تىدا بىكىرىت و قورئانى تىدا بخوئىنرىت..

كىشەكە كۆتايى ھات و زۆر بە كورتى نامۇزگارى كىرد، پاشان پىغەمبەرى خوداﷺ نوپۇزى دابەست و پىشنىۋىزى بۇ مۇسلمانان كىرد، دەستى بە قورئان خوئىندىن كىردو پاشان كىرنوشى بىرد، كاتىك لە كىرنوش بەرز بۆۋە، فەرموۋى: سمع الله لمن حمده.. نوپۇز خوئىنەكانىش وتيان: ربنا ولك الحمد، تەنھا پىاۋەكە نەبىت لە دواى ئەھەى وتى: ربنا ولك الحمد، وتى: خوداپە تەنھا رەحم بە من و مەھم بگەيت و بەس!! پىغەمبەرى

خودا ښه گویي له م پاران همدو دوعایه بوو، کاتیک له نویژده کی سلاوی دایه وه، همرمووی،
نه وه کی بوو نهو هسه یه ی کرد؟!

هاوه لانیس ناماژمیان بؤ پیاوکه کرد.. پیغه مبهری خودا ښه بانگی کردو بینی
همان نهو نهو پیاوه دشته کیه ی پیشووه، که میزده کی کرد، نه و منده خوشه ویستی
پیغه مبهی خودا ښه چوو بووه دلپه وه، حمزی دمکرد رحمو به زمی خودای گه وره،
تهنها همدو وکیان بگریته وه.. کاتیک هاته به رده م پیغه مبهری خودا ښه، پیغه مبهری
خودا ښه پیی همرموو؛ فراوانیه کی گه ورت ته سک کردم وه!! رحمو به زمی په رومردگار
نه و منده فراوانه، همدو ومان دگریته وه، به لکو همدو خه لکی دگریته وه، تنها له
سر خومو خوت کورتو ته سکی مه کرم وه..

سهر بکه پیغه مبهری خودا ښه چون دلی نهو پیاوه ی به دست هیئا؟! له بهر نه وه ی
دمیزانی به چ شیومیه ک هه لسوکه وتی له گه ل بکات.. نهو پیاوه، که سیکی دشته کی بوو،
ومکو نه بوبه کرو عومر (خودایان لی رازی بیت) زانستو زانیاری نه بوو..

معاویه ی کوری حه که م ښه هاوه لیکی دشته کی بوو.. هرگیز له شاری مه دینه و
له کورو دانیشتنی پیغه مبهری خودا ښه دانمیشتبوو، به لکو له بیاباندا خه ریکی
به خپوکردنی مه رومالات بوو..

روژیک معاویه ښه دیت بؤ شاری مه دینه و ده چیه ژوورم وه ی مزگه وته که ی
پیغه مبهی خودا ښه و له لای پیغه مبهری خودا ښه و هاوه لانی دادمیشیت، گویي
له پیاویک دهبیت دمېژمیت و ده لیت: الحمدلله، نه وانیس پیی ده لیت: یرحمک الله..
معاویه ښه نه م قسانه له بهر دمکات و پاشان دمروا، پاش چهند روژیک بؤ پیو یستییه کی
خوی دیت بؤ شاری مه دینه و ده چیه ژوورم وه بؤ مزگه وتو دهبینیت پیغه مبهری
خودا ښه له نویژدایه و پیشنویژی بؤ موسلمانان دمکات، نه مېش ده چیه ریزی نویژ
خوینانه وه، له کاتی نویژده که دا گویي له بېژمه ی په کیک له نویژخوینان دهبیت.. معاویه
بیری دمکه ویته وه، که نه گهر که سیک بېژمیت دواي نه وه ی که ده لیت: الحمدلله، دهبیت
پیی بلیت: یرحمک الله.. هر بویه معاویه ښه زور به په له و بی نه وه ی گویي له
الحمدلله ی نه و که سه بیت که دمېژمیت، په کسر به دمنگیکی بهرز هاوار دمکات و
ده لیت: یرحمک الله.. نویژ خوینان شلمژانیکیان تیدمکه ویت و به سهر سورمانه وه ناوری
بؤ دمدنه وه.. (نه م رووداوه له کاتیکدا بووه، که ناوردانه وه له نویژدا ریگه پیدراو
بووه).. کاتیک معاویه ښه نویژخوینان به م شیوه سهرسامیه دهبینیت، نه مجارشیان

قسه دمکات و دهلیت: دایکتان رۆله رۆتان بۆ بکات، نهوه بۆ بهم شیوهیه سهیرم دمکهن؟
نویژخوینانیش به دستهکانیان به ئهژنۆیاندا دمکیشا، بۆ نهوهی بیدمگ بیت و قسهی
تر نهکات، کاتیک بینی خه لکه که هه موو بیدمگن، ئه میش بیدمگ بوو.. (دیاره نه م
پیاوه کاتیک فیڕی نویژکردن بووه، هیشتا قسه کردن له نویژدا قه دهغه نه کراوه)..

کاتیک نویژ کۆتایی هات، پیغه مبهری خودا ﷻ ناوړی به لای خه لکه که دا دایه وه،
دمنگی نه و که سهی که له نویژمه که دا قسهی کرد، له لا نامۆ بوو، هه ر بۆیه په رسیاری
کردو هه رمووی: نهوه کۆ بوو قسهی کرد؟

ناماژمیان کرد بۆ معاویه ﷺ، پیغه مبهری خودا ﷻ بانگی معاویهی کرد، معاویهش
به ترسو له رزه وه هاته پیشه وه نه یدمزانن پیغه مبهری خودا ﷻ چۆن پیشوازی
لیدمکات و چی له گه ل دمکات؟ له بهر نه وهی نه م بووه هۆی نه وهی نویژخوینه کان
سه رقال بکات..

معاویه ﷺ دهفه رمویت: به دایک و باوکمه وه به قوربانن پیغه مبهری خودا ﷻ به،
سویند به خودا نه نه وه و پیشو نه دواتر، هه رگیز هیج مامۆستایه کی باشرم له
پیغه مبهری خودا ﷻ نه بینووه، که نه و منده به جوانی خه لکی فیڕ بکات.. سویند به
خودا نه لییدام و نه تووړه ی کردم و نه قسه یه کی ناخۆشیشی بی وتم، به لکو هه رمووی:
ئه ی معاویه: نه مه نویژمو نویژیش نابیت قسهی تیکه ل بکریت، به لکو نویژ بریتیه له
خویندنن قورنان و وتنی سبحان الله و الله اکبر..

کیشه که کۆتایی هات و پیغه مبهری خودا ﷻ زۆر به کورتی نامۆژگاری معاویهی
کرد..

به لۆ.. معاویه له نویژ تیگه یشت و دۆ و دهروونی ناسوده بوو، پاشان دهستی کرد به
په رسیار کردن له پیغه مبهری خودا ﷻ و وتی: پیاوانیک له ناوماندا هه ن، بانگه شه ی
نه وه دمکهن که غه یب و نادیارمه کان دهزانن.. پیغه مبهری خودا ﷻ هه رموی: مه چۆ بۆ
لایان، تۆ موسلمانیت.. ته نه ا خودای په رومردگار غه یب و نادیارمه کان دهزانیت..

پاشان معاویه ﷺ په رسیاری کردو وتی: پیاوانیک ترمه ن له ناودا هه ن، بانگه شه ی
نه وه دمکهن که به هۆی بالنده وه، شومی و رووداوه خراپه کان دیاری دمکهن.. پیغه مبهری
خودا ﷻ هه رمووی: نه وهی نه وان دهلین: هیج کاریگه ریه کی خراپ و باشی نابیت..

نه وه هه لسوکه وتی پیغه مبهی نازیمه ﷻ له گه ل پیاوانیکدا که له مزگه وته که یدا میز
دمکات!! نه و هه لسوکه وتیتی له گه ل پیاوانیکدا که له نویژدا قسه دمکات!! پیغه مبهری

خودا ﷻ رەجاۋى ھالەتى ئەم دوو پياۋى دمگىردو دمىزانى پىۋىستە چۆن ھەلسوگە وتيان لەگەلدا بىكرىت، بەلام بە شىۋازىكى زۆر جياۋاز ھەلسوگە وتى لەگەل ھەلەى مەغازى كۆرى جەبەلدا كىرد، لەگەل ئەۋمىشدا كە لە ھاۋەلە نىزىكەكانى پىغەمبەرى خودا ﷻ بوو، ھەروەھا لە بە دەست ھىنانى زانىارىشدا زۆر سوور بوو..

ئەم ھاۋەلە خوشەۋىستەى پىغەمبەرى خودا ﷻ، لە خىزمەت پىغەمبەرى خودا ﷻ نوپۇشى عىشا دىمكاتو پاشان دىگەرپىتەۋە بۇ ناۋ ھۆزمەكى و لە مزگەۋتەكەياندا پىشنىۋىشى عىشايان بۇ دىمكات، كە ئەم نوپۇزە بۇ ئەم سوننەت بوو، بەلام بۇ ھۆزمەكى فەرزى نوپۇشى عىشا بوو..

شەۋىك مەغاز ﷻ دىگەرپىتەۋە بۇ ناۋ ھۆزمەكى و پىشنىۋىشيان بۇ دىمكات.. گەنجىكىش لە ھۆزمەكى دىتە رىزى نوپۇز خوينانەۋە، مەغاز ﷻ لە دۋاى سورمىتى (الفاتحة) دەست دىمكات بە خويندىنى سورمىتى (البقرة).. خەلىكىش لە ۋاكتەدا بە ھۆى ئىش و كارمەكانىانەۋە ھىلاك و ماندوو بوون، ھەزىيان دىمگىردو زوو نوپۇزەكەيان بىكەن و بىجەنەۋە بۇ مالىۋە، بۇ ئەۋەى پىشۋىيەك بىدەن..

گەنجەكە لە نوپۇزەكە بەردەۋام دەبىت و مەغازىش ﷻ درپۇزە بە قورئان خويندىنەكەى دەمات.. كاتىك مەغاز ﷻ ھەر بەردەۋام دەبىت، گەنجەكە بە تەنھا نوپۇزەكەى تەۋاو دىمكات و لە مزگەۋتەۋە بەرمو مالىۋە دىگەرپىتەۋە.. مەغاز ﷻ لە دۋاى ئەۋەى نوپۇزەكە تەۋاو دىمكات، ھەندىك لە خەلىكەكە پىنى دەلىن: ئەى مەغاز قالاى كەس لەگەلمان دەستى بە نوپۇزەكەى كىرد، بەلام كاتىك نوپۇزەكەى درپۇزە كىردەۋە، رۆى..

كاتىك مەغاز كۆپى لەم قىسەىە بوو، وتى: ئەۋە كارىكى خراب و دوورۋوۋىيە و دەبىت پىغەمبەرى خودا ﷻ لى ئاگادار بىكەم..

گەنجەكە قىسەكەى مەغاز ﷻ دەبىستىتەۋە، ھەر بۇيە ئەمىش دەلىت، مەنىش پىغەمبەرى خودا ﷻ لە درپۇزە كىردەۋەى نوپۇزەكەى ئاگادار دىكەمەۋە.. گەنجەكە دەچىتە خىزمەتى پىغەمبەرى خودا ﷻ و پىنى دەلىت: ئەى پىغەمبەرى خودا ﷻ مەغاز لە لاي تۇ ماۋىيەكى زۆر دەمىنىتەۋە و پاشان كە دىشگەرپىتەۋە، نوپۇزىكى زۆر درپۇزەمان بۇ دىمكات و بە تەۋاۋى نوپۇشى عىشاگەمان دۋا دەخات و درىنگەمان بە سەر دىنىت..

پىغەمبەرى خودا ﷻ بە مەغاز دەفەرمۇيت: لە نوپۇزەكەىدا چ سورمىتىك دەخوينى؟! مەغاز لە ۋەلامدا دەفەرمۇيت: سورمىتى البقرة و.. و.. چەند سورمىتىك لە سورمەتە درپۇزەكانى ژمارد.. پىغەمبەرى خودا ﷻ كاتىك زانى خەلىكەكە بە ھۆى درپۇشى

نویژمه‌کی مه‌عازموه، نویژی عیشایان دوا دمکه‌ویت، تووره بوو، پاشان فهرمووی، نهی مه‌عاز نایا دمه‌ویت کیسه بنیته‌موه و نارحه‌تی بۆ خه‌لکی دروست بکه‌یت و نویژیان له لا قورس و گران بکه‌یت؟! کاتیک پېشنویژی دمکه‌یت، سورمه‌کانی ﴿وَالسَّامَاءِ وَالطَّارِقِ﴾ و ﴿وَالْأَسْمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ﴾ و ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَنْشِئُ﴾ بخوینه..

گه‌نجه‌که له سهر دلی ناخۆش بوو، که مه‌عاز ﷺ پیتی وتبوو، نهو کاره‌ی گه‌نجه‌که کردوو‌یه‌تی بریتیه له دوورووی، ههر بۆیه وتی: له‌مه‌ودوا بۆ مه‌عاز دهرده‌که‌ویت، که من ئیماندارم یان دووروو..

چه‌ند رۆژیکی که‌م تیپه‌ری، جه‌نگیک له نیوان موسلمانان و بیباومراندا روویداو گه‌نجه‌که به پله‌ی به‌رزی شه‌یدی گه‌یشت.. کاتیک پېغه‌مبه‌ری خودا ﷺ هه‌والی شه‌ید بوونی گه‌نجه‌که‌ی پیکه‌یشت، به مه‌عازی فهرموو: نهو گه‌نجه‌چی به‌سه‌ره‌ات، نه‌ی مه‌عاز؟! مه‌عازیش ﷺ فهرمووی: نه‌ی پېغه‌مبه‌ری خودا، په‌رومردگار راستی کردو منیش ناراست، نهو گه‌نجه‌شه‌ید بوو..

سه‌یر بکه‌و ورد به‌رموه له جیاوازی هه‌لسوکه‌وتی پېغه‌مبه‌ری خودا ﷺ له نیوان که‌سه‌کاندا.. سه‌یر بکه‌ بزانه پېغه‌مبه‌ری خودا ﷺ چۆن هه‌لسوکه‌وت له‌گه‌ل ئوسامه‌ی کوری زمیدا ده‌کات، له کاتیکدا ئوسامه ﷺ به خۆشه‌ویستی کوری خۆشه‌ویست ناسرا بوو، له مالی پېغه‌مبه‌ری خودا ﷺ په‌رومردعو گه‌وره کرا بوو..

پېغه‌مبه‌ری خودا ﷺ هه‌ندیك له هاوه‌لانی دمنیریت بۆ غه‌زایه‌ک، که ئوسامه‌شیان له ناودا بوو.. کاتیک جه‌نگه‌که ده‌ستی پیکرد، موسلمانان سه‌رکه‌وتن و بیباومرانیش تۆشی شکست بوون و هه‌له‌اتن و رایان کرد.. په‌کیک له شه‌رکه‌رانی بیباومران، کاتیک بینی هاوه‌له‌کانی شکاون و شکستیان هیناوه، شمشیرمه‌کی هه‌لگرت و نه‌میش رای کرد.. ئوسامه‌ی کوری زه‌ید و پیاویکی تر له موسلمانان شوینی که‌وتن، هه‌تا گه‌یشتنه‌ پیاوه‌که‌و شمشیریان لی راکیشا..

پیاوه‌که کاتیک ئەم دوو که‌سه‌ی بینی، وا شمشیریان به‌ ده‌سته‌وه‌یه‌و به‌ ته‌مای کوشتنین، به‌ ترس و له‌رزیکی زۆره‌وه وتی: اشهد ان لا‌اله‌ الا الله، واشهد ان محمداً عبده ورسوله.. ئوسامه‌و پیاوه‌ موسلمانه‌که‌ی تر، چه‌په‌سان و نه‌یان دهمانی، نایا ئەم پیاوه‌ به‌ راستی موسلمان بووه‌و باومری هیناوه، یان مه‌به‌ستی ئەم کاره‌ی فیل و ته‌له‌که‌یه‌؟! شوینه‌که گۆرمه‌بانی جه‌نگه‌و حاله‌ته‌که‌ش ناسکه‌و سه‌یری ده‌وروبه‌ری خۆیان ده‌کرد، جگه‌ له لاشه‌و جه‌سته‌ی پارچه‌ پارچه‌ کراو و ده‌ست و هاچی په‌ریوو، هیچی تریان

نەدمېنى.. جەستەۋ لاشەكان تېكەل يەكتەر بېون و خوۋىن جۇگەلەي بەستېۋو، پياۋەكە
لە نيۋانىندا بوو، ھەردووكيان ھەر سەپىريان دىمكرد، پېش ئەۋەدى بەر تىرى بېباۋەران
بەكون، پېۋىست بوو بېرپارىكى خېرا بىدن.. كاتى ئەۋمىيان نەبوو، بېرىكى لى بەكەنەۋە
پەرس و رايەك لەگەل يەكتەر بەكن..

پياۋە مۇسلمانەكەي كە لەگەل ئوسامەدا بوو، شىمىردەكەي كىردەۋە بە كېلانەكەيدا
دەستى لە كوشتى ھەلگرت، بەلام ئوسامە ﷺ ئەم كاردى كاپراي بە فىل و تەلەكە زانى و
بە شىمىردەكەي كوشتى! مۇسلمانەكان بە ھەست و جۆش و خرۆشى سەركەۋتەۋە،
بەرمو شارى مەدىنە گەرانەۋە..

ئوسامە ﷺ لە بەردەمى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ باسى جەنگەكەي كىرد و ھەۋالى
كابراكەشى بۇ كېراپەۋە.. پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بە تامەزىۋىيەۋە، گوۋى بۇ ھەۋالى
سەركەۋتنى مۇسلمانان شل كىرد بوو، بەلام كاتىك ئوسامە ﷺ فەرموۋى: پياۋەكەم
كوشت، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ رەنگى گۇراۋ فەرموۋى: ئەۋ پياۋەۋتى: لاإله إلا الله، پاشان
كوشت؟! ئوسامە ﷺ فەرموۋى: پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لە ترسدا شاپەدومانى ھېنا..
پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دوبارە فەرموۋى: وتى: لاإله إلا الله، پاشان كوشت؟! ئايا دلت شەق
كىرد، تا بزانى لە ترسدا شاپەدومانى ھېناۋە؟! لە رۆژى دوايىدا، كاتىك ئەۋ پياۋە ئەۋ
شاپەدومانى دىكات بە بەلگە بە سەرتەۋە، چى دىكەيت؟!

بەردەۋام ئەم وتانەي بەرامبەر ئوسامە دوبارە دىمكردەۋە، ئوسامە ﷺ دىفەرموۋىت:
پېغەمبەرى خۇدا ﷺ نەۋەندە ئەم قسانەي دوبارە كىردەۋە، ھەتا خۆزگەم دەخواست و
حەزم دىمكرد ئەۋ رۆژە مۇسلمان بوۋمايەۋ باۋەرم بەيتايە..

بۇچوون..

خەلكى يەك جۆر نىن، سىروشتيان جىاۋازمو ۋەك
رەنگەكان نىن، بە ئاسانى بيان ژمىرەت..

وتەنى گونجاۋ ھەلىتە.

بەردەوام دەپىن لە سەر شىۋازمەكانى قىسە كىردىن بىكارھىنانى وشەو وتەنى گونجاۋ،
لەگەل رەچاۋ كىردىنى ھالەت و تەمەنى كەسانى بەرامبەر.. ئەو شىۋازەنى قىسەنى لەگەل
گەنجىكىدا پىدەمەن، جىياۋزە لەو شىۋازە قىسە كىردەنى كە لەگەل پىياۋىكى بە تەمەندە،
يان لەگەل زانايەكدا، يان لەگەل نەخوئىندەۋارىكىدا قىسەنى پىدەمەن.. قىسە كىردەنمان
لەگەل ھاۋسەرماندا جىياۋزە، لە قىسە كىردەنمان لەگەل خوشكەكانمان..
مەبەستمان لەو نىيە بە تەۋاۋى قىسەكانمان لە كەسكىكەۋە بۇ كەسكىكى تر جىياۋز
بىت..

نەخىر.. بەلكو مەبەستمان لەۋمىيە ئەو چىرۆك و قىسانەنى كە بۇ خوشكەكەمنى
دەگىرپىتەۋە، گونجاۋ نىيە بۇ خىزانەكەشت ھەمان چىرۆك و رووداۋ بگىرپىتەۋە!! ئەو
قىسەنى لەگەل گەنجىكىدا دىكەيت، گونجاۋ نىيە پىياۋىكى بە تەمەن گۈى بىستى
بىت!!

بە نمونەيەك روونى دىكەينەۋە.. كۆمەلىك پىياۋى بە تەمەن مېۋانى باپىرەتن و
ھاتوون سەردانى بىكەن و تۇش لە لايان دانىشتوۋىت، ئايا بە گونجاۋى دىزانىت بە
پىكەنىنەۋە باسى گەشتى خۆت و ھاورپىكانت بۇ ئەو پىياۋە بە تەمەنانە بىكەيت و بلىيت:
فلازە ھاورپىم گۈلىكى زۆر جوانى كىرد، زۆر بە لىھاتوۋىي بە سەر تۆپەكەنى گىرت و پاشان
بە ئەرنۇ دايىبەزاندى بە قاچى گۈلەكەنى تۆمار كىرد!!

بىگومان ئەم بابەتە بۆنەۋە شۆپنە گونجاۋو لەبار نىيە.. ھەروەھا كاتىك قىسە
لەگەل كۆمەلە مىندال و مىردەنداللىكىدا دىكەيت، گونجاۋ نىيە باسى چىرۆكىكىيان بۇ
بىكەيت، كە پەيۋەندىدار بىت بە چۆنىيەتنى ھەلسوكەۋەت كىردىنى نىۋان ھاۋسەرمان.. بە
دلىيايىيەۋە تۇش لەگەل مىندا ھاورپىت و گىرپانەۋەنى ئەم بابەتە بۇ ئەو مىندالانە بە
گونجاۋ نازانىت..

كەۋاتە لە ھۆكارمەكانى سەرنىچ پاكىشانى خەلىكى، بىكارھىنان و گىرپانەۋەنى ئەو
چىرۆك و رووداۋو قىسانەيە، كە ھەزى پىدەمەن و پىيى دىلخۇش دەپىن، ۋەك ئەۋەنى
باۋكىك كۆرپىكى زىرەك و بە تۋاناي ھەبىت، بىگومان پىيى خۇشە دىمبارەنى كۆرەكەنى

پرسیاری لیبکهیت، له بهر نهوهی شانازی پیوه دمکات و حمز دمکات ههمیشه باسی بکات.. به ههمان شیوه کابرایهکی دوکاندارو بازرگانی ناو بازار، حمز دمکات پرسیار دهربارهی نیش و کارمهکی بکهیت، له بهر نهوهی نههم بابهمته دلخۆشی دمکات، نهو کاته له لای خۆشهویست دمبیت و حمز به هاوڕهیهتی و کۆرو دانیشتنهکانت دمکات..

پهغه مبهری خوداش ﷺ رهچاوی نههم حالهمتهی کردوووهو شیوازی قسه کردنی له گهه گهنجیکدا جیاواز بووه له شیوازی قسه کردنی له گهه گهنجیکدا، یان له گهه گهنجیکدا، یان له گهه گهنجیکدا..

جابری گوری عبدالله ﷺ هاوه لیبکی بهرپزو خۆشهویستی پهغه مبهری خوداش ﷺ بوو، باوکی جابر ﷺ له جهنگی ئو خوددا شهید بوو، نو کچیشی له پاش به جیما بوو، جگه له جابر ﷺ هیچ به خپوکارو سه ره پهرشتیکاریکیان نه بوو.. ههروهها قهرزیکی زۆریشی له دواي خۆی جیهیشتبوو، ههموو نههم کارانهش به سه ره شانی جابرهوه ﷺ بوون، که هیشتا له سه ره تاي به هاری ته مهنی لاوتیدا بوو..

جابر ﷺ ههمیشه له نه ندیشه و خه یالدا بوو، بیرى له قهرزمهکانی باوکی دمکردهوه، که ئیوارهو به یانی خاوهن قهرزمهکان داویان لیده کردموه، ههروهها بیرى له حال و گوزهرانی نهو نو خوشکهی دمکردهوه، که جگه لهم تاقه برایه کهسیان نه بوو..

جابر ﷺ له گهه گهنجیکدا خوداش ﷺ دهرچوو، بۆ په کیك له غه زاکان و نه و منده ههزارو نه دار بوو، و شتریکى پهبوو بۆ سواری، هه ره نه و منده بوو دهرپوشت، له بهر نهوهی نه پیدموانی و شتریکى تر بکریت، هه ره بۆیه خه لکه که هه موویان پهبه و تن و نه مهبه که وته کۆتایی کاروانه که وه.. پهغه مبهری خوداش ﷺ له کۆتای سوپاکه وه دهرپوشت، ههستی به جابر کرد که و شترمهکی چه ند به له سه ره خۆی دهروات و خه لکیش هه موو پهبیان که وتوون، هه ره بۆیه پهغه مبهری خوداش ﷺ قهرمووی، نه وه چیه جابر؟!

جابریش ﷺ له وه لاما وتی: نهی پهغه مبهری خودا، و شترمه که ناوا دواي خستووم..

پهغه مبهری خوداش ﷺ قهرمووی: په خى بدمو با له سه ره زهویه که دانیشیت.. جابر ﷺ و شترمهکی په خدا و پهغه مبهری خوداش ههروهها.. پاشان قهرمووی: گۆچانه کهی دهست یان پارچه په ک دارم بدمرئ.. جابر ﷺ گۆچانه کهی دهستی دایه دهست پهغه مبهری خوداش ﷺ و پهغه مبهری خوداش ﷺ زۆر به هیواشی چه ند گۆچانیکی به و شترمه که دا کیشا، له کاتی که و شترمه که زۆر به لاوازی و بیتوانایی له سه ره زهویه که دانیشیت بوو..

ھەر لە دوای پیاكیڤشانەكەى پېغەمبەرى خودا ﷺ بە گۆچانەكەى جابر ﷺ، و شترەكە ھەستاو گورج و گۆل و بەھیزی پێوھ دیار بوو..

جابر ﷺ كاتێك و شترەكەى بەم شیومبە بینى، زۆر بە دلخۆشیەوھ سواری بوو، پاشان شان بە شانێ پېغەمبەرى خودا ﷺ كەوتە رێ.. پېغەمبەرى خودا ﷺ ویستی جابر ﷺ بدوینى و قسەى لەگەڵ بكات، بەلام دەبیئت چ بابەتیكى لەگەڵ باس بكات؟!

جابر ﷺ لە سەرقاتى تەمەنى لاویتیدا بوو، خەم و خەيالى گەنجانیڤ لەو تەمەنەدا زیاتر بابەتەكانى ژن ھێنان و مال و مندال پێكەومنانە، ھەر بۆیە پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووی: جابر خیزانت ھەيە؟

جابر ﷺ فەرمووی: بەلى..

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووی: كچ بوو، یان بیومژن؟

جابر ﷺ فەرمووی: بیومژن.. پېغەمبەرى خودا ﷺ سەرسام بوو!! چۆن گەنجیك لە یەكەم ھاوسەرگیریدا، بیومژنیك مارە دمكات؟!

پېغەمبەرى خودا ﷺ بە نەرمیەوھ بە جابری فەرموو: دەى كچێك بەینایە، بۆ ئەوھى یاریت لەگەڵ بكردايەو یارى لەگەڵ بكردیتایە.. جابریش ﷺ فەرمووی: ئەى پېغەمبەرى خودا، باوكەم لە جەنگى ئوحوددا شەھید بوو و نۆ خوشكیشم ھەيە، جگە لە من كەسیان نیە، ھەر بۆیە نەمويست كچێك مارە بكەم، لە ترسى ئەوھى ناكۆكى لە نیوان ئەوو خوشكەكانەدا دروست نەبیئت، بیومژنیكەم مارە كرد، تەمەنى لە خوشكەكانەم گەورەترە، بۆ ئەوھى وەكو دایك ھەلسوكەوتیان لەگەڵ بكات..

پېغەمبەرى خودا ﷺ سەیری كرد، لە بەرامبەریدا گەنجیك وەستاو، لە پێناو خوشكەكانیدا قوربانى داوھ بە خۆشیەكانى ژيانى.. پاشان پېغەمبەرى خودا ﷺ ویستی قسەى خۆش و گالتهى لەگەڵ بكات، ھەر بۆیە فەرمووی: لەوانەيە كاتێك ھاوسەرەكەت ھەوالى نزیك بوونەوھمان لە شارى مەدینە ببیستیت، جیگەت بۆ رابخات و سەرىن و پشیتشت بۆ دابنیئت، واتە ھەر چەندە بیومژنیك ھیناوە، بەلام تازە بووكەو بە گەرانەوھت دلخۆش دەبیئت و جیگەو رێگەت بۆ ئامادە دمكات..

ئا لەم كاتەدا جابر ﷺ بیرى ھەزارى و نەدارى و حالى خوشكەكانى كردموھو فەرمووی: سەرىن و پشیتى؟! سویند بە خودا، ئەى پېغەمبەرى خودا سەرىن و پشتمان نیە!! پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووی: دەى إنشا اللہ دەبن بە خاومنى سەرىن و پشیتى و جیگەو رێگە..

پاشان رۆيشتن، پېغەمبەرى خودا ﷺ دەپويست پارەو سامانىك بە جابر بېەخشيت و
فەرمووى: جابر..

جابر پىش ﷺ فەرمووى: بەلى.. ئەي پېغەمبەرى خودا گيانم بەقوربانىت بېت، لە
خزمەتتەم..

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى: وشترەكەتم پېدەفرۆشيت؟ جابر بېرى كردهو،
سەرەتو سامانەكەي ھەر وشترەكەيەتى و ئەومتا گورج وگۆل و بەھيزيش بوو و وەكو
پېشتر لاوازو بېتوانا نيه، بەلام خو نابيت داواكەي پېغەمبەرى خودا ﷺ رەت بكا تەو،
ھەر بۆيە فەرمووى: بە چەند دەيكرى ئەي پېغەمبەرى خودا؟

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى: بە درھەمىك!!

جابر ﷺ فەرمووى: بە درھەمىك؟!

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى: دەي بە دوو درھەم..

جابر فەرمووى: نا.. كەمەو زەرەرمە!!

پېغەمبەرى خودا ﷺ بەردەوام پارەكەي بۆ زياد دەكرد، ھەتا گەياندىيە چل درھەم،
واتە ئوقىيەك زېر.. جابر ﷺ فەرمووى: رازىم، بەلام بە مەرجىك ھەتا دەگەينەو
مەدينە وشترەكە لە لاى من بېت..

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى: باشە.. كاتىك گەيشتنەو شارى مەدينە، جابر
بەرەو مائەو رۆيشت و كەل و پەلەكانى لە سەر وشترەكە داگرت و پاشان چوو بۆ
مزگەوت، بۆ ئەوى لەگەل پېغەمبەرى خودا ﷺ نوپژمەكەي ئەنجام بدات، وشترەكەشى
لە دەرەوى مزگەوت بەستەو.. كاتىك لە نوپژمەكان تەواو بوون و پېغەمبەرى
خودا ﷺ لە مزگەوت ھاتە دەرەوى بە بىلالى فەرمووى: چل درھەم بدە بە جابرو
بۆشى زياد بكە.. بىلال درھەمەكانى دا بە جابر، جابر پىش ﷺ درھەمەكانى ھەنگرت و
بە دەستەكانى ئەمەبوو ئەودەوى دەكرد و بېرى دەكردەو، بەو پارانە چ كارىك بكا؟!
نايا وشترى پى بگريتەو، يان كەل و پەلى مال، يان..

لە پىر پېغەمبەرى خودا ﷺ ئاوپرى بۆ بىلال داپەو و فەرمووى: بىلال وشترەكە
بەرەو بىدەرەو بە جابر.. بىلال وشترەكەي بردەو بۆ جابر، كاتىك جابر وشترەكەي
بىنى، سەرى سورماو لە دلى خويدا وتى: دەبىت كرىن و فرۆشتنەكە ھەلەو شابىتەو؟!
بىلال فەرمووى: جابر وشترەكەت بگرە.. جابر پىش فەرمووى: دەنگ و باس چيە؟!
بىلال فەرمووى: پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمانى پىدام، وشترەكەت بۆ بگيرەو..

جابر كاتىك گەرايەۋە بۇ لاي پېغەمبەرى خۇدا ﷺ، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ پىنى قەرموو،
من مەبەستەم ئەۋە نەبۈۋ، كە وشترەكتە بە ھەرزەن لىبىكەم، بەلگە مەبەستەم ئەۋە بۈۋ،
بزانەم پىۋىستىت بە چەندىك پارە ھەيە بۇ پىۋىستى و كاروبارەكانت..

ئاي لەۋ ھەلسۈكەۋت و رەۋىشتە ناۋازمىيە! قسەۋ باسنىك لەگەل ئەۋ گەنجەدا باس
دەكات، كە لەگەلدا بگۈنجىت، پاشان كە دەپەۋىت يارمەتەيكى پىشكەش بىكات، زۆر بە
جۋانى و رېزەۋە پىشكەشى دەكات..

رۇژنىكى تر گەنجىك لە گەنجە چاكەكارەكان، بە ناۋى جلىبىب لە لاي پېغەمبەرى
خۇدا ﷺ دانىشتىۋو، ئەم گەنجە، گەنجىكى زۆر ھەزار بۈۋ، زۆرىش ناشىرىن بۈۋ..
ئاي پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دەپىت چ بابەتلىكى لەگەلدا باس بىكات! ئاي دەپىت باسى
پەلەۋ پايدەۋ ھەسەب و نەسەبى لەگەلدا بىكات! نەخىر، تەمەنى ئەم گەنجە پىۋىستى
بە باسى ژن و ژنخۋازى و مال و مالدارىيە.. ھەر بۆيە پېغەمبەرى خۇدا ﷺ داۋاي لىكرد
ژن بەينىت.. ئەم ھاۋەلە بەرپىزەش لە ۋەلامدا ۋتى: منى لىقەۋماۋو پرووت و رەجال، كى
ژنە دەداتى!؟

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ پىنى قەرموو: بەلام لەلای خۇدا پرووت و رەجال و لىقەۋماۋ
نىت.. پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لە ھەلىك دەگەرا بۆنەۋەدى ژنى بۇ بەينىت، ھەتا رۇژنىك
پىۋىلىكى نەنصارى كچەكەى خستەروو، بۇ پېغەمبەرى خۇدا ﷺ، بۆنەۋەدى بۇ خۋى
مارە بىكات.. پېغەمبەرى خۇدا ﷺ قەرموۋى: ئەى فلانە كەس كچەكەتم دەدەپىتى!؟
پىۋەكە ۋتى: بەلئەۋ بە سەر چاۋ..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ قەرموۋى: بۇ جلىبىب..
پىۋەكە ۋتى: بۇ جلىبىب! دى با پىرسىك بە دايكى بىكەم و رايەكى ئەۋىش
ۋمرگرم..

پىۋەكە چۈۋ بۇ لاي خىزانەكەى و ۋتى: پېغەمبەرى خۇدا ﷺ داۋاي كچەكەى
گردوۋىن..

خىزانەكەشى ۋتى: بەلئەۋ بە سەر چاۋ..

پىۋەكە ۋتى: ئاخىر بۇ خۋى نىيە..

خىزانەكەى ۋتى: ئەى بۇ كى!؟

پىۋەكەى ۋتى: بۇ جلىبىب..

خىزانەكەى ۋتى: نا.. سوئند بە خۇدا ناپىدەم بە جلىبىب.. ئىمە بە فلان و فلانمان

نەدا، چۆن بىدەين بە جلىبىب!

پىاۋەگە ھەستا بچىت بۇ لاي پىغەمبەرى خوداﷺ .. لەم كاتەدا كچەكەيان ھاۋارى
كردو وتى: كى داخۋازى منى لىكردوون؟
وتيان: پىغەمبەرى خوداﷺ ..

كچەكە وتى: ئايا داۋاكارى و فەرمانى پىغەمبەرى خوداﷺ رەد دىكەنەۋە؟! بىدەنە
دەست پىغەمبەرى خوداﷺ، بە دۇنياپىيەۋە خەسارم ناكات و بە زاىەم نادات..
پىاۋەگە جوۋەۋە بۇ لاي پىغەمبەرى خوداﷺ و وتى: ئەى پىغەمبەرى خوداﷺ
كەيفىي خۆتە..

پىغەمبەرى خوداﷺ ئافرەتەكەى لە جلىبىب مارە كردو دۇعاى خىرى بۇ كردن و
لە خدا پاراپەۋە، كە خىريان بە سەردا بېرژىت و ژيانيان دوور خات لە نارەحتى و
زەحمەت..

چەند رۆژىكى كەم بە سەر ھاۋسەرگىرەكەياندا تىنەپەرىبوو، پىغەمبەرى
خوداﷺ لەگەل ھاۋەلانيدا بۇ يەككە لە غەزاكان كەوتەرى.. جلىبىبى تازە زاۋاش
لەگەلىان كەوتەرى، كاتىك جەنگ كۆتاپى ھات و خەلكى بە دۋاى يەكترا دىگەرەن، بۇ
نەۋەى بزانن كى ماۋەو كى شەھىد بوۋە، پىغەمبەرى خوداﷺ پەرسىياري لىدەكەرن و
دەيفەرمۇ: ئايا كەسىكتان لى وون بوۋە؟! يان كەسىكتان لە دەست داۋە؟!
وتيان: بەلى.. فلان و فلان شەھىد بوون..

پىغەمبەرى خوداﷺ تا سى جار ئەم پەرسىياري دووبارە كەردەۋە ھاۋەلانيش
ۋەلاميان دەداپەۋە دەيان فەرمۇ: بەلى ئەم كەسانەمان لى شەھىد بوۋە.. ئەمجارەيان
پىغەمبەرى خوداﷺ فەرمۇ: بەلام جلىبىب ديار نىە!!

ھاۋەلان ھەستان و بەدۋاپىدا گەرەن.. زۆر گەرەن، لە مەيدانى جەنگىشدا نەيان
بىنيپەۋە، پاشان لە شوپىنكى نىكدا بىنيانەۋە لە تەنىشتىپەۋە لاشەى جەۋت بىپاۋەر
كەۋتبوو..

بەلى.. جەۋت كەسى لە بىپاۋەرەن كۈشتىبوو، پاشان شەھىد كرا بوو.. پىغەمبەرى
خوداﷺ سەپرى لاشەكەى جلىبىبى دىكرد، پاشان فەرمۇ: جەۋت كەسى كۈشتۈۋە
پاشان شەھىدىان كەردوۋە، جلىبىب خۆشەۋىستى مەۋە لە مەۋە منىش لە ئەۋم، پاشان
پىغەمبەرى خوداﷺ لە سەر دەستەكانى ھەلىگرت و فەرمانى دا، گۆرى بۇ ھەلەكەنن..
ئەنەس ر.ھ. دەلىت: ھەتا گۆرەكەمان ھەلەكەندو تەۋاۋ بوۋىن، دەستە پىرۋزەكانى

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لە ژېر سەرى جىلىبىپ دا بوو.. پاشان پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بە دەستە پىرۋەزەكانى لە ناو گۆرۈمكەيدا داپنا..

ئەنەس ﷺ دەفەرمۇيت: سۆيىند بە خۇدا لە ناو شارى مەدىنەدا ھېچ ئافرىتىكىم نەبىنىو، ئەومىندە داخۋازى بىكرىت، وەك ھاوسەرمكەى جىلىبىپ، لەدۋاى شەھىد بوونى جىلىبىپ خەلكى پىشېركىيان دەمكرد، بۇئەۋەى داخۋازى بىكەن..

خۇداى پەرومردگارىش دەفەرمۇيت: ﴿وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، وَيَتَّقِ اللَّهَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ (النور. واتە: (جا ئەۋەى فەرمانبەردارى خۇداو پېغەمبەرمكەى بىكاتو لە خۇدا بىترسىتو لە سەرپىچىو نافرمانى خۇى بپارىزىت، ئا ئەۋانە سەرفرازو بە ئاۋات گەشتوون)..

رۇژىكى تر پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لەگەل عانىشەى دايكى ئيمانداراندا (خۇداى لى رازى بىت) دانىشتىبوو، ئايا باسى جەنگى رۇمەكانى بۇ كرد؟ ئايا باسى ئەو چەكانەى بۇ دەمكرد، كە لە جەنگدا بەكارىان دەھىنا؟

نەخىر، خۇ لەم كاتەدا گەتوگۇى لەگەل ئىمامى ئەبۇبەكرە ﷺ نەدەمكرد..

ئايا باسى ھەزرىو نەدارى مۇسلمانانى بۇ كرد؟

نەخىر، خۇ لەگەل ئىمامى عوسمان ﷺ قەسەى نەدەمكرد، بەلكو بە سۆزىكى ئنو مىردايەتەۋە قەسەى لەگەل كردو فەرموۋى: من دىزانم تۇ چ كاتىك لىم رازىتو چ كاتىكىش نارازىت!!

عانىشە (خۇداى لى رازى بىت) فەرموۋى: چۇن دىزانىت؟

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ فەرموۋى: كاتىك لىم رازى بىت، دەلىيت: سۆيىند بە خۇداى محمد ﷺ، بەلام كاتىك لىم تۇرمو نارازى بىت، دەلىيت: سۆيىند بە خۇداى ئىبراھىم ﷺ..

عانىشەش (خۇداى لى رازى بىت) فەرموۋى: بەلى واىە..

ئايا ئىمە ئەمرو بەم شىۋە، رەجاۋى گوشتارو كردارمان دەمكەين؟

تېروانىن..

بەو جۆرە لەگەل خەلكىدا بدوئى، كە ھەزى ئىدەكەن..

نەك بەو جۆرەى، كە خۇت دلت پىي خۇشە..

لە يەكەم بە يەكتر گەيشتندا، نەرمو نىيان بە..

لە دېر زەماندا، لە مىسر وا بابوو لە شەۋى بووك و زاۋايەتيدا، پشيلەيەكيان لە ژوورمكەدا دىشاردەۋە، كاتىك زاۋا دەچوۋە ژوورەۋە بۇ لاى بووك، بۇ ئەۋەى ھىزو تواناى خۇى پىشانى بووك بدات، پشيلەكەى دەگرتو بە ھەر دوو دەستى دەيخىنكاندا!!
دەزانى بۇچى ئەم گارەى دەگرد؟! لەبەر ئەۋەى ھەر لە يەكەم بە يەكگەيشتنو يەكتر بىينىندا، ترس لە خەيالى ھاۋسەرمەكەيدا وېنە بىكاتو نىتر بەردەۋام لىنى بترسىت!!
لە بىرم دېت، كاتىك زانكۆم تەۋاۋ كىردو ۋەكو يارىدەمدەرى مامۇستا لە يەككەى لە كۆلىژمەكاندا دامەزرام، يەككەى لە مامۇستا كۆنەكان، ئامۇژگارى كىردم و پىنى وتم: لە يەكەم وانەت لەگەل قوتابىيەكانتدا، زۆر توندو تىژبەۋ بە چاۋىكى سورەۋە سەپىريان بىكە، بۇ ئەۋەى لىت بترسنو ھەر لە سەرەتاۋە بە كەسايەتەكى بەھىز دەربىكەۋىت..

بە دىنبايەۋە، لە لاى زۆربەى خەلكى، يەكەم بىينىن و بە يەكتر گەيشتن لە ۷۰% كەسايەتەت لە خەيالى بەرامبەردا تۆمارو جىگىر دەكات..

كۆمەلىك ئەفسەر بۇ خولىكى مەشق و راھىنان چوون بۇ ئەمىرىكا، لە يەكەم رۆژى خولەكەدا، ئەفسەرمەكان لە ھۆلىكىدا ئامادە بوون و خۇيان بە يەكتر دەناساندو گىفتوگۇيان دەگرد، لەپر مامۇستا، يان راھىنەرەكە ھاتە ژوورمەۋە چاۋى كەۋتە سەر يەككەى لە ئەفسەرە قوتابىيەكان، كە ھىشتا زەردەخەنە بە روخسارپەۋە ديار بوو.. مامۇستاكە ھاۋارى كىردو وتى: بۇچى پىدەكەنەت؟!
قوتابىيەكەش وتى: بېۋرە.. پىنەكەنىۋوم!!

مامۇستاكەش دەلىت: بەلن، پىكەنەت، پاشان سەرزەنشتى دەكاتو پىنى دەلىت: تۆ مرقۇقىكى لاموبالاتى و پىۋىستە بە يەكەم گەشتى فرۆكە بگەرپىتەۋە بۇ لاى كەس و كارت، ھىچ خۇشحال نىم وانە بە كەسانى ھاۋشىۋەى ۋەك تۆ بلىمەۋە..
قوتابىيە ھەژارمەكەش، رەنگى تىكچوو، سەپىرى مامۇستاكەى دەگردو بە لاى ھاۋەلەكانىدا لاى دەگردەۋە دەپۋىست كەمىك لە شەرمەزارپەكەى بشارىتەۋە..

پاشان مامۇستاكە بە گىرژى و توورچىيەو، ئامازەى بۇ دەرگى ژوورەكە كردو
وتى؛ بېرۇ دەرەو.. قوتابىيەكە بە شەژاويەو رۇيشتە دەرەو، پاشان مامۇستاكە
سەپىرى سەرچەم قوتابىيەكانى كردو وتى؛ من دىكتۇر ھلانىم.. ھلانى بەبەتېستان
پىدەلېم، بەلام پېش ئەوۋى دەست بە وانەكەمان بىكەين، دەمەوېت ئەم ھۆرمە
پىر بىكەنەو، بە بى ئەوۋى ناۋى خۇتان بىنوسن.. ھۆرمەكانى دابەش كرد، كە
بىرىتى بوون لە ھەلسەنگاندنى مامۇستاۋ ئەم پىرسىارانەى تىدا نوسرا بوو؛

۱- بۇچوونت چىيە دەربارەى رەۋىشتى مامۇستاكەت؟

۲- بۇچوونت دەربارەى شىۋازى وانە وتنەوۋى؟

۳- ئايا بۇچوونى كەسانى تر ھەبول دەكات؟

۴- ئايا لە دەرەوۋى چوارچىۋەى وانە وتنەو، ھەز بە بىنېن و گىتوگۇكردى

دەكەيت؟

۵- ئايا ئامادەيىت ھەيە، جارىكى تر وانەى لەلا بخوېنى؟

لە بەرامبەر ھەر پىرسىارىكدا چەند ھەلېژاردىك ھەبوو؛ ئاياب.. زۇر باشە..

باشە.. پەسەند.. لاواز..

قوتابىيەكان ھۆرمەكانىان پىر كىردەوۋە گىپرايانەوۋە بۇ مامۇستاكەو ئەۋىش لە
تەنىشت خۇى دايىنا.. پاشان دەستى كرد بە باس كىردنى بابەتەكەى، كە بىرىتى
بوو لە كارىگەرى ھونەرى مامەلە كىردن لە بوارى ۋەزىفەدا، لە پىر وتى؛ ئۇھا!
بۇچى ھاۋەلەكەتان لەم بابەتە بېبەش بىكەين؟! ھەر بۇيە چوۋە دەرەوۋە بۇ لاي و
تەۋقەى لەگەل كردو بە پرويەكى خۇشەوۋە ھىنايەوۋە ژوورەو، پاشان وتى؛ پېش
كەمىك بە بى ھۆيەكى گونجاۋو راستەقىنە، من لە تۇ توورە بووم، بەلام من
گىرەتېكى تايبەتم ھەبوو، كە بوو بە ھۆى ئەوۋى جامى توورچىيە خۇم بە سەر
تۇدا پىرېژم، ھەر بۇيە داۋاي لىبوردنت لىدەكەم، تۇ قوتابىيەكى خۇت يەكلايى
كىردۇتەوۋە بۇ ھىر بوونى زانست و زانىارى، بەلگەش بۇ ئەمە جىھىشتىنى مال و
مىندال و كەس و كارتە، ئامادەبوونىشت لەم شوپنە جىگەى سوپاس و پىزانىنە،
ھەرۋەھا سوپاسى ھەمووتان دەكەم و مايەى شانازىمە كە وانە بە كەسانى ۋەك
ئىۋە دەلېم..

پاشان كەمىك پىكەنى و ھەندىك ھۆرمى تازەى ھىنا و وتى؛ لەبەر ئەوۋى

ھاۋرىكەتان لە پېر كىرنەۋەدى قۇرمەكاندا بەشدار نەبوو، بە لاتانەۋە چۆنە
 ھەمووتان دوبارە قۇرمەكان پېر بىكەنەۋە؟ قۇرمەكانى بە سەردا دابەش كىردن،
 پېريان كىرنەۋەمو بۆيان گىپرايەۋە، پاشان ھەستا بە بەراۋرد كىردنى قۇرمەكانى
 يەكەم جارو دوۋەم جار.. قۇرمەكانى يەكەم جار لىۋان لىۋ بوو، لە ھەلبىزاردن و
 پېر كىرنەۋەدى خانەى لاۋاز، بەلام قۇرمەكانى دوۋەم جار، لاۋاز، تەنانەت
 پەسەندىشى تىدا نەبووا!

مامۇستاكە دەستى كىرد بە پىكەنن و پاشان وتى: ئەمەى كە بىننىتان
 بەلگەيەكى كىردارى بوو، لە سەر كارىگەرى خراپى ھەلسوكەوت كىردنى ژىنگەى
 كارى نىۋان بەرپۆمبەرو كارمەندەكەى، ھەرومھا نىۋان مامۇستاۋ ھوتابىيەكەى..
 ئەۋەش كە بەرامبەر ھاۋرىكەتان ئەنجامدا، تەنھا بۆ نواندن بوو، وىستەم لە
 بەر چاۋى ئىۋەدا بە جىتى بەينىم و ئەۋ ھوتابىيە ھەزارە بوو بە قوربانى..

بېروانن چۆن تىپروانىنى ئىۋە بەرامبەر بە من گۆرا، ئەمەش تەنھا بە گۆرىنى
 ھەلسوكەوتى من بوو لەگەل ئىۋە، سىروشتى مەۋف بەم شىۋەيەيەۋ دەبىت چاۋدىرى
 ئەم سىروشتەى مەۋف بىكرىت و ئاۋرى لىبەدەينەۋەۋ رېزى بگرىن، بە تايبەت لەگەل
 ئەۋ كەسانەدا، كە تەنھا بۆ جارىك دەيان بىنن و پروبەروۋيان دەبىنەۋە..

يەكەم مامۇستاي مەۋفايەتى ﷺ لە يەكەم دىدارو بە يەككەيشتىندا، دلى
 مەۋفەكانى بە دەست دەھىناۋ دىلو كەمەندىكىشى دەكىردن.. لە دۋاى رىزگار
 كىردنى شارى مەككە، مۇسلمانان بەھىزو بە تۋانا بوون و نوپنەرانى ناۋچەكان،
 پىشېركىيان دەكىرد بۆ ئەۋەى بىنە شارى مەدىنەۋ بە خىزمەت پىغەمبەرى
 خودا ﷺ بگەن.. نوپنەرانى ھۆزى عبدالقەيس، يەككە بوون لەۋ نوپنەرانەى كە
 ھاتنە خىزمەت پىغەمبەرى خودا ﷺ..

كاتىك پىغەمبەرى خودا ﷺ بىننىانى، پىش ئەۋەى لە سەر ولاخەكانيان
 دابەزن، دەست پىشخەرى كىردو پىنى ھەرموون: زۆر بەخىرھاتنتان دەكەين و
 بەخىربىن، كارىكتان بۆ دەكەين كە سەرشۆرو پەشىمان نەبن.. ئەۋانىش بەم
 بەخىرھاتنە زۆر خۇشحال بوون و پەلەيان دەكىرد، بۆ ئەۋەى سلاۋ لەپىغەمبەرى
 خودا ﷺ بگەن، پاشان وتيان: ئەى پىغەمبەرى خودا ﷺ لە نىۋان بە يەككەيشتىنى
 نىمەۋ بەرپىزتاندا كۆمەلىك لە بىباۋەرانى ھۆزى (مىزر) ھەيەۋ جگە لە مانگە

حهرامهكان ناتوانين بيينه خزمهتت، بۆيه داوات ليدمهكەين به جوانترين كردار
نامۆزگاريمان بكهيت، بۆ نهوهى به جيبهجي كردنى بچينه بهههشتو بانگهوازي
نهو كهسانهشى پيبكهين، كه جيمان هيشتوون..

پيغه مبهري خوداش ﷺ فهرمووى: فهرمانتان پيدمهكەم، بهوهى باومر به
خودا بهينن، ئايا دمرانن باومر هينان به خودا چيه؟!
نهوانيش وتيان: بهرومردگارو پيغه مبهرهكهى ﷺ دمرانن..

پيغه مبهري خوداش ﷺ فهرمووى: بريتيه له شايتيدان، بهوهى كه جگه له الله
هيچ خودايلهكى راست و دروست نيه، ههروها نه نجامداني نويزمهكان، دمر كردنى
زهكات له مال و سهروخت و سامان، بهخشيني پينج يهكى نهو دهستكهوتانهى
كه له جهنگدا دهستان دهكهوتت.. ريگرهستان ليدمهكەم كه سركه بكهنه ناو
كولهكهوه، له بهر نهوهى دمبيت به عارهق..

جاريكى تريان پيغه مبهري خوداش ﷺ له گهڻ هاوه لانيدا، له گهشتيكدا دمبنو
ريگهيهكى دوورو دريژ دمبن، ههتا له كوڤايى شهودا لادمهمن بۆ نهوهى بخهون..
كاتيك دهخهون، ههتا رۆژ دمبيتوهه خه بهريان نابيتهوه، يهكهه كه سيش ئيمامى
نه بوبه كر ﷺ به خه بهر ديت، پاشان ئيمامى عومەر رضي الله عنه به خه بهر ديت..

ئيمامى نه بوبه كر رضي الله عنه له لاي سهري پيغه مبهري خوداش ﷺ دادميشيت و
به دهنكيكى كه ميك بهرز دهست دهكات به وتنى: الله اكبر، ههتا پيغه مبهري
خوداش ﷺ به خه بهر ديت و نويزى به يانيان بۆ نه نجام دهكات، كاتيك پيغه مبهري
خوداش ﷺ له نويزمهكهى دمبيتوهه، ئاور دمدا تهوه و پياويك دمبينيت كه نامادهى
نويز نه بووه له گه ليان، ههه بۆيه پي دمفهرويت: چي ريگري ليكردي له گه لمان
نويز نه كهى؟!

پياوهكهش دهليت: تووشى لهش گراني بووم و ئاويشم دهست نه كهوت..
پيغه مبهري خوداش ﷺ فهرمانى پيدمهكات به خۆل تهيه موم بكات و پاشان نويزمهكهى
نه نجام بدات، دواتر فهرمان به هاوه له كاني دهكات بكهونه رى.. هاوه لانيش به
هوى نه بوونى ئاوهوه، زۆر له نارهحمتهى و تينوويه تيدا دمبن و ههه چهنديك
دمرۆن، تووشى هيچ بيريك يان ئاويك نابن.. هاوه لان سكالاي تينوويه تيان بۆ
لاي پيغه مبهري خوداش ﷺ هينا، بۆ نهوهى چاره سهريكيان بۆ بدوزيتهوه..

پېغەمبەرى خودا ﷺ بانگى ئىمامى عەلى و پياۋىكى تىرى كىردى داۋاى لىكىردى
بىچىن بە داۋاى ئاۋدا بگەرپىن..

ئىمامى عەلى ﷺ لەگەل پياۋەكەى تىردا رۆيشتىن و بە داۋاى ئاۋدا دەگەرپان، لەم
كاتەدا ئافرىتىكىيان بىنى، لە سەر و شىرەكەى لە نىۋان دوو مەركانە ئاۋدا بوو..
پېيان وت: ئەو ئاۋمت لە كۆى دەستكە وتوو..

ئافرىتەكەش وتى: نىۋانى ئىۋە ئاۋمەكە شەۋو رۆژىك دوورە.. پاشان پېيان
وت: كەۋاتە بابىرۋىن..

ئافرىتەكە وتى: بۇ كۆى؟!

وتيان: بۇ لاي پېغەمبەرى خودا ﷺ ..

ئافرىتەكە وتى: بۇ لاي ئەو پياۋەى كە ئاينەكەى خۇى كۆرىۋوۋە؟!
دوو ھاۋەلەكە لەگەل ئافرىتەكەدا دىرژەپان بە قىسە نەداۋ كەۋتنە رى..
ئافرىتەكە بە سەر و شىرەكە يەۋە لەگەلىاندا كەۋتە رى و گەيشتىنە لاي پېغەمبەرى
خودا ﷺ و پىرسىياري ئاۋى لىكىرد، ئافرىتەكەش وتى: ئاۋمەكە لىرمەۋە زۆر دوورە
راشىگەياندا كە ئافرىتەكى لاوزەۋ دايكى كۆمەلىك مىندالى بىباۋك و ھەتىۋە..
پېغەمبەرى خودا ﷺ دەستى بە سەر ھەر دوو مەركانە ئاۋمەكەدا ھىناۋ پاشان
داۋاى جامىكى گەۋرەى كىردى ئاۋى ھەر دوو مەركانەكەى تىكىرد.. پاشان بانگى
ھاۋەلەكانى كىرد بۇ ئەۋەى بىن ئاۋ بىخۆنەۋە.. ھەيان بوو ئاۋى دەخۋاردەۋە
ھەيان بوو دەفرو كەلۋەلەكانى پىر لە ئاۋ دەكىردى ئافرىتەكەش سەپىرى
ئاۋمەكەى دەكىرد، كە چى لىدەكەن..

ھاۋەلان ئاۋيان خۋاردەۋە دەفرو كەلۋەلەكانىيان لى پىر كىرد، ئاۋمەكە ھىچ
كەمى نەكىرد، بەلام پېغەمبەرى خودا ﷺ وپىستى چاكەيەك لەگەل ئافرىتەكەدا
بىكات، بۆيە داۋاى لە ھاۋەلانى كىرد كە خۋاردىنى بۇ كۆ بىكەنەۋە.. ھاۋەلان خورماى
عەجۋەۋە ئاردى جۇيان بۇ كۆ كىردەۋەۋە كىردىانە پىراسكەيەكەۋەۋە بۇيان خىستە
سەر پىشتى و شىرەكەى، پاشان پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرموۋى: خۇ دىزانى كە
لە ئاۋمەكەتمان كەم نەكىردەۋە، چۈنكە پەرومىردىگار تىر ئاۋى كىردىن و تىنۋويەتى
رەۋاندىنەۋە..

ئافرىتەكە بۇ لاي كەس و كارى گەرايەۋە، كاتىك گەرايەۋە پېيان وت: بۆچى

دواگەوتىت؟! ئافرىمەكە وتى: تووشى دوو پياو بوومو بىردىمىيان بۇ لاي ئەو پياوھى كە دەلئىن ئاينەكەى خۇى گۆرپوود، پاشان رووداوى ئاومكەى بۇ باس كردن و وتى: سوپىند بە خودا يان گەورمىرىن و بە تواناتىرىن جادووگەرە لە نپوان ئاسمان و زەمبىدا، يان پېغەمبەر و رەوانەكراوى خودايە.. پاشان لە دواى ئەو رووداومو ئافرىمەكە و ھۆزمەكەشى مۇسلمان بوون و باومىريان بە پېغەمبەرايەتى مۇھەممەد ﷺ ھىنا.. رواه البخاري ومسلم..

بەللى.. ئەو ئافرىمە لە يەكەم دىدارىدا، كەوتە ژېر كاريگەرى پېغەمبەرى خودا ﷺ موەو مۇسلمان بوونى خۇى راگەياندا، بەلكو ھەلسوكەوتى جوانى پېغەمبەرى خودا ﷺ بوو بە ھۇى ئەوھى ھۆزمەكەشى مۇسلمان بىن.. لە رۇژىكى تردا پياويك دىت بۇ لاي پېغەمبەرى خودا ﷺ و داواى مال و سامانى لىدەمكات، پېغەمبەرى خودا ﷺ رانە مەرىكى زۇر گەورەى پىندەبەخشىت.. كاتىك پياومكە بە خۇى و رانە مەرىكەيەو دىگەرپىتەو بۇ ناو ھۆزمەكەى، پىيان دەللىت: ئەى گەل و ھۆز، مۇسلمان بىن و باومىر بھىنن، بە دلنىايىيەو مۇھەممەد ئەومىندە بەخشندەيەو بە شىوئەيەك مال و سامان دىبەخشىت، ھەرگىز لە نەبوونى و نەدارى ناترسىت!!

ئەنەس رەزىيە اللە تەئە دىمەرمۇيىت: كاتىك ئەو پياو ھات، تەنھا سەروەت و سامانى لە پېغەمبەرى خودا ﷺ دىوېست، بەلام ئەومىندەى پىنەچوو، دىنى خوداى لە ھەموو سەروەت و سامانى دونيا لە لا خۇشەويستىرو بەرپىزىتر بوو.. رواه مسلم..

پىشنىيار..

يەكەم بە يەكتەر گەمىشتىت ئەگەل خەلكىدا، لە ۷۰% ى وئەى تۆيان لە خەيالدا تۆمار دىبىت، دەى ئەگەل ھەر مۇۋەپپەقىيەت بە شىوئەيەك ھەلسوكەوت ئەنجام بەد، وەك ئەوھى يەكەم و كۆتا بە يەكتەر گەمىشتىت بىت..

خەلكى ھاۋشىيۈەنى كانزاكانى زەۋىن..

ئەگەر لە خەلكى ورد بېتەۋە، دەبىنىت مەۋقەكان بە ھاۋشىيۈەنى زەۋى، خاۋمن سەۋىتى جىۋاۋازن.. ھەندىك لە مەۋقەكان خاۋمن سەۋىتىكى نەرمۈ نىانن.. ھەيانە رەقۋ تۈندىن.. ھەيانە ۋەكۈ زەۋىيەكى بەپىت، بەخىشنىمۇ مېھرىمانن.. ھەيانە ۋەك زەۋىيەكى ۋىك ۋى پىت وان، كە نە ناۋ دەگىتە خۇي ۋە ھىچ رەۋەكىكىشى لى سەۋز دەبىت..

كەۋاتە مەۋقەكان جۇراۋ جۇرن.. ئەگەر ورد بېتەۋە دەبىنىت كاتىك لەگەل جەند جۇرىك لە زەۋىدا ھەلسۈكەۋەت دەكەپت، رەچاۋو چاۋدىرى جۇرى زەۋىيەكان دەكەپت، كاتىك بە سەر زەۋىيەكى ۋىك ۋەقەدا ھەنگاۋ دەنىت، زىاتىر بەنگاۋ لەسەر خۇيەۋە دەۋىت، ۋەك ھەنگاۋنانت بە سەر زەۋىيەكى نەرمۈ نىاندا.. لە ھەنگاۋنانت بە سەر زەۋى يەكەمدا زۇر ئاگادارى خۇت دەكەپت، بەلام لە دوۋەمىياندا بە ئاسۋەدىي ۋەلئارامىيەۋە ھەنگاۋ دەنىت..

بېغەمبەرى خۇداش ﷺ دەفەرمۇيت: «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ آدَمَ مِنْ قَبْضَةِ قَبْضِهَا مِنْ جَمِيعِ الْأَرْضِ، فَجَاءَ بَنُو آدَمَ عَلَى قَدَرِ الْأَرْضِ، فَجَاءَ مِنْهُمْ: الْأَحْمَرُ، وَالْأَبْيَضُ، وَالْأَسْوَدُ، وَبَيْنَ ذَلِكَ، وَالسَّهْلُ، وَالْحَزَنُ، وَالْخَبِيثُ، وَالطَّيِّبُ». رواه الترمذي وأبو داود. ۋاتە: (پەرۋەردگار باۋكە ئادەمى لە چىنگىك خۇل دروست كرد، چىنگە خۇلەكەش لە ھەمۋو بەشەكانى زەۋى پىك ھاتبۋو، ھەر بۇيە مەۋقەكان ھەيانە سوورن، ھەيانە سېن ۋە ھەيانە رەش پىستىن، لە نىۋان ئەۋانەشدا ھەيانە مەۋقى ئاسانكارن، ھەشيانە غەمبارن، ھەيانە پىس ۋە دىكارن، ھەشيانە پاك ۋە چاكەكارن)..

دەى كاتىك مامەلەۋ ھەلسۈكەۋەت لەگەل خەلكىدا دەكەپت، ئاگادارىيە، چا مامەلەۋ ھەلسۈكەۋەتەكت لەگەل كەسە نىزىكەكانتدا بىت، ۋەك باۋك ۋە دايك ۋە ھاۋسەرۋە مىندالەكانت، پان لەگەل كەسانى تىرى ۋەك دراۋىنى ۋە ھاۋرى ۋە فرۇشىارمىكاندا بىت.. تىبىنى ئەۋەكە كە سەۋىتى كەسەكان، كارىگەرى دەبىت لە سەر بىرىارمىكانىشان، بۇ نەۋنە، ئەگەر لە نىۋان تۇۋ ھاۋسەرۋەكتەدا كىشەيەك رەۋەدات ۋە تۇش رەۋىژۋ پىرس ۋە، بە يەكىك لە ھاۋرىكانت بىكەپت ۋە بىزانىت، كە ئەۋ ھاۋرىيەت، سەۋىتىكى رەقۋ

توندى ھەيە، كاتىكىش باسى كىشەكتان دىمكەيت، بىلىت، بە راستى ھاسەرەمكەم
كىشەى زۆرى ھەيە لەگەلمداو رېزم ناگرىت، راپوژو پرسو را بە جەنابتان دىمكەم،
چى بىكەم باشە؟

بە دىنبايەو پىت دەلىت، ھىچ شىك لەگەل ئافرىتاندا سوودى نىە، چاوسوور
گردنەو توندو تىزى نەبىت.. ھىزو تواناى خۆتى پىشان بدە، خۆ تۆ لای خۆى
پىاوى!! ئەمە دەبىتە ھۆى ئەوھى گروكولىك لە ناخى تۆ بەربىداتو لەوانەيە بە ھۆى
ئەو قسانەو، مالو حالو ژيانى خۆت تىك بدەيت..

بە ھەمان شىو، برۆ بۆ لای ھاورپىەكت، كە دەزانىت ئەو ھاورپىەت كەسايەتىو
سروشتىكى نەرمو نىانى ھەيە، چىت بۆ ھاورپىى يەكەمت باس كرد، بە ھەمان شىو
بۆ ھاورپىى دووھىشتى باس بىكەو داواى راپوژو پرسو راى لىبىكە، بە دىنبايەو
پىت دەلىت، براكەم ئەو ئافرىتە دايكى مىندالەكانتە.. ژيانى خىزانىيش بى كىشەو
گرفت نابىتو ئارام بىگرو ھەرجىەك بىت خۆ ھاسەرو ھاوبەشى ژيانتە..

سەير بىكە.. چۆن سروشتى كەسەكان كاريگەرى لە سەر بىرپارەكانيان دروست
كرد!! ھەر بۆيە پىغەمبەرى خودا ﷺ رىگرى كردو، لەوھى دادومرىك لە نىوان دوو
كەسدا دادبىنى بىكات، لە كاتىكدا دادومرەكە برسى، يان تىنوى بىت، يان پىويستى بە
سەرنائو ھەبىت، لەبەر ئەوھى ئەم ھۆكارانە گۆرانكارى لە دەرووندا دروست دىمكەنو
پاشانىش كار دىمكەنە سەر چۆنىەتى بىرپاردان لە دادبىنىەكەداو گۆرانكارى دروست
دەبىت..

لە نەتەوھو گەلانى پىشوودا، پىاويكى خوين رېژ ھەبوو!! خوين رېژ!! بەلى..
خوين رېژ!! بىكوژى پىاويك، يان دووان، يان دە نەبوو!! بەلكو بىكوژى نەوھودو نۆ
كەس بوو.. ناسزانم چۆن لە تۆلەى خەلكى رىزگارى ببوو، لەوانەشە ئەوھندە ترسناك
بوو بىت، كەس نەى وىرا بىت نىزىكى بىكەوېت!! بە ھەر حال ئەم كابزاىە نەوھودو نۆ
كەسى گۆشتبوو..

پاش ئەم ھەموو گوناھو تاوانە، رۆژىك ئەم پىاوھ بىر لەوھ دىمكاتەو، كە بىگەرپتەوھ
بۆ لای پەرومردگارو داواى لىخۆشبوونى لى بىكات.. بۆ ئەم مەبەستەش پىرسىارى
دەربارەى زىرەگىرىن كەسى سەر زەوى كرد، پىاويكىيان نىشاندا، كە بەردەوام خەرىكى
نويژو خوداپەرستى بوو.. كاتەكانى بە گىريان و پارانەوھ بە سەر دەبردو كەسىكى زۆر
دل نەرم بوو.. پىاوگۆژەكە دەچىتە لای پىاوچاكەكەو لە بەردەمىدا دەوستىت، پاشان

دەلىت: مەن بىكۆرى نەۋەدو نۆ كەسم، ئايا بۆم ھەيە پەشىمان بېمەۋەدو بگەرېمەۋەدو تەۋبە بگەم؟!

گومانى پياۋچاكەكە بە شۆمەك بوو، ئەگەر بە نەزائىش مېروولەيەكى بىكۆشتايە، دىۋىۋايە پۆژمەكانى بە گرىان و پەشىمانى بە سەر بېردايە، ئەي دەلىت ئىستا ۋەلامى كەسىك چۆن بداتەۋە، كە بە دەستى خۆي نەۋەدو نۆ كەسى كۆشت بېت؟!

پياۋچاكەكە شەلەۋا بە دىنگىكى بەرز ھاۋارى كىرد: نەخېر تۆ ماقى پەشىمانى و تەۋبە كىردىت نىيە! ماقى پەشىمانى و تەۋبە كىردىن گەرەنەۋەت بۆ لاي پەرۋەردگار نىيە! ئەم ۋەلامەش ۋەلامىكى چاۋمېۋان كراۋە، بۆ كەسىك كە زۆر سۆزدارو نەرم و نىيان بېت، ھەر بۆيە كاتىك كابرەي پياۋكۆژ، كۆيى لەم ۋەلامە دەلىت، توۋرە دەلىت و چاۋى سوور ھەلدەگەرېت و ھەر لەۋىدا پياۋچاكەكەش دىكۆژىت و ژمارەي كۆژراۋەكانى دىكات بە سەد كۆژراۋە دىروات. پۆژمەكان تىپەپىن و بۆ چارىكى تر پياۋكۆژمەكە لەگەل خۆيدا كەۋتەۋە پازو نىازو دىبارە ۋىستى تەۋبە بىكات و بگەرېتەۋە بۆ لاي پەرۋەردگار، ئەمجارمىشان پىرسىارى دىربارەي زىرەكتىن كەسى سەر زەۋى كىرد، پياۋىكى ترى زىرەك و شارمىزان نىشانداۋ ئەمىش بەرەۋ لاي كەۋتە رى، كاتىك گەشىتە لاي پياۋچاكەكەۋ لە بەردەمىدا ۋىستا، پاشان پىرسىارى لىكىردو زۆر بۆيرەنە ۋتى: مەن سەد كەسم كۆشتەۋە، ئايا دىتۋانم تەۋبە بگەم و بگەرېمەۋە بۆ لاي پەرۋەردگار؟!

پياۋچاكە زاناكەش لە ۋەلامدا دەلىت: پاك و بىگەردى بۆ پەرۋەردگار، چ شتىك دىتۋانىت رېگىرى تەۋبەۋە پەشىمانىت لىبىكات؟! ئەي بۆ ناتۋانىت؟!

بە راستى ۋەلامىكى دىخۆشكەرى دايەۋە! زۆر راستە، ئەي بۆ ناتۋانىت پەشىمانى دىرېرېت و پۈۋ بىكاتەۋە پەرۋەردگارو بە دل و بە كۆل داۋاي لىخۆشېۋون لە خودا بىكات؟! ئەو پەرۋەردگارەي لە ئاسمانە، ھىچ ھىزو تۋانايەك ناتۋانىت رېگىرىت لى بىكات و نەيەلىت، بگەرېتەۋە بۆ لاي و پەشىمانى خۆتى بۆ دىرېرېت! ئەم پياۋچاكە زانايە، لە سەر بىنەماي شەرىع و زانىست و زانىارى ئەم ۋەلامەي دايەۋە، نەك لە سەر بىنەماي ھەست و سۆز. پاشان بە پياۋكۆژمەكى ۋتى: بەلام تۆ لە ناۋچەيەكى خراپىدايت!

سەپىرە! چۆن زانى، ئەو ناۋچەيە ناۋچەيەكى خراپە! لە سەر ئەو بىنەمايە، ئەم زانىارىيەي زانى، كە كۆشتار لەو ناۋچەيەدا زۆر بلاۋ بوۋە، ھەتا گەشتەۋەتە ئاستىك

كەسكىك نەبوۋە، پەشتىگىرى لە لاۋازو ستەم لىكراۋان بىكات..

بەلى.. وتى: تۆ لە زەۋى و ناۋچەيەكى خراپىدايت، بىرۇ بۇ فلائە ناۋچە، چونكە لەۋى كۆمەلە كەسكىكى لىيە، پەرومردگار دەپەرستىن، تۆش لەگەلىاندا خوداپەرستى بىكە..

پىاۋە تۆبەكارمەكە بە دلىكى گەراۋە بۇ لای پەرومردگارمۇ كەۋتە رى، بەلام پىش ئەۋەى بىكاتە ئەۋ ناۋچەيەكى كە دەپۋىست بۆى بىچىت، گىيانى سپارد.. ھەر دوو فرىشتەى رەحمەت و فرىشتەى سزا دابەزىن بۇ لای.. فرىشتەى رەحمەت و بەزەيى وتى: ئەم پىاۋە، پىاۋىكى گەراۋە تۆبەكارە.. فرىشتەى سزاش دەلىت: بەلام ئەم پىاۋە ھەرگىز ھىچ كارىكى باشى ئەنجام نەداۋە!!

خوداى پەرومردگار لە شىۋەى پىاۋىكىدا فرىشتەيەكى بۇ ناردن، بۇ ئەۋەى دادومريان لە نىۋاندا بىكات، دادبىنەكەشى بىرىتى بوو لە پىۋانە كردنى نىۋان ھەر دوو ناۋچەكە، ناۋچە خراپەكەى كە لىۋەى ھاتبوو، لەگەل ئەۋ ناۋچە چاكەى كە دەپۋىست بۆى بىچىت و كۆچى بۇ بىكات، بۇ ئەۋەى بزانن لە كام ناۋچەيانەۋە نىزىكتەرە.. پەرومردگار نىگاۋ سىروشتى بۇ زەۋى ناۋچە باشەكە كرد، كە بىنەۋە يەك و لىك نىزىك بىنەۋە، ھەرومەھا بۇ زەۋى ناۋچە خراپەكەش، لىك دوور بىكەۋنەۋە..

كاتىك زەۋى ھەر دوو ناۋچەكەيان پىۋا، بىنىيان لە ناۋچە باشەكەۋە زىاتىر نىزىكە، ھەر بۆيە فرىشتەى رەحمەت و بەزەيى، لەگەل خۆى بىردى..

بە داخەۋە دەبىنىن ئەۋ كەسانەش كە زاناۋ شارمزاۋ موفتىن، زۆر چار دەكەۋنە ژىر كارىگەرى ھەست و سۆزو بەزەمىيانەۋە..

لە بىرم دىت، دراۋسىيەكەمان ھەبوو، لەگەل ھاۋسەرمەكەيدا زۆر ناكۆك بوو.. كىشەۋ گىروگرفتىان ئەۋەندە زۆر بوو، كار گەيشتە ئەۋەى رۆژىك تەلاڧىكى ھاۋسەرمەكەيدا، پاشان گىپرايەۋە بۇ جارى دوۋەم تەلاڧىكى تىرى ھاۋسەرمەكەيداۋ ئەمجارەش گىپرايەۋە ھىنايەۋە بۇ مالىەۋە.. ھەر جارىك ئەۋ دراۋسىيەمانم بىبىنيايە، ناگادارم دەكردەۋەۋ نامۇژگارەم دەكردو پىم دەۋت: مندا لكانت وردن، مال و حال لە خۆت تىك مەدە، تەنھا يەك تەلاڧت ماۋە، ئەگەر ئەۋ تەلاڧەش بەكاربەيىنىت، ئەمجارمىان ناتۋانى ھاۋسەرمەكەت بگىپرتەۋە، مەگەر شوو بە پىاۋىكى تر بىكاتەۋەۋ پاشان بە ئارمىزۋى خۆى تەلاڧى بدات و ئىنجا تۆ مارەى بىكەيتەۋە، لە خودا بىرسەۋ ناگادارى خۆت بە!! رۆژىك بە روخسارىكى شەمراۋەۋە ھات بۇ لام و وتى: يا شىخ، ناكۆكى و ئازاۋە كەۋتە

نيوانمانەومو تەلاقى سىيەمىشدا.. ئەم قەسەپەيم بە لاوۋ سەيرو چاومپروان نەكراو نەبوو، بەلكو ئەوم بە لاوۋ زۇر سەير بوو، كە وتى: مامۇستايەكى خۇشەويستو بەرپىز ناناسى، بۇ ئەومى فتوام بۇ بداتو ھاوسەرمكەم بگىرمەو؟

سەرسام بووم بە قەسەكەى، پاشان بىرم كىردەومو لە خالى كەسانىك ورد بوومەو، كە پىش كەمىك باسما كىردن، كە ھەندىك كەس لە كاتى بىرىاردان و فتواكانياندا، دىكەونە ژىر كارىگەرى ھەست و سۆزىانەو..

كاتىك شارمىزى سىروشتى ھەندىك كەس دىمىت و دىزانىت زۇر ھەزى بە كۆكردنەومى سەرومت و سامان و پارەو پوولە، تەنانەت لە پىناو پىكەومنانى پارەو پوولدا مال و مىندالەكانىشى پىشگوى دىخت، لەبەر ئەوم كاتىك بىرىارىك دىدت، لە لات سەير نەمىت، كە بىكەوئە ژىر كارىگەرى ئەو سىروشتەى خۇيەو، كە بىرىتە لە ھەزى زۇرى بۇ سەرومت و سامان.. ھەر بۇيە كاتىك داواى شىكى لىدەكەيت، پىش ئەومى داواكارىكەتى پى بلىيت، دىمىت ئەوم بىخەيتە خەپالى خۇتەو، كە ئەو كەسە زۇر سەرومت و سامانى خۇشەوئە، ھەر بۇيە ھەولبە بەرمىگارى ئەو سىروشتەى مەبەرمەو دىرى مەومستە، ھەتا ئەومى دىتەوئە بە دىستى بەينىت و داواكارىكەت جىبەجى بىكات..

بۇ نەمۇنە: گرىمان دىت بۇ نەخۇشخانەيەك لە پى ھاوپىيەكى سەردەمى زانكۆت دىمىنىت و مىواندارى لىدەكەيت، بۇ ئەومى بىت بۇ مالتان و مىوانتان بىت، ئەوئەش رازى دىمىت، پاشان دىت بۇ بازارو شەك و پىداوئەستىەكانى مىواندارىكە دىكرىت و دىكەرىتەو بۇ مالىەومو خۇت ئامادە دىكەيت و پەيەندى بە چەند ھاوپىيەكى تىرەو دىكەيت، بۇ ئەومى ئەوانىش ئامادىن و ھاوپىيەكى سەردەمى زانكۆشيان بىين، لە نيوان ئەو كەسانەشدا، يەككىيان كەسىكى رەزىلەو پارەو پوولى زۇر خۇشەوئە، پەيەندى پىو دىكەيت، يەكسەر دىلەت: ئاھا! خۇزگە دىمىتوانى ئامادە بىم و ئانە ھاوپى بىين، بەلام بە داخەو كارىكى زۇر گىرگە ھەيە، سلاوى مىنى پى بگەيمەو ئەوانەيە لە كاتىكى تىدا بىبىينم!!

كاتىك گوىت لەم قەسانەى دىمىت، تىدەكەيت لەبەر ئەوم ئامادە نىە بىت بۇ مىواندارىكە، چۈنكە دىترسىت ناچار بىت ئەوئەش تۆو مىوانەكانت بانگەئەشت بىكات و پارەو پوولىكى زۇر خەرج بىكات.. ھەر بۇيە تۆش پى دىلەيت: مىوانەكان ھەر ئەمەشو دىمىنەو بەپانى زو دىرۆن بۇ دىرەومى و لات.. ئەوئەش دىلەيت:

ئۇھا! كەۋاتە كارمىكانم دوا دەخەم و دېم بۇ ئەۋەدى بىيان بىنەم!

ھەندىك كەس زۆر كۆمەلەيتىن و باپەندىن بە مال و مىندال و خىزانىانەۋە ناتوانن
لە دوورىيان بۆرىن.. داۋاي ھەموو شىكىيان لىبىكە، بەلام داۋاي ئەۋەدىيان لى مەكە، كە
لەمال و مىنداليان دوور بىكەۋنەۋە.. كەۋاتە داۋاي شىتىك لە كەسىك مەكە، كە تواناي
جىبەجى كردنى ئەۋ شتەى نەبىت..

ھەندىك كەس جىگەى سەرسورمانن، كاتىك دىيانىنىت لە راكىشان و بە
دەست ھىنانى ھەموو جۆرە دل و دەروونىكدا، زۆر لىزان و شارمزان.. كاتىك لەگەل
كەسانىكى رەزىل و چروكدا دەبن، نابان شىكىنن و نارەھەتلىان ناكەن، ئەۋ كاتەش لە
لاى ئەۋ كەسانە خۇشەۋىست دەبن.. كاتىك لەگەل كەسانىكدا دەبن، كە زۆر سۆزدانن،
ئەمانىش بەۋ شىۋە سۆزدارىيە ھەلسوكەۋت دەكەن.. كاتىك لەگەل كەسانىكدا دەبن،
كە ھەزىيان لە گالتەۋگەپ و قەسەى خۇشە، ئەمانىش دلىان ناشىكىنن و لە دوايشدا
دەتوانن دل و دەروونى ئەۋ كەسانە بە دەست بەپىنن و لە لايان خۇشەۋىست بىن..

بە بىر و ئەندىشەت، كەمىك لەگەلما بىنەرمەۋە سەپىرى ھەلسوكەۋتى پىغەمبەرى
خوداﷺ بىكە، كاتىك سوپاي مۇسلمانانى بەرمەۋ رىزگاركردىنى شارى مەككە بە رى
دەكرد..

پىش ئەۋەدى پىغەمبەرى خوداﷺ بە خۇى و سوپاكەپەۋە بىچىتە شارى مەككەۋە،
ئەبوسوفىيان چوۋ بۇ لاي پىغەمبەرى خوداﷺ و مۇسلمان بوونى خۇى راگەيانند..
كاتىك مۇسلمان بوو، غەباسى مامەى پىغەمبەرى خوداﷺ بە پىغەمبەرى خوداﷺ
ى فەرموو: ئەى پىغەمبەرى خوداﷺ ئەبوسوفىيان، پىاۋىكە ھەزى بەۋە ھەپە رىزى
لى بگىرىت و پەلەۋ پاپەپەكى پىبىرىت، بۇ ئەۋەدى شانازى پىۋە بىكات، كارىكى بۇ
ئەنجام بەدە..

پىغەمبەرى خوداﷺ فەرموۋى: زۆر باشە، ھەر كەسىك بىچىتە مالى
ئەبوسوفىيانەۋە، ئەۋا پارىزراۋ دەبىت.. ھەر كەسىكىش دەرگاي مالىكەى لە سەر
خۇى پىۋە بدات، ئەۋا پارىزراۋ دەبىت.. ھەر كەسىكىش بىچىتە ناۋكەعبەى پىرۋەۋە،
ئەۋا پارىزراۋ دەبىت..

كاتىك ئەبوسوفىيان وىستى بگەرىتەۋە بۇ شارى مەككە، پىغەمبەرى خوداﷺ
سەپىرىكى ئەبوسوفىيانى كرد، ئەۋ ئەبوسوفىيانەى پىباۋمرانى ھاندا بۇ ئەنجامدانى
شەرى بەدرو ئوۋودو خەندەق.. ئەۋ ئەبوسوفىيانەى لە ناۋ جەنگدا گەۋرە ببوو..

ئىستاش تازە مۇسلمان بوۈمۈ باۈمۈرى ھىناۈە، لەبەر ئەۈە پىغەمبەرى خۇداﷺ ۈىستى ھىزو تواناى سوپاى مۇسلمانان، نىشانى ئەبۇسۇفیان بىدات.. پىغەمبەرى خۇداﷺ بانگى عەباسى مامەى كىردۇ ھەرمۇۈى: ئەى عەباس، ئەبۇسۇفیان لە بەرزايپەگدا رابگىرە، بۇ ئەۈەى كاتىك سوپاى مۇسلمانان تىدەپەرن، بە چاۈى خۇى ھىزو تواناى مۇسلمانان بىبىنىت.. ھەر لەشكرىك لە لەشكرى سوپاى مۇسلمانان بە بەىداخو ئالاى تاىبەت بە خۇپانەۈە دەھاتن..

كاتىك لەشكرىك تىدەپەرى، ئەبۇسۇفیان دەۈۈت: عەباس ئەمانە كىن؟! عەباسىشﷺ دەپھەرمۇۈ: ئەمە لەشكرى فلانە..

ئەبۇسۇفیان دەۈۈت: ئەى ئەمەيان؟!

عەباسىشﷺ دەپھەرمۇۈ: ئەمەش لەشكرى فلانە.. يەك يەك لەشكرەكان تىپەرىن ۈ ھەمۇۈ چارىكىش ئەبۇسۇفیان پىرسىارى لە عەباسﷺ دەكرى، پاشان پىغەمبەرى خۇداﷺ لەگەل لەشكرى سەۈز پۇشەكاندا ھات، كە پىكھاتبۇۈ لە كۇچكەران ۈ پىشتىوانان، جەستەيان بە زرى داپۇشى بوۈ، جگە لە چاۈەكانيان ھىچ شۇنىكىيان نەدەبىنرا..

ئەبۇسۇفیان كاتىك ئەم لەشكرە گەۈرەپەى بىنى، ۈتى: پاك ۈ بىگەردى بۇ خۇدا، ئەى عەباس ئەمانە كىن؟! عەباسىشﷺ ھەرمۇۈى: ئەۈە پىغەمبەرى خۇدايەﷺ لە ناۈ كۇچكەران ۈ پىشتىواناندا.. پاشان ئەبۇسۇفیان ۈتى: سۇىند بە خۇدا ھىچ كەسىك ناتۈانىت بەرمىنگارى ئەمانە بىبىتەۈە، ھەرومەھا دەلىت: ئەى عەباس بە راستى ھىزو سوپاى برازاكەت گەۈرەۈ بەھىزە! عەباسىشﷺ دەپھەرمۇۈىت: ئەى ئەبۇسۇفیان ئەۈە ھىزو تواناى پىغەمبەراپەتى پىغەمبەرى خۇدايەﷺ .. ئەبۇسۇفیانىش دەلىت: بەلىۈ ۈايە.. پاشان عەباسﷺ ھاۈار دەكات ۈ دەپھەرمۇۈىت: ئەبۇسۇفیان پەلە بكەۈ فرىاى ھۇزەكەت بكەۈە!!

ئەبۇسۇفیانىش زۇر بە پەلە، بەرەۈ شارى مەككە دەگەرىتەۈەۈ بە دەنگى بەرز دەلىت: ئەى قورەشىش، ئەۈە مەمەد ھات ۈ ھىچ چارىكىشتان نىە، ھەر كەسىكتان بىتە مالاكەى مەۈە، پارىزراۈ دەبىت.. ئەۈانىش دەلىن: خۇدا بىتكورىت، ھەمۇۈمان لە مالى تۇدا چۇن جىگەمان دەبىتەۈە؟! ئەبۇسۇفیان ئەمجارەيان دەلىت: ھەر كەسىكىش دەرگاى مالاكەى لە سەر خۇى دابخات، پارىزراۈ دەبىت، ھەر كەسىكىش بچىتە كەعبەى پىرۈزەۈە، پارىزراۈ دەبىت.. خەلكەكەش بەرەۈ مالاكانيان ۈ بەرەۈ

كەعبەى پىرۇزى بىلەۋى لىدىمكەن..

بەرزى و پىرۇزى بۇ پىغەمبەرى خۇداﷺ چۇن كارى كىردە سەر نەبوسوفيان و بەو شىۋمىيە ھەلسوكەۋتى لەگەل كىرد، كە لەگەلىدا گونجاو بوو..

لىردا دىمەۋىت ئەۋە بلىم: بىش ئەۋەى كەسك بىدوئىت، پىۋىستە كەسايەتى و سىروشتى ئەۋە كەسە بىناسىت، لەبەر ئەۋەى ئەگەر زانىيارىت دىر بارەى كەسايەتى و سىروشتى ئەۋە كەسە ھەبىت، ئەۋە كاتە يارمەتتە دىمات بۇ ئەۋەى بىتوانىت باشىرو جىۋانتر گىفت وگۇۋ ھەلسوكەۋتى لەگەل بىكەيت..

پىغەمبەرى خۇداﷺ بە مەبەستى ئەنجامدانى عومرە، لەگەل ھەزار و چوار سەد مۇسلماندا بەرەۋ شارى مەككە كەۋتتە رى، بۇ ئەۋەى خەلىكىش بزانن، بۇ سەردان و بە گەۋرە زانىنى مالى خۇدا دىرۇن، ھەفتا و شىريان بۇ سەربىرەن لەگەل خۇيان بىرد.. مۇسلمانان گەمىشتە نىزىك شارى مەككە، بەلام قورمىش رىگىرىيان لە چۈۋنە ژۋورەۋەى مۇسلمانان كىرد، پىغەمبەرى خۇداﷺ و ھاۋەلانى لە ناۋچەمەك لاياندا، كە بە ناۋچەى (خۇدەمىبىيە) ناسرا بوو.. قورمىش چەند پىاۋىكىيان نارد بۇ ئەۋەى لەگەل پىغەمبەرى خۇداﷺ دانۇستان بىكەن..

يەكەم كەس كە قورمىش ناردى، مكرزى كورى ھىقىس بوو.. ئەم پىاۋە قورمىشى بوو، بەلام پابەندى پەيمان و رىكەۋتتەنامە نەدەبوو، بەلكو كابرەيەكى خرابەكارو بەدخو بوو.. كاتىك پىغەمبەرى خۇداﷺ ئەم پىاۋەى بىنى، ھەرموۋى: ئەۋە پىاۋە، پىاۋىكى خراب و خىانەتكارە.. كاتىك دىمستيان بە گىفت وگۇۋ كىرد، پىغەمبەرى خۇداﷺ بە شىۋمەيەك قەسە لەگەل دىمكىرد، كە لەگەلىدا گونجاو بوۋايە و ئاگادارىشى كىرد، كە بۇ ئەنجامدانى عومرە ھاتوون، نەك بۇ جەنگ، ھىچ پەيماننىكىشى لەگەل نەبەست، لەبەر ئەۋەى دىمىزانى ئەم پىاۋە، شىاۋى ئەۋە كارە نىە.. مكرز چۇن ھاتبوو، بەۋە شىۋمەيەۋ بە بى ئەنجام گەرايەۋە..

پاشان قورمىش ھەلىسى كورى ھەلقەمەيان نارد.. كاتىك پىغەمبەرى خۇداﷺ ئەم پىاۋەى بىنى، ھەرموۋى: ئەم پىاۋە لە ھۇزىكىدايە، كە زۇر خۇداپەرسىتى دىمكەن، دىۋى ئەۋە و شىرو مەرۇمالاتەى نىشان بىدن، كە بۇ سەربىرەن ھىناۋمانن، بۇ ئەۋەى بىيان بىنىت.. كاتىك و شىرو مەرۇمالاتەكانى بىنى، شەلمۇ! چۇن دىمىت رىگىرى لە كەسانىك بىكرىت، كە دىمىانەۋىت بە مەبەستى عومرە سەردانى كەعبەى پىرۇز بىكەن؟! ھەلىس گەرايەۋەۋ قورمىشى لەۋە ئاگادار كىرد، كە بەلى محمدو ھاۋەلانى

مەبەستىيان ئەنجامدانى عومرمىيە، ئەڭ شەپقەتلىك ۋە ئادىلەتلىك ئادەم. ئەوانىش پەيىان وت: دانىشە، تۆكەسلىكى دېھاتىت و ھىچ نازانىت.. ھەلىس كاتىك گۆنى لەم قەسەيە بوو، توورە بوو، پاشان وتى: ئەي قورمىش، سۆيىد بە خدا لە سەر ئەم كارانە پەيمانمان لەگەلدا نەبەستوون، ئاپا رېڭرى لە كارىك دىكەن، كە بە گەورەدانان و رېزو شىڭى كەعبەي بېرۆزى تىدا بېت؟!

سۆيىد بە خدا، يان دەبىت واز لە محمدو ھەموو ئەو كەسانە بھىن، كە بە مەبەستى ئەنجامدانى عومرە، دىيانەوېت بېن بۆ مەككە، يان ھەموو پىاوانى ھۆزەكەم دىگىر مەوە.. بىياومەرنى قورمىش پەيىان وت: بىدەنگ بەو وازمان لى بھىنە، ھەتتا شىك دىكەن، كە پىي رازى بىن..

پاشان وىستىيان عورودى كۆرى مەسعودى سەفەنى بىن، عورودى بە قورمىشەكانى وت: ئەي قورمىش بىنىتان ئەو كەسانەي كە بە نوپىنەرى خۇتان ناردتان، جگە لە قەسەي رەق و توندو تىر، ھىچى تىران بۆ نەھىنانەو، دىشانن ئىو ۋەك باوك وان بۆ من و منىش ۋەك كۆر وام بۆ ئىو.. ئەوانىش وتىان: راست دىكەيت و ھىچ جىگەي گومان نىت، بەم شىو ئەمجارەيان عورودىيان بە نوپىنەرى قورمىش نارد..

عورودە گەورەي ھۆزەكەي بوو، خاۋەن رېزو پەلو پاىە بوو، كاتىك گەشە لاي پىغەمبەرى خۇدا ﷺ، لە بەردەمىدا دانىشت و پاشان وتى: ئەي محمد گەنج و لاۋەكانت كۆكرىتەو ھىناۋتن بۆ سەر قورمىش، قورمىشەكانىش پىستى پىلنگيان لەبەر كىرەو ھەيمايان داۋە بە زۆرۈ بەھىز ناپەلن بچىتە مەككەو ھەم بەر چاۋىشمە بەياني جىت بە سەر دىت و چۆن ھاۋەلانت بە تەنھا جىت دەھىلن!!

ئىمامى ئەبۇبەكر ﷺ، لەم كاتەدا لە پىشت پىغەمبەرى خۇدا ﷺ ۋەستا بوو، فەرموۋى: ئىمە پىشت لە پىغەمبەرى خۇدا ﷺ دىكەن و جىي دەھىلن؟! عورودە زۆرى لەلا سەيىر بوو كەسلىك بىتوانىت ئاۋا ۋەلامى بداتەو، ھەر بۆيە وتى: ئەي محمد ئەمە كىيە؟!

پىغەمبەرى خۇدا ﷺ فەرموۋى: ئەو ئەبۇبەكر، ئەبۇبەكر!! لە دۋاي ئەمەو ھەم بە نەرم و نايان لەگەل پىغەمبەرى خۇدا ﷺ قەسەي دىكەن دەستى بۆ رىشى بېرۆزى پىغەمبەرى خۇدا ﷺ دىبەرد.. موغىرەي كۆرى شوەبەي سەفەنى برازاشى لە پىشت سەرى پىغەمبەرى خۇدا ﷺ ۋەستا بوو، بە پارچەيەك ناسن و زىر پوخسارى داۋۇشى بوو، ھەر كاتىك عورودە دەستى لە رىشى

بېرۇزى پېغەمبەرى ﷺ نىڭ دىگەندە، مۇغىرە بە شىمشىرەكەي لە دەستى
 عورومى دىداو دوورى دەخستەوۈ.. جارى دووومىش عوروم دەستى لە پېشى بېرۇزى
 پېغەمبەرى ﷺ نىڭ كىرگەن.. نەمجارەش مۇغىرە بە شىمشىر دەستى عورومى
 دوورخستەوۈ.. كاتىك بۇ جارى سىيەم عوروم دەستى بۇ پېشى پېغەمبەرى ﷺ
 دىرۇز كىرگەن، مۇغىرە وتى: بە شىمشىر دەستى بېرۇم، پان دەستەكانت لە روخسارى
 پېغەمبەرى ﷺ دوور دەخەيتەوۈ؟ عورومش دەلىت: ھاوار بۇ من، بۇ ناوا
 توورمىيە؟ ئەي محمد ئەمەيان كىيە؟

پېغەمبەرى ﷺ بە زىرەخەنەوۈ پېشى دىمەرمۇيت: ئەوۈ برازاگەتە،
 مۇغىرە كورى شوعبەي سەقەنى.. عورومش دەلىت: ئەي ستەمكار، دويىنى نەبوو
 تۇ باومرت ھىناو مۇسلمان بوويت؟ پاشان عوروم ھەلدەستىت دىمەپتەوۈ بۇ لاي
 قورمىش دەلىت: ئەي قورمىش.. ئەي گەل ھۇز.. سويىند بە خودا، بە نوپىنەرايەتى
 چوومەتە لاي پادشاکان.. بۇ لاي قەيسەرى پۇم.. بۇ لاي نەجاشى.. كەسيانم نەبىنيوۈ،
 بە ھاوشىوۈى محمد لە ناو دۇستو ھاۋەلانىدا گەورەم بىرپىزۇ خۇشەويست بوو بىت!
 بەم قىسانەي عوروم، ترسىكى گەورە كەوتە دل و دىروونى قورمىشەوۈم نەمجارەيان
 سوھەيلى كورى عەمەريان نارد بۇ لاي پېغەمبەرى ﷺ ..
 سوھەيل كەوتە پى و كاتىك پېغەمبەرى ﷺ لە دوورمە بىنى، فەرموۈى:
 كارەكەتان ئاسان بوو، پاشان پىكەوتىنامەي خودىبىيە لە نىوانياندا نوسراو مۇر
 كرا..

ئەمە بەشىك بوو لە زانىبارى پېغەمبەرى ﷺ لە بارەي جۇراوچۇرى و
 جىاوازي دىر بارەي خەلكى و بەكارھىنانى شىوازو پىگەي گونجاو، بۇ ھەلسوكەوت
 كىرەن لەگەل ھەر تاكىكدا.. ئەمەش بە پى سىروشتى كەسەكان دىگۇرپىت و دىتوانىت
 ھەستى پى بىكەي لە كاتى قىسە كىرەن، ھەرومەھا لە كاتى مامەلەو ھەلسوكەوتدا..
 لە بىر دىت، لە بەشىكى وتارى ھەينىدا باسى شەھىد كىرەن ئىمامى عومەرم ﷺ
 كىرە.. كاتىك گەشىتمە باسى جۇنىيەتى لىدانى خەنجەرەكانى ئەبولۇلۇھى ئاگرپەرىست
 لە جەستەي ئىمامى عومەرم ﷺ، بەدەنگىكى بەرز ھاوارم كىرە وتەم: لە پىر ئەبولۇلۇھ
 لە ناو مىجرابەكەدا، ھىرشى كىرە سەر ئىمامى عومەرم ﷺ، پاشان سى خەنجەرى لىدا..
 خەنجەرپىكىانى دا لە سىگى و دوومەيان لە سىكى.. پاشان ھەموو ھىزى كۆكردەوۈم
 زۇر بە توندى خەنجەرى سىيەمى چەقاند بە ژىر ناوكىداو ھەندىك لە پىخۇلەكانى

ھاتنە دىرمود..

سەيرى ئامادىبوانىم دىمىردى تىبىنى ئەومىردى، كارىگەرى قىسەكانىم لە سەريان لە كەسىكەو بۇ كەسىكى تىريان جىياوازى.. ھەيان بوو بە شىومىيەك چاومكانىيان ئەبلەق بىبوو، وەك ئەودى بە چاومكانى خۆى سەيرى ئەنجامدانى ئەو تاوانە گەورمىيە بىكات.. ھەيان بوو دىمىريا.. ھەيان بوو ھىچ كارىگەرىيەكى ئەوتۆى پىو دىار نەبوو، وەكو ئەودە وا بوو، گوئى بىستى چىرۆكى پىش خەوتىن بىت!!

بە ھەمان شىومى پىشو، دىتوانىت پروداوى شەھىد كىردى ھەمزە ﷺ بە نمونە بەھىنىنەودە، كاتىك لە جەنگى ئوچوددا شەھىدى دىمەكەن و سكى لەت دىمەكەن و جگەرى دىمەكەن و پاشان گوپچەكو لووتى دىمەرن، لە كاتىكدا ھەمزە ﷺ گەورە شەھىدانى بەھەشتەو شىرى خودا و پىغەمبەرەكەيەتى ﷺ..

بە شىومىيەكى گشتى ژيان فىرى كىردىم، خەلىكى وا ھەيە زۆر نەزان و نەقامەو ناتوانىت كۆنترۆلى قىسەو ھەلسوكەوتەكانى بىكات..

پىاويك لەو جۆرە كەسانە، رۆژىك لە كۆرۈ دانىشتىكى گشتىدا دادەنىشىت و باسى پروداويكى خۆى لەگەل دوكاندارىكدا دىكات، لە نىوان قىسەكانىدا دەلىت: كابىراى دوكاندار، ئەومىندە گەورە بوو، ھەر وەك گوپدىرژىك، پاشان وتى: وەكو خالىد وابوو!! نامازەى بۇ پىاويك كىرد، كە لە تەنىشتىيەو دانىشتىبوو!! ھەستى بەودە نەكرد چۆن خالىدى بە دوكاندارەكە چواند، لە كاتىكدا پىشتر وتبووى: دوكاندارەكە وەكو گوپدىرژى گەورەو زل بوو!!

پىسارىك دىتە نارادە، كە بىرىتيە لەودى: ئايا دىتوانىت گۆرانكارى لە سىروشت و ھەلسوكەوتى خۆتدا بىكەيت، بۇ ئەودى بىتوانىت بە شىومىيەكى ئاساى تىكەلى خەلىكى بىكەيت و ھەلسوكەوتىيان لەگەل بىكەيت!؟

نىمامى عومەر ﷺ، بە بەھىزى و بە تواناى ناسرا بوو.. رۆژىك پىاويك لەگەل ھاوسەرەكەيدا كىشەو دىمەقالە دىمەكەوتە نىوانىيان، ھەر بۆيە دەچىت بۇ لاي نىمامى عومەر ﷺ، بۇ ئەودى سىكالاي ھاوسەرەكەى لە لا بىكات، كاتىك لە بەردەم دىرگاي مالى نىمامى عومەر ﷺ دىمەستىت و دىستى دىرژى دىكات بۇ ئەودى لە دىرگا بدات، گوئى لە دىنگە دىنگى ھاوسەرەكەى نىمامى عومەر ﷺ دىبىت، كە بە سەر نىمامى عومەردا ﷺ ھاوار دىكات و ئەويش بىدىنگەو نە لىى دىكات و نە ھاوارىشى بە سەردا دىكات!! پىاومەكەش پىشت ھەلدەكات و دىمەوتى بىروات، نىمامى عومەرىش ﷺ ھەست

دەمكەت كەسپكە لە پەشت دەمگاكەوۋە بوۋە، ھەر بۆيە دېتە دەرمۇمو بانگى پىاومكە
دەمكەتو دەلىت: ئەوۋە بۇ گەراپتەوۋە؟!

پىاومكەش دەلىت: ئەي ئەمىرى ئىمانداران، ھاتەم بۇ ئەوۋە سىكالاى ھاوسەرمكەمت
لە لاپكەم، كەچى گوپم لىبوۋ ھاوسەرمكەي تۇ ئەوۋە مەن خراپتر ھاوار ھاوار دەمكەتو
دەنگەت بە سەردا بەرز دەمكەتەوۋە!!

ئىمامى عومەر رضي الله عنه لە وەلامدا دەفەرمۇيت: كاكى برا، ئەوۋە ھاوسەرى ژيانمە..
خواردنەم بۇ نامادە دەمكەتو چلوپەرگەم بۇ دەشوات، ئايا نابىت لە سەر ھەندىك لە
كەم و كورپەكانى ئارام بگرم؟!

بەشىۋمىيەكى گشتى، ھەندىك كەس ھەن، چارەسەريان نىيە دەمىت لەگەلىان
بىگوزمىنىت و ئارامگر بىت.. ھەندىك كەس سىكالاى ئەوۋە لە باوكيان دەكەن، كە
زۇر زۇر توۋرەيە.. يان مېردەكەي زۇر پەزىلە.. يان.. ھەند.. زۇر پىگەو ھۆكارم گرتە
بەر، سوۋدى ئەوۋەم لىيان بىنى، كە ھەموو پىگەو ھۆكارمەكانەم تاقى كرىمۇ، بەلام بى
سوۋد بوۋن!!

ئەي چارەسەر چىيە؟! چارەسەر ئەوۋمىيە، لە سەر ھەلسوكەوتو گوشتارو پەشتارىيان
ئارامگر بىن و خراپەكانىيان لە دەرياي چاكەكانىياندا نوقم بىكەين و لە بەر چاۋى
خۇمان و نىيان بىكەين و چاكەكانىيان بىننىنە پىش چاۋمان و بە پىي تۈانا لەگەلىاندا
خۇمان بىگونجىنن، لەبەر ئەوۋە ھەندىك كىشەو گرتە، چارەسەريان نىيە..

ئەنجام..

ھەبوۋنى زانىيارى لە بارەي سىروشتو ھەلسوكەوتى
ئەو كەسانەي كە تىكەلىيان دەكەيت، بە تۈانات
دەكەن، بۇ ئەوۋە خۇشەۋىستىيان بە دەست بەيىت..

تالە موۋەككىى معاۋىيە ر.ھ.!!

ۋانەى بىر كارى بە قوتابيانى كۆتا سالى دۋاناۋىدى دىمۈتەۋە.. ھەستى بەۋە كرد، كە ھەندىك لە قوتابىيەكان گۆى بە ۋانەكانيان نادەن و ئەر كەكانيان پشتگۆى دىخەن، ھەر بۆيە ۋىستى بيان ھىنىتەۋە سەر پىگەو ئامۇزگار يان بىكات..

پۇژىك چوۋە پۇلەۋەو لە دۋاى دانىشتىنى لە سەر كورسىيەكەى بە وتەپەك توۋشى شۇك و سەرسۈرمانى كردن و وتى: ھەر يەككىكتان، پەرتۈكەكەى لە تەنىشتىيەۋە دابىنىت و قەلەم و كاغەز دىر بېنىت!!

ھەموو وتيان: لەبەر چى مامۇستا؟!

مامۇستاكەش دەلىت: تافىكىردنەۋمىيە.. تافىكىردنەۋمىيەكى كت و پىر.. قوتابىيەكان بە ئارمىزايىيەۋە، دۋاى مامۇستاكەيان جىيەجى كرد.. لە نىۋان قوتابىيەكاندا قوتابىيەكى بە جەستە گەۋرەو بە ەھل و ژىرى بچوك ھەبوو، كەسىكى بە كىشە بوو، زوۋش توۋرە دىبوو، بە دىنگى بەرز ھاۋارى كرد و وتى: مامۇستا.. ئامانەۋىت تافىكىردنەۋە ئىنجام بىدىن.. قوتابىيەكە ئەم قسانەى زۇر بە توۋرەى و بە دىنگىكى بەرز دىر بىرى.. ھەر بۆيە مامۇستاكە وروژاۋ توۋرە بوو، پاشان وتى: خۇ بە ئارمىزۋى تۇ نابىت، بە زۇر دىبىت تافىكىردنەۋە ئىنجام بىدىت، تىگەىشتىت؟! رازىت باشە، ئەگەر نا بچۇرە دىر مەۋە!!

قوتابىيەكەش توۋرە بوو، بە دىنگى بەرز ھاۋارى كرد و وتى: تۇ بچۇرە دىر مەۋە!! مامۇستاكە بەرەو پۋوى قوتابىيەكە پۇىشت و دىستى كرد بەم قسانە، ئەى كەم پەۋىشت.. ئەى پەرومردە نەكراۋ.. ئەى!! بەردەۋامىش لىنى نىزىك دىبۇۋە.. قوتابىيەكەش پاپەرى و بەرامبەرى ۋىستا، پاشان ئەۋە پۋویدا كە پۋویداۋ مەپرسە چى لە مامۇستاكە كرد!! ئەم پۋویداۋو كىشەيە گەىشتە بەرپۋەبەراپەتى دۋاناۋەندىيەكەو سزاي قوتابىيەكەش درا، بە لىشكاندىنى دوو نەرە، لە نەردى خوۋ پەۋىشت و پەيمان لىۋىرگرتنى بە چاككردىنى پەۋىشت و ھەلسۈكەۋتى..

مامۇستاكەش بوو بە قسەى سەر زمانى كەسانى باش و خراپ و بە نمۇنە دىيان

ھېنايەتتە بېيۇ بە ھەسەت باسى ھەمۇ قۇتايىنى دۈناۋەندىيەگە، كاتىك بە پارمۇ دۈناۋەندىيەگەدا دەرۋى، بە گۈنى خۇي گۈنى لەۋە دىمىۋ، كە چۇن قۇتايىيەكان گالتەيان پىدەمىرد، ھەتا ۋاي لىھات چارى نەماۋ گۈستىيەۋە بۇ دۈناۋەندىيەكى تر..

ھەمان كېشەۋ روۋداۋ، بە سەر مامۇستايەكى تر دا ھات، بەلام تۈنى زۇر بە باشى ھەلسۈكەۋت لەگەل كېشەۋ روۋداۋەگەدا بىكات.. كاتىك چۈۋە پۇلەۋەۋ بە ھەمان شىۋەي مامۇستاكەي پېشۋ، ۋتى: ھەلەم ۋ كاغەز دەرېكەن، تاقىكىردنەۋەي كىتۈپەرە.. لىرەش قۇتايىيەكى ھاۋشىۋەي قۇتايىيەگەي پېشۋ ھەبۋ، ھاۋارى كىردو ۋتى: مامۇستا بۇ تاقىكىردنەۋە بە ئارمىزۋى تۆيە؟!

بەلام مامۇستاكە زۇر ژىرو تىگەشتۈۋ بوۋ، دىمىزنى توۋرىمىۋ تۈندۈ تىژى، بە توۋرىمىۋ تۈندۈ تىژى چارمىر ناكىرت، بە زىردەخەنەيەكەۋە روۋى كىردە قۇتايىيەكەۋ ۋتى: خالىد تۇ ناتەۋىت، تاقىكىردنەۋە ئەنجام بىدەيت؟!

خالىدېش بە دىنگىكى بەرز ھاۋارى كىرد، نەخىر نامەۋىت، تاقىكىردنەۋە ئەنجام بىدەم..

مامۇستاكەش زۇر بە ئارامى ۋتى: زۇر باشە.. ئەۋەي نايەۋىت تاقىكىردنەۋە ئەنجام بىدات، بە پىي ياساۋ رېسا ھەلسۈكەۋتى لەگەل دىكەين.. دىۋى بىنوۋىن، پىرسىيەيەكەم: ئەنجامە نەزانراۋەكانى ئەم ھاۋكىشەيە بىدۈزەۋە: س+ص=ع+۱۵، پاشان پىرسىيەكانى تىرىشى بۇ خۇيىندەۋە..

قۇتايىيەكە ئارامى نەماۋ ھاۋارى كىردەۋە ۋتى: دىلەم نامەۋىت تاقىكىردنەۋە ئەنجام بىدەم..

مامۇستاكەش بە روۋىيەكى خۇشەۋە سەپرى كىردەۋە زۇر بە ئارامى ۋتى: كەس ناچارى كىردۈۋىت، تاقىكىردنەۋە ئەنجام بىدەيت؟! تۇ پىاۋىت، ھەر خۇشت بەرپىرى كارمەكانى خۇتى.. قۇتايىيەكە بىيانوۋىيەكى دىست نەكەۋت، بۇ ئەۋەي زىاتىر توۋرە بىت، كەمىك ئارام بۇۋەۋ ھەلەم ۋ كاغەزى دەرھىناۋ دىستى كىرد بە نوسىنەۋەي پىرسىيەكان، پاشان لە سەر جوان ھەلسۈكەۋت نەكىردن لەگەل مامۇستاكەيدا، لە لايەن بەرپۇمبەرايەتى دۈناۋەندىيەكەيەۋە لىپىرسىنەۋە لەگەل قۇتايىيەكەدا ئەنجام درا.. بىرىم لەم دوۋ روۋداۋە كىردەۋە، پاشان بىرىم لە جىياۋازى تۈناۋى ھەلسۈكەۋتى ئەۋ دوۋ مامۇستايە كىردەۋە، كە

چۆن مامۇستای دوووم توانی گپو بلیسهی ئەو ئاگرو کیشە دابمرکینیتەوه!!

توورمیی بە توورمیی وەلامدانەوه، ئەنجامەکە ی بریتی دەبیت لە گەورە بوون و تەقینەوهی کیشەو گرتەکان.. ئاگر بە ئاگر زیاتر بلیسهو گر دەسینیت و تەشەنە دەکات.. بە هەمان شیوە، لە بەرامبەر نەرمی و لە سەرخۆشدا، نابیت هەموو کاتیک نەرمی و لە سەرخۆیی بەکاربەینریت، بەلکو دەبیت پەیو مندیت لەگەڵ خەلکید، بە پێی تالە موومەکی معاویە بیت!!

پرسیاریان لە معاویە ﷺ کردو وتیان: چۆن توانیت ماوهی بیست ساڵ ئەمیری ئیمانداران بیت، پاشان چۆن توانیت بیست سالی دیکە ببی بە پیشەواو خەلیفەیان؟! معاویەش ﷺ فەرمووی: تالە موومەکم لە نیوان هەر دوولاماندا دانابوو، کە سەریکی تالە موومەکە بە دەستی منەوه بوو، سەرمەکی تریشی بە دەست ئەوانەوه بوو.. کاتیک ئەوان سەری تالە موومەکی لای خۆیان رادەمکیشا، من لە لای خۆمەوه تالە موومەکم شل دەکردمەوه، بۆ ئەوهی نەبچریت، کاتیکیش ئەوان سەری تالە موومەکیان لە لای خۆیانەوه شل دەکرد، من لە لای خۆمەوه توندم دەکردو رام دەمکیشا.. خودا لە معاویە رازی بیت، بە راستی دانا بووه!!

باومرم وایە هیچ دوو هاوسەریک، لە ژانیاندا ناتوان بەختەومر بژین، ئەگەر بیتوو هەردووکیان توندو تیژو توورە بن، هەر وەک هیچ دوو هاوڕێیەکیش ناتوان درێژە بە هاوڕێیەتیەکیان بدەن، ئەگەر هەردووکیان لەگەڵ یەکترا توورە بن و چاوپۆشی لە کەم و کوری یەکتەر نەکەن..

بیرم دیت لە یەکیک لە بەندیخانەکاندا وتاریکم پێشکەش کرد، ئەو بەشە ی کە من وتارەکم تیا دا پێشکەش کرد، تاپەت بوو بەو کەسانە ی کە تاوانی کوشتنیان ئەنجام داوو.. کاتیک کۆتاییم بە وتارەکم هینا و تەواو بووم، بەندیەکان بەرمو جیگەو رێگەکانی خۆیان بلاویمان لێکرد، پیاویک هات بۆ لام و سوپاسی کردم و خۆی پێناساندم و وتی: بەرپرسی چالاکیە رۆشنیریەکانی بەشیکی بەندیخانەکە یە..

پرسیارم لێکردو پێم وت: ئەو ھۆکارانە جین، کە بوونەتە ھۆی ئەنجامدانی تاوانی کوشتن لە لایەن ئەم بەندیانەوه؟! ئەویش وتی: توورمیی.. توورمیی.. سویند بە خودا، یا شیخ ھەندیک لەم بەندیانە لە سەر چەند رێالیکی زۆر کەم، تاوانی کوشتنی

ئەنجامداۋە، لەگەل فرۇشيارىك، يان لە بەنزىنخانەيەك، لەگەل كرىكارىكدا دەمەقالەي
 بوومو پاشان دەستى چوومتە خوینی مرقۇفیک و ئەو تاوانە گەورمەيە ئەنجامداۋە..
 ئا لەم كاتەدا ئەم فەرموودەيەي پېغەمبەرى خودام ﷺ بېرھاتەۋە، كە دەفەرموئەت:
 «ليس الشديد بالصرعة، إنما الشديد الذي يملك نفسه عند الغضب». متفق عليه. واتە:
 (بەھىزۇ تۋانا ئەو كەسە نيە، كە پالەۋان و زۆرانباز بېت، بەلكو بە دۇنيابەۋە بەھىزۇ
 بە تۋانا و پالەۋان ئەو كەسەيە، كە لە كاتى توورچىيدا، دان بە خۇيدا دەگرىت و ھەلە
 ناكات)..

بەلى.. پالەۋان ئەو كەسە نيە، كە ھەركەس زۆرانبازى لەگەلدا بكات، بېخات بە
 زەۋىدا!!

نەخىر.. ئەگەر بەۋە بوۋايە، ئەۋا دەۋۋايە ئازەل و دېندەكان لە ھەموو مرقۇفەكان
 زياتر جېگەي شانازى بوۋنايە.. پالەۋان ئەو كەسە ئېرمەيە، كە دەزانىت چۆن ھەلسوكەوت
 لەگەل ھەلوپستەكاندا بكات.. دەزانىت چۆن ھەلسوكەوت لەگەل ھاۋسەرمەكەيدا، لەگەل
 بەرپومبەرمەكەيدا، لەگەل ھاۋەلەكانىدا، بكات و ناشيان پەنجىنىت و ھەرگىزىش نايان
 تۇرىنىت..

پېغەمبەرى خودام ﷺ لە فەرموودەيەكى تردا دەفەرموئەت: «لا يقضي القاضي وهو
 غضبان». رواه أبو داود والترمذي. واتە: (نابىت دادومرىك، دادومرى بكات، لە كاتىكدا كە
 توورە بېت)..!!

ھەرومھا فەرمانمان پېدەمكات، دەروونمان رابھىنن و پىرۋە بە خۇمان بىكەين لە
 سەر ئارامى و خۇگرى، ھەروەك دەفەرموئەت: «إنما الحلم بالتحلم». رواه دار القطنى.
 واتە: (لەسەر خۇيى و ئارامى بە خۇ رابھىنان دەبىت)..

بەلى.. بە خۇ رابھىنان دەبىت.. كاتىك بۇ يەكەمجار دەتەۋىت توورەيى خۇت لە دل و
 دەروونتدا خامۇش بىكەيت و رھى خۇت بخۇيتەۋە ۱۰۰% ماندوو دەبىت، بەلام لە جارى
 دوۋەمدا ۹۰% ماندوو دەبىت، لە جارى سىيەمدا ۸۰% و، ھەرومھا بەو شىۋەيە خۇت
 رابھىنە، ھەتا ئارامى و ھىمنى و لە سەر خۇيى، دەبىتە سىرۇشت و ئاكارو پەقتارت..

چىرۆكىكى خۇشتان دەربارەي توورەبوون بۇ دەكىرەمەۋە، رۆژىك بۇ پېشكەش
 كەردنى وتارىك رۆيشتەم بۇ شارى (املج) كە ۲۰۰ كەم لە باشورى جەدەمەۋە دوورە.. لە

نيوان نامادىمىۋاندا گەنجىك ھەبىو، كە زۇر زوو توۋرە دىبوو.. ئەم گەنجە رۇژىك لە گەشتىكا دىبىت و زۇر بە ھىۋاشى ئۆتۈمبىلەكەي لىدەخوپىت.. ئۆتۈمبىلىكىش لە دوايەۋە دىروات، زۇر پەلەي دىبىت و دىيەۋىت رىگەي بۇ چۆل بىكات، ئەمىش نامازمىيان بۇ دىمكات، بۇ ئەۋەي پەلە نەكەن.. ئۆتۈمبىلەكەي دواۋە ھەلىكى بۇ دىرەخسىت و زۇر بە خىرايى بە لاي ئۆتۈمبىلى گەنجەكەدا دىست دىشكىنىتەۋە، بەلام بە بى ئەۋەي بەر يەك بىكەۋن و ھىچ زىيانىك لە كەسىيان بىكەۋىت، تىدەپەرىت و دىروات..

گەنجەكە بەم رەفتارە زۇر توۋرە دىبىت، لە كاتىكا بەشتى زۇر لەمە كەمىرىش توۋرە دىبوو، خىرايى ئۆتۈمبىلەكەي زىاد كىردو كەۋتە ھاۋارو ھاۋارو بە گۈپەكانى ئۆتۈمبىلەكەي نامازەي بۇ كىردن، بۇ ئەۋەي بوۋىستىن، كاتىك وىستان، جامانەكەي سەرى داناۋ پارچە ئاسنىكىشى بە دە ستەۋە گىرت، كە بۇ كىردنەۋەي بىرغۇو بەكار دىمەت، پاشان بەرمو رىۋىيان ھەنگاۋى نا، لە كاتىكا زۇر توۋرە بىبوو، پارچە ئاسنەكەشى بە دىستەۋە بوو.. ئۆتۈمبىلەكەي بەرامبەر وىستاۋ، سى گەنجى بەھىزى لى دابەزى، كە لە بەر ھىزى و توندو تۇلىيان، چلو بەرگەكانىيان لەبەرىياندا توند بىبوو، ھەرومەھا لەبەر چۋار شانەمىيان، دىستەكانىيان لە شانىيان دوور كەۋتەۋىنەۋە.. ھەر بە راكىردن ھەرسىكىيان بەرمو لاي گەنجەكە ھاتن، لە كاتىكا تىبىنى ئەۋمىيان كىردو گەنجەكەمىيان بىنى، كە بە تەماي شەپەر.. گەنجەكەش كاتىك ئەۋ سى كەسە دىبىنىت، دىشلەش و قورگى وشك دىبىت و دىيان بىنىت سەپرى ئاسنەكەي دىستى دىكەن، نا لەم كاتەدا فرىاي خۇي دىكەۋىت و زۇر بە نەرمو نىانى و لە سەرخۇيى دەلىت: بىورن.. وىستم ناگادارتان بىكەم و پىتان بلىم: ئەم ئاسنەتان لىكەۋتە خۋارى..!!

يەككىيان بە توۋرەمىيەۋە، ئاسنەكەي لە دىست وىردەگىرىت و بەرمو ئۆتۈمبىلەكەيان دىرۇن و ئەمىش بە دىستەكانى مالىۋاۋى لىكىردن..!!

ھاۋىكىشى..

توۋرەمى + توۋرەمى = تەقىنەۋە..

كۈلۈش دۆلەتلىرى

ھەر دەرگاھكە كۈلۈش تاپىدۇ بە خۇي ھەيە.. ئەو كۈلۈشكە بۇ كۈندە ھەي
دۆلەتلىرى گۈنجاۋو لەبارە، بىرىتە لە ناسىن و بوۋنى زانىيىرى دەربارەى سۈرۈشت و
ھەلسۈكەۋى كەسەكەن.. گۈرۈشت و كۈشەى خەلىكى.. چاكسازى و چاككۈندە ھەي
نىۋانىيىرى.. خۇپاراستن لە شەپرو زەمرۈ زىانيىرى، ھەموو ئەمانە ئاسانن، ئەگەر
زانىيىرى دەربارەى سۈرۈشت و ھەلسۈكەۋى كەسەكەن ھەيىت..

گۈرۈش گەنجىك لەگەل باۋكىدا كۈشەيەكى بۇ پېش دېت، ھەتا ۋاي لېدېت
كۈشەو گۈرۈشكەيىرى پەرە دەسەنىت و باۋكەكە، كۈرەكەى لە مال وەدەردەنىت،
چەند چارېك گەنجەكە ھەۋلى ئەۋە دەت، كە بگەرپتەۋە بۇ مالدەۋە، بەلام
باۋكەكە رازى نەيىت..

بە ھىۋاي چاكسازى نىۋانىيىرى، دەچىت بۇ لاي باۋكى و بە ھەندېك دەھى شەرى
باۋكەكە دەۋىنىت و باسى گەۋرەيى گۈناھى پېچرانى پەيۋەندى نىۋان خۇي و
كۈرەكەى دەكەيت، بەلام ھىچ كاريگەرپتەكى نەيىت و ھەر ئاۋرېشت لېناداتەۋە،
لەبەر ئەۋەى زۇر توۋرە بوۋە.. پاشان دەتەۋىت رېگەى تر بەكاربەيىنىت.. كاتېك
دەزانىت باۋكەكە، كەسېكى زۇر بە بەزىمى و سۆزدارە، ئەمجارەيىرى دەچىت
بۇ لايى و پېش دەلېت: فلانە كەس، ئايا بەزىمىت بە كۈرەكەتدا ناپەتەۋە؟
زەۋى پاختەۋە، لە سەرى دەخەۋىت و ئاسمانىشى داۋە بە خۇيدا!! تۇش بۇ
خۇت دەخەۋىت و دەخەۋىتەۋە.. كۈرەكەشت شەۋ بە سەرماۋ رۇش بە بىرسىتى
دەكاتەۋە.. كاتېك پاروۋىەكە نان لە دەمت نىزىك دەكەيتەۋە، ئايا بىرى كۈرەكەت
ناكەيت؟

كاتېك لە بەر گەرما كاتەكەنى بە سەردەبات، يادى ناكەيت؟

ئايا بىرت نەيىت، كاتېك بچوۋك بوۋ، لە باۋەشت دەرگەت و دەتەۋەسەند بە

سەنگەۋە؟

ئايا بىرت نايەت، كاتىك ماچت دىمىردى بۇنت بۆۈ دەمىردى؟ ئايا رازى دەمىت،
تۆلە ژياندا بىت و كۆرەكەشت بېۋىستىيەكانى خۇي بەرپتە لاي خەللى؟
دەمىنيت باۋكەكە بەم ھسانە ھەست و سۆزى دەوروزپت و لە خالى بە
يەكگەشتىن نىزىك دەمىتەۋە..

ئەگەر باۋكەكەش كەسىك بىت، كە زۆر سەرومت و سامانى خۇش بوۋىت،
دەتوانىت بېى بلىيت: فلانە كەس ئاگاداربە و خۇت توۋشى گىروگرفت مەكە،
لەگەل كۆرەكەتدا ئاشت بەرەۋە و بىگىرەۋە بۇ مالىۋە، با لە ژىر چاۋدىرى
خۇتدا بىت.. دەترسم توۋشى كارىكى خراب بىت، يان دىزىيەك ئەنجام بىت،
ئەۋسا دادگاش تۆ ناچار دىمىت، زەرەرو زىيانەكانى كۆرەكەت بىرپىرپت.. بە ھەر
حال ھەر چۇنىك بىت تۆ باۋكى ئەۋىت!!

ئەمجارەيان تىبىنى ئەۋە دىمىت، باۋكە چاۋچىنۇك و رەزىلەكە، بەرەۋە ئەۋە
دەچىت كەمىك بە خۇيدا بچىتەۋە..

ئەگەر لەگەل كۆرەكەشدا بىتەۋىت ھەسە بىكەيت و بىزانىت كە كۆرەكەش
كەسىكە، لەۋ كەسانەى مال و سامانىان زۆر خۇشەۋىت، ئەۋا دەتوانىت بېى
بلىيت: فلانە كەس، تەنھا باۋكت بە كەلكت دىت، سبەينى كاتىك دەتەۋىت مال
بىكەۋە بىنپىت و ھاۋسەرىك بۇ خۇت مارە بىكەيت، جگە لە باۋكت كى خەمت
لەدەخوات و بېۋىستىيەكانت بۇ دابىن دىمىت؟

ئەى كى مارەيەكەت بۇ دەمىت؟ ئەگەر ئۆتۈمبىلەكەت تىك بچىت، كى بۇت
چاك دىمىتەۋە؟

كاتىك نەخۇش دىمىت، كى خەرجى نەخۇشخانەت بۇ دەمىت؟
براكانت چۇنىان بوۋىت، ئاۋا لە پارەۋ مالى باۋكت سوۋدەمەند دەمىن..
خەرجىەكانىان.. دىارى و گەشت و گوزارىان.. تۇش ئاۋا بۇ خۇت دانىشتوۋىت و
لە دەۋرەۋە سەپرىان دىمىت!! چ زەرەرىك دىمىت، ئەگەر بچىت ناۋچەۋانى
باۋكت ماچ بىكەيت و دەست بىكەيتە مىلى و ئاشتى بىكەيتەۋە بە ھىۋاشى و شەى
بىۋورەۋە بە داخەۋە، بە گۈنى باۋكتدا بچىپىنى؟

ھەرۋەھا ئەگەر وىستت ژن و مىردىك ئاشت بىكەيتەۋە، بە ھەمان شىۋەى

پېشوو، ھەولېدەمۇ بە دۋاي ئەو كىلەدا بگەرى، كە دىتوانىت دىرگاي دلى ھەر يەككىيانى پى ئاۋەلا بگەيت، بۇ ئەۋەى بىتوانىت كىشەكەيان چارەسەر بگەيت و لە يەكيان نىزىك بگەيتەۋە..

نەۋەى ھاۋشىۋەى ئەمانە زۇرن، ۋەك ئەۋەى دىتەۋىت مۆلەت لە بەرپۆمبەرمەكت ۋەربگىت، دىشزانىت بەرپۆمبەرمەكت بە ھىچ شىۋەيەك بە لاي پەيۋەندىە كۆمەلەيتەى سۆزدارىەكاندا ناچىت و ئەۋەى مەبەستىەتى تەنھا كارگردنەو بەس!! لەم كاتە پىۋىستە پىى بلىيت: پىۋىستە بە مۆلەتى سى رۆژ ھەيە، بۇ ئەۋەى تازە گەرىيەك بە كارو چالاكىەكانەم بىەخىش، ھەست دىكەم بە ھۆى زۆرى كارەكانەۋە، بەرھەمى كارم سات لە دۋاي سات بەرەو كەمبۈۋەنەۋە دىچىت، ھەلىكەم پىبىەخىشە بۇ ئەۋەى پىشۋەيەك بىدەم.. تەنھا سى رۆژ مۆلەت و بەس، بۇ ئەۋەى چالاكى و ھىزو تۋانام بۇ بگەرىتەۋەو بىتوانەم بە شىۋەيەكى باش كارەكانەم ئەنجام بىدەم..

بەلام ئەگەر كەسىكى كۆمەلەيتەى بوو، كەسىك بوو، كە زۆر بايەخى بە خىزان دىدا، ئەۋا ۋا باشە پىى بلىيت: پىۋىستە بە مۆلەت ھەيە، بۇ ئەۋەى باۋكەم، يان دايكەم، يان مىندالەكانەم بىيىنەم، لەبەر ئەۋەى دىمىكە نەم بىيىۋون، ۋا ھەست دىكەم مىن لە شىۋو دۆلىكدام ۋ ئەۋانىش لە شىۋو دۆلىكى تىردان.. كەۋاتە بە باشى شارمزاپىەكانت بەكار بەيىنە، ئەۋسا سبەپنى گۈپت لە خەلكى دىبىت و دىلن: بە راستى ھىچ كەسىكەمان نەبىيىۋە ۋەكو ھالانە كەس، لە رازى كردنى خەلكىدا شارمزاۋ لىھاتۋو بىت..!!

ئەنجام..

ھەمۇو مەۋقەك كىلىلى تايىبەت بە خۆى ھەيە.. ھەمۇۋىنى زانىيارى ناسىنى سىروشتى مەۋقەكانىش، رىكەت نىشان دىدەن، بۇ دۆزىنەۋەو ناسىنى كىلىلى گۈنجاۋى ھەر مەۋقەك..

پەچاۋىكرىنى ھەستە سۆزەكان..

ژيانى خەلنى تىكەلە لە خوشى و ناخوشى.. ساغى و نەخوشى.. دەولەمەندى و ھەزارى.. بە ھەمان شىۋە بە پىي جۇراو جۇرى ژيان و رووداۋەكانيان، ھەلسۈكەوتەكانيان جياۋازەو لە ساتىكەۋە بۇ ساتىكى تر لە گۇرانكارىدان.. كاتىك كەسەك لە حالەتتىكى جىگىرو خوشدا بىت، نامادىيە گوى لە قەسە خوشەكانت بگىرىت، ھەروەھا نامادىيە گالتەۋگەپت لەگەل بكات، بەلام لە كاتى نارەحەتى و دلەنگىدا، بەم كارانە رازى نابىت..

پىكەنىن و قەسە خوش لە پەرسەى ماتەمىنى و غەمبارىدا گونجاۋ نىيە! بەلام دىتوانىت لەم كاتانەشدا، بە نامازەۋە قەسەيەكى خوش تىكەلە بە گەت و گۇكانى كۆرۈ دانىشتەكان بگەپت.. لىردا مەبەستەمان ئەۋەپە كاتىك ھەلسۈكەۋەت لەگەل خەللىدا دىكەپن، ئاگامان لە سىروشت و دل و دىروونىان بىت..

گىرمان ئافرىتىك لە لاپەن ھاۋسەرمكەپەۋە تەلاق دىدرىت، نە داپكىشى ھەپەۋ نە باۋك، شەك و كەلۈپەلەكانى كۆ دىكاتەۋە بۇ ئەۋەى بچىت بۇ لاي براكەى و لە لاي ئەۋ بىت.. ئافرىتە تەلاقدرارەكە، لەم بارودۇخەدا دىبىت، ئافرىتىكى دراۋسىيان دىت بۇ لاي.. ئافرىتە تەلاقدرارەكە بە گەرمى بەخىراتنى دىكات و چاۋ ھاۋەى بۇ دىمىنىت.. ئافرىتە مىۋانەكە بۇ ئەۋەى كەمىك دلى ئافرىتە دلشكاۋەكە بداتەۋە، دىدوۋىنىت و قەسە لەگەل دىكات.. لە نىۋان قەسەكانىدا ئافرىتە تەلاقدرارەكە بە ئافرىتە مىۋانەكە دەلىت، دوىنى لە دىرەۋەى مال بەرپىزتانم بىنى، خىر بوو؟!

ئافرىتە مىۋانەكەش دەلىت: ئا.. راست دىكەپت باۋكى مىندالەكانم زۇر داۋى لىكردم، بۇ ئەۋەى لە دىرەۋە نانى ئىۋارە بخۋىن، لە داۋى نان خواردنىش، جوۋىن بۇ بازارو جلوبەرگىكى جوانم بۇ بوۋكىنى خوشكەكەم كرى، پاشان جوۋىن بۇ زىمىنگەرىك و بازىنەپەكى جوانىشى بۇ كرىم، كاتىكىش ھاتىنەۋە بۇ مالەۋە، مىندالەكانم بىنى كەمىك بىتاقەت بوون، ھەر بۇپە پەيمانى ئەۋەى

پېندان، لە كۆتايى ھەفتەدا گەشت و سەيرانىكىيان بۇ ساز بىكات..

ئافرمە دىشكاو غەمبارەكەش كاتىك گۆنى لەم ھسانە دەبىت، بىرى ئەو دەكاتەو، كە پاش كەمىكى تر دەبىت لە مالى براكەيدا، درېژە بە ژيانى بدات و ئاشزانىت پاشەرۆزى چۆن دەبىت!!

پرسىارىك لىرەدا دېتە پېشەو، ئەوېش ئەومىيە: باس كەردنى ئەو بابەتەنە، بۇ ئافرمەتەك كە لە پىرۆسەى ھاوسەرگىرىدا، شىكستى ھىنا بىت، دروست و گونجاو؟! ئايا گومانەت واىە، ئافرمە دراوسىكە، لە لاى ئەم ئافرمە دىشكاو غەمبارە، خۇشەوېست بىت؟! ئايا گومانەت واىە، ئەم ئافرمە ھەز بە دانىشتن و گەشت و گۆى ئەو دراوسىيەى بىكات!؟

ھەموومان ھاوپاين لە يەك وەلامداو دەلىين: نەخىر.. دلى ئەم ئافرمە پىر دەبىت لە رىق و ھىنە، بەرامبەر بەو دراوسىيەى..

كەواتە: چارەسەر چىە؟! ئايا درۆى لەگەل بىكات و پىنى نەلىت، بۆچى لە دەرەوۋى مال بوو؟! نەخىر.. بەلكو دەتوانىت زۆر بە كورتى وەلامى پرسىارەكەى بداتەو، وەك ئەومى پىنى بلىت: بە راستى بۇ ھەندىك نىش و كار و پىداوېستى چوومە دەرەو، پاشان دەيتوانى بابەتەكە بەرەو ئاراستەيەكى تر بەرپىت و باسى ئارامگرتن لە سەر ئارەحەتەكانى بۇ بىكات..

يان گرىمان دوو ھاوپى، كە ھەردووكيان لە كۆتا پۆلى دواناومىدا دەبن، يەككىيان نەرمىيەكى باش بە دەست دەھىنىت، بەلام ئەوى ترىان دەرناچىت و لە چەند وانەيەكدا شىكست دەھىنىت، يان دەرەچىت، بەلام نەرمەكانى ئەوئەندە نەزم دەبىت، لە ھىچ زانكۆيەك نەگەرى وەرگرتنى نابىت..

ئايا بە دروست و گونجاو دەزانىت، كاتىك قوتابىيە سەرگەوتوۋەكە، قوتابىيەكەى ھاوپى دەبىنىت، لە باسى وەرگرتنى قوتابىيانى زانكۆدا پۇبچىت و باسى خۇشەيەكانى ژيانى زانكۆى بۇ بىكات!؟

بە ھەموو شىۋەيەك وەلامەكەمان بىرپىتە لە: نەخىر..

كەواتە: چارەسەر چىە؟! چارەسەر ئەومىيە باسى ھەرمبالغى و جەنجالى ژيانى زانكۆى بۇ بىكات.. باسى ئەوى بۇ بىكات، زۆرىك لەوانەش كە فۇرمىيان پىر كەردۆتەو ترسى ئەومىيان ھەيە وەرەگىرىن، ھەتا وا لە ھاوپىكەى دەكات،

غەم و خەفەتەكانى كەم دەپتەو دەمەز بە دانىشتن و گەفت و گۆى دەمەت و
 ھەست دەمەت ئەم ھەورپىيەى لە دل و دەروونى ئەمەو زۆر نەزىكە..
 ھەرومەھا كاتىك بە دوو ھەورپىت دەمەت، كە يەككىيان خاومنى باوكىكى
 بەخشدەمەو پارەو ھەورپىكى زۆرى بە سەردا دەمەت، بەلام ئەوئى تەريان
 خاومنى باوكىكى ھەورپىت، دەست و گونجاو نەى لە بەر ھەور
 ئەمیان باسى بەخشدەمەو ھەورپى، باوكى ئەوئى تەريان بەمەت، لەبەر ئەوئى
 باس كەردنى ئەم بابەتە، دل ئەمیان تەنگ دەمەت و كەشەكانى لەگەل باوكىدا
 بىر دەمەتتەو، لە ھەمان كاتىشدا وای لىدەت ھەز بە دانىشتن و كۆرۈ
 كۆبۈنەمەت ناكەت و ھەورپى ئەو دەمەت، لىت دوو بەمەتتەو.. ھەر بۆيە
 پەغەمبەرى خودا ﷺ دل خەلكانى رادەگەرت و ھەورپى سەروشت و دەروونىيانى
 دەمەت، ھەر دەمەت رەمەت: «لاتطيلوا النظر إلى المجزوم». رواه ابن ماجه.
 واتە: (لە سەپەر كەردنى كەسانى گەر، يان بەلەكە رۆمەچن و زۆر سەپەريان
 مەكەن)..

ئەو كەسانەى تووشى ئەم جۆرە نەخۇشە دەمەت، پەستى جەستەيان تەك
 دەمەت و نەشەرىن دەمەت، لەبەر ئەو شەكىكى گونجاو جوان نەى، كاتىك بە لای
 كەسەكە تەدەپەت، كە تووشى ئەم نەخۇشە بوو بىت، زۆر سەپەرى بەمەت و
 لىت رەمەت، چۈنكە ئەو كەسە ھەست بە غەمبارى و دلەنگى دەمەت..
 پەغەمبەرى خودا ﷺ لەو پەرى سەرقائىدا، كەسى پەستگۆى نەخۇشەو دل و
 دەروونى رادەتوون.. كاتىك پەغەمبەرى خودا ﷺ ھەورپى ئەمەت شەرى
 مەكە، نەمەى ئەبۇبەكر ﷺ دەستى باوكى دەمەت و دەمەتتە بۆ خەمەتى
 پەغەمبەرى خودا ﷺ.. باوكى نەمەى ئەبۇبەكر ﷺ پەورپى بە سەلچەو
 نەمەت بوو.. پەغەمبەرى خودا ﷺ ئەم پەردە دەمەت، جەستەى تەو و
 لاواز بوو.. نەسەنەكانىشى بى ھەز بوون.. سەپەرى ئەبۇبەكر ﷺ دەمەت،
 كە چۆن لە باوكى دەمەت، ئەو باوكەى كە بە ھەى نەسەمەو، چەندىن سەلە
 لىت دوو كەوتەتەو لىت دەرپەو.. پەشان ئەورپى بۆ لای ئەبۇبەكر ﷺ داپەو
 پەى ھەروو: بۆچى باوكە لە مەكەدا بەجى نەھەت، بۆ ئەوئى مەن بەم
 بۆ لایى و سەردانى بەم؟

ئىمامى ئەبۇبەكرى ر.ئ.ا. دەيزانى كە پېغەمبەرى ﷺ ئەم كاتەدا ئە جەنگدايەو سەرکردايەتى سوپاي مۇسلمانان دىمكات و زۆر سەرقالەو ئەوئەندە كاتى نىيە، تا بتوانىت سەردانى پىرممىردىك بىكات، بۇ ئەومى بانگى بىكات بۇ ئىسلام و ئاينى پەرۇمردىگارى بۇ رۇون بىكاتەو، ھەر بۇيە فەرمۇوى، ئەى پېغەمبەرى ﷺ پىويستە باوكم بىت بۇ خىزمەتت، نەك تۇ بىچىت بۇ لاي ئەو..

پاشان پېغەمبەرى ﷺ زۆر بە نەرم و نىانىيەو ئەبۇقۇخافەى باوكى ئىمامى ئەبۇبەكرى ر.ئ.ا. دانىشانىدو دەستى پىرۇزى بە سەر سىنگىدا ھىنا، پاشان فەرمۇوى، مۇسلمان بەو باومر بەيئە.. رۇخسارى ئەبۇقۇخافە گەشايەوئەو پاشان وتى، اشەد ان لا إله إلا الله.. واشەد ان محمداً عبده ورسوله.. ئەبۇبەكرى ر.ئ.ا. زۆر خۇشحال بوو.. بە ئەندازەى فراوانى ھەموو دونيا، خۇشى دايگرت..

دووبارە پېغەمبەرى ﷺ لە رۇخسارى ئەم پىرممىردە ووردىبۇو، كە پىرى ھەموو موومەكانى سىپى كىرد بوو، پاشان فەرمۇوى، رەنگى موومەكانى ئەم بىاوە بگۆرن، بەلام نىزىكى رەش مەكەون و موومەكانى رەش مەكەن..

بەلى.. پېغەمبەرى ﷺ زۆر ئاگاي لە دل و دىروونى خەلىكى بوو.. ئەومتا كاتىك سوپاي مۇسلمانان بۇ نازاد كىردنى شارى مەككە دىمكەونە رى، پېغەمبەرى ﷺ سوپاي بە سەر چەند بەشىكىدا دابەش كىرد بوو، ئالاي ھەر بەشىكىشى دابوو، بە دەستى كەسىكەو، يەككىك لە ئالاکانى دابوو دەستى ھاوئەلى بەرپىزو پالەوان، سەعدى كورى عوبادە ر.ئ.ا. ھەلگىرتنى ئالاش، ماپەى سەربەرزى و شانازى بوو، بۇ ئەو كەسەى كە ئالاکەى ھەلدىگىرت، بەلكو سەربەرزى و شانازى بوو، بۇ ھۆزەكەشى..

سەعدى كورى عوبادە، كاتىك دەچىتە شارى مەككەوئەو سەپرى شارەكەو دانىشتووانەكەشى دىمكات، ئەو شارەى كە دىزايەتى پېغەمبەرى ﷺ خودايان ﷺ كىرد!! ئەو خەلىكەى كە بىكۆرى ياسرو سومەپىيە بوون!! ئەوانەى زۆر دىرندانە، ئازارى بىلال و خەبابيان دا!! ئا ئەم كاتەدا پىرى دىمكەوئەو، بە راستى ئەم خەلىكە شايەنى ئەوئەن كە تەمى بىكرىن، ھەر بۇيە سەعدى ر.ئ.ا. ئالاکەى دەستى شەكەندەوئەو بە دىنگىكى بەرز ھاواری كىردو وتى؛

اليوم يوم اللحمة.. اليوم تستحل الحزمة..

واتە: ئەمىرۇ رۆژى جەنگو كوشتارە.. ھەرومھا رۆژى ھەلەل بوونى
قەدەمغە كراومكانە..

كاتىك قورمىش گوپيان لەم قەسەيە دەبىت، ناپەھەت دەبنو لە سەر
دلىان گران دەبىت و دىترسن كوشتاريان بکەن.. ئافرىتىكى قورمىش خۇى
دەگەيەننیتە لای پىغەمبەرى خوداﷺ و ترسو دلەراوگىي خۇيانى لە سەعد،
پىرادەگەيەننیت..

كاتىك پىغەمبەرى خوداﷺ گوپى لە سكالای ئافرىتەگە دەبىت، سۆزو
بەزمى دەجولنیت و ناپەھەت، كەسەك بى ھىوا بکات، كە سكالای خۇى بۇ لای
ھىنا بىت، لە ھەمان كاتىشدا نەیدەويست، بە لىسەندەھەدى ئالاکە، سەعد
توورە بکات، ھەر بۆيە ھەرمانى بە سەعد كرد، ئالاکە بدات بە دەستى قەيسى
كورى.. قەيس بە ئالاکە دەستىھە، چووہ شارى مەككەھە سەعدى باوكىشى
لە تەنىشتىھە دەپۆى.. بەم شىۋمىيە قورمىش و ئافرىتەكەشى لە خۇى رازى
كردو سەعدىشى توورە نەكرد، لەبەر ئەھدى سەعدﷺ ھەر بە سەركردەيى
مايەھە، تەنھا ئالاکە دەستيان دا بە كورمەكەى..

بە راستى جوانە!! چەند خۆشە بە بەردىك چەند پاسارىيەك راو بکەين؟!
ھەول بدە كەس لە خۆت مەتۆرىنە.. سەركەوتووبەو سەرنجى خەلكى بۇ لای
خۆت رابگىشە، ئەگەر داواكارىيەكانىشيان پىچەوانەى سروشتى تۆ بوو..

پىكەوتن..

پىۋىستە ھەلسوكەوت لەگەل دلەكان
بکەين، نەك لەگەل جەستەو لاشەكان..

بايەخو گىرنگىيان پېيدە..

خەللى بە شېۋىيەكى گىشتى، خەز بەۋە دىمكەن بايەخو گىرنگىيان پېيدىرىت.. ھەر بۆيە ھەندىك چار دەبىنىت، ھەندىك ھەلسوگەوت ئەنجام دىمەن، بۇ ئەۋەى لايەگىيان لىبىكرېتەۋە ھەست بە بوونىيان بىكرېت.. چارى واش ھەيە داستان و پالەۋانىتى تۆمار دىمەن، بۇ ئەۋەى گىرنگىيان پېيدىرىت و بىنە مايەى سەرسامى گەسانى تر.. بۇ نەمۇنە: كاتىك پىاۋىك بە ماندوۋىتى، لە كارەكەى دىگەرېتەۋە بۇ مالىەۋە ھەر چوار كورەكەى دەبىنىت، كە ھەريەكەيان سەرقالى كارىكن، گەۋرەكەيان كە تەمەنى يانزە سالە، سەرقالى سەپىر كىرنى بەرنامەيەكى تەلەفزيۇنيە.. دوۋەمىيان خەرىكى خواردنە.. سىيەمىيان خەرىكى يارى كىرنە.. چوارەمىشيان سەرقالى نوسىنەۋەى وانەكانى قوتابخانەى دەبىت..

باۋكەكە بە دىنگىكى بىستراۋ سلاۋيان لىدەكات، بەلام ۋەكو پىۋىست بە دەمىيەۋە ناچن و پىشۋازى لىناكەن.. يەككىيان خەرىكى خواردن و ئەۋى تىران خەرىكى سەپىر كىرنى تەلەفزيۇنەۋە ئەۋەى تىرشىيان خەرىكى يارى كىرنە، تەنھا چوارەمىيان نەبىت، كاتىك باۋكى دەبىنىت، لە شۋىنى خۋى ھەلدەستىت و دەست لە نوسىنەۋەى وانەكانى ھەلدەگرېت و بەرەۋ روۋى باۋكى ھەنگاۋ دىنىت و زۆر بە گەرمى پىشۋازى لىدەكات و دەستى باۋكىشى ماچ دىكات، پاشان دىگەرېتەۋە بۇ لاي نوسىنەۋەى وانەكانى قوتابخانەى.. ناپا كام لە چوار مىندالە خۋشەۋىستى باۋكى بە دەست دەبىنىت؟ دىنيام ھەموومان دەلىين، مىندالى چوارەمىيان.. لەبەر ئەۋە نا، كە لە ھەموۋىيان جۋانزەرە، يان لەۋانى تر زىرەك و ورىاتەر..

نەخىر.. لەبەر ئەۋەى بەۋە ھەلسوگەۋتەى دىرىخت، كە باۋكى لە لا، كەسىكى پىر بە بايەخو گىرنگە.. لەبەر ئەۋە، چەندىك زياتر بايەخ بە خەللى بدەيت، ئەۋەندە لە لايان خۋشەۋىست و گەۋرە دەبىت..

پىغەمبەرى ئازىز ﷺ لە ھەموو كەس زياتر بايەخو گىرنگى بە مەۋقەكان دىدا.. كىشەۋ گىرغەكانىيانى بە كىشەۋ گىرغى خۋى دىزانى.. ھەرومھا غەم و نارەحەتى ھەر مۇسلماننىكى بە غەم و نارەحەتى خۋى دىزانى.. ئەۋەتا رۆژىك پىغەمبەرى

خوداﷻ له سهر دوانگه وتاری دمد، پیاویک دیته ژوورمه، پاشان سهیری پیغممبهری خوداﷻ دمکاتو دهلیت؛ نهی پیغممبهری خوداﷻ، پیاویک هاتووه بۆ لاتو پرسیارت له بارهی ناینه کهیهوه لیدمکات، لهبر نهوهی هیچ شارمزابیهکی دهربارهی ناینه کهی نیه.. پیغممبهری خوداﷻ ناوړ دمداتهوه، پیاویکی دمشتهکی دمبینیت، نهومنده نامادیمی تیادا نیه جاومروان بیت، ههتا وتارمکه کوّتایی پیدیت، ههر بۆیه پیغممبهری خوداﷻ وازی له وتارمکهی هیناو لهگهڵ پیاوه دمشتهکیه کهدا، دمستی به قسه کردن کرد، چونکه لهوانهیه تا کوّتایی هاتنی وتارمکه، پیاومکه رانهومستیت و پروات و جاریکی تریش نهگهریتهوه بۆ لای پیغممبهری خوداﷻ ..

ئهو پیاوه نهومنده پرسیارمکانی له لا گرنگ بوو، وتارمکهی پیغممبهری خوداﷻ پری.. بهل.. پیغممبهری خوداﷻ له سهر دوانگه کهی دابهزی و له بهرامبهر پیاوه که دانیش و بنه ماکانی ناینی نیسلامی تیگه یاند، پاشان ههستا و گهرایهوه سهر دوانگه کهی و پاشماوهی وتارمکهی تهواو کرد..

نای له گهورمی و بهرپزی نهو پیغممبهره نازدارمﷻ !!

بهم رهوشته جوانانه هاوهلانی بهرومده کرد، ههر بۆیه نهوانیش زۆر گرنگیان به یهکتر دمداو له خوشی و ناخوشیهکانیاندا، بهشداری یهکتریان دمکرد، ههر وهك طلحهﷻ بهشداری نارهحمتهکانی کهعبیﷻ کرد..

کهعبی کوری مالکﷻ پیاویکی به سالاچوو بوو.. له داوی نهوهی پیری رووی تیکردو نیسقانهکانی لاواز بوون و جاومکانی له دمستدا، یادگاریهکانی تهمنی لاویتی دمگیریتهوه، کاتیک له جهنگی تهبوکدا دواکهوت و بهشداری نهو جهنگهی نهکرد.. جهنگی تهبوک، کوّتا جهنگ بوو، که پیغممبهری خوداﷻ بهشداری تیدا کرد.. پیغممبهری خوداﷻ بانگی نامادمکاری نهو جهنگهی به گوپی خه نکیدا دا، ههرومهها داوی بهخشینی سهرومت و سامانی له موسلمانان کرد، بۆ نهوهی بهشداری له به ریکردن و پر جهك گردنی سوهای موسلماناندا بکهن.. بهم شیویه سوهای موسلمانان ناماده بوو، ژمارهشیان گهیشته سی هزار جهنگاومر.. نامادمکاریهکانی جهنگه کهش، له کاتیکدا بوو، که ناوو ههوا گهرم بوو.. سیبهریش زۆر خوش بوو. ریکه که زۆر دوورو درێژ بوو.. دوژمنه کهش زۆر بههیزو به توانا بوو.. ژمارهی موسلمانانیش نهومنده زۆر بوو، نهدمتوانرا له نوسراویکدا تۆمار بکړن..

کهعبیﷻ دمفهرمویت: بهشداری کردنم لهو جهنگهدا زۆر ناسان بوو.. له باتی

ولاخیک، دووانم هه بوو.. کاتیک پیغه مبهری خودا ﷻ بانگه وازی به شداری کردنی ئه و جهنگه ی دا به گوئی موسلماناندا، له دلی خۆمدا وتم: به یانی دمچم بۆ بازار و هه موو بیداو یستیه کانم دمکرم و پاشان پێیان دمکه مه ووه به یومندیان پێوه دمکه م..

به یانی چووم بۆ بازار و گه رانه وه بۆ ماله وه و به هه مان شیوه وتم: به یانی دمپۆم و پێیان دمکه م.. به م شیویه، چهند رۆژیک تیپه پری و له جهنگه که دواکه وتم.. به شاری مه دینه دا دمکه رام، جگه له کهسانیکی دوور و، یان کهسانیکی، که خودای گه وره مۆله تی دابوون، که سێکی ترم نه دبینی..

به ئی.. که عب ﷻ دواکه وت و پیغه مبهری خودا ﷻ، خۆی و سی هه زار موسلمان به ریگه وه بوون، هه تا گه یشتنه ته بوک.. پیغه مبهری خودا ﷻ سه پیری روخساری هاوه لانی کرد، به کیك له هاوه له چاکه کانی، که به شداری له به یمانی عه قه به شدا کرد بوو، دیار نه بوو، هه ر بۆیه فهرمووی: کوا که عبی کوری مالک، یا خود که عبی کوری مالک چی به سه ره اتوووه چی کردوووه؟! پیاویک وه لامی دایه وه و وتی: به هۆی باخ و باخات و شوین و جیگه ی خۆش و خیزانه کانیه وه دواکه وت..

مه عازی کوری جه به نیش ﷻ ده فهرمویت: به راستی قسه یه کی خراپت کرد، نه ی پیغه مبهری خودا ﷻ، سویند به خودا جگه له چاکه هیچی ترمان له که عب نه بیینیوووه.. پیغه مبهری خودا ﷻ بیده نگ بوو..

که عب ﷻ ده فهرمویت: کاتیک جهنگه که کۆتایی هات و پیغه مبهری خودا ﷻ و هاوه لانی گه رانه وه بۆ شاری مه دینه، بیرم دمکردوه چۆن له رفی پیغه مبهری خودا ﷻ خۆم رزگار بکه م، پاشان هاتمه سه ر نه وه ی به راستگویی نه بییت، به هیج شتیک له م پرووداوه رزگار نابم..

به ئی.. پیغه مبهری خودا ﷻ گه یشته وه شاری مه دینه و سه ره تاش چوو بۆ مزگه وته پیرۆزمه کی و دوو رکات نوێژی نه منجامدا، پاشان له گه ل خه لکه که دانیشت، پاشان نه وانه ی له جهنگه که دواکه وت بوون، هاتن و هه ریه که یان بیانووی خۆی ده یینایه وه، که ژمارمیان له هه شتا که س زیاتر بوو.. پیغه مبهری خودا ﷻ پاساوو بیانووی ناشکرای هه موو یانی و مرگرت و داوای لیخۆشبوونیش له به رو مردگار بۆ کردن و نه ینی پاساوو بیانوو ده کانی شی گه رانه وه بۆ لای به رو مردگار..

پاشان که عبی کوری مالک ﷻ هات، کاتیک سلاوی کرد، پیغه مبهری خودا ﷻ به توور مییه وه زمرده خه نه یه کی بۆ کرد.. که عب به ره و لای پیغه مبهری خودا ﷻ رۆیشت و

لە بەردەمىدا دانىشت.. كاتىك دانىشت، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ پىنى قەرموو: بۆچى دواكەوتىت؟! ئايا ولاخت نەكرى، بۇ ئەۋەدى بەشدارى جەنگەكە بىكەيت؟

كەعب لە ۋەلامدا دەفەرمۇيت، ئەى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ سۆيىند بە خۇدا، ئەگەر لە دونىادا لە لاي ھەر كەسكى تر جگە لە تۆ دابنىشتمايە، دەمتوانى بە پاساۋو بىيانوو، خۇم لە توورمىيى رزگار بىكەم و چەندو چوونى لەگەل بىكەم، بەلام بە دۇنيايىيەۋە دەزانىت، ئەگەر ئەمرو درۆت لەگەل بىكەم و بە ھۆى درۆۋە رازىت بىكەم و لىم رازى بىت، ئەۋا پەرومردگار لىم توورە دەبىت، ئەگەر بە راستىشت لەگەلت بدويم، ئەۋا ھىوام وايە پەرومردگار لىم ببورىت و لىم رازى بىت.. ئەى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ سۆيىند بە خۇدا ھىچ ھۆكارىك نىيە، كە بىيانوۋى پىن بەينمەۋە.. سۆيىند بە خۇدا ھىچ كاتىك وىكو ئەۋ كاتە بەھىزو ھەبوو نەبووم، كە لەۋ جەنگەۋ لە تۆ دواكەۋىتەم..

پاشان كەعب ﷺ بىدەنگ دەبىت، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ روو دەكاتە ھاۋەلانى و دەفەرمۇيت، ئەمىيان بە راستى قەسى بۇ كردن، دەى ھەستە، ھەتا پەرومردگار بىريارى خۆى دەدات.. كەعب ھەستاۋ ھاچەكانى بە دواى خۆيدا پەلكىش دەكرد..

بەلى.. بە غەمبارى لە مزگەۋت ھاتە دەردومو نەيدەزانى پەرومردگار چ بىريارىك دەدات.. كاتىك ھۆزەكەى بەمەيان زانى، ھەندىك لە پىاۋە نىزىكەكانى، شوپىنى كەۋتن و دەستيان كرد بە سەرزەنشت كردنى و پىان وت: سۆيىند بە خۇدا، ۋا ھەست دەكەين لەمەۋ پىش تۆ ھىچ گوناھو تاۋانىكت ئەنجام نەدەبىت، تۆ پىاۋىكى شارمزاۋ شاعىرو رەۋان بىرى، نەدەمتوانى وىكو دواكەۋتوۋەكانى تر، لە بەردەم پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بىيانوۋىيەك بىننيتەۋەمۇ خۆت رزگار بىكەيت؟! بىيانوۋىيەكت باس بىكردايە، ھەتا پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لىت رازى دەبوو، پاشان پەشىمانىت دەربىرپايەۋ داۋاى لىخۇشبوونت لە خۇدا بىكردايە، خۇداش لىت خۇش دەبوو!!

كەعب ﷺ دەفەرمۇيت: ئەۋەندە سەرزەنشتيان كىردم، ھەتا ۋام لىھات خەرىك بوو بىگەرپمەۋەمۇ خۇم بە درۆ بىخەمەۋەمۇ بىيانوۋىيەك دروست بىكەم، پاشان پىم وتن: ئايا كەسى تر ھەيە ۋەك من ۋابىت؟

وتيان: بەلى.. مورارەى كورى رەبىعو ھىلالى كورى ئومەپىيەش ھەن.. ئەۋ دوو پىاۋە، دوو ھاۋەلى بەرپىز بوون و پەكىكىش بوون لە بەشداربوۋانى جەنگى بەدر.. پاشان وتەم: سۆيىند بە خۇدا ناگەرپمەۋەمۇ خۇشەم بە درۆ ناخەمەۋە..

كەعب ﷺ بە دلشكاۋى و غەمبارىيەۋە، گەراپەۋە بۇ مالاۋە.. زۆرى پىنەچوۋ، پېغەمبەرى

خودا ﷺ فهرمانی دا، کەس قسە لەگەڵ کەعب و دوو هاوڵەکەیدا نەگات و نەیان دوینیت..
 کەعب ﷺ دەفهرمویت، وامان لییات، خەلکی لیمان دوور دمکەوتنەوهو لەگەلماندا
 گۆرانکاریان بە سەردا هات و لیمان دوورە پەریز بوون.. دەچووم بۆ بازارو تەنها کەسیک
 قسە لەگەڵ نەدەکردم، وەک ئەوێ نەیان ناسیبیتم.. دوو هاوڵەکەشم، کە هەمان
 کیشە منیان هەبوو، لە مالهکانیاندا، هەر خەریکی گریان بوون و شەوو رۆژ هەر
 دمگریان و سەریان لە سەر ئەژنۆکانیان بەرز نەدەکردمو، بەلام من لەبەر ئەوێ گەنج
 بووم، دەرەچووم بۆ بازارو لەگەڵ موسلماناندا نامادە نوێژمکانی مزگەوت دەبووم،
 لەگەڵ ئەویشدا هیچ کەسیک قسە لەگەڵ نەدەکردم..

کاتیکی دەچووم بۆ مزگەوت و سلاوم لە پیغەمبەری خودا ﷺ دەکرد، لە دلی
 خۆمدا دەمووت: ئایا دەبیت وەلامی سلاومکە مەبداتەوه؟ دەبیت پیغەمبەری خودا ﷺ
 لیوێ پیرۆزمکانی جولاند بیت، یان نا؟! پاشان لە نزیکی پیغەمبەری خودا ﷺ نوێژم
 دەکردو بە تیلە چاو سەیرم دەکرد، کاتیکیش نوێژ تەواو دەبوو، رووم تێدەکرد، بەلام
 پیغەمبەری خودا ﷺ پستی تێدەکردم و رووی لی وەردەگیرام..

رۆژمکان تێپەڕین و نازارمکان، نازاری تریان بە دواي خۆیاندا دەهینا.. غەم و خەفەت
 بالی بە سەر پیاویکدا کیشا بوو، کە گەورەو بەرپزی هۆزمکە یوو.. شاعیریکی زۆر لییاتوو
 بوو.. لە لای کاربەدەست و پادشاگان ناسراو بوو.. هۆنراوێکەکانی ئەومندە بە ناوبانگ
 بوون، هەر کەسیک بەر گوێی بکەوتایە، ئاواتی بە بینینی خاومەکە ی دەخواست..

کەعب ﷺ هەرچەندە لە شاری مەدینە و لە ناو کەس و کارمەکیدایا بوو، بەلام هیچ کەسیک
 قسە لەگەڵ نەدەکرد، تەنانەت کەس سەیریشی نەدەکرد، نامۆیی و نەرەحەتی و غەم و
 نازارمکان لە پەرمسەندندا بوون، کەچی تاقیکردنەوهو بەلایەکی تر، رووی لە کەعب ﷺ
 کرد.. ئەمەش لە کاتیکیدا بوو، لە بازاردا دەسورایەوهو پیاویکی گاوری خەلکی شامیش
 هاواری دەکرد و دەبووت: کێ کەعبی کۆری مالکم نیشان دەدات؟ خەلکیش نامازمیان بۆ
 کەعب کرد و نیشانیاندا، کابرا هات و نامەیهکی لە پادشای غەسانەوه بۆ هینا بوو..

سەیرە!! نامە لە پادشای غەسانەوه؟!

بەلی.. لەبەر ئەوێ دەنگوباسی ئەم رووداوهی کەعب گەیشتبوو و شامو پادشاش

گرنگی بەم رووداوه داوو..

دەبیت ئەم پادشایە چی بووێت و داوای چی لە کەعب بکات؟! کەعب ﷺ نامەکە ی
 کردموو تیایدا نوسرا بوو: ئە ی کەعبی کۆری مالک، پێم گەیشتوو و کە هاوڵەت

ھەلسۈكەۋتى زېرو ناخۇشت لەگەل دىمكەت و دوورى خستووېتەتەۋە.. تۆ كەسك نىت،
شاھەنى سوگايەتى پىكرىن بىت، پەيۋەندىمان پىۋە بىكە و چاۋمىرپىت دىمكەن..
كاتىك كەعبىيە نامەكەى خويىندەۋە، ھەرموۋى، بىباۋمىران چاۋيان تىپىرۋوم و
تەماعيان تىكرىدوم، ئەمەش بەلاۋ نارەھەتتەكى ترە! پاشان بە خىراپى نامەكەى
خستە تەنۋورەۋە سوتاندى و بە ھىچ شىۋمىيەك ئاۋرى بە لاي بەلپىن و پەيمانەكانى
پادشاى غەساندا نەداپەۋە پىشتگوۋى خست..

بەلپى.. دىرگاي كۆشك و تەلارى پادشاكانى بە روۋدا ئاۋەلا گرا.. داۋاي مىۋاندارى و
ھاۋەلپىيان لىكرىد.. لە كاتىكدا خەلكانى شارى مەدىنە روۋيان لى وىردەگىراۋ ۋەلامى
سلاۋمەكەشيان نەدەداپەۋە.. پىرسىارى لىدەكرىد و گوۋى لە ۋەلامىيان نەدەمىۋو..
پىرخسارمەكان ھەموو توۋرەمپىيان پىۋە دىار بوو.. بەلام لاي نەكرىدەۋە بە لاي بەلپىن و
خۇشپەكانى بىباۋمىراندا.. شەپتانى نەفرىن لىكراۋىش، نەپتۋانى ختۋوكەى دلە
پاكەكەى بدات و بىكات بە بىندەى ھەۋاۋ نارمىزوۋەكانى.. بەلپى.. نامەكەى ھىرپىداپە ناو
تەنۋورو سوتاندى!!

ئازار و تاقىكرىدەۋەكان.. غەم و نارەھەتتەكان.. نامۋىي و دوۋرەپەرىزى خەلكى،
ھەتا دىھات زىاتىر دىمىۋون.. مانگىك بە سەر ئەم روۋداۋەدا تىپەرى، كەعبىش بەم
ھەموو نارەھەتى و ئازارەۋە ژيانى دىگوزمىراند.. لە ھەموو لايەكەۋە غەم گەمارۋى
دابوو.. سىروش و نىگاي پەرومىرگار، ھىچ بىرپارىكى نەدابوو.. پىغەمبەرى خوداش
ھىچ كارىكى ئەنجام نەدا.. كاتىك رۆژمەكان بوون بە چىل رۆژ، پىغەمبەرى خوداش
پىاۋىكى نارد بۇ لاي كەعب، پىاۋمەكە لە دىرگاي داۋ كەعبىش ھاتە دىرەۋە.. بەلكى
مىزدىيەكى خۇشى ھىنا بىت!!

پىاۋمەكە بە كەعبى ۋت؛ پىغەمبەرى خوداش ھەرمەنت پىندەكات، لە ھاۋسەرەكەت
دوۋر بىكەۋىتەۋە.. كەعبىيە دەلپىت؛ تەلاقى بىدەم؟! پىاۋمەكە دەلپىت؛ نەخىر، بەلام
نەزىكى مەكەۋمەۋە.. كەعبىيە دەچىتە ژوۋرەۋە بە ھاۋسەرەكەى دەلپىت؛ بىچۆرەۋە
بۇ مالى باۋكت، ھەتا پەرومىرگار بىرپارى خۇى دىدات.. پىغەمبەرى خوداش ھەمان
ھەرمەنى بە دوۋ ھاۋەلەكەى كەعب راگەياندى..

ھاۋسەرى ھىلالى كورى ئومەيپە، دىت بۇ لاي پىغەمبەرى خوداش ۋ دەلپىت؛ ئەى
پىغەمبەرى خوداش ھىلالى مىردم، پىاۋىكى بە سالاچۋى پىرى لاۋازە، ئايا مۇلەتم
دىمەيت، خىزمەتى بىكەم؟

پېغەمبەرى خۇداش ﷺ دىمقەرمۇيت: بەلئ، بەلام با نىزىكت نەكەوئىت..

ئافىرتەكەش دەلىت، ئەي پېغەمبەرى خۇداش ﷺ سۆيىند بە خۇدا بەردەوامو بە شەوو
رۆژ خەرىكى گىرمانەو ھىج جۈلەو ئارمىزۈۋىھكى تىدا نىھ..

رۆژانىكى ئارەجەت و گران بە سەر كەعبە ﷻ تىپەرى، ھەتا وای لىھات بە خۇيدا
دەچۈۋەو لە باۋىرو ئىمانەكەى ورد دەپۈۋە!! ئەگەل مۇسلماناندا قسە دىكات، بەلام
ئەوان ھىج ۋەلامىكى ئادەنەۋە!! سلاۋ لە پېغەمبەر خۇداش ﷺ دىكات، بەلام گوى بىستى
ۋەلامەكەى نىھ!! ئەي بۇ كوى بچىت و سەرى خۇى بۇ كوى ھەلېگىرىت؟! ئەي راۋىژو
پىرس و را بە كى بىكات؟!

كەعبە ﷻ دىمقەرمۇيت: كاتىك ئەم بارودۇخە درىژەى كىشا، چووم بۇ لای
نەبوھەتادەى ئامۇزام.. ئەم ئامۇزايەم، خۇشەۋىستىرىن كەسم بوو.. كاتىك چووم بۇ
لاى، لە ئاۋ رىمىزۈ باخەكەيدا بوو، بە سەر دىۋارى باخەكەدا سەركەۋىتمەو چوومە ئاۋ
باخەكەۋەو سلاۋم لىكرد، سۆيىند بە خۇدا ۋەلامى سلاۋمەكەى نەدامەۋە!!

ۋىتم: ئەبو قەتادە، ئايا نازانى كە من، خۇداۋ پېغەمبەرەكەىم خۇش دەۋىت؟!
بىدىنگ بوو، ھىج ۋەلامىكى نەدامەۋە.. دۇبارە ۋىتم: ئايا من، خۇداۋ پېغەمبەرەكەىم
خۇشناۋىت؟! دۇبارە بىدىنگ بوو.. بۇ جارى سىيەم ۋىتم: ئەي ئەبو قەتادە، سۆيىندىت
دەدەم بە خۇدا، ئايا نازانى من، خۇداۋ پېغەمبەرەكەىم خۇش دەۋىت؟!

ئەمجارمىيان ۋەلامى دامەۋەۋىتى: خۇداۋ پېغەمبەرەكەى دىزانن.. كاتىك كەعبە ﷻ
ئەم ۋەلامەى لە ئامۇزاۋ خۇشەۋىستىرىن كەسى بىست، كە نازانىت، ئايا ئىماندارە، يان نا؟!
چاۋمىكانى پىر بوون لە فرمىسك و لەۋە زىاتىر خۇى بۇ نەگىراۋ گەراپەۋە بۇمالەۋە..

بەلئ.. بە تەنھا لە مائەۋە دانىشت و چاۋمىكانى بە جۋار دىۋارى مائەكەيدا دىگىپرا..
ھاۋسەرەكەى لەۋى نەبوو، ھەتا كەمىك پىكەۋە دابنىشن و رازو نىيازىك بىكەن.. خىزم
كەس و كارەكانىشى ھەموو لىى دوورن و سەردانى ئاكەن.. بە ھىج جۇرىك تەنھا
قسەپەكىشى لەگەل ئاكەن.. ۋا پەنجا شەۋەو خەلگى ۋەلامى سلاۋمەكەى ئادەنەۋەو
نايدۈيىنن.. بەلام لە شەۋى پەنجاپەمىنداۋ لە سى پەكى كۇتا شەۋدا، لىخۇشبوۋنى
پەروەردگار بۇ كەعبە ۋو ھاۋەلەكەى دابەزى..

ئوم سەلەمەى داپكى ئىمانداران (خۇداى لى رازى بىت) قەرمۇۋى: ئەي پېغەمبەرى
خۇدا، ئايا مۇژدە بە كەعبى كورى مالك نەدەمىن؟!

پېغەمبەرى خۇداش ﷺ دىمقەرمۇيت: بەمشەۋە قەرمبالغى دروست دەبىت و خەۋمان

لېناكەۋىت.. كاتىك پېغەمبەرى خۇداﷻ نۇپۇزى بەيانى بۇ مۇسلمانان ئەنجام دەدات،
لى خۇشبوۋنى سى ھاۋەلەكە بە مۇسلمانان رادىگەيەنىت، خەلكىش بە پەلە دەرۋن، بۇ
ئەۋەى ئەو مۇژدە خۇشەيان پى رابگەيەنن..

كەعبىﷺ دىفەرمۇيت، لە سەربانى مالەكەم خەرىكى ئەنجامدانى نۇپۇزى بەيانى
بووم، پاشان دانىشتەم زىكرو يادى پەرومردگارم دىكرد.. زۇر غەمبار بووم.. فراۋانى
زەۋىم لە لا تەسك ببوو.. ئەۋەى بە لامەۋە زۇر سەخت و گران بوو، ئەۋە بوو، بىرمو
پېغەمبەرى خۇداﷻ نۇپۇزى لە سەر نەكات..

من لەم خەيالا ئەدا بووم، كەسىك بە دىنگىكى بەرز ھاۋارى دىكردو دىۋوت، ئەى
كەعبى كورى مالك، مۇژدە بىت! يەكسەر سەرم خستە سەر زەۋى و زانىم كە لە
لايەن پەرومردگارمە رىزگاريم بۇ ھاۋەۋە دەرۋى لى كىردوۋمەتەۋە.. پىاۋىك بە سەر
ئەسپەكەيەۋە، بە خىرايى دەھات بۇ لام، بۇ ئەۋەى مۇژدەم پى بدات، بەلام پىاۋىكى
تر لە سەر چىايەكەۋە بە دىنگى بەرز، مۇژدەكەى پىراگەياندەم، لەبەر ئەۋەى دىنگى
پىاۋەكەى سەر چىاكە، لە ئەسپى پىاۋەكەى تر خىراتر بوو..

كاتىك ئەو پىاۋەى ھاۋارى بۇ كىردم مۇژدەكەى پىدام، گەيشتە لامو دوو دەستە
بەرگم ھەبوو، پىشكەشم كىرد، سۆيىند بە خۇدا لەو دوو دەستە جىلۋبەرگە زىاتىرم
نەبوو.. جىلۋبەرگىكەم لە كەسىك خواستو بە پەلە بەرەۋە لاي پېغەمبەرى خۇداﷻ
كەۋتەمە رى.. خەلكى دەستە دەستە دەھاتنە پىشۋازيم و پىرۋزبايىان لىكردم و پىيان
دەۋتم: لىخۇشبوۋنى پەرومردگار لى پىرۋز بىت.. پاشان چوۋمە مزگەۋت و پېغەمبەرى
خۇداﷻ لە ناۋ ھاۋەلانىدا دانىشتىبوو.. كاتىك بىنىمىيان، كەسيان ھەلنەستان و نەھاتن
بۇ لام، تەنھا طلحەى كورى عىبدالله نەبىت، ھەستاۋ ھات بۇ لامو باۋەشى پىداكردم و
پىرۋزبايى لىكردم، پاشان گەراپەۋە بۇ جىگەكەى خۇى.. سۆيىند بە خۇدا ھەرگىز ئەو
ھەلسۈكەۋتەى طلحەم لە ياد ناچىت..

بەرەۋە پىشەۋە رۋىشتەم، ھەتا چوۋمە بەردەم پېغەمبەرى خۇداﷻ و سلاۋم لىكرد،
روخسارى پىرۋزى پېغەمبەرى خۇداﷻ لە خۇشىدا، ۋەكو پارچەيەك لە مانگ
دەدرەۋشاھەۋە.. كاتىك بىنىمى، فەرموۋى: مۇژدەم لى بىت، ئەمىرۋ لە رۋژىكدايت، لە كاتى
لە دايك بوۋنتەۋە تا ئىستا، بە رۋژىكى ناۋا پىر لە خىرو خۇشىدا تى نەپەريوۋىت..
كەعبىﷺ دىفەرمۇيت، مەنىش وىتم: ئەو مۇژدە خۇشە لە لايەن تۆۋمىيە ئەى

پېغەمبەرى خۇدا، يان لە لايەن پەرومردگارمەيە؟

پیغمه مبهری خودا ﷺ فه رمووی: نه خیر.. له لایه ن په رومردگارده مویه، پاشان نایمه ته
 پیروژه گانی خوینده وه، که دمفه رموویت: ﴿لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ
 وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ
 مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ (١١٧) وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خَلَفُوا حَتَّى إِذَا
 ضَاقتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ
 ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ (١١٨) التوبة. واته: (سويند به خودا
 به راستی خودا تهوبه ی قبول کرد له پیغمه مبهرو گۆچبه ران و بشتیوانان، نه وای که
 شوینی پیغمه مبهرو کهوتن له کاتی سه غلته تی و ته نگانه دا، دوا ی نه وه ی که خهریک بوو
 دلی دهسته به کیان له خسته بجیت و (بیزاری دهر بریت)، له وه و دوا تهوبه و به شیمانی
 نه وانی شی قبول کرد، چونکه به راستی نه و په رومردگارده، به سۆزو میهره بانه له که لیاندا*
 هه روه ها تهوبه ی نه و سی که سه شی و مرگرت که (له غه زای ته بووک) دوا که ووتن، دوا ی
 نه وه ی که زهوی چه نده فراوانه لیان ته نگ بۆوه، خویشیان له خو یان بیزار بوون،
 دلنیاش بوون که هیچ په نایه ک نیه (له خه شم و قینی خودا بیانپاریزیت) جگه له وه ی
 خو یان بده نه په نای نه و زاته، پاشان تهوبه ی لی و مرگرتن، تا تهوبه بکه ن، به راستی
 هه ر خودا تهوبه و مرگرو میهره بانه)..
 له خوشی نه و موژده خوشه و نه و لی خوشبوونه مه زنه، وتم: نه ی پیغمه مبهری
 خودا ﷺ هه موو ماله که م پیشکهش به خودا و پیغمه مبهرو که ی بیت..
 پیغمه مبهری خوداش ﷺ فه رمووی: هه ندیک له سهروهت و سامانه که ت بۆ خوت
 به یله ره وه..
 منیش وتم: نه ی پیغمه مبهری خودا ﷺ به دلناییه وه، په رومردگارم به هوی
 راستگویی وه، رزگاری کردم و لیم خوشبووه، گه رانه وه و به شیمانیه که شم نه وه یه،
 هه رگیز جگه له راستگویی هیچ قسه یه ک نه که م..
 به لی.. په رومردگار له که عب و دوو هاوه له که ی خوشبوو.. نه وه ی نیمه لی ره دا و دکو
 به لگه یه ک پیوستمانه، نه وه یه: کاتیک که طلحه ﷺ، که عبی بینی، هه ستاو له باوه شی
 گرت و به گهرمی پیروزیابی لیکرد، نه م هه لسوکه و ته ش، بوو به هوی نه وه ی، طلحه ﷺ
 زیاتر له دلی که عبدا، جیگه ی خوی بکاته وه و خوشه و یست بیت.. له دوا ی گۆچی دوا ی
 طلحه ﷺ و تیپه ربوونی چه ندین سال، که عب ﷺ دمیفه رموو: سويند به خودا هه رگیز
 طلحه له یاد ناکه م..

طلحە ﷺ جى كىرد، وا دلى كەعبى بۇ خۇي دەستەبەر كىرد؟! تەنھا ھەلسوگەوتىكى جوانى نەنجامدا.. دەرىخست كە كەعب ﷺ لە لاي گىرنگى و بايەخى تايەتتى ھەيە.. كاتىك كەعب خۇشحال بوو، طلحە ﷺ بەشدارى خۇشپەكەي كىردو خۇشى ئەوى بە خۇشى خۇي زانى..

گىرنگىدان بە خەلگى و بەشداربوون لە خۇشى و ناخۇشپەكەيان، دەبىتە ھۇي ئەوى لە لايان خۇشەويست بىت.. كاتىك تۆ سەرگەرمى تاقىكىردنە وەمگانىتى و نامەيەك بۇ مۇبايلەكەت دىت و تيايدا نوسراو، موزدەم پەيدە لە تاقىكىردنە وەمگانىتدا چۆن بووى؟ بىروا بىكە خەيالىم لە لاتەو زۆرىش لە پەرومىرگىار پاراومەتەو، كە سەرگەوتتوت بىكات.. ھاوړى خۇت، ابراھىم..

ئايا خۇشەويستىت بۇ ئەو ھاوړىيەت زياتر نابىت؟! بە دلىيايەو زياتر دەبىت.. يان كاتىك باوكت لە نەخۇشخانە نەخۇشەو تۆش بە ھۇيەو زۆر سەرقالىت.. ھاوړىيەكت پەيوەندىت پىو دەكات و پىت دەلىت: پىويستىتان بە ھىچ شتىك نىە؟! بە ھەموو شىومەيەك لە خزمەتتاندەم.. تۆش سوپاسى دەكەيت و پاشان دوبارە ئىوارە پەيوەندىت پىو دەكات و دەلىت: نەخۇشەكەتان پىويستى بە جى ھەيە، بۇ ئەوى بۇي بەيىنم؟ دوبارە سوپاسى دەكەيت و پىت دەلىت: جگە لە دۇعاى خىر، پىويستىمان بە ھىچ شتىك نىە.. ئەو ھاوړىيەت زياتر لە لات خۇشەويست نابىت؟! بىگومان خۇشەويست تر دەبىت..

بەلام نەگەر ھاوړىيەكى تىرت پەيوەندىت پىو بىكات و پىت بلىت: ھلانى كەس نىمە وا دىروين بۇ قەراغ دەريا بۇ گەشت وگوزار، لەگەلمان نايەيت؟!

لە وەلامدا تۆش دەلىت: بىروا بىكەن باوكم نەخۇشەو ناتوانم.. ئەمىش لە باتى ئەوى داواى لىبورىن بىكات و پۆزىش بەيىنەتەو، بۇ ئەوى ھەوالى نەپرسىو، بلىت: دەزانم باوكت نەخۇشە، بەلام ئەو لە نەخۇشخانەيەو پەرسىتارى لىيە، بۇ ئەوى خزمەتى بىكەن و بوونى تۆ ئەوى، ھىچ سوودىكى پى ناگەيەنىت، وىرە با بىروين، خۇشى بىيەنەو مەلە بىكە.. ئەم قسانەشى بە شىوازىكى بىكەنىناوى و گالتەنامىزەو كىرد، وەك ئەوى نەخۇشى باوكت، ھىچ گىرنگىەكى نەبىت.. ئايا بۇچوونت بەرامبەر ئەو كەسە چۆن دەبىت؟! بە دلىيايەو رىزو خۇشەويستى ئەو كەسە لە لات كەم دەكات، لەبەر ئەوى غەم و سەرقالىيەكانى تۆي بە كىشەي خۇي نەزانى..

جارىكىان تووشى ھەلوپىست و ھالەتتىكى زۆر ناخۇش بووم.. ھالەتەكەش بەم شىومەيە بوو: بۇ گەشتىكى جەند رۆژە چووم بۇ شارى جەدەم زۆرىش سەرقال بووم.. كاتىك

لەۋى بووم، لە لايمىن سەۋدى بىرەمەۋە نامەيەك بۇ مۇبايلەكەم ھاتىبوو، تىايدا نوسى بووى فلانە نامۇزامان لە ئەلمانىا كۆچى دوايى كىردوۋە.. پەيۋىندىم بە براكەمەۋە كىردو ھەۋالى پىدام، فلانە نامۇزامان، كە پىاۋىكى بە سالاچوو بوو، دوو رۆژ لەمەۋبەر بۇ چارسەرى دلى چووبوو بۇ ئەلمانىاۋ لە كاتى نەشتەرگەرىدا كۆچى دوايى كىردوۋەۋ بەم زوۋانەش تەرمەكەى دەمىننەۋە بۇ فرۇكەخانەى رىاز.. منىش لە پەرومردگار بۆى پارامەۋەۋ پاشان كۆتايىمان بە پەيۋىندىيەكەمان ھىنا..

دواى دوو رۆژ كۆتايىم بە كارمەكانىم ھىناۋ چووم بەرەۋ فرۇكەخانەۋ چاۋمىرى پەرزىۋىنەۋەى فرۇكەم دىكىد، بۇ ئەۋەى بەرەۋ رىاز بىكەۋمە رى.. لەم كاتەدا ھەندىك گەنجىم بىنى، ناسىمىيان ۋ ھاتىن بۇ لام ۋ چاكى ۋ چۆنىيان لەگەل كىردم.. ئەۋ گەنجانە بە شىۋازىكى سەيرو چۆراۋچۆر سەرو قىزىان چاكىرد بوو، منىش لە خۇشەۋىستىدا قسەى خۇش ۋ گالتەم لەگەل دىكىردىن ۋ باسى سەرو قىزىانم دىكىرد.. بە ھۆى پەيۋىندىيەكى تەلەفۇنىيەۋە كەمىك سەرقال بووم، كاتىك پەيۋىندىيەكەم كۆتايى ھات، گەنجىك كە پانتۇل ۋ كراسىكى لەبەردا بوو، بىنىمى ۋ ھات بۇ لام ۋ بە گەرمى چاكى ۋ چۆنى لەگەل كىردم.. منىش سلاۋم لىكىردو بە گالتەۋە پىم وت، ئەۋ ھىت ۋ قۆزى ۋ جوانىيە چىيە؟ دەلىى تازە زاۋاى!!

ئەم قسانەۋ ھەندىك قسەى تىرى لەم چۆرەم لەگەل كىرد.. گەنجەكە كەمىك بىدىنگ بوو، پاشان وتى: نامناسى؟! من فلانە كەسەم، ئىستا لەگەل تەرمى باۋكىدا لە ئەلمانىا ھاتوۋمەتەۋەۋ دەمەۋىت لە نىكىرتىن گەشتى فرۇكەدا بەرەۋ رىاز بىچم..

لە راستىدا ۋەكو ئەۋەۋ ۋابوو بەرمىلىك ئاۋى سارد بىكەن بە سەرمدا!! زۆر شەرمەزارو نارەھەت بووم.. باۋكى مردوۋەۋ تەرمەكەى ۋا لە فرۇكەدايەۋ منىش بەم شىۋمىيە گالتەم لەگەل كىردو پىدەكەنىم!! بە راستى شىكى سەير بوۋ!! كەمىك بىدىنگ بووم ۋ پاشان وتە: بە داخەۋە، پىروا بىكە ئاگادارى بارودۇخت نەبووم، چەند زۆڭىكىشە لىرە چاۋمىرىم، خۇدا لە باۋكت خۇش بىت ۋ پاداشتى ئىۋەش بىداتەۋە..

لە راستىشدا من گوناھبار نەبووم، كە ناگام لە بارودۇختى ئەۋ گەنجە نەبوو.. لە رىانمدا كەمىك نەبىت، نەم بىنى بوو، كاتىكىش كە بىنى بووم، بە پانتۇل ۋ كراسەۋە نەمبىنى بوو.. لە جەددەش كاتىك بەۋ جىلۋبەرگەۋەۋ لە ناۋ ئەۋ ھەربالغىيەدا ھات بۇ لام، بە خەيالىمدا نەدەھات كە ئەۋە فلانە كەس بىت.. كەۋاتە كاتىك كە دەتەۋىت گىرگى بە خەلىكى بىدىت، دىبىت غەم ۋ ناخۇشىيەكانىيان، بە غەم ۋ ناخۇشى خۇت

بىزانىت و ھەردەم خىرو خۇشيت بۇيان بوويت..

ھەر لەم روانگەيەو، ھەندىك كۆمپانىيە پېشكەوتوو دەبىنىت، كە بەرپومبەرايەتەكيان ھەيە، بۇ پەيۋەندىيە گىشتەكان، كە كارمەكانى بىرىتە لە ناردنى نامەى پىرۋزبايى و پېشكەش كردنى ديارى لە بۇنەكاندا.. بەم شېۋەيەش ئەو كۆمپانىيە لە لاى خەلكى خۇشەويست دەبىت و ژمارەى ئەندامەكانى زۆرتەر دەبن..

كاتىك كەسەك دېتە شوپىنىكى قەربالغەو شوپىنىكى چۆل نابىنىت، بۇ ئەوۋى دابىنىشەت، تۇش لە تەنىشت خۇتەو جىگەيەكى بۇ دەكەيتەوۋە بانگى دەكەيت و پىي دەلىت، فلانە كەس قەرموو وەرە لىرە دابىنىشە.. دىنبايە ھەست بەوۋە دەكات كە تۆ بايەخت پىداوۋە ئەوساش خۇشى دەوئەت..

پىغەمبەرى خۇداﷺ زۆر گىرنگى بە خەلكى و بە موسلمانان دەدا، ھەر وەك پىشتىر باسمان كىرد، چۆن وازى لە وتارى ھەيىنى ھىناو لە سەر دوانگەكەى ھاتە خوارەو، بۇ ئەوۋى ئامۇژگارى كەسەك بىكات، لەبەر ئەوۋى ئەگەر پىشتگويى بخىستايە، لەوانەيە ھەتا مردن لە سەر ئەو نەزەنيەى بىمايەتەوۋە لە ئاپنەكەى شارمزا نەبووايە..

ھەرودەھا كاتىك پىغەمبەرى خۇداﷺ تەۋقەى لەگەل كەسەكدا بىكردايە، ھەتا ئەو كەسە دەستى پىغەمبەرى خۇداﷺ بەرنەدايە، پىغەمبەرى خۇداﷺ دەستى بەرنەدەدا.. كاتىكىش قەسە لەگەل كەسەكدا بىكردايە، بە تەۋاۋى روۋى تىدەكردو زۆر بە وردى گويى لىدەگىرت و بىدەنگ دەبوو..

ئىزمۇون..

كاتىك خەلكى ھەست بەوۋە دەكەن، كە نىرخيان
بۇ دادەنىتەو گىرنگىيان پىدەدەيت، خۇشيان
دەوئەت و دلو دەروونيان بە دەست دەھىنىت..

با ھەست بىكەن، خىرو خوشى ئەوانت دەۋىت..

ھەر چەندە دىل و دىروونت پىر بىت لە خوشەۋىستى.. ھەر چەندە لە ھەلسوگەۋوت و بەكارھىنانى شارمزاپىيەكانتدا، زياتر راستگۇ بىت.. ھەر چەندە خەلگى زياتر ھەست بەۋە بىكەن، كە تۇ ئەوانت خوش دىۋىت و خىرو خوشىت بۇيان دىۋىت.. ئەۋا زياتر لە لاي خەلگى خوشەۋىست تر دىۋىت و دىل و دىروونىيان داگىر دىكەيت..

پىزىشكىكى ئافرىت ھەبۋو، بەردەۋام عىادەكەى پىر بوو لە نەخۇش.. نەخۇشەكان حەزىيان دىكرد، بۇ چارمەرى نەخۇشەكانىيان سەردانى بىكەن و ھەردەم پىزىشكە ئافرىتەكەيان بە دۇست و ھاورپىيەكى خۇيان دىزانى.. ھەموۋنەمانەش بە ھۇى بەكارھىنانى چەندان ھۇكارو شارمزاپىيەۋە بوو، كە پىزىشكەكە تۋانى بوۋى بە ھۇيانەۋە دىل و دىروونى ئەۋ نەخۇشانە، بۇ لاي خۇى رابىكىشىت..

يەككىك لەۋ ھۇكارو شارمزاپىيانەى كە پىزىشكەكە بەكارى دىھىنا، بىرىتى بوو لەۋەى: لەگەل سىكرىتېرمەكەيدا لە سەر ئەۋە رېككەۋتېۋون، كاتىك نەخۇشېك دىھات بۇ عىادەكە، سىكرىتېرمەكە دىربارەى ناۋى نەخۇشەكەۋە ھەندىك شتى تايىبەت، پىرسىارى لە نەخۇشەكە دىكرد، پاشان لە دۋاى پىنج خولەك، بانگى نەخۇشەكەى دىكرد، بۇ ئەۋەى بىچىتە ژوۋرەۋە بۇ لاي پىزىشكەكە.. سىكرىتېرمەكەش زانىيارىيەكانى لە شىۋەى فۇرمىكا دىدا بە پىزىشكەكە، كاتىك پىزىشكەكە زانىيارىيەكانى نەخۇشەكەى دىخۇپىندەۋە، پىرسىارو ھەۋال پىرسىنى دىربارەى نەخۇشەكەى و مىندالە بىچۈكەكەى و ۋەزىفەۋە كارەكەى لىدەكرد.. نەخۇشەكەش ھەستى بەۋە دىكرد، كە بە راستى ئەم پىزىشكە گىرنگى پىدەدات و خوشى دىۋىت.. ئەۋمنا ناۋى خۇى و مىندالەكەى و جۇرى نەخۇشەكەى ھىشتا لەبىرماۋە، لەبەر ئەۋە نەخۇشەكە ھەز دىكات سەردانى ئەم پىزىشكە بىكاتەۋە..

ئايا بىنىت پىزىشكەكە چەند بە ناسانى دىل و دىروونى نەخۇشەكانى بە دىست ھىنا؟ دىشتۋانى زۇر بە راشكاۋانەۋە بە ئاشكرا خوشەۋىستى خۇت، بۇ كەسانى تر دىرېرېت، جا ئەۋ كەسانە باۋكت، يان داپكت، يان ھاۋسەرمەكت، يان مىندالەكانت، يان دراۋسىۋ ھاۋەلەكانت بن.. ھەست و سۆزى خۇت مەشارەۋە پىيان بلى: خوشم دىۋىت، دىتۋانىت

بېنى بلىيت: تۇ لام خۇشەويست ترى، لە زۆرىك لە خەلكى.. ئەم قەسەپەش نابىت بە درۆ، لەبەر ئەۋەدى ئەم كەسەت خۇشتر دەۋىت، لە ملىۋنەھا كەسى جولەكە.. ئايا وانيە؟! دەى كەسىكى زىرەك و شارمزاو وريابە..

جاريكيان چووم بۇ عومرە، لە كاتى تەۋافو سەفاو مەرۋەدا، دۇعام بۇ ھەموو مۇسلمانان كىرد، كە پەرۋەردگار دامەزراو سەرگەوتوويان بىكات.. پاشان چووم بۇ ئوتىلىك، بۇ ئەۋەدى تيايدا بىمىنەۋە، كاتىك سەرم خستە سەر سەرىنەكەم، نامەپەكى مۇبايلەم نارد بۇ ھەموو ئەو ژمارانەى لە مۇبايلەكەمدا بوون، كە ژمارەيان نىزىكەى پىنج سەد ژمارە دەبوو، تيايدا نوسى بووم (نىستا لە ئەنجامدانى عومرە تەۋاو بوومو خۇشەويستانم وە بىرھاتەۋە، كە تۇش يەككىكى لەو خۇشەويستانەو لە بىرم نەگردوۋى و دۇعاى خىرم بۇ كردوۋى)..

بە راستى كاريگەرىيەكى زۆر زۆرى ھەبوو، ھەيان بوو بەم شىۋە ۋەلامى دامەۋەو نوسى بوۋى: سويند بە خدا كاتىك كورته نامەكەتم خويندەۋە، دەستم كىرد بە گريان.. سوپاست دەكەم كە منت لە ياد بوۋە.. يەككىكى تريان نوسى بوۋى: سويند بە خدا نازانم چۆن ۋەلامت بدەمەۋە، بەلام ھەر ئەۋەندە دەلىم: خوداى گەرە پاداشتى بەخىرت بداتەۋە.. كەسىكى تريان نوسى بوۋى: داۋاكارم خوداى پەرۋەردگار دۇعاو پارانەومكانت ۋەربگرىت.. سويند بە خدا ئىمەش ھەرگىز لە يادت ناكەين..

بە راستى ئىمە پىۋىستان بەۋە ھەپە، كە يادى خەلكى بىننەۋە، كە خۇشمان دەۋىن و سەرقالىەكانى دونيا، ئەۋانمان لەياد ناكەن.. بە ھەمان شىۋە نامەكەى پىشۋو، دەتۋانى لە نىۋان بانگو قامەتدا، يان لە كۇتا كاترۇمىرى رۇژى ھەپنىدا، كە دۇعاو پارانەۋميان تيادا ۋەربگرادە، بە دۇستو خۇشەويستانت بلىيت: ئىۋەم لە يادبوۋەو دۇعام بۇ كردوون.. خۇ ئەگەر لەم كارمشتا نىەتت باش بىت، ئەۋا نابىتە ھۆى رووپامايى، بەلگو دەپىتە ھۆى زىاد كىردنى سۆزو خۇشەويستى لە نىۋان تۆۋ ئەۋ كەسانەدا..

لە يادەم، جاريكيان لە خىۋەتگەپەكى ھاۋپنەدا، لە شارى تائىف و تارىكم پىشكەشى كۆمەلىك گەنج كىرد، كە چاكەو دىسۆزى لە روخسارياندا ديار بوو، تەنھا ھەندىك گەنج نەبىت، لە دەۋرى خىۋەتگەكە خەرىكى يارى و گالتەۋگەپ بوون.. وتارەكەم پىشكەش كىرد، پاشان گەنجەكان لە دەۋرم كۆبوۋنەۋەو چاك و چۇنىيان لەگەل دەكردم، لە نىۋانياندا گەنجىك ھەبوو، پانتۇلىكى تەسكى لە پىدا بوو، سەرو قىزى بە شىۋەپەكى

سەير چاڭ كۆر بۇو.. ھاتە پېشەۋى سالاۋى كۆر سۇپاسى كۆر، مەنىش زۆر بە
گەرمۇگۆرى ۋەلاۋى سالاۋەكەيم داپەۋى بە تۇندى دەستىم گۆشى ۋە پېم ۋە: رۇخسارت
لە كەسكى بانگخۇز دەجىت، گەنجەكەش زەردەخەنەبەكى كۆر رۇپىشت..

دۇاى دۇو ھەفتە لەپەر پەپەندىكەم پېۋە كرا، كەسكى بۇو دەپۋەت: نامناسىت؟
پاشىخ مەن ئەۋ كەسەم كە پېت ۋەم: رۇخسارت لە كەسكى بانگخۇز دەجىت، سۇپەند بە
خۇدا بە ۋىستى پەروەردگار دەپم بە بانگخۇز.. پاشان باسى ئەۋەى بۇ كۆر، لە دۇاى
ئەۋەى ئەۋ قەسەپەى ئەۋ رۇژە، كە پېم ۋەتۇو، رۇخسارت لە كەسكى بانگخۇز دەجىت،
چ ھەستو سۆزىكى بۇ دروست بۇۋە!!

ئايا نابىنىت دەربېرىنى ھەستو سۆزو خۇشەۋىستى راستەقىنە، چ كاريگەرپەكى
ھەپە؟! پېغەمبەرى نازىز ﷺ بە رەۋىشتو ئاكارە ناۋازەكانى دىۋ دەروۋى خەلىكى بە
دەست ھېنا..

ئىمامى ئەبۇبەكرو عومەر (خۇدايان لى رازى بېت) دۇو ھاۋەلى گەۋرە بە ناۋبانگو
بەپىز بۇون، ئەم دۇو ھاۋەلە لە ئەنجامدانى خېرو چاكەدا، پېشپىكىيان دەكۆر.. ئەلام
زۆربەى كات ئىمامى ئەبۇبەكرو ﷺ پېش ئىمامى عومەر ﷺ دەكەۋت.. كاتىك ئىمامى
عومەر ﷺ دەپۋىست زۇو بېجىت بۇ مەزگەۋت، سەپىرى دەكۆر ئىمامى ئەبۇبەكرو ﷺ پېش
ئەم لە مەزگەۋت نامادە بۇۋە.. كاتىك دەپۋىست ھەزارىك تېر بىكات، يان شەۋنۇپىز بىكات،
دەپىبىنى ئىمامى ئەبۇبەكرو ﷺ لە مېژە ئەم كارانەى ئەنجام داۋە پېشى كەۋتۇۋە..

رۇژىك پېغەمبەرى خۇدا ﷺ داۋاى لە مۇسلمانان كۆر، خېرو خېرات بىكەن ۋە
بەخىش، بۇ ئەۋەى پېۋىستى مۇسلمانان پېر بىكەنەۋە بىرسى ۋە ھەزارەكان تېر بىن..
لەم كاتەدا ئىمامى عومەر ﷺ بىپارىدا نىۋەى مالاكەى بىكات بە خېرو پېشكەشى
مۇسلمانانى بىكات، ھەر بۇپە لە دلى خۇدا ۋە: ئەمىرۇ پېش ئەبۇبەكرو دەدەمەۋە
پېشى دەكەۋم..

ئىمامى عومەر ﷺ بە نىۋەى مالاكەپەۋە ھات بۇ خىزمەت پېغەمبەرى خۇدا ﷺ..
پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دەپزانى ئىمامى عومەر ﷺ لەم كاتەدا چ پىرسىارىكى
پېخۇشە، ھەر بۇپە پىرسىارى لىكۆرۋە ھەرمۇۋى: عومەر جىت بۇ مالو مىندالەكانت
جېھىشتۇۋە؟

ئىمامى عومەر ﷺ لە ۋەلامدا ھەرمۇۋى: ئەى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ چەندەم

هېناو، ئەومندەم بۇ جېھېشتوون.. ئىمامى عومەر ر.ھ.ا. لە لای پېغەمبەرى خودا ﷺ دانىشتو چاومرپى ئىمامى ئەبوبەكرى ر.ھ.ا. دىمكرد..

بەلى.. ئىمامى ئەبوبەكرى ر.ھ.ا. ھات، مال و سامانىكى زۆر گەورەى لەگەل خۇيدا هېناو لە بەردەم پېغەمبەرى خودا ﷺ داپنا.. ئىمامى عومەر ر.ھ.ا. لە جېگەكەى خۇى ھەستاو سەپىرى بەخشىنەكانى ئىمامى ئەبوبەكرى دىمكردو گوڭشى لە وتووڭزى نيوان ئەوو پېغەمبەرى خودا ﷺ گرت، كاتىك پېغەمبەرى خودا ﷺ پىرسىارى كردو فەرمووى: ئەبوبەكر جېت بۇ مال و مندالەكانت جېھېشتوو؟ ئىمامى ئەبوبەكرى ر.ھ.ا. لە وەلامدا فەرمووى: ئەى پېغەمبەرى خودا ﷺ خودا پېغەمبەرەكەىم بۇ جېھېشتوون، بەلام مال و سامانەكەم ھەموو هېناو..

بەلى.. چوار يەكى يان نيوەى يان سى يەكى مالەكەى نەھىنا، بەلكو ھەمووى هېنا.. ئىمامى عومەر ر.ھ.ا. ھىچى پى نەوترا، جگە لەوەى فەرمووى: ھەرگىز ناتوانم پېش ئەبوبەكر بىكەوم..

رۆژىك پېغەمبەرى خودا ﷺ پېشتوڭزى بۇ موسلمانان دىمكرد، نوڭزەكەى شىومىەك لە پەلە كردنى پىوە ديار بوو.. كاتىك نوڭزەكە كۆتايى ھات، پېغەمبەرى خودا ﷺ سەرسامىەكى بە روخسارى موسلمانانەوە بىنى، بۆيە پىرسىارى كردو فەرمووى: وا دىزانم سەرسامىەكتان پىوە ديار بىت، لەوەى كە نوڭزەكەم كورت كىردەومو دىڭزەم پېنەدا.. ھاوەلان فەرموويان: بەلى، ئەى پېغەمبەرى خودا..

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى: كاتىك گوڭم لە گىرمانى مندالىك بوو، بەزمىيەم بە دايكىدا ھاتەومو نوڭزەكەم كورت كىردەومو..

نايا بىنىت پېغەمبەرى خودا ﷺ چۆن خۆشەويستى خەلكى بە دەست دەھىنىت؟ نايا بىنىت ئىمامى ئەبوبەكرى ر.ھ.ا. و ئىمامى عومەر ر.ھ.ا. بە ھۆى داوايەكى پېغەمبەرى خودا ﷺ چۆن مال و سەرەت و سامانەكەيان پېشكەشى موسلمانان كىرد؟

تۆ بى تىمنا نىت..

ھەستو سۆزت پىشان بىدەم بە راشكاوانە بلى: خۆشم دەوڭىتو خۆشچالەم بە دىدارتو تۆ كەسىكى زۆر بە نرخى لە لام..

ناوەكان لەبەر بکە..

لەبەرکردنی ناوی خەلکی، شیوازیگە لە گەرنگی پێدانیان.. چەند جوانە، کاتیگ لە شوپنیکى وەك بانك، یان فرۆگە، یان میواندارىەکی گشتیدا، بە کەسیگ دەگەیت و سەرمەتای بەکتر ناسینیک لە نیوانتاندا دروست دەبیت، پاشان دواى مامۆستایەك لە شوپنیکى تردا دەبینیتەووەو سلاوى لێدەگەیت و پێى دەلێیت: سلاوت لى بێت فلانە کەس.. بێگومان خۆشەویستیت لە دایدا چەکەرە دەکات، لەبەر ئەوەى بە ناوەگەى خۆیەووە سلاوت لێکرد..

کاتیگ لەگەڵ کەسیگدا بە پەك دەگەیت و بە ناوەگەى خۆیەووە بانگی دەکەیت، ئەو کەسە ھەست بەو دەکات، کە گەرنگیت پێداووەو لە پانت نەکردووە.. جیاوازی بکە لە نیوان ئەو مامۆستایەى کە ناوی قوتابىەکانى لەبەر دەکات، لەگەڵ ئەو مامۆستایەى کە گەرنگی بە ناوی قوتابىەکانى نادات و لەبەریان ناکات.. کاتیگ مامۆستایەك بە ناوی خۆیەووە بانگی قوتابىەگەى دەکات و دەلێت: ئادەى فلان ھەستە، زۆر جیاوازی لەوێ کە تەنھا بلیت: ئا دەى ھەستە..

لە وەلامدانەوێ مۆبایل و تەلەفۆنیشدا، ئەو کەسەى کە پەيوەندى پێو دەکەیت، پێت خۆشە بە ئەو یان بە بەلێ وەلام بداتەووە، یان ناوت بەیئیت و بلیت: سلاو محمد...؟! بێگومان کاتیگ ناوت دەیئیت، بێش گویت، دلت دەبیستیت..

زۆر جار کاتیگ لە وانە و تەنەو تەواو دەبێ، زۆرێک لە قوتابىەکانم قەرمبالغى دروست دەکەن و تەوھەو سلاوم لێدەکەن.. منیش زۆر گەرنگی بە ناوەکانیان دەدەم و پێیان دەلێم: ناوی بەرپرت؟ خودا پارێزراوت بکات، بەرپرت..؟ پرسىارى ناوی ھەموویانم دەکرد، بۆ ئەوێ بزانیت کە گەرنگی پێدەدەم، ئەوانیش بە روویەکی خۆشەووە وەلامیان دەدامەووەو دەیان وت: بۆى خۆت زیاد.. کۆرى خۆت یاسر..

لە یادە رۆژێک لە دواى چاکى و چۆنى، قوتابىەکانم رۆیشتن، پاشان پەکیکیان بە ھۆى پرسىارىگەووە گەراپەووە، کاتیگ گەیشتە لام، پەکسەر وتم: سلاو خالد.. روخسارى گەشاپەووەو وتی: ماشاءالله، چۆن ناوم دەزانیت؟!

ھەر بۆیە خەلکی بە شیومەیکى گشتى، ھەموو ھەز دەکەن بە ناوی خۆیانەووە بانگ بکەن.. ناشکراپە ئەو کەسانەى لە بواری سەربازیدا کار دەکەن، زۆر جار ناویان لە سەر پارچە کانزایەك دەنوسریت و لە سەر سنگیان ھەلدەواسریت.. جارێکیان لە سەربازگەکاندا وتاریکم پێشکەش

کرد.. لە دواى وتارمكە، كەسانىكى زۆر ھاتن بۇ ئەۋەدى سلاۋو چاك و چۆنىم لەگەل بىكەن، بەلام كەسىك لىم نزيك دەبۆۋە شەرمى دىكردو دور دىكەوتەۋە.. ئاورم بۇ داپەۋە سەپىرى ناۋمكەمىم كرد، كە بە سەر سىگىۋە بوو، پاشان دەستەم بۇ درېژ كردو بە ناۋمكەى خۆپەۋە بانگم كردو سلاۋم لىكرد.. روخسارى گۆراۋ سەرسام بوو.. زەردەخەنە كەۋتە سەر لىۋى و دەستى درېژ كردو وتى، ھا!! چۆن ناۋمكەمت زانى؟

منىش وتم: بىرام.. ئەو كەسانەى خۆشمان دەۋىن، پىۋىستە ناۋمگانىشان بزانين.. ئەم قسانە كارىگەرىيەكى زۆرىان لە سەر دروست كرد..

زۆرىك لە خەلكى ھەز دىكەن ناۋى كەسانىكى زۆر لەبەر بىكەن.. ھۆكارمىكانى لە بىر چوونەۋەدى ناۋمگانىش، يان نەتوانىنى لەبەر كىرەن زۆر، لەۋانەش: گىرنگى نەدان بە كەسانى بەرامبەر، لە كاتى يەكتر بىنەندا.. ھەرومە سەرھال بوون، لە كاتى يەكتر ناسىندا، يان گۆى نەدان بە ناۋى كەسى بەرامبەر.. ھەرومە بۇچوونى جىاۋاز دەربارەى كەسى بەرامبەر، ۋەك ئەۋەدى باۋمىرت ۋا بىت، جارىكى تر ئەو كەسە نابىنەتەۋە بە خۆت بلىيت: ئىتر چ پىۋىستە ناۋمكەى لەبەر بىكەم؟ يان كەسى بەرامبەر كەسىكى ناساى بىت و گىرنگى پىنەدەيت ۋا باۋمىرت ۋا بىت، ھەرگىز كارىكت پىى نابىت، ھەتا ناۋمكەى لەبەر بىكەيت..

چارەسەرىش بۇ لەبەر نەچوونەۋەدى ناۋمگان، بە چەند رىگەيەك دەبىت، لەۋانە: گىرنگى زۆر بە ناۋمگان بدەيت ۋا باۋمىرت ۋا بىت، پاش چەند خولەكىكى تر پىرسىارت دەربارەى ئەو ناۋمە لىدەكەن.. ھەرومە كاتىك ناۋى كەسى بەرامبەر گۆى لىدەبىت، ھەول بدەيت بە وردى دىقەتى شۆۋە روخسارى بدەيت.. ھەرومە سەپىرى شىۋازى گىفت وگۆ كىردى بىكەيت ۋا سىروشتى كەسەكە لە خەيالتدا تۆمار بىكەيت.. ھەرومە لە كاتى گىفت وگۆ كىردى، ھەول بدە چەند جارىك ناۋمكەى دوبارە بىكەم، ۋەك ئەۋەدى پىى بلىيت: ۋايە ئەحمەد..؟ گۆيت لىمە ئەحمەد..؟ لەگەلمەدى ئەحمەد..؟ ئەم دوبارە كىردەۋەدى ناۋ، شىكىكى زۆر گىرنگە.. ھەر بۆيە ئەگەر لە ناپەتە پىرۋىمىكانى قورنان ورد بىتەۋە، دەبىنەت پەرومىرگار لە چەندان شۆپىندا پىغەمبەران بە ناۋمىكانى خۆپانەۋە بانگ دىكات، بۇ نەۋە: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَعْرِضْ عَنْ هَذَا...﴾ ﴿١٧﴾... ﴿قَالَ يَسُوعُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ...﴾ ﴿١٨﴾... ﴿يَدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ...﴾ ﴿١٩﴾..

بى كورتى..

بە لەبەر كىردى ناۋمكەم بانگ كىردىم بە ناۋى خۆمەۋە، ۋام لىبىكە ھەست بىكەم گىرنگىم پىدەدەيت، بۇ ئەۋەدى منىش خۆشەم بوۋىت..

مۆز دەدەرۇ پوۋخۇش بە..

زۆرىك لەۋ ھەنسۇكەۋت و كارانەى كە رۇژانە نەنجاميان دەدەين، لە پېناۋى خەلكىدايە، نەك لەبەر خۇمان.. كاتىك بانگ دەكرىت يۇ مىوانداريەك، جوانترىن جلۋبەرگ لەبەر دەكەيت، ئەمەش لەبەر ئەومىيە كە سەرنجى خەلكى بە لاي خۇتدا رابكىشيت، نەك لەبەر رازى كردن و سەرنج راكىشانى خۇت بۇ خۇت..

كاتىك خۇت ئامادە دەكەيت بۇ ئەۋەى مىواندارى كەسانىك بىكەيت، زۇر ھەۋلى جوان كردنى بەرپومبىردنى مىوانداريەكە دەدەيت، ئەمەش بۇ راكىشانى سەرنجى خەلكى، نەك لەبەر خۇت، بەلگەشمان ئەومىيە، ئەۋەندەى گىرنگى بە ژوورى مىوان دەدەيت، ئەۋەندە گىرنگى بە ژوورەكانى ناۋەومو ژوورى مەنئالەكانت نادەيت!!

كاتىك مىواندارى كەسىك دەكەن، خۇت و ھاۋسەرمەكەشت زۇر گىرنگى بە خواردن و رازاندەۋەى خوانەكەتان دەدەن!! ھەتا مىوانەكانىستان زىاتىر جىگەى بايەخ و گىرنگى بن، زىاتىر ئىۋەش خۇتان بۇ ئەۋ پىشۋازى و مىوانداريە ئامادە دەكەن.. كاتىكىش كەسانىك باسى جوانى جلۋبەرگەكانمان، يان رازاۋمىي مائەكانمان، يان بەلەزمتى خواردنەكانمان دەكەن، زۇر دلخۇش و ئاسودە دەيىن..

پېغەمبەرى خودا ﷺ دەفەرمۇيت: «وليات الناس الذي يحب ان يأتوا إليه».. واتە: (بەۋ شىۋمىيە ھەنسۇكەۋت و مامەلە لەگەل خەلكىدا بىكە، كە ھەز دەكەيت مامەلەۋ ھەنسۇكەۋت لەگەل بىكەن)..

چۇن؟! كاتىك ھاۋرىيەكت دەيىنى، جلۋبەرگىكى جوانى لەبەردايە، پىي بلى: ماشاءالله! ئەمىرۇ چەند جوانىت!! دەلىي تازە زاۋايت!!

كاتىك كەسىك سەردانت دەكات و بۇنىكى خۇشى لە خۇى داۋە، دەستخۇشى لى بىكەۋ بلى: چەند بۇنىكى خۇشە!! چۈنكە بە دلنپايەۋە، بۇ تۇ خۇى بۇنخۇش كىردوۋە.. كاتىك كەسىك بانگت دەكات بۇ مىوانداريەك، سوپاسى بىكە، چۈنكە بە دلنپايەۋە دايكى يان خوشكى يان ھاۋسەرى ئەۋ كەسە، بە ئامادەكردنى ئەۋ خواردن و مىوانداريەۋە مەندوۋ بوون و چەندەن كاتىرمىريان لە چىشتخانە بەسەربىردوۋە، بۇ ئەۋەى خواردنىكى باش بۇ تۇ دروست بىكەن..

كاتىك سەردانى مالى يەككەك لە ھاورپىكانت دىمكەيت و دىمىنىت بە شىۋازىكى جوان كەلۈپەلەكانى مالىھومىيان رېك خستوو، سەرسامى خۇت دىمىرپەو پىيان بلى؛ بە راستى بە شىۋازىكى جوان مالىھەكەتان رېك وپىك كىردوو، بەلام ناگاداربەو لە سنورى خۇى زياتر، زىادىمىرەوى مەكە لە دىمىرپىنى سەرسامى خۇت، چونكە زىادىمىرەوى كىردن لە پىاھەلداندا، وەكو گالتەجارپىيەكى لىدېت و كەسى بەرامبەر وا دىزانىت گالتەى پىدەمكەيت..

كاتىك لە دانىشتىكى گشتىدا نامادە دىمىت و كەسىك لە نامادەمىووان دىمىنىت، كە زۇر بە لىھاتووى و شارمىزايىھەو، سەرنجى نامادەمىووانى بە لاي خۇيدا راكىشاھو دانىشتەكەى گەرم وگور و خۇش كىردوو بوومتە ھۇى دلخۇشى نامادەمىووان، ئەوا لە كاتى ھەستان و مالىئاواپىدا دىمىتى بگرمو بلى؛ ماشاءالله..!! بە راستى لىھاتووىت..!! دانىشتەكەت خۇش كىرد..!! نەم قىسمو ھەلسوكەوتانە تاقى بگەرمو، بزانە چۇن خۇشەويست دىمىت..

كاتىك ھەلۋىستىكى جوان دىمىنىت، وەك دىمىت ماچ كىرنى باوكىك لە لايەن كورمەكەيھەو، يان كاتىك كورپىك دىمىنىت، نەمەل يان پىلاو بۇ باوكى دادىنىت، ستايشى بگەو پىايدا ھەلۋىستە نافرەينى بگە.. ھەرومەھا كاتىك ھاورپىيەكت دىمىنى، زۇر گىرنكى بە مىندالەكانى دىمىت، يان زۇر بايەخ بە مىوانەكانى دىمىت، نافرەينى بگەو زياتر ھانى بدە.. ھەول بدە نەمەى لە دىروونتدا ھەيە، كاتىك كە دىمەوت ستايشى كەسىك بگەيت، دىمىر بىرەو شەرم مەكە.. كاتىك سوارى ئۆتۈمبىلى ھاورپىيەكت، يان سوارى تەكسىيەك دىمىت و تىبىنى ئەو دىمكەيت كە زۇر بە باشى ئۆتۈمبىلەكەى بە پاك و خاوينى راکرتوو، يان شۇفىرىيەكەى زۇر سەركەوتوو، دىمىتخۇشى لىبگەو زياتر ھانى بدە..

لەوانەيە پىم بلىيت، ئەم شتانە زۇر ئاساپىن!! راست دىمكەيت، بەلام زۇر كارىگەرىيان ھەيە، لەبەر ئەو زۇر چار خۇم ئەم ھەلسوكەوت و شارمىزايىانەم لەگەل كەسانىكى زۇردا تاقى كىردۈتەو، لەگەل گەورمو بچوكدا.. لەگەل كىركارو مامۇستادا.. بەلكو لەگەل كەسانىكىشدا، كە خاومنى پەلەوپايەى گەورمىش بوون، باشان بىنىم كارىگەرى سەرسورھىنەريان لە سەر دروست كىردوون، بە تايىبەت لە ھەندىك كاروباردا، كە خەلگى چاومىن پىرۇزبايىان لىبگەيت..

تازە زاوايەك، چەند رۇژىكە ھاوسەرى گواستۈتەو، يان كەسىك پىروانامەيەكى بەرز بە دىمىت دىمىنىت، يان خانوويەكى تازە دروست دىمكەت، ھەموو ئەمانە چاومىن بە چەند وشەيەكى جوان، پىرۇزبايىان لىبگەيت.. دى ئەوان چاومىن چى لە تۇ دىمكەن،

ئەومىيان بۇ ئەنجام بىدەو بەو زمانە بدوى كە پىيان خۇشە..

نامۇزايەكى گەنجەم ھەبوو، بە ناوى عبدالمجيد، دواى تەواوكردىنى قۇناغى ئامادىيى،
داواى لىكردم لەگەلىدا بىچەم بۇ زانكۇ، بۇ ئەوۋى ناوى تۇمار بىكات.. بەيانىەمكىان پەيوەندىم
پىۋە كىردو بە ئۇتۇمبىلەكەم چووم بۇ مالىيان، بۇ ئەوۋى لەگەل خۇم بىبەم بۇ زانكۇ..

نامۇزاكەم ھەستىكى تاپبەتى ھەبوو، لەبەر ئەوۋى بەرەو قۇناغىكى تازەى ژيانى
دەچوو.. بىرى لەو كۆلىژە دىكردەو، كە وەرى دىگرىت.. كاتىك سەرگەوتە ناو
ئۇتۇمبىلەكەمەو، يەكسەر بۇنىكى زۇر قورس، بلاوبۇۋە.. وا ديار بوو شوشە بۇنەكەى
بە تەواوى بە سەر جىل و بەرگەكانىدا رژاند بووا! بە راستى خەرىك بوو بەو بۇنە
بىخنىكەم!! جامەكانى ئوتۇمبىلەكەم كىردەو، بۇ ئەوۋى كەمىك ھەناسە بىدەم!! ھەستەم

كىرد ئەو ھەژارە لە خۇگۇرپىن و خۇبۇنخۇش كىردىدا، زىادەرەوى كىرد بوو..

بە ھەر حال ئاورم بۇ دايەوۋە بە زىردەخەنەيەكەوۋە پىم وت: ماشاءالله!! ئەم بۇنە
خۇشە چىيە!! دىترىسم كاتىك راگرى كۆلىژ، بۇنى ئەم بۇنە خۇشە بىكات، يەكسەر و بە
خىرايى و بە دىنگىكى بەرز ھاوار بىكات و پىت بلىت، ئەوا وىرگىرايت..

بەم قىسانەى من زۇر خۇشحال بوو.. رىنگ و پوخسارى گەشاىەوۋە زۇر بە دلخۇشەوۋە
وتى: سوپاست دىكەم.. بىروا بىكە ئەم بۇنە، بۇنىكى زۇر گران بەھاىەو زۇر بەكارى
دەھىنەم، بەلام خەلكى ھەستى پىناكەن، پاشان بۇنى جىل و بەرگەكانى كىردو وتى: توخوا
بە راست، بۇنىكى خۇشەم ھەلېژاردوۋە ھەستىكى جوانم ھەيە!!

لە دواى تىپەر بوۋنى يانزە سال بە سەر ئەم پروداۋەداۋ دواى ئەوۋى نامۇزاكەم كۆلىژى تەواو
كىردو دامەزرا، ھەلۇيىستەكەى ھەر لە ياد مابوو، زۇر جارىش بە گالتەوۋە بىرى دەخستەوۋە..
بەلى.. بە دەست ھىنانى خۇشەوۋىستى خەلكى و جۇلاندنى ھەست و سۆزىان كارىكى
زۇر ئاسانە.. بە دلنپايشەوۋە پىغەمبەرى خوداﷺ لە بەكارھىنانى شارمزاىيەكان و بە
دەست ھىنانى خۇشەوۋىستى خەلكىدا، لە ھەموو كەس شارمزاىرو بە تواناتر بوو..

كاتىك ئازارو نارەحەتىەكانى مۇسلمانان، لە مەككە زىادىان كىرد، مۇسلمانان بەرەو
شارى مەدىنە كۆچىان كىردو مال و خالىيان ھەموو جىھىشت، يەككىش لەو مۇسلمانە
كۆچكەرانە، عبدالرحمانى كورى عەوف بوو..

عبدالرحمن ﷺ بازرگانىكى گەورەى شارى مەككە بوو، بەلام زۇر بە ھەژارى و
نەدارى ھات بۇ شارى مەدىنە.. وەك چارەسەرىكى خىراى كىشەى ھەژارى مۇسلمانە
كۆچكەرەكان، پىغەمبەرى خوداﷺ ھەستا بە دروست كىردى براىەتى، لە نىوان ھەر

موسلماننىكى كۆچكەرو موسلماننىكى پشتيوانانى شارى مەدينە..

عبدالرحمن و سەعدى كۆرى پەبىيى ئەنصارىش، بوون بە براى يەكتر.. ئەو موسلماننە بە راستى براى راستەقىنەى يەكتر بوون، دل و دمروونيان پاك و خاوين بوو، ھەر بۆيە سەعدى ﷺ بە عبدالرحمانى فەرموو: براگەم، من دمولەمەندترين كەسى شارى مەدينەم، مال و سەرومت و سامانەگەم دەگەم بە دوو بەشەو، بەشېكىيان بۇ تۆو بەشېكىيان بۇ خۆم.. دوو ھاوسەرىشم ھەيە، گاميانت دمويت، تەلاقى دمدەم و پاشان لىتى مارە دەگەم.. عبدالرحمن ﷺ لە وەلامدا فەرمووى: خوداى پەرومردگار خىروبىرى خۆى بە سەر مال و خىزان و سەرومت و سامانتدا بىرېزى، تەنھا داواى ئەومت لىدەگەم رېنمايىم بگەيت و بازارم نىشان بدە..

راستە عبدالرحمن ﷺ مال و سەرومت و سامانەگەى جېھىشتوووم ھەزار كەوتوو، بەلام خاومن ژىرى و شارمزايبەگى بازارگانى فراوان بوو..

بەلى.. عبدالرحمن ﷺ رېگەى بازارى گرتە بەرو دەستى بە كرىن و فروشتن كرد.. بەرە بەرە ھەندىك سەرومت و سامانى كۆكردموم ھاوسەرى مارە كرد، پاشان سەردانى پېغەمبەرى خوداى ﷺ كرد، لەم كاتەدا عبدالرحمن ﷺ لەبەر ئەودى تازە زاوا بوو، بۆنى زمغەرانى لىدەھات، كە بۆنىكى ئافرمتانەيەو كەسانى تازە زاوا، ئەو بۆنەى تازە بووكيان لىدەت..

پېغەمبەرى خوداى ﷺ لە ھەلىك دەگەرا بۇ ئەودى دلەكان كەمەندكىش بكات و خوشەوستيان بە دەست بەيىت، كاتىك ھەندىك گۆرانكارى بە عبدالرحمانەوە بىنى، فەرمووى: ھەوال و دەنگوباس جىە؟!

عبدالرحمانىش ﷺ بە روخسارىكى گەشاوودە وەلامى داپەوودە فەرمووى: ئەى پېغەمبەرى خوداى ﷺ ئافرمتىكى خەلكى شارى مەدينەم مارە كردوو.. پېغەمبەرى خوداى ﷺ سەرى سورماو لە دلى خۆيدا دمىوت: چۆن توانيويەتى ژن مارە بكات، لە كاتىكدا ماومىەكى كەمە كۆچيان كردوو بە مەدينە! پاشان پىي فەرموو: ئەى چىت بۇ كرد بە مارمى؟

عبدالرحمن ﷺ فەرمووى: بە ئەندازەى ناوكى خورمايەك ئالتونم بۇ كرد بە مارمى.. پېغەمبەر خوداى ﷺ ويستى زياتر دلخۆش و كامەرانى بكات، ھەر بۆيە پىي فەرموو: بەو بۆنەيەوە ميوانداربىەك پىك بەيىنەو خواردن بدە بە ميوانەكان.. پاشان پېغەمبەرى خوداى ﷺ لە پەرومردگار بۆى پاراپەوودە داواى كرد خىرو بەرمەكت بە سەر مال و بازارگانىەكەيدا بىرېزىت..

عبدالرحمن ﷺ دىمقەرمۇيت: سۇپاس بۇ خۇدا خىروپىرىكى زۆرۈم بە سەردا پۇشا،
ھەتا وام لىھات ئەگەر دەستىم بىردايە بۇ بەردىك و بەرزىم بىردايەتەو، ھىواو گومانىم
وابوو، زىرو زىوى لە ژىردا بىت.

پىغەمبەرى خۇدا ﷺ دىلى ھەزاران و بىنەوايانىشى خۇش دەکردو گىرنگى پىدەدان و
واى لىدەکردن، كە ھەست بە بوونى خۇيان بىكەن. كاتىك يەككى ھەزار ديار نەبووايە،
بە چاكە باسى دەکردو كىرمەو باشەكانى بىرى نامادەبووان دەھىنايەو ھانى دەدان،
ھەمان كارى ئەو كەسە ئەنجام بىدەن.

لە شارى مەدینە، ئافرىتىكى رەش پىستى چاكەكار ھەبوو. ئەم ئافرىتە مزگەوتە
پىرۇزەكەى پىغەمبەرى خۇدا ﷺ كىك دەدا. پىغەمبەرى خۇدا ﷺ زۆر جار كارى
ئەم ئافرىتەى دەبىنى، چەند رۇژىك ئەم ئافرىتە ديار نەما، پىغەمبەرى خۇدا ﷺ
پىرسىارى ئافرىتەكەى كرد.

ھاوەلان قەرموويان: ئەى پىغەمبەرى خۇدا ﷺ ئەو ئافرىتە كۆچى دوايى كرد.

پىغەمبەرى خۇدا ﷺ قەرمووى: ئەى بۇ پىتان نەوتەم؟

ھاوەلان قەرموويان: ئەو ئافرىتە لە شەودا كۆچى دوايى كرد، ھەزىمان نەكرد بە

خەبەرت بېيىن.

كارى ئەو ئافرىتە ھەر چەندە بچوك بوو، بەلام لە لاي پەرومردگار گەورەو مەزىن
بوو، ھەر بۆيە ھەرچەندە تازە ئافرىتەكە نىژرابوو، بەلام پىغەمبەرى خۇدا ﷺ سور
بوو لە سەر ئەوۋى نوپۇشى لە سەر بىكات، ھەر بۆيە قەرمووى: گۆرەكەيم نىشان بىدەن،
ھاوەلان لەگەلىدا رۇيشتن، ھەتا بىردىيانە ديار گۆرەكەو پىغەمبەرى خۇدا ﷺ نوپۇشى
لە سەر كرد، پاشان قەرمووى: ئەم گۆرە زۆر تارىكە، بەلام پەرومردگار بە ھۆى ئەم
نوپۇشى مەنەو روناكى دەكاتەو.

توخۇدا پىرسىارىكت لىدەكەم، ئەوانەى نامادەى ئەم نوپۇزە بوون لە خىزمەتى
پىغەمبەرى خۇدا ﷺ، دەبىت چ ھەست و سۆزىكىيان لەلا دروست بوو بىت؟ دەبىت
چۆن ھەوليان دابىت، ھەمان كارى ئەو ئافرىتە، يان كارى گەورەترىش ئەنجام بىدەن؟
دەمەوېت بە گۆيچەكتەدا بچىرپىنەم و پىت بلىم: ئاگاداربەو گىرو كلىپەى ئەو شارمزاىى و
لىھاتوويپەى كە ھەتە، نەپەلى كەسانىكى رۇخىنەر خامۇشى بىكەن! كەسانىك كە
ھەر چەندە پىاياندا ھەلبىدەمىت و گىرنگىيان پىبىدەمىت و ھانىيان بىدەمىت، كە چى ھىچ
كارىگەرپەكىيان لە سەر دروست نابىت، يان كەسانىك ھەن وەلامى و تە جوان و ناسكەكانت

بە قىسەى رەقو ناخۇش دەمەنەو، بە ھەندىك قىسەو گوشتارىش دەدوین، نە بۇنيان ھەيەو نە تامو نە رەنگ!!

گەنجىك دەناسم بانگ كرا بوو بۇ ميوانداریهكى زۆر گەورە.. گەنجەكە دەچىت بۇ بازارو لە رېگە دەچىتە دوكانىكى بۇن قىرۇشەومو وا خۇى دىمردەخات، كە دەمىەوئىت بۇن بىكرېت، دوكاندارمكەش زۆر بە دەورىدا دىتو دەچىتو چەندەن بۇنى گران بەھای پىشان دەداتو لەگەل پىشانەکانىشدا، بۇنىش لە چلو بەرگى گەنجەكە دەدات، بۇ نەوہى ھەزى بە كاميان بىت، ئەوہيان ھەلېرېرېتو بىكرېت..

كانىك چلو بەرگى گەنجەكە بە چەندەن بۇنى گران بەھا بە تەواوى بۇنخۇش دەبىت، بە دوكاندارمكە دەلېت: سوپاست دەكەم، ئەگەر ھەزم بە يەككىيان كىرد، دوايى دەگەرېمەو.. گەنجەكەش بە پەلە بەرەو ميوانداریهكە دەكەوئىتە رى، لە ترسى نەوہى نەومكو بۇنە خۇشەكەى نەمىنىت.. بۇنىش، چ بۇنىك؟! رۆژە رېيەك دەرۇيشت، گەنجەكە دەگاتە شوپنى ميوانداریهكەو لە تەنىشت كەسىكەو دەدەنىشېت.. كەسەكەى تەنىشتى ھىچ ھەستىك دەرنا بىرېت دەربارەى ئەو ھەموو بۇنە خۇشەى كە لىى دىت، بە يەك وتەش نايدوئىنىت!!

گەنجەكە خۇى بۇ ناگىرېتو بەوہى تەنىشتى دەلېت: ھەست بە ھىچ بۇنىكى

خۇش ناكەپت؟!

نەوېش دەلېت: نەخىر..

گەنجەكەش دەلېت: كەواتە بە دۇنياپيەو لوتت گىراو..!!

كەسەكەش زۆر بە رەقو زېرى وەلامى دەداتەومو دەلېت: ئەگەر لوتەم بگىرايە، بۇنى

عەرەقەكەتم نەدەكرد..!!

دوبارە پىت دەلېم: قىسەى رەقو ناخۇشى ھەندىك كەس كارت تىنەكاتو نەت

روخىنىتو كارت بە كاريانەو نەبىت..

دان پىدانان..

مروڧ، ھەر چەندە بگا تە ئەوپەرى پلەى بەرزى سەركەموتن، بەلام ھەر

بە مروڧى دەمىنىتەومو پىويستى بە ئاقەرىنو ھاندان ھەيە..

ئاگاداربە: تەنھا ئامازە بە شتە جوانەكان بكة..

لە مېژەۋە وتراۋە: ھەر شتېك لە سنورى خۇي زىادەرمۇي تىادا كرا، پېچەۋانە دەپنەۋە.. ۋە ھەر كەسېك پەلە لە ھاتنى شتېك بكات، پېش ئەۋەي كاتى خۇي بېت، سزاكەي بېرىتى دەپنە، لە بېبەش كىردى..

ھەموو كات ئامازە بە شتى جوان بكة.. ئامازە بە كەسېك بكة، كە چاۋەپىيە سوپاس بگرېت.. لە ھەمان كاتدا چاۋ لە ھەندېك شت دابخە، كە جېگەي شەرمە، بۇ نمونە: دەچىت بۇ مالى ھاۋرېيەكت و دەپنە كورسېيەكانيان زۇر كۆنە، ئاگاداربە پېشنىارېك پېشكەش مەكە، كە چارەت تال بكات و گوپت لى نەگىرېت.. مەلى: بۇچى ئەم كورسېيە ناگۇرن؟ ئەۋە بۇ نىۋەي گۈلپەكانتان لەكار كەۋتون و كار ناكەن؟ بۇچى نايان گۇرن؟ بۇيەي دىۋارەكانتان كۇن بوون، بۇچى بۇيەيەكى تازەي ناكەن؟

براكەم، كەس داۋاي بۇچوون و پېشنىارى لە تۇ نەكردوۋە! بېدەنگ بە باشترە! لەۋانەيە نەتۋان دىۋارەكانيان بۇيە بكەن و دەست كورت بن! خۇ تۇ ئەندازىارى دېكۇرات نىت؟ كاتېك كەسېك دەپنە جىل و بەرگەكانى كۆنە.. يان ساردكەرەۋەي ئۇتۇمبىلەكەي كار ناكات، ئەگەر قەسەي باش ناكەيت، باشترە بېدەنگ بېت..

دەگىرنەۋە پىاۋېك دەپنە مېۋانى پىاۋېكى تر، مالى خانەخۇي تەنھا نان و زەپتىان دەپنە، بۇ ئەۋەي بۇ مېۋانەكەي دابنېن، كاتېك مېۋانەكە نان و زەپتەكە دەپنە، دەلېت: خۇزگە لەگەل نان و زەپتەكەدا، جاتىرش ھەبۋاۋىە.. خاۋەن مال داۋاي لە خېزانەكەي دەكات، بەلام دەستيان ناكەۋېت.. خاۋەن مەلەكە دەچىت بۇ بازار، بۇ ئەۋەي پەيداي بكات و پارەشى پېنابېت، لەبەر ئەۋە خاۋەن دوكانەكە داۋاي شتېكى لېدەكات، بە بارمە لاي بېت، بۇ ئەۋەي بە قەرزى پېنى بىرۇشېت.. ھەر بۇيە دەگەرېتەۋە بۇ مەلەۋە ئەۋە قەبەي دەستىۋېزى تىدا دەگىرېت، لەگەل خۇي دەپنە، بۇ ئەۋەي بە بارمە بېدات بە فرۇشيارەكە..

خاۋەن مال جاتىرەكە وەردەگىرېت و دەپنە ئەۋە بۇ مەلەۋە، بۇ ئەۋەي دەرخواردى مېۋانەكەي بېدات.. كاتېك مېۋانەكە لە نان خواردن دەپنە ئەۋە، دەلېت: سوپاس بۇ ئەۋە خۇدايەي خواردن و خواردنەۋەي پېبەخشىن و رەزامەندىشى كىردوۋېن، لە سەر ئەۋەي كە پېنى داۋېن..

خاۋەن مائىش بە غەمبارىيەۋە دەلىت: ئەگەر رازى بوۋىتايە بەۋەدى پەرۋەردگار بىي
بەخشيۋىت، قاپى دەستىۋىژمكەم لە بارمەدا نەدەبوۋ!!
ھەرۋەھا كاتىك سەردانى نەخۇشەك دىمكەيت، پىۋىست ناكات زوو زوو دوبارەى
بىكەيتەۋە دەلىت: ئۆۋۋ۰ رەنگت چەند زەرد بوۋە؟! چاۋت زۆر سوور بوۋە!! پىستىشت
بە تەۋاۋى وشك بۆتەۋە!!

كاكى برا خۇ تۆ پزىشك نىت؟! ئەگەر قەسە باش ناكەيت، بىدەنگ بىت باشترە!!
ھەرۋەھا دەگىرنەۋە، پىاۋىك سەردانى نەخۇشەك دىمكەت، پاشان پىرسىارى جۆرى
نەخۇشەكە لە نەخۇشەكە دىمكەت، نەخۇشەكەش جۆرى نەخۇشەكە پىدەلىت، كە
نەخۇشەكە تىرسناك دەلىت.. پىاۋەكە كە گۆنى لەۋ نەخۇشە تىرسناك دەلىت، ھاۋار
دىمكەت دەلىت: ھاۋرىپەكە ھەمان نەخۇشى تۆى گرت و مردا!! ھاۋرىپەكى براكەشم بە
ھەمان شىۋە!! دراۋسىپەكى خوشكەكەشم، بە ھەمان نەخۇشى كۆچى دۋاۋى كىردا!!
نەخۇشەكەش لە داخدا خەرىك بوۋ شىت دەبوۋ.. كاتىك مىۋانەكە ھەلدەستىت
بىروات، بە نەخۇشەكە دەلىت: پىۋىستىيەك، دۋاكارىيەكت نىە؟
نەخۇشەكەش لە ۋەلامدا دەلىت: دۋاكارىم ئەۋەپە كە رۆيشتى، نەگەرپىتەۋە بۆ لامو
كاتىكىش چوۋى بۆ لای نەخۇشەكى تر، زۆر باسى مردنى لەلا مەكەو مەپىرسىنە..
پىرپىرنىكىش دەجىت بۆ لای پىرپىرنىكى نەخۇشى ناسىاۋى، كاتىك كچەكانى
پىرپىرنە نەخۇشەكە دەلىت، پىيان دەلىت: ۋا ديارە دايكتان دەمىرپىتو لە ئىستاۋە
سەرخۇشەكان لىدەكەم و پىتان دەلىم: خۇتان خۇش بن!!
خوشك و براى ژىرو وريا: ناگاداربەۋ ھەردەم ھەۋل بدە ئامازە بە خۇشى و جوانىيەكان
بدەمىت و دەستىان بخەپتە سەر، ھەۋل بدە چاۋت لە ئاست ناشىرىنەكاندا دابخە..
خەلىكىش بەختەومرو ئاسودە بىكە، نەك دلتەنگ و غەمبار..

كىشىۋ گىرفت..

ئەگەر ناچار بوۋىت، ئامازە بە ناشىرىنى و ناخۇشەك بىكەيت،
ۋەك بوۋنى پەلەۋ پىسىيەك بە جىلۋىمىرگى كەسىكەۋە، يان
بوۋنى بۆنىكى ناخۇش، ئەۋا بە باشتىرنى و جوانترىن شىۋە
ناگادارى بىكەۋ لە دەمىرىنىشىدا نەرمو نىانو زىرەكە و رىبابە..

واز لە کارپا، بەینە، کە پەيوەندى بە تۆۋە نەبىت..

لە جوانى مروڭى موسلمان ئەومىيە، واز لە شتىك بەينىت، كە پەيوەندى بەوۋە نەبىت..

ئەم دەستەوازىيە چەندە جوانە؟! ئەم وتە جوانە كى فەرموۋىيەتى؟! پىغەمبەرى خودى ﷺ فەرموۋىيەتى..

بەلى.. واز لە كارىك بەينە كە پەيوەندى بە تۆۋە نىيە.. قسەيەك مەكە كە پىۋىست ناكات بىكەيت.. كەسى وا ھەيە بە پرسىارى ناپىۋىست بىزارت دمكات!! كاتىك كاترمىرىك لە دەستىدا دەبىنىت، پرسىار دمكات و دەلىت: چەندىت پىداۋە؟ تۆش لە وەلامدا دەلىت: دىارىيە..

دوبارە پرسىار دمكات و دەلىت: لە لايەن كىيەۋە؟!

لە وەلامدا دەلىت: لە لايەن يەكىك لە ھاۋرىكانمەۋە..

پرسىار دمكاتەۋە دەلىت: ھاۋرى زانكۆتە، يان..؟!

تۆش پى دەلىت: ئاھ.. بەلى ھاۋرى زانكۆمە..

پرسىار دمكاتەۋە دەلىت: باشە.. بە چ بۆنەيەكەۋە؟!

ئەمانەو چەندىن پرسىارى ترى ناپىۋىست، كە پىۋىست ناكات ئەومەندە بچىتە وردەكارىيەۋە!! سوپىندىت دەدەم بە پەرۋەردگار لەم كاتانەدا حمز ناكەيت، بە دەنگى بەرز

ھاۋار بىكەيت و بلىت: مەچۆرە ناۋ باسو خواسىكەۋە، كە پەيوەندىان بە تۆۋە نىيە؟!

لە بىرم دىت، جارىكىان لەگەل ھەندىك لە ھاۋرىكانمەدا، لە دۋاى نوپىرى شىۋان لە مزگەوت مابوۋىنەۋە.. لەپەر مۇبايلى يەكىكىمان زەنگى لىداۋ ھاۋسەرمەكەى بوو، وتى: ئەلو.. ئەۋە لە كۆپى گۆپىدىرىز؟! (ئەومەندە بە دەنگى بەرز دەدوا، ئەۋانەى دەۋرۋەرىشى ھەموو گۆپىيان لىيىبوو چى دەلىت)!!

ھاۋرىكەشمان وتى: خودا پارىزراۋت بىكات.. (ۋا دىار بوو، گەفتى ئەۋەى بە ھاۋسەرمەكەى دابوو، كە بىبات بۇ مالى باۋكى)..

ھاۋسەرمەكەى توۋرە دەبىت و دەلىت: خودا پارىزراۋت نەكات!! تۆ لەگەل ھاۋرىكانتدا

دانىشتۇۋى و منىش وا چاۋمىرپىت دىمكەم؟! سۈيىند بە خودا تۆ وىكو گا وايت!!
 ھاۋرىكەشمان بۆ ئەۋەدى بە سەر خۇى نەھىيىت لە ۋەلامدا وتى: خودا لىت رازى
 بىت، لە دۋاى نوپىرى عىشا دىتەم.. تىبىنى ئەۋەم كىرد، ۋەلامى ھاۋرىكەشمان ھىچ
 پەيۋەندىيەكى بە قىسەكانى ھاۋسەرەكەيەۋە نەبۈۋ، دىۋىست بە سەر خۇى نەھىيىتى و
 ئابروۋى نەچىت، ھەر بۆيە زوو پەيۋەندىيەكەى كۆتايى بېھىنا.. ئاۋرۇم بە لاي
 ئامادىۋواندا دايەۋەۋ گومانىم وابوۋ، يەككىيان پىرسىيار بىكات و بلىت: ئەۋە كى بوو؟!
 چى دىۋىست؟! ئەۋە بۆ وا رىنگو روخسارت گۇرا؟! بەلام خوداى گەۋرە پاراستى و باش
 بوۋكەس پىرسىيارى لىنەگىرد..

ھەرۋەھا كاتىك سەردانى نەخۇشىك دىمكەيت و پىرسىيارى دەربارەى نەخۇشەكەى
 لىدەكەيت، ئەۋىش بە چەند وشەيەكى گشتى ۋەلام دىداتەۋەۋ دىللىت: سوپاس بۆ خودا،
 شتىكى ئاسايىيە، نەخۇشەكەى ئاسانەۋ كۆتايى دىت.. دەى تۆش تەنگى بېھەلمەچنەۋ
 داۋاى وردەكارى لىمەكەۋ مەلى: بېۋرە.. بە شىۋمىيەكى دىارىكراۋ، نەخۇشەكەىت چىيە؟!
 زىاتىر بۆم روۋن بىكەرەۋە..

سەپىرە!! بۆچى ئاۋا ئارەحەتى دىمكەيت؟! لەۋانەيە حەز نەكات و شەرم بىكات جۆرى
 نەخۇشەكەى ئاشكرا بىكات.. ئەى نازانى لە جوانى مروقى مۇسلمان ئەۋمىيە، كە ۋاز
 لە كارىك بېھىيىت، كە پەيۋەندى بەۋەۋە نەبىت.. مادام بەۋ شىۋمىيە ۋەلامى دايەتەۋە،
 پىۋىست بەۋە ناكات دىرپىرەى پىبىدىمىت.. مەبەستمان ئەۋە نىيە، كە بە ھىچ شىۋمىيەك
 پىرسىيار لە نەخۇش نەكەيت!! نەخىر.. مەبەستمان ئەۋمىيە، نەچىتە وردەكارىيەۋە..

ھەرۋەھا كاتىك كەسىك لە بىر چاۋى خەلكى ھاۋار لە قوتابىيەك دىمكات و دىللىت:
 ھا.. ئەحمەد، دەرچوۋىت؟! ئەۋىش دىللىت: بەلى.. ئەمىش پىرسىيار دىمكاتەۋەۋ دىللىت:
 نەرمەكەت چەندە؟! ئەى لە رىزبەندىيەكەدا، ژمارە چەندى؟! ئەگەر ئەۋ گەسە بە راستى
 خەمى ھاۋرىكەيەتى، دىتوانىت بە تەنھا پىرسىيارى لىبىكات و پىۋىستىش ناكات بىچىتە
 وردەكارىيەۋەۋ بلى: ئەۋە بۆ لە زانكۆ ۋەرنەگىرايت؟!

نەخىر.. لەبەر چاۋى خەلكى ئەم قسانە مەكەۋ دوو بە دوو ھەۋالى بېرسە، بەلام
 ئاگادارىيە، ھىچ شتىك لە قەبارەى خۇى گەۋرەتر مەكە..

پىش ماۋمىيەك لەمەۋ بەر، بۆ پىشكەش كىردى چەند وتارىك، چوۋم بۆ شارى
 مەدىنە.. لەگەل گەنجىكدا رىكەۋىتىن لە سەر ئەۋەدى كە ھەموۋ رۆژىك دۋاى عەسر،

ھەر دوو كۆرەكەم، عبدالرحمن و إبراهيم بەرپىت بۇ خولى قورئان لەبەر كىردن و لە دواى نوپۇزى عىشاش بيان ھىيئەتەۋە..

عبدالرحمن تەمەنى دە سالىك بوو، ترسام ئەو گەنجە ھەندىك پىرسىياري ناپىۋىستى لى بىكات، وەك ئەۋەدى بىلىت: دايكت ناۋى چىيە؟ چەند برات ھەيە؟ باۋكت رۇژانە چەندىت دەداتى؟ ھەر بۇيە عبدالرحمانم ئاگادار كىردەۋەو پىم وت: ئەگەر پىرسىياريكى نەگونجاۋى لىكىردى بلى: پىغەمبەرى خودا ﷺ دەفەرمۇيت: لە جوانى مۇسلمانى مۇۋ ئەۋەيە، واز لە شتىك بەيئىت، كە پەيۋەندى بەۋەۋە نەبىت.. چەند جارىكىش ھەرمۇودەكەم بۇ دوبارە كىردەۋە، ھەتا لەبەرى كىرد..

كاتىك ھەر دوو كۆرەكەم لەگەل گەنجەكەدا سەردەكەۋن و گەنجەكەش لە دواى سلاۋ كىردن، بۇ ئەۋەدى كەمىك بيان دۇيئىت و كەمىك قەسى خۇشيان لەگەل بىكات، پىرسىياري دەكات و دەلىت: باۋكت ئەمىرۇ وتارى ھەيە؟ عبدالرحمانىش زۇر ھەۋل دەدات، ھەرمۇودە پىرۇزمەكى بىر بىكەۋىتەۋە، بەلام بە بىرى ناپەتەۋەو بە دەنگى بەرز ھاۋار دەكات و دەلىت: مەچۇرە ناۋ بابەتتىكەۋە كە پەيۋەندى بە تۆۋە نەبىت!! گەنجەكەش دەلىت: ھىچ مەبەستىكىم نىيە، بەلكو دەمەۋىت ئامادەى وتارمەكى بىم و سودمەند بىم!! عبدالرحمن دوبارە ھەمان وەلامى دەداتەۋە، كاتىكىش گەرانەۋە، عبدالرحمن بە شانازىيەۋە رۇداۋەكەى بۇ گىرامەۋە، منىش دەستەم كىرد بە پىكەنىن و بۇم رۇۋن كىردەۋەو تىم گەيانە كە جارىكى تر دەبىت جى بىكات و جى بىلىت!!

شۇيىنى كار..

ھەۋلەدان بۇ ئازادبۇۋنى دىروۋنو بۇ ئەۋەدى نەچىتە
ناۋ وىردەكارى و پىرسىياري ناپىۋىستى ژيانى
خەللىكى، لە سەرمەتادا زۇر نارەھەتەۋ ناخۇشە،
بەلام لە كۆتايىدا مايەى خۇشى و ئاسودەمىيە..

چۆن ھەلسۈكەوت لەگەل ئەو كەسانەدا دەكەيت..؟!

جارى وا ھەمبە ھەندىك كەس، بە بى پەرس و را دەست دەبات بۇ مۇبايلەكەت و دەست دەكات بە خويىندەنەۋەى كورته نامەكانى، يان سەپىر كەردنى وئەنەكانى!!
جارىكان ھاورپىيەكەم لە ميوانداریەك دەبىت، لە لای پەكك لە دادومەرەكان، نامادەبىۋانىش ھەموو پىاۋى بە ناوبانگ و ناودار دەبن.. ھاورپىكەم لە نىۋان دوو كەسدا دادەنىشەت، لەبەر ئەۋەى شوپنى دانىشتەكەى تەنگ دەبىت و ميوانەكانىش زۇر دەبن، مۇبايلەكەى لە گىرفانى دەردەھىنەت و لە سەر تەپلەكەكەى بەردەمى دايدەنىت، كەسەكەى تەنىشتىشى، كە بەپەكەۋە لە گفت وگۇدا بوون، مۇبايلەكەى ھەلدەگىرت و كاتىك سەپرى شاشەى مۇبايلەكە دەكات، روخسارى تىكەدەچىت و بە خىرايى مۇبايلەكە لە شوپنەكەى خۇى دادەنىتەۋە!!

كاتىك ھەستاين و سوارى ئۆتۆمبىلەكەى بووم، مۇبايلەكەى لە تەنىشتەۋە دانابوو، بە ھەمان شىۋەى ميوانەكە، دەستەم بىرد بۇ مۇبايلەكەۋ سەپرى شاشەكەم كەرد، دەستەم كەرد بە پىكەنەن!! بەلكو ھەر زۇر پىكەنەم!!

دەزانى بۇ؟! زۇر بەى خەلكى وئەى نوسراۋىك دەخەنە سەر شاشەى مۇبايلەكەيان، ۋەك ناۋى خودا، يان ناۋى خۇيان، يان ھەر شتىكى تر، بەلام ھاورپىكەى مەن نوسى بوۋى: مۇبايلەكەت بگىرەۋە شوپنى خۇى، ھەى فزولى!!

كەسانىكى زۇر ھەن، دەچنە ناۋ ژيانى تاپبەتى خەلكىەۋە پەرسىار لە وردەكارى كاروبارەكانىان دەكەن.. ئاپا شتىكى ئاساپىيە، كەسىك سوارى ئۆتۆمبىلەكەت بىت و پاشان چەكەجەى ئۆتۆمبىلەكەت بىكەتەۋە سەپرى شتەكانى ناۋدەۋەى بىكات؟! يان شتىكى جوانە، ئافەرمەتان جانتاى پەكتىرى بىكەنەۋە كەل ۋەپەلەكانى ناۋەۋەى بەكاربەين؟!

بىگومان نەخىر!! ئەى چۆن ھەلسۈكەوت لەگەل ئەم كەسانەدا بىكەين؟! گىرەنگىرەن كارىك، ئەۋەپە، ئەۋ كەسانە لە دەست نەدەين.. ھەۋل بىدەين لەگەلىاندا تىنەكەۋەين.. ھەۋل بىدەين زۇر بە وریایى و زىرەكى لىيان دەرباز بىن، بە بى ئەۋەى ھىچ كىشەۋ گىرەتەك لە نىۋانماندا دروست بىت.. ھەرگىز ھەۋل مەدە، دوزمەنەت زۇر بىكەيت و ھاۋەلانەت لە دەست بىدەيت..

باشترین رېگەش بۇ رزگار بوون لەو كەسانە، برىتتە لە وەلامدانەودى پىرسىارمەكانيان بە پىرسىارىكى تر، يان بابەتەكە بەرمو بواريكى تر ئاراستە بىكەيت، بۇ ئەودى پىرسىارمەكى بىر بىچىتەودو رزگارت بىت لە دەستى..

بۇ نەونە: كاتىك كەسىك پىرسىارت لىدەكاتو دەلىت: مانگانەكەت چەندە؟ بە زەردەخەنەودە وەلامى بەرمومو بلى: بۇچى؟ وا دىزانىت ومزىفەبەكى زۆر بەرزم ھەمىيە؟! دوبارە پىرسىار دەكاتەودو دەلىت: نا.. بەلام دەمەوېت بزانم.. تۆش بلى: موچەى ئەم رۆزگارە ھەمووى كىشەيە، ھەموو كىشەكانىش بە ھۆى بەرزیبوونەودى نىرخى نەوتەومىيە!!

ئەوېش دەلىت: بە ھۆى نەوتەودە؟!

تۆش بلى: ئەى چۆن؟! نەوت نىرخەكان دىارى دەكات، ئەى نابىنى لە پىناو بە دەست

ھىنانى نەوتدا، شەرو جەنگەكان روو دەمدەن؟!

ئەوېش دەلىت: نا.. وا نىيە.. ھۆكارمەكانى جەنگ زۆرن و ئەمرو دۇنيا ھەمووى لە

شەرو جەنگدايە.. بەم شىومىيە پىرسىارمەكى يەكەمى بىر دەچىتەودە..

تۆ دەلىى چى؟ ئايا بەم شىومىيە زۆر بە زىرمەكى لە پىرسىارمەكى دەرناچىت؟! بە

ھەمان شىو ئەگەر پىرسىارى كردو وتى: بۇ كۆى دەچىت؟

بلى: بۆ؟

ئايا ئەگەلم دىت؟!

ئەوېش ئەگەر وتى: نازانم!! بەلام كەرۆىشتى ئاگادارم بىكە، تۆش بلى: بەلام ئەگەر

ھاتى، دەبىت تۆ پارەى ھاتوچۆ بەمىت.. كاتىك باسى پارەى ھاتوچۆ دىتە پىشى، ئەوا

باسە سەرمەكىيەكەى لە بىر دەچىت، كە برىتى بوو لە پىرسىار كردن دەرپارەى ئەو شۆپنەى

كە بۆى دەچىت.. بەم شىومىيە بە بى ئەودى ھىچ كىشەو گىرفتىك روو بدات، دەتوانى

خۆت رزگار بىكەيت..

ھەلوئىستىرىك..

ئەگەر توشى كەسىك بوويت، كە زۆر دەچوودە

كاروبارە تايىمەتيەكانتەودە، تۆ لەو باشترىمەو بە

شىومىيەكىش خۆتى لى رزگار بىكە، كە دلى

نەرمەنجىتو ھەستى برىندار ئەكەيت..

رەخنەگر مەنبە..!!

كەسك سوارى ئۆتۈمبىلى ھاورپىيەكى دەمبىت، يەكەم وشە گە دمرى دەمبىت، دەلىت،
ئاھ.. ئۆتۈمبىلەكەت چەندە كۆنە؟!
كاتىكىش رۇشتنەوہ بۇ مالى ھاورپىكەى و كەل وپەلى مالىھوميانى بىنى، وتى: ئۆھ..
ئەوہ كەل وپەلەكانت ھەر نەگۈرپووہ؟!
كاتىكىش مىندالەكانى ھاورپىكەى دەمبىنىت، دەلىت: ماشاءاللہ!! چەندە جوانن؟! بەلام
بۇچى جل و بەرگى باشتان لەبەر نەگردوون؟!
ھاسەرى ھاورپىكەى، لە دواى ئەوہى كاتىكى زۆرى لە چىشتخانە بەسەربردووہ ھەولكى
زۆرىداوہ، بۇ ئەوہى خواردنىكى خۇش دروست بكات، بەلام ئەم كەسە لە باتى دەستخۇشى
دەلىت: ئەوہ بۇ بىرنىجان لىناوہ؟! خۇ بى خويشە!! من حەزم بەم خواردنە نىہ!!
كەسى وا ھەيە، دەچىتە دوكانى ميوہ فرۇشيكەوہو چەندان جۆر ميوہى جوان
دەمبىنىت، بەلام دەلىت: مانجۇ ھەيە؟ دوكاندارمكەش دەلىت: نەخىر.. مانجۇ تەنھا لە
ھاویندا ھەيە.. ئەويش دەلىت: ئەى شوتى؟ دوكاندارمكەش دەلىت: نەخىر.. نىمانە..
كابرا روخسارى دەگۈرپىت و چارەى خۇى تال دمكات و دەلىت: تۆ ھىچت لەلا نىہ!! ئەى
بۇ دوكانەكەت داناخەيت؟! ئەم قسە ناخۇشانە دمكات و دمروات و بىرى دەچىت، ئەو
دوكانە چەندان جۆر ميوہى خۇش و جوانى تىدا بوو!!
بەلى.. ھەندىك كەس بە رەخنەو گلەپى و گازندە بىزارت دمكەن و شتە جوانەكان
نابىنن.. چاوپان لە ناست خواردنىكى خۇش و بە تامدا دادەخەن، بەلام ئەگەر تالە
موويەكى تىدا بىت، ئەوا دەمبىنن و باسى دمكەن!! كراسى سىپى و پاك و خاوپن نابىنن،
تەنھا ئەو دلوپە مەرەكەبە دەمبىنن، كە بى ئەوہى ھەستى پىپكەيت، لە نووكى
پىنوسەكەتەوہ دمرچووہو خالىكى رەشى لە سەر كراسەكەت دروست گردوود!! لە
پەرتوكىكى زۆر بە سوددا، تەنھا ھەلەيەكى چاپ دەمبىنن!! كەس پزگارى نابىت لە
رەخنەو گازندەميان.. بەردەوام تىبىنيان ھەيە و لە وردو درشت دمكۆلنەوہ..
كەسك ھەيە، ماوہيەكى زۆرە ناسياو و دۇستى يەكىن، لە سەردەمى دواناومندى و
زانكۆو ھەتا ئىستاش پەيوەندىمان ھەيە، بەلام ھەرگىز گويم لە ھاندان و ئافەرىنىكى

نەبوۋا! لە ھىچ شتىكىش رازى نەدمبوو..

جاريكيان پرسیارم دەربارەى يەككە لە پەرتوكەكانم لیکرد، كە خۆم نوسی بووم و كەسانىكى زۆرىش بە دلیان بوو، سەدەھا ھەزارىشى لى چاپ كرا بوو.. زۆر بە ساردیپەو و ەلامى دامەو و وتی: باشە، بەلام چیرۆكى نەگونجای تىداپە و نوسینەكەشى زۆر گەورەپە و شىوازی چاپەكەشى خراپە و... ەتد..

جاريكى تریان پرسیارم دەربارەى وتارخوینك لیکرد، تەنھا روویەكى باش و ەرشنگدارى ئەو وتارخوینەى باس نەکرد و وام لیھات ئیتەر دەربارەى ھىچ شتىك پەرس و رای پینەكەم.. ئەو كەسانەى كە زۆر رەخنە دەگرن و زۆر دەست لە كاروبارى خەلكى وەردەمن، ھەروەھا ئەو كەسانەى كە جگە لە رەش سپی نابینن، ئەو نازارى دەرروونی خویان دەمن و كەسە نزیكەكانیشیان ەز بە دووریان دەكەن و ەز ناكەن لەگەلیان دابنیشن..

إذا كنت في كل الأمور معاتباً رفيقك لن تلقى الذي ستعاتبه..

بەلى.. ئەگەر لە ھەموو كارو ھەلسوكەوتیكدا، لۆمە و سەرزەنشتى خەلكى بكەیت، ھىچ دۆست و ھاوەلیكت بە دەورەو نامینیت، ھەتا لۆمە و سەرزەنشتى بكەیت.. پەروەردگار دەرەرمویت: ﴿وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ...﴾ (الانعام. واتە: (كاتىكىش قسەو گوھتارتان كرد، ئەو دەورەم بن و (لاپەنى ناحەق مەگرن) ئەگەر خەزى نزیكىش بێت)..

عائیشەى داھكى ئیمانداران (خودای لى رازى بێت) دەرەرمویت: ھەرگیز پینەمبەرى خودا ﷺ رەخنەى لە ھىچ خواردنیک نەگرتوو، ئەگەر ەزى لى بوواپە دمیخوارد و ئەگەر ەزىشى لى نەبوواپە، وازى لیدەھینا..

بەلى.. لە سەر ھەموو شتىك كیشەو گەرتى دروست نەدەكرد.. ھەروەھا ئەنەس ر.ھ. ئە دەرەرمویت: سویند بە خودا نۆ سال خەزەتى پینەمبەرى خودا ﷺ كرد، پى نەوتەم: بۆچى ئەو و ئەوتەم كرد و ئەوتەم نەكرد؟ ھەرگیز رەخنەى لە ھىچ شتىكىش نەگرتوو.. سویند بە خودا، ھەرگیز پى نەوتوووم: ئۆف.. ئەو بە وا بوواپە و ئەو بە وا نەبوواپە.. لیرەدا مەبەستى من ئەو نە، كە واز لە نامۆژگارى كردن بەینیت و لە ھەموو ھەلەپەك بیدەنگ بیت، بەلكو مەبەستم ئەومپە، لە ھەموو شتىكدا رۆلى وردبین مەبینە، بە تاپەت لە كاروبارى ژيانى دونیایى خەلكیدا..

ئەگەر كەسێك لە دەرگاكت بەدات، بەخیرھاتنى بكەیت و بپەینیتە ژوورەو و لە ژوورى میوانەكەتان داپنشینیت، پاشان چای بۆ پەینیت، ئەویش كاتىك چای بە چاپەكە

دەمكەوئیت، بلیت: ئەو بۇ پیاڵەكە پرنیە؟! تۆش بلیت: پری دەمكەم؟! ئەویش بلیت: نا.. نا.. پیویست ناکات.. پاشان داوای ئاو بکات، کاتیک ئاومكە دەخواتەو، بلیت: ئاوەكەتان گەرمە!! پاشان سەیری سبلیتەكە بکاتو بلیت: ھەواکەى سارد نیە!! ئایا ئەم کەسە لەلای تۆ چارەى گران نابیت؟! ئایا ھەز ناکەیت، پرواتو جارێکی تر نەگەریتەو..

کەواتە خەلکی ھەزیان بە رەخنەگرتنی زۆر نیە، بەلام دەتوانی رەخنەگانت بە رەنگیکی جوان پەردەپۆش بکەیتو پاشان پێشکەشی کەسانی تری بکەیت، یان دەتوانی نازمزاپەگانت بە شیوەی پێشنیار، یان بە شیوەی ناراستەوخۆ دەرپەری.. پێغەمبەری خودا ﷺ کاتیک تیبینی لە سەر ھەلەى کەسێک ھەبووایە، راستەوخۆ پێی نەدموت، بەلکو دمیفەرموو: کەسانیک ھەن فلانە کارو کردموە ئەنجام دەدەن..

رۆژیک سى گەنجی خوین گەرم دین بۇ شارى مەدینەو دمیانەوئیت لە چۆنیەتی نوێژو خوداپەرستی پێغەمبەری خودا ﷺ شارمزا بن، ھەر بۆیە پرسیاریان لە ھاوسەرەکانی پێغەمبەری خودا ﷺ کردو ئەوانیش لە وەلامدا فەرموو: یان: پێغەمبەری خودا ﷺ رۆژی وا ھەبە بەرپۆژوو دمیوتو رۆژی واش ھەبە بەرپۆژوو نابیت.. شەونوێژیش دمیوتو بەشیکی شەویش دەخەوئیت..

سى گەنجەكە لە نیوان خۆیاندا وتیان: ئەو پێغەمبەری خوداپەرست ﷺ و پەرەمردگار لە ھەموو گوناھەکانی خۆش بوو، پاشان ھەر یەكەیان بپاری خۆیاناندا.. یەکییان وتی: من ھەرگیز ئن ناھینم و ھەر خەریکی خوداپەرستی دەبم.. دوومیان وتی: منیش ھەموو رۆژیک بەرپۆژوو دەبم.. سییەمیان وتی: منیش شەوان ناخەوم و ھەر خەریکی شەونوێژ دەبم..

پێغەمبەری خودا ﷺ کاتیک ئەم قسانەى بیستەو، چوووە سەر دوانگەو لە دواى سوپاس و ستایشی پەرەمردگار فەرموو: بیستوومە ھەندیک کەس (ناوی کەسەکانی نەھینا) ئاواو ئاوايان وتوو!! بەلام من نوێژیش دەمکەو دەشخەوم، بەرپۆژووش دەبم و بەرپۆژووش نابم، ھەر وەھا ژيانى ھاوسەرداریش بێک دەھینم و ژنیش دەھینم، ھەر کەسێک واز لە سوننەتو پێژینی من بەینیت، ئەوا لە من نیە. متفق علیہ..

جارێکی تریان پێغەمبەری خودا ﷺ سەرنجی ھەندیک لە نوێژخوینانیدا، لە نوێژەکانیاندا لە باتی ئەوێ سەیری شوینی سوجدەکەیان بکەن، سەیری ئاسمانیان دەکرد.. پێغەمبەری خودا ﷺ ناوی کەسى نەھینا و ئامازەى بە کەس نەکرد، بەلکو فەرموو: ھەندیک کەس لە نوێژەکانیاندا سەیری ئاسمان دەکەن، با واز لەو کارە بەینن و وانەکەن. رواہ البخاری..

چەند جوانە دلى كەس نازار نەدەيت و راستە وخۇ رەخنەى ئاراستە نەكەيت؟! كاتىك دەبىنىت ھاوسەرمەكتە كەمىك ساردوسرى دەكات، لە پاك و خاوين راکرتنى مالهەكتەدا، دەتوانىت پىيى بلىيت، دوينى لەگەل ھاوپىكانمدا، ميوانى ھاوپىيەكەمان بووين، ھەموو ئامادەبووان ستايشى پاك راکرتنى مالهەكەيان دەکرد.. يان كاتىك بەكىك لە مندالەكانت دەبىنى، لە كاتى نوپۇزدا ساردوسرى دەكات و لە مزگەوت ئامادە نابىت، دەتوانىت پىيى بلىيت، بە راستى كورى فلانە دراوسىمان، جىگەى سەرسورمانە، ھەموو نوپۇزەكان لە مزگەوت ئامادەىو نوپۇزەكانى بە جەماعەت ئەنجام دەدات!

ماق خۇتە پىرسىار بەكەيت و بلىيت: بۇچى خەلگى خۇشيان بە رەخنە نايات؟! منىش لە وەلامدا پىت دەلىم: لەبەر ئەوۋى كاتىك رەخنە دەگىرت، ئەو كەسە ھەست بە ناتەواۋى دەكات و ھەموو كەسىش ھەز لە تەواۋى و بى كەم و كورى دەكات..

دەگىرنەوۋە پىاۋىكى ئاساى ھەبوو، ھەزى دەکرد كەمىك خۇى دەربخات و ھەرمانرەواىى بەكات، ئەگەر لە سەر شتىكى بەچوكىش بىت.. ئەم پىاۋە ھەستا دوو تەرمۇزەى ھىناۋ پىرى كىرد لە ناۋى سارد، تەرمۇزەكانىش بەكىكىان سەوزو ئەۋى تىريان سور بوو.. پاشان لە رىگەيەكى گشتىدا دانىشت و ھاۋارى دەکردو دەپوت: ناۋى سارد بە خۇراپى.. ناۋى سارد بە خۇراپى.. كاتىك كەسىكى تىنوۋ بە رىگەكەدا دەپۇشت و ئاۋە ساردەكەى دەبىنى، بەرەو تەرمۇزەكان دەھات، ئەگەر لە تەرمۇزە سەوزەكە نىزىك بوۋايەتەۋە، پىاۋەكە دەپوت: نا.. لە تەرمۇزە سورەكەيان بەخۇرمەۋە.. كاتىك كەسىكى تر دەھات و لە تەرمۇزە سورەكە نىزىك بوۋايەتەۋە، كاپرا دەپوت: نا.. لە سەوزەكەيان بەخۇرمەۋە.. ئەگەر كەسىكىش بىوتايە: بۇچى؟! جىاۋازيان چىە؟! كاپراش لە وەلامدا دەپوت: مەن بەرپىرسى ئاۋمەكەم و ھەر منىش بىرپار دەدەم..

ئەمە ھەستى مەرۇفە و ھەز بەۋە دەكات، كە خەلگى گىرنگى و بايەخى پىبەدەن و خاۋەن بىرپار بىت..

ھەنگو مىش..!!

ۋەكو ھەنگ وابە، چونكە ھەنگ تەنھا لە سەر شتى پائو خاۋىن و جوان دەنىشىتەۋە، نەكەى ۋەكو مىش وابىت، كە بەردەۋام بە دۋاى شتى پىسدا وىل و سەرگەردانە..

لە ھەمىيە شىتېكىدا پۇلى مامۇستا مەبىنە..!!

جىياۋزى لە نىۋان سى باۋىدا بىكە، كاتىك ھەر يەككىيان، كۆرەكەنيان دەبىنن، لە بەرامبەر تەلەفەزىۋۇن دانىشتوون و تاقىكرەنە ۋەشيان ھەيە..
يەكەميان بە كۆرەكەي دەلىت، محمد ۋانەكانت بخوینە..
دوومىيان دەلىت، ماجد ئەگەر ۋانەكانت نەخوینىت، سویند بە خودا لىت دەدەم و بارەو پوولىشت لىدەبىرم..

بەلام سىيەميان دەلىت، ئەحمەد ۋانەكانت بخوینىت، لە سەپرەكرەنى تەلەفەزىۋۇن باشترە، ۋانىە؟!

كاميان بە شىۋەيەكى جوان نامۇزگارىيان پىشكەشى كۆرەكەيان كىرد؟! بىگومان سىيەميان، لەبەر ئەۋەى نامۇزگارىيەكەي بە شىۋەى پىشنيار دەربىرى..
كاتىك كەسك ھەلەيەك دىكات، بە شىۋازىكى جوان ئاگادارى بىكەرەۋە.. بۇ نەمۇنە:
مىندالەكەت لە كاتى نوپۇزەكاندا، لە مزگەوت ئامادە نابىت، دىتۋانىت پىيى بلىيت، ئايا دىتەۋىت پەرۋەردگار بەھەشت پى بىبەخشىت؟! بىگومان ئەۋىش دەلىت، بەلى.. تۇش بلى: دى كەۋاتە لە نوپۇزەكاندا، لە مزگەوت دوا مەكەۋە ئامادەبە..

رۇژىك لە رۇژان، ھاۋسەرى كابرايەكى دىشتەكى، لە خىمەكەيانداۋ لە بىبابانىكى چۆلدا، ژانى مىندال بوون دەيگىرىت، پىاۋمەكەشى لە سەرۋى ھاۋسەرمەكەيەۋە، دىۋەستىت و چاۋەرىي ھاتنە دونىاي مىندالەكەي دىكات.. بەلام كاتىك مىندالەكە لە داپك دىبىت، مىندالىكى رەش پىست دىبىت؟! پىاۋمەكە سەپرى خۇيى و ھاۋسەرمەكەي دىكات، دىبىنىت ھەردووكيان سىيى پىستن، ئەى دىبىت بۇجى مىندالەكەيان رەش پىست بىت؟! شەپتان ۋەسۋەسى بۇ دروست دىكات و لە دلى خۇيدا دەلىت، لەۋانەيە ئەم مىندالە لە من نەبىت؟! لەۋانەيە پىاۋىكى رەش پىست، داۋىن پىسى لەگەل ھاۋسەرمەكەمدا كىرد بىت و ئەم مىندالە ھى ئەۋ بىت؟!!

پىاۋمەكە دلەراۋىكى بۇ دروست دىبىت و بەرەۋ شارى مەدەنە بە رىدەكەۋىت و دىروات، ھەتا دىكاتە خىزمەتى پىغەمبەرى ﷺ ۋە پىيى دەلىت، ئەى پىغەمبەرى ﷺ خودا ﷻ ھاۋسەرمەكە مىندالىكى رەش پىستى بوۋە لە ناۋ مال و كەس و كارى ئىمەشدا، ھەرگىز

كەسكى رەش پېستمان نەبوۋە!!

پېغەمبەرى ﷺ سەپىرى پىاۋمگەى كىردۇ دىمىتۋانى ئامۇڭگارى بىكات، بەۋەى كە گومانى باش بە يەكتى بەرنو لە خۇۋە ئافرىتان نابىت تۆمەتبار بىكرىن، بەلام وىستى شىۋازىكى تىرى لەگەل بەكاربەيىت، بە شىۋمىك پىاۋمگە خۇى چارسەرى خۇى بىكاتو بە تەۋاۋى نەو گومانە لە دلىدا نەھىلىت.. پېغەمبەرى ﷺ سەرمەتا لە نمونەيەكەۋە دەستى پىكرىد، كە نىزىك بىت لە ۋەلامى پىاۋمگەۋە.. نەو نمونەيە چى بوو؟ ئايا نمونەى بە درەختو دارخورما، يان بە فارسو رۆم هىنايەۋە؟

نەخىر.. پېغەمبەرى ﷺ چارىكى تر سەپىرى پىاۋمگەى كىردۇ شۆپنەۋارى دەشتو دەرى پىۋە بىنى.. ھەرومھا ھەستى كىرد، لە دلەراۋكىدايەۋ خەيالى بەو گومانەۋە سەرھالە، كە دەربارەى ھاۋسەرمگەى ھەيەتى.. پېغەمبەرى ﷺ بە پىاۋمگەى ھەرموو: ئايا وشىرت ھەيە؟ پىاۋمگەى وتى: بەلى..

پېغەمبەرى ﷺ ھەرموو: رەنگىيان چۆنە؟ پىاۋمگەى وتى: سورن..

پېغەمبەرى ﷺ ھەرموو: ئايا رەشيان تىدايە؟ پىاۋمگەى وتى: نەخىر..

پېغەمبەرى ﷺ ھەرموو: نەى بەچكە وشىرى بەلەك يان رەشيان تىدايە؟

پىاۋمگەى وتى: بەلى..

پېغەمبەرى ﷺ ھەرموو: مادام ھەموۋيان سورن و ھىچ رەنگىكى تىران تىدا نىە، نەى بۇچى دايكە وشىرە سورمگان، وشىرى بەلەك، يان رەشيان دەبىت، لە كاتىكدا وشىرە نىرەكانىش ھەموو سورن؟

پىاۋمگەى كەمىك بىرى كىردەۋە راما، پاشان وتى: لەۋانەيە ئەم باۋك و دايكە وشىرانە، پىشىر باۋك و دايكى جگە لە رەنگى سورىشان ھەبوو بىتو شۆپنەۋارى نەو رەنگانە، لەمانىشدا مابىتەۋە!!

پېغەمبەرى ﷺ ھەرموو: دەى لەۋانەيە يەكىك لە باپىرەكانت، يان باپىرە كەورەكانت رەنگىيان رەش بوو بىتو شۆپنەۋارمگەى لە مىندالەكەتدا دەرگەۋتەبىت!! پىاۋمگەى كاتىك گونى ئەم ۋەلامە بوو، كەمىك بىرى كىردەۋە سەپىرى كىرد ۋەلامەكەى پېغەمبەرى ﷺ ھەمان شىۋەى ۋەلامەكەى ئەمە، ھەر بۇيە دلى پاك بۆۋەو گومانەكەى رەۋىيەۋەو گەرايەۋە بۇ لاي ھاۋسەرمگەى..

رۇژىكى تىران پېغەمبەرى ﷺ باسى دەرگاكانى خىرو چاكەى بۇ ھاۋەلانى دەكرىد، لە نىۋان وتە پىرۋزەكانىدا ھەرموو: كاتىك يەكىك لە ئىۋە كارى ژن و مېردايەتى

لەگەل ھاوسەرەكەيدا ئەنجام دەدات، ئەوا خىرو پاداشتى دەست دەكەوئەت.
 ھاوەلان سەريان سورماو وتیان؛ ئەى پېغەمبەرى خوداﷺ ئىمە ئەو كارە بۆ
 ئارمىزوى خۇمان ئەنجام دەمىن، چۆن خىرو پاداشتمان دەست دەكەوئەت؟
 پېغەمبەرى خوداﷺ بە ھەمان راو بۆچوونى خۇيان وەلامى دانەو، وەلامىك كە
 بەخىرايى ھەموويان پىي رازى بوون. پېغەمبەرى خوداﷺ ھەرمووى، ناپا ئىوۈ ئەگەر
 ئارمىزوى خۇتان لە ھەرامدا خالى بکەنەو، گوناھتان ناگاتى؟
 ھاوەلان ھەرموويان؛ بەلى.. گوناھمان دەگاتى..

پېغەمبەرى خوداﷺ ھەرمووى؛ دەى بە ھەمان شىو، ئەگەر ئارمىزووگانان لە
 ھەلەلدا خالى بکەنەو، ئەوا خىرو پاداشستان دەستگىر دەبىت..

پېغەمبەرى خوداﷺ ھەزارو چوار سەد لە ھاوەلانى، بە مەبەستى ئەنجامدانى
 عومرە، بەرمو شارى مەككە كەوتنە رى. كاتىك نرىك شارى مەككە بوونەو رووداو بە
 ناوبانگەكەى خودىبىيەى لىكەوتەو، كە بە رىكەوتنى مۇسلمانان و بىباومرانی قورمىش
 كۆتايى ھات.. نوپنەرى قورمىشیش لەم رىكەوتنەدا، سوھەيلى كورى عەمر بوو، كە
 لەگەل پېغەمبەرى خوداﷺ لە سەر چەند خالىك پىكھاتن، لەوانەش:

۱. مۇسلمانان بە بى ئەوۋى عومرە ئەنجام بدەن، پىوئستە بگەرپنەو بۆ شارى مەدىنە..
 ۲. ئەگەر كەسكى خەلكى شارى مەككە، مۇسلمان بىت و بىەوئەت و كۆچ بكات بۆ
 شارى مەدىنە، ئەوا مۇسلمانانى شارى مەدىنە نابىت پەناى بدەن و مەرى بگرن..

۳. بە پىچەوانەو ئەگەر كەسكى لە ئىسلام پاشگەز بۆو وىستى پەپومندى بە
 بىباومرانی مەككەو بكات، ئەوا بىباومرەن دەتوانن مەرى بگرن و پەناى بدەن..

ئەمانەو چەندان خال و مەرجى تر، كە لە روالەتدا شەكستى مۇسلمانان نیشان دەدا،
 بەلام لە راستىداو دواتر دەرکەوت، رىكەوتنەكە لە سودى مۇسلمانان بوو، لەبەر ئەوۋى
 ھەر لەو كاتەشدا بىباومرانی قورمىش ترسىكى زورىان لەو ژمارە زۆرى مۇسلمانان
 ھەبوو، دەشيان زانى مۇسلمانان لە تواناياندايەو ئەگەر بىانەوئەت، دەتوانن شارى
 مەككە ئازاد بکەن، لەبەر ئەوۋ قورمىش نەرم و نىانيان دەنواندو بە چوار يەكى ئەو
 مەرجانەش رازى بوون، ھەر بۆيە زۆرىك لە ھاوەلان لە مەرج و خالەكانى رىكەوتنەنامەكە
 نازەھەت و نازارى بوون، بەلام چۆن دەتوانن ئەو نازەھەندىپان دەرپن، لە كاتىكدا
 رىكەوتنەنامەكە، لە لايەن پېغەمبەرىكەو ئەنجامدراو، كە ھىچ قسەو كەردارىك لە
 خۆو ناكات و نالىت!!

ئیمامی عومەر رضی اللہ عنہ به لای راست و چه پیدا دهرپوانی و حزی دمکرد نهگهر بؤی
بکرایه، کاریکی نه انجام بدایه، ههر بؤیه خوی بؤ نه گیر او چوو بؤ لای ئیمامی نه بوبه کر رضی اللہ عنہ،
به لام سهرمتا به رخنه گرتن دمستی پینه کرد، به لکو به چهند شتیک دمستی پیکرد، که
ههر دووکیان تیایدا هاورا بوون و ههموو ولامه کانی ئیمامی نه بوبه کریش رضی اللہ عنہ بریتی
بوون له: به لئی.. راسته.. وایه..

ئیمامی عومەر رضی اللہ عنہ فهرمووی: ئەی نه بوبه کر.. نایا نه وه پیغه مبهری خودا نیه؟!
ئیمامی نه بوبه کر رضی اللہ عنہ فهرمووی: به لئی.. ئیمامی عومەر رضی اللہ عنہ فهرمووی: نایا ئیمه
موسلمان و نهوانیش بیباومر نین؟! ئیمامی نه بوبه کر رضی اللہ عنہ فهرمووی: به لئی.. ئیمامی
عومەر رضی اللہ عنہ فهرمووی: نایا ئیمه له سهر حهق و راستی نین و نهوانیش له سهر ناحهق؟!
ئیمامی نه بوبه کر رضی اللہ عنہ فهرمووی: به لئی..

ئیمامی عومەر رضی اللہ عنہ فهرمووی: دەی ئیتیر بؤچی بهم سوکایه تیه رازی بین؟!
ئیمامی نه بوبه کریش رضی اللہ عنہ فهرمووی: ئەی عومەر نایا نه وه پیغه مبهری خودا نیه؟!
ئیمامی عومەر رضی اللہ عنہ فهرمووی: به لئی.. ئیمامی نه بوبه کریش رضی اللہ عنہ فهرمووی: منیش شایه دی
دمدهم که پیغه مبهری خودایه رضی اللہ عنہ، دەی شوینی بکه وه به پیچه وانیه وه هه ل سوکه وت
مهکه و چۆن تهقه لئ دروومان یهک له دوا یهک به ریک و پیک به شوین یهکدا دین،
ناوا شوین وته و فهرمانه کانی بکه وه.. ئیمامی عومهریش رضی اللہ عنہ دوباره فهرمووی: منیش
شایه دی دمدهم که پیغه مبهری خودایه..

ئیمامی عومەر رضی اللہ عنہ رویشته و ههولی دمدا نارام بگریت، به لام نهیتوانی و خوی که یانده
پیغه مبهری خودایه رضی اللہ عنہ و پیتی فهرموو: نایا تو پیغه مبهری خودایه رضی اللہ عنہ نیت؟! پیغه مبهری
خوداش رضی اللہ عنہ فهرمووی: به لئی..

ئیمامی عومەر رضی اللہ عنہ فهرمووی: نایا ئیمه موسلمان نین و نهوانیش بیباومر؟!
پیغه مبهری خودایه رضی اللہ عنہ فهرمووی: به لئی..

ئیمامی عومەر رضی اللہ عنہ فهرمووی: ئەی بؤچی بهم سوکایه تیه رازی بین؟! پیغه مبهری
خودایه رضی اللہ عنہ له وه لامدا فهرمووی: من بهندهم پیغه مبهری خودام.. ههرگیز بیغه رمانی
بهرومردگارم ناکه م و نهویش ههرگیز فهراموشم ناکات..

ئیمامی عومەر رضی اللہ عنہ بیدهنگ بوو، موسلمانانیش بهرمو شاری مه دینه گهرانه وه..
باشماوهیهک، قورمیش ریکه وتن نامه که یان شکاند، پیغه مبهری خوداش رضی اللہ عنہ بؤ
نازادکردن و پاککردنه وهی شاری مه که له بت په رستی، کهوته ری و ئیمامی

ئومەرىش ﷺ تېگەشتى بۆى روون بۆۈ، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھىچ كارىك لى خۆۈ
ئەنجام نادات و ئەو رېككەوتنەش بە فەرمانى پەرومردگار بوۈ.

ئىمامى ئومەر ﷺ دەفەرموئىت: پەردەوام و تا ئىستا پەرۋژو دەبم و مال و سامان
دەبەخشم و نوپژى سوننەت ئەنجام دەدەم و بەندە نازاد دەكەم، سا بەلكو پەرومردگار لەو
نارمزاىى و قسانەى ئەو كاتەم خۆش بىت. بە راستى ئىمامى ئومەر ﷺ كەسايەتەكى
پەرزو بى وېنە بوۈ!!

كاتىك مىندالەكەت دەبىنى، زۆر بايەخ بە لەبەر كەردى قورنان نادات و تۆش دمتەوئىت ھانى
بەدەيت، سەرمەتا بەو وتەو نامۇژگار پىانە دەست پېكە، كە ھەردو وكتان لە سەريان ھاوران،
وەك ئەۋەى پى بلى: ئايا ناتەوئىت پەرومردگار خۆشتى بووئىت؟! ئايا ناتەوئىت لە بەھشتدا،
پەلت پەرز بىت؟! بە دىنپايەۋە بە بەلى وەلام دەداتەۋە، ئەۋسا تۆش بە شىۋەى پېشنيار بلى:
دەى كەۋاتە پىۋىستە پەيۋەندى بە خولى لەبەر كەردى قورنانى پىرۋمەۋە بەكەيت.

ھەروەھا كاتىك ھاۋسەرمەكەت دەبىنى، كەمىك لە بالاۋشپەكەيدا ساردوسرى
دەنۋىنئىت، سەرمەتا بە ھەندىك وتەو نامۇژگارى لەگەلىدا بدوئى، كە ھەردو وكتان لە
سەرى ھاورا بن، وەك ئەۋەى پى بلى: مەن دەزانم كە تۆ ئافرمەتتىكى مۇسلمان و كەسىكى
چاكە خوازىت، بە دىنپايەۋە ئەۋىش دەلىت: بەلى.. سوپاس بۆ خۇدا.. ئەۋ كاتە دمتوانى
نامۇژگار پىەكەت پېشكەش بەكەيت و بلىت: دەى پىۋىستە زياتر گىرنگى بە بالاۋشپەى و
داۋشپەى جەستەت بەدەيت.

بەم شىۋەى چىمان لە خەلكى بوئىت، دمتوانىن بە دەستى بەينىن، بە بى ئەۋەى
ھەستىشمان پېكەن و پىمان بزانن.

تروسكەرىك..

دەتۋانىت ھەنگۈىن بخۆيت، بە بى ئەۋەى
شانەى ھەنگىش تىك بشكېئىت.

دارەكە لە ناوہ پاستەوہ بگرہو ھاوسەنگیش پابگرہ!!

مايەى رېزو سوپاسە كە بېشەى مامۇستايى و وانەبېژىت ھەلبېژاردووە.. پەرومردگارېش شىۋازىكى جوانى پى بەخشيويوت، بۇ ئەوہى زياتر پەرە بە بېشەكەت بدميت.. قوتابىەكانىشت زۆريان خۇش دەوييت، بەلام ھىوادارم بەيانيان لە دەوام دوا نەكەويوت..

تۆكەسىكى زۆر قەشەنگو جوانيت.. مائەكەشت زۆر رېك وپېكە.. نكۆلىش لەوہ ناگرېت، مىندالەكانت ماندووت دىكەن، بەلام ھىوادارم زياتر گرنگى بە جل و بەرگيان بدميت..

ئەم شىۋازى نامۇژگارېە، زۆر گونجاوو چاكە، لەبەر ئەوہى سەرمتا باسى لايەنە باشەكانى ئەو كەسە دىكەيت، كە رەخنەت لىي ھەيە، پاشان لە ھەلەكەى ئاگادارى دىكەيتەوہ.. كاتىك دىتەوييت نامۇژگارى ھەر كەسىك بىكەيت، سەرمتا ھەولبىدە رەمۇشت و ھەلسوكەوت و لايەنە باشەكانى باس بىكەيت، پاشان بە شىۋازىكى نەرم و نىان و جوان لە ھەلەكەى ئاگادارى بىكەرەوہ، ئەوسا ھەست دىكەت بە چاويكى پەرسنگدار سەيرى دىكەيت و لە ھەلەو كەم و كورپەكانى ناگەرييت..

پېغەمبەرى خودا ﷺ رۆژىك بە لاي ھەندىك لە ھۆزەكاندا تىدەپەرييت و بانگيان دىكەت بۇ ئەوہى موسلمان بن، بە جوانترين وشەو زاراوش بانگى كرىن، بۇ ئەوہى زياتر بە دەم بانگەوازەكەيەوہ بىن و موسلمان بوونى خۇيان رابگەيەنن..

كاتىك بە لاي يەكىك لەو ھۆزانەدا تىپەرى، بە ناوى ھۆزى (بنى عبدالله)، بانگى كرىن بۇ ئەوہى موسلمان بن و پىي و تن: ئەى ھۆزى (بنى عبدالله)، پەرومردگار ناوى باوكتانى جوان كرىدووە بە باشترين ناو، ناوى ناوہو ھىچ ھاوبەش دانانىك لە ناوى باوكتاندا نيە، دەى ھاوہل بۇ پەرومردگار پىيار مەدەن و موسلمان بن..

خالىدى كورى وەلىد، پالەوان بوو.. نەك ھەر پالەوانىكى ئاسايى، بەلكو پالەوانىكى بەناو بانگى نىو پالەوانان.. دىبووايە ھەزاران حسابى بۇ بىكرايە.. پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەزى دىكرد موسلمان بىت، بەلام چۇن؟! خالىد لە ھەموو ئەو جەنگانەدا بەشدارى كرىدبوو، كە لە بىرى موسلمانان ئەنجام درابوون!! بەلكو لە جەنگى ئوچوددا، ھۆكارىكى ھەرە گەورەى شكانى موسلمانانىش بوو..

رۆژىك پېغەمبەرى خودا ﷺ دىفەرموييت: ئەگەر خالىد بىت بۇ لامان، ئەوا رېزى دىگرين.. ئەم و تەيەى پېغەمبەرى خودا ﷺ چۇن كارى كرىدە سەر خالىد؟!

با چىرۇك و رووداومكە لە سەرمەتاو دەس بەكەين، خالىد يەككە بوو لە گەورە سەرگەردەمەكانى قورمىش و بېباومەران.. ھىچ ھەلىكى لە دەست نەدەدا، بۇ ئەو دەى نژا يەتى پىغەمبەر و ھاوەلانى بىكات.. كاتىك پىغەمبەرى خودى ﷺ و ھاوەلانى بۇ ئەنجامدانى عومرە بەرمە مەككە گەوتنە رى، خالىد و چەند كەسكىش لە بېباومەران بەرمە پىغەمبەرى خودى ﷺ و ھاوەلانى چوون و لە شۆيىنگەدا كە بى دەوترا (عسفان)، پىغەمبەرى خودى ﷺ و ھاوەلانىيان بىنى..

خالىد لىيان نەزىك كەوتەومە بۇ ھەلىك دەگەر، تىرىك، يان رەمىك، يان شەمشىرىك بەگەيەنئە پىغەمبەرى خودى ﷺ و شەھىدى بىكات.. ھەر بۇيە زۆر چاودىرى پىغەمبەرى خودى ﷺ كەرد، پىغەمبەرى خودى ﷺ لە بەرامبەر بېباومەرانەو، نوپىرى نىومەرى بۇ مۇسلمانان ئەنجام دەدا، بەلام پىغەمبەرى خودى ﷺ وەك ئەو دەى ئاگەي لە پىلانى بېباومەران بىت، نوپىرى عەسرى بە نوپىرى ترس (صلاة الخوف) بۇ مۇسلمانان ئەنجامدا.. مۇسلمانانى كەرد بە دوو بەشەو، بەشەكىيان لەگەل پىغەمبەرى خودى ﷺ نوپىرىيان ئەنجام داو بەشەكەي تىرىان چاودىرى و پاسەوانى پىغەمبەرى خودى ﷺ و ئەو مۇسلمانانەيان دەكەرد، كە لە نوپىرەدا بوون.. ئا لەم كاتەدا خالىد دەلئەت، ناتوانىن ھىچ زەرمەرو زىيانىكى پىگەيەننىن!!

پاشان پىغەمبەرى خودى ﷺ و ھاوەلانى بە لای راستدا گەوتنە رى، بۇ ئەو دەى بە لای خالىددا تىنەپەرن و لى دەور بن.. بەم شىومەيە بەردەوام بوون، ھەتا گەيشتنە ناوچەي خودەيبىيە و رىكەوتن، لە سەر ئەو دەى مۇسلمانان ئەمسال عومرە ئەنجام نەدەن و بەگەرىنەو بۇ شارى مەدىنە و سالى داھاتوو بىنەو..

خالىد سەيرى كەرد، رۆژ بە رۆژ پەلو پاىەي قورمىش لە ناو عەرەبەدا، لە دابەزىن و كەمبەونەو، ھەر بۇيە لە دلى خۇيدا وتى: چ شتىك ماومتەومە بۇ كوى بچەم؟! بۇ لای نەجاشى بچەم؟! نەخىر.. نەجاشى شۆين محمد كەوتوو ھاوەلانى محمدىش لە لای ئەو بە نارامى و ئاسوودەيى دەرتىن.. ئەي بۇ لای ھەرقل بچەم؟! نا.. ئاينى خۇم ناگۇرم و نابەم بە گاورو جەلەكە!!

خالىد لەم بىرگەردنەو خەيالەندەبوو، بەلام دوودل بوو.. بە ھەر حال رۆژمەكان و مانگەكان تىپەرىن، ھەتا بوو بە سالىك و كاتى ئەنجامدانى عومرە مۇسلمانان ھاتە پىشەو بەرمە شارى مەككە گەوتنە رى.. پىغەمبەرى خودى ﷺ بۇ ئەنجامدانى عومرە مۇسلمانان بەرمە شارى مەككە گەوتنە رى.. كاتىك پىغەمبەرى خودى ﷺ بۇ ئەنجامدانى عومرە ھاتە شارى مەككەو، خالىد نەيتوانى نارام بگرتى و بە چاوى خوى مۇسلمانان بىيىت، بە جەل و بەرگى ئىحرامەو بە چەنە شارى مەككەو، ھەر بۇيە بۇ ماو دەى چوار رۆژ مەككەي جىيەشت و چووە

دەرەھەى شارەكە..

كاتىك پېغەمبەرى خۇداﷺ عومرەكەى ئەنجامدا، سەپرىكى رېگەو خانوو مالهكانى مەككەى كىردو پادگارپەكانى ومبىرھاتەو، پاشان خالىدى كۆرى وەلىدى بىرھاتەو، ھەر بۆيە ناۋرى بۇ لاي وەلىدى براى خالىدى كۆرى وەلىدىدا داپەو، كە لەگەل پېغەمبەرى خۇداﷺ ھاتىوو، بۇ ئەنجامدانى عومرەو پىي فەرموو: ئەو خالىد لە كۆيە؟ ئەم بىرسيارە بۇ وەلىد، كىت وپەر بوو، لە وەلامدا وتى: ئەى پېغەمبەرى خۇدا، پەرورەدگار دەپھىننەتەو بۇ لات، پاشان پېغەمبەرى خۇداﷺ فەرموو: «مِثْلُهُ يَجْهَلُ الْإِسْلَامُ» ولو كان جعل نكايته وَحْدَهُ مع المسلمين، كان خيراً له.. واتە: (چۇن دەبىت كەسىكى ومكو خالىد، شارمزاى ئىسلام نەبىت و ئىسلام نەناسىت و مۇسلمان نەبىت! ئەگەر بىتوو ئەو ھىزو توانايەى لەگەل مۇسلماناندا يەك بخت و لە خىزمەت ئىسلامدا بەكارى بېھىت، ئەوا بۇ خالىد باشترو چاكترو بوو)..

پاشان فەرموى: ئەگەر بەھاتايە بۇ لامان رېزمان دەگرت و لە پېش كەسانى تىرەشەو دامان دەنا.. وەلىد بەم ھسانەى پېغەمبەرى خۇداﷺ دلخۇش بوو، كەوتە گەران بە شارى مەككەدا، بۇ ئەوھى خالىد بدۆزىتەو، بەلام نەيدۆزىتەو، كاتىك مۇسلمانان وىستان بگەرپتەو بۇ شارى مەدىنە، وەلىد لە رۇشنايى وتە ناراستەوخۇكەى پېغەمبەرى خۇداﷺ نامەپەكى بۇ خالىدى براى ناردو تيايدا نوسى بووى: بە ناۋى خۇداى بەخشنەدى مېھرىبان.. بە راستى شتىكى سەپەر، كە تۇ لە ئىسلام رادەكەيت، لە كاتىكدا كە خاۋەنى ئەو ھەموو ژىرىيەيت! پېغەمبەرى خۇداﷺ بىرسيارى لىكردم و فەرموو: خالىد لە كۆيە؟ منىش وتم: ئەى پېغەمبەرى خۇدا، خۇدا دەپھىننەتەو بۇ لات، پاشان پېغەمبەرى خۇداﷺ فەرموو: دەبىت كەسىكى ومكو خالىد نەشارمزا بىت بەرامبەر ئىسلام! خۇ ئەگەر خالىد ھىزو تواناي خۇى لەگەل مۇسلماناندا يەك بخت، ئەوا بۇ خالىد باشترو چاكترو.. ئەگەر خالىد بگەرپتەو بۇ لامان، ئەوا رېزى دەگرىن و لە پېش كەسانى تىرەو، دايدەننەن.. بىرام بەلە بكە، چۈنكە چاكترو پاداشتى زۇرت لە دەستچوو..

خالىد دەفەرمويت: كاتىك نامەكەم پىگەبىشت، ھەزم دەگرد مۇسلمان بىم و خۇشچالەش بووم، كە پېغەمبەرى خۇداﷺ ھەۋالى بىرسى بووم.. لە خەۋىشمدا بىنىم، لە زەۋىپەكى تەنگ و تەسك و وشكەو بەرەو زەۋىپەكى سەۋزايى فراۋان رۇبىشتەو لە دلى خۇمدا وتم: بە راستى ئەم خەۋە راست و دروستە..

كاتىكىش وىستم بىرۇم بۇ لاي پېغەمبەرى خۇداﷺ، وتم: كى ھاورپىيەتى ئەو گەشتە بىرۇزەم دەكات؟! سەفۋانى كۆرى ئومەپەم بىنى و پىم وت: ئايا نابىنى ئىمە ھەموومان ومكو

بەرداش خەرىكىن يەكتر دەھارپىن؟! ئەوئەتا محمدىش لە ناو غەرىب و غەجەمدا دەسەلاتى پەيدا كىردەمۇ دەرگەوت.. ئەگەر بچىن بۇ لای محمدو شوپنى بىكەوين، ئەوا رېزو گەورمىي محمد، دەبىتە ماپەي رېزو گەورمىي بۇ ئىمەش..

سەفوان زۆر بە توندى نكولى كىردو وتى: ئەگەر بە تەنھاش بىمىنەو، ئەوا شوپنى ناگەمۇم باومرى پىناھىنم.. ھەر بۆيە لىك جىابووينەو لە دلى خۇمدا وتم: سەفوان لە جەنگى بەردا باوك و براى كوزراومۇ كەسىكى دل برىندارە.. پاشان عىكرەمەي كورى ئەبوجەھلم بىنى و جىم بە سەفوان وت، بەویشم وت، ئەویش بە ھەمان شىوئى سەفوان وەلامى دامەو، بەلام پىم وت، بە كەس مەلى كە دەچم بۇ لای محمد.. ئەویش وتى: بە كەس نالىم و ناشكرات ناگەم..

چوومەو بە مالەو، خۇم نامادە كىردو كەوتە رى و لە رىگە عوسمانى كورى تەلخەم بىنى، وىستم پىنى بلىم، بەلام لە دلى خۇمدا وتم: ئەمىش باوكى بە دەستى موسلمانان كوزراو، پاشان وتم: چى دەبىت ئەگەر ئاگادارى بگەم؟! ھەر بۆيە پىم وت: خۇم نامادە كىردەمۇ دەمەوئىت بچم بۇ مەدینەو ئەوئى بە دوو كەسەكەي پىشووم وت، بەویشم وت، ئەویش نامادىي دەربرى و رىكەوتىن لە سەر ئەوئى لە شوپنىك بە يەك بگەين، بە ناوى (ياجج)، برىارىشماندا ھەر كەسىكمان زووتر بگەينە ئەو جىگەيە، چاومرپى ئەوى ترمان بگەين.. پىش ئەوئى خۇر ھەلبىت، ئەو شوپنەي دىارىمان كىرد بوو، بە يەك گەيشتىن، پاشان غەمىرى كورى عاصمان بە سەر وشرمگەيەو بىنى و وتى: سلاوتان لى بىت.. ئەوئى بۇ كوى دەچن؟! ئىمەش وتمان: ئەى تۆ بۇ كوى دەچىت؟! ئەویش وتى: نا.. ئىوئە بۇ كوى دەچن؟! وتمان: دەمانەوئىت شوپن محمد بگەوين و موسلمان بىن.. غەمىرىش وتى: دەى منىش ھەر بۇ ئەوئە دەچم.. ھەرسىكمان رۆيشتىن، ھەتا گەيشتىنە شارى مەدینە..

خالىد دەفەرموئىت: جوانترىن جلوبەرگم لەبەرگىردو بەرمۇ لای پىغەمبەرى خودا ﷺ كەوتە رى و لە رىگە وەلىدى برامم بىنى و پىنى وتم: پەلە بگە.. پىغەمبەرى خودا ﷺ بە ھاتنەكەت دلخۆشەو چاومرپىت دەكات.. بە پەلە كەوتىنە رى و پىغەمبەرى خودا ﷺ كاتىك لە دوورمەو ئىمەي بەدى كىرد، زەردەخەنە كەوتە سەر لىوى.. ھەتا گەيشتىنە بەردەمى، پىغەمبەرى خودا ﷺ روخسارى ھەر گەشاومۇ دەم بە خەندە بوو، سلاومان لىكردو بە روويەكى خۆشەو، وەلامى سلاومگەي داپنەو، پاشان وتم: اشهد ان لااله الا الله.. وانك رسول الله.. ئەویش فەرمووى: سوپاس بۇ ئەو خودايەي رىنمايى كىردىت.. بە دلنپايەوئە من ژىرى و دانايىم لە تۆدا بەدى دەكردو ھىوادار بووم، ئەو ژىرى و دانايىمەت، تەنھا بەرمۇ خىرو چاكەت

بەرپىت..

پاشان وتم: ئەي پېغەمبەرى خۇداﷺ زۆر بەرمىنگارى راستى بوومەو، داوات لىدەكەم
لە پەرومردگار بېارنىتەو، بۇ ئەوۋى لىم خوش بىت.. پېغەمبەرى خۇداﷺ فەرموۋى،
موسلمان بوون، دىبىتە ھۆى سىپىنەوۋى ھەموو گوناھو تاوانەكانى پىشوو.. دوبارە وتم:
دەي پېغەمبەرى خۇداﷺ داۋاي لىخۇشبوونم لە پەرومردگار بۇ بكة.. پېغەمبەرى خۇداﷺ
فەرموۋى: خودايە لە خالىدى كورى وەلىد خوشبە.. لە ھەموو ئەو كارانەشى خوشبە،
كە بوومتە ھۆى رېگرى و بەربەست لە بەردەم ئاينى پەرومردگار.. لە داۋاي ئەو، خالىد
بوو بە يەككە لە سەرگىردە بە ناوبانگەكانى ئەم ئاينە پىرۆزە.. موسلمان بوونەكەشى بە
ھۆى پەيامىكى ناراستەوخۆى پېغەمبەرى خۇداﷺ بوو.. ئاي لە دانايى و مېھرىبانى ئەو
پېغەمبەرە نازدارمﷺ !!

دەي با نىمەش لە بانگەوازگىردنى خەلكىدا، لىھاتوۋى و شارمزاىى بەكاربەينىن و ھەول
بەدىن كارىگەرىيان لە سەر دروست بكةين.. كاتىك دوكاندارىك دىبىنىت، جگەرە دەفرۇشىت و
دەتەۋىت ئاگادارى بكةيتەوۋى بىيى بلىنىت: جگەرە مەفرۇشەو ھەرامە، سەرمتا باسى پاك و
خاۋىنى و رىك وپىكى دوكانەكەي بكة، ھەرومەھا داۋاي خىرو ھازانجى لە پەرومردگار بۇ
بكەو پاشان باسى گىرنگى پەيداگىردنى رۆزى ھەللى بۇ بكة، بۇ ئەوۋى ئەو ھەستەي بۇ
دروست نەبىت، كە بە چاۋىلكەي رەشەوۋە لىي دەروانىت، بەلكو ھەول بەدە دارەكە، يان
گۇچانەكە، لە ناۋمراستەوۋە بگەرە.. سەرمتا ھەندىك لە شتە جوانەكانى باس بكة، پاشان لە
ھەلەو كەم و كورىەكانى ئاگادارى بكەرمەو..

كاتىك بەرمە روۋى كەسىك دىبىتەو، بە چاكەكانى، خراپەكانى و بە جوانىەكانى،
ناشىرىنەكانى داپۇشە.. ھەمىشە گومانى باش بە خەلكى بەرە، بۇ ئەوۋى ھەست بكەن بە
دادپەرومى ھەلسوكەوتيان لەگەل دەكەپت، ئەوسا ھەموۋان خوشيان دەۋىپت..

نىگايىرەك..

كاتىك خەلكى رىنمايى و نامۇزگارپەكانت و مردەگىرن، كە باۋمىر
بەوۋە بەينىن، وەك چۆن سەرنجى كەم و كورى و ھەلەكانيان دەمىت،
بە ھەمان شىۋە سەرنجى چاكەو جوانىەكانىشيان دەمىت..

ھەلەكان بە ناسانى چارەسەر بکە..

ئەو ھەلەنەى كە خەلكى ئەنجامیان دەمدن، لە رووى گەورمىي و بچووگيانەو ە جياوازن.. ھەلەش ھەر چەندىك گەورە بىت، شاينى چارەسەرگەردنە..
بەلن.. ھەندىك چار ھەرچەندە چارەسەرگەردنى ھەلەپەك بى سودە، كە ۱۰۰%
كارمەكى خراب كەرد بىت، بەلام دەتوانرىت زيانەكانى كەم بىكرىتەو.. خەلكانىك كە
ژمارمیان كەم نىە، ھەول نادەن چارەسەرى ھەلەكانیان بکەن، لەبەر ئەوئى گومانیان
ھەپە لەوئى كە ئايا چارەسەرى ھەلەكانیان پىدەكرىت، يان نا؟!
جارى واش ھەپە، ئەو رىگەو ھۆكارەى كە لە چارەسەرى ھەلەكەدا بەكارى دىنين،
خوى لە خۇيدا ھەلەپە..

كاتىك كەسىك كورمەكى دەكەوئە ھەلەپەكەو، سەرزەنشتى دەكات و ھەلەكەى لە
سەر گەورە دەكات، ھەتا كورمەكى وا ھەست دەكات، كەوتووئە ناو بىرىكى بى بنى
زۆر قولەو دەرچوون و رزگاربوونى مەحائە، ئىتر بى ھىوا دەبىت و لە سەر ھەلەكەى
دەمىنىتەو دەتوانىت ھەولى چارەسەر بەدات..

پىاويك دىت بۇ لاى پىغەمبەرى خودا ﷺ و پەيمانى كۆچ كەردنى لەگەل دەدات و
دەلىت: من ھاتووم بۇ لات، بۇ ئەوئى پەيمانە لە سەر كۆچ كەردن پىدەم.. كاتىك
ھاتم، دايك و باوكەم بە گریانەو ە جىھىشت.. پىغەمبەرى خودا ﷺ سەرزەنشتى
نەكرد و كارمەكى بە خراب باس نەكرد، لەبەر ئەوئى ئەم پىاوە بە نىەتلىكى چاك
ھاتبوو.. پىغەمبەرى خودا ﷺ ھەستى كەرد، چارەسەرى ھەلەى ئەو پىاوە ئاسانەو
ھىچ دژوارىەكى تىدانىە، ھەر بۆپە زۆر بە سادەپىەو ە فەرمووى: بگەريو ە بۇ
لايان و بىانخەرە پىكەنن، ھەر وەك چۆن خستە گریان.. بەم شىوئە پىغەمبەرى
خودا ﷺ زۆر بە سادەو ساكارى پەنجەى خستە سەر ھەلەى كابراو چارەسەرەكەشى
بۇ خستەروو..

رووداويكى پەرغەم و ئازارتان بۇ باس دەكەم، كە قورئانى پىرۆز شاينەدى رووداوەكەپەو
لیرمدا دوبارەى دەكەمەو ە بۇ ئەوئى سودى لىوئەبگرین.. پىغەمبەرى خودا ﷺ
ھەر كاتىك بچوواپە بۇ گەشتىك، يان جەنگىك، تىروپشكى لە نىوان ھاسەرەكانىدا

دەكرىدو يەككىيانى لەگەل خۇيدا دەبرد.. كاتىك پىغەمبەرى خۇدا ﷺ ۋىستى بېچىت بۇ غەزاي (بنى مصطلق)، تىروپشكى لە نىوان ھاوسەرمگانيدا كىردو تىرو پشكەكەش بۇ عائىشەى دايكى ئيمانداران دەرچوو.. عائىشەى دايكى ئيماندارانىش (خۇداى لى رازى بىت) لەگەل پىغەمبەرى خۇدا ﷺ كەوتە رى، ئەم رووداۋەش لە دواى دابەزىنى ئايەتى بالاۋۇشى روويدا..

بەلى.. دايكى ئيمانداران لە ناو كەزاۋەكەيدا بوو، كاتىك كاروانەكە بۇ پىۋىستىك لاي بدايو بوەستايە، دايكى ئيماندارانىش دادەبەزى و پىۋىستىكەنى خۇى جىبەجى دەكرىدو پاشان سەردەكەوتەۋە دەچوۋەۋە ناو كەزاۋەكەى..

كاتىك جەنگەكە كۆتايى ھات، پىغەمبەرى خۇدا ﷺ بەرەو مەدىنە كەوتە رى و لە نزيك مەدىنە، لايداۋ بەشىك لە شەو مانەۋە، پاشان فەرمانى بە مۇسلمانان كىرد، ئامادەى رۇيشتن بن، خەلكەكەش دىستيان كىرد بە خۇ ئامادە كىردن، دايكى ئيماندارانىش بۇ پىۋىستىكەى، كەمىك دوور دەكەۋىتەۋە، كاتىك دەگەرپىتەۋە، دەبىنىت ملوانكەكەى ون بوو، ھەر بۇيە دەگەرپىتەۋە بۇ ئەۋەى ملوانكەكەى بدۇزىتەۋە، زۇر دەگەرپىت بەلام بىناكام دەبىت، سەرچراى ئەۋەش دىرەنگ دەكەۋىت و لە كاروانەكەى جىدەمىنىت.. كاروانەكەش كەزاۋەكە رادەكىشن و دىخەنە سەر وشتەكەى و وادەزانن دايكى ئيماندارانى تىدايەو دەكەۋەنە رى..

بە ھەر ھال عائىشەى دايكى ئيمانداران لە دواى گەرانىكى زۇر ملوانكەكەى دەدۇزىتەۋە دەگەرپىتەۋە بۇ ئەۋەش شۆپىنەى كاروانى مۇسلمانان تىايدا لايان دابوو، بەلام بە داخەۋە دەبىنىت، كەسى لى نەماۋە..

عائىشە (خۇداى لى رازى بىت) دەفەرمۇيت: گومانم وابوو مۇسلمانان دىنەۋە بە شۆپىنداۋ لەگەل خۇيان دەمبەن، ھەر بۇيە لە جىگەى خۇم دانىشتىم، بەلام خەو زۇرى بۇ ھىنامو خەۋم لىكەۋت.. سوپىند بە خۇدا پاكشا بووم، سەفۋانى كورى معطل بە لامدا تىپەرى، كە ئەۋىش بە ھۇى پىداۋىستىكەى خۇپەۋە، لە كاروان و سوپاكە دواكەۋتبوو، كاتىك رەشاىى مۇۋفىقى بىنى، ھات بۇ لام و ناسىمىيەۋە، لەبەر ئەۋەى لە بىش دابەزىنى ئايەتى بالاۋۇشىدا مىنى بىنى بوو، كاتىك بىنىمى وتى: **إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ**. خىزان و ھاوسەرى پىغەمبەرى خۇدا؟!

خىرا ھەستامو بە سەرپۇشەكەم روخسارم داپۇشى.. سوپىند بە خۇدا بە تەنھا يەك وشە نەيدواندوم و قەسەى لەگەل نەكرىدوم و شترەكەى دانىشانىدو مىنىش سواربوومو

نەۋىش پېشمەۋ لغاۋى و شىرمەكى بە دەستى گىرتو بە پەلە رۇيشتىن، خەلكەكەش نەيانزانى كە من جىماۋم، ھەتا رۇژ بۇۋە، كاتىك لە دوورمۇە پىاۋىكىيان بىنى، و شىرىك بە دۋاى خۇيدا رادىكىشىتو و شىرمەكەش ئافرىتىكى بە سەرمۇمىيە، ئىتر كەسانى بوھتانكەرو پىروپاگەندەچىش دەستىيان بە وتى وتى كىردو ئەۋەى وتىيان وتىيان!!
مىنىش ئاگام لە ھىچ شىتىك لەۋ قىسەۋ باسانە نەبوو..

بەلى.. گەمىشتىنەۋە شارى مەدىنەۋ زۇرى پىنەچوۋ، نەخۇش كەۋتەم و نەخۇشەكەشم زۇر بە ئىش و نازار بوو.. ئەۋ قىسەۋ بوھتانانەش كە دەربارەى من و ترا بوو، بە پىغەمبەرى خودىڭىز ۋ باۋىك گەمىشتىبوو، بەلام كەم و زۇر ھىچيان بە من نەدەۋت، تەنھا ئەۋمىندە نەبىت، ھەستەم بەۋە كىرد بوو، كە پىغەمبەرى خودىڭىز سۆزى بەرامبەرم كەم بۇتەۋە!! چۈنكە پىشتر كاتىك نەخۇش بوۋمايە، زۇر لەگەلم بە سۆزو مىھرىبان دەبوو، بەلام نەمجارمىيان وانەبوو!!

پىغەمبەرى خودىڭىز كاتىك دەمىيىنى دايىكەم لە لايە، دەمىوت، نەخۇشەكەتان چۇنە؟ لەمە زىياتر ھىچى تىرى نەدەۋت.. ھەتا بە تەۋاۋى ھەستەم پىكىردو وتەم: ئەى پىغەمبەرى خودىڭىز نەگەر مۇلەتەم دەمىت، دەچەم بۇ مالى باۋىك، بۇ ئەۋەى دايىكەم خىزمەتەم بىكات؟ نەۋىش مۇلەتىدام و رۇيشتەم بۇ لاي دايىكەم و ئاگادارى ھىچ شىتىكىش نەبووم، ھەتا بىست رۇژ بە سەر نەخۇشەكەمدا تىپەرى..

شەۋىك بۇ ھەندىك پىداۋىشتى خۇم لەگەل دايىكى مەستەخدا، كە كچى پورى باۋىك بوو، چوۋىنە دەرمۇە لە رىگە ئەۋ ئافرىتە قاچى لە شىتىك ھەلكەۋت و خەرىك بوو بىكەۋىت و تى: لەناۋبچىت مەستەخ.. مىنىش وتەم: شىتىكى خىراپەت وت!! جىنىۋ بە پىاۋىك دەمىت، كە بەشدارى جەنگى بەدىرى كىردوۋە!!

نەۋىش لە ۋەلامدا وتى: ئايا نەتبىستوۋە جى وتوۋە!! كچەكەى نەبۇبەكر ئەۋ ھەۋالە گەۋرىمەت پىنەگەمىشتوۋە!!

مىنىش وتەم: كام ھەۋال!! ئەۋسا ئەۋەى كە و ترا بوو، بۇى گىرامەۋەم بۇى باس كىردم.. سۆيىد بە خدا نەمتۋانى پىداۋىستىيەكەم جىبەجى بىكەم و گەرامەۋە، نەخۇشەكەشم ئەۋمىندە پەرمىسەند، گومانەم واپوۋ، گىريان جىگەرم دەمىرپىت.. پاشان بە دايىكەم وت: خدا لىت خۇش بىت، خەلكى ناۋاۋا ناۋاۋىيان وتوۋەم تۇش ھىچت بۇ باس نەكىردوۋم!! لە ۋەلامدا دايىكەم وتى: كچەكەم بە لاتەۋە ئاسايى بىت و زۇر لە سەر خۇتى قورس و گران مەكە، بە خدا زۇر كەمن ئەۋ ئافرىتانەى كە جوان بوۋىن و لە

لايەن مېردەكانىشيانەو خۇشەويست بووين و قسەو باسى لەم شىۋىيەيان بۇ دروست نەكرا بېت..

وتەم: پاك و بېگەردى بۇ خودا، خەلكى ئەو قسەو باسانەيان لە بارەى منەو و توو؟
ئەو شەو ھەتا بەيانى بەشم ھەر گريان بوو.. چاوم بۇ ساتىكىش لە فرمىك وشك نەبوو، خەويش نەچوو چاومكانەم، پاشانىش ھەر دىگريام و ھەر دىگريام..
ئەو ھالى عانىشەى دايكى ئيمانداران بوو (خوداى لى رازى بېت).. تۆمەتبار گرا بە تاوانىكى زۆر گەورە، لە كاتىكدا تەمەنى لە يانزە سال تىنەپەرى بوو! تۆمەتبار گرا بە تاوانىكى زۆر قىزمون! بە ئەنجامدانى زىنا تۆمەتبار گرا، لە كاتىكدا ئافرىتىكى زۆر پاك داوين و بە ئابروو بوو! ھەرومھا ھاوسەرى چاكتىن و پاكتىنى مروقى سەر زەوى بوو، ئىتر چۆن ناپاكي بەرامبەر ھاوسەرەكى دىكات، لە كاتىكدا كە ھاوسەرەكى پىغەمبەرى خودا ﷺ !! ھەر بۆيە لە مالى باوكىدا بەشى ھەر گريان بوو..

بە ھەمان شىۋە پىغەمبەرى خودا ﷺ زىانى لەگەل غەم و پەژاردا دىگوزمەند..
جوبرائىلىش نەدەھات بۇ لاي و قورئانىش لەو بارمىو ھەتا وائى لىھات پىغەمبەرى خودا ﷺ نەيدەزنى چى بىكات و چۆن لەگەل ئەم رووداودا مامەلە بىكات، دووروومكانىش ھەتا دىھاتن زىاتر تۆمەتەكەيان گەورمتر دىگرو قسەو باسى ناراست و نارەوايان دىربارەى ئابرووى پىغەمبەرى خودا ﷺ بلاو دىگرو..

كاتىك ئەم باس و خواسە بلاوبۆو ھەرومېر دىرېژى كىشا، پىغەمبەرى خودا ﷺ وتارى بۇ موسلمانان داو لە دواى سوپاس و ستايشى پەرومردگار ھەرمووى: خەلكىنە كەسانىك بە ھۆى ئەو قسەو باسە ناراستانەى دىربارەى ھاوسەرمكانەم دىكەن، ئازارم دىمەن، سوپىند بە خودا لە چاكە زىاترم لە ھاوسەرمكانەم نەبىنيو، دىربارەى پىاويكىش قسە دىكەن، سوپىند بە خودا لە چاكە زىاترم لى نەبىنيو، لەگەل خۇشەدا نەيت، ھەرگىز نەچۆتە ھىچ مالىك لە مالىكانەم..

كاتىك پىغەمبەرى خودا ﷺ ئەم قسانەى ھەرمو، سەرگەردەى ھۆزى ئەوس، سەعدى كورى موعاز ھەرمووى: ئەى پىغەمبەرى خودا ﷺ ئەو كەسانە ئەگەر لە ھۆزى ئەوس، ئەوا لە دەستيان رىزگارت دىكەن و چارىيان دىكەن، خۇ ئەگەر لە برايانى ھۆزى خەزرەجىش، ئەوا ھەرمان ھەرمانى خۇتە، سوپىند بە خودا ئەوانە كەسانىك، پىويستە لە مليان بىرېت..

كاتىك سەرگەردەى خەزرەجىەكان، سەعدى كورى عوبادە گوپى لەم قسانە بوو،

ھەر چەندە پىياۋىكى زۆر چاكىش بوو، بەلام دىمارگىرىيەك بۇ ھۆزمكەى گرتى و وتى: سۆيىند بە خودا درۇ دىمكەيت و لە گەردىيان نادىت، ئەو ھسانەشت لەبەر ئەوۋە كرد، چۈنكە دىزانىت ئەو كەسانە لە ھۆزى خەزىرجىن و ئەگەر لە ھۆزمكەى تۇ بوونايە، ئەو ھسانەت نەدىمكرد!!

پاشان ئوسەيدى كۆرى حوزمىرىش ھەرموۋى: سۆيىند بە خودا تۇ درۇ دىمكەيت و دىبىت ئەو كەسانە بىكۆرىن، بەلام تۇ دوورۋوۋىت، بۆيە بەرگىرى لە دوورۋوۋىگان دىمكەيت.. ئىتر خەلگەكە وروژان و خەرىك بوو كوشت و كوشتار ۋوۋ بىت، پىغەمبەرى خوداش ﷺ ھەر لە سەر دوانگە وىستا بوو، ھەتا بىدىنگ بوون، كاتىكىش پىغەمبەرى خوداش ﷺ ئەم ھالەتەى بىنى، لە سەر دوانگە دابەزى و ۋوۋىشتەوۋە بۇ مالىھە.. پىغەمبەرى خوداش ﷺ سەيرى كرد، ئەم ۋوۋداۋى لە لايەن خەلگەكە بۇ چارەسەر ناكىت، ھەربۆيە ھەولیدا لە لايەن كەسە نىزىكەكانى خۆيەوۋە، چارەسەرىك بۇ ئەم كىشەيە بدۆزىتەوۋە، بۇ ئەم مەبەستەش ۋاۋ بۇچوۋنى ئىمامى ەلى و ئوسامەى كۆرى زمىدى وىرگىت..

ئوسامە ﷺ زۆر باسى چاكە و ۋوۋىشت بەرزى عانىشەى دايكى ئىماندارانى كرد و ھەرموۋى: ئەو قسە و باسانە ھەموۋى درۆيەو لە چاكە زىاتىر، ھىچم لە ھاسەرەكانت نەبىنىوۋە..

بەلام ئىمامى ەلى ﷺ ھەرموۋى: ئەى پىغەمبەرى خوداش ﷺ ئافرىتان زۆرن و دىتوانىت ئافرىتى تر مارە بىكەيت، پىرسىار لە كەنىزەكەكەشى بىكە، ئەو ۋا راسىت پىدەلىت..

پىغەمبەرى خوداش ﷺ بانگى بورمىرەى كەنىزەكى خاتوۋ عانىشەى كرد و پىنى ھەرموۋى: ھىچ شىكت لە عانىشە بىنىوۋە كە جىگەى گومان بىت؟! ئەۋىش لە ۋەلامدا وتى: نەخىر.. سۆيىند بە خودا جگە لە خىرو چاكە، ھىچم لى نەبىنىوۋە، تەنھا ئەۋمىندە نەبىت ئافرىتىكى كەم تەمەن و بى ئەزموۋنەو كاتىك كە ھەۋىر دىمىلم و داۋاى لىدىكەم ئاگای لى بىت، خەۋى لىدىكەۋىت و مەرو بىزى دىن لە ھەۋىرەكە دىخۇن..

بەلى.. چۆن گومان لە عانىشەى دايكى ئىمانداران دىمكىت.. عانىشە (خوداى لى ۋازى بىت) ئەو ئافرىتەيە، كە پەرومردىكراۋى دىستى ئىمامى ئەبۇبەكر ﷺ بوو، ھەروەھا ھاسەرى بەرپىزىترىن نەۋەى باۋكە ئادەمىش بوو.. چۆن گومان لە ئافرىتىك

دەكرىت، كە خۇشەويستىرىن كەسى پېغەمبەرى خۇداﷺ بىت؟! گومانىشى تىدا نىە
پېغەمبەرى خۇداﷺ، كەسىكى خۇش ناوېت، كە پاك نەبىت!!

بە راستى عانىشە (خۇداى لى رازى بىت) بە تاوانىكى زۆر گەورە تۆمەتبار كرا!!
پەرومردگارېش بە تافىكردنەومىيەكى زۆر گران، تاقى كىردەو، بۇ ئەوۋى خىرو
پاداشتو چاكەكانى زياتر بىتو ئالتون ناسا زاخاو بدىرىتو بۇ ھەتا ھەتايى ناوبانگى
بەيىنىتەوۋە پاكى و بىتاوانىيەكەى باس بىكرىتو نەوۋە لە دواى نەوۋە پەندو نامۇزگارى
لە رووداوۋەكەى وەرىگرن..

رۇزگارمەكان زۆر بە ناپەھەتى بە سەر داپكى ئىمانداراندا تىدەمپەرىن.. نازارمەكان
ژان و نازارى تىران بە دواى خۇياندا دەھىنا.. بە نەخۇشى و لە سەر جىگەكەى ھەر
نەمدىوو ئەوۋى دىوى دىكرىتو بە دەم نازارو غەم و پەزارمەو، دەتلايەوۋە نە خەوى
ھەبوو نە خواردن..

بەلى.. پېغەمبەرى خۇداﷺ وىستى چارمەسەرى ئەو كىشەيە بىكات، ھەر وەك
پەناى بىردە بەر دەمراستو پىاوۋە ناودارمەكان، بەلام لە باتى چارمەسەر، نىزىك بوو
شەرو كوشتار رووبدات، پاشان پەناى بىردە بەر كەسە نىزىكەكانى و پەرسىارى لە
نىمامى عەلى و ئوسامە كىرد، لەمانىش چارمەسەرىكى گونجاوى دەست نەكەوت، ھەر
بۇيە ئەمجارمىان وىستى لە رىكەى عانىشە خۇيەوۋە، كۆتايى بە كىشەكە بەيىنىت..

عانىشە (خۇداى لى رازى بىت) دەفەرموېت: ئەو رۇژەو رۇژى پىشووئىرىش بە
بەردەوامى فرمىسكەم دەرىشتو خەويش نەجوۋە چاوم، داپك و باوكىشم گومانىان
وابوو، گىران جەرگەم دەبرىت..

پېغەمبەرى خۇداﷺ بەرمە مالى ئىمامى ئەبوبەكرى رەزىيە اللە تەئە، لە دواى مۆلەت
خواستن، ھاتە ژوورمەو، مەن و باوكەم داپكەم نافرەتتىكى تىر بوۋىن، لە دواى ئەو
رووداوۋە، ئەوۋە يەكەمجار بوو پېغەمبەرى خۇداﷺ بىت بۇ مالى باوكەم.. نىزىكەى
مانگىك بوو نەمبىنى بووم و ھىچ نىگا و سىروشىكىش دەربارەى مەن دانەبەزى بوو..

پېغەمبەرى خۇداﷺ دانىشتو لە دواى سوپاس و ستايىشى پەرومردگار فەرموۋى:
ئەى عانىشە دەربارەى تۆ، ئەوۋە ئەوۋەم پىگەبىشتوۋە، پاشان پېغەمبەرى خۇداﷺ
روۋنى كىردەوۋە فەرموۋى: مەروۋ ھەر چەندە بىكەۋىتە ھەلەو تاوانەوۋە، بەلام
چارمەسەركىردنى قورس و مەھال نىە.. ئەگەر تۆ بىتاۋان بىت، ئەوا پەرومردگار
بىتاۋانىت ئاشكرا دەكات، ئەگەر تاۋانىكىشت ئەنجام داپىت، بىگەرپەروۋە بۇ لاي

پەرۋەردگار ۋە داۋاي لىخۇشبوۋنى لى بىكە، چۈنكى كاتىك بەندىيەك دان بە تاۋانەكەيدا
دەنئەت ۋە بەشىمان دەنئەتەۋە، ئەۋا پەرۋەردگار لى خۇش دەنئەت.. بەم شىۋەيە زۆر بە
كورتى چارمەرمەكەي خستە ۋە، ھىچى تر درىژمى پىنەدا..

عائىشە (خوداي لى رازى بىت) دەفەرمۇيت: كاتىك پىغەمبەرى خودا ﷺ لە
ۋەتەكانى بۆۋە، فرمىسكەكانى چاۋم وشك بوۋنەۋە، ھەر ۋەك ئەۋەي ھەرگىز نەگىرە
بىتەم، پاشان سەيرى باۋكەم دايكەم كىردۈ چاۋمىم دەمكەد ۋەلامى پىغەمبەرى
خودا ﷺ بەدەنەۋە، بەلام ھىچيان نەۋت، ھەر بۆيە ۋەۋم كىردە باۋكەم ۋەتەم، لەبرى من
ۋەلامى پىغەمبەرى خودا ﷺ بەدەرمەۋە.. باۋكىشەم ۋەتەم، سوپىند بە خودا نازانم چى بە
پىغەمبەرى خودا ﷺ بلىم! پاشان بە دايكەم ۋەتەم، لە برى من ۋەلامى پىغەمبەرى
خودا ﷺ بەدەرمەۋە.. بە ھەمان شىۋەيە باۋكەم نەۋىش ۋەتەم، چى ۋەلامى پىغەمبەرى
خودا ﷺ بەدەرمەۋە!!

بە راستى ئەۋ نازەھەتەۋ غەم ۋە پەژارمەيە لەۋ ۋەژمەدا ۋەۋى لە مالى نىمامى
ئەۋبەكرەم ﷺ كىردە بوۋ، بىرۋا ناكىت ھەرگىز ۋەۋى لە ھىچ مالىكى تر كىردە بىت!!
عائىشە (خوداي لى رازى بىت) دەفەرمۇيت: پاشان دەستەم كىردەۋە بە گىران ۋەتەم: نا..
سوپىند بە خودا ھەرگىز داۋاي گەرانەۋە لىخۇشبوۋن ۋە بەشىمانى لە خودا ناكەم لە
سەر ئەۋ كارەي كە تۆ باسى دەكەيت.. سوپىند بە خودا دەزانم ئەۋەي دەربارەي من
ۋەتراۋە گوپتان لى بوۋە، لە دەروونتەندا جىگىر بوۋە، خۇ ئەگەر بلىم: بىتەۋانم، ئەۋا
پەرۋەردگار دەزانىت كە بىتەۋانم ۋە بەلام باۋمىم پىناكەن، خۇ ئەگەر دان بەۋ تاۋانەدا
بىتەم كە نەمكىدەۋە بلىم: كىردەۋەۋە پەرۋەردگار شى دەزانىت كە بىتەۋانم، ئەۋا
باۋم بە قەسكەم دەكەن!! ھەر بۆيە ۋەتەكەي باۋكى يوسىف ﷺ دوبارە دەكەمەۋە
دەلىم: ﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ﴾ (۱۸) يوسىف. ۋەتەم: (جا چارم تەنھا
خۇگىرى ۋە نارامگىرنە بە جۈانترىن شىۋە، ھەر خوداش داۋاي كۆمەكى لىدەمكىت، لە
سەر ئەۋ باسەي ئىۋە دەيكەن)..

پاشان دەفەرمۇيت: لە جىگەكەم پال كەۋتەۋە دەزانى كە پەرۋەردگار پاكى ۋە
بىتەۋانىيەكەم دەردەخات، بەلام سوپىند بە خودا، گومانم ۋەنەۋە، سىۋى خودايى
دەبەزىت ۋە لە رى قورئانى پىرۋەۋە بىتەۋانىم ئاشكرا بىكات ۋە بۆ ھەتە ھەتايە، باسى
من لە قورئاندا بخۋىنرىتەۋە، بەلكۈ ھىۋاخۋازبوۋم پىغەمبەرى خودا ﷺ لە رىگەي
خەۋەۋە لە بىتەۋانىم ئاگادار بىكرىتەۋە!!

سویند به خودا، پیغه مبهری خودا ﷺ له جیگه که ی هه لئه ستا بوو، به لکو نیمه ش هه موومان له جیگه ی خوومان بووین، هه تا پیغه مبهری خودا ﷺ چوو هه حاله ته وه، که له کاتی نیگا و سروش پهر و مردگاردا به سهری دهات... به خودا من هیچ ترسم نه بوو، چونکه دهمزانی بیتاوانم و پهر و مردگاریش ستم له کهس ناکات، به لام باوکم و دایکم له ترسدا خهریک بوو گیانیان دمرده چوو، له وه دمرسان راستی پرودا و مکه بۆ پیغه مبهری خودا ﷺ دابه زیت...

کاتی که پیغه مبهری خودا ﷺ هاته وه سهر حاله تی ناسایی خوئی، پیده مگه نی، پاشان عهره قی ناوچه وانی سهری و یه که م وشه یه که که وتی نه و مبوو فهرمووی: عائیشه موژده بیت، پهر و مردگار نایه تی دمر باره ی بیتاوانیت دابه زاند... منیش وتم: سوپاس بۆ خودا... پهر و مردگاریش نه م نایه ته پیرۆزانه ی له باره ی منه وه دابه زاند، که دمفرمویت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنْكُمْ لَا نَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ مَا أَكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ١١﴾ لولا اذ سمعتموه ظن المؤمنون والمؤمنات بانفسهم خيرا وقالوا هذا افك مبين ١٢ لولا جاءوا عليه بأربعة شهداء فإذ لم ياتوا بالشهداء فأولئك عند الله هم الكاذبون ١٣﴾ النور. واته: (بیگومان نه وانه ی بوختانه که یان هه لئه ست دمسته یه که بوون له خوٚتان (یاخود و یاخوٚیان نیشان ده دا که له خوٚتانه ی) و مه زانن که نه و بوختانه شهرو خراب بوو بوٚتان، به لکو خیر بوو بوٚتان (تا نیماندار له دووروو جیابیته وه و نیماندارانی دلپاک وریا ببینه وه)، بیگومان تاوانی ههر کهس له و بوختانه چیانه له گهردنی خوٚدایه تی، نه و کهسه ش سهرۆک و گهورمو هه لئه ستی بوختانه که یه، سزایه کی سهخت و گهوره بۆی نامادیه * دمبووا ههر که نه و بوختانه تان بیست نیمانداران له پیاوان و نافرمتان گومانی چاکیان به خوٚیان ببووایه و دنیابوونایه له پاکی خوٚیان و بیانوتایه نه مه بوختانیکی ناشکرایه و (کاری ناره وای و له دایکی موسلمانان و له هاوه لانی پیغه مبهری ﷺ ناومشیته وه) * دمبووا بوختانه چیه کان چوار شایه تیان بۆ سه لاندنی بوختانه که یان به یینایه، کاتی که چوار شایه تیان نه هیئا، نه وه ئیتر دیاره نه وانه لای خوایش له ریزی درۆزنه کاندان)...

ههر و مه ها پهر و مردگار دمفرمویت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ ءَامَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ١٩﴾ النور. واته: (به راستی نه وانه ی حمز ده که ن زینا و تاوان له ناو نه وانه دا، که باومریان هیئاوه بلاوبیته وه، سزای پر نیش و نازار له م جیهان و له و جیهان بۆیان نامادیه و خودا خوئی

چاك دىزانىت (سەرمەنجامى زىناۋ شەرقىيىسى بەرمە كۆي دەجىت) ئىۋە ناپزانن)..
پاشان پىغەمبەرى خۇداﷺ چۈۋە دەرمەۋە بۇ لاي خەلىكى و تارى بۇدان و ئەو
ئاپەتە پىرۋزانەى بۇ خۇيىندەۋە، كە سەبارەت بەو رۇوداۋە ھەلبەستراۋە دابەزى بوون،
پاشان ھەستا بە جىبەجى كىردنى سزا بە سەر ھەموو ئەو كەسانەى كە بوختانەكەيان
ھەلبەستبوو..

كەۋاتە پىۋىستە ۋەكو نەخۇشېك كە چۆن پىۋىستى بە چارەسەر ھەيە، ئاۋا
ھەلىسوكەۋت لەگەل كەسىكدا بىكەين، كە ھەلبەيەكى ئەنجامداۋە ھەلبەكەى لە سەر
گەۋرە نەكەين، بۇ ئەۋەى ئەو ھەست و گومانەى بۇ دروست نەبىت، كە ئىمە بەو
ھەلبەيەى ئەو خۇشچالېن.. كەسانى ئامۇزگارېكارى دىسۇزېش ئەو كەسانەن، كە لە
بايەخى خودى نەخۇشەكان بۇ خۇيان، زىاتر بايەخىان پىدەمدەن و ھەلبەكانىيان بە
ھەلبەى خۇيان دىزانن..

پىغەمبەرى خۇداﷺ دەقەرمۇيىت: نەمۇنەى من و نەمۇنەى خەلىكى ۋەكو نەمۇنەى
پىاۋىك ۋايە كە لە سەر لىۋارى ئاگرېك ۋەستا بىت، كاتېك ئاگرەكە دەۋرۋبەرى خۇى
رۇناك دىكاتەۋەۋ پەپولەۋ زىندەۋەمرانىش بەرمە ئاگرەكە دەچن و پىاۋەكەش ھەۋل
دەدات نەپەلىت بچنە ئاگرەكەۋە، بەلام ئەۋان ھەر خۇيانى تىدەكەن، مەنىش دەمەۋىت
ئىۋە نەكەۋنە ناۋ ئاگرەۋە، بەلام ئىۋە ھەر خۇتانى تىدەكەن..

راۋ بۇچوون..

جارى ۋا ھەيە ئەو رېگەيەى كە دەمانەۋىت ھەلىسوكەۋتى لەگەل
ھەلبەكاندا پىبىكەين، زۆر گەۋرەترو ھەلبەترە لە خودى ھەلبەكە..

پاۋ بۆچۈۋىنىكىس تو..

ھەر ۋەك چۆن سىروشت و شېۋازى خەلكى لەگەل يەكتىدا جىياوازن، بە ھەمان شېۋە لە پاۋ بۆچۈۋىنەكانىشىاندا جىياوازن.. كاتىك كەسىك ھەلەمەك دىكات و تۆش نامۇڭگارى دىگەيت، بەلام كاتىك نامۇڭگار يەكانت و ھىرناگرىت، بە دوزمنى خۆتى مەزانەو بە ناسايى ۋەرى بگرە.. ھەروەھا كاتىك دىتەۋىت نامۇڭگارى ھاۋرىيەكت بىگەيت، بەلام بە گۆيت ناكات، ھاۋرىيەتەگەت مەگۆرە بە دوزمناپەتى، بەلكو بەردىوام بە سۆزو مېھرىبان بە لەگەلىدا، چۈنكە ھەر ھىچ نەبىت، ئەگەر لە سەر ھەلەكەشى بەردىوام بىت، لەوانەپە بە ھۆى تۆۋە ھەلەكەى زياتر نەكات.. و تراۋىشە: ھەندىك شەر لە ھەندىكىان ناسانرو سوكترن.. ئەگەر بە دىروۋىنىكى پىشوو درېژمەو، لەگەل خەلىكىدا ھەلسۈكەوت و مامەلە بىگەيت و لە سەر ھەموو شتىكى گەۋرەو بچوك توۋرە نەبىت و ھەلەنەچىت، ئەوا بە بەختەومرى و ناسوۋدىمى ژيان بەسەردەبەيت..

عائىشەى دايكى ئىمانداران (خوداى لى رازى بىت) دىفەر مۆيت: ھەرگىز پىغەمبەرى خودا ﷺ لەبەر خاترى خۆى، تۆلەى لە ھىچ كەسىك نەسەندۈتەو.. ھەرگىزىش بە دىستەكانى لە ھىچ شتىكى نەداۋە، نە لە ئافرىت، نە لە كارگوزار، تەنھا مەگەر تۆلەسەندەۋەكە لە پىناۋى خوداى پەرۋەردگاردا بوو بىت، يان كاتىك كە سووكايەتى بە سنورىك لە سنورەكانى پەرۋەردگار بىكراپە، ئەوسا ھەۋلى تۆلەسەندەۋەدى دىدا.. كەۋاتە: پىغەمبەرى خودا ﷺ توۋرە دىبوو، بەلام توۋرە بوۋنەكەى لە پىناۋى خودا بوو، نەك لەبەر بەرژمومندى خۆى..

با لە دوو جۆر توۋرمى تىبگەين.. گرېمان يەككىك لە مىندالەكانت، بەيانىەك داۋاى دوو سەدو پەنجا، يان پىنج سەد دىنارت لىدەكات، بۇ ئەۋەى لە قوتابخانە خەرجى بىكات، كاتىك جىزانەگەت دىگەرپىت، جگە لە بىست و پىنج ھەزارى، پارەى تىرت پىنابىت، ھەر بۆپە بىست و پىنج ھەزارىكى دىمىتىۋ و پىى دىلىت: پىنج سەد دىنارى لى خەرج بىكەو ئەۋەى تىرىم بۇ بگېرەۋەو چەند جارىكىش لىى دوبارە دىگەيتەو.. كاتىكىش نىومرۇ لە قوتابخانە دىگەرپىتەو، بۆت دىردىگەۋىت ھەموو پارمەكى خەرج كىردوۋە..

ئايا چى دىگەيت؟! توۋرە نابىت؟! بە دىنابىيەۋە لىى دىمىت و چەند رۆژىكىش خەرجى نادىتى..

بەلام ئەگەر پۇرۇشك لە دواى نوپۇش عەسر بگەرپىتەوۋە بۇ مالدەوۋە مىندالەكەت بىبىنىت، لە جىياتى چوۋنى بۇ مزگەوت، يارى بە كۆمپىوتەرمەكەى دىمكات، يان سەمىرى تەلەفزيۇن دىمكات، ناپا بە ھەمان شىۋەى پىشوو توۋرە دىمىت و لىى دىمىت؟!

بىگومان نەخىر.. بە دىنپايىھەوۋە توۋرە بوۋنى يەكەمت، بەھىزىترو توندوتىزىتر دىمىت، بەلام پىغەمبەرى خۇداﷺ لە پىناۋى خۇدا توۋرە دىمىت.. زۇر جارى نامۇزگارى خەلىكى دىمگىرو لىشىيان ۋەرنەدىگىرت، كارەكەشى بە ناسايى ۋەردىگىرت، لەبەر ئەۋەى دىنپا بوۋ تەنھا پەروەردىگار رىنمايى بەندەكانى دىمكات.. ھەر بۆيە مەرج نىيە، نامۇزگارى ھەر كەسىك بىكەيت، لىت ۋەربىگىرت و بە گوپت بىكات..

پىغەمبەرى خۇداﷺ ۋە ھاۋەلانى بۇ جەنگى رۆمەكان، بەرمە تەبوك لە سەر سنورى شام كەۋتە رى، كاتىك لە نىمپراتۇرىيەتى رۆمەكان نىزىك بوۋنەوۋە، پىغەمبەرى خۇداﷺ بە دوحىيەى كەلىپدا نامەيەكى نارد بۇ ھىرقلى پادىشاى رۆمەكان.. نوپىنەرمەكەى پىغەمبەرى خۇداﷺ گەپشە لاي ھىرقىل و نامەكەى پىغەمبەرى خۇداﷺ دايە، كاتىك ھىرقىل نامەكەى بىنى و خۇپىندىيەوۋە، بانگى قەسىس و بەتريكەكانى رۆمى كىرد، پاشان دىمگىرگى داخست و وتى: ئەو پىاۋەى نامەكەى ناردوۋە، داۋاى يەككىك لەم سى شتەمان لىدەمكات:

- ۱- يان ئەۋەتا شوپنى كەۋپىن و بچىنە سەر ئاپنەكەى..
- ۲- يان پارەو مالىكىى بىدەپنى و لە سەر زەۋى و ولاتى خۇمان بىزىن..
- ۳- يان ئەۋەتا جەنگى لەگەل بىكەپىن..

پاشان ھىرقىل وتى: سوپىند بە خۇدا دىست بە سەر ولات و زەۋى و زارماندا دىمگىرت، دەى با شوپىن ئاپنەكەى بىكەۋپىن و باۋەرى پى بىپىن، يان پارەو سامانىكىى بىدەپنى و لە سەر خاكى خۇمان دىرۇرە بە رىيان بىدەپىن..

كاتىك نامادىبۋان گوپىيان لەم قسانە بوۋ، كىردىيان بە نەرمەرو ھاۋار ھاۋار و تىيان: داۋامان لىدەمكەيت ۋاز لە ئاپنەكەمان بىپىن؟ يان دىتەۋىت بىپىن بە بەندەى دىشتەكەىكى حىجازى؟!

ھىرقىل كاتىك زانى بە گوپى ناكەن و ئەو كەسانەش، خەلىكىكى زۇرىيان لە پىشتەو ئەگەر لىى ھەلگەپىنەوۋە، بارودۇخى نىمپراتۇرىيەتەكەى تىكەچىت، ھەر بۆيە ھىۋرى كىردنەوۋە وتى: ئەو قسانەم بۇ تاقىكىردنەۋەى ئىۋە كىرد، بۇ ئەۋەى بىزانم تا ج رادىمەك پابەندى ئاپنەكەتانن..

ھىرقىل دىمىزانى مەھمۇدﷺ ئەو پىغەمبەرىيە، كە عىساﷺ مۇژدەى ھاتنى داۋە، بەلام بە

داخهوه دارودستهکەى به گوێيان نهکرد، بۆ نهوهى موسلمان بوونی خۆى رابگهیهنیت... هیرقل داواى پیاویکی گاوری عهرمى کرد، بۆ نهوهى وهلامى نامهکەى پێغه‌مبه‌رى خودا ﷺ پیا بنیڕێتهوهو داواى لیکردو وتی: کاتیك گویت له قسه‌ى نهو پیاوه دمبیت و ده‌بینیت، ره‌چاوى نه‌م سى خاله بکه:

١. کاتیك قسه دمکات، بزانه باسى نهو نامهیه دمکات، که بۆ منى نارد بوو؟!

٢. کاتیك که نامه‌که‌م ده‌خوینێتهوه، بزانه باسى وشه‌ى شهو دمکات؟!

٣. سه‌یری پشتی بکهو بزانه هیچ شتیك به پشتیه‌وه همیه، که بتخاته گومان و دوودلیه‌وه؟!

(مه‌به‌ست له مۆرى پێغه‌مبه‌رايه‌تیه)...

نوێنه‌رمکه‌ى هیرقل له شامه‌وه ده‌که‌وێته رى، تا دمکاته ته‌بوک و هه‌والی پێغه‌مبه‌رى خودا ﷺ ده‌پرسیت و هاوه‌لانی‌ش نیشانی ده‌دن... ده‌جیت بۆ لای پێغه‌مبه‌رى خودا ﷺ و نامه‌که‌ى ده‌دات... پێغه‌مبه‌رى خودا ﷺ حمز دمکات نه‌م پیاوه موسلمان بیت و باومر به‌ینیت، به‌لام پیاوه‌که ده‌مارگیرى بۆ ناینه‌که‌ى خۆى دمبیت و ده‌لێت: من نوێنه‌رى گه‌له‌که‌م، خاوم ناینیشم، له ناینه‌که‌شم لانه‌دم، هه‌تا نه‌گه‌رێمه‌وه بۆ لای گه‌ل و نه‌ته‌وه‌که‌م...

کاتیك پێغه‌مبه‌رى خودا ﷺ نه‌م ده‌مارگیریه‌ى لهو پیاوه‌ بینی، هیچ تو‌ره نه‌بوو، هیچ کێشه‌یه‌کى دروست نه‌کرد، به‌لکو پێکه‌نى و نه‌م نایه‌ته په‌رۆزه‌ى خوینده‌وه، که ده‌فه‌رمویت: ﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ (٨٦) القصص. واته: (به راستى نه‌ى پێغه‌مبه‌رى خودا ﷺ تۆ ناتوانیت نيمان و باومر ببه‌خشیت به‌و که‌سه‌ى خوشت ده‌وێت، به‌لکو خودا هه‌ر که‌سیکى بووێت، ده‌بخاته سه‌ر رێگه‌ى راست و نيمانى پێده‌به‌خشیت، خودایش ناگاداره به‌وانه‌ى که رێبازى هیدایه‌تیا‌ن گرتۆته به‌ر)...

پاشان فه‌رمووی: نامه‌و په‌يامم بۆ هه‌ندێك له پادشاکان ناردووهو دراندوویانه، سوێند به‌ خودا په‌رومردگار نه‌و پادشایانه‌و ده‌سه‌لاته‌که‌شیا‌ن پارچه‌ پارچه‌ دمکات، نامه‌و په‌يامیشم نارد بۆ پادشاکه‌ى تۆ، و مریگرت و نه‌په‌راند، له‌به‌ر نه‌وه‌ى نامه‌که‌ى نه‌دراندم، هه‌تا ماوه خه‌لکى به‌رپۆمه‌وه سه‌یری ده‌که‌ن و له خێرو خو‌شیشدا دمبیت...

لێره‌دا نوێنه‌ره‌که، راسپاردمه‌که‌ى هیرقلی بیرکه‌وته‌وه‌و له دلى خۆیدا وتی: نه‌مه په‌گێکه له‌و سى راسپاردمه‌یه، که هیرقل پێی وتبوو ره‌چاوى بکه، له ترسى نه‌وه‌ى نه‌وه‌کو بیرى بجێته‌وه، تیریکی ده‌ره‌یناو له ته‌نیشته شمشیرمه‌که‌ى نه‌و راسپاردمه‌یه‌ى نوسی...

پاشان پێغه‌مبه‌رى خودا ﷺ نامه‌که‌ى دا به‌ ده‌ست پیاویکی ده‌سته‌ چه‌پی و نوێنه‌رمکه‌ وتی: نه‌وه کێبه نامه‌که‌ت بۆ ده‌خوینێته‌وه؟ وتیان: معاویه‌یه... معاویه‌یه ﷺ ده‌ستی به‌ خویندنه‌وه‌ى

نامەكە كىردۇ ھىرقىل لە نامەكەدا وتىۋىۋى، تۆ بانگمان دىمكەيت بۇ بەھەشتىك، كە فراۋانى ئەو بەھەشتە ھىندەى فراۋانى ناسمانەكان و زەۋى دىمىت و بۇ چاكەكاران و لە خودا ترسانىش نامادىمىراۋە!! ئەى دۆزەخ و ناگر لە كوڭن و چىان لىدەيت؟! پىغەمبەرى خودا ﷺ لە ۋەلامدا قەرموۋى، پاكى و بىگەردى بۇ خودا!! كاتىك خۇر ھەلدەيت و رۆژ دىمىتەۋە، شەۋو تارىكى چىان لىدەيت!؟

نۆپنەرەكە خالى دوۋەمىشى بۇ دىمكەوت، دوبارە تىرىكى لە تورەكەكەى دىمىناۋ لە سەر بەرگى شمشىرەكەى نوسى.. كاتىك معاۋىھ ﷺ لە خۇپىندەۋەى نامەكە بۆۋە، پىغەمبەرى خودا ﷺ ئاۋرى بۇ لاي نۆپنەرەكە داپەۋە، لە كاتىكدا كە نامۇزگارەكانى پىغەمبەرىشى ﷺ ۋەرنەگىرت و نامادىش نەبوۋ باۋىر بەيىنىت، زۆر بە نەرمى قەرموۋى، تۆ لەبەر ئەۋەى نۆپنەرىت، ماقت ھەپە، ئەگەر شتىك شىك بىرداپە، ۋەكو پاداشتىك پىشكەشم دىمىردى، بەلام نىمە رىبۋارىن و ۋا دىمىنى لە سەر ئەم لى بىبابانە دانىشتۋىن!! نىمامى عوسمان ﷺ قەرموۋى: ئەى پىغەمبەرى خودا ﷺ مەن دىارى پىشكەش دىمەم و پاداشتى دىمەمى ۋە ھەندىك جىلۋەبەرگى دا بە پىاۋەكە..

پاشان پىغەمبەرى خودا ﷺ قەرموۋى: كى مىۋاندارى ئەم پىاۋە دىمكات؟ گەنجىكى خەلىكى شارى مەدىنە وتى: مەن.. گەنجەكەۋ پىاۋەكە ھەستان و كەۋتەنە رى، بەلام پىاۋەكە ھەر خەيالى لە لاي خالى سىيەم بوۋ، چۈنكە راسپاردەى ھىرقىل بوۋ، ئەۋىش مۇرى پىغەمبەرايەتى بوۋ، لە نىۋان شانىدا.. نۆپنەرەكە چەند ھەنگاۋىك رۆى، لەپىر پىغەمبەرى خودا ﷺ بانگى كىردۇ قەرموۋى: ۋەرە!! كاتىك پىاۋەكە بە خىرايى گەراپەۋەۋ لەبەردەم پىغەمبەرى خودا ﷺ ۋەستا.. ئەو پارچە جىلۋەبەگەى پىغەمبەرى خودا ﷺ دابوۋى بە شانىدا بەرىۋەۋە كەۋتە خوارى ۋە پىشتى پىرۋىزى دىمكەوت.. پىغەمبەرى خودا ﷺ كاتىك پىشتى دىمكەوت ۋە جىلەكانى كەۋتەنە خوارەۋە، قەرموۋى: لىرەۋە دىست بەۋ كارە بىكە، كە رايان سپاردەى، نۆپنەرەكەى ھىرقىل دەلىت: سەپرى پىشتىم كىرد، لە نىزىك ناۋ شانىەۋە، مۇرىكەم بە پىشتىەۋە بىنى، ھەر ۋەك چۆن، كەسىك كەلەشاخىان لە پىشتى بۇ گىرت بىت!!

بۇچوون..

مەبەست ئەۋمىيە كە خەلىكى ھەست بە ھەلەكانىيان بىكەن، بەلام مەرج نىيە لە بەرامبەرى تۇدا ھەلەكانىيان راست بىكەنەۋە.. كەۋاتە: توۋرە مەبە..

ۋەللىمى خراپە بە چاكە بدەرەۋە..

زۆرچار كاتىك خەللى ھەلسوكەوتت لەگەل دەكەن و بەو شىۋمىيە مامەلەت لەگەل دەكەن، كە خۇيان دەيانەۋىت، نەك بەو شىۋمىيەى كە تۆ دەتەۋىت.. كاتىك بە روخسارىكى گەشاۋەو لىۋىكى بە خەندەۋە، پىشۋازى لە كەسىك دەكەيت، مەرج نىيە ئەۋىش بە ھەمان شىۋە پىشۋازى لە تۆ بىكات، بەلكو ھەندىك چار توۋرەش دەبىت و گومانى خراپىشت پىدەبات و دەلىت: بۆچى پىدەكەنىت؟!

كاتىك دىارىيەك پىشكەشى كەسىك دەكەيت، مەرج نىيە ئەۋىش دىارىت پىشكەش بىكات.. كەسى وا ھەيە، كاتىك دىارىيەكى پىشكەش دەكەيت، لە باتى سوپاس كردن، لە ناو خەللىدا بە نەزان و گىل باست دەكات و دەلىت: چەند نەقامەو مال و سامانى خۆى، چۆن و لە چىدا بەفېرۆ دەدات؟! كاتىك سوپاسى كەسىك دەكەيت، يان ھانى دەدەيت، مەرج نىيە ئەۋىش ھەمان مامەلە لەگەل تۆدا بىكات، لەبەر ئەۋەى پەرومردگار چۆن رزق و رۆزى دابەش كردوۋە، ئاۋاش ئاكارو رەۋشتە جوانەكانى دابەش كردوۋە.. پەيامو پەيرەۋى پەرومردگارىش، بىرىتيە لە: ﴿وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾ (۳۱) فصلت. واتە: (بىگومان چاكەو خراپە ۋەك يەك نىن، (تۆ ئەى باۋمردار)

بە جوانترىن و چاكتىن شىۋە بەرمنگارى خراپەو نادروستى بىكە، ئەو كاتە نىتر دەبىنىت ئەۋەى كە لە نىۋان تۆۋ ئەۋدا دوژمنايەتى و ساردىيەك ھەيە، دەبىتە دۆستىكى دىسۆزو گىانى بە گىانى).. ھەندىك لە خەللى چارەسەريان ئاسان نىيەو چاكسازىيان تىدا ناكىت، كاتىك ھەلسوكەوتيان لەگەل دەكەيت، يان دەبىت نارام بگىرت، يان دەبىت لىيان دووركەۋىتەۋەو وازيان لى بەينىت..

دەگىرنەۋە پىاۋىك بە ناۋى ئەشەب، لەگەل بازىرگانىدا دەجىت بۆ گەشتىك.. بازىرگانەكە ھەموو ئىش و كارمىكان ئەنجام دەدات، خۆى ئاژەلەكان ئاۋ دەدات، ھەر خۆشى كەلۋپەلەكان دادەگىرت، ھەتا ۋاى لىدىت بە تەۋاۋى ماندوۋ دەبىت.. كاتىك دەگەرنەۋە، لە رېگە لادەمدەن بۆ ئەۋەى نان بخۆن.. كە دادەبەزن، ئەشەب

يەكسەر لە سەر زەمبەكە خۇي درېژ دىمكەت و لىي رادەكشيت، بازارگەنەكەش جىگە رادەخات و كەلۈپەلەكان دادەگرېت، پاشان پروو دىمكەتە ئەشەمب و دەلىت: ھەستە ھەندىك داروچىلكە كۆ بىكەرمۇ، مەنىش گۆشتەكە پارچە پارچە دىمكەم..

ئەشەمبىش دەلىت: بە ھۆي دوورو درېژى رېگەمۇ، بە راستى ماندووم!! بازارگەنەكە ھەلدەستىت و داروچىلكەش كۆ دىمكەتەمۇ دەلىت: ئەي ئەشەمب ھەستە ئاگر بىكەرمۇ..

ئەشەمب لە ۋەلامدا دەلىت: ئەگەر نىزىك ئاگر بىمەمۇ دىمكەل و تەپ و تۆزەكەي ئازارم دەمدەن!! بازارگەنەكە ئاگرەكەش دىمكەتەمۇ دەلىت: دەي باشە ومەرە لە وردىردىنى گۆشتەكەدا يارمەتىم بدە..

ئەشەمب دەلىت: دىترسم چەقۇكە دەستىم بېرىت و ئازارم بدات.. پاشان بازارگەنەكە دەلىت: ئەشەمب دەي ھەستە گۆشتەكە بىكەرمە مەنچەلەكەمۇ بىكولىنە..

ئەشەمب ئەمجارەشيان بىانوو دەھىننەتەمۇ دەلىت: زۆر چاومىرى كىردى خواردەنەكە تا دىمكولىت و پىدەمگات، ئازار و نارەھەتم دىمكەت.. بازارگەنەكە ھەلدەستىت ھوۋ لە ئاگرەكە دىمكەت و گۆشتەكەش دىمكولىننەت و زۆر زۆر ماندووم دەلىت، پاشان دادەنىشيت و دەلىت: ئەشەمب ھەستە سىفرە و خوانەكە حازر بىكە..

ئەشەمبىش دەلىت: جەستەم زۆر قورس و گرەنە و تواناي ئەو كارەم نىيە!! بازارگەنەكە ھەلدەستىت و خواردەنەكە ئامادە دىمكەت و دەلىت: ئەشەمب مادام ھەستە لە خواردەنەكەدا ھاوكارىم بىكە..

ئەشەمبىش دەلىت: ئەومندە بىانووم ھىنايەمۇ بە گويم نەكردى، شەرم دىمكەم لە خواردەنەكەشدا بە گويت نەكەم، ھەر بۆيە ھەستە دەستى كىرد بە خواردەن.. لە ژياندا لەوانەيە تووشى كەسانى ۋەك ئەشەمب بىيەت، بەلام دلتەنگ و غەمبار مەبەو بە ھاوشىۋەي چىاو شاخەكان خۇراگرە..

پىغەمبەرى خودا ﷺ بە ژىرى لەگەل خەلكىدا ھەلسوكەوتى دىمكەد، نەك بە ھۆي بەزمىي و سۆزمۇ، لە سەر ھەلەي خەلكىش ئارامى دىمكەت و نەرم و نىيان دەبوو لەگەلىان..

بىروانە، ئەوا پىغەمبەرى خودا ﷺ لە ناو ھاۋەلانىدا دانىشتوومۇ پىاۋىكى دەشتەكى دىت و داۋاي يارمەتى دىمكەت، بۇ ئەۋەي بىدات بە خويىنبايى، لەبەر

ئەۋەى ئەم پىاۋە، يان يەككە ئە كەس و كارمەكى كەسكىيان كۈشت بوو.. پىغەمبەرى
خوداش ﷺ يارمەتى دەدات، پاشان پىيى دىمفەرموئىت: چاكەم لەگەل كەردى؟
پىاۋە دىشتەكەكەش لە ۋەلەمدا دەئىت: نەخىر.. نەخىر.. هېچ چاكەت لەگەل
نەكردم.. ھاۋەلان ھەندىكىيان توۋرە بوون و ۋىستىيان ھەستەن نازارى بىدىن، بەلام
پىغەمبەرى خوداش ﷺ ئامازەى بۆ كەردن، كە ۋازى لى بەيىنن.. پاشان پىغەمبەرى
خوداش ﷺ ھەستاۋ رۆيشتەۋە بۆ مەلەۋەۋە پىاۋە دىشتەكەكەشى لەگەل خۆى بىردو
فەرموۋى: تۆ ھاتىت بۆ لامان، داۋاى يارمەتەت كەرد، ئىمەش يارمەتەيمان دايت،
كە چى ئەۋەى وت، كە وتت! پاشان ھەندىك شتى تىرى پىداۋ ئەمجارەشيان
فەرموۋى: چاكەم لەگەل كەردى؟

پىاۋە دىشتەكەكە، ئەمجارەيان وتى: بەلى.. چاكەت لەگەل كەردم و خودا پاداشتت
بداتەۋە.. پىغەمبەرى خوداش ﷺ كاتىك كۆپى لە رەزامەندى پىاۋەكە دەئىت، سەرسام
دەئىت! پىغەمبەرى خوداش ﷺ ھەزى كەرد ئەۋ شتەى لە دلى ھاۋەلاندا دروست بوو
نەيھىئەت، نەۋەكو يەككىيان لە شوئىنىك يان لە رىگەيەك بەۋ پىاۋە بگەن و نازارى
بىدىن، ھەر بۆيە بە پىاۋەكەى فەرموۋ: نەۋەكو لە دلى ھاۋەلاندا شتىك دروست
بوو بىت، لە لاى من چىت وت، لە لاى ئەۋانىش دوبارەى بگەرمەۋە، بۆ ئەۋەى
ھىچيان لە دلدا نەمىنىت..

پىغەمبەرى خوداش ﷺ و پىاۋەكە چوۋنەۋە بۆ لاى ھاۋەلان و پىغەمبەرى خوداش ﷺ
فەرموۋى: ئەم پىاۋە داۋاى لىكەردىن و بەشماندا، بەلام لىمان رازى نەبوو، نەۋەشى
وت، كە وتى، جارىكى تىرىش بەشمانداۋ ئىستاۋا دەرپەخات، كە رازى بوۋە، پاشان
رۋى كەردە پىاۋەكەۋ فەرموۋى: ۋانىيە؟!

پىاۋە دىشتەكەكە وتى: بەلى.. ۋاىەۋ خودا پاداشتى خىرت بداتەۋە.. كاتىك
پىاۋەكە رۆى، پىغەمبەرى خوداش ﷺ ۋىستى ۋانەيەك لە بە دەست ھىنانى دلى
خەلكى، قىرى ھاۋەلانى بكات، ھەر بۆيە فەرموۋى: نەۋەى من و نەۋەى ئەۋ پىاۋە
دىشتەكە، ۋەكو پىاۋىك ۋاىە، كە ۋىستەكەى بەربوۋ بىت.. خەلكىش بۆ ئەۋەى
بىگرنەۋە، ھەموۋ شوئىنى بگەۋن و ۋىستەكەش زىاتەر را بكات و بىرسىت.. خاۋەن
ۋىستەكەش بلىت: ۋاز لە من و ۋىستەكەم بەيىنن، خۆم دىزانم چۆن ھەلسۈكەۋتى
لەگەل بگەۋ ھەر خۆشم چاكى دىناسم.. پاشان پىاۋەكە ھەندىك گزۋگيا دەھىنىت و

بەرەو لای و شترەكەى دەرۋات و بانگى دىكات، ھەتا دەرگىزىت و رېشمە و لغاۋەكەى دىكاتەۋە مىلى..

خۇ ئەگەر لە سەر قىسەكانى ئەو بىاۋە بە گۈنى نىۋەم بىكردايە و وازم لى بېھنايە و دەرەم بىكردايە، لەوانىيە لە ئاينى ئىسلام ھەلبىگەرەيمتەۋە بە بىباۋەرى بىمردايە و بىچوۋايمتە دۆزەخەۋە..

نەرم و نىانى لە ھەر شتىكدا ھەبىت، بە دىنىايىيەۋە جوانى دىكات، ھەر شتىكىش نەرم و نىانى تىادا نەما، بە دىنىايىيەۋە ناشىرىن و ناحەز دىبىت... ﴿وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾ ﴿٢١﴾ فصلت. واتە: (بىگومان چاكە و خراپە ۋەك يەك نىن، (تۇ ئەى باۋەردار) بە جوانترىن و چاكتىن شىۋە بەرەنگارى خراپە و نادروستى بىكە، ئەو كاتە ئىتر دىبىنىت ئەۋەى كە لە نىۋان تۆۋ نەۋدا دوزمنايەتى و ساردىيەك ھەيە، دىبىتە دۈستىكى دىسۆز و گىانى بە گىانى)..

كاتىك پىغەمبەرى خۇداﷺ شارى مەككەى لە بىپەرستى رىزگار كىرد، بە دەۋرى كەعبەى پىرۋزدا دىسوراپەۋە، پىاۋىكىش بە ناۋى فوزالەى كۆرى عومەير، كە بە رۈۈكەش خۆى بە مۇسلمان نىشان دىدا، لە دۋاى پىغەمبەرى خۇداۋەﷺ دىسوراپەۋە بۇ ھەلىك دىگەر، تا پىغەمبەرى خۇداﷺ بىكۆزىت!! كاتىك نىزىك بۆۋە، پىغەمبەر خۇداﷺ لە مەبەستەكەى تىگەشت و ھەرمۈۋى: تۇ فوزالەيت؟! ئەۋىش ۋتى: بەلى.. پىغەمبەرى خۇداﷺ ھەرمۈۋى: لە دلى خۇتدا چىت دەۋت؟! دەۋت؟! دەۋت؟! دەۋت!؟

ئەۋىش دەلىت: ھىچ.. بەلكو زىكرو يادى خۇدام دىكردا! پىغەمبەرى خۇداﷺ پىكەنى و ھەرمۈۋى: استغفراللە..

فوزالە دەلىت: پاشان پىغەمبەرى خۇداﷺ دىستى خستە سەر سىنگم و دلى و دىروۋىنم ئارام بۆۋە، سۈپىند بە خۇدا ھىشتا دىستى لە سەر سىنگم لاندەبرد بوو، ھەتا وام لىھات پىغەمبەرى خۇداﷺ لە ھەموو دروستكراۋەكانى خۇدا، لە لا خۇشەۋىسترو شىرىنتر بوو.. لە دۋاى ئەم رۈۋداۋەۋە، فوزالە بوو بە پەكىك لە ھەرە پىاۋچاكەكان..

پىغەمبەرى خۇداﷺ بە لىبوردن و لىخۇشبوۋن، دلى و دىروۋنى خەلكى بە دىست

دەھىنا، نەك بە رىقو تۆلەسەندەنەۋە.. لە سەر ئازارو ئارەھەتتەكانيان ئارامى دەگرت، بۇ ئەۋەدى كارىگەرپان لە سەر دروست بىكاتو بەرمو پوناكى و خىرو چاكە رېنمايان بىكات..

ئەبوتالىبى مامى پېغەمبەرى خوداﷺ ھەتا لە ژياندا مابوو، زۆر ئازارو ئارەھەتى لە پېغەمبەرى خوداﷺ دوور دەخستەۋە، بەلام كاتىك كۆچى دوايى كرد، بېباۋەرانى قورمىش تەنگيان بە پېغەمبەرى خوداﷺ و ھاۋەلانى ھەلچنى و زۆر ئارەھەتپان كردن.. ھەر بۆيە پېغەمبەرى خوداﷺ بىرى لە شوپنىك دەكردەۋە، پەناي بۇ بەرىت، بۇ ئەۋەدى ھاۋەلانى كۆچى بۇ بىكەن..

بەلى.. پېغەمبەرى خوداﷺ بۇ ئەۋەدى شوپنى و جىگەيەك بۇ موسلمانان بدۆزىتەۋە، بەرمو شارى طائف كەۋتە رى، نەك ھەر بە دەم بانگەۋازەكەيەۋە نەھاتن، بەلكو شىت و مىندالانى ناۋچەكەيان كۆكردەۋە كەۋتنە بەردباران كردنى پېغەمبەرى خوداﷺ و قاچە پىرۋزەكانيان بىرىندار كردو زۆر ئازارى چەشت، لە كاتىكدا پېغەمبەرى خوداﷺ تەمەنى لە چل سالى تىپەرى بوو..

پېغەمبەرى خوداﷺ بە ھەر شىۋەيەك بىت دوور كەۋتەۋە رۇپىشت، لە ژىر سىبەرى دارخورمايەكدا دانىشت، بۇ ئەۋەدى پشۋويەك بدات.. بىرى دەكردەۋە لە دلى خۇيدا دەيفەرموو: قورمىش دەريان كردم، ئىستا چۆن بچمەۋە ناويان؟! چۆن بتوانم بچمەۋە بۇ شارى مەككە..؟! ئا لەم كاتەدا سەپرىكى ئاسمانى كردو بە كول و بە دل فەرموۋى: اللهم اليك اشكو ضعف قوتي.. وقلة حيلتي.. وهوان على الناس.. يا ارحم الراحمين.. انت رب المستضعفين.. وانت ربي.. الى من تكلني؟! الى بعيد يتجهمني؟! ام الى عدو ملكته امري؟! ان لم يكن بك غضب علي فلا ابالي.. ولكن عافيتك هي اوسع لي.. أعوذ بنور وجهك الذي أشرقت له الظلمات.. وصلح عليه امر الدنيا والآخرة.. من ان تنزل بأى غضبك.. او تحل علي سخطك.. لك العتبى حتى ترضى.. ولا حول ولا قوة الا بك..

ۋاتە: خودايە سكالاي بېھىزى و بىدەسەلاتىم بۇ لاي تۆ دېنم، خەلكى بە بىتواناۋ بېپەنا سەپىرم دەكەن.. ئەي لە ھەموو خاۋەن سۆزو بەزمىيەكان، بەسۆزو بەبەزمى تىر.. تۆ پەروەردگارى لاۋازو بىنەۋاۋ بېپەنايانى.. پەروەردگارى گەۋرەمۇ خۇشەۋىستى منى.. دەمدەيتە دەستى كى، ئەي پەروەردگار؟! دەمدەيتە دەست دوورىك، كە رووم

لېۋىمچەرخىنى.. يان دەمدىتە دەست دوژمىك، كە كارى منى بە دەست بىت؟! ئەگەر لېم زىزو تۈرە نەبىت، من هېچ بەلامەۋە گرنگ نىيە! بەلام سۆزو بەزەبى تۆ، زۆر فراوانترە بۇ من.. بە پوناكى تۆ، پەنا دەگرم لە ھەموو تارىكىيەكان.. پەنات پىدەگرم لە تورمىيت، لىت دەپارپمەۋە سكاۋات لەلا دەگەم، ھەتا لېم رازى دەبىت، جگەلە تۆش هېچ پەناۋ ھىزىك شك نابەم، ئەى پەرومردگارم..

كاتىك پىغەمبەرى خودا ﷺ ئەم رازو نىازەى لەگەل پەرومردگار پىدا دەگرد، لەپەر ھەۋرىك ھاتو سىبەرى بۇ پىغەمبەرى خودا ﷺ كرد، ھەۋرەكە جوبرائىلىشى لەگەلدا بوو، جوبرائىل بانگى پىغەمبەرى خودا ﷺ كردو فەرموۋى: ئەى محمد.. پەرومردگار ۋەلامى ئەۋ خەلكەى بىستو ناگای لىبوو چىان لىكردى، ئەۋا فرىشتەى كىۋەكانى بۇ ناردوۋى، چ فەرمانىكى پىدەدەى با بۆت جىبەجى بكات..

پىش نەۋەى پىغەمبەرى خودا ﷺ هېچ ۋەلامىك بداتەۋە، فرىشتەى كىۋەكان بانگى كردو فەرموۋى: سلاۋى خودات لىبىت ئەى پىغەمبەرى خودا.. سلاۋى خودات لىبىت ئەى محمد.. پەرومردگار ۋەلامى گەل ۋ ھۆزەكەتى بىست، من فرىشتەى بەرپەرسى ھەموو كىۋەكانم، پەرومردگار منى بۇ لای تۆ ناردوۋە ھەرمانت بە جىيە؟! پاشان فرىشتەكە فەرموۋى: ئەگەر دىتەۋىت ھەموۋىان دەخەمە نىۋان ئەۋ دوو شاخەۋە دەيان ھارم ۋەناۋىان دەبەم..؟! فرىشتەكە چاۋمىرى ۋەلام بوو، بەلام پىغەمبەرى خودا ﷺ تارمىۋى تۆلەسەننەۋەى نەبوو، بەلكو فەرموۋى: نەخىر.. ھىۋادارم، پەرومردگار لە نەۋەۋ پىشتى ئەۋ كەسانە، خەلكانىك بىنىتە دۇنياۋە، كە خودا بپەرستى ۋ ھاۋەلى بۇ بىرپار نەدەن..

پەرومردگار دەفەرموۋىت..

﴿وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾ ﴿٢١﴾ فصلت.

پازى بىكە، بەۋەسى كە ھەلەيە، بۇ ئەۋەسى نامۇژگار يەكانت ۋەربىگىرىت..

ھەندىك كەس بەردەۋام خەرىكى دەرپرېنى تېپىنى و رېنمايى و وابكە و وامەرۋى خەلگىە،
ھەتا واپان لىدەكات، ھەست بە بېھىۋايى دىكەن، بە تايەت ئەگەر ئەۋراۋ بۇچوون و تېپىنىانە،
تەنھا لە سەر بىنەماي وىست و ئارەزوۋى تاكەكەسى كەسى نامۇژگار يىكار بىت و بەس..

كاتىك لە مىۋاندار يەكدا، كۆمەللىك مىۋان بانگ دىكەيت، خۇت و مال و مىندالىشت زۇر
ئەرك و ماندوۋوبوون دىكىشن و ھىلاك دەبن، بەلام كەسىك كە خۇى بە نامۇژگار يىكار دىزانىت،
دەپەۋىت راۋ بۇچوونەكانى خۇى بە سەر مىۋانەكاندا بىسەپىنىت و بە ناۋى ئەۋانەۋە دەرى
بىرىت، ھەر بۇيە دەلىت: براكەم بە راستى مىۋاندار يەكەت لە جىگەى خۇيدا نەبوۋ!!
ماندوۋوبوونەكەت بەفېرۇچوۋ!! گومانم دەبرد، زۇر باشترو چاكتىر مىۋاندارى مىۋانەكانت
بىكەيت، بەلام بە داخەۋە!! تۇش دەلىت: بۇجى؟!

ئەۋىش دەلىت: براكەم گۆشتەكە زۇر برزا بوو، مىن حەزم لە گۆشتى كولاۋە!! زەلاتەكەش
ئەۋەندەى ناۋى لىمۇ تىكرا بوو، ترش ببوو، ھەر بۇيە مىن حەزم لىنەبوۋ!! شىرىنىەكانىش
تاميان خۇش نەبوۋ!! بە شىۋمىيەكى گىشتى مىۋانەكانىش رازى نەبوۋ!! كەمىك خواردنىان
خوارد، ئەۋىش تەنھا لەبەر دلى تۇ!!

بە دلىنبايىيەۋە ئەۋ كەسە لەبەر چاۋت، ناخەزو ناشرىن دەپىت و بە ھىچ شىۋمىيەكىش
نامۇژگار يەكانى و مىرناگىرىت، لەبەر ئەۋەى رەخنەۋ تېپىنىيەكانى لە سەر بىنەماي بىرو بۇچوون و
خەزى خۇيەتى و ھىچيان لە جىگەى خۇياندا نىن!!

بە ھەمان شىۋە دەپىنى كەسانىك دەپانەۋىت بە ناۋى نامۇژگار يەۋە، راۋ بۇچوونى خۇيان
لە بارەى چۇنىيەتى پەرۋەردەكردنى مىندال و چۇنىيەتى ھەلسوكەۋت كىردن لەگەل ھاۋسەرو
شىۋازى دروست كىردنى خانوو، ھەرۋەھا ھەلېزاردىنى جۇرى ئۇتۇمبىل، بە سەر كەسى
بەرامبەردا بىسەپىنن.. ئەگەر داۋاي راۋ بۇچوونىت لىكردن، ئەۋا باشە، بەلام با نامۇژگار يىت
نەكەن، ۋەك ئەۋەى نامۇژگار يى كەسىكى ھەلەكار و تاۋانبار دىكەن..

پىاۋىكى دىشتەكى لە ناۋ كۆمەللىك پىاۋچاكا دادەنىشىت و باسەكەش دەر بارەى چاكەكردن
دەپىت لەگەل باۋك و دايىكدا.. پىاۋە دىشتەكىكەش گۆيگر دەپىت، لەپەر يەكىك لە دانىشتوۋان

روودەمگاتە پیاوۋە دۈشتەكەكەو دەلىت: ھالانە كەس: تۇ چۇن چاكە لەگەل دايكتدا دەمكەيت و ھەلسوكەوتت لەگەلیدا چۇنە؟

پیاوۋە دۈشتەكەكەش دەلىت: زۆرباشم لەگەل دايكتدا، سۆيىد بە خدا ھەرگىز بە قامچى لىم نەداۋە!! واتە ئەگەر لىيى بىدەم، بە قامچى لىيى نادەم، بەلكو بە دەست و بە شتى تر لىيى دەمەم!! ئەو ھەزارە وا دەزانىت لە سەر رېگەي راست و رەوانەو كارمەكانى بى ھەلەو بى پەلەن!! دەي نەرمونيان بەو ھەولبىدە وای لىيىكەيت و تىيى بگەپەنە، كە كارمەكەي ھەلەو تاوانە..

لە كاتى پىغەمبەرى خۇداﷺ ئافرىتىك ھەبۇو لە ھۆزى بەنى مەخزۇم، كەل وپەلى لە ئافرىتانى تر دەخواست و پاشان نكۆلى دەكردو نەيدەگىرايەو، ھەتا وای لىيات فىرى دزىش بوو، كاتىك باسەكەيان بىردە خىزمەت پىغەمبەرى خۇداﷺ، ھەرمانى بىرپەنەو دەستى ئافرىتەكەيدا.. بە لای قورمىشەو زۆر ناخۇش بوو، ئافرىتىك لە ھەرە ھۆزە گەورمەكانيان لە سەر دزى دەستى بىرپەنەو، ھەر بۆيە وىستان لەگەل پىغەمبەرى خۇداﷺ وتوو وىژ بگەن، بۇ ئەو دەستى بىرپارمەكەي بگۆرپت..

ھەر كەسكىيان دەست نىشان دەكرد، بۇ ئەو دەستى بىننەن بۇ لای پىغەمبەرى خۇداﷺ، پەشىمان دەبوونەو، ھەتا راپان ھەتا سەر ئەودى، كە باشترىن كەس بۇ ئەم كارە، ناردنى ئوسامەي كورى زمىدەﷺ، لەبەر ئەودى لە لای پىغەمبەرى خۇداﷺ بە خۇشەوئىستى كورى خۇشەوئىست ناسرا بوو..

ئوسامەﷺ خۇيى و باوكى لە مالى پىغەمبەرى خۇداﷺ گەورە بىوون و وەكو كورى مالىكەي لىياتبوو.. ھەر بۆيە دەستى بەقسەكانى كىردو داۋاي كەمكىرنەو دەستى بىرپارمەكەي لە پىغەمبەرى خۇداﷺ كىردو روونى كىردەو كە ئەو ئافرىتە، لە ئافرىتە ئاۋدارمەكانى قورمىشە..

بەلى.. ئوسامەﷺ قەسەي دەكردو پىغەمبەرى خۇداﷺ گۆيى دەگرت.. ئوسامەشﷺ بەردەوام ھەولى دەدا پىغەمبەرى خۇداﷺ رازى بكات و دەستى ئەو ئافرىتە نەبىرپت.. لە داۋاي تەواۋىوونى قەسەكانى، پىغەمبەرى خۇداﷺ سەپرىكى ئوسامەي كىرد.. ئوسامە وئوۋىژى دەربارەي كارىك دەكرد، نەيدەزانى ئەو كارە نادرەست و نارەۋايە!!

پىغەمبەرى خۇداﷺ روخسارى گۆراۋ لە بەكەمىن و شەدا، وىستى بۆي روون بكاتەو كە لە ھەلەدايەو ھەرموۋى: ئايا تكاۋ داۋاكارى ئەو دەم لىدەكەيت، كە دەست لە سنورىك لە سنورمەكانى پەرومەدگار ھەلبىگرم!؟

ئوسامەﷺ تىگەشت كە پىغەمبەرى خۇداﷺ بۇچى وا توۋرە بوو.. ھەلەكەي خۇي بۇ روون بۆۋە، كە نەدەبوو قەسە لە بىرپارىكتا بكات، كە پەرومەدگار بىرپارى لە سەر دابىت، ھەر

بۆيە بە خىرايى وتى: ئەي پېغەمبەرى خۇداﷺ داۋاي لىخۇشبوونم لە پەرۋەردگار بۇ بىكە..
 كاتىك شەۋ داھات، پېغەمبەرى خۇداﷺ ھەستاي لە داۋاي سوپاس و ستايشى پەرۋەردگار،
 ھەرموۋى: گەل و نەتەۋمكەنى پېش ئېۋ، بەۋە لەناۋچوون و ھەۋتان، كاتىك كەسكى خاۋمن
 پەلەۋپايەۋ ناۋبانگ دزى بىكردايە، ۋازيان لىدەھىناۋ سزايان نەدەدا، بەلام كاتىك كەسكى
 لاۋازو بىدەسەلات دزى بىكردايە، سزايان دەدا.. سوپىند بەۋەى گىيانى منى بە دەستە، نەگەر
 فاتمەى كچى محمد دزى بىكات، دەستى دەپىرم.. پاشان ھەرمانى داۋ دەستى ئافرىتەكەپان
 بېرى.. عائىشەى دايكى ئىمانداران (خوداى لى رازى بىت) دەفەرموۋىت: لە داۋاي ئەم ۋووداۋە،
 ئافرىتەكە گەپايەۋەۋ ۋازى لەۋ گارانەى ھىناۋ پەشىمان بۆۋە..

سەيركەۋ بىر بىكرەۋە، ئەۋمەتا پېغەمبەرى خۇداﷺ سەرمەتا ھەۋلى ئەۋەى دەدا، بە كەسى
 بەرامبەر بىسەلىنىت كە كارەكەى ھەلەيە، پاشان نامۇزگارى دەكرد..

رۇژىك پېغەمبەرى خۇداﷺ لە ناۋ ھاۋەلانىدا دانىشتىۋو.. گەنجىك دېتە ژوۋرەۋە بەملاۋ
 لايدا دەروانىت، ۋەك ئەۋەى بۇ كەسكى بىگەرېت، كاتىك چاۋى بە پېغەمبەرى خۇداﷺ
 دەمكەۋىت، بەرمە ۋوۋى دەروات.. ئەۋەى چاۋەرۋانكراۋ ۋوۋ، ئەۋە ۋوۋ كە ئەم گەنجە ھاتوۋە
 بۇ ئەۋەى گۈى بىستى ۋتەۋ نامۇزگارىيە بە نىرخەكانى پېغەمبەرى خۇداﷺ بىت، بەلام بە
 پىچەۋانەۋە بۇ ئەۋە ھاتىۋو مۆلەت لە پېغەمبەرى خۇداﷺ ۋەربىگىت..

مۆلەت بۇ چ كارىك؟! بۇ ھىربوۋنى زانىست و زانىارى؟! نەخىر.. خۇزگە بۇ ئەۋە ۋوۋايە!!
 ئەى بۇ تىكۇشان لە پىناۋى خوداۋ ئەنجامدانى كارى چاكە ھاتىۋو؟! نەخىر..

دەزانى وتى چى؟! زۆر بە راشكاۋانە وتى: ئەى پېغەمبەرى خۇداﷺ مۆلەتم بەد، بۇ
 ئەۋەى زىنا بىكەم.. سەيرە!! ناۋا بە ئاسانى ۋ بەراشكاۋانە!!
 بەلى.. دەى مۆلەتم بەد، بۇ ئەۋەى زىنا بىكەم..

پېغەمبەرى خۇداﷺ سەيرىكى گەنجەكەى كرد، دەيتۋانى بە ئايەتە پىرۋەزەكانى قورنان،
 نامۇزگارى بىكات، ھەروەھا دەيتۋانى ۋانەيەكى پى بلىت، باۋەر لە دلىدا دروست بىكات ۋ ھەست و
 نەستى بلەرزىنىت، بەلام شىۋازىكى تىرى بەكارھىناۋ زۆر بە ھىمنى ھەرموۋى: ئايا رازى
 دەبىت زىنا لەگەل دايكتدا بىكرىت؟! گەنجەكە شەۋراۋ بىرى كىردەۋەۋ پاشان وتى: نەخىر..
 نەخىر.. پىم خۇش نىەۋ رازى نابە!! پېغەمبەرى خۇداﷺ ھەرموۋى: دەى خەلكىش پىيان
 خۇش نىە، زىنا لەگەل دايكىاندا بىكرىت..

پاشان پېغەمبەرى خۇداﷺ ھەرموۋى: ئايا ھەز دەمكەيت زىنا لەگەل خوشكتدا بىكرىت؟!
 گەنجەكە بىرى لە خوشكە پاك داۋىنەكەى كىردەۋەۋ لە دلى خۇيدا وتى: چۇن رازى دەبىم زىنا

لەگەل خوشكەم بىكرىت، ھەر بۆيە بە خىرايى وەلامى داپەودە وتى؛ نەخىر.. ھەرگىز رازى ناپم! دوبارە پېغەمبەرى خوداﷺ ھەرمووى؛ دەى خەلكىش پىيان خوش نىە، زىنا لەگەل خوشكىاندا بىكرىت..

پاشان ھەرمووى؛ ئەى پىت خوشە زىنا لەگەل خوشكى داپك و باوكتدا بىكرىت؟! گەنجەكەش بەردەوام دەپوت؛ نەخىر.. نەخىر.. پېغەمبەرى خوداﷺ ھەرمووى؛ دەى ئەودەى بۇ خۆت پىت خوشە، بۇ خەلكىش پىت خوش بىت.. ھەروەھا ئەودەى بۇ خۆت پىت ناخۆشە، با بۇ خەلكىش پىت ناخۆش بىت..

گەنجەكە ھەستى بە ھەلەى خۆى كىردو وتى؛ ئەى پېغەمبەرى خوداﷺ داوا لە پەرەردىگار بىكە، دل و دەروونم پاك بىكاتەودە.. پېغەمبەرى خوداﷺ لە خودا دەپاراپەودە گەنجەكەش بەرمبەرە لە پېغەمبەرى خوداﷺ نىك بۆودە، ھەتا لەبەردەمىدا دانىشت، پاشان پېغەمبەرى خوداﷺ دەستى پىرۇزى خستە سەر سنگى گەنجەكەو ھەرمووى؛ پەرەردىگار رىنمايى دل و دەروونى ئەم گەنجە بىكەو لە گوناھەكانى خوشبەو داوينى لە تاوان و خرابە بپارىزە..

گەنجەكە ھاتە دەرمودە وتى؛ سوپىند بە خودا كاتىك چوومە لای پېغەمبەرى خوداﷺ، ھىچ شتىكم ھىندەى زىنا لە لا خوش نەبوو، بەلام كاتىك لە لای ھاتمە دەرمودە، زىنا بوو بە ناشىرىنترىن و بىزراوترىن كار لەبەر چاوم..

سەپرى پېغەمبەرى خوداﷺ بىكەو بزانە چۇن لەگەل ئەو گەنجەدا ھەست و سۆزو خوشەويستى بەكارھىنا، سەرەتا ئامۇزگارى كىردو لە پەرەردىگار بۆى پاراپەودە، پاشان دەستى پىرۇزى خستە سەر سنگى گەنجەكەو دوبارە بۆى پاراپەودە.. ھەموو ھۆكارىكى بەكارھىنا، بۇ ئەودەى چاكسازى لە بەرامبەرەكەيدا ئەنجام بدات.. دواى ئەودەى گەنجەكە ھەستى بە گەورەيى و ناھەزى ئەو تاوانە كىرد، بە يەكجارى وازى ھىناو بۇ ھەمىشە پىشتى تىكردو رووى لىومرگىرا..

بىنما..

كاتىك كەسى ھەلەكار، ھەست بە ناشىرىنى و ناھەزى تاوانەكەى دەكاتو باومر بەو دىنىت، كە پىويستى بە ئامۇزگارى كىردن ھەيە، ئەوسا زىاترىش ئامۇزگارىەكان و مەدەگىرىتو جىبەجىيان دەكات..

سەرزەنشتم مەكە...!! كارەكە كۆتايى ھات...!!

ھەندىك كەس واگومان دەمەن، كاتىك كە لۆمەو سەرزەنشتى خەلكى دەمەن، دەتوانن زياتر لىيان نىزىك بېنەوۋەو خۇشەويست بىن!! يان وا ھەست دەمەن ئەگەر زۆر رەخنە بىگرنو لۆمەو سەرزەنشتى زياترى خەلكى بىكەن، كەسايەتيان بەھىز دەمبىت!!

بە داخەوۋە جارى واھمىيە كەسانىك بە وردىبىن بە دۋاي ھەلەو كەمۇگورپىيەكانى خەلكىدا دەگەرپىن و دواترىش زۆر بە خراپى لۆمەو سەرزەنشتيان دەمەن..

دەمبىرپىنى لۆمەو سەرزەنشست كىردىنى خەلكى، بەھىزى و زىرەكى نىيە، بەلكو كەسىك زىرەك و بەتوانايە، ھەول بىدات لە لۆمەو لۆمەكارى خۇي بەدوور بىگرىت و ھەول بىدات كەسى بەرامبەر چاك بىكات، بە بى ئەوۋى ھەستى بىرىندارىكات.. جارى واش ھەيە، پىيۈستە لە ئاستى ھەندىك كارد، چاومان دابخەين، بە تايبەت لە كارە دونىايىيەكاندا..

لۆمەو سەرزەنشتيش، وەكو تىرىكى تىژ وايەو كەسى لۆمەكراو ھەست بە كەمۇگورى دەكات، ھەروەھا ھەول بىدرىت لە قەرمبالغى و لەبەر چاۋى خەلكىدا ئامۇژگارى ھىچ كەسىك نەكرىت، لەبەر ئەوۋى ئامۇژگارى كىردن لەبەر چاۋى خەلكى، بىرىتيە لە: شكاندن و سوك كىردىنى كەسى ئامۇژگارى كراو.. ئەگەر ھەر ناچار بوويت لە ناو كۆمەل و قەرمبالغىدا ئامۇژگارى كەسىك، يان چەند كەسىك بىكەيت، ئەوا دەتوانىت بلىيت: كەسانىك ھەن فلانە رەموشتيان تىدايە، يان فلانە كارى خراپ ئەنجام دەمەن، ئەو كاتە ئەو كەسانەى ئەو رەموشت و كارانەيان تىدايە، ئامۇژگارىيەكانت و مەردەگرن و دلىشيان نارەنجىت..

كەواتە: لۆمەو سەرزەنشست كىردن، وەكو قامچىيەكى بەھىز وايەو نازار و نارەجەتى لە سەر پىشتى كەسى لۆمەكراو، يان سەرزەنشست كراو دروست دەكات..

كەسانىك ھەن خەلكى لە خۇيان دەتۇرپىن، جا بە ھۇي زۆر دەمبىرپىنى لۆمەو سەرزەنشتيەكانيانەوۋە بىت، يان بە ھۇي دەمبىرپىنى لۆمەو سەرزەنشستى كارىكەوۋە بىت، لە كاتىكدا كارەكە تازە روويدا بىت و تىپەرپىيت و ئامۇژگارى و لۆمەو سەرزەنشست، ھىچ كارىگەرىيەكى نەما بىت..

بىرم دىت، پىاوپىكى ھەزار ھەبوو، بە ھۇي نەبوونى و نەدارىيەوۋە، مال و مىندال و كەس و كارى جىيەشت و لە پىناۋى دەستكەوتنى كارو بىژویدا، رووى كىردە شارىكى ترو

لەۋى بوو بە شۇڧىرى شاحىنە.. رۇژىك زۇر ھىلاك و ماندوو دىبىت، بەلام بە ناچارى سوارى شاحىنەكەى دىبىت و دىكەۋىتە بېرىنى رېگەى نىۋان دوو شارى لە يەك دوور.. لە رېگە خەو شالاۋى بۇ دېنىت، ئەمىش خىراتر شاحىنەكە لىدەخوپىت و رووبەرۋى ئۆتۈمبىلىكى بچوك دىبىتەۋە، كە سى سەرنىشىنى تىدا دىبىت، زۇر ھەۋل دىدات خۇى لادىت، بەلام ناتوانىت و بەرىكە دىكەۋىتە، تەمومۇ بەرز دىبىتەۋە ئۆتۈمبىلەكانى رېگە دىمىستىن و دىكەنە سەر رووداۋەكە.. پىاۋە ھەژارەكە لە شاحىنەكەى دادىبەزىت، سەپرى ئۆتۈمبىلە تىكشاكەۋەكە دىكەت و دىبىت سەرنىشىنەكانى ھەموو مردوون..

خەلگەكە مردوۋەكان دىرەھىن و پەيۋەندى بە ئۆتۈمبىلى فرىاكەۋتەۋە دىكەن، پىاۋە ھەژارەكەش چاۋمىرى ھاتنى ئۆتۈمبىلى فرىاكەۋتە دىكەت و بىرى لە دوۋى رووداۋەكە دىمىستىن، بىرى لە بەندىگەردن و بىژاردنەۋەى خوپىنى مردوۋەكان دىمىستىن.. بىرى لە مىندالە بچوكە بىنازەكانى و ھاۋسەرە ھەژارەكەى دىمىستىن.. غەم و پەژارە ھاۋشىۋەى ھەمىس ھىنانى كىۋىكى گەۋرە بە سەرىدا كەۋتېۋو.. ئا لەم كاتە ناسكەدا، خەلگە بە لايدا تىدەپەرىن و سەرزەنشتىان دىمىستىن..

سەپىرە! كەى ئىستا كاتى سەرزەنشت و لۆمە كىرنە؟! ئاىا ناتوانىت ئەۋ ھىسە ناخۇشانە كەمىك دىۋابخەپت؟!

يەككىك دىمىت: بۇ بە خىراىى دىمىستىن؟ ئەۋە سزاۋ سەر ئەنجامى خىراىىيە! يەككىكى ترىان دىمىت: بە دىنىايىيەۋە خەۋالوۋ بوۋىت و لەگەل ئەۋەشدا لە سەر رۇپىشتەكەت بەردەۋام بوۋىت! ئەى بۇ ئەۋەستىت، كەمىك بىخەۋىت؟! كەسىكى ترىان دىمىت: نەۋەى كەسانى ھاۋشىۋەى تۇ، نابىت مۆلەتى شۇڧىرىان پىبىرېت!!

ئەم قسانەۋ چەندەن ھىسەۋ تۋانجى ناخۇشى ترو ھاۋارگەردن و دىنگ بەرزگەردنەۋە، رووبەرۋى پىاۋە ھەژارەكە كرايەۋە، پىاۋەكەش بە كۆلىك غەم و پەژارەۋ بە سەرسامى و بە بىدىنگى لە سەر تاشە بەردىك دىنىشتېۋو.. پالى دابۇۋەۋ سەرى خىستېۋە نىۋان ھەر دوو دىستىيەۋەۋ كىتۋېر بە لادا ھات و ئەۋەندىيان سەرزەنشت كىر، گىانى دىمىستىن!!

ئەگەر كەمىك ئارامىيان بىگرتايە، ئەۋا بۇ پىاۋە ھەژارەكەش و بۇ ئەۋانىش باشتىر بوو.. خۇت بىخەرە جىگەى كەسى سەرزەنشت كراۋ، يان كەسى ھەلەكار، بە دىنىايىيەۋە ئگەر تۇ لە جىگەى ئەۋ بوۋىتايە، لەۋانەيە لە ھەلەكەى ئەۋ ھەلەى گەۋرەترت ئەنجام بىدايە..

پىغەمبەرى خوداﷺ زۇر دلى خەلگى و ھاۋەلانى رادەگرت، جارىكىان پىغەمبەرى خوداﷺ لەگەل ھاۋەلانىدا، لە خەپبەر دىمىستىن، رېگەكە ئەۋەندە دوۋرو دىرېژ

بوو، ماندووی کردبوون.. کاتیک شەو داھات، لە رێگە لایاندا بۆ ئەوێ کەمیک بخەون، پێغەمبەری خودا ﷺ فەرمووی: ئەگەر خەبەرمان نەبۆو، کێ بۆ نوێژی بەیانێ هەلمان دەستینیت؟ بیلال ﷺ فەرمووی: من ئەو پێغەمبەری خودا ﷺ..

پێغەمبەری خودا ﷺ راکشاو خەڵکەکش دابەزین و خەوتن، بیلالیش دەستی کرد بە شەو نوێژ، هەتا بە تەواوی ماندوو بوو، لەبەر ئەوێ ئەمیش رێگەیهکی دوورو درێژی بێ بوو، هەر بۆیە دانیشت و پالێ دا بە و شترەکیەو، بۆ ئەوێ پشووێک بدات، بەلام خەوێ لێکەوت.. خەڵکەکە هەموویان هیلان و ماندوو بوون، ئەوانیش و بیلالیش ﷺ خەویان لێکەوت..

بەلێ.. شەو روپشت و گزنگی بەیان سەری دەرھینا.. کەس، کەسێ خەبەر نەکردو، بەلکو تیشک و تینی گەرماي خۆر، خەبەری کردنەو و هەڵساندن.. پێغەمبەری خودا ﷺ بەخەبەرھات، پاشان خەڵکەکش لە خەو ھەستان، کاتیک خۆریان بینی، زانییان کاتی ئەنجامدانی نوێژی بەیانێ تێبەرپو، شەژان و ژاومژا و دەنگە دەنگ دروست بوو، ھەمووشیان سەیری بیلالیان دەکرد.. پێغەمبەری خودا ﷺ ناوێ بۆ بیلال دایەو و فەرمووی: بیلال ئەو جیت لێکردین؟

بیلالیش ﷺ بەروونی وەلامی دایەو، بەلام زۆر بەگورتی، فەرمووی: جی بە سەر ئیو ھات، ئەویش بە سەر من ھات، واتە: منیش مەروقم و یستیشم نەخەوم، بەلام نەمتوانی و ھەروەک چۆن خەو بە سەر ئیویدا زال بوو، ئاواش بە سەر مندا زال بوو.. پێغەمبەری خودا ﷺ فەرمووی: راست دەکەیت، پاشان بێدەنگ بوو..

بەلێ.. لۆمەو سەرزەشت کردن، لێرەدا چ سودێکی ھەیە؟! پێغەمبەری خودا ﷺ کاتیک خەڵکەکە بەو شیوێە بینی، فەرمووی: ھەستەو بکەو نەری.. خەڵکەکە خۆیان نامادکرد و کەوتنە رێ، کەمیک روپشتن، پێغەمبەری خودا ﷺ دابەزی و خەڵکەکش بە دوایدا، پاشان دەست نوێژیان گرت و پێغەمبەری خودا ﷺ نوێژی بۆ خەڵکەکە کرد، کاتیک سلاویان دایەو، خەڵکەکە ھاتنە پێشەو بۆ لای و پرسیاری ئەویان لێکرد، ئەگەر بیریان چوو نوێژەکیان بکەن، یان خەبەرمان نەبۆو، جی بکەن؟! پێغەمبەری خودا ﷺ فەرمووی: کاتیک خەبەرمان بۆو، یان بێرتان ھاتەو، نوێژەکانتان ئەنجام بدەن..

ژیری و دانایی پێغەمبەری خودا ﷺ، چەندە بەرزو جوانە؟! بە راستی مامۆستا و قوتابخانەییە بۆ ھەموو سەرکردەییەک.. وەکو ھەندیک بەرپرس و لێرسراوی ئەمڕۆ نەبوو،

كە ھەمىشە بە گۆچانى لۆمەو سەرزمىشت، لە ژېردەستەكانيان دەمدەن! پېغەمبەرى
خوداﷺ بە پىي ژېرى و تېگەشتىنى كەسى بەرامبەر قەسى دەكرد، ھەروەھا لەگەل
دەرونياندا دەدوا، ئەك لەگەل جەستەو لاشەيان، لەبەر ئەودى دەيزانى ئەوانە مەوۇن.
لە سالى ھەشتەمى كۆچىدا، رۆمەكان سوپايەكى گەورمىيان كۆكردەمەو بۇ
شەھىدكردنى پېغەمبەرى خوداﷺ و ھاوئە نازىزمكانى، لە سنورمكاني شامەو كەوتنە
رئى.. مۇسلمانەكانىش بۇ بەرمەنگاربوونەمەو ئەو سوپايە كۆبوونەو، ھەتا ژمارمىيان
گەپشتە سى ھەزار جەنگامەر.. پېغەمبەرى خوداﷺ ھەرمووى، زەيدى كورى حارسە
دەبىت بە ئەمىرو سەرکردەتان.. ئەگەر شەھىد بوو، جەعفەرى كورى ئەبوتالەب، دەبىتە
سەرکردەتان، ئەگەر ئەویش شەھىد بوو، ئەبواللەي كورى رەواحە دەبىتە سەرکردەتان..
سوپاي مۇسلمانان مالىئاوایی و خوداخافىزيان كەردو كەوتنەرى، خەلكەكەش دەيان وت،
خوداتان لەگەل.. بەرومەردگار بتان پارىزىت و بە چاكەكارى و سەلامەتى بتان گىرپتەو
بۇ لامان..

بەلى.. سوپاي مۇسلمانان كەوتە رى، ھەتا گەپشتە جىگەي جەنگى (مۆتە) لە خاكى
شامو ھەواليان بىست ھىرقل لەگەل سوپايەكى سەد ھەزار جەنگامەرىدا كەوتوونەتە رى و
بەرمە روويان دىن، سوپاي رۆمەكان لەگەل سوپاي ھۆزمەكاني تەرىشدا، كە ژمارەي ئەوانىش
سەد ھەزار جەنگامەرىك دەبوو، يەكيان گەرتىبوو، ببوونە دوو سەد ھەزار سەرباز..
كاتىك مۇسلمانان راستى ئەم ھەوالەيان بۇ دەرگەوت، لە ناوچەيەك بە ناوى (مەان)
دوو شەو مانەمەو چاومەرييان دەكرد، بۇ ئەودى بزانن جى بکەن؟! ھەندىكيان وتیان:
با نوسراوێك بۇ پېغەمبەرى خوداﷺ بنیڕین و لە ژمارەي دوزمەنان ناگادارى بکەين،
ئەوسا پان جەنگامەرى ترمان بۇ دەنیرىت، پان ھەرمەنمان بە كارێك پیدمەدات و ئیمەش
جىبەجىي دەكەين، زۆربەي جەنگامەرانى مۇسلمانانىش، راو بۆچوونىيان لەگەل ئەم
بۆچوونەدا بوو..

ئەبواللەي كورى رەواحەﷺ ھەستاو ھەرمووى، ئەي خەلكىنە.. ئەودى ئىستا ھەزتان
لێي نىو لێي رادەكەن، ھەر ئەومەيە كە لە پىناویدا كەوتنە رى و ھەزتان لێي دەكرد..
ئایا لە شەھىدى رادەكەن؟! لە تىكۆشان لە پىناوى خوادا پەشت ھەلدەكەن؟! ئىمە بە پەشت
بەستەن بە زۆرى و كەمى ژمارەمان، لەگەل خەلكىدا ناچەنگىن، بەلكو بەھۆي ئەم ئاینە
پىرۆزمەو دەچەنگىن، كە بەرومەردگار بە ھۆيەو پەزى لىئاوین.. دى ھەلمەت بەرن، لە
دوو پاداشت يەككىيانەتان ھەر دەست دەكەوت، پان شەھىدى، پان سەرگەوتن..

موسلمانان كەۋتە رى، ھەتا لە سوپاي بېشومارى رۆمەكان نزيك بوونەۋە، لە ناۋچەي (مۇتە).. ئەبۇھورمېرە ر.ھ. ۱۰۰ كە نامادى ئەۋ جەنگە بوۋ، دىفەرمۇيت، كاتىك لە بېباۋمىران نزيك بوۋىنەۋە، ژمارمېك جەنگاۋمىران بىنى، كە ھەرگىز شتى وامان نەبىنى بوۋا! ژمارمىيان زۆر زۆر بوۋ، جەك و كەلۈپەل و ئاورىشم و زېرو زېۋىكى زۆرىشان بېبوۋ، بە شىۋمېك توۋشى سەرسورمان بوۋم!

سابتى كورى نەرقەم ر.ھ. ۱۰۰ بىنى وتم: ئەبۇھورمېرە، دىبىنم سەرت سورماۋە لە زۆرى ژمارەي سوپاي بېباۋمىران! مەنىش وتم: بەلى.. ئەۋىش وتى، تۆ لە جەنگى بەدردا لەگەلمان نەبوۋىت، خۇ ئىمە لەۋ جەنگەدا بە زۆرى ژمارمان سەرنەكەۋتىن!

بەلى.. جەنگەكە دەستى بېكىردو زەيدى كورى حارسە ر.ھ. ۱۰۰ شەھىد بوۋ.. پاشان جەغفەر ر.ھ. ۱۰۰ ئالاكەي بە دەستى راستى گرتو سەركردايەتى سوپاي موسلمانانى گرتە دەست.. بېباۋمىران بە شمشىر لە دەستى راستىنداۋ قىرتاندىان.. بېش ئەۋەي ئالاي موسلمانان بىكەۋىتە سەر زەۋى، بە دەستى چەپى گرتى.. بېباۋمىران دەستى چەپىشان قىرتاند.. ئەمجارمىيان بە ھەردوۋ قۇلى ئالاكەي گرتو نەبەشت بىكەۋىتە سەر زەۋى، ھەتا بېباۋمىران شەھىدىان كرد، لە كاتىكىدا تەمەنى سى و سى سال بوۋ.. عبداللەي كورى عومەر ر.ھ. ۱۰۰ دىفەرمۇيت: لەۋ رۆژدا جوۋمە ديار جەغفەر و بە ديارىيەۋە ۋىستام، پەنجا بىرىنى شىرو رىم تىرم بە جەستەيەۋە بىنى، ھىج يەككە لەۋ بەركەۋتن و بىرىنە، لە دواۋە نەبوۋن، بەلكو ھەموۋى لە بېشەۋە بەركەۋتبوۋا! ھەر بۆيە پەرومردگار پاداشتى دايەۋە لە باتى دەستە براۋمىكانى، لە بەھەشتدا دوۋ بالى بېبەخشى، بۇ ئەۋەي بە ئارمىۋى خۇي بۇ كۆيى بېخۇشە، بىنى بىرېتو لە شەقەي بال بىدات..

پاشان عبداللەي كورى رىۋاجە ر.ھ. ۱۰۰ ئالاي موسلمانانى گرتە دەست و بە سواری نەسپەكەي بەرەۋە بېشەۋە جوۋ.. بەردەۋام بوۋ لە كوشتارى بېباۋمىران، ھەتا ئەمىش شەھىد بوۋ، ئالاكەش كەۋتە سەر زەۋى و موسلمانان شەژان و بېباۋمىرانىش دىخۇش بوۋن.. پاشان سابىتى كورى نەرقەم ر.ھ. ۱۰۰ ئالاكەي ھەنگرەۋەۋە ھاۋارى كردو وتى: ئەي موسلمانان ئەمە ئالاكەيەۋە پياۋىك بۇ خۇتان دەست نىشان بىكەن.. موسلمانانىش، ئەۋانەي كە گۆپىيان لىبوۋ، ھەموۋ ھاۋارىيان كردو وتىيان: خۇت ئەۋ كارە بىگرە دەست و بىبە بە سەركردەي موسلمانان.. بەلام سابىت رەدى كىردەۋەۋە وتى: مەن بەۋ كارە ھەلئاستم..

موسلمانان تىكرا خالىدى كورى ۋەلىدىيان ديارى كرد، كاتىك خالىد ر.ھ. ۱۰۰ ئالاي موسلمانانى گرتە دەست، بە شىۋمېك كەۋتە گىيان و كوشتارى بېباۋمىران، ھەر ۋەك خۇي دىفەرمۇيت:

نۇشمىشېر بە دەستەمۇدە شكا.. پاشان خالىد ﷺ سوپاكەى كەمىك لاداو رۆمەكانىش بەرمۇ
لاى سەربازگەكانيان كسانەودە.. خالىد ترسا ئەگەر بە شەو سوپاى مۇسلمانان بەرمۇ
مەدىنە بگىرپتەودە، رۆمەكان شوپىيان بىكەون، ھەر بۆيە كاتىك رۆژ بۆۈدە، گۆرانكارى لە
سوپاى مۇسلماناندا ئەنجامدا، بە شىۋمىيەك پېشرومانى سوپاكەى ھىنايە داۋودۇ ئەوانەى
داۋامشى بىردە پېشەودە، ھەرومەھا بەشى لاى راستو چەپىشى ئالوگۆر پېكرد..

كاتىك دوبارە جەنگ دەستى پېكردەودە، رۆمەكان روخسارى جىياۋازيان بىنى و شەمزان و
گومانى ئەۋەپيان بىرد، شەو جەنگاۋەرانى يارىدەمدەر، پەيۋەندىيان بە سوپاى مۇسلمانانەودە
كردوودە سەربازى تازەمپان پېگەپشتوودە، ھەر بۆيە ترسيان لېنىشتو مۇسلمانان كوشتارىكى
زۇربان لېكردن، لە كاتىكدا تەنھا دوانزە مۇسلمان لەو رۆژەدا شەھىد بوون.. پاشان لە
دەمەو ئىۋارەدا خالىد ﷺ گۆرەپانى جەنگەكەى جېھىشتو سوپاكەى بە ئاراستەى شارى
مەدىنە، بەرپېكرد..

كاتىك گەپشتەنەودە شارى مەدىنە، ئافرىتان و مىندالانى شارەكە خۇلىيان بەرمۇ روخسارى
جەنگاۋەرانى سوپاى مۇسلمانان ھەلدەداۋ دەپيان وت: ئەى راكردوۋان.. ئەى ھەلھاتوۋان..
بۇ راتان كىردو ھەلھاتن؟!

پېغەمبەرى خودا ﷺ دىمىزانى، مۇسلمانان ئەۋەدى لە تواناپاندا بوۋە، لەو جەنگەدا
ئەنجامپان داۋودۇ جگە لە كسانەۋەمش، ھىچ چارىكى تىريان نەبوۋە، ھەر بۆيە فەرموۋى:
ئەۋانە راكردوۋو نىن، بەلكو بە وىستى خودا خۇيان نامادە دىكەنەۋەودە دوبارە ھېرش
دەپنەۋە بۇ سەر بېباۋەران..

بەلى.. بە كورتى كۆتايى پېھىنا.. ئەۋانە پالەۋان بوون، بەلام لە ھەمان كاتىشدا مەۋف
بوون، كارەكەش لە سەروۋى تواناى ئەمانەۋە بوو، ئىتېر پېۋىست بە لۆمەو سەرزەنشت
ناكات؟!

پېغەمبەرى خودا ﷺ بەردەۋام بەم شىۋمىيە ھەئسوكەۋتى دىكردو خۇى لە لۆمەو
سەرزەنشت بە دوۋر دىگرت..

كاتىك بېباۋەران، ھەۋالى ئەۋەپيان بىست، كە پېغەمبەرى خودا ﷺ خۇى و سوپاكەى
بۇ ئازادكردنى شارى مەككە كەۋتۈنەتە رى، ترسو دىلەراۋكى داپگرتن.. پېغەمبەرى
خودا ﷺ نۆپنەرىكى نارد، كە پېپان بلىت: ھەر كەسنىك دەرگاي مائەكەى لە سەر خۇى
پېۋە بدات، ئەۋا پارېزراۋ دەپىت.. ھەر كەسنىكىش بچىتە كەعبەى پېرۋزەۋە، پارېزراۋ
دەپىت.. ھەر كەسنىكىش بچىتە مالى ئەبوسوفيانەۋە، پارېزراۋ دەپىت..

بەلام چەند كەسنىڭ لە بېياومران، كۆيۈنەندە لە شوپىنىڭدا بە ناۋى (خەندەمە) خۇيان بۇ رووبەرۈۈيۈنەندە سوپاى مۇسلمانان ئامادە كرد.. ئەو كەسانەش بىرىتى بوون لە: سەفوانى كۆرى ئومەيپەو عىكرىمەى كۆرى ئەبوجەھل و سۈھەيلى كۆرى غەمرو جەماسى كۆرى قەيس و ھەندىك كەسى تر..

كاتىك جەماسى كۆرى قەيس خەرىكى ئامادەكردنى شەمشىرو كەرستەكانى دەپت، خېزانەكەى پىي دەلت: ئەو خۇت بۇجى ئامادە دەكەت؟! جەماسى كۆرى قەيسىش دەلت: بۇ گيانى مەمدو ھاۋەلەكانى.. خېزانەكەشى دەنگوباسى بەھىزى مۇسلمانانى بىست بوو، ھەر بۇيە دەلت: سوپىد بە خودا، وا نابىنم ھىج ھۆزو كۆمەلىك بتوانىت رووبەرۈۈى مەمدو ھاۋەلانى بېتەۋە!!

جەماسى كۆرى قەيسىش دەلت: ھىوام واپە، ھەندىكىان لى بە دىل بگرمو بىانكەم بە خزمەتكارى خۇم.. پاشان دېتە دەردەمو بەردە ئەو ناۋچەيەى كە پىيان دەوت (خەندەمە) كەۋتە رى.. كاتىك گەيشتە ئەۋى، بىنى ھاۋەلەكانى ھەموو ئامادەن، تەنھا ئەۋەندە ماۋە، رووبەرۈۈى مۇسلمانان بېنەۋە..

بەلى.. جەنگ و كۈشتارمە رووبەرۈۈى شەمشىرى خودا، خالىدى كۆرى ۋەلىد... بوومومو لە ساتىكى زۆر كەمدا، دوانزە يان سىانزە، لەو بېياومرانە كۆژران.. كاتىك جەماسى كۆرى قەيس ئەمەى بىنى، ئاۋرى بۇ لاي سەفوان و عىكرەمە دايەۋە، بىنى وا بەردە مالاۋە رادەكەن، ھەر بۇيە ئەمىش لەگەلىاندا كەۋتە راكردن و ھەلەت و بە پەلە خۇى كرد بە مالداۋ ھاۋارى لە خېزانەكەى كرد و تى: دەركام لە سەر دابخە، چۈنكە ئەۋان دەلتىن: ھەر كەس دەركاى مالاۋەكەى لە سەر خۇى پىۋە بدات، ئەۋا پارىزراۋ دەپت.. خېزانەكەشى دەلت: ئەى تۇ نەتوت: تىكىان دەشكىنەم و ھەندىكىان لېدەكەم بە خزمەتكار؟! جەماسىش لە ۋەلامدا بەم چەند دېرە ھۆنراۋىپە ۋەلامى دەداتەۋە دەلت:

إذ فر صفوان وفر عكرمة	إنك لو شئت يوم الخدمة
واستقبلتهم بالسيوف المسلمة	وأبو يزيد قائم كالمؤتمة
ضرباً فلا يسع إلا غممة	يقطعن كل ساعد وجمجمة
لم تنطق في اللوم أدنى كلمة..	لهم نهيت خلفنا وهممة

بەلى.. راستە، ئەگەر ئەو ئافرىتە ئامادەى ئەو جەنگە بېۋاىپە بېيىنىيە، چۈن پالەۋانى ۋەك سەفوان و عىكرەمەش ھەلەتەن و راپان كرد، ئەۋسا سەرزەشت و گلەيى لە

مېردەكەي نەدەكرد!!

رۇژىك سوارى ئۇتۇمبىلى گەنجىك بووم، گەنجەكە لە ئىخورىنى ئۇتۇمبىلىدا زۇر شارمزاو لىھاتوو بوو.. پەرسىارم كردو وتم: دەبىنەم زۇر شارمزاو لە ئىخورىنى ئۇتۇمبىلىدا، ئەي بۇچى و چۆن تووشى ئەو رووداوى پىكدادانە بوويت؟! گەنجەكە وتى: دەبووايە ئەو رووداوه ھەر رووى بىدایە!!

وتم: سەپىرە!! بۇچى؟! دىبارە وتى: دەبووايە رووى بىدایە، لەبەر ئەوۋى كاتىك بە سەر پەردىكدا دەرۋىشتەم زۇرۈش خىرا بووم، پەزىك ئۇتۇمبىل لە بەرامبەرمدا وىستا بوون، نەمدەزانی بۇ وىستاون، بە ھۆى روودانى رووداۋىكەوۋە بوو، يان خالى پىشكىنىنى لى بوو، نازانە!! ھەر بۇيە كەوتەمە نىوان سى ھەلبىزاردنەوۋە، يان دەبووايە لامبىدایە و لە سەر پەردەكەوۋە بىكەوتەمەتە خوارمەوۋە، يان بە توندى پىم بە ئىستۇپى ئۇتۇمبىلەكەمدا بىنايە و ئەوساش كۆنترۆلى ئۇتۇمبىلەكەم لە دەست دەداو بە ئارمىزوۋى خۆى يارى دەكردو لە رىگەكە لايدەدا، يان ئەوۋەتا خالەتى سىيەم ھەلبىزاردایە..

وتم: سىيەمىيان چى بوو؟! وتى: خالەتى سىيەم ئەوۋە بوو لە يەككىك لە ئۇتۇمبىلەكانى بەرامبەرم بىدەم، ھەر بۇيە ئەمىيان لە دوو خالەتەكەى تر كەم زىانتر بوو، ھەر بۇيە خالەتى سىيەم ھەلبىزاردو پىكدادانەكە روویدا، بەلام ئۇتۇمبىلەكەم ھىۋاش كەردەموو ھەرزانتىن و كۆنترىن ئۇتۇمبىلى بەرامبەرم ھەلبىزاردو خۇم پىياكىشا.. پاشان پىكەنى و منىشى خستە پىكەنىن..

بىرم كەردەموو لە دلى خۇمدا وتم: جىگەى گلەيى و سەرزەنشت نىە، لەبەر ئەوۋى ھەلبىزاردەكانى بەرامبەرى دىبارى كراو بوون!!

كەواتە: ھەندىك كىشەو گىفت ھەيە، چارسەرى نىە، وەك ئەوۋى كەسىك باۋكىكى تۈرەى ھەيە، بە چەندەن رىگەو شىۋاز ئامۇژگارى كەردوۋە، ھىچ سودى نەبوۋە، ئىتر جى بىكات؟!

لا كەردنەوۋە..

خۇت لە جىگەى ئەو كەسە دابىنچ، كە لۇمەو سەرزەنشتى دەكەيتو وەكو ئەۋىش بىرىكەرمەوۋە، پاشان بىريارى بە سەردا بىدەو لۇمەو سەرزەنشتى بىكە..

پېش نامۇژگارى، دۇنيابە لە بوونى ھەلە..

كاتىك پەيوەندى پىۋە كردىم، تورمىيى بە دىنگىيەۋە دىار بوو، بەلام ھەۋلى دەدا بە گوپىرى تۈنە تورمىيەكەي بشارىتەۋە دىرىنە خات، ئەم شىۋازە قىسە كىردەي ئىستاي، زۆر جىاۋاز بوو، لەو شىۋازەي كە لە سەرى راھات بوو، گومانم بىرد شتىكى لە لا دروست بوو بىت..

لە سەرەتاي قىسەكانىدا باسى كىشەۋ ناكۇكى و دووبەرمىكى كرد، لە نىۋان خەلكىدا.. پاشان بە دىنگىكى زىرو بەرز، چەند جارىك ئەم وشانەي دوبارە كىردەۋە: تۆ لاي خۆي بانگخۋازىت! ھەرومما قىرخۋازى زانىست و زانىارىت! كىردەۋە ھەلسۈكەۋت و گوختارت، جىگەي سەرنجى خەلكىە!!

كاتىك گوپم لەم وشانە بوو، وتم: خۆزگە راسەۋخۇ بچوۋىتايەتە ناو بابەتەكەۋە، لە مەبەستت تىناگەم!! لە ۋەلامدا وتى: مەبەستىم لەم وتارمىيە كە لە رۆژى...و لە فلانە جىگە پىشكەشت كرد..

سەرم سورماۋ سەرسام بووم و وتم: ئەمە كەي؟! وتى: سى ھەفتە لەمەۋ پېش..

وتم: سالىك زياترە نەچووم بۇ ئەم جىگەيەي كە باسى دىكەيت!! وتى: با چوۋىت و دىربارەي ئەم بابەتانەش وتارت دابوو..

پاشان بۆم روون بۆۋە، ئەم دۆستەم ھەندىك پىروپاگەندەي دىربارەي من بىستۈۋەۋە يەكسەر بە راستى زانىۋوۋە لە سەرنەۋە بىنەمايە، نامۇژگارى منى كردو بەم شىۋمىيەش قىسەي لەگەل كردىم.. راستە من ئىستاش خۆشەم دەۋىت، بەلام لە جاران كەمترو لەبەر چاۋىشەم كەمىك گۆراۋە، لەبەر ئەۋەي بۆم دىركەۋت، بە خىرايى بىرپار دەدات و لە ئەنجامدانى ھەلە، دۇنيا نىيەۋ نامۇژگارى خەلكىش دىكات، لە كاتىكدا كەسى نامۇژگارى كراۋ ناگاي لەم ھەلەيە ھەر نىيە!!

چەندىن ئەم كەسانەي بە ھۆي بىلاۋ بوونەۋەي پىروپاگەندەۋ ھەۋالى ناراستەۋە

ھەلوپىست ومردەگرنو لە سەر بنەماي ئەو ھەلە ناراستانە ئامۇڭگارى خەلكى دىمكەن، پاشان بۆيان روون دەپىتەو، دواي گومانو كۆمەلە ھەوالىكى ناراست كەوتوون.. بە داخەو جارى وا ھەپە ئەو گومانو پىروپاگەندانە لە دل و دەرووندا جىگىر دەپن، لە كاتىكدا ھىچ بنەمايەكى راستى و دروستيان نىە..

جارى وا ھەپە بلاو دەپىتەو، كە قانەكەس ئەو و ئەو ھەلە نەجامدا، دەي پىش ئەو ھەلە بارمەو ھەسە بىكەيت، لە راست و دروستى ھەوالەكە دلنپاە.. ئەم پىرەموش، پىرەموى پىشەوای مروفايەتپەتپەت..

پياويكى شىو نالۆزو سەرو قۇ ئالۆسكاو، دىت بۆ لاي پىغەمبەرى خوداﷻ.. پىغەمبەرى خوداﷻ دىپەوئىت ئامۇڭگارى ئەم پياو بىكات، بۆ ئەو ھەلە دەستىك بە خۇيدا بەيىنىت و كەمىك شىو و روخسارى پىك و پىك بىكات، بەلام دلنپا نەبوو، كە ئەم پياو، پياويكى ھەزارو نەدار نىەو خاومنى مال و سەرومت و سامانە، ھەر بۆپە پىرسىارى كردو ھەرمووى: مال و سەرومت و سامانت ھەپە؟ پياو كەش دەلىت: بەلى.. پىغەمبەرى خوداﷻ ھەرمووى: چ جۆرە مال و سامانىك؟ پياو كە دەلىت: لە ھەموو جۆرە مال و سامانىك، لە وشتى.. لە ئەسپ و مايىن.. لە مەرو بىزن.. پىغەمبەرى خوداﷻ ھەرمووى: دەي ئەگەر خوداي گەرە مال و سەرومت و سامانىكى پىبەخشىت، با شوپنەوارى ئەو بەخشىنەت بە سەرمو بەيىنىت..

لە سالى ھاتنى نوپنەرانى گەل و ھۆزەكان، ھەندىك لە خەلكى دىمھاتن بۆ لاي پىغەمبەرى خوداﷻ و پەيمانپان پىدەدا، ھەندىك بە پىپاومى دىمھاتن، جا پان مۇسلمان بوونى خۇيان رادەگەپاند، پان پىكەوتن نامەپان مۇر دەكرد.. رۆژىك پىغەمبەرى خوداﷻ لە ناو ھاوۋەلانپدا دەپىت و نوپنەرانى ھۆزى سەدەف، دىن بۆ لاي پىغەمبەرى خوداﷻ كە ژمارمپان سىانزە بۆ نۆزدە كەسپىك بوو، كاتىك دىنە كۆرو دانىشتنەكەي پىغەمبەرى خوداﷻ، بە بى سلاو كىردن دادەنىش، پىغەمبەرى خوداﷻ پىرسپارىان لىدەكات و دىمەرموئىت: ناپا نىو مۇسلمانن؟ ئەوانىش دەلىن: بەلى.. پىغەمبەرى خوداﷻ دىمەرموئىت: دەي بۆ سلاوتان نەكرد؟ ئەوانىش ھەلدەستىن و پاشان دەلىن: ئەي پىغەمبەرى خودا

سلاو و به زمی پهر و مردگارت لی بیت۔ پیغمه مبهری خوداش ﷺ دمه رمویت؛ هروها سلاو و به زمی پهر و مردگار له نیوش بیت، پاشان هرومووی؛ دانیشن۔ دانیشن و پاشان هندیک پرساریان کرد، له وانهش پرساری کاته کانی نویژیان له پیغمه مبهری خوداش ﷺ کرد۔

له سهردهمی نیمامی عومهر ﷺ کاتیک خاکی موسلمانان فراوان بوو، نیمامی عومهر ﷺ سهدی کوری نهی و مقاصی کرد به نه میرو لیپرسراوی شاری کوفه۔ خه لکی نه م شاره خه لکیکی گیره شیوین بوون، ههر بویه سکا لا نامه یه کیان له سهر سهد ﷺ نوی و ناردیان بؤ لای نیمامی عومهر ﷺ، که پر بوو له گلهیی و گازنده، همتا و تبوویان، نازانیت به چاکی نویژمه شمان بؤ نه نجام بدات۔

کاتیک نیمامی عومهر ﷺ نامه کهی خوینده وه، له بریار داندایه لهی نه کرد، ناموژگاری سهدیشی نه کرد، چونکه له راست و دروستی نه و گلهیی و گازندانه، دنیا نه بوو، به لکو ههستا به ناردنی محمدی کوری مهسلمه بؤ کوفه و نامه یه کیشی پیادا نارد بؤ سهد و داوای کرد له گهل سهددا پرساری له خه لکه که بکه و له گله یه کانیان بکولنه وه۔

محمدی کوری مهسلمه گه یشته شاری کوفه و سهدی له باس و خواسه که ناگادار کرد، پاشان له گهل سهددا ﷺ، له مزگه وتی شاری کوفه نویژی کرد و پرساری دهربارهی سهد، له خه لکه که کرد، خه لکه کهش هه موو جکه له چاکه، هیچیان دهربارهی سهد نه وت، پاشان چوو، بؤ مزگه وتی (هوزی عبس)، محمدی کوری مهسلمه ههستا و دهربارهی سهد پرساری له خه لکه که کرد و نه وانیش زور ستایشی سهدیان کرد و هیچ رهخنه و کهم و کورپیه کیان باس نه کرد، محمدی کوری مهسلمه ش هرومووی؛ جکه له سوپاس و ستایش، هیچ شتیکی تری له باره وه نازان؟! نه وانیش وتیان؛ جکه له چاکه هیچی تری له باره وه نازانین۔ محمدی کوری مهسلمه، بهردهوام پرساری له خه لکه که ده کرد، همتا پیاویک له کوتایی مزگه وته که وه، به ناوی نوسامه ی کوری قهتاده ههستا وتی؛ سهد به یه کسان سهری خه لکی ناکات و کیشو گرفته کانیش

به دادگه ری چارسه ر ناکات..

سه عد سه ری سورماو وتی: من بهو شیومیه م؟! پیاومکه وتی: به لی.. سه عد ﷺ
هه رمووی: په رومردگار نه گهر نه م به ندمیه ت درو دمکات، ته مهنی درپژ بکه یت و
به هه ژاری ژیان به سه ربهریت و توشی نارچه تی و تافیکردنه وهی بکه یت،
پاشان سه عد له مزگه وته که هاته دهرموو گه رایه وه بو شاری مه دینه و له پاش
چهند سالیك كۆچی دواپی دمکات..

به لام پیاومکه مایه وه هه تا نزاو پارانه و مکانی سه عد ﷺ هاتنه دی، ته مهنی
زور درپژ بوو، هه تا به ته وای پیر بوو، نیسقانه گانی لاواز بوون، پشتیشی
چه میه وه، نه وندمش هه ژارو نه بوو بوو، هه تا له ناومراستی ریگه دا دمبینرا،
سوالی دمکردو داوای یارمه تی له خه لکی دمکرد، نه وندمه پیر ببوو برۆکانی
چاویان داپۆشی بوو، توشی نارچه تی و به لاو پاشه پوژ ره شیش بوو، نه مه ش له
کاتی که بوو، بهو ته مهن و شکل و شیومیه وه، که ئافرمه تانی دمبینی، دهستی بو
درپژ دمکردن، خه لکیش که نه م هه لسوکه وته ناشیرینه یان لیده بینی، هاواریان
به سه ردا دمکردو جنیویان پیده دا..

له کۆتایشدا خۆی به خۆی دموت: نه ی چی بکه م؟! که سیکی خله وای وهک
من، توشی گیرابوونی نزاو پارانه وهی پیاوچاکیکی وهک سه عدی کوری نه بی
ومقاص بووم و نه مه هاتنه دی پارانه و مکانی نه وه له سه ر من!!

وتیه ریک..

نه وندمه به سه بو مرۆف بو نه وهی به درۆزن بناسریتو خۆی گونا هبار
بکات، که هه رچی بیستی باومری پییکاتو بیگیریته وه..

بە نەرسە لېم بەدە!!

مەبەستەمان لەو قىسانەى كە كىردەمان، ئەو نە، كە ھەرگىز پەخىنەو پېشىنارو
گەلەپىمان نەبىت!! نەخىر.. بەلگە كەسانىكى وا ھەن پېئوستان بەومى، چەندەن
جار لۆمەو سەرزەشت بىرېن، وەك: كۆرەمەت.. ھاسەرەمەت.. ھاورپەكت،
بەلام دىتوانىت لە كاتىكى گونجاودا سەرزەشتىان بىكەيت و پېشىنارەمانى
خۇتەيان بۇ دەرېرى، يان دىتوانىت چەند شىۋازىك بەكاربەيتىت، كە بىرېندارو
نارەختەيان نەكەيت..

واز لە كەسى لۆمەكراو سەرزەشت كراو بەيتەو شەرمەزارى مەكەو ئابرووى
مەبە!! مۇسلمانان لە دواى رىزگار كەردنى شارى مەكە، لە ناو ەرمەبەكاندا بوون
بە خاومەن ھىزو پەلەوپايە، خەلكانىكى زۆرىش بەرمە ئىسلام دىھاتن و مۇسلمان
بوونى خۇيان رادەگەياندا.. پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لەگەل مۇسلماناندا بەشدارى
جەنگى حونەپنىان كىردو ژمارەشيان نىزىكەى دوانزە ھەزار جەنگامور بوو..
بىباومەران لە پېش مۇسلماناندا خۇيان گەياندا بوو شىۋو دۆلەكانى حونەپنىو
خۇيان تىايدا شاردىۋو..

ھەر لە سەرمەتەى دىست پىكرەنى جەنگەكەو، كاتىك مۇسلمانان چوونە ناو
شىۋو دۆلەكانى حونەپنىو، بىباومەران لە ھەموو لايەكەو بۇيان دەرېرىن و
ھىرشىان ھىناو بە تىرو رەم بەرد، بەربوونە گىانى سۇپاى مۇسلمانان،
مۇسلمانان شەلەزان و زۆرىكىان ھەلەتەن و بىباومەران بالادىستى خۇيان لە گۆرەپانى
جەنگەكەدا نىشاندا..

كاتىك پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ئاۋرى داپەو بو بىنى، خەلگەكە وا رادەكەن و
خۇپن جۇگەلەى بەستووو مۇسلمانان شەلەزان، ھەرمەنى بە ەباسى مامەى
كىردو پىنى ھەرموو، ھاور بىكات و بانگى مۇسلمانە كۆچكەرمەكان و پىشتىوانەكان
بىكات، ئەوانىش بە دەم بانگەوازەكەى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھاتن، ھەتا ھەشتا

كەسك لە دەۋرى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ كۆپۈنەۋەمۇ ھېرشىيان بۇ بېباۋەيران
 بىردۇ پەرۋەردگار سەرگەۋەتنى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ جەنگەكە كۆتەلى ھات.

كاتىك دەستكەۋەتكەن كۆكرانەۋەمۇ لەبەر دەستى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ
 دانران، ئەۋانەي كە ھەر زوۋ رايان كىردۇ لە تىرو شىرو پىم دەترسان، يەكەمىن
 كەسك بوۋ، كە ھاتنە پېشەۋەمۇ داۋاي دەستكەۋەتيان لە پېغەمبەرى خۇدا ﷺ
 كىردۇ دەيان ۋەت: بەشى خۇمان لە دەستكەۋەتكەن بىدەرى!!

سەيرە!! ئىۋە بەشتان لە كۆي بوۋ، لە كاتىكدا ھەلەتەن ۋە جەنگەن!! ئەي
 پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بانگى نەكردن ۋە ۋەلەتەن نەدايەۋە!! بەلام پېغەمبەرى
 خۇدا ﷺ بەم شىۋىيە بىرى نەكردەۋەمۇ ئەۋەندە نەچۋەۋە ۋەدەكارىيەۋە، لەبەر
 ئەۋەي مال ۋە سەرۋەت ۋە سامانى دۇنيا، لە لاي ئەۋ ھىچ نىرخ ۋە بايەخىكى ئەۋتۇي
 نەبوۋ.

بەلى.. ھەمۇ ھاتنە پېشەۋەمۇ دەيان ۋەت: بەشى خۇمانمان پېدە، ھەتا
 ئەۋەندە زۇر بوۋ قەربالغىيەكى زۇريان دروست كىردۇ رېگەكەيان تەسك ۋە تەنگ
 كىردەۋە، ناچار پېغەمبەرى خۇدا ﷺ خۇي گەيانە لاي دەرختىك ۋە لە ئەنجامى
 قەربالغىيەكەدا، جىل ۋەبەرگى سەرۋەمۇ پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لە لىقى دارمەكە گىر
 بوۋ، پاشان جىل ۋەبەرگەكەي كەۋتە خوارەۋەمۇ سىك ۋە پىشتى پىرۋىزى بەدەرگەۋەت،
 بەلام تۈرە نەبوۋ، بەلكى زۇر بە ھىمىنى ۋە لەسەر خۇيى ئاۋرى دايەۋەۋە قەرموۋى:
 خەلكىنە جىل ۋەبەرگەكەم بۇ بگىرنەۋە، سۈيىد بەۋ خۇدايەي كە گىيانى مىنى بە
 دەستە، ئەگەر بە ئەندازەي دارمەكانى (كىۋى تۈھامە) مەرۋەمالات ۋە مال ۋە سامانم
 لەبەر دەستدا بىت، بە سەرتاندا دابەشى دەكەم، پاشان نە بە چىروكى ۋە نە بە
 ترسۇكى ۋە نە بە درۋىزى نامبىنن ۋە ئەم ئاكارانە، لە ئاكارى مىن نىن ۋە لە مەنەۋە
 دۈۋرن.

بەلى.. ئەگەر چىروك ۋە رەزىل بوۋايە، ئەۋ ئەۋ سەرۋەت ۋە سامانانەي بۇ خۇي
 ھەلدەگرت!!

ئەگەر ترسۇكىش بوۋايە، لەگەل ھەلەتەۋەندە، ھەلدەھات ۋە راي دەكرد!!
 ئەگەر درۋىزىش بوۋايە (پەنا بە خۇدا)!! ئەۋ پەرۋەردگار سەرگەۋەتنى

پېنەدمبەخشى!!

رۇژىك پېغەمبەرى ﷺ لەگەن ھاۋەلانىدا، بە لاى گۇرستانىدا
تېدەمپەرىت و ئافرىتىك دىمىنىت، لە لاى گۇرچىك دانىشتوۋە دىگىرەت،
پېغەمبەرى ﷺ پىنى دىمەرمۇيت؛ لە خودا بىرسە و ئارام بىگرە..
ئافرىتەكەش بە چاۋى فرمىسكاۋىيەۋە بە بى ئەۋەى پېغەمبەرى ﷺ
بىناسىت، دەلىت؛ وازم لىبەينە، تۇ ئاگات لە من نىە، چىم بە سەر ھاتوۋە!!
پېغەمبەرى ﷺ بىدىنگ بوو، وازى لە ئافرىتەكە ھىناو رۇيشت، لەبەر
ئەۋەى ھەستى كىرد، ئافرىتەكە لە ھالەتتىكى ناسكىدايە و بە گونجاۋى نەزانى
لەۋە زىياتر ئامۇژگارى بىكات..

ھەندىك لە ھاۋەلان ئاۋرىيان بۇ لاى ئافرىتەكە دايەۋە و تىيان؛ ئەۋە
پېغەمبەرى ﷺ خودا بوو !!

ئافرىتەكە لە قىسەكانى پەشىمان بۆۋە كەۋتە شوپىن پېغەمبەرى ﷺ
ھەتاگەيشتە مالىيان و ھىچ دىرگاۋانىكى لە بەر دىرگا نەبىنى.. كاتىك رۇيشتە
ژوورەۋە، وتى؛ ئەى پېغەمبەرى ﷺ نەمناسىت، ئىستا ئارام دىگىرم..
پېغەمبەرى ﷺ لە ۋەلامدا فەرموۋى؛ بە دلىيايەۋە ئارامگرتن، لە
سەرمتاي بەركەۋتن و روودانى ئارەھەتتەكەدا دىمىت.. متفق عليه..

بىر نەرمى..

پەروەردىگار لە ھەمىۋە كارىكدا، فەرمانى بە چاكە كىردوۋە،
كاتىك كوشتار ئەنجام دىدەن، بە جوانى ئەنجامى بىدن، كاتىك
ئازەلىك سەردىمىر، بە چاكىۋە بە جوانى سەرى بىرپىرە چەقۇكەى
دەستتان تىژ بىكەن، بۇ ئەۋەى سەرىپراۋەكە زۇر ئازار نەچىزىت..

لە كېشەو كىرگەن، پا بىكە..!!

ۋا گومان دەپمە، ئەگەر بېچىت بۇ نەخۇشخانەو پىشكىنى سەرەتايى بۇ جەستەي
ئەنجام بىدات، دەپان نەخۇشى لى دەردەكەۋىت، ئاسانترىنشىيان بىرىتى دەپىت، لە
نەخۇشپەگانى شەگەرەو فىشارى خۇپن!!

ئەو ھەژارە، زۆر ئازارى دەروونى خۇى دەدات، لەبەر ئەۋەى بەردەوام داۋاي نەمۇنەپىو
ناۋازە بوون، لە خەلىكى دەكات!! خۇى لە ھاۋسەرمەكەى تۈرە دەكات، لەبەر ئەۋەى پەگىك
لە قاپە تازەكان بە دەستپەۋە شكا!! ئەۋە لە بىرى چوۋە ھۆلەكە گىك بىدات!! خۇ لە
كاتى ئوتۇگىردىدا، كراسە تازەكەى سوتاندىم!!

بەھەمان شىۋە لەگەل مىندالەكانىشىدا.. چۇن دەپىت خالىد تائىستا خىشتەى لىكەدانى
لەبەر نەكردىپىت!! سەعد نەپتەۋانىۋە لە خۇپنەنەكەيدا، بگاتە پەلى ناپاب!! سارەو
ھىندىش، ئەۋە ھەر مەپرسە!!

ئەمە حال ۋ گوزمىرانىەتى لە مالىۋە، لە دەردەۋىش حال ۋ گوزمىرانى زۆر خراپتەرەو
گومانى خراپ بە ھاۋەلەكانى دەپات.. عبدالله كاتىك باسى پىزىلى ۋ چىروكى كىرد،
مەبەستى من بوو!! ئەحمەدى ھاۋپىم كاتىك باسى ئۆتۈمبىلى كۆن ۋ رىزوى كىرد،
مەبەستى لە ئۆتۈمبىلەكەى من بوو!! بەلى.. مەبەستى لە ئۆتۈمبىلەكەى من بوو،
لەبەر ئەۋەى كاتىك كە قىسەى دەكرد، سەپىرى مىنى دەكرد!!

بەلى.. خەيال ۋ بىرگىردنەۋەى ئەم ھەژارە، بەم شىۋەپە بوو..
پەندىك ھەپە دەلىت، ئەگەر ژيان ۋ بارودۇخ مىكەچىت نەبوون، تۇ مىكەچى بارودۇخ ۋ
ژيان بە..

ناسىاۋىكى گوندىشىنەم ھەبوو، زۆرچار ئەو قىسانەى دەكرد، كە لە بابىرەپەۋە
فىرى بېۋو، پەگىك لەو قىسانەش ئەۋە بوو، كە دەپوت: ياشىخ دەستىك كە نەتەدەتۋانى
بىچەمىنىتەۋە، تەۋقەۋ چاك ۋ جۇنى لەگەل بىكە.. كاتىك بىرم لەم قىسەپە كىردەۋە،
بۇم دەركەۋت راست دەكات، ئەگەر بىتۈۋ ئىمە دل ۋ دەروونمان لەسەر لىبوردىمى، يان
چاۋ داخستەن لە سەر ھەندىك كار، رانەھىننىن ۋ لە ھەموو رووداۋو گوشتارو كىردارىكەدا،
گومان ۋ شىكىردنەۋەو وردىۋونەۋە بەكاربەينىن، ئەۋا زۆر ھىلاك ۋ ماندوۋ دەكەپن ۋ

خۇمان دەفە وتىنىن!

گەنجىك كە لە بەھارى تەمەنىدا دەلىت، دېت بۇ لاي مامۇستايەكى ئاينى و داۋاي
لېدەكات يارمەتى بدات، بۇ ئەۋەى ھاۋرى و ھاۋسەرى ژيانى ھەلېژىرېت، مامۇستاكەش
دەلىت، پېتخۇشە ھاۋسەرى ژيانت چۇن چۇنى بېت؟!

گەنجەكەش دەلىت، دەمەۋېت زۇر شۇخ و شەنگ بېت.. قسەو گوشتار شېرىن بېت..
سەرو قىزى ۋەك ئاورىشم وابېت.. بۇن خۇش بېت و بالابەرز بېت.. خواردنى دەستى
زۇر بەتام بېت.. كاتىك سەپرى بگەم، دەمەۋېت دلخۇش و شادومانم بكات.. كاتىك لىي
دوور بىم، پارىزگارى لە مال و پىرۇزىيەكانم بكات.. ھەرگىز سەربېچىم نەكات و ھىچ كات
لە خراپە و شەرى نەترسم.. خاۋەن دىندارى و زانست و زانيارىش بېت!! ئەم گەنجە
دەپويست خالى بەھىزى چەندەن ئافرىت، لە يەك ئافرىتدا كۇ بكاتەۋە..

مامۇستاكەش دەلىت، كورم ئەۋەى تۇ داۋاي دەكەيت، لە يەك شوپن شك دەبەم..
گەنجەكە دەلىت، لە كوى؟! مامۇستاكە دەلىت، لە بەھەشتدا، بەلام لە دونيادا دەلىت
لېبورەنت ھەبېت و ھەموو چاكى و جوانىيەكان لە يەك كەسدا بە ئاسانى كۇنابنەۋە!!
بەلى.. دەلىت دەروونمان لە سەر لېبورەدىي رابھىنىن و بەرامبەر ھەندىك لە كېشەو
گرفتەكان چاۋپۇشى بگەين..

نازارى دەروونى خۇت مەدەو بە وردىن بە داۋاي كېشەو گرفتەكاندا مەگەرى..
زۇر مەجۇرە وردەكارىيەۋەو ناكۇكىمەكان مەۋروۋىنە.. رۇژىك بە سەر ھاۋرىيەكتدا
ھاۋار دەكەيت و دەلىت، ئەو قسانەى دەيكەيت، مەبەستت مە!! بە سەر كورەكەتدا
ھاۋار دەكەيت و دەلىت، دەمەۋېت بە تەمبەلەكەت، نارەھەت و غەمبارم بگەيت!! بە
ھاۋسەرمەكت دەلىت، بە ئەنقەست مال و مىندالەكەت، پىشتگوى دەخەيت!!

بەلام پېغەمبەرى خوداﷺ بەردەوام و ھەمىشە لېبورە بوۋە ھەۋلى داۋە،
چېژو خۇشى لە ژيانى بېنىت و بە رىق و كىنە، نازارى خۇى نەدات.. جارى وا
ھەبوۋە، پېغەمبەرى خوداﷺ بە برىيەتى چۆتەۋە بۇ مالەۋەو پىرسىارى كىردوۋەو
فەرموۋىەتى، ھىچ خواردنىكتان لە لا ھەپە؟! ئەۋانىش ۋەلاميان داۋەتەۋەو وتوۋيانە،
نەخىر.. پېغەمبەرى خوداﷺ فەرموۋىەتى، دەى كەۋاتە ئەمپۇ بە رۇژوۋ دەبم..
كاتىك وتوۋيانە ھىچمان نىە، ھىچ كېشەو گرفتىكى دروست نەكردوۋەو نەپوتوۋە،
بۇ خواردنىكتان دروست نەكردوۋە؟! ئەى بۇ ئاگادارتان نەكردم، بۇ ئەۋەى خواردن
بكرم؟!

بەلى.. كەواتە بەرپۇزۇ دەيم.. رواە مسلم..

لەگەل خەلىكىشدا بە جوانترین شىۋەى دل فراوانى و لىبوردىمى ھەلسوكەوتى دىكر،
ھاۋەلىكى بەرپۇز بە ناۋى (كلثومي كورى حصين) دىفەرموئى: شەۋىك لە خزمەتى
پىغەمبەرى خۇداﷺ، لە جەنگى تەبوكدا، دىرپۇشتم و بە ھۆى دوورو درپۇزى رىگەشەۋە
باۋىشكەم دىداۋ خەرىك بوو خەۋم لىدەكەوت.. ئەو وشترەى كە لە سەرى بووم، لە
وشترەكەى پىغەمبەرى خۇداﷺ نىزىك دىبۇۋە، منىش لە ترسى ئەۋەى نەۋەكو نازارى
قاچى پىغەمبەرى خۇداﷺ بدات، زوو زوو دوورم دەخستەۋە، ھەتا خەۋم لىكەوت و
وشترەكەم لە وشترەكەى پىغەمبەرى خۇداﷺ نىزىك بۇۋەۋە قاچى پىرۇزى پىغەمبەرى
خۇداﷺ نازاردا..

ئەو ھاۋەلە بەرپۇزە بە پەشۇكاۋىۋە، بەخەبەردىت و دەلىت: ئەى پىغەمبەرى
خۇداﷺ داۋاى لىخۇشبوونم بۇ بكە.. پىغەمبەرى خۇداﷺ ۋەك ئەۋەى ھىچ رۋوى
نەدابىت، فەرموۋى: برۇ.. برۇ.. نەپەرموۋ: خۇ رىگە فراۋانە، بۇ شان بە شانى من
دىرپۇت؟! پان نەپەرموۋ: لەم رىگە گەۋردو فراۋانەدا، جىگەت نابىتەۋە؟! نەخىر..
ھىچ شتىك لەم ھسانەى نەۋت و دىروۋنى خۇشى و ئەو ھاۋەلە بەرپۇزى نازار نەدا..
رۇزىكى تىران پىغەمبەرى پىشەۋاﷺ لە ناۋ ھاۋەلانىدا دىبىت و ئافرىتىك،
قوماشىكى بە دىارى بۇ دەھىنىت و دەلىت: ئەى پىغەمبەرى خۇداﷺ، ئەم دىارىيەم بە
دىستى خۇم جىۋوۋەۋ بۇم ھىناۋى، بۇ ئەۋەى لەبەرى بكەى..

پىغەمبەرى خۇداﷺ لەبەر ئەۋەى زۇر پىۋىستى پىى بوو، رۇپشەۋە بۇ مالىۋەۋو
لەبەرى كىردو پاشان گەراپەۋە بۇ ناۋ ھاۋەلانى.. كاتىك ھاتەۋە، پىاۋىك پىى وت: ئەى
پىغەمبەرى خۇداﷺ، ئەو جىلۋبەرگەى بەرتەم دىدەپتى؟ پىغەمبەرى خۇداﷺ
فەرموۋى: بەلى.. پىغەمبەرى خۇداﷺ، بە پەلەۋ پەكسەر گەراپەۋە بۇ مالىۋەۋو
جىلۋبەرگەكەى داناۋ قەدى كىردو جىلۋبەرگە كۆنەكەى خۇى لەبەر كىردەۋەۋ ناردى
بۇ پىاۋەكە..

خەلىكەكە كاتىك ئەمەيان پىنى، وتىان: بە راستى كارىكى باشت نەگردا! بۇ داۋات
لىكرد؟! خۇ تۇ دىزانى ھەر كەس داۋاى ھەر شتىكى لىبكات، دىداتى و دىست نانىت بە
رۋىۋەۋە! پىاۋەكەش لە ۋەلامنا وتى، سۈپىند بە خۇدا بۇ ئەۋە داۋام لىكرد، بۇ ئەۋەى
كاتىك كە مردم، پىكەن بە كفن بۇم..

بەلى.. كاتىك ئەو پىاۋە كۆچى دۋاى كىرد، كەس و كارەكەى بە جىلۋبەرگەكەى

پېغەمبەرى خۇداﷺ كىنەن كىرد.. رىۋايەت قىلغان..

شەۋىك پېغەمبەرى خۇداﷺ پېش ئۆيىنى عىشاي بۇ ھاۋەلانى ئەنجام دەدا،
 خەسەن ۋە خوسەينى كەچەزى پېغەمبەرى خۇداﷺ ھاتتە ژورمە ۋە بۇ ناۋىزگەوت ۋە
 بەرمە ۋە لاي بابىرىيان ھەنگاۋيان نا، پېغەمبەرى خۇداﷺ لە ئۆيىدا بوۋ، كاتىك
 دەچۈۋە سۈجىدە، ھەر دوۋىندالەكە دەچۈۋە سەرپىشتى پىرۋى پېغەمبەرى خۇداﷺ،
 كاتىكىش پېغەمبەرى خۇداﷺ دەپۈست سەرى لە سۈجىدە بەرمە بىكەتەۋە، زۆر بە
 نەرمۈنىيانى ھەردوۋىكىيانى لە سەرپىشتى دادىگەرت ۋە لە تەنىشت خۇيەۋە دايدەنەن،
 كاتىكىش دەچۈۋە سۈجىدە، دۈبارە دەچۈۋە سەرپىشتى، ھەتتا ئۆيىگە تەۋاۋ بوۋ،
 بەم شىۋەيەيان دەگەرد، پاشان پېغەمبەرى خۇداﷺ سلاۋى دايدەۋە ھەردوۋىكىيانى لە
 سەرپىشتى پىرۋى دانا..

ئەبۇھورەيرە رەھىمەتۇللىھى ۋەھىمۇ: ئەي پېغەمبەرى خۇداﷺ بىيان بەمەۋە بۇ لاي دايكىيان؟
 پېغەمبەرى خۇداﷺ پەلەي نەگەرد، پاش كەمىك ئەۋسا پىيانى ھەرمۇۋ: پىرۋەۋە بۇ
 لاي دايكتان، ئەۋانىش ھەستان ۋە گەرانەۋە بۇ مائەۋە.. رىۋايەت قىلغان..

رۇزىكى تىريان بە ھەمان شىۋە، پېغەمبەرى خۇداﷺ پېش ئۆيىنى بۇ مۇسلمانان
 دەگەرد، كاتىك دەچىتە سۈجىدە، خەسەن، يان خوسەين دەچىتە سەرپىشتى پېغەمبەرى
 خۇداﷺ، پېغەمبەرى خۇداﷺ دلى نايات دايدەزىنىت، ھەر بۇيە سۈجىدەمەي زۆر
 دىرۇ دەكاتەۋە، كاتىك ئۆيىگە تەۋاۋ دەپىت، ھاۋەلەن دەپرسن ۋە دەلىن: ئەي پېغەمبەرى
 خۇداﷺ ئەۋە چى بوۋ، ھەرگىز سۈجىدەمەن بەم شىۋەيە نەبۈۋە؟! نايان نىگاۋ سۈشتى
 پەروەردىگارت بۇ دابەزى؟! پېغەمبەرى خۇداﷺ ھەرمۇۋ: نەخىر.. ھىچ نەبۈۋ، بەلام
 كۆرەمەم لە سەرپىشتى بوۋ، خەزم نەگەرد پەلەي لىبەكەم دايدەزىنەم.. رىۋايەت قىلغان..

رۇزىك پېغەمبەرى خۇداﷺ بە بىرسىتى دەچىت بۇ مالى ئوم ھاننى كىچى
 ئەبۇطالب ۋە ھەرمۇۋىت: خۈردىنىكت لە لايە، بۇ ئەۋەي بىخۇم؟ ئەۋىش دەلىت:
 تەنھا ھەندىك پارچە ناننى رەق ۋە وشك نەپىت، ھىچم لە لانيەۋ شەرمىش دەكەم
 بۇتى بېيەم.. پېغەمبەرى خۇداﷺ ھەرمۇۋىت: بىخۇ بېيەنە.. كاتىك دەپىنىت،
 پېغەمبەرى خۇداﷺ لەگەل ناۋدا تىكەلى دەكات ۋە پاشان لە ئوم ھاننى ئامۇزى
 دەپرسىت، نايان ھىچ پىخۇرىكتان نىە؟ ئەۋىش دەلىت: تەنھا كەمىك سىركەمان ھەيە..
 پېغەمبەرى خۇداﷺ ھەرمۇۋىت: بېيەنە.. سىركەكە دەپىنىت ۋە دەكات بە سەر
 نان ۋە ئامەكەداۋ دەست دەكات بە خۈردىنى، پاشان سۈپاسى پەروەردىگارت دەكات ۋە

دەلىت، سرگە باشتىن پىخۇرو خوارىدە.. رواد الطيراني..

بەلى.. پىغەمبەرى خۇداﷺ ناوا بە سادىمىي و ساگارى، ژيانى بەسەر دەبىرد..

جاريكى تريان پىغەمبەرى خۇداﷺ لەگەل ھاۋەلانىدا، بۇ ئەنجامدانى فەرىزەي
 حەج دەمەونە رى، كاتىك لە رىگە لادەمدەن، پىغەمبەرى خۇداﷺ دەجىت دەست نوپۇز
 دەگىرىت و پاشان دەست دەكات بە نوپۇز كىردن.. جابرى كورى عبداللىھﷺ دىت و لە لاي
 جەبى پىغەمبەرى خۇداﷺ دەست دەكات بە نوپۇز كىردن، پىغەمبەرى خۇداﷺ
 زۆر بە نارامى و لەسەر خۇيى، بەرەو دەستە راستى خۇي دەپىنىت و لە تەنىشتە ھە
 دەپوستىنىت و لە سەر نوپۇز مەكەيان بەردەمەم دەبن.. پاشان جەبارى كورى صخرﷺ
 دىت و لە لاي جەبى پىغەمبەرى خۇداﷺ دەست دەكات بە نوپۇز كىردن، ئەمجارەيان
 پىغەمبەرى خۇداﷺ زۆر بە نارامى ھەردووكيان دەگىرىت و بە ھىمنى پال بە
 ھەردووكيانە ھە دەنىت و دەيان بات بەرەو دواۋە، بۇ ئەۋەدى لە پىشتە ھە ھەستەن و دىرۋە
 بە نوپۇز مەكەيان بەردەن.. رواد مسلم..

رۇزىكى تر، ئافرىتىك كۆرپەيەكى تازە لە دايك بوو دەپىنىت بۇ لاي پىغەمبەرى
 خۇداﷺ، بۇ ئەۋەدى دۇعاى بۇ بىكات.. كاتىك پىغەمبەرى خۇداﷺ مىندالەكە دەكاتە
 باۋەشى، يەكسەر مىز دەكات و جەل و بەرگەكانى پىغەمبەرى خۇداﷺ تەر دەكات..
 پىغەمبەرى خۇداﷺ داۋاي ناو دەكات و دەيكات بە سەر شوپىنى مىزەكەدا، جگە لەمە
 ھىج كاريكى تر، يان ھىج قىسەيەكى نەكرد.. تۈرە نەبوو، ناۋچەۋانى نەدا بەيەكداۋ
 خۇي گىرۋو مۇن نەكرد و كارمەكە كۆتايى ھات..

نىتر بۇچى دل و دەروونمان نازار بەدەن و كىچىك بىكەن بە گايەك؟! لەبەر ئەۋەدى
 مەرج نىيە، ھەموو ئەو رۈوداۋانەي لە دەرووبەرت رۈودەمدەن، لە ۱۰۰% بە دلى تۇ بىت و
 پىيان خۇشچال و ئاسودە بىت!!

وان تجد عيباً فسد الخلا
 جل من لا عيب فيه وعلا..

بەلى.. ئەگەر كەم و كۆرپەيەكت بىنى، داپۇشەو گەۋرەي مەكە، لەبەر ئەۋەدى تەنھا
 پەرومردگار، بى ھەلەو كەم و كۆرپەيە..

ھەندىك لە خەلىكى، ھەندىك باوك و دايك، ھەندىك لە مامۇستايان، بە ھۇي
 تۈرەمىيانە ھە نازارى دەروونى خۇيان دەمدەن و كىشە بچوگەكان زۆر گەۋرە دەكەن.. ھەلە
 شارەۋەكان، ھەرومەھا كەم و كۆرپەيە نادىارەكان، دەرمەخەو لىبۇردەبەو با دل و دەروونت
 فراوان بىت و پۇزشى بەرامبەر و مەرىگەر، بە تايىبەت پۇزشى ئەو كەسانەي ھىج

بەرژەمەندىيەكەيەن لەگەلتەدا نىيەو تەنھا لەبەر خۆشەويستى پۇزشت بۇ دەھىنەمۇ
داۋاي لىبوردنت لىدەمكەن..

پۇژىك پىغەمبەرى خۇداﷻ لە سەر دوانگە نامۇژگارى ئىماندارانى دىگەردە، لەپەر
بە دىنگىكى زۇر بەرز، كە ئافرىتان لە مائەكەنى خۇيانەو گۇپپان لىبۇو، ھاۋاي
گەردو فەرمۇي، ئەي ئەو كەسانەي بە زمانو سەرزارەكى باۋمىرتان ھىناۋە، بەلام
باۋمىر نەچۈۋەتە دلتانەو، غەيبەتى مۇسلمانان مەكەنو بە داۋاي غەيبوعارو
كەمۇگۇرپىيەكانىدا مەگەرىن، لەبەر ئەۋەدى ھەر كەسىك شۇن غەيبوعارى براكەيدا
بگەرىت، ئەۋا پەرومىردگار بە داۋاي غەيبوعارو كەمۇگۇرپىيەكانىدا دىگەرىت، ھەر
كەسىش پەرومىردگار بە داۋاي غەيبوعارو كەمۇگۇرپىيەكانىدا بگەرىت، ئەۋا سوكو
رېسۋاي دىكات، ئەگەر لە ناو مائەكەي خۇشىدا بىت.. رواه أحمد وابوداود..

بەلى.. مەبە بە راۋچى بۇ ھەلەو كەمۇگۇرى خەلكىو بە داۋاي غەيبوعارىدا
مەگەرىو لىبوردەبە.. پىغەمبەرى خۇداﷻ ھەمىشە سۈر بوو لە سەر ئەۋەدى كىشەو
گىرۈگرفتەكان گەورە نەكرىن و نەۋرۈژنرىن.. ئەۋەتا پىغەمبەرى خۇداﷻ لە ناو
ھاۋەلە ئازىزەكانىداۋ لە كۆرۈ دانىشتن و كەشكى ئارامدا دانىشتۈۋە بە ھاۋەلانى
دەفەرمۇيت: كەس لە بارەي ھاۋەلەكانەو قەسەيەكم بۇ نەھىنىت، چونكە من دەمەۋىت
بە سىنگىكى پاكەۋە بىمە ناۋتان.. رواه ابوداود..

دەروونت ئازار مەدە..

ئەۋ تەپتۇۋزەي لە سەر دلو دەروونتە، مەيۈرۈژنە، لەبەر ئەۋەدى
ئارامو جىگىرە.. ئەگەر وروژا، لوتت بىگەرە، با ئازارت نەداتو
چىژو خۇشىش لە زىانت بىينەو بەختەمۇر بۆرى..

دان بە ھەلەكانتدا بىن و خۇ بە گەورەزان مەبە..

چارەسەرى زۆرىك لەو كېشەو گىرەت و دوژمنانە پەتیانەى، كە بە ھۆيەو سالىك،
يان دوو سال، بەلكو جارى واپە لەوانەپە بە درېژايى ھەموو تەمەن درېژە بگىشىت،
بريتيە لەوۋى كە كەسىك، بە بەرامبەرەمكەى بلىت، مەن ھەلە بووم و داۋاي لىبوردنت
لىدەگەم..

كاتىك وشەيەكى دل شكىن بە سەر زارتدا دىت، يان پەيمانىك نابەيتە سەر، پەلە
بگەو پېش ئەوۋى پشكۆى رەق بەرامبەر بگەشىتەو، بە ئاۋى لىبوردن و پۇزىش
ھىنانەو، رەق و كىنەى دەرۋونى بگۆرپنەردەو و بلى: بە داخەو.. حەق بە تۆيە.. جگە
لە چاكە ھىچ شتىكى تەرت لى چاۋەرى ناكەم.. بەم قسانەو چەندان قەسى جوانى تر،
دەتۋانى رېگە بە تەشەنە كەردنى ناكۆكىەكان بگىرپت و دل و دەرۋونى بەرامبەر، ئاشت
بگەپتەو..

چەند جوانە خەلكى گوپيان لەم وشە جوانانە بىت و خۇ بە كەمزان بىن و بەرگى
خۇ بە گەورەزانىن، لەبەرماندا دامالين!!

ناكۆكىەك دەكەۋىتە نىۋان دوو ھاۋەلى بەرپىزى ۋەك بىلال و ئەبوزەرەو،
ھەردوۋكىشيان ھاۋەلى نىزىكى پېغەمبەرى خوداﷺ، بەلام مەۋقن.. ئەبوزەرﷺ تۈرە
دەلىت و بە بىلالﷺ دەلىت، ئەى كۆرى پەش پىست، يان ئەى كۆرى ژنە رەشەكە..
بىلالىشﷺ سكالاي خۇى دەباتە لاي پېغەمبەرى خوداﷺ..

پېغەمبەرى خوداﷺ بانگى ئەبوزەر دەكات و پى دەفەرموۋىت: ئايا ئەو قەسەپەت
بە بىلال و تۈۋە؟! ئەبوزەر پەش دەلىت: بەلى..

پېغەمبەرى خوداﷺ دەفەرموۋىت: ئەى بۇ ئاۋى داپكىت ھىنا؟! ئەبوزەر لە ۋەلامدا
دەلىت: ئەى پېغەمبەرى خوداﷺ كاتىك كەسىك قەسو جنىۋ بە كەسىك دەدات، باسى
باۋك و داپكىشى دەكات و ئەۋانىش دەھىنىتە نىۋا ناۋانەو.. پېغەمبەرى خوداﷺ پى
دەفەرموۋىت: تۇ كەسىكى ھىشتا نەرىتى نەقامىت تىدا ماۋە..

ئەبوزەرﷺ رەنگى دىگۆرپت و دەلىت: تا ئىستاش خۇ بەگەورەزانىنم تىادايە؟!
پېغەمبەرى خوداﷺ فەرموۋى: بەلى.. پاشان پېغەمبەرى خوداﷺ بەرنامەيەكى

زۆر به نرخى پيشكەش كردن، بۆ ئەوى پاپەندىن بېومى و پەرموى بگەن، ھەر بۆيە
فەرموى: بە دۇنيایەو ئەو كەسانەى كە پەرومردگار خستووئەتە ژێر دەستتانەو،
براتانن.. ھەر كەسێك، براهەكى لەژێر دەستدا بوو، لەو خواردنەى دەرخوارد ببات، كە
خۆى دەمخوات.. ئەو جل و بەرگەش لەبەر بگات، كە خۆى لەبەرى دەمكات.. با كارێكىشى
پێنەكات، كە لە توانايدا نى، ئەگەر نا، با خۆشى پارمەتى ببات..

ئەى ئەبوزمەرﷺ لە داوى ئەو رووداوە، چى كرد؟
بەلى.. ئەبوزمەرﷺ كەوتە رێ، ھەتا گەشت بە بىلال و داوى لىبوردنى لىكردو
لەبەر دەستى بىلالدا دانىشت، پاشان لە زەوىەكە نزىك بۆو، ھەتا روومەتى خستە سەر
زەوى و وتى: دەى بىلال قاچت بخەرە سەر روومەتم.. رواە مسلم..

بەلام بىلالێك لەبەر دەستى پيشەواى مرقاىەتیدا پەرومردە بوو بىت، چۆن كارى
وادمكات؟! چۆن دەروونى خۆشى و ئەبوزمەرپش ناردەخت و غەمبار دەمكات؟!
نەخىر.. نەخىر.. بە دلىكى فراوانەو، لىبوردنى ئەبوزمەرپى و مرگرت و گەردنى نازاد
كرد.. ھاوەلان ئاوا گرو گەرمى كىشەو ناكۆكەكانى نىوانيان خامۆش دەكردو نەيان
دەنيشت تەشەنە بسەنىت..

لە نىوان نىمامى ئەبوبەكرو نىمامى عومەردا (خودايان لى رازى بىت) ناكۆكەك
دروست دەبىت و نىمامى ئەبوبەكرﷺ، نىمامى عومەرﷺ، تۆرە دەمكات.. نىمامى
عومەرﷺ بە تۆرەپەو ھەلدەستىت و دەروات.. كاتێك نىمامى ئەبوبەكرﷺ نەمە
دەبىنىت، پەشيمان دەبىتەو دەمكەوئە شوپن نىمامى عومەرﷺ و داوى لىبوردنى
لیدمكات، بەلام نىمامى عومەرﷺ ئاور ناداتەو.. نىمامى ئەبوبەكرپشﷺ ھەر بە
دوايدا دەروات و بەردەوام داوى لىبوردنى لیدمكات، ھەتا دەگەنە بەر دەرگای مالى
نىمامى عومەر، نىمامى عومەرﷺ دەچىتە ژوورەو دەرگاكة بە رووى نىمامى
ئەبوبەكرﷺ دادەخات..

نىمامى ئەبوبەكرﷺ بەرمو لای پىغەمبەرى خوداﷺ دەمكەوئە رێ و پاشان بە
بىدەنگى دادەنيشت و پاش كەمێك نىمامى عومەرپشﷺ پەشيمان دەبىتەو بە
دلىكى سبى و پاگەو، بەرمو كۆرو مەنزلى پىغەمبەرى خوداﷺ دەمكەوئە رێ، كاتێك
دەگاتە لای پىغەمبەرى خوداﷺ و ھاوەلان، سلاو دەمكات و لە تەنيشت پىغەمبەرى
خوداﷺ دادەنيشت و رووداومكەى بۆ دەگىرئەو دەو باسى ئەومش دەمكات، كە چۆن
نىمامى ئەبوبەكرﷺ داوى لىبوردن و لىخۆشبوونى كردو، بەلام نەم پشنى تىكردوو

رازى نەبوو.

پېغمبەرى خودا ﷺ كاتىك گويى لەم قسانە دەيت، تۆرە دەيت. نىمامى نەبو بەكرىش ﷺ كاتىك تۆرە بوونى پېغمبەرى خودا ﷺ دەيت، دەيت، نەى پېغمبەرى خودا ﷺ سويند بە خدا من ستمەم لەم كردو خەتاي من بوو، بەردەوام بەرگري لە نىمامى عومەر ﷺ دىكردو پۆزى دەيتاىو. پاشان پېغمبەرى خودا ﷺ فەرمووى: ئايا واز لە ھاو لەكەم ناهين؟ كاتىك بە خەلكىم وت: من پېغمبەرو رموانە كراوى خودام، ھەمووتان، پيتان وتم: درۆ دىكەيت، بەلام تەنھا نەبو بەكرىش وتى: راست دىكەيت و باومرى پېيتانام. رواه البخاري.

ئاگاداربە، لەم كەسانە نەيت كە ھەولى چاكسازى خەلكى دەمن، بەلام خويان لە دەست دەمن، نەگەر ھاتو كەسك بوويت، لەم كەسانەى كە ئامۆزگارى خەلكى دىكەن، يان خەلكى شوين گوفتارو رەفتارمەكانيان دىكەن، وەك مامۇستا بۆ ھوتابىەكانى، يان باوك و دايك بۆ مەندالەكانيان، ئەوا بزانە تۆ لە ژېر چاودېرىدايت و خەلكى ھەلسوكەوت و كردارو گوفتارمەكانت بەھەند وەردەگرن، دى تۆش بە گويەرى توانات، ھەتا پيت دىكەيت ئاگات لە خۆت و لە ئاكارو گوفتارمەكانت پيت.

نىمامى عومەر ﷺ رۆژىك جل و بەرگى بە سەر خەلكىدا دابەش كردو ھەر كەسك يەك پارچەى بەركەوت، پاشان چوو سەر دواتگە بۆ ئەو و تارى ھەينى پېشكەشى مۇسلمانان بىكات و سەرمەتاي و تارمەكەى بەو دەست پېكردو فەرمووى: پەر وەردگار لە سەر پېويست كردوون، كە ملكەچى و گويەرايەكەن. پياويك لە ئامادىبووان ھەستا و تى: نە ملكەچيت دىكەين و نە گويەرايەكەيت دەين.

نىمامى عومەر ﷺ فەرمووى: بۆچى؟ پياومكە وتى: لەبەر ئەو و تەنھا يەك پارچە جل و بەرگە دا بە ئيمە، كە چى خۆت دوو پارچە جل و بەرگە لەبەردايە! نىمامى عومەر ﷺ چاوى بە ئامادىبوواندا گيەرا، وەك ئەو و تارى كەسكەدا بگەرپت، كاتىك عبداللەى كورى بىنى، فەرمووى: ئايا پارچە جل و بەرگەكەى خۆت نەدا بە من، بۆ ئەو و تارى ھەينى بىم پېو و تى؟

عبداللەى فەرمووى: بەلى، بەشە جل و بەرگەكەى خۆم پېدايت.

پياومكە كاتىك گويى لەم قەسەبە بوو، دانىشت و تى: ئا ئىستا ملكەچ و گويەرايەك دەين. كېشەو گەرت و گومانەكەش كۆتايى ھات و گەورە نەكرا.

خۆشەويستەكەم پەلەم ئى مەكە، منىش لەگەل تۆى بەرپەزدا ھاوړام لە سەر ئەو و تى؟

شېۋازى دەربرېنى نارىزايى ئەۋ پىاۋە، بەرامبەر ئىمامى عومەر ر.ھ. گونجاۋو شىۋو نەبۈۋ، بەلام سىڭ فراۋانى ئىمامى عومەر ر.ھ. بە ئاسايى ۋەرگرتنى ئەۋ ھەلۋىستە جىڭەي سەرسۇرمان ۋە سەرسامىيە.. بىرۋانە چۆن چۆن ئاۋى بە ئاگرى گوماندا كىردو كۆتايى بە كىشەكە ھىنا!!

ئەگەر دىمەۋىت خەلكى پېشنىارو ئامۇزگارىيەكانت ۋەربىگرن، جا ئەۋ كەسانە ھاۋسەر، يان مىندال، يان دۆست ۋە ھاۋرى ۋە خوشك ۋە براين، يان ھەر كەسىكى تر بن، دىمىت تۆش ئامۇزگارى ۋە پېشنىارى خەلكى پەسەند بىكەيت ۋە ھەرگىز خۆت بە گەۋرە نەزائىت..

كاتىك كەسىك زۆر بە ھاۋسەرمەكەي دىلەيت؛ زىاتىر گىرنگى بە مىندالەكان بدە.. نان ۋە چىشت ۋە خواردنت با چاكتىر بىت.. ژوورمەكان رېك ۋە بېك بىكەۋ... ھتد.. ئە بەرامبەرپىشدا ھاۋسەرمەكەي بەم ۋە جوانانە ۋەلام بداتەۋەۋ بىلەيت؛ بە سەر چاۋ.. بە ۋىستى خۇدا.. ھەرمان، ھەرمانى بەرپىرتەۋ... ھتد، بەلام ئەمجارمىيان ۋە لىرۋىكى تىردا بە مىردەمەكەي بىلەيت؛ مىندالەكان كاتى تاقىكىرنەۋمىيانەۋ زىاتىر پىۋىستىيان بەۋە ھەيە، ئە ئاۋياندا ئامادىمىت ھەبىت، ھەۋل بدە كاتىك لەگەل ھاۋەلانتدا دەچىتە دىرمەۋ، زۆر دوانەكەۋىت.. بەلام مىردەمەكەي كاتىك گۈيى ئەم ئامۇزگارىيە جوانانە دىمىت ھاۋار بىكات ۋە بىلەيت؛ دوا دىمەۋم يان نا، ئەۋە كارى تۆ نىۋە خۆت ئە ئىشى مىن ھەلەۋەقورتىنە..

بىرسىيات لىدەمەۋم پىت دەلەيم؛ ئايا ئەۋ ھاۋسەرە بەرپىزە، چارپىكى تر بە ھاۋشىۋەي چارمەكانى پىشۋو، ئامادىمى تىدا دىمىت، ئامۇزگارى ۋە پېشنىارمەكانى مىردەمەكەي ۋەربىگىرت ۋە جىبەجىيان بىكات؟! بە دىلنابىيەۋە نەخىر..

كەسى ۋەرياو زىرەك، ئەۋ كەسەيە كەلەيىن ۋە كەلەبەر ۋە بۆشايى دىۋارمەكانى مەلەكانى دىمىت، بۆ ئەۋەي بۋار نەدات، خەلكى شك ۋە گومانى بۆ دروست بىكەن ۋە بە كىشەۋ گىرەتەكانى بزانن ۋە بۆ ئەۋەي نەبىت بە بىنىشتە خۇشەي سەر زارى خەلكى..

بىرم دىت يەكەك ئە رېكخراۋە بانگخوازىيەكان، بانگپىشتى ھەندىك بانگخوازى كىرد، بۆ كۆۋۈنەۋەۋ پىشكەش كىردنى ۋەتار ۋە ئامۇزگارى ئە ۋلاتى ئەلبانىيا.. سەرۋىكى رېكخراۋە بانگخوازىيەكانى ئەلبانىياش ئامادەي كۆۋۈنەۋەۋمەكە بۋو، كاتىك بىنىيمان سەرمان سۇرما، لەبەر ئەۋەي تەنھا تالە ۋەۋىيەك بە رۇخسارىيەۋە نەبۋو!! بە سەرسامىيەۋە سەپرى يەكترمان دىمەكە، لەبەر ئەۋەي ئەۋ كەسانەي كە ئۆپنەرايەتى بانگخوازن دىمەكەن، ۋە پاۋە كە رېشيان ھەبىت، ئە كاتىكدا كە ئەم سەرۋىكى رېكخراۋە بانگخوازىيەكانىش بۋو!!

كاتىك كۆبۈنەمۇ كۆنفرانسىگە دەستى يېكرد، بە يېكەننەمۇ وتى: ئامادەبۇوان،
من كەسكى كۆسەمۇ بە ھىج شېۋىيەك رېشەم نىيە، با ئاگاداربىن.. كاتىك گۆيمان لە
وتەكەي بۇ، بە دەمىيەمۇ يېكەننەمۇ سۇپاسمان كىرد، لەبەر ئەۋەي شىك و گومانەكەي لە
دل دەرگىدىن..

يېغەمبەرى خۇداﷻ لە شەۋمىكانى مانگى رەمەزاندا، لە مۇگەۋتە پىرۋىزەمبەدا
دەمەيەمۇ خۇي بۇ خۇداپەرستى يەكلايى دەرگەمۇ، يەكەك لە ھاسەرەمىكانى دېت
بۇ لايى و كەمىك دەمىيىتەمۇ پاشان ھەلدەستىت، بۇ ئەۋەي بگەرپتەمۇ بۇ مالمۇ،
بەلام يېغەمبەرى خۇداﷻ پىي خۇش نەبۇ، بەو شەۋە تارىكە بە تەمنا بگەرپتەمۇ بۇ
مالمۇ، ھەر بۇيە ھەستەۋ لەگەلىدا كەۋتە رى، بۇ ئەۋەي بىباتەمۇ بۇ مالمۇ.. كاتىك
لە رىگە دەرۋىشتىن، دوو پىياۋ بە لاياندا تىپەرپىن.. دوو پىياۋمەكەش كاتىك يېغەمبەرى
خۇدايانﷻ بىنى ئاھرىمىكى لەگەلدەيە، رۋىشتەكەيان خىراتر كىرد..

يېغەمبەرى خۇداﷻ بۇ ئەۋەي نەيەلىت، گومان لە دل و دەرۋىنى ئەو دوو پىياۋمۇدا
دروست بىت، پىي ھەمۇون، ئەۋە فلانە كەسى ھاسەرەمە لەگەلدە..
دوو پىياۋمەكەش وتيان: سىبحان اللہ! ئەي يېغەمبەرى خۇداﷻ ئايا ئىمە گومان لەۋە
دەكەين، كە ئاھرىمى نامەحرەمەت لەگەلدە بىت؟!

يېغەمبەرى خۇداﷻ ھەرمۇۋى: شەيتان بە ھەمۇو ئەو شۇيىنانەي مۇۋىدا
دەرۋات، كە خۇيىيان تىدا ھاتۇچۇ دەكات و لەۋە ترسام گومانى خراب بختە دلتانەۋە..
متفق عليه..

ئازايىمىتى..

ئازايىمىتى ئەۋە نىيە، لە سەر ھەلەكانت سور بىت،
بەلكو ئازايىمىتى ئەۋىيە، دان بە ھەلەكانتدا
بىنىتەۋ ھەۋل بىدىت دۇبارەي نەكەيتەۋە..

کلیلی هه له کان..

هه لسوکهوت کردن له گه ل هه له کاندا پیویستی به هونه رو لیزانینه.. هه موو دمرگایه کیش، کلیلی تایبمت به خوی ههیه.. بۆ جوونه ژوورموهی دله کانیش، ده بیئت ریگه و دمروازهی تایبمت به خویان بگرینه بهر..

ئه گهر که سیک که وته هه لهیه کی گهرموهو هه والی نهو هه لهیهش له ناو خه لکیدا بلاو بووهو کیشه که بوو به مایه ی باس و خواسی خه لکی و چاودهری نهو میان لیکردی، بۆ نهو هی بزانی چی ده که میت و هه لویستت چۆن ده بیئت، هه ولیده به شتی که وه سهرقالیان بکه، بۆ نهو هی کات و ماومیه کت هه بیئت، تا لی کۆلینه وه دمربارهی کیشه که نه نجام دمه میت و سهرمداویکت دمست ده که ویت..

پیغه مبهری خودا ﷻ له کاتی گهرانه وهی، له په کی که له جهنگه کاندا، له گه ل هاوه لانیدا له شوینی که لادمه من، بۆ نهو هی پشوویه ک بدن.. موسلماننه کۆچکه ره کان، گهنجیک به ناوی جه هجاهی کوری مه سعود دمنیرن، بۆ نهو هی ناویان له بیریک بۆ هه لبگۆزیت.. به هه مان شیوه موسلماننه پشتیوانه کانیش گهنجیکیان به ناوی سه نانی کوری وه بری جو هه مینه وه بۆ هه مان کار نارد.. ههر دوو گهنجه که له سهر ناو، کیشه ده که ویتته نیوانیانه وه، هه تا گهنجه جو هه مینه که هاواری له پشتیوانه کان کردو داوای یارمه تی لیکردن، جه هجاهیش به هه مان شیوه هاواری بۆ کۆچکه ره کان کردو داوای یارمه تی و به دمنکه وه هااتنی لیکردن.. ههر دوولا وروژان و ناکۆکیه که ته شمه نی کردو گه وره بوو، خه لکه کهش تازه له جهنگ گهرابونه ومو هه مووان تیرو شیر به دمست بوون..

پیغه مبهری خودا ﷻ ویستی کیشه که کپ بکاته وه، به لام سه روکی دوو رووه کان، عبداللهی کوری سه لول، هه ولیدا په سکۆی کیشه و ناکۆکیه که، بگه شینیته وه و تی، په ناماندان و خاکی خۆمان به روویاندا ناوه لا کردو زۆرو به هیزمان کردن.. ههر وهک وتراویشه: سه گ هه له و بکه میت، دمه خوات، به لام برسی بکه میت، ملکه چت ده بیئت و شوینت ده که ویت! پاشان نهو ناپاکه و تی: سویند به خودا، کاتی که گهراینه وه بۆ مه دینه، سهردارو ریژدارمه کان (که مه بهستی خویان بوو) سوک و پسواکان شار به دمرده کهن (که مه بهستی له پیغه مبهرو هاوه له کۆچکه ره کان بوو).. پاشان رووی کرده لایه نگرانی و

وتی: خۇتان بە دەستی خۇتان واتان لە خۇتان کردو مال و خاك و سەرومت و سامانتان خستە بەردەمیان، ئەگەر واتان نەکردایە، دەچوون بۆ شوین و جیگە و ڕیگەیهکی ترو نەدەهاتن بۆ سەر خاك و ناوی ئیو...

ئەم خراپەکارە، لە ھەرمشەو پیلانە شەیتانیەکانی بەردەوام بوو، لایەنگرە دووروو مەکانیشی پشتگیریان لێدەکردو ھانیان دەدا...

کاتیك پیلانگێران ئەم قسانەیان دەکرد، گەنجیک بە ناوی زەمیدی کۆری نەرقەم گوئی لەم قسانە دەبیئت و ئەم ھەوالە بە پیغەمبەری خودا ﷺ رادەگەڕێنیت، ئەو کاتەشدا کە ھەوالەکە دەھێنیت، نیمامی عومەر ﷺ لە لای پیغەمبەری خودا ﷺ دەبیئت، ھەر بۆیە تۆرە دەبیئت و دەلیت، ئەو دووروو چۆن دەتوانیت ئاوا و ئاوا بلیت و بەو شیوازە ناشرینە لە بارە پیغەمبەری خودا ﷺ و ھاوەلانیەو بەدویت؟

نیمامی عومەر ﷺ دەیزانی بە کوشتنی ئەو دووروو، ئازاومکە کۆتایی دیت، بەلام بە لایەو بەش بوو، ئەو کەسە بەو کارە ھەلدەستیت، لە پشتیوانان بیئت، ئەک لە کۆچکەران، ھەر بۆیە ھەرمووی: ئەی پیغەمبەری خودا ﷺ ھەرمان بە عوببادی کۆری بشیر بدە، بۆ ئەوێ بیکوژیت...

بەلام پیغەمبەری خودا ﷺ زۆر دانا بوو، دەیزانی کاتەکە کاتی ئەو نێو خەلکەکە لە جەنگ ھاتوونەتەو ھێشتا کاریگەری و گەرم و گۆری کوشتارو جەنگیان بە سەرمو ھاو شتیکی باش نێو زیاتر ئەو کاریگەرییان قول بکاتەو ھاو ئازاومکە گەورەتر بیئت، ھەر بۆیە ھەرمووی: عومەر چۆن دەبیئت، ئەی نازانی دواپی خەلکی دەلین: محمد ھاوەلانی خۆی دەکوژیت! نەخیر... بەلکو بە خەلکەکە بلی، با بکەونە ڕی...

خەلکەکە بۆ ئەو لایان داوو، پشوو بە بدن و بە ھێنکی بکەونە ڕی، لەم کاتی گەرماو خۆرتاومدا چۆن دەتوانن درێژە بە ڕۆشتن بدن؟ لەبەر گەرماو تیشکی خۆر ڕۆشتنیش، ھیچ کاتیك لە ڕەوشتی پیغەمبەری خودا ﷺ نەبوو، بەلام بە ھەر حال خەلکەکە کەوتنە ڕی و سەرۆکی دووروو مەکانیش، ھەوالی ئەو پیگەشت، کە زەمیدی کۆری نەرقەم، قسەکانی گەیانەو بە پیغەمبەری خودا ﷺ، ھەر بۆیە بەرمو لای پیغەمبەری خودا ﷺ کەوتە ڕی و دەستی کرد بە پاگانەو سوپندی خواردو وتی: بە ھیچ شیومیەک قسە وام نەکردوو ئەو گەنجەش، کە ئەو قسانە بۆ ھیناوت درۆ دەکات...

لەبەر ئەوێ عبداللەھ کۆری نوبە سەلول گەورە ھۆزمەکی بوو، ھەندیک لە موسلمانە پشتیوانەکان بەرگرییان لێکردو وتیان: ئەی پیغەمبەری خودا ﷺ لەوانە ئەو

گەنچە بە تەواۋى لە قەسەكان تېنەگەشتىبىت و عبداللەھى كۆرى ئوبەى واى نەوتىبىت..

پېغەمبەرى خۇداﷺ لە رۇيشتىنى خۇى بەردەوام بوو، ئاۋرىشى بۇ كەس نەداپەۋە، ھەتا يەككە لە گەۋرە پياۋانى پىشتىوانان بە ناۋى ئوسەيدى كۆرى حوزمىر ھات و سلاۋى لە پېغەمبەرى خۇداﷺ كىرد و تى؛ ئەى پېغەمبەرى خۇداﷺ بە راستى لە كاتىكى ناخۇش و نارەھەتى ئاۋادا دىكەۋىتە رى؟! ھەرگىز نەمان بىنىۋە لە كاتى ئاۋادا بىكەۋىتە رى!؟

پېغەمبەرى خۇداﷺ ئاۋرى داپەۋە ۋەرمۇۋى؛ ناپا پىت نەگەشتىۋە، ھاۋەلەكەتان چى وتوۋە؟! ئەۋىش وتى؛ كام ھاۋەل؟!؟

پېغەمبەرى خۇداﷺ ۋەرمۇۋى؛ عبداللەھى كۆرى ئوبەى.. ئوسەيد دەلىت؛ چى وتوۋە؟! پېغەمبەرى خۇداﷺ دىكەۋىتە؛ وتىۋەتى ئەگەر بىگەپىنەۋە بۇ مەدىنە سەردار و بەرپىزەكان، سوك و رىسۋاكان شار بەدەر دىكەن..

ئوسەيد تۈرە دىبىت و دەلىت؛ ئەى پېغەمبەرى خۇداﷺ سۆيىد بە خۇدا ئەگەر بىتەۋىت تۇ دىتوانىت ئەو شار بەدەر بىكەيت و بە خۇداى گەۋرە ئەو سوك و رىسۋاۋە تۇ سەردار و بەرپىزىت، پاشان وتى؛ لەگەلىدا نەرم و نىيان بە، لەبەر ئەۋەى وا دىزانىت تۇ نەتەشتىۋە بىبىت بە پادشاۋ گەۋرەى ھۆزمەكى.. پېغەمبەرى خۇداﷺ ھىچ قەسەپەكى تى نەكرد و دىرژەى بە رۇيشتەكەى دا..

خەلكەكەش مۇقۇۋىان تىكەۋت و دىيان وت؛ بۇچى لەم كاتە گەرم و نارەھەتەدا بىكەۋىنە رى؟!؟

ئەى پېغەمبەرى خۇداﷺ چى ۋەلامدانەۋە؟! چۇن ھەلسوكەۋتى لەگەل ئەو ھالەتەدا كىرد؟! دىنگ و باسەكە بلاۋىۋەمو خەلكەكەش كەم و زىاد، قەسەيان دەرپارەى رۈۋادەكە دىكرد.. سوپاى مۇسلمانان خەرىك بوو بىشەرتىت، بە لاي كۆمەلە ھۆزىكىشدا دىرۋىشتن، كە دوزمنى سەرسەختى مۇسلمانان بوون..

پېغەمبەرى خۇداﷺ ۋىستى سوپاى مۇسلمانان خەرىك و سەرقال بىكات، بۇ ئەۋەى ئەو كىشەپەيان بىر بەرپەۋە، ھەر بۇيە بەو گەرمایە خەلكەكەى خستە رى، بەردەوام بوون لە رۇيشتن، ھەتا خۇرناۋا بوو.. خەلكەكە گومانىيان بىرد، پېغەمبەرى خۇداﷺ بۇ نۆيژو پىشۋودان لادىت، بەلام تەنھا چەند ساتىكى كەم بۇ نەجامدانى نۆيژ لايانداۋ دوبارە كەۋتەۋە رى..

بەلى.. ئەو شەۋە، ھەتا بەرمەپەيان بەردەوام بوون لە رۇيشتن و پاشان نۆيژى بەمىانىيان

نه نجامداو دوباره كه و تنه وه ری و زور ماندوو بوون و تیشك و گهرمای خوریش زور ناره حمتی كردن، كاتيك پیغه مبهری خودا ﷺ هستی كرد، خه لكه كه ته واو ماندوو بوون و تاقه متی قسه و باسیان نه ماوه، فهرمانی پیدان كاروانه كه بخهن و پشوو بدمن، خه لكه كه نه موندنه هیلاك و ماندوو بوون، كاتيك له و لاخه كانیان دابه زین و كه و تنه سهر زهوی، په كسهر خهویان لیکه وت، نه ممش بؤ نه وهی سهرقال بن و وته ناشیرینه كانی نه و دوورو و هیان بیر بچیته وه..

پاشان ههستان له خه وو دوباره كه و تنه وه ری، هه تا گه یشتنه وه شاری مه دینه و ههر كه سه و پرووی كرده مالی خوپی و بلا و هیان لیكرد.. له دواي گهرانه و هیان بؤ شاری مه دینه، په رومردگار له و بارمیه وه نه م نایمه ته پیروژانه ی دابه زاند، كه ده فهرمویت: ﴿هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَىٰ مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّىٰ يَنْفَضُوا وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ۖ﴾ (٧) يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنَّا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾﴾ المنافقون. واته: (نه وانه كه سانیكن ده لئین به خه لكی، مال و سامان مه به خشن به و كه سانه ی كه له ده وری پیغه مبهری خودا، تا بلا و هی لی بكن!! (مه به ستیان هه ژارانی كوچبه رانه، نه ی نازانن) ههرچی كه نه جینه كان هه یه له ناسمانه كان و زه ویدا ههر خودا خاوه نیانه، به لام دوورو و مكان نه م راستیه تینا گهن و له نه یینه كان سهر دمرنا كهن* نه و دوورو و وانه ده لئین، سویند به خودا نه گهر گهراینه وه بؤ مه دینه (دیاره كه به و حاله شه وه به شداری غه زایان كرده وه، به ناچارپی، یان بؤ ته ماع و ناشوب نانه وه) ده بیته نه وهی كه ده سه لاتدار و به ریزو بیوا ما فوله، نه وه دمر بكات له شار، كه بی ریزو بی ده سه لات، نه و دوورو و وانه نازانن كه: عیززمت و ده سه لات و پایه داری ههر شایسته ی خودا و پیغه مبهرمكه ی و نیماندارانه)..

پیغه مبهری خودا ﷺ نه م نایمه ته پیروژانه ی خوینده و مو پاشان كوینچكه ی زهیدی كوری نه رفقه می گرت و فهرمووی: زهید نه و پهیمان و قسه میه ی برده سهر كه به ههر دوو گوپی خو ی گوپی لی بوو..

نیت خه لكه كه كه و تنه لومه و سهر زمشتی عبدالله ی كوری نوبه ی.. پیغه مبهری خودا ﷺ پرووی كرده نیمامی عومهر و فهرمووی: ده بیینی عومهر نه گهر نه و روزه بتكوشتایه، چه ندین خوین دمرژا، نه مپوش نه گهر فهرمان بدهم ده متوانی بیكوژی.. پاشان بیدمگ بوو، هیچیشی به سهر خو ی نه مینا و هیچ كاریكیشی نه كرد، ببیته هوی

خوین رشتن و ناکۆكى..

جارى وا ھەيە، كاتىك كە كەسىك ھەلەمەك ئەنجام دەدا، ئەگەر لەبەر چاوى خەلگىش بىت، پىۋىست دمكات ئامۇزگارى بگەيت و پىنى بلىيت، ئەو كارەت ھەلەمە، بەلام بە شىۋازىكى جوان و گونجاو.. ئەى ئەگەر ھەلەكە تەنھا تاپىمەت بوو بە كەسى ھەلەكارمە، دەبىت چۆن ھەلسوكەوتى لەگەل بگەين؟!

شەۋىك پىغەمبەرى خۇداﷺ دەچىت بۇ مالى خاتوو عائىشە (خوداى لى رازى بىت) بە ھىۋاشى نەعلەكانى دادىنىت و دەچىتە ژورومەو لە سەر جىگەكەى خۇى كەمىك رادەكشىت و وا گومان دەبات، كە خاتوو عائىشە خەوتوو، زۆر بە نارامى ھەلدەستىت و نەعلەكانى لە پى دمكات و دەرگاگە دمكاتەومە دەچىتە دەرەومە لە دواى خۇى دەرگاگە پىۋە دەداتەو، كاتىك عائىشە (خوداى لى رازى بىت) ئەمە دەبىنىت، وا دىزانىت دەچىت بۇ لاي يەكەك لە خىزانەكانى تىرى، ھەر بۆيە خۇى دەپىچىتەومە بە بى ئەۋەى ھەستى پىبكات، بە شوپىندا دەكەۋىتە رى..

پىغەمبەرى خۇداﷺ لەو تارىكىيەى شەۋدا، بەردەوام دەبىت لە رۇشتن، ھەتا دمكاتە گۇرستانى بەقىع.. كاتىك دمكاتە گۇرستانەكە، دەۋەستىت و ئە گۇرەكان ورد دەبىتەومە سەپرىان دمكات.. سەپرى گۇرى ھاۋەلە خۇشەۋىستەكانى دمكات، ئەو ھاۋەلانەى لە سەر خوداپەرستى و بە تىكۆشەرى ژيان و بەشەھىدىش سەپرىان نايەومە ژيانى دونىايان جىھىشت.. ئەو ھاۋەلانەى، كە ئىستا وا بە نارامى لە ژىر خۇلى گۇرستانى بەقىعدا راكشاۋن، ئەو ھاۋەلانەى كە پەرەردگار لىيان رازى بوو..

بەلى.. پىغەمبەرى خۇداﷺ سەپرى گۇرەكانى دىمكردو بىرى لىدەگىرنەۋە، پاشان ھەر دوو دەستى بەرز كىردەومە ماۋىيەكى زۆر بۇيان پاراپەومە داۋاى لىخۇشبوۋنى لە پەرەردگار بۇ كىردن..

دايىكى ئىماندارانىش لە دوورەۋە سەپرى پىغەمبەرى خۇداﷺ دىمكرد.. كاتىك بىنى وا پىغەمبەرى خۇداﷺ خەرىكە دىگەرىتەۋە، زۆر بەپەلە بۇ ئەۋەى ھەستى پىنەكات، بەرەو مائەۋە گەراپەۋەو خۇى كىرد بە جىگەكەپداۋ وەكو خەوتوو خۇى نىشاندا، بەلام لە ماندوۋىتى رىگەكەدا، دلى زۆر بەپەلە لىپىدەداۋ دىنگى ھەناسەى دەھات..

كاتىك پىغەمبەرى خۇداﷺ ھاتەۋە بۇ مائەۋە، گوۋى لە دىنگى ھەناسەى عائىشە بوو، فەرەموۋى: ئەۋە جىيە عائىشە؟! عائىشەش (خوداى لى رازى بىت) فەرەموۋى: ھىج نىيە.. پىغەمبەرى خۇداﷺ فەرەموۋى: پىم دەلىيت، يان پەرەردگار پىم بلىت و ناگادارم

بىكەت؟! عانىشە (خوداى لى رازى بىت) ناگادارى كىردو بىنى وت؛ غىرە گىرتوويەتى و
ويستوويەتى بىزانىت بۇ كۆى دەجىت..

بېغەمبەرى خودا ﷻ فەرمووى: گومان دەبەيت پەرومىردىگار و بېغەمبەرمەكى
ستەمت لىبىكەن؟! پاشان بېغەمبەرى خودا ﷻ ھۆكارى رۆيشتەنەكەى بۇ روون كىردەمو
فەرمووى: جوبرائىل ﷺ ھات بۇ لام و كاتىك تۆى بىنى جىل و بىرگى خەوت لەبەرداپە،
بانگى كىردىم و مەنىش وامزانى خەوتوويىت و نەمويىست خەبەرت بىكەمەو و ترسام
لەو وى بىرسىت، كاتىك جووم بۇ لاي، فەرمىنى پىدام بىچم بۇ گۆرستانى بەقىع و داواى
لىخۇشبوونىان بۇ بىكەم..

بەلى.. بېغەمبەرى خودا ﷻ كەسىكى زۆر نەرمىنىان و لەسەرخۇ بووم و ھەرگىز
ھەلەكانى گەورە نەدىكىدە كەسىكى لىبوردەم و لىخۇشبوو بووم و زۆر جار دوبارەى
دىكىدەمو دىفەرمو: «لايفىرك مۇمن مۇمنە، ان كىرە منھا خىلقا، رضى منھا آخىر».
رواە مسلم. واتە: (ھىچ مىردىك ناپىت ھاوسەرمەكەى لە لا بىرپىزو سو ك بىت، لەبەر
ئەو وى ئەگەر رەموشتىكى ناشىرىنى تىادا بىت، ئەو چەندەن رەموشتى جىوانى تىاداىە كە
جىگەى رەزامەندى مىردەكەى بىت)..

بەلى.. ناپىت لەبەر رەموشتىكى ناشىرىن، بە تەواى رەقمان لە ھاوسەرمەكانەن بىتەو،
چونكە ئەگەر ھەندىك رەموشتى ناشىرىنىان ھەبىت، خاۋەنى چەندەن رەموشتى جىوانىش..
كاتىك ھەلەمەكىان لىدەبىنىن، با كەرە جىوانەكانىان بەيىنە بەر چاومان، ئەو كاتە
ھەرگىز لىيان بىزار ناپىن و رەقمان لىيان ناپىت و ناكۆكى و دوبەرمەكى دروست ناپىت..

پۇشنايى..

ئەو كەسە جىگەى سەرزەنىشت نىە، كە نامۇزگارى و مىرناگىرىتو
پەسەندى ناكات، بەلكو ئەو كەسە جىگەى سەرزەنىشە، كە
نامۇزگارىيەكە بە شىۋازىكى جىوان و گونجاو پىشكەش ناكات..

يەئ، يەئ، ئامۇڭگارىيان بكە..

ئەگەر ھەلەپكە لە لاپەن كۆمەلېك كەسەۋە ئەنجامدرا بوو، ئەۋا لە بىنەرتدا ۋا بېۋىستە، ھەموويان بېكەۋە ئامۇڭگارى بكەيت ۋە ھەلەكەيان ئاگاداريان بكەيتەۋە، بەلام جارى ۋا ھەيە، ۋا بېۋىست دىمكات ھەر يەكەيان بە تەنھا ئامۇڭگارى بكەيت ۋە ھەلەۋ كەم وگورپىيەكەيان بۇ روون بكەيتەۋە..

بۇ نەۋنە، كاتېك دىمچىتەۋە بۇ مائەۋە، دىمىنى براپەكت لەگەل ھەندېك لە ھاۋەلانىدا خەرىكى گىتوگۇكرىنە، دىربارەى گەشت كرىنيان بۇ يەكېك لە ۋلاتان، ئەۋ ۋلاتەش يەكېكە لەۋ ۋلاتانەى، كەم كەس ھەيە گەشتى بۇ بىكات ۋە توۋشى خراپەۋ كارى نارۋا نەبېت.. تۇش دىمەۋىت ئامۇڭگارىيان بكەيت، بەلام چۇن چۇنى؟

دىمەۋىت بچىتە لايان ۋە دوو سى ۋە ئامۇڭگارىيان بكەيت ۋە بېيتە دىرمەۋە، بەلام زۇر ئەگەرى ئەۋەى نىە، كە بە گۈيت بىكەن ۋە ۋاز لە گەشتەكەيان بېيىن.. بەلام ئەگەر بېتوۋ بە جىيا جىيا ئامۇڭگارىيان بكەيت، زىاتەر ئەگەرى ئەۋەى ھەيە، ئامۇڭگارىيەكانت جىيەكى خۇى بگىت..

كاتېك ھەلدەستىن ۋە لېك جىيا دىمىنەۋە، دىمەۋىت لەگەل ئەۋ كەسەياندا قەسە بىكەيت، كە لە ھەموويان بە ژىرتىرو داناترى دادىنىيىت ۋە بېى بىيىت، ۋلانە كەس، بىستوۋمە بەتەمان بچىن بۇ ۋلانە ۋلات، مەنىش تۇ لە ھەموويان بە ژىرتىر دىزانم، خۇشت باش دىزانىت ئەۋ ۋلاتەى كە ئىۋە بەتەمان گەشتى بۇ بىكەن، پەرە لە بەلاۋ تافىكرىنەۋەۋ لەۋانەيە ئىۋوش توۋشى ئەۋ گىژاۋى خراپەۋ تاۋانانە بىن، بېت چۇنە توۋشى پاداشتىكى گەۋرە بېت، ئەمەش بەۋەى، داۋا لە ھاۋرىكانت بىكەيت ۋە بېشنىارى ئەۋە بىكەيت، كە گەشتەكەتان بگۇرن بۇ ۋلاتىكى ترو كاتەكانتان لەگەل دىرياۋ روبارمىكاندا بەسەربەرن ۋە دوۋرىش بىن لە گوناۋو تاۋان ۋە خراپە.. بە دىنيايىيەۋە ۋەمىكانت تا رادەپەك كارىگەرىيان لە سەرى دىمىت، پاشان بچۇ بۇ لاى يەكېكى تىريان ۋە بە ھەمان شىۋە ئامۇڭگارى بىكە، پاشان بچۇ بۇ لاى كەسى سىيەم ۋە ئامۇڭگارى ئەۋىش بىكە، بە بى ئەۋەى ھەست بە يەكتر بىكەن.. بەم شىۋىيە كاتېك كۆدەمىنەۋەۋ يەكېكىيان بېشنىارى ئەۋە دىمكات، كە گەشتەكەيان بگۇرن بۇ ۋلاتىكى تر، دىمىنىت ھەموۋ ئەۋانەى تىرىش پىشتىگىرى دىمكەن ۋە تۇش بە شىۋازىكى گونجاۋ، تەۋانىت بە سەر ئەۋ كىشەيەدا سەركەۋىت ۋە

نامۇزگارىيەكانت جىگەي خۇيان گرت..

ياخود رۇژىك دىيىنىت، مىندالەكانت ھەموو كۆبۈنەتەو، يان لەگەل چەند ھاورپىيەكياندا سەيرى دىمەنىكى ئىدىيۇيى خراب دىكەن، يان بە مۇبايلەكانيان سەيرى وپنەي خراب دىكەن، لەم كاتەدا پىويستە ھەريەكەيان بە جيا جياو بە تەنھا نامۇزگارى بىكەيت، لەبەر ئەوۋى ئەو تاوانو خرابەمەيان لە لا ناسايى نەبىتەو شەرميان لىي نەشكىت..

ئايا ھاوشىۋەي ئەم نەمۇنە لە رۇژىنى پىغەمبەرى خۇداﷺ بوونيان ھەيە؟ بەلى.. بوونيان ھەيە.. كاتىك ناكۇكيەكانى نىۋان پىغەمبەرى خۇداﷺ و قورمىش زىيادى كرد، قورمىشەكان كۆبۈنەتەو بىريارى دىنگ دابرىنيان لەگەل مۇسلماناندا راگەياندا نوسراۋىكيان نوسى و رايانگەياندا، كە نابىت كرىن و فرۇشتەن و ژن و ژنخوۋى، لەگەل مۇسلماناندا بىكرىت.. بەلى.. پىغەمبەرى خۇداﷺ و ھاۋەلانى لە دۇلىكى وشك و بىرنگدا، گەمارۇ دران و ئەۋەندە بىرى و تىنوۋ كران، گەلای داريان دەخوارد، تەنەت رۇژىك يەكەل لە ھاۋەلان دەچىت دەست بە ئاۋ بگەيەنىت، كاتىك دەست بە ئاۋ دىگەيەنىت، مېزەكەي بەر شتىك دىكەۋىت و دىنگىك دروست دىكات، كاتىك ھەلى دىگىتەو، دىيىنىت پارچەيەك پىستەي وشترە، لەگەل خۇيدا دىمىباتەو لە دۋاي شۇرىن و پاكرىدەۋەي، بە ئاگر دىپىرژىنىت، پاشان پارچە پارچەي دىكات و دىخاتە ئاۋەو خواردنى سى رۇژى پى بە رى دىكات!

مۇسلمانان چەندان مانگ بەۋ شىۋىيە بە سەر دىبەن و توۋشى نارەحەتەيەكى زۇر دىبەن، ھەتا پىغەمبەرى خۇداﷺ بە مامەي رادىگەيەنىت و دىفەرمۋىت: مۇرانە نوسراۋ و پەيماننامەكەي قورمىش ھەموو خواردوۋە، تەنھا ئەم دىپرە نەبىت كە نوسراۋە، بە ئاۋى خۇدا.. ئەبۇتالىبى مامەشى سەرسام دىيىت و دىلىت: ئايا خۇداكەت ئەم ھەۋالەي پىراگەياندى؟! پىغەمبەرى خۇداﷺ دىفەرمۋىت: بەلى.. ئەبۇتالىب دىكەۋىتە رى و دەچىت ھەۋالەكە بە بىباۋەرانى قورمىش دەدات و دىلىت: ئەي قورمىش، برازاكەم ھەۋالى پىداۋم كە مۇرانە نوسراۋەكەتەنى خواردوۋە، ئەگەر وا بوو ئەۋا كۇتايى بە دىنگ دابرىن و گەمارۇكەتان بەيىن، ئەگەر واش نەبوو، ئەۋا برازاكەم دىدەمە دەستەن، چى لىدەكەن بىكەن..

بىباۋەرانى قورمىش و تىان، ئىمە رازىن.. كاتىك نوسراۋەكەيان ھىنا، پىغەمبەرى خۇداﷺ چى فەرمۇۋ بوو، ھەر وا بوو، ھەر بۇيە كاتىك ئەۋ ھەۋالە راستەي پىغەمبەرى خۇداﷺ بىست، رىق و كىنەيان زىاتر پەردى سەندو توۋرە بوون و گرپان تىبەر بوو!! بەلى.. پەيمان و بەلىنەكەيان نەبىرەسەرو راستيان نەكردو گەمارۇ سەر مۇسلمانانىش ھەر بەردىۋام بوو، ھەتا نىزىك بوو ھەموو مۇسلمانەكان تىابچن..

لە ناو بېياومرانی قورمىشدا، كەسانىكى بە بەزى ھەبوون، ئەوانەش: ھىشامى كۆرى
 ەمەر، كە كەسىكى بەرپىزى ھۆزمكەى بوو، ئەم پياوۋ بارە وشتى پەر لە خواردنى بە شەو
 دەبىرد بۇ مۇسلمانان و كاتىك لە دۆلەكە نىزىك دەبۆۋە، رېشمەى وشتىمكەى دىمكردمۇو بەرمۇ
 رووى دۆلەكە بەرمەلاى دىمكرد..

رۇژمگان تېپىرپىن و ھىشام سەپىرى كىردو پروانى، ناتوانىت ھەموو شەۋىك خواردن بۇ
 مۇسلمانە گەمارۇدراۋمگان بىنپىرېت، ئەبەر ئەۋەى مۇسلمانەمگان زۆر بوون، ھەر بۆيە بېرپارىدا
 ھەۋل بىدات، بۇ ئەۋەى نوسراۋە پەر جەۋرو ستمەكە ھەلبۇشېنپىتەۋە، ھەر چەندە دەپزانى
 نوسراۋەكە لە لايەن ھەموو قورمىشەۋە رىزامەندى لە سەر دراۋە ھەلبۇشانىننەۋەى ئاسان نىيە،
 ھەر بۆيە ھەۋلىدا بە جيا جياۋ يەك يەك، لەگەل ھەننىك لە گەۋرە بېياومرانی قورمىشدا
 گەشتوگۇ بىكات..

ھىشام ھەستاۋ جوو بۇ لاي زوھەپىرى كۆرى ئەبى ئومەيپەۋ پىيى وت: ئەى زوھەپىر، ئايا
 رازى دەبىت، بۇ خۇت خواردنى خۇش بخۇيت و جل و بەرگى جوان ئەبەر بىكەيت و ئن بەيىنىت،
 بەلام خالۋانەكانىشت بەو شىۋەيە بۆين، كە دەيىپىنىت و دەپزانىت؟! سۆيىند بە خۇدا ئەگەر
 خالۋانەكانى ئەبۇجەھل بەو شىۋەيە ژيانيان بە سەر بېردايە، ئەۋا ئەبۇجەھل ھەرگىز بەو
 حالە رازى نەدەبۆۋ..

زوھەپىر سۆزى جولاۋ وتى: ئەى ھاۋار ھىشام؟! چى بىكەم باشە؟! مەن بە تەنھام و ھەر خۇم،
 سۆيىند بە خۇدا ئەگەر پياۋىكى ترم لەگەلدا بوۋايە، ھەۋلى ھەلبۇشانىننەۋەيىم دەدا.. ھىشامىش لە
 ۋەلامدا وتى: دەى منىش دوۋەم كەسم.. زوھەپىرىش دەلىت: دەى كەسى سىيەمىش پەيدا بىكە..

ھىشام دەلىت: دەى با ئەم كارە بە نەيىنى بىيىنپىتەۋە، پاشان دەچىت بۇ لاي مۇتەمەى كۆرى
 ەدەى، كە پياۋىكى ژېرو دانا بوو.. كاتىك دەچىتە لاي، پىيى دەلىت: ئەى مۇتەمە، ئايا تۇ رازى
 دەبىت پىشتىگىر و پىشتىۋانى ئەو زولم و ستمەى قورمىش بىت؟!!

مۇتەمەمىش دەلىت: ئەى ھاۋار مەن ھەر خۇم و بە تەنھا چى بىكەم؟! ھىشام دەلىت: منىش
 دوۋەم كەسم.. ئەۋىش دەلىت: دەى كەسى سىيەمىش پەيدا بىكە.. ھىشام دەلىت: زوھەپىرى
 كۆرى ئەبى ئومەيپەش كەسى سىيەمە.. ئەمجارە مۇتەمە دەلىت: دەى بە دۋاى كەسى جۋارەمدا
 بىگەپى.. زوھەپىرىش دەلىت: دەى با ئەم كارە نەيىنى بىت و كەس نەزانىت، پاشان دەچىت بۇ لاي
 ئەبۇ بوختەرى كۆرى ھىشام و ئەۋەى بە دوو ھاۋەلەكەى پىشۋوى وت، بە ۋىش دەلىت.. ئەۋىش
 ھەست و سۆزى دەجولپىت و دەلىت: بۇ ئەم كارە، كەسى تر ھەيە پىشتىگىرېمان بىكات؟!!

ھىشام دەلىت: بەلى.. مەن و سى كەسى تر ھەيە ناۋمىكانىيانى پىدەلىت.. ئەۋىش دەلىت:

دەي كەسى پېنجەمىش بەيدا بىكە.. ھىشام ئەمجارمىيان دەچىت بۇ لاي زومەھى كۆرى ئەسودەو
نەوېش رازى دمكات، پاشان ھەموويان رېدەمكەون لە سەر ھەلوۋشانەوې نو سراوەكەو
زوھەير دەلەيت، سەرھتا من قسە دمكەم و نارازى بوونى خۇم دەرەمبىرم، پاشان ئېوېش ھەستەو
پشتگىرەم بىكەن..

بەللى.. ھەموويان دەچن بۇ كۆرۈ دانىشتى بېباومىران، لە نەزىك كەعبە.. زوھەير دواي ئەوې
جەموت چار بە دەورى كەعبەدا دەسورپتەو، ھاوار دمكات و دەلەيت: ئەي خەلەك و دانىشتووانى
شارى مەككە، ئايا دەبەيت ئېمە خوارەن بىخۇين و چلو بەرگ بېۋىشەن، بەنو ھاشمىش لەناوېچن و
بەرسى و رەوت و رەجال بىن؟! سوېند بە خۇدا دانانىشەو وازناھىنەم، ھەتا ئەو نو سراوە پەر لە
جەورو ستەمە پارچە پارچە نەكرەيت و نەدرپنرەيت..

ئەبوجەھلى باوكى نەزانى و جەورو ستەم ھاوار دمكات و دەلەيت: درۇ دمكەيت، سوېند بە
خۇدا نابەيت بىدرپنرەيت.. لەم كاتەدا زومەھى كۆرى ئەسودە ھەلدەستەيت و دەلەيت: تۇ درۇ
دمكەيت، كاتىكەش كە ئەو نو سراوەت نوسى، ئېمە ھىچمان رازى نەبووين.. ئەبوجەھل ئاورى
دايەو وېستى وەلامى بداتەو، بەلام لەپر ئەبوبوختەرى ھەستايە سەر پى و وتى: زومەھ
راست دمكات، ئېمە بە نوسىنى ئەو نو سراوە رازى نەين و دانىشى پەيدا نانەين..

ئەمجارمىيان ئەبوجەھل وېستى وەلامى ئەبوبوختەرى بداتەو، بەلام مۇتەھمى كۆرى عەدى
بوارى نەداو ھاوارى كەرد و وتى: تۇ درۇ دمكەيت و ئەمان راست دمكەن، ئېمە ھەموو بېبەرىن
لەو نو سراو، ھىشامى كۆرى عەمەرىش ھەستا و تەكەنى ئەوانى دوبارە كەردەو.. ئەبوجەھل
سەرسام بوو، كەمەك بېدەنگ بوو، پاشان وتى: ئېو ھەمووتان لە سەر ئەم كارە رېككەوتوون و
قەستەن لېو كەردەو..

پاشان مۇتەھمى كۆرى عەدى بەرمەو كەعبە رۇپشت، بۇ ئەوې نو سراو كە بىدرپنەيت، بىنى
مۇرانە ھەموو نو سراو كەي خوارەو، تەنھا ئەم دېرە نەبەيت كە نو سرا بوو، بە ناوى خۇدا..

زىرەكو لىھاتوو بى..

پزىشكى بە توانا، سەرھتاو پېش ئەوې دەرەمكەي دەستى بىچەقەنەيت،
بە پەنجەكەنى دەستى شوۋىنى كۆنجاوى بۇ ھەلدەمبۇرەيت..

نازاردانى دل و دەروون !!

لە يادگار يېكەنم: رۆژىك لەگەل چەند ھاوئەلەكەدا چووين بۆ گەشت و گەران، كەسەكەمان لەگەلدا بوو، بە ناوى خالىد، ئەم ھاوئەلەمان ئاستى بىنىنى چاوەكەنى زۆر لاواز بوو، ئىمەش ھەموومان خزمەتەمان دەکرد، ئاوو خورماو ھاوئەمان لى نەزىك كەردىبۆو، بۆ ئەوئەى بۆ خۆى دانىشتىت و پشوو بەدات، بەلام ئەو ھەر دووبارەى دەكەردەو دەپوت: ھەر دەپىت يارمەتەتان بەدەم دەمەوئەت لەگەلتاندا كار بەكەم.. دەى كارىك بە منىش بىسپىرن.. ئىمەش دەمان وت: نابىت و ناكەرت، تۆ بۆ خۆت پشوو بەدەم..

مەرەكەمان سەربرى و گۆشتەكەيمان پارچە پارچە كەرد و خستمانە مەنچەلەوئەو ئامادەمان كەرد بۆ ئەوئەى بىكۆلەينىن، بەلام ھىشتا ناگەمان نەخستبۆو زېرى و سەرقالى دانانى رەشمال و ئامادەكەردنى كەل وپەلەكان بووين.. لەپەر ئازايەتى و ھەستى كاركەردن، واى لە خالىد كەرد، كارىك بەكات، كە خۆزگە ئەو كارەى ھەر نەكەرداپە!!

بەلى.. خالىد ھەستاو بەرەو لای مەنچەلەكە كەوتە رى، كاتىك گۆشتەكەى ناوى بىنى، وايزانى يەكەم كارىك، كە بۆ كۆلەندى گۆشت پىوئىستە بىرىتە لەوئەى سەرمتا ناوى تىبەكەيت، ھەر بۆيە بەرەو لای كەل وپەلەكانى ناو ئوتومبىلەكە ھەنگاوى نا.. كەل وپەلەكانىش بىرىتى بوون لە: مۆلەيدى كارمبا.. گۆپ.. چوار دەبەى پەر لە ئاو.. چەند دەبەيەكى بەنەزىن و چەندەن شتى تر.. خالىد دەست بۆ نەزىكەترىن دەبە دەبات و قەلپى دەكەتە ناو مەنچەلەكەو، ھەتا يەكەك لە ھاوئەلەمان فرىاى دەكەوئەت، نىوئەى دەبەكەى تىدەكەت، ئەو ھاوئەلەمان ھاوارى لىدەكەت و دەلەت: نەكەى خالىد.. نەكەى.. خالىدەش دەلەت: وازم لى بەينىن با منىش كارىك بەكەم.. بە ھەر شىوئەيەك بىت، دەبەكەمان لىسەندەو ھەموومان لە پىكەنىنىكى گرىاناويدا نەقۇم بووين، لەبەر ئەوئەى ئەو دەبەيەى كە خالىد قەلپى كەردە ناو مەنچەلەكەو، بەنەزىن بوو نەك ناو!! ھەر بۆيە لە باتى گۆشتى كۆلاو، نان و چامان خوارد، بەلام گەشتەكەشمان تىك نەچوو، بەلكو يەكەك بوو لە خۆشترىن گەشتەكانى زىانمان، بۆچى دەروونى خۇمان بە ھۆى كارىكەو ئەزار بەدەين، كە تازە روويداو تىپەرى..

ئەگەر دەتەوئەت چىژوخۆشى لە زىانت بىينىت و بەختەومر بۆرىت، ئەوا كار بەم

بىنەمايە بىكە، كە دەلىت، گىرنگى بە كاروبارە بچوك و لاومگىيەكان مەدە.. ئىمە ھەموومان زۆر جار نازارى دىروونى خۇمان دەدەين و خۇمان تووشى غەم و خەفەت دىمەين، لە كاتىكدا كە ھەموومان دىزانين، غەم و خەفەت ھىج لە كىشەو گىرەتەكان چارسەر ناكەن..

گىرمان رۇژىك دەجىت بۇ ناھەنگىكى ژن گواستەو، جىل و بەرگىكى زۆر جوانت لە بەرگىدو، ھەتا وات لە خۇت كىدو، زۆر لە زاواش جوانترو سەرنىچ راگىشتىر بىت.. لەپىر مىندالىك لە دواو، جامانەو كىلاومكەت رادەكىشىت و بەرى دەداتەو، دىمەنىكى پىكەنىناوېت بۇ دروست دەبىت، ئايا جۇن ھەلسوكەوت لەگەل ئەم رووداو دەكەيت؟! زۆربەمان بە شىو مەك ھەلسوكەوت دەكەين، كە چارسەرى رووداوكە ناكات، وەك ئەو ھى شىو مىندالەكە بىكەوېت و بىكەوېتە ھاوار ھاوارو جىنىو ھىسەى ناشىرىن.. سەرنىچامىش ئەو روودەت، كە مىندالەكە مەبەستى بو، ئەو ھىش بەو ھى دىوېست بەو كارەى سەرنىجى نامادىبووان بۇ لاي خۇى را بىكىشىت و كىشەو گىرەتەك دروست بىكات.. لە راستىدا تۇ بەم كارەت، نازارى مىندالەكە نادەيت، بەلكو نازارى خۇت دەدەيت.. بە ھەمان شىو خۇت جوان كىدو، دىتەوېت بىچىتە داخوازى ئافرىتىك و كاتىك لە دىرگاي مالىھەمتان دىپتە دىرەو، لەپىر ئۆتۇمبىلىك بە خىرايى دىروات و جىل و بەرگەكانت پىس دىكات، ئايا كاتىك جىنىو بە شۇفىرى ئۆتۇمبىلەكە دەدەيت و دىست دەكەيت بە ھاوار ھاوار، خۇت نازار نادەيت؟!

ھەروەھا پىوېست ناكات ھەمىشە يادى ئەو ناخۇشى و نارەھەتتە بىكەينەو، كە لە ژيانماندا تووشمان ھاتوون..

پىغەمبەرى نازىر ﷺ لە ژيانىدا تووشى جەندىن رووداوى ناخۇش و پىر ئىش و نازار بو، ئەو مىت رۇژىك لەگەل خاتو ھائىشەى ھاوسەرىدا دىمەنىشىت و لە دواى كەمىك بىدەنگى، خاتو ھائىشە (خوداى لى رازى بىت) لى دىمەرسىت و دەلىت، ئايا ھىج رۇژىكى ناخۇشتىر، لە رۇژى جەنگى ئوچود بىنىو؟!

پىغەمبەرى خودا ﷺ رووداوى جەنگى ئوچودى بىرگەوتەو، ئاي لەو رۇژە نارەھەت و پىر ئىش و نازار!!

ئەو رۇژەى جەمەزى مامەو خۇشەوېستى تىادا شەھىد كرا.. ئەو رۇژەى سەرمەزى شەھىد كىردى مامەى، بىباوېران لوت و گۆچكەيان پىر و سىكان ھەلىرى..

ئەو رۆژى ددانە پىرۋىزىمكىنى پىغەمبەرى خۇداي ﷺ تىادا شكاو خۇيىن بە روخسارى پىرۋىزىدا ھاتە خوارمۇدە..

ئەو رۆژى بە بەرچاۋىيەۋە، ھاۋەلانى شەھىد كران..

ئەو رۆژى كاتىك گەپرايەۋە بۇ شارى مەدىنە، خەفتا لە ھاۋەلە خۇشەۋىستەمكىنى لەگەل ئەما بوون و شەھىدكرا بوون..

ئەو رۆژى كاتىك گەپرايەۋە بۇ شارى مەدىنە، بىنى وا مىندالە بىباۋگەكان و ئافرىتە مىرد شەھىدكراۋەكان، بە داۋى خۇشەۋىستەكانىندا دىگەپىن.. بە راستى رۆژىكى زۇر دژوارو نارەخەت بوو..

عائىشە (خۇداي ئى رازى بىت) چاۋمىرى ۋەلانى پىرسىيارمەكى دىگەرد، پىغەمبەرى خۇداي ﷺ داۋى رامانىك، ۋەلانى داۋەۋە فەرمۇۋى: ئەۋەدى لە لايەن ھۆزەمكەتەۋە توۋشەم ھات، لە رۆژى پەيمانى عەقەبە، نارەخەت و ناخۇشتر بوو لە جەنگى ئوچود، پاشان باسى رووداۋى تائىفى بۇ كەرد.. ئەو رووداۋە، كاتىك پىغەمبەرى خۇداي ﷺ پەناي بۇ خەلىكى تائىف بىردو داۋى كۆمەكى و پىشتىۋانى لىكەردن، بەلام ئەۋان بە درۋيان خىستەۋە كەۋتەنە بەردباران كەردى..

پىغەمبەرى خۇداي ﷺ لەگەل ئەۋەدى توۋشى جەندەن رووداۋى پىر ئىش و ئازارى تىرىش بىۋە، بەلام لە ھەمان كاتدا چىزۇ خۇششى لە ژيان دەبىنى، لەبەر ئەۋەدى ئازارمەكانى ئەو رووداۋانە رۆيشتن و بەسەرچوون و خىرو پاداشتەكانىيان ماپەۋە..

كەۋاتە: بە خەم و خەفەت، خۇت مەكۇرە.. چۈنكە بە دىنپايەۋە بە خەم و خەفەتەكانت، ناتۋانىت خەلىكى ئازار بىدەيت و لەۋاۋيان بەرىت، سەرمەنجامىش تەنھا خۇت زەردىر دىگەپىت و خۇت نارەخەت دەپىت..

ئەحنەفى كورى قەپس گەۋرە ھۆزى بەنى تەمىم بوو، ئەم پىاۋە بە ھۆى بەھىزى، پان بە ھۆى مال و سامانەۋە نەبىۋو بە گەۋرە ھۆزەمكەى بەلكو بە ھۆى ژىرى و نەرم و نىانى و لەسەر خۇپىيەۋە، بىۋو بە گەۋرە ھۆزەمكەى..

ھۆزىك ھەبۋو، زۇر رەھيان لىي بوو، ھەر بۇيە كابرايەكى گىل و نەقاميان بە كرى گرت و پىيان وت: ئەمە ھەزار دەرھەمە، بىچۇ بۇ لاي گەۋرە ھۆزى بەنى تەمىم و بىكىشە بە ناۋ چاۋىدا..

كابراي نەقام كەۋتە رى، ئەحنەفىش لەگەل ھەندىك لە پىاۋانى ھۆزەمكەيدا دانىشتىۋو، پىاۋەمكە لىي نىزىك بۇۋە، ھەتا گەپىشتە بەردەم ئەحنەف، ئەحنەفىش

سەرى لە كابرا نرىك دمكاتەومو وا دمزانىت بە ھەوالىك، پان بە موژدمىەك دلخۇشى
دمكات، بەلام كابراى نەقام و نەزان، دمستى بەرز دمكاتەومو ھەتا دمتوانىت زلەپەك بە
روخسارى نەحنەفدا دمكىشىت، زلەپەك كە نرىك بوو روومەتى نەحنەف بتەقىنىت!!
نەحنەف سەپرىكى كابراى كردو زۆر لەسەرخۆو بە ھىمنى وتى، بۆچى پىاتا
كىشام؟

كابراش لە وەلامدا دەلىت، فلانە ھۆز، ھەزار درھەمیان پىدام، بۆ ئەوھى لە گەورەى
ھۆزى بەنى تەمىم بەم..

نەحنەفىش دەلىت، ئاھ.. ئىنجا خۆ من گەورەى ھۆزى بەنى تەمىم نىم!! كابراش
وتى، سەپرە!! ئەى كى گەورەى ئەو ھۆزمىە؟

نەحنەف بە دمستى ئامارە بۆ پىاووىكى زۆر توورمە بەھىز دمكات و دەلىت، ئەو پىاوە
گەورەى ھۆزى بەنى تەمىمە، پىاوەكەش ئەومندە كەسىكى زۆر توورمە ئالەبار دەبىت،
توورمى و خراپەكانى بەشى نەتەومىەكى دمكرد..

كابراى نەقام بەرمە رووى پىاوە توورمەكە دمكەوتتە رى، كاتىك لىي نرىك دەبىتەو،
زلەپەكى لىدەدات، بەلام پىش ئەوھى دمستى بكىشىتە دواو، كابرا توورمەكە شمشىرمەكى
ھەلدەكىشىت و دمستى دمقرتىنىت!!

لە كۆنىشدا وتراو، سەركەوتوو ئەو كەسەپە، كە لە كۆتاپىدا پىدەكەنىت و دلخۇش دەبىت!!

ئىنجام..

ھەلسوكموت كردنو بەكارھىنانى ھەندىك شىوازى
نەشیاو، ئەك ھەر چارەسەرى كىشەو گىرفتەكان ناكەن،
بەلكو ئازارو نارەھەتلىشت بۆ دروست دەكەن..

ھەندىيە، كېشەۋ گىرەت، چارەسەريان نىيە..

چەندىن كەس دەمىنىن، كاتىك سوارى ئۆتۈمبىلەكەيان دەمىن، توورە دەمىن و
جارى واش ھەيە بە ئۆتۈمبىلەكەياندا دەمىشەۋ ناخ و ئۆف ھەلدەمىشەۋ دەلىن،
بەردەوام شەقامەكان جەنجال و ھەرمبالغە!!

كەسانىك ھەن، كاتىك بە تەنھاش بە رېگەدا دەرۋىن، ئەومىدە توورەن،
خەرىكە بە گىزى خۇياندا بچەن و نارمزاى دەرەمىرەن و دەلىن: ئاي لە دەست ئەم
گەرمایە!! جارى وا ھەيە لەگەل ھەرمانىبەرېكدا، لە يەك ھەرمانىگە كار دەكەن،
ھەموو رۇژىك كاتىك دەمىنىنى دلت دەگىرېت و بە ھەندىك ھەسە لا بە لاو
ناپىۋىست سەرھالەت دەكات، وەك ئەۋەدى دەلىت: بە راستى ئىش و كارەكانمان زۇر
زۇر!! ناھ.. تاكەى مۇچەكەمان بۇ زىاد ناكەن؟! ھەندىك كەسى تر بەيانىان بە
روۋىيەكى ترش و تالەۋە دىن بۇ سەر كارەكانىان و بە توورەمىشەۋە دەرۋەنەۋە..
بە كورتى: دەمىت ھەموومان دان بەۋەدا بىنىن، لە ژيانى رۇژانەماندا ھەر
يەك لە ئىمە توۋشى ھەندىك گىرەت دىن، كە چارەسەريان نىيە، لەبەر ئەۋە
دەمىت بە سىگىكى فراۋانەۋە ھەلسوكەۋتەيان لەگەل بىكەن و خۇمانىيان لەگەل
بىگونجىنىن و چىژ و خۇشى لە ژيانى دونيا بىنىن..

بەلى.. پىۋىستە چىژ لە خۇشەكانى دونيا بىنىن و ھەۋلى ژيانىكى
بەختەمۇر بىدىن..

ئاگاداربە و ورىابە بارودۇخى ژىانت، كارىگەرى لە سەر ھەلسوكەۋتە، لە
سەر ئىش و كارت، لە سەر ھاورى و ھاسەر و مىندالەكانت دروست نەكەن، ئەۋ
كەسانە چ تاۋانىكىان ھەيە، تا بە ھۆى كارىكى تۆۋە توۋشى نازار و نارەھەتى
بىن، كە ھىچ پەيۋەندىيەكىان پىيەۋە نىيە و ھۆكارىكى كېشەۋ گىرەتەكەش نىن و
چارەسەرىشيان لە لا نىيە!؟

وا لە خۇت مەكە، كاتىك كە بىتىنن غەم و خەفەتەيان بىرېكەۋىتەۋە، ھەر

بۆيە بېغەمبەرى ئازىز ﷺ پىگىرى كىردۈۋە، لە كاتى مردنى خۇشەۋىستىكىدا،
بە دەنگى بەرز بىگىرىت ۋە ھاۋار بىكەيت، يان يەخەۋ جىلۋبەرگ لەبەر خۇتدا
بىرپىنىت ۋە سەرو قىزۇ پوخسارت بىرپىنىتەۋە..

بۇچى؟! لەبەر ئەۋەى مردوۋ بىۋىستى بەۋەى، بىشۇردىت ۋە كىفن ۋە دىفن
بىگىرىت ۋە نۆپىزى لە سەر بىگىرىت ۋە دۇعاى خىرى بۇ بىگىرىت، نەك گىرىان ۋە ھاۋار
ھاۋارو لەخۇدان.. چۈنكە ئەم كارانە، جىگەلە گۆپىنى خۇشەيەگان بۇ غەم ۋە
خەفەت، ھىچ شتىكى تىرىان بىناگىرىت..

بىۋىك لەگەل ھاۋرىيەكىدا بە پىگەيەكىدا دەۋات، ھاۋرىيەكەى ئاۋر
دەداتەۋە دەلىت: بە راستى ئەمىرۇ زۇر زۇر ساردە!!
بىۋەكە دەلىت: دەى بەم قەسەيەى كىرىت، گەرىم بۇۋە؟!
ئەۋىش دەلىت: نەخىر..

بىۋەكەش دەلىت: دەى چ سودىكت لەۋ قەسەيە بىنى؟! ئەگەر لە باتى ئەۋ
قەسەيە (سبحان الله) يەكت بىكردايە، زۇر باشىر بوۋ.. بە راستى بىۋىكى داناۋ
تىگەيشتوۋ بوۋە..

ژىانت بى سەرىمىرە..
بە شۆين گىرىتو كىشەدا مەگەرىۋ لە كارە بچۈكەكان
ۋەرد مەبەرمەۋ، بەلكو جىزۇ خۇشى لە ژىانت بىيە..

بە ھۆي غەم و خەفەتەو، خۆت لە ناو مەدە..

لە زانكۆ قوتابىيەكم ھەبوو، ناوى سەعد بوو.. ھەفتەبەگى تەواو ديار نەماو نەھات بۆ زانكۆ.. پاشان كە بىننيمەو، پەرسىيارم دەربارەى ديار نەبوونەكەى لىكردو لە وەلامدا وتى: ھىچ نەبوو، كەمىك سەرقال بووم..

غەم و نارەحەتى بە روخسارىيەو ديار بوو، ھەر بۆيە دوبارە پەرسىيارم لىكردو وتم: ھى روويداوو ھى بوو؟! وتى: كورپىكم ھەيە تووشى لە نەخۆشى لە دەستدانى جگەر بووو چەند رۆژىكىش لەمەوبەر، خوينەكەشى تووشى پەيس بوون ھاتو ئەو پەيس بوونەش، دزەى كرد بۆ ناو مىشكى..

منىش لە دواى وتنى: لاحول ولا قوۋة إلا بالله نامۆزگاريم كردو وتم: نارام بگرەو داواكارين پەرومردگار شىفای بدات، خۆ ئەگەر شتىكىشى لىھات، إنشاء الله دەبىتە مايەى پاداشتى رۆژى دوايت..

قوتابىيەكمە وتى: ياشىخ كورمكەم ھەفدە سألە.. منىش وتم: خودا شىفای بدات و براكانى ترى ساغو پارىزراو بكات..

كەمىك سەرى داخست و پاشان وتى: ياشىخ تەنھا ئەو كورەم ھەيە و ھىچى تر.. خودا جگە لەو كورە مندانى ترى پىنەداوم، ئەویش ناوايە كە دەيزانىت..

بە راستى ھالەتەكەى زۆر كارىگەر بوو، بەلام ھەر جۆنىك بىت پىم وت: سەعد زۆر بە كورتى، پىت دەلپىم: بە غەم و خەفەت خۆت لە ناو مەدە، چونكە بە دلىيايەو ھىچ شتىكمان تووش نابىت، تەنھا ئەو شتانە نەبىت، كە پەرومردگار بىريارى لە سەرداوو.. پاشان كەمىك غەمى سەر شانى سوك بوو رۆشت..

بەلى.. پىويست ناكات بە ھۆى غەم و خەفەتەو، خۆت بكورثىت، لەبەر ئەو ھى غەم و خەفەت، ناتوانن كۆتايى بە نازار و نارەحەتەكان بەينن..

ماومىيەك لەمەوبەر، چووم بۆ شارى مەدينە و لەوى ھاورپىيەكم بىنى بە ناوى خالىدو پىي وتم: بۆ سەردانىكى دكتور عبداللە نەكەين؟ وتم: بۆجى..

جى پرووداۋە؟! وتى: بۇ ئەۋەدى سەرەخۇشى لىبىكەين، لەبەر ئەۋەدى خۇى بە
 ھۇى كاروبارى زانكۆۋە نەيتوانىبوو بچىت و لە مەدىنە مابۆۋە كۆرە گەۋرەكەى
 ھەموو مال و مندالەكەى بردبوو بۇ ئاھەنگىكى ھاۋسەرگىرى و لە گەرانەھومياندا
 توۋشى پرووداۋى ھاتوچۇ بوون و ھەر ھەموۋيان كە يانزە كەس بوون، دەمرن!!
 دكتۇر عبداللە تەمەنى لە پەنجا سال تىپەرى بوو، بەلام بە ھەر شىۋمىەك
 بىت، مرقەھ و ھەست و سۆزى ھەيە، بەلكو ۋەكو ھەر پەكىك لە ئىمە، لە سنگىدا
 دلىك و دوو چاۋى ھەيە، كە دمتوانن بگرىن و فرمىسىك برىژىن.. خامنى
 دىروونىكىشە خۇشى و ناخۇشى پروۋى تىدەكات..

كاتىك ئەم ھەۋالە دلتەزىنەى بىدەكات، نوپژيان لە سەر دەكات و بە دەستى
 خۇى دىيان خاتە گۆرمۇە دىيان نىژىت..

يانزە كەسى خانەۋادىمىەك!! بە راستى كەم نىە!! ئىستا بە تەنھا لە
 مالەكەيدا دىت و دەچىت.. يارى مندالەكانى دەبىنىت، پەرش و بلاۋبوونەتەۋە،
 لەبەر ئەۋەدى دوو كچەكەى نەماون، تا يارىان پىبىكەن.. كاتىك سەپرى جىگەى
 خەۋمەكەى دىمكرد، رىك نەخرا بوون، لەبەر ئەۋەدى ھاۋسەرە بە سۆزەكەى نەما
 بوو، تا رىكىان بخت.. پاسكىلى كۆرەكەى دەبىنى بى جوۋە ۋەستا بوو، لەبەر
 ئەۋەدى ياسرى كۆرى نەما بوو، تا لىتى بخورىت و سۋارى بىت.. بە ھەمان شىۋە
 سەردانى ژوورى كچ و كۆرە گەۋرەكانى دىمكرد و كەل ۋەپەلەكانىانى بە بىنازى
 دەبىنى..

پاك و بىگەردى بۇ خوداى تاك و تەنھاۋ بە دەسلەت.. بە راستى پىاۋىكى
 نارامگر بوو!! كاتىك مىۋانان و ئەۋ كەسانەى كە بۇ سەرە خۇشى دەھاتن، وات
 دەزانى ئەمىش پەكىكە لەۋ كەسانەۋ لەۋە دەچوۋ، كە ھىچ نارەھەتەكى بە سەر
 نەھاتىت و ھەمىشە ۋتەى سەر زمانى برىتى بوو لە: **إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ..**

تەمەن و بوون و ژيان و مردن، ھەر لە لای خودايە.. بە راستى كەسىكى زۇر
 ژىر بوو، خۇ ئەگەر بەم شىۋمىە لەگەل ئەۋ كارمىساتەدا، ھەلسوكەۋتى نەكردايە،
 ئەۋا بە غەم و خەفەت خۇى لە ناۋ دەبرد و نەيدەتۋانى درىژە بە ژيان بدات..
 كەسىك دەناسم، ھەمىشە بە دلخۇشى و كامەرانى دەبىنىم، كاتىكىش لە ژيان و

گوزمىرانى وردىبوومەو، بېنىم خاومنى كارىكى زۆر ئاسايى بوو، لە خانوويەكى
 بچوكى كرىشدا دىزىاو ئۆتۆمبىلىكى كۆنىشى ھەبوو، خاومنى كۆمەلىك مىندالى
 زۆرىش بوو، لەگەل ھەموو ئەمانەشدا ھەمىشە دەم بە خەندە بوو.. كاتىك
 دىتېنى خۆشت دىويستو بە بەختەومرى دىزىاو خۆشى لە ژيان دىبىنى..
 بەلى.. پىت دەلىم: بە ھۆى غەم و خەفەتەو خۆت مەكۆرە.. زۆر سكاللا
 دىرمەبەرەو خەلىكى تووشى بى ھىوايى و تارمايى مەكە، وەك چۆن پىاويك
 مىندالىكى كەمئەندامى ھەبىت و ھەر كاتىك بىتىنىت، غەمبارت بىكات و بلىت:
 مىندالەكەم ناساغە.. دىم زۆر بۆى تەنگە.. ئاى كە مىندالىكى ھەزارو داماوہ!!
 كەسانى وا ھەن ئەوئەندە غەم و نارەھەتتەكانيان دوبارە دىكەنەو، بە تۆ بىت
 ھەز دىكەيت، ھاوار بىكەيت و بلى: باشە.. باشە.. تىگەيشتم.. بىپرەوہ..!!
 پان ئافىرمى وادىبىنى، بەردىوام سكاللا لە لای مىردەكەى دىكات و دەلىت:
 خانوومكەمان زۆر كۆنە.. ئۆتۆمبىلەكەمان كەلىكى نەماوہ.. جىلوبەرگەكانمان
 ھەموو كۆن و پزىوون.. ئەم سكاللايانە، جگە لە زىاد كىردى خەم و نازارەكان، ج
 سودىكى تىران ھەيە؟!
 كەواتە: تەمەنت بە ئاھو ھەسرەت و غەم لە ناو مەبە..

پۇشنايى..

بۆ ئەوئەى بە بەختەومرى بۆلىت، بە ئەندازەى
 بەرەكەى خۆت، پىت رابىكىشە..

بە بەشى خۇدا پارىى بە..

لە گەشتىكىمدا بۇ يەككە لە ولاتەكان، بۇئەۋەى چەند وتارو نامۇڭگار يەك پېشكەش
بەكەم، ئەو ولاتەش بەناوبانگ بوو بەۋەى، كە نەخۇشخانەى زۆر گەۋرەى تېدايە بۇ
نەخۇشە دەرۋونىيەكان .. ئەو نەخۇشيانەى كە خەلگى بە شىتى ناۋى دەبەن..
بەپانىيەكەى دوو وتارم پېشكەش كردو ھىشتا كاترۇمىرىكى مابوو بۇ نوپۇشى نيوەرۇ..
عبدالعزيزىشە لەگەل بوو، كە يەككە بوو لە بانگخوازە بەناوبانگ و ديارەكان..
كاتىك كە لە ئۇتۇمبىلدا بووين.. لام كردەۋە بە لايداۋ وتەم؛ مادام كاتمان بە دەستەۋەى،
حەز دەكەم بېچەم بۇ شوپىنىك..

وتى: بۇ كۆى؟ وتەم: نەخۇشخانەى نەخۇشە دەرۋونىيەكان..
پېكەنى و وتى: بۇچى؟! دمتەۋىت لە عەقلى و ژىرىت دىنيا بېت! وتەم: نا، بەلگە
سودى دەبىت بۇمان و پەندو نامۇڭگارى لى وەردەگرىن.. زىاتەر نىعمەتەكانى خوداى
پەروەردگار مان بۇ دەردەكەۋىت.. عبدالعزىز بېلەنگ بوو.. بىرى لە ھالى ئەو نەخۇشانە
دەردەۋە.. ھەستەم كرد زۆر غەمبار بوو.. چۈنكە كەسىكى زۆر نەرم و نىيان و بەسۇز
بوو.. زىاد لە پىۋىست كەسىكى سۇزدار بوو..

چووين بۇ ئەۋى و روومان كەردە بېنايەك، كە ۋەك ئەشكەۋەت ۋا بوو.. بە دەخت
چۈرەدەۋى گىرابوو.. ۋەكوشىۋەى تارمايى و شەبەحىك دەردەكەۋەت.. يەككە لە پىزىشكەكان
پېشۋازى لىكردىن.. بەخىرەتەنى كەردىن و پاشان بە نەخۇشخانەكەدا گىراپىنى..
پىزىشكەكە دەربارى نارەھەتى و ناخۇشى نەخۇشەكان، دەستى بە قەسەكەردن كردو
وتى: ئەۋەى مەن بۇتەنى باس دەكەم، ۋەك ئەۋە نىيە كە بە چاۋى خۇتان بېيىنن.. پاشان
بەردمانى بۇ يەككى لە پارەۋەكان.. لىرەۋ لەۋى گۆى بېستى چەندەن ھاۋارو دەنگە دەنگ
بووين.. ژوۋرى نەخۇشەكان بەمبەرو ئەۋبەرى پارەۋەكەدا دابەشكرا بوو..

لە لاي راستدا بە لاي ژوۋرىكەدا رۇشتىن.. سەبرى ژوۋرەكەم كردو بېنىم، زىاتەر
لە دە جىگەى چۆلى تېدايە.. تەنھا جىگەيەك نەبىت، كە پىاۋىكى لە سەر راكشا بوو،
پىاۋەكە دەست و قاچى دەجولاند.. رووم كەردە پىزىشكەكە و لىم پەرسى: ئەمە چىيە؟!
وتى: شىتە.. توشى بەرگەمىش دېت.. لە ماۋەى پىنج، يان شەش كاترۇمىرىكەدا

بەركەم لىيى دەتات.. وتم: لاجول ولا قوه إلا بالله.. ئەكەيەو بەم شىۋەيە؟

وتى: دە سال زياتره.. ھەستو سۆزم لە دەروونمدا شاردەموو بە بىدەنگى ھەنگاوم ناو رۆيشتەم.. لەدواي چەند ھەنگاويك، بە لاي ژوورېكى تردا رۆيشتىن، كە دەرگاگەي داخرا بوو.. لە دەرگاي ژوورمكەدا، گرانبەيەك، يان بەنجەرمەيەكى بچوك ھەبوو.. پياويك لە ژوورەو ديار بوو.. ھەندىك ئامازەي بۆ كەردىن، بە لام لىي تىنەگەيشتىن.. چاوم بە ژوورمكەدا گىرا.. زەوى دىوارمەكانى رەنگىكى كالىان ھەبوو.. پەرسىارم كەرد ئەمەيان چيە؟

وتى شىتە.. وتم: دىزانم شىتە.. ئەگەر شىت نەبوايە لىرە نەمان دەيىنى.. چىرۆك و بەسەرھاتى ئەمەيان چيە؟

وتى: ئەم پياوھ كاتىك دىوار دەيىنى، تۆرە دەيىت و بە دەست و قاچى لە دىوارمەكان دەداو جارى واش ھەيە سەرى بە دىوارمەكاندا دەكىشىت.. رۆژىك پەنجەمەكانى دەشكىت.. رۆژىك قاچى.. رۆژىك سەرى.. رۆژىك.. و.. نەمانتوانى جارى بەكەين.. ھەر بۆيە ھەروەك دەيىنى لەم ژوورمدا بەندەمان كەردو.. زەوى دىوارمەكانىشمان بە ئىسەفەنج داپۆشيو.. چۆن دەيەويىت، با بە دىوارمەكاندا بەكىشىت..

پاشان پەزىشكەكە بە بىدەنگى لە پەيشمانەو رۆيشت.. منو عبدالعزىزىش، مەستابووينو لەمەرخۇمانەو قەسەمان دەكەردو دەمان وت: (الحمد لله الذي عافانا مما ابتلاك به).. پاشان رۆيشتىن، ھەتا گەيشتىنە ژوورېك، كە زياتر لە سى پياوى تىدا بوو.. ھەريەكە بە شىۋازىك.. ھەيانبوو بانگى دەدا.. ھەيانبوو گۆرانى دەوت.. ئەوى تەريان سەماي دەكەرد.. ئەوى تە ھەر ئاۋرى دەدايەو..

لە نىۋانىندا سى كەس ھەبوون، كە لە سەر كورسى دايان نىشانىبوون و دەست و قاچيان بەستراپوونەو سەپرى ئەملاو ئەولايان دەكەردو ھەولى كەردنەو خۇيان دەداو نەيان دەتوانى.. سەرم سۇرماو لە پەزىشكەكەم پەرسى: ئەمانە چىن؟! بۆچى تەنھا ئەم سىانە بەستراۋنەتەو؟

وتى: ئەمانە ھەر شىتەك لە پەيشانەو بىت لىي دەمەن.. پەنجەرمەو دەرگا دەشكىن.. لەبەرئەو، ھەر لە بەيانىەو تا ئىۋارە بەم شىۋەيە دەيان بەستىنەو.. وتم: ماۋى چەنىكە بەمشىۋەيەن؟

وتى: ئەو دە سالە.. ئەوى تە رەھوت سالە.. ئەوى تەريان تازەيە، پەنج سالە.. ھەر بىر دەكەردەو.. سوپاس بۆ ئەو خۇدايەي، كە ئىمەي پاراستوۋە ئەوى كە ئەوان

توشى بوون.. پەرسىيەم كەردو وتم: دەرگاى چوونە دەرەۋى نەخۇشخانە لە كۆيۈمە؟
 وتى: ژوورېك ماۋە.. پەندو نامۇزگارى زۆرى تىلدايە.. ومەرە.. دەستى گىرتىم و بىردىمى..
 سەرمەتا ئەۋەى بىنىم، ھاۋشېۋى ژوورمەكانى تر بوون.. چەند نەخۇشېك، ھەرىيەكەى بە
 شېۋازېك.. بەلام ئەۋەى جېگەى سەرسورمان بوو.. پىاۋېك بوو، تەمەنى زىاتر لە پەنجا
 سال دىبوو.. سەرى سېى بېوو.. بە چىچكانەۋە لە سەرى زەۋى دانىشتىبوو.. خۇى كورژ
 كەردىۋە.. بە تىلەى چاۋ سەرى دەرەىن.. بە ترسو لەرەۋە ئاۋرى دەدايەۋە.. ئەمانە
 ھەمەۋى ئاساىى بوون.. بەلام ئەۋەى ترساندىمى و بە تەۋاۋى وروژاندىمى و بەلامەۋە نامۇ
 بوو، ئەۋە بوو كە پىاۋەكە روت و قوت بوو.. ھىچ جەل و بەرگىكى لەبەردا نەبوو.. تەنانەت
 ەۋرەتتىشى بە دەرەۋە بوو.. رەنگەم كۆپاۋ پەكسەر لام كەردەۋە بە لاي پەزىشكەكەدا..
 كاتېك بىنىمى چاۋم سور ھەنگەپاۋە، پىى وتم: ئارام بە.. بۆت باس دىكەم بۆچى
 ئاۋايە.. ئەم پىاۋە ھەرگاتېك جەل و بەرگەمان لەبەردەكەرد، بە ددانەكانى دىدېراندو
 دىۋىست قوۋتياى بىدات.. رۆژانە زىاتر لە دە دەست جەل و بەرگەمان لەبەردەكەرد، بەلام
 دىدېراندو بەم شېۋەيە دەمايەۋە كە دىبىنى.. ئىمەش بە ھاۋىن و زستان، بەم شېۋازە
 وازمان لىھىئاۋە.. ئەو كەسانەش كە بەدەۋىرەۋەن شىتن و ەمەلىان پىناشكىت، كە
 بۆچى ئاۋايە..

ھاتە دەرەۋە.. نەمتەۋى زىاتر ئارام بىگرم.. بە پەزىشكەكەم وت: دەرگاگەم پىشان
 بىدە بۆتەۋەى بچەمە دەرەۋە..

وتى، ھەندېك بەشى تر ماۋە.. وتم: ئەۋەى بىنىمان بەسە..
 پەزىشكەكە رۆيشت و مەنىش لە تەنىشتەۋە.. بە بىدەنگى دەرۋىشتىن، لەپەر لاي
 كەردەۋە بە لامدا، ەك ئەۋەى بىرى شىكى بىكەۋىتەۋە، كە بىرى چوۋ بىت و وتى:
 پاشىخ لىرە پىاۋېك ھەيە، بازىرگەنىكى گەۋرەيە.. سەدان مەيۋن پارەى ھەيە.. توشى
 نەخۇشەكى ەمەلى بوۋە.. ماۋەى دوو سالا مەندالەكانى ھىئاۋايانە بۆ ئىرە.. پىاۋېكى
 ترى لىيە ئەندازيارە لە كۆمپانىيەى ... كەسىكى ترى لىيە كە ...

پەزىشكەكە بە دەم رېگەۋە، ھەر قەسى بۆ دەرەىن.. دەرەۋەى ھەندېك كەس بۆمان
 دەدوا، كە زەلىل بوون، لەدۋاى ئەۋەى خاۋەن پەلەۋپايە بوون.. ھەندېكى ترى لەدۋاى
 دەۋلەمەندى ھەزار كەۋتەبوون..

دەرۋىشتەم ھەر بىرم دەرەۋە.. پاك و بىگەردى بۆ خودا، كە رزق و رۆزى لە نىۋان
 بەندەكانىدا دابەش كەردەۋە.. بەۋەى كە بىيەۋىت دەبەخشىت، يان لىى دەرگىتەۋە و پىى

نابەخشىت.. ھەندىك چار خۇداي گەورە مال و سەرۈست و سامان و پلەۋپايە و ناۋبانگ بە كەسنىك دەبەخشىت، بەلام ژېرى و عەقلى ئىۋمردمگىرتەۋە.. دەبىنىت لە زۆربەي كەس دەۋلەمەندىترە.. لە زۆربەي كەس جەستەي بەھىزترە، بەلام لە نەخۇشخانەي دىروونى، يان لە شىتخانە بەند كراۋە..

كەسى واش ھەيە پلەۋپايەي بەرزى ھەيە.. مال و سامانى زۆر.. عەقلى ژېرىەكى گەورە، بەلام لەشى ساغ نىە و نەخۇشە.. كەسانىك دەبىنى بىست، يان سى سالە، لە سەر جىگە كەۋتوون، بەبى ئەۋەي مال و سامان و پلەۋپايە، ھىج سودىگىيان پى بگەيەنن.. ﴿وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْآخِرَةُ سُبْحَنَ اللَّهِ وَتَكُنْ لِّعَمَالٍ ثَرْجُونَ﴾ (ھەر پەرۋەردگارى تۆپە ھەرچىەكى بویت دروستى دىكات و ھەلىدەبىژىرىت، خەلكى ئەۋ دەسلەتەيان نىە و سەرپىشك نەكران، پاكى و بىگەردى و بلىندى بۇ خۇدايە، لە بەرامبەر ئەۋ شتانەدا كە نەقامان دىكەن بە شەرىك و ھاۋەل).. ھەر بۆيە ئەۋ كەسانەي كە توشى تاقىكرىنەۋە بەلەيەك ھاتوون، زۆر بە خىرايى پىۋىستە بزانن، كە لە لايەن پەرۋەردگارەۋە دىارىيەكىيان پىبەخىراۋە.. ئەگەر مال و سامانى زۆرى پىنەبەخىيوى، بە دىنپايەۋە لەش ساغى پىبەخىيوى.. ئەگەر لەش ساغى پىنەبەخىيوى، بە دىنپايەۋە ژېرى پىبەخىيوى..

لە ھەۋۋ نىعمەتەكانىش گەۋرەتر، ئەۋمىيە كە باۋمرو ئىمانى پىبەخىيوى.. دەي پىرۋزىت بىت و خۇشى بۇ خۇت، كە لە ژېر سايەي ئىسلامدا دىۋىت و لە ژېر سايەي ئىسلامىشدا دەمىرىت.. دەي پىر بە دەنگ و بە بەرزى ھاۋار بگە و بلى، سوپاس بۇ خۇدا.. سوپاس بۇ خۇدا..

پىغەمبەرى خۇداﷺ ەمەرى كورى عاصى بە سەركردايەتى سوپايەك نارد، بۇ شام.. كاتىك مۇسلمانان گەيشتە شام، بىنيان ژمارەي سوپاي دۇژمانان زۆر زۆرە، ھەر بۆيە داۋاي كۆمەكى و پىشتىۋانىيان لە پىغەمبەرى خۇداﷺ كرد، پىغەمبەرى خۇداﷺ ئەبۇعوبەيدەي كورى جەراھىﷺ كرد، بە سەركردەي ئەۋ جەنگاۋەرانەي كە بۇ كۆمەكى و پىشتىۋانى، ناردنى بۇ شام..

سوپاكەي ئەبۇعوبەيدەﷺ زۆربەي ئەۋ مۇسلمانە كۆچكەرانە بوون، كە لە سەرمەقاي ھاتنى ئىسلامدا مۇسلمان بىۋون، ئىمامى ئەبۇبەكر و ئىمامى ەۋمەرىش (خۇدايان لى رازى بىت) لە رېزى ئەۋ سوپايەدا بوون.. كاتىك سوپاكەي ئەبۇعوبەيدەﷺ كەۋتە رى، پىغەمبەرى خۇداﷺ رووى تىكرىد و ەرموى، لەگەل ەمەردا، با ناكۆكى و جىاۋازى

نەكەۋىتە نىۋانتانەۋە..

كاتىك ئەبوعوبەيدە ﷺ بە خۇيى و سوپاگەيەۋە گەيشتە شام، عەمر ﷺ پىي فەرموو؛
تۇ بۇ كۆمەكى و پىشتىۋانى سوپايەك نىردراۋى، كە من سەرگەردىم.. ئەبوعوبەيدەش
لە ۋەلامدا دەفەرمۇيت؛ نەخىر.. تۇ سەرگەردى سوپاي خۇت بەۋ مەنىش سەرگەردى
سوپاي خۇم دەبم.. ئەبوعوبەيدە ﷺ كەسىكى نەرم و نىان و لەسەرخۇ بوو، جەزى
نەدەگەرد لە پىناۋ ژيانى دونىادا، كىشە و گەرت دروست بىكات..

ئەمجارەشيان عەمر فەرموۋى؛ تۇ بۇ كۆمەكى و پىشتىۋانى من نىردراۋىت..
ئەبوعوبەيدەش فەرموۋى؛ ئەى عەمر، پىغەمبەرى خودا ﷺ پىي فەرموۋم؛ لەگەل
عەمردا ناكۆك و جىاۋاز مەبن، ئەگەر تۇ بە گۆپم نەكەيت، ئەۋا من بە گۆيت دەكەم و
ملكەچى بىرپارەكەت دەبم.. عەمر فەرموۋى؛ دەى تۇ دەبىت بىيىتە ناۋ سوپاگەمەۋم
من دەبم بە سەرگەردەت.. ئەبوعوبەيدە، بە بىرپارەكەى عەمر رازى بوو.. ھەر بۇيە
عەمر ﷺ پىشكەۋت و پىشنىۋىزى بۇ سوپاي مۇسلمانان كەرد..

لە دۋاي جەنگەكە، يەكەم كەس كە گەيشتەۋە شارى مەدىنە، عەۋفى كورى مالىك
بوو، كاتىك چوو بۇ خىزمەتى پىغەمبەرى خودا ﷺ ھەۋالى جەنگەكەى بە پىغەمبەرى
خودا ﷺ راگەياند، پاشان باسى رووداۋەكەى نىۋان عەمرى كورى عاص و ئەبوعوبەيدەى
كورى جەراخى كەرد..

پىغەمبەرى خودا ﷺ كاتىك ھەۋالى ئەۋ رووداۋەى بىست، فەرموۋى؛ پەرۋەردگار
بەزمى و سۆزى خۇى بە سەر ئەبوعوبەيدەى كورى جەراخدا بىرپىزىت..

بىرۆكەم..

بۇ ئەۋەى بە بەختەمۇرى و كامەرانى بىزىت، پىش
ئەۋەى سەيرى تارىكىيەكانى ژيانىت بىكەيت؛
سەيرى لايەنە درەشاۋەكانى ژيانىت بىكە..

ۋەكۈ چىياكان خۇپاگر بە..

لە سەرمەتاي قۇناغى بانگەواز كىرەندە، رۆژنىك چووم بۇ يەككىك لە گۈندەكان بۇ پېشكەش كىردىنى وتارىك.. بەرپىسى بانگەوازي ئەو ناوچەيە، پېشوازي لېكىردىم و سوارى ئۆتۈمبىلىكى زۇر كۆن بووين و كەوتىنە رى..

كاتىك لەگەلىدا كەوتمە گىفتوگۇ، پېى راگەياندە ئەندازەى مارمىي ھاوسەردارى، لە گۈندەكەماندا بە رېژمىيەكى زۇر بەرزبۇتەو، ھەتا وى لېھاتو، كەسكىك ناتوانىت ئۆتۈمبىلىكى تازە بىكرىت، ئەگەر بىوارت ھەبو، بەلكو باسكىكى ئەو بابەتەش بىكەيت.. پاشان چووينە گۈندەكەو دەستەم كىرد بە پېشكەش كىردىنى وتارمەكەم..

لە كۇتايى وتارمەكەمدا، ۋەلامى پىرسىيارە نوسراومكانى ئامادەبووانەم دەدايەو.. دىم خۇش بو، كاتىك بىنىم يەككىك لە پىرسىيارەكان، دىرىبارەى زۇرى مارمىيەو لە دلى خۇمدا وتم: ئەمە ئەو بابەتە بو، كە من دەمويست لە بارمىيەو بدویم.. ھەر بۇيە دەستەم كىرد، بە باس كىردىنى كارىگەرىيە خراپەكانى زۇرى مارمىي، لە سەر كچان و كورانى گەنج و لاو، پاشان وتم: ھىچ كچىكى پېغەمبەرى خودىﷺ مارمىيەكەى لە پېنج سەد درھەم زىاتەر نەبوو، دواتر دىمگەم بەرزكردەموو وتم: ئەى ھۇزى ھان، ئاپا كچەكانى ئىو ھاشترو چاكترن لە كچەكانى پېغەمبەرى خودىﷺ؟

لەپىر كاپرايەكى پىرى بە سالاچوو، ھاوارى كىردو وتى: بۇ كچەكانى ئىمە غەيبىيان چىە؟! يەككىكى تر وروژاو وتى: قىسە بە كچەكانى ئىمە دەلىيت؟! يەككىكى تىران ھەستايە سەر ئەرنۆو وتى: خۇ ئەمە لە بارەى كچەكانەنەو دەدوئىت و قىسە دەكات!!

بە راستى كەوتمە نىو رووداۋىكى زۇر ناخۇشەو، رىزگار بوون لىي ئاسان نەبوو.. من لە سەرمەتاي قۇناغى بانگەوازيما بووم و تازە زانگۇم تەواو كىرد بو، نەمدەزانى چى بىكەم، بە بېدەنگى مامەو ھىچ قىسەيەكەم نەكىرد، تەنھا زەردەخەنەيەكەم بە رووى ھەرسىكىياندا كىرد، سەپىرىكى كۇتايى مزگەوتەكەشم كىرد، بىنىم ھەندىك لە گەنجەكان پېدەكەن، ھەندىكىشىيان ھەستا بوونە سەر پىو سەپىريان دىكىردو چاومىرى بوون، بۇ ئەومى بزانن چى روودەدات و لە روخسارىياندا ئەو دەخوئىندرايەو، كە بلىن: تووشى گىرمو كىشەيەكى وابوويت، رىزگار بوونت ئاسان نىە!!

كاتىك منيان بىنى، زۆر ئارامو لەسەر خۇم، ئەوانىش كەمىك ئارام بوونەو، پاشان يەكەك
 ھەستاو وتى، خەلگىنە واز لە مامۇستا بەيىن، با مەبەستەكەى روون بىكاتەو.. ھەموو بېدەنگ
 بوون.. منىش سوپاسى ئەو كەسەم كەرد، پاشان بۆزىش بۇ ھىنانەو سوپاسى ئەوانىش و
 كچەكانىشيانم كەردو دواتر مەبەستەكەم بۇ روون كەرنەو بارودۇخەكەم ئاساىي كەردەو..
 دۇنيايە، رەشەبا ھەر چەندە بەھىز بىت، ناتوانىت درەختە رەگ داگوتاوكان بىجولۇنىت..
 سەرگەوتنىش لە ئارامگرتن و دان بە خۇگرتنى چەند ساتىكدايە.. ھەر چەندىك ژىرى و عەقلىت
 زىاد بىكات، ئەومىندە نەزانى و نەقامىت كەم دىكات.. وىكو زەرىاكان، كە ھىچ شتىك ناتوانىت
 بىان جولۇنىت.. ھەرومەھا وىكو شاخەكان كە ھىچ شتىك ناتوانىت بىان لەرزىنىت..

كاتىك كەسەك لە كۆرۈ دانىشتىنىكدا، يان لە مالىكىدا، يان لە وتارىكى گشتىدا، يان لە
 بەرنامەيەكى تەلەفۇزىيۇنىدا، دىمەوئىت توورەت بىكات و تۆش ئەگەر بە ئارامى بىمىنىتەو بە
 سەر خۇتدا زال بىت و توورە نەبىت، ئەوا ھەموو خەلگى دىمىن بە دۇست و پىشتىوانى تۆو
 سەنگەر لەو كەسە دىگرن و دىرى دەوستىن.. ئەومىتا لە يەكەك لە جەنگەكاندا، كابرايەكى
 كۆپىرى دووروو، چىنگەك خۇل ھەلدەگىرەت و دەلىت: ئەى محمد سۆيىد بە خۇدا ئەگەر
 بىمزانىيە ئەم خۇلەى دىستەم جگەلە تۆ بەر ھىچ كەسەكى تر ناكەوئىت، ئەوا تىم دىگرتى و
 دىمەكەد بە روخسارتدا.. ھاوەلان وىستىان بىكۆرن و بەرەو رووى چوون، بەلام پىغەمبەرى
 خودا ﷺ پىنى ھەرموون، مەيكۆرن، ئەو پىاۋە نابىنايە.. دلىشى و چاۋەكانىشى كۆپرن..

بەلى.. پىغەمبەرى خودا ﷺ رۆپىشت و ھەر ئاۋرېشى لە كابراى دووروو نەدايەو، لەبەر ئەوۋى
 پىغەمبەرى خودا ﷺ خاۋىنى دانايى و ژىرى بوو، چۆن دىمىت بە قەسى نەقامىك توورە بىت..
 لو كل كلب عوى القمته حجراً لأصبح الصخر مثقالاً بدينار..

بەلى.. ئەگەر ھەر سەگەك و مېرى و ئىمە بەردى تىبگىرىن، ئەوا نىرخى مىقائلىك بەرد،
 دىمىت بە دىنارىكى ئالتون.. پىشىنانىش و توويانە، سەگ دىمەرىت و كاروانىش لە رۆپىشتن
 ھەر بەردەوامە..

پىشەيك

رەشەبا، ھەر چەندە بەھىز بىت، ناتوانىت شاخەكان
 بىجولۇنىت، بەلام دىمەتوانىت بە ئارمىزوى خۇى يارى بە
 بەردو ئەمەكان بىكات و چۆنى بووت ئاۋايان ئىبىكات..

نەفرىنى لېمەكە.. با شەرابىشى خوار دېتەوہ!!

زۆرىك لەو كەسانەى كە تىكەلپان دىكەن، ھەر چەندە خراب و نالەبارىن،
خاۋەنى خىرو چاكەشن، ئەگەر خىرو چاكەكەشيان كەم بېت.. خۇ ئەگەر
بتوانىن كلىلى سەرچاۋى خىرو چاكەكەشيان بدۆزىنەوہ، ئەوہ شتىكى زۆر
چاكە.. ھەندىك تاوانبار ناوبانگيان بە دزو جەردە دىركرد بوو، بە سەر دىۋارى
خەلكىدا سەردەكەوتن و دزىيان دىكرد، بەلام ھەندىك لەو سەرۋەت و سامانەى
كە دىستيان دىكەوت، لە رېگەى خىرو چاكەدا بەكارىيان دىھىنا، يارمەتى
ھەزارو بىۋەرنەكەشيان پىدەداۋ جارى واش ھەبوو مزگەوتيان پى دروست
دىكرد!! يان وەك ئەو ئافرمەتى، كاتىك بىباۋكىكى رۋوت و برسى دىبىنى، كارى
بەدرەۋشتى و داۋىن پىسى ئەنجام دىدا، بۇ ئەوہى پارەو پولىكى دىست بىكەۋىت و
ئەو بىباۋكەى پى تىر بىكات..

تاوانبارى وا ھەيە، خەنجەرو چەقۇى بە دىستەوہ گرتوۋەو دىھەۋىت خۋىنىك
بىرېزىت، بەلام كاتىك ئافرمەتىك يان مىندالىك دىبىنىت، سۆزى دىجولپىت و
خەنجەرو چەقۇكەى دىستى قىرى دىدات و لەو تاۋانە دوور دىكەۋىتەوہ..

كەۋاتە خەلكى ھەموو كەم و زۆر خىرىيان تىدايە، پىش ئەوہى گومانى
خراپيان پىبەرەت، گومانى چاكىيان پىبەرە.. ئەوہتا پىغەمبەرى خوداﷺ
پۇزش و بىانوۋى گوناھباران و ئەو كەسانەى وەردەگرت، كە لە جەنگەكاندا
دۋادەكەوتن و گومانى باشى پىدەبەردن.. كاتىك كەسىك تاۋانىكى ئەنجام دىدا،
پىغەمبەرى خوداﷺ لە پىشدا سەبرى لاپەنە ئىمانىيەكانى ئەو كەسەى دىكرد،
نەك لاپەنى گوناھو تاۋان و نارموزوۋەكانى.. گومانى خراپى بە كەس نەدەبەرد،
خەلكى بە كۈرو براى خۋى دىزانى و بە جوانترىن شىۋە ھەلسۈكەوتى لەگەل
دىكردن..

لە سەردەمى پىغەمبەرى خوداﷺ پىاۋىك گىرۋەدى خوار دىنەوہى عەرەق

بېو، رۇژىك ھىنايان بۇ لاي پېغەمبەرى خوداﷺ و پېغەمبەرى خوداشﷺ
فەرمانىدا داركارى بىكەن.. پاش چەند رۇژىك، دوبارە عەرقى خوار دەو
دوبارە داركارىيان كەردەو.. پاشان چەند جارېكى تر عەرقى دەخواردو دىيان
ھىنايەو بۇ لاي پېغەمبەرى خوداﷺ و داركارىيان دەكەردەو..

جارېك لەو جارەنەو لە دواى داركارى كەردنەكەي، پياوۋەكە دەروات و پاشان
بەككە لە ھاوۋەلان پىي دەئىت، نەفرىنى خودات لىبىت، چەند زوو زوو بۇ
داركارى كەردن دەئىن!!

كاتىك پېغەمبەرى خوداﷺ گوى بىستى ئەم وتەيە دەئىت، روخسارى
دەگۇرېت و دەفرمويت: بە نەفرىنى مەكە، سوپىند بە خودا ئەو پياوۋە خودا
پېغەمبەرەكەي خوش دەويت.. متفق عليه..

كاتىك ھەلسوگەوت لەگەل خەلكىدا دەكەيت، دادپەرۋەرىيەو چاكەو
جوانىيەكانىيان بخەرە روو.. با ھەست بەوۋە بىكەن، بە ھۆى خراپەكانىيانەو،
چاكەكانىيان لەبىر ناكەيت و ھەر خوشت دەويىن، ئەوسا دەتوانىت زياتر لىيان
نزىك بىتەوۋەو بچىتە دلىانەو..

ھونەرۋ لىزانىن..

پىش ئەوۋى دەست بىكەيت بە ھەلكىشانى رەكو
شكاندىن دەرەختى شەرو خراپەي خەلكى، بىگەرې بە دواى
دەرەختى خىرو چاكەكانىيانداو تىر ئاويان بىكە..

ئەگەر بەو شىۋەيە نەبوون كە دەتەۋىت، تۇ بەو شىۋەيە بە كە دەيانەۋىت..!!

ھەمىشە ژيان بەو شىۋەيە نابىت، كە ئىمە ھەزى لىدەكەين.. ھەمىشە كاروبارمەكان بەو شىۋەيە نارۋات، كە ئارمىزۋى دىمەكەين.. ئۆتۈمبىلەكەت كۆنەو سارد كەرمۇگەشى كار ناكاتو ناشتۋانىت بىگۈرپىت.. چارەسەر چىيە؟! مادام چارت ناچارە، دىتۋانىت خۇراگر بىتو سود لە ئۆتۈمبىلەكەشتو لە ژيانىشت ۋەربىگرىت..

فۇرمى ۋەربىگرتن لە زانكۆت پىر كىرمۇ، بەلام لە كۆلىژىك ۋەربىگرايت، كە ھەزىت پىي نىيە، ھەۋلىت زۇردا بۇ ئەۋەدى كۆلىژىكەت بىگۈرپىت، بەلام نەتتۋانى ۋە بەردەۋام بوۋى لە زانكۆۋ دوو سى سالىشت تىپەپرانە، دەى دىتۋانىت سود لە خۇپىندەكەت بىبىنىت، ھەرومەھا چىژو خۇشىش لە ژيانىت ۋەربىگرىت..

چوۋىت بۇ داخۋازى ئافىرمىك، بەلام پىيان نەدايت ۋە تۇش ئافىرمىكى تىرت مارە كىرد.. ۋىستت لە شوپىنىك دامەزىپىت، بەلام لە شوپىن ۋە جىگەيەكى تىر ۋەربىان گىرتىت، چارەسەر چىيە؟! بە ئاسايى كارمەكە ۋەربىگىرە درىژە بە ژيانىت بىدەۋ بەختەمۇر بۇي.. زۇرىك لە خەلىكى كاتىك توشى يەكىك لە گىرەتەكانى سەرمۇە دىمىن، دىمەكەن بە كىشەيەكى زۇر گەۋرەۋ بەردەۋام بىرى لىدەكەنەۋەمو ئاخ ۋە ئۇف، بۇ رابىردوۋ ھەلدەكىش ۋە لە لاى دۆست ۋە دۆرۋىن سىكالانى ھالى خۇيان دىمەكەن، ھەموۋ ئەم ناپىزايپانەش، ناتۋانن كارىك بۇ سىكالكار بىكەن، پان شىتىكى لە دىستىچۋى بۇ بىگىرنەۋە.. ئەى چارەسەر چىيە؟!

چارەسەر بىرىتىيە لەۋەدى ئەگەر كاروبارمەكان بەو شىۋەيە نەبوون، كە تۇ دىتەۋىت ۋە ھەزى پىدەكەيت، ئەۋا تۇ دىتۋانىت خۇت بىگونجىنىت ۋە بەو شىۋەيە بىت، كە ژيانىت لى تىك نەچىت ۋە ھەۋل بىدەيت بە بەختەۋەرى بۇت.. كەسى ژىرو دانا ئەۋ كەسەيە، كاتىك دىزانىت بارودۇخىكى بۇ ناگۇرپىت، لەگەلىدا ھەلىكات ۋە خۇى بىگونجىنىت.. ھاورپىيەكە سەرىپەشتى دروست كىردى مىزگەۋتىكى دىمەكەن، كاتىك پارمىان لىپرا،

چوون بۇ لاي يەككە لە بازىرگانه كان، بۇ ئەۋدى لە تەۋاۋ كىردىنى مەزگەۋتە كەدا يارمەتەيان بىدات.. بازىرگانه كە دەرگاي لىكردنەۋەو كەمىك لە لاي دانىشتىن ۋە چەندىكى لە تۈانادا بوو يارمەتەيدان، پاش كەمىك بازىرگانه كە جەبىكى لە گىرھانى دەرھىناۋ خواردى.. يەككە لە نامادەمبوۋان پىي دەلىت: ئەۋە خىر بوو؟

ئەۋىش دەلىت: ئەۋە جەبى خەۋ بوو، ماۋدى بىست سالا بە ھۆى ئەۋ جەبەۋە نەبىت، خەۋم لىناكەۋىت.. نامادەمبوۋان دۇعاى خىرو شىفايان بۇ كىردو مالىئاۋايبان لىكرد، لە دۋاي ھاتنە دەرۋەمپان لە مالى بازىرگانه كە، بە لاي كۆمەلىك چال ۋە رىگەۋبانا دەرۋەن، كە كارپان تىدا دەبىت ۋە بە ھۆى دىنگى مۆلىدەۋ زۆرىك گۆپ ۋە روناگىيەۋە، ژاۋمژاۋىك دروست ببوۋ، ئەۋدى جىگەى سەرسۈرمان بوو، پاسەۋانى مۆلىدەكەن، كە پىاۋىكى ھەژار بوو، چەند لاپەرمىيەكى رۆژنامەى راخستبوۋ، زۆر بە ئارامى خەۋى لىكەۋتبوۋ!!

بەلى.. بە خۇشى ۋە بەختەومرى بژى ۋە كاتى غەم ۋە خەفەت نىۋە بە گۆپرەى ھەبوۋنى ۋە نەبوۋنى خۇت درىژە بە ژىانت بىدەۋ ھەۋلىدە ھەمىشە بە كامەرانى بژىت ۋە رىگە مەدە ھىچ كات، غەم ۋە خەفەت لە دەرگاي دل ۋە دەرۋەنت بىدات..

پىغەمبەرى ﷺ لەگەل ھاۋەلانىدا، لە يەككە لە جەنگەكاندا، خواردنىان زۆر كەم پىدەبىت ۋە زۆرىش ھىلاك ۋە ماندوۋ دىمىن، پىغەمبەرى ﷺ عابەكەى رادەخات ۋە فەرمان دىكات بەۋەى، كە ھەموۋىان خواردنەكەيان تىكەل بىكەن.. پىاۋى ۋە ھەبوۋ تەنھا دىنكىك خورما، پان دوۋ دىنك خورماى دىھىنا، كەسى ۋە ھەبوۋ لەتىك نانى ھەبوۋ دىھىناۋ تىكەلى دىكرد.. ھەموۋىان ئەۋدى پىيان بوو، لە سەر عابەكەى پىغەمبەرى ﷺ داپاننا، پاشان ھەموۋان دىستىان كىرد بە خواردن ۋە زۆرىش چىژو خۇشپىيان لە خواردنەكەيان بىنى، لەۋانەشە تىرىشىيان نەخوارد بىت، بەلام لانى كەم بۇ ساتىكىش بىت، بىرسىتىيان بىرچۆۋە..

تروسكىرىك..

ئەۋ شتانەى خۆزگەى پىدەخۋازىت، مەرج نىۋە ھەموۋىان بەدى بىتن.. شىنەباش ھەموۋ جارىك، بە وىستو ئارمىزۋى كەشتىەكان ھەلناكات..

جىاوازىشمان ھەبىت، ھەر براين..

ئىمامى شافىئى (خودا لىي خوش بىت) لە سەر بابەتتىكى فىقھى لەگەل زاناپەكدا دەكەوئتە گىتوگۆ و ناگەنە ھىچ نەنجامىك و جىاوازی دەكەوئتە نىوانيان، ھەتا واپان لىدئت دەنگيان بە سەر يەكدا بەرز دەكەنەو دە ھىچيان ناتوانن، ئەوى ترىان رازى بکەن.. كاتىك دانىشتن و گىتوگۆكەيان كۆتايى پىدئت و دەيانەوئت بېرۇن، ئىمامى شافىئى (خودا لىي خوش بىت) بە زاناكەى ھاوړى دەلئت: ئايا نابىت لە راو بۆچووندا جىاوازىمان ھەبىت و براش بىن؟!

ھەندىك زانای بواری فەرموودە لە لاى يەكىك لە خەلىفەكان دادەنیشن، يەكىك لە ئامادەبووان فەرموودەيەكى پىغەمبەرى خودا ﷺ باس دەكات، يەكىك لە زاناكان سەرسام دەبىت و دەلئت: ئەو كەى فەرموودەى پىغەمبەرى خودايە ﷺ؟! لە كوئت ھىناو؟! درۆ بە دەم پىغەمبەرى خوداوە دەكەيت؟! پىاوەكەش دەلئت: بە دلئايىيەو فەرموودەى پىغەمبەرى خودايە ﷺ..

زاناكەش دەلئت: نەخىر.. من فەرموودەى وام نەبىستوو دە لەبەرىشم نىه؟! وەزىرىكى زۆر ژىر ئامادەى دانىشتەكە دەبىت، روو دەكاتە زاناكە و دەلئت: مامۇستا جەنابت ھەموو فەرموودەكانى پىغەمبەرى خودات ﷺ لەبەرە؟! زاناكە دەلئت: نەخىر..

وەزىرەكە دەلئت: ئەى نىومىانت لەبەرە؟!

زاناكە دەلئت: لەوانەيە..

وەزىرەكەش دەلئت: دەى واى دابنى ئەو فەرموودەيە، لەو نىومەيە كە لەبەرت نىه..

كىشەكە كۆتايى ھات و بىرايەو..

عبداللەى كورى موبارەك و فوزەيلى كورى عەياز دوو ھاوھلى گيانى بە گيانى يەكبوون و ھەرگىز لىك جىا نەدەبوونەو، ھەردوو كىشيان دوو زانای زۆر

گەورەمۇ خۇداپەرست بوون.. رۇژمەكان تېپەرپەن و عبداللىھى كۆرى موبارەك چوو
بۇ جىھادو تىكشان و فوزمىلى كۆرى غەيازىش لە ھەر دوو جەردەمى مەككە و
مەدىنە، ھەر خەرىكى نوپۇژو خۇداپەرستى بوو..

رۇژىك فوزمىل لە يەككىك لە جەردەمەكان دادەنىشىت، دلى زۆر ناسك
دەبىت و فرمىسك بە چاوەكانىدا دىتە خوارمەو و زۆر بىرى عبداللىھى كۆرى
موبارەكى ھاوئلى دمكات، ھەر بۆيە نامەيەكى بۇ دەنوسىت و داواى لىدەمكات و
بانگى دمكات، بۇ ئەمەدى بگەرپتەمەو لە جەردەم دەست بىكاتەو بە خۇداپەرستى و
نوپۇژو قورئان خویندن..

كاتىك عبداللىھى كۆرى موبارەك نامەكە دەخوینىتەو، ئەمىش بە نامەيەك
وئەلامى دەداتەو دەلىت:

يا عابد الحرمين لو ابصرتنا	لعلمت أنك في العبادة تلعب
من كان يخضب خده بدموعه	فنجورنا بدمائنا تتخضب
أو كان يتعب خيله في باطل	فخيولنا يوم الصبيحة تتعب
ريح العبير لكم ونحن عبرنا	رهج السنايك والغبار أطيّب
ولقد آتانا من مقال نبينا	قول صحيح صادق لا يكذب
لايستوي غبار خيل الله في	أنف امرئ ودخان نار تلهب
هذا كتاب الله ينطق بيننا	ليس الشهيد بميت لا يكذب

بەلى.. بە ھۆنراومەك باسى ھەزەل و گەورەمى جىھادو تىكۆشانى كەردو
بەيامىكى جوانىشى ئاراستەى ھاوئەكەى كەردو تىايدا نوسى بووى، كە ئەمەدى
تۆ دەمكەيت لە چاوە تىكۆشانى ئىمەو، وەكو يارى واىەو ئەگەر تۆ بە فرمىسك
گۇناكانت تەر دەمكەيت، ئەوا ئىمە گەردنىشمان خوینى لىدەچۆرى.. كاتىكىش
ئەسپو ماينەكەت لە كارى ئاساندا ماندوو دەمكەيت، ئەوا ئىمە ئەسپو
ماينەكانمان لە جىھادو تىكۆشاندا دەپىكرىن و ماندوو دەبن.. كاتىك خۆت
بۆن خۆش دەمكەيت، بە بۆنى خۆش، بۆنى خۆشى ئىمە تۆزو خۆلى رېگەى
تىكۆشانە.. بېغەمبەرى خوداش ﷺ لە وتەپەكدا، كە ھىچ گومانىكى تىدانىە،
دەفەرموئىت، تۆزو خۆلى جىھادى ھىچ كەسىك، لەگەل دوکەل و بلىسەى ئاگرى

دۆزەخدا كۆنابنەووە پەرۆمردگاریش لە قورئانەكەیدا، شەهیدی بە نەمر ناوبردوووە فەزڵ و پلە و پایەى گەورەى پێبەخشیوووە..

پاشان فەرمووی: هەندێك بەندە پەرۆمردگار توانای پۆژووگرتنێكى وای پێبەخشیوووە، كە بە كەسێكى تری نەبەخشیوووە.. هەرۆما دەرگای قورئانى پیرۆزى لە هەندێك كەس كردۆتەووە، جیاواز لە خەلكانى تر.. زانست و زانیاریش بەخشیوووە بە كەسانێك و توانای جیهاد و تێكوشانیش بە كەسانێكى تر.. كەسانێكىش پەرۆمردگار فەزلى شەونوێژى پێبەخشیوون.. ئەوەى تۆى لە سەرى، لەووە باشتر نیه كە من لە سەرىم، هەر وەك چۆن ئەو كارەى كە من دەيكەم، لەو كارە باشتر نیه كە تۆ دەيكەیت.. هەردوو كیشمان لە سەر خێرو چاكەین، بەم شیۆمیه زۆر بە ئارامى جیاوازی لە نیاوانیاندا نەما.. پەرۆمردگاریش دەفەرموێت: ﴿وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ...﴾ (٦٨) القصص. واتە: (هەر پەرۆمردگارى تۆیه هەرچیهكى بووێت دروستى دمكات و هەلى دمبرێرێت)..

دواى ئەوەى پەرۆمردگار لە جەنگى خەندەمقداد، بە هۆى ڕەشەبایەكى بەهێزەووە شكستى بە بێباوەمران هێناو بە سەرى شۆرمووە گەڕانەووە پەشتیان هەڵكرد، مۆسلمانانیش گەڕانەووە بۆ مائەكەكانیان و شمشێرو كەرمسەكانى جەنگیان دانا، پێغەمبەرى خوداش ﷺ گەڕایەووە بۆ مائەووە و خۆى شۆرى... كاتێك نزیك نیومرۆ بۆووە، جوبرائیل ﷺ هات و لە دەرەوێ مائەووە، بانگى پێغەمبەرى خودای ﷺ كرد.. پێغەمبەرى خودای ﷺ ترسى لێدەنیشییت..

جوبرائیل ﷺ دەفەرموێت: ئەى پێغەمبەرى خودای ﷺ ئەووە چەكى جەنگتان داناوە؟! پێغەمبەرى خوداش ﷺ دەفەرموێت: بەلى..

جوبرائیل ﷺ دەفەرموێت: دەى فریشتەكان هێشتا چەكەكانیان دانهناووە تا ئیستاش بە دواى بێباوەمرانەووە و ڕاویان دەنێن و خەریكن لە شارى مەدینە دووریان دەخەنەووە، پاشان فەرمووی: پەرۆمردگار فەرمانت پێدەكات، بەرمو لای جولهكەكانى بەنو قورمیزە بكەوێتە ڕى..

پێغەمبەرى خودای ﷺ بانگى خەلكەكەى كردو پێى فەرموون: هەر كەسێك گوێرایەل و ملكەچە با نوێژى عەسر، لە بەنو قورمیزە ئەنجام بدات.. خەلكەكە

ھەممو چەكەكانيان ھەلگرت و كەوتنە پى، ھەتا كاتى نوپۇزى عەسر ھات و ھېشتاش لە رۇپشتن بەردەوام بوون.. ھەندېكىان وتيان: تا نەگەينە بەنو قورمىزە نوپۇزى عەسر ناكەين، بەلام ھەندېكى تريان وتيان: نوپۇزمەكى عەسرمان دىمەين، لەبەر ئەومى پېغەمبەرى خودا ﷺ مەبەستى لەو قەسەپەى ئەو ھو: كە پەلە بىكەين و زوو بىكەوينە پى، ھەر بۇيە نوپۇزى عەسريان ئەنجامداو پاشان كەوتنەو پى، ئەوانى تريان نوپۇزمەكەيان دواخست و كاتىك كەيشتە بەنو قورمىزە نوپۇزمەكەيان ئەنجامدا..

كاتىك رووداومەكەيان بۇ پېغەمبەرى خودا ﷺ گىراپەو، رەخنەى لە ھىچ يەككە لەو دوو كۆمەلە نەگرت.. پاشان گەمارۆى جولەكەكانى بەنو قورمىزەيانداو پەرومردگار سەرگەوتنى بە موسلمانان بەخشى..

سەيركە ئەوانە كاتىك لە راو بۇچووندا جياواز دىبوون، بەلام ھەر برا بوون.. بە ھۆى جياوازی راو بۇچوونيانەو، كېشەو گىروگرفتيان نەدەسازاند.. بە راستى نەگەر بەم شىومىە لەگەل خەلكىدا ھەلسوكەوت بىكەيت و لەگەلياندا ھىمن و لەسەرخۇ بيت و بەرامبەر راو بۇچوونەكانيان سنگ فراوان بيت، بە دلىاپەو لە لايان خۆشەويست دىبيت و زۆر بە ئاسانى و بە بى لە دەرگادان، دىتوانيت بچىتە دلىانەو.. لە پېش خەلكىشا، لە لای پەرومردگار خۆشەويست دىبيت و بىزانە ناكۆكى و دووبەرمىكى، جگەلە شەرو خراپە، ھىچ سودىكىان نىە..

تېروانىن..

مەبەست ئەو نىە ھەممو كاتىك رېئىو تەبا بىن،
بەلكو مەبەست ئەومىە، ناكۆلكو جياواز نەبىن..

نەرمو نىيانى مایەسى جوانىيە..

كاتىك بە يەككە سەرسام دەمىن و دەمانەوئەت پىيادا ھەلبەدىن، دەلىين؛ فلانە كەس رېك وپېكە، يان قورس و گرانە، يان مەنگو بېدەنگە..

كاتىكش دەمانەوئەت، سەرزەشتى كەسك بىكەين، دەلىين؛ فلانە كەس زۆر سوك و رېسوايە، يان فلانە كەس زۆر چروكە، يان زۆر چەتوونە..

پېغەمبەرى خۇداش ﷺ دەفەرموئەت: «ماكان الرفق في شيء إلا زانه، وما نزع من شيء إلا شانه». رواه مسلم.. واتە: (نەرمو نىيانى لە ھەر شتەكدا ھەبىت، جوانى دەكات و دەپرازىنئەتو، ھەر شتەكش نەرمو نىيانى تىادا نەمىنئەت، ناشرىن و بىزراو دەبىت)..

ئايا دەتوانىت تەنىك ناسن بە پەنجەيەك بچولئىنئەت؟!

بەلى.. ئەگەر بەرزكەرەدەمىيەكت لە لا بىت، دەتوانىت تەنە ناسنەكە بە جوانى بېسەستىتەو، پاشان بە بچوكتىن پەنجەت، دەتوانىت پەنجە بە دوگمەكانى بەرزكەرەدەمىيەكدا بىنئەت و زۆر بە ناسانى بەرزى بىكەيتەو..

پېغەمبەرى خۇداش ﷺ دەفەرموئەت: «إذا أراد الله بأهل بيت خيراً أدخل عليهم الرفق، وإذا أراد الله بأهل بيت شراً نزع منهم الرفق». رواه أحمد.. واتە: (پەرەردگار وىستى خىرو چاكەى بە ھەر كۆمەل و خانەوادەيەك ھەبىت، ئەوا نەرمو نىيانىان دەكات، ئەگەر پەرەردگار وىستى شەرو نارەحەتەشى بە ھەر كۆمەل و خانەوادەيەك ھەبىت، ئەوا نەرمو نىيانىيان لە ناودا ناھىلئەت)..

نەرمو نىيانى رەوشتەكە، خەلكى خۇشيان دەوئەت و دلىان پىي ئارام و ناسودە دەبىت و ھەر كەسك خاومنى ئەم ئاكارە جوانە بىت، دەبىتە جىگەى متمانەو باومرى خەلكى..

ئەبو يوسفى قازى، بە ناوبانگەرتىن قوتابى ئەبو ھەنىفە دەبىت، ئەم ئەبو يوسفى لە مىندالىدا كەسكى زۆر ھەژار و نەدار دەبىت، ھەر بۆيە باوكى رېگرى دەكات، ئامادەى وانەكانى ئەبو ھەنىفە بىت و فەرمانى پىدەكات، بچىت بۆ بازار، كار بكات و بژىوى خۆى بە دەست بەيئەت، ئەبو ھەنىفەش سور دەبىت لە سەر ئەو دەبىت ئەبو يوسفى ئامادەى وانەكانى بىت و ئەگەر ديار نەبووايە، سەرزەشتى دەكرد..

رۆژىك ئەبو يوسفى سكاى باوكى لە لاى ئەبو ھەنىفە دەكات و حالى خۆى

تېدەگەيەنئىت، ئەبوھەنىفەش (خودا لىي خوش بىت) بانگى باۋكى ئەبو يوسىف دىمكات و پىي دەلىت؛ ئەم كورمىت رۇژانە چەندىك بەيدا دىمكات؟ باۋكىشى دەلىت؛ دوو درەھەم.. ئەبو ھەنىفە پىي دەلىت؛ مەن رۇژى دوو درەھەم دىمەمى و واز لە كوردەكت بەينە، با خەرىكى فېربوونى زانست و زانىارى بىت.. ئىتر لەو كاتەو، تا چەندىن سال ئەبو يوسىف، لە خزمەتى ئەبو ھەنىفەدا خەرىكى خويندن دەبىت و زانست و زانىارىيەكى باشى لى وىرەگىت..

بەلى.. ئەبو يوسىف دەبىتە گەنجىكى لىھاتوو، زانست و زانىارىيەكى باشىش بە دەست دەبىنئىت، رۇژىك نەخۇش دىمەكەوئىت و لە مالىھە دىمەكەوئىت، نەخۇشەكەى تىنى بۇ دەبىنئىت و زور كارى تېدەكات، كاتىك ئەبو ھەنىفە سەردانى دىمكات و دەبىنئىت، زور بۇى دىلگەن دەبىت و دىترسىت بىرئىت، پاشان ئەبو ھەنىفە دىتە دىرەو و لەبەر خۇيەو دەلىت؛ ئاھ ئەبو يوسىف.. ھىواخواز بووم لە دواى مەن، شوپىن و جىگەم بىگىتەو!!

ئەبو ھەنىفە، بە كۆمەلىك غەم و خەفەتەو، دەبىتەو بۇ لاي قوتابىەكانى و لە دواى دوو رۇژ، خوداى گەورە شىفا بۇ ئەبو يوسىف دىنئىت و چاك دەبىتەو.. ئەبو يوسىف خۇي دىشوات و پاشان خۇي دىگۇرئىت، بۇ ئەو دى بىچىت بۇ لاي مامۇستاكەى و دىرژە بە وانەكانى بدات، كاتىك ھەلدەستىت بىروات، ئەو كەسانەى لە دىرەوبەرى دىبەن، پىي دەلىن؛ ئەو بۇ كۆى دىچىت؟! ئەوئىش دەلىت؛ دىچەم بۇ خويندىنى وانەكانەم..

ئەوانئىش دەلىن؛ تا ئىستاش ھەر دىچىت بۇ خويندىن؟! بەس نىە؟! ئەى نازانىت، ئەبو ھەنىفە لە بارەى تۆو جى وتوو؟! ئەبو يوسىفىش دەلىت؛ جى وتوو؟! ئەوانئىش دەلىن؛ وتوويەتى؛ ھىوادارم لە دواى خۇم لە ناو خەلكىدا جىگەم بىگىتەو..

دەى كەواتە مەبەستى ئەوئىە، ھەموو زانست و زانىارىيەكانى ئەبو ھەنىفەت بە دەست ھىناو و ئەگەر مەدەش، دىتوانىت بىچىتە جىگەكەى و شوپنەكەى پىر بىكەتەو.. ئەبو يوسىف كاتىك كۆى لەم قسانە دەبىت، سەرسام دەبىت بە خۇي و كاتىك دىچىت بۇ مەگەوت، دەبىنئىت ئەبو ھەنىفە لەگەل قوتابىەكانىدا لە سوچىكى مەگەوتەكەدا خەرىكى خويندىن، بەلام ئەم تىكەلىان نابىت و لە سوچىكى تىرى مەگەوتەكەدا دادەنىشىت و دەست دىمكات بە وانە وتەو و دەلامى پىرسىارمەكانى خەلكىش دىداتەو..

ئەبو ھەنىفە كاتىك كۆمەلىكى تازە دەبىنئىت، لە مەگەوتەكەدا خەرىكى خويندىن دىبەن، پىرسىار دىمكات و دەلىت؛ ئەو كىيە وانە دەلىتەو؟! قوتابىەكانىش دەلىن؛ ئەو ئەبو يوسىف..

ئەبو جەنىفە دەلىت: چاك بۆتەۋە؟ دەلىن: بەلى..

ئەبو جەنىفەش دەلىت: ئەي بۇ نايەت بۇ خويىندىنى وانەكانى؟ ئەوانىش دىنگوباس و رووداۋمكەي بۇي دىگىرنەۋە دەلىن: لەمەۋدوا بىرپارداۋە، خۇي وانە بە خەلكى بلىتەۋە پىۋىستى بە تۇ نەماۋە..

ئەبو جەنىفە (خودا لىي خۇش بىت) بىر دىكاتەۋە، چۇن بە نەرم و نىانى ھەلسۈكەۋت لەگەل ئەم كارەي قوتابىيەكەيدا بىكات، ئاور بە لاي پەكېك لە قوتابىيەكانىدا دىداتەۋە پىي دەلىت: بىرۇ بۇ لاي ئەبو يوسىف و پىي بلى: يا شىخ پىرسىيارىكەم ھەيە، پىاۋىك جىلۋىبەرگىك دىبات بۇ لاي بىرگىدروۋىك، بۇ ئەۋەي بۇي كورت بىكاتەۋە، دواي چەند رۇژىك كاتىك كاپرا دىچىتەۋە بۇ لاي بىرگىدروۋىكە، بۇ ئەۋەي جىلۋىبەرگەي وىرگىتەۋە، بىرگىدروۋىكە نىكۇلى لەۋە دىكات، كە ھىچ جىلۋىبەرگىكى لە لا بىت، پىاۋىكەش پەنا دىباتە بىر پىاۋانى پۇلىس و لە دواي گەران و بەدۋادىچوون، جىلۋىبەرگەكە لە دىكانى بىرگىدروۋىكەدا دىدۇزىنەۋە.. پىرسىيارىكە لىرمدايە، ئايا بىرگىدروۋىكە مافى وىرگىتنى كرىي كورت كىرنەۋەي جىلۋىبەرگەكەي ھەيە، يان نا؟

ئەگەر ۋەلامى داپتەۋەۋەۋى: بەلى، ئەۋا پىي بلى: ھەلەت كىرد.. ئەگەر ۋىشى: نەخىر مافى وىرگىتنى كرىي كورت كىرنەۋەي جىلۋىبەرگەكەي نىە، دىبارە پىي بلى: ھەلەت كىرد..

قوتابىيەكە بەم پىرسىيارە ئالۇزە دىلخۇش دىبىت و دىچىت بۇ لاي ئەبو يوسىف و پىرسىيارىكەي لىدىكات.. ئەبو يوسىفىش بە خىرايى ۋەلام دىداتەۋەۋە دەلىت: بەلى.. مادام كارمەي خۇي جىبەجى كىردۋە، مافى خۇيەتى كرىي وىرگىتنى كارى كورت كىرنەۋەي جىلۋىبەرگەكە وىرگىت.. قوتابىيەكەش دەلىت: ۋەلامەكەت ھەلەيە..

ئەبو يوسىف سەرسام دىبىت و زىاتىر لە پىرسىيارىكە ۋىرد دىبىتەۋەۋە پاشان دەلىت: نەخىر مافى وىرگىتنى كرىكەي نىە.. دىبارە قوتابىيەكە دەلىت: ۋەلامەكەت ھەلەيە..

ئەبو يوسىف بىر لە پىرسىيارىكەمكە دىكاتەۋەۋە دەلىت: سۈپىت دىدەم بە خودا، كى تۇي ناردۋەۋە بۇ لاي من؟ قوتابىيەكەش ئامازە بۇ ئەبو جەنىفە دىكات..

ئەبو يوسىف ھەلدەستىت و بىرەۋ لاي ئەبو جەنىفە دىكەۋىتە رى، كاتىك دىچىتە بىردەمى دەلىت: پىرسىيارىكەم ھەيە، بەلام ئەبو جەنىفە ھىچ ئاورى لىناداتەۋە.. ئەمجارمىان زىاتىر لە ئەبو جەنىفە نىزىك دىبىتەۋەۋە زۇر بە شەرمەۋە دەلىت: مامۇستا پىرسىيارىكەم ھەيە.. ئەبو جەنىفە دەلىت: پىرسىيارىكەكە چىە؟

ئەبو يوسىف دەلىت: خوت دىزانىت پىرسىيارمىكەم چىيە، پىرسىيارى جىل و بىرگە
بىرگىدروومىكە.. ئەبو جەنىفەش دەلىت: بىرۇ بۇ خوت وەلامى بىدەردە، ئەى تۇ مامۇستا
نىت؟!

ئەبو يوسىفىش دەلىت: نەخىر تۇ مامۇستايىت..

ئەبو جەنىفەش وەلامى پىرسىيارمىكەى دىداتەومو دەلىت: سەيرى ئەندازى كورت
گىرنەومى جىل و بىرگەى دىمىكەىن، ئەگەر جىل و بىرگەى بە ئەندازى بالاي پىاومىكە كورت
گىرەبۇ، ئەوا ماناي وايە بىرگىدروومىكە كارمىكەى بۇ پىاومىكە ئەنجامداومو ماقى خۇيەتى
گىرەى پىتەرىت، بەلام ئەگەر ئەندازى كورت گىرنەومى جىل و بىرگەى، بە ئەندازى
بالاي خۇى بوو، ئەوا ماناي وايە كارى كورت گىرنەومىكەى بۇ خۇى ئەنجامداومو ماقى
ومىگىرتنى گىرى كارمىكەى لە دەست دىدات..

ئەبو يوسىف كاتىك گوىى لەم وەلامە جوانە دەبىت، سەرى ئەبو جەنىفە ماچ دىمىكات و
هەتا مامۇستا بىرەزمىكەى كۆچى دوايى دىمىكات لە خىزمەتىدا دەبىت، دواترىش لە ناو
خەلىكىدا جىگەى مامۇستا نازىزمىكەى پىر دىمىكاتەومو دىرە بە رەبازمىكەى دىدات..

بىروانە ئەبو جەنىفە (خودا لىي خوش بىت) چەند بە نەرم و نىانى و چەند بە جوانى
چارەسەرى ئەو كىشەيەى كرد!!

بە دىنبايە ئەگەر ھاوسەرمىكان، باوك و دايەكىكان، مامۇستا و بىرەومىبەرمىكان، بە نەرم و
نىانى ھەلىسوكەوت لەگەل يەكتىر بىكەن، زۆرىك لە ناكۆكى و كىشە و گىرەتەكان چارەسەر
دىمىن و كۆتايىيان پىدەت..

نىمەى مرۇف ھەمىشە داواى نەرم و نىانى دىمىكەىن، لە كىرىن و فرۆشتىندا، لە لىخورىنى
ئۆتۈمبىلدا، لە خويىندىن و فىركىرىندا، دىى با ھەموومان ھەول دىمىن بە نەرم و نىانى
ھەلىسوكەوت لەگەل يەكتىر دىكەىن و خۇمان لە توورە بوون بە دووربىگىرىن.. پىغەمبەرى
خودا ﷺ ھەرگىز لەبەر خاتىرى خۇى لە كەس توورە نەبوو، كاتىك توورە دىبوو كە
بىغەرمانىيەكى پەروەردگار كرا بىت، پاخود سىنورىك لە سىنورەكانى نىسلام شىكىنرا
بىت..

رۇژىك نىمامى عومەر ﷺ پەرمىيەك لە تەورات بە دەست جولىكەيەكەو دىمىنىت و
پىي سەرسام دەبىت و دانەيەكى لەبەر دىنوسىتەو، پاشان دەچىت بۇ لاي پىغەمبەرى
خودا ﷺ و بۇى دىخويىنەو.. پىغەمبەرى خودا ﷺ تىبىنى كرد، نىمامى عومەر ﷺ
سەرسامە بەو نوسراوەى تەورات، دىشىزانى ئەگەر بوار بۇ ئەم كارانە بىرەخسىنىت،

لەوانەمىيە لەگەل قورناندا تىكەل بىكرىت و خەلكى سەريان لى تىك بىچىت..

چۇن دەبىت، بە بى پىرسى پىغەمبەرى خۇداﷺ ئىمامى عومەر ر.ھ. كارى وا بىكات؟! ھەر بۆيە پىغەمبەرى خۇداﷺ توورە بوو، پاشان ھەرمووى، ئايا سىكالاو گەلەپىتان لە بەرنامەكەم ھەپە؟! سوپىند بە خۇداى پەروەردىگار ئەگەر مۇساﷺ لە ژياندا بەمىيە، شوپىنى بەرنامەكەى من دەكەوت..

بەلى.. نىمە ھەمىشە دەلىين، نەرم و نىانى.. نەرم و نىانى، بەلام بە دلنەپىيەو ھەر بۆيە پىغەمبەرى خۇداﷺ توورە بوو، پاشان ھەرمووى، ئايا سىكالاو گەلەپىتان لە بەرنامەكەم ھەپە؟! سوپىند بە خۇداى پەروەردىگار ئەگەر مۇساﷺ لە ژياندا بەمىيە، شوپىنى بەرنامەكەى من دەكەوت..

لە سەرمەتاي ھاتنى ئاينى پىرۋىزى ئىسلامدا، پىغەمبەرى خۇداﷺ دىت بۇ كەعبەى پىرۋىز، بۇ ئەو ھەم نۆپىز بىكات و بە دەورى كەعبەى پىرۋىزدا بىسورپتەو، بىباومەرانى ھەرمەشەش لەم نەزىكە دەمىن و كۆرۈ دانىشتىن گەرم دەبىت.. بىباومەران بە چەندان شىۋازى جىاواز ئازارى پىغەمبەرى خۇدايانﷺ دەما، كە چى پىغەمبەرى خۇداﷺ ھەر ئارامى دەگرت..

بەلى.. پىاۋە بە ناۋبانگەكانىيان لە نەزىك كەعبە كۆبۈنەو ھەم و تىيان، بە راستى ئەومىندەى لە سەر محمد ئارامگر بوۋىن، لە سەر ھىچ كەسىك ئەومىندە ئارامان نەگرتوۋە.. محمد جىنۋى بە باۋك و باپىرانماندا.. رەختەو ھەپىب و عارى لە ئاينەكەمان گرت.. ناكۆكى خستە نىۋانمان.. سوگايەتى بە خۇداكانمان گرت..

لەم ھسانەدا بوۋىن، پىغەمبەرى خۇداﷺ ھات بۇ كەعبەى پىرۋىز دەستى كرت بە سورانەو بە دەورى كەعبەداۋ بىباومەرانىش دەستىان كرت بە قەسى ناخۇش و كىرچ و كال.. پىغەمبەرى خۇداﷺ رۇخسارى تىكچوۋ، بەلام نەرم و نىان بوو لەگەلىان و بىدەنگى ھەلپىژاردو لە سەر كارمەكەى بەردەموام بوو.. كاتىك بۇ جارى دوۋەم بە دەورى كەعبەدا سوراپەو، دىسانەو بىباومەران دەستىان بە قەسەكانىيان كرتەو، پىغەمبەرى خۇداﷺ دوبارە بىدەنگ بوو..

جارى سىيەمىش بە ھەمان شىۋەى دوۋجارمەكەى تر، بىباومەران قەسى خۇيان كرتو پىغەمبەرى خۇداﷺ بۆى دەركەوت، بىدەنگى و نەرم و نىانى لەگەل ئەمانەدا ھىچ سودىكى نىيە، ھەر بۆيە لە بەرامبەريان ۋەستاۋ ھەرمووى، ئەى خەلكانى قورەش، ئايا گوپتان لىمە؟ سوپىند بەم خۇداپەى گىيانى منى بە دەستە، ھەموۋتان بە كۈشتىن و سەربىرەن دەچن.. بىباومەران كاتىك گوپيان لەم ھەرمەشەپە بوو، چ ھەرمەشەپەك؟! سەربىرەن!!

ھەۋالەكەش كى فەرمۇوبىتى؟ كەسكىك، كە لە ناۋياندا بە راستگۇ ناۋبانگى دەرگىدوۋ!!
ھەموۋيان شەمزان و ھەپەسان، ھەتا مات و مەلۇل و سەرسام بوون، ۋەك ئەۋەى بالندە
بە سەر سەريانەۋە نىشتەيتەۋە، پاشان لە ناۋ خۇياندا وتيان: ۋاز لە محمد بەينن و
پىغەمبەرى خوداش ﷺ لىيان دوورگەۋتەۋە..

نەرم و نيانى و ئارامگىرىش، كات و جىگەى خۇى ھەپە، نەرم و نيانى و بىدەنگى و لە
سەرخۇبى، ئەگەر لە غەپرى كات و شوپنى خۇيدا، بەكارھىنرا، ئەۋا نىشانەى نەزانى و
ترسنۇكىە.. ئەگەر سەپرى ژيانى پىغەمبەرى خوداش ﷺ بگەين، لە ھەموۋ ھالەتە
پىۋىستەكاندا، نەرم و نيانى بەكارھىناۋە، نەك ترسنۇكى و لاۋازى..

نەۋنەپەك لە نەرم و نيانى: دۋاى مانگىك لە روۋدانى جەنگى بەدر، ئەۋەعاصى
ھاۋسەرى زمىنەبى كچى پىغەمبەرى خوداش ﷺ ۋىستى زمىنەبى خىزانى، بنىرپىت بۇ
مەدپنە، بۇ لاي باۋكى.. پىغەمبەرى خوداش ﷺ بۇ ئەم مەبەستە، زمىدى كورى خارپسە و
ھاۋەلىكى ترى نارد بۇ ئەۋەى لە نرىك مەككە چاۋەپى بگەن و لەگەل خۇيان بىھىنن..
ئەۋەعاص فەرمان بە زمىنەب دىكات، بۇ ئەۋەى خۇى ئامادە بكات، كاتىك زمىنەب (خودا
لىى رازى بىت) خەرىكى خۇئامادەمگىردن دەپىت، ھندى كچى عوتبەى خىزانى ئەۋەسوفيان
دەپىننىت و دەلىت: كچەكەى محمد بىستوۋمە دىتەۋىت بچىت بۇ لاي باۋكت..

زمىنەبىش دىترسىت ھند، كىشەپەكى بۇ دروست بكات، ھەر بۇپە دەلىت: بە
تەماى شتى وانىم.. ھندىش دەلىت: كچى مامەم، ئەگەر بەتەماى رۇپىشتن ھەپت، ھەر
پىۋىستىەكت ھەپە شەرم مەكە، من بۇت جىبەجى دىكەم..

زمىنەب (خودا لى رازى بىت) دەلىت: سوپىند بە خودا بە راستى بوو، بەلام من ترسام
بۇپە نكۇلىم لە رۇپىشتەكەم كىرد..

بەلى.. زمىنەب (خودا لى رازى بىت) خۇى ئامادە كىرد، مىردەكەى ترسا خۇى لە شارى
مەككە بىباتە دىرمۇۋە لە لاي قورمىش ئاشكرا بن، ھەر بۇپە فەرمانى بە كەنانەى بىراى
كىرد بەرپى بكات.. كاتىك كەۋتەنە رى، بىباۋەپرانى قورمىش كەۋتەنە ۋرتە ورتە دىپان
وت: چۇن رىگە بىدەپن كچەكەى محمد بچىت بۇ لاي باۋكى، لە كاتىكدا ئەۋەى نەدەشپا لە
جەنگى بەدردا پىنى كىردىن.. بىباۋەپران بەرمۇ روۋيان چوون و داۋاى كىپرانەۋەى كچەكەى
پىغەمبەرى خوداىان ﷺ دىكردو ئەمىش جگە لە شوۋبراگەى كەسى ترى لەگەل نەبوو،
كاتىك كەنانە گەلە كۆمەكى بىباۋەپرانى بىنى، خۇيدا بە زەۋىداۋ تىرو كەۋانەكەى
دىركىردو وتى: سوپىند بە خودا ھەر كەسكىك لىم نرىك بىتەۋە، تىربارانى دىكەم..

لەبەر ئەۋەدى كەنانە تىر ھاۋىر ئىككى بەتۈانا دەبىيەت، خەلەكەكە كە ئەم ھەلۈپستە دەبىيەن،
بەرە بەرە پاشەكشە دىمكەن و لە دوورمۇدە سەير دىمكەن و ناۋىرن نىزىك بىكەۋنەۋە، ھەتا
ھەۋالەكە دىمكات بە ئەبوسوفىيان و پىيى دەلىن، زەينەب دەبەۋىت بىچىت بۇ لاي باۋكى..
ئەبوسوفىيان دىمكەۋىتە پىيى و دەجىت بۇ لاي كەنانە و ھاۋار دىمكات و دەلىت، كابرا ۋاز لە
تىرو كەۋانەكەت بەينە، دەمەۋىت قىسەت لەگەل بىكەم.. كەنانە دەست لە تىرو كەۋانەكەي
ھەلدەگىرەت و ئەبوسوفىيانىش لىيى نىزىك دەبىيەۋە پىيى دەلىت، كارىكى باشت نەگىرە،
ئاۋا بە ئاشكرا دەمەۋىت ئەو ئافرىتە لە شار دەرەكەيت، باش دىزانىت لە جەنگى بەدردا
چىمان بە سەرھات و مەھمۇد چۆن پىاۋە ناۋدارمەكانى كۈشتىن و ئافرىتەكانىمانى بىۋەزىن
خست.. كاتىك تۇ دەمەۋىت بە ئاشكرا ئەم كارە بىكەيت، خەلەكى گومانى ئەۋە دەبەن، كە
مەبەستت زەلىلى ئەۋانە، سۆيىدە بە خۇدا ھىچ كارىكەمان بە پىگىرى كىرنى ئەو ئافرىتە
بۇ لاي باۋكى نىيە، بەلام بىگەرپۇە ھەتا كەمىك دىنگەۋاسەكە كىپ دەبىيەۋە خەلەكىش
ھەست دىمكەن ئافرىتەكەيان گىپراۋمەۋە، ئەۋسا رىق و توۋرەپىيان دادەمىركىتەۋە تۇش بە
نەينى رەۋانەي لاي باۋكى بىكە..

كەنانە كاتىك گۈيى لەم نامۇزگارىيە جۈۋانە بوۋ، رازى بوۋ، گەرەنەۋە چەند
شەۋىك لە مەككە مانەۋە پاشان شەۋىك لە شەۋەكان، زەينەبى گەياندە لاي زەيدى
كۈرى خارىسە ھاۋەلەكەي و ئەۋانىش بىردىيان بۇ شارى مەدەنە و گەياندەيانە خىزمەتى
پىغەمبەرى خۇدا ﷺ..

سەير بىكە و رەبەرەۋە، ئەبوسوفىيان چەند بە جۈۋانى و بە نەرم و نىيانى ھەلسۈكەۋى
لەگەل كەنانەدا نەنجامداۋ تۈۋانى تىروكەۋانەكەي لى دوۋرىخاتەۋە پىگىرى بىكات، لەۋەي
جەنگە كۈشتار پۈۋەدات، نەگەر جەنگە كۈشتارىش پۈۋەيان بەدەيە، لەۋانە بوۋ كەچەكەي
پىغەمبەرى خۇدا ﷺ تىادا بىكۈزرايە.. ئەۋە ھەلسۈكەۋى ئەبوسوفىيان بوۋ لە كاتىكدا
بىباۋەر بوۋ، دەي دەبىيەت كاتىك كە مۇسلمان بوۋ، ھەلسۈكەۋى چۆن بوۋ بىيەت؟!

نىگا..

نەرم و نىيانى لە ھەر شىتەكدا ھەبىيەت، جۈۋان و رازاۋەي
دىمكات، لە ھەر شىتەكىشدا نەما، ئاشىرىن و ئاخىز دەبىيەت..

با زىمانت شىۋىنە پاراۋ بىت..

زىيانى ھەر يەككىمان خانى نىيە ئەۋەدى، كە نامۇزگارى و رېنمايى خەلكانى تر بىكەين..
نامۇزگارى و رېنمايى بۇ مىندالەكانمان، بۇ ھاۋسەرمەكانمان، بۇ دراۋسىكانمان، ھەرومما
بۇ باۋك و دايكان.. ئەگەر سەرمەتاي دەست پېكردىنى نامۇزگار يەكانمان، نەرم و نىان و
لەسەرخۇ بوو، ئەمما بەۋ شىۋازمەش كۆتايى پېدېت، بە پېچەۋانەشەۋە ئەگەر سەرمەتا بە
ۋىكى و توۋرىمى دەستمان پېكرد، كۆتايىيەكەشى بەۋ شىۋازە دەبىت..
كاتىك نامۇزگارى خەلكى دىكەين، دەبىت بىزانىن ھەلسوكەۋت لەگەل دل و دەروونياندا
دىكەين، نەك لەگەل جەستەۋ لاشەيان، ھەر بۇيە دەبىنىن ھەندىك لە كۆرۈ كچەكان
نامۇزگار يەكانى دايكان وەردەگىرن، بەلام نامۇزگار يەكانى باۋكيان وەردەگىرن و بە
پېچەۋانەشەۋە..

بە ھەمان شىۋە قوتايى دەبىنىت، نامۇزگارى ھەندىك لە مامۇستاكانى وەردەگىرەت و
خۇشى دەۋىن، بەلام نامۇزگارى ھەندىك لە مامۇستاكانى وەردەگىرەت و بە گويىيان ناكات..
ئەگەر دەشتەۋىت نامۇزگار يەكانت كارىگەر يىان ھەبىت، زۇر درېژەي پېمەدەۋ زۇر مەجۇرە
ۋەردەكار يەۋە باسى ھەموو شتە گەۋرەۋ بېۋەكەكان مەكە، بۇ ئەۋەدى كەسى بەرامبەر و
ھەست نەكات، كە بە ۋوردى چاۋدېرى دىكەيت و ۋىكو سېبەر بە شۋېنىۋە..
ئەگەر نامۇزگار يەكانىشت بە شىۋە پېشنىار پېشكەش بىكەيت، ئەمما زۇر چاگتەرە
كارىگەرى باشتىش جېدەھىلىت. بۇ نەۋنە، خېزانەكەت خواردىنىكى بۇ ئامادە كىردۋىت،
ھەر جەندە زۇر خۇي بە دروست كىرەنپەۋە مەندوۋ دىكات، بەلام كەمىك سۈپەر دەردەجىت،
كاتىك تامى دىكەيت، مەلى، ئاھ.. ئەمما خواردنە جىيە؟ پەمما بە خودا! كىسەيەك خۇيت
تېكردۋە! نەخىر.. بەلكو دەتۋانىت بىلىت، ئەگەر خۇيەكەي كەمتر بوۋايە، خواردنەكە
خۇشترو باشت دەۋو..

بە ھەمان شىۋە كاتىك مىندالەكەت دەبىنىت، جىل و بىرگىكى جىلكنى لەبەردايە، دەتۋانىت
بە شىۋازى پېشنىار نامۇزگارى بىكەيت، لەبەر ئەۋەدى ھىچ كەسنىك پېي خۇش نىيە فەرمانى
بە سەردا بىكرەت، ھەر بۇيە دەتۋانىت پېي بىلىت، جىل و بىرگى جوانتر لەبەر بىكە..
يان كاتىك يەككىك لە قوتايىيەكانت دۋادەكەۋىت، دەتۋانىت پېي بىلىت، ھەۋلەدە چارىكى

تر دوا مەكەۋە.. بە دۇنيایىمۇ بەكارھىننى ئەم شىۋازانە، كارىگەرى باش بەجىدەھىلن و ئامۇڭگارپىيەكانت زىاتر و مردەگىرىن و گوپيان لىدەگىرىت..

ئاگاناربەو نەكەى ئامۇڭگارپىيەكانت بە وتەى نابەجى و نەشیاو دەرىپىت، وەك ئەۋەى بلىيت، بى رەۋشت.. چەند جار بىم وتيت وامەكە؟! تۆ بۆ تىناگەپت؟! تاكەى ھەر فېرى رەۋشتت بىكەم؟! ھەر چەندە ھەلەكەى گەۋرە بوو، دەروۋنى بىرىندار مەكەو ھەستى مەروشىنەو ئاپروۋى مەبە.. دەزانى بۆجى؟! لەبەر ئەۋەى مەبەست چارەسەرى ھەلەكانىيەتى، نەك تۆلە لىكردنەۋەو سوكاپەتى بىكردنى..

سەپرى ھەلسوكەۋتى پىغەمبەرى ئازىز ﷺ بىكە، چۆن ئامۇڭگارپىيەكانى دەخاتە روو.. پىغەمبەرى خودا ﷺ رۆژىك دەپەۋىت ئامۇڭگارى عبداللەى كورى ئىمامى عومەر ﷺ بىكات و ھانى بدات بۆ ئەۋەى شەۋنوپۇز بىكات، ھاندان و ئامۇڭگارپىيەكەشى بە شىۋەى پىشنىار پىشكەش دەكات و دەفەرەۋىت، عبداللە ئەگەر شەۋنوپۇزى بىكرداپە پىاۋىكى زۆر باش دەبوو.. لە گىرانەۋەپەكى تردا ھاتوۋە، پىغەمبەرى خودا ﷺ فەرەۋەپەتى، ئەى عبداللە وەكو ھالانە كەس مەبە، بە شەۋ شەۋنوپۇزى دەكرد، پاشان ۋازى لىھىنا..

ئەگەر دەتۋانىت سەرنجى كەسەكە بۆ لای ھەلەكان رابىكىشە، بە بى ئەۋەى بە تەۋاۋى ھەست بىكات مەبەستت بىى ئەۋە.. پىاۋىك لە لای عبداللەى كورى موبارەك پىشمى و نەپووت، الحمدلە.. عبداللەى كورى موبارەك فەرەۋەى، كەسەك بىشمىت، دەپىت بلىت چى؟ كابراكەش دەلىت، دەپىت بلىت، الحمدلە.. عبداللەى كورى موبارەكىش دەفەرەۋىت، بىرحمك اللە..

پىغەمبەرى خودا ﷺ كاتىك لە نوپۇزى عەسر تەۋاۋ دەبوو، يەكە يەكە سەرى لە ھاۋسەرەكانى دەداۋ قەسەۋ گەت وگۆى لەگەل دىكردن، كاتىك چوۋە لای زەمىنەبى كچى جەحش (خوداى لى رازى بىت) ھەنگۈپنى بىنى، پىغەمبەرى خودا ﷺ ھەزى لە ھەنگۈپن بوۋە، ھەر بۆپە دەست دەكات بە ھەنگۈپن خواردن و بەم ھۆپەشەۋە زىاتر لە لای زەمىنەب دەپىنەپتەۋە، ئەمەش دەپىتە ھۆى ئەۋەى عانىشەۋ ھەفەسە (خوداپان لى رازى بىت) غىرەپان بۆ دروست بىپىت و كاتىك پىغەمبەرى خودا ﷺ دىتە لاپان، ھەردوۋىكىان بىى دەلىن، بۆنى مەغافىرت لىدەپت، مەغافىر خواردنەۋەپەكى شىرىن و خۇشەۋ وەكو ھەنگۈپن ۋاپە، بەلام بۆنى ناخۇشە.. پىغەمبەرى خودا ﷺ زۆر گىرەكى بە خۇى دەدا، بۆ ئەۋەى بۆنى ناخۇش لە دەم و لە جەستەى نەپات و ھەمىشە ھەۋلى دەدا بۆنى خۇش بىت، لەبەر ئەۋەى جوبرانىل ﷺ و خەلىكىش بىزار نەكات..

كاتىك دەجىتە لاي ھەفصە (خوداى لى رازى بىت) لى دەپرسىت و دەلىت: چىت خواردوۋە؟ پىغەمبەرى خوداش ﷺ دەفەرمۇيت: لە لاي زمىنەب ھەنگوینم خواردوۋە.. ھەفصەش دەلىت: بەلام من بۇنى مەغافىرت لىدەكەم..

پىغەمبەرى خوداش ﷺ دەفەرمۇيت: نا.. ھەنگوینم خواردوۋە جارىكى تر ھەنگوین ناخۇم.. پاشان ھەلدەستىت و دەجىت بۇ لاي عانىشە و عانىشەش (خوداى لى رازى بىت) ھەمان قسە دمكات، لەبەر ئەۋەى پىشتر ھەردووكيان لە سەر ئەۋە رىك دەكەون، ئەگەر پىغەمبەرى خوداش ﷺ بىت بۇ سەردانىيان ئەۋە قسەبەى پى بلىن.. دواى چەند رۇژىك پەروەردگار نەينى گارمەكەيانى ئاشكرا كىردو ھەفصەش (خوداى لى رازى بىت) دانى پىدانا..

رۇژىك پىغەمبەرى خوداش ﷺ سەردانى ھەفصە دمكات و دەبىنىت شىفای كچى عبداللەى لە لايە، شىفا ئافرەتىك بوو شارمزاىى لە كارى پزىشكى و چارەسەر كىردنى خەلكىدا ھەبوو.. پىغەمبەرى خوداش ﷺ وىستى بە نامازمىك سەرنجى ھەفصە رابكىشىت و تىى بگەپەنىت كە ئەۋە كارمى ئەۋە رۇژە لەگەل عانىشەدا لەسەرى رىك كەۋتەبون، كارىكى ھەلە بوۋە، بەلام بە شىۋازىك پىى راگەيانە كە ھەست و سۆزى بىرىندار نەكات..

پىغەمبەرى خوداش ﷺ چى فەرموو؟! فەرموو: ئەۋە بۇ نزاۋ دۇعاى مىروولە فىرى ھەفصە ناكەيت، ھەر وەك چۆن فىرى نوسىنت كىرد؟! دۇعاى مىروولەش چەند و تەۋە قسەبەك بوو، ژنانى عەرەب دەپانوت، ئەۋە وتانەش ھەر چەندە ھىچ زىان و سودىكەيان نەبوو، بەلام لە كۇتايى وتەكاندا باسى ئەۋەى تىدا بوو، كە ئافرىت گۇپراپەلى ھاۋسەرەكەى بكات، ئەمەش ھەندىكە لەۋە وتانە: ئافرىتان ئاھەنگ دەگىرن و بووك دەپراپەننەۋە..

دەستيان لە خەنە دەگىرن و چاۋىشيان دەپىرن..

ھەموو كارىكىش دەكەن، بەلام لە ھاۋسەرمەكانيان پاخى نابن و گۇپراپەلىيان دەكەن.. پىغەمبەرى خوداش ﷺ بەم شىۋە جوانە لە رىگەى ئەۋە و تەمەۋە كە دەلىت: (بەلام لە ھاۋسەرمەكانيان پاخى نابن و گۇپراپەلىيان دەكەن) وىستى نامۇژگارى ھەفصەى خىزانى بكات.. بە راستى شىۋازىكى جوانى بەكارھىنا، بۇ ئەۋەى ۋا لە بەرامبەرەكەى بكات ھەست بە ھەلەكەى بكات و بە خۇيدا بچىتەۋە!!

پىاۋىك پەرتوۋكىك لە پىاۋىكى تر دەخوازىت. دواى چەند رۇژىك پەرتوۋكەكە دەگىرپەتەۋە خاۋمنى پەرتوۋكەكەش شۈپنەۋارى خواردن بە سەر پەرتوۋكەكەپەۋە دەبىنىت، بەلام بىدەنگ دەبىت و ھىچ قسەبەك ناكات.. پاش چەند رۇژىك پىاۋەكە دوبارە

دېتەۋە بۇ ئەۋەدى پەرتوۋىكىكى تر بخوازىت، خاۋەن پەرتوۋىكەكەش پەرتوۋىكەكە دەخاتە سەر سىنىيەك و دەيداتى.. پياۋمەكە سەرسام دەبىت و دەلىت: مەن داۋاي پەرتوۋىكەم كەرد، نەك سىنى؟! خاۋەن پەرتوۋىكەكەش دەلىت: پەرتوۋىكەكە بخۋىنەرمۇمو سىنىيەكەش نانى لە سەر بخۇ!! پياۋمەكە پەرتوۋىكەكە وەرمەگەرت و لە پەيامى خاۋەن پەرتوۋىكەكەش تىدەمگات..

پياۋىك ھەبۇو، كاتىك ئىۋاران دەگەرپتەۋە بۇ مالاۋە، لە دۋاي پشۋودان جەل و بەرگەكانى دادەنا و ھەلىدەۋاسى و دەخەت.. كاتىك پياۋمەكە دەخەت، خىزانەكەى دەچۈو پارمەكانى لە گىرفانى پياۋمەكەيدا دەرمەيىنا.. پياۋمەكەش كاتىك بەيانى لە خەو ھەلدەستىت و دەچىت بۇ سەر كارمەكەى و پاشان پىۋىستى بە پارە دەبىت بۇ كەرىنى پىداۋىستىيەكانى، دەبىنىت ھىچ پارمەكەى پى نىو سەرسام دەبىت! دەبىت كى پارمەكەى بىر دەبىت؟! ھەر بۇيە چاۋدېرى گىرفان و پارمەكانى دەمگات، ھەتا تىدەمگات و بۇى روون دەبىتەۋە..

رۇژىك كاتىك دەگەرپتەۋە، بۇقۇيەكە لەگەل خۇيدا دەباتەۋە دەمىكاتە گىرفانىيەۋە.. كاتىك دەمگاتە مالاۋە، وەكو چاران جەل و بەرگەكانى دادەنىت و وەكو كەسىكى خەۋتوۋ رادەكشىت، كاتىك چاۋدېرى خىزانەكەى دەمگات، دەبىنىت زۇر بە ھىمنى بەرمە لاي جەل و بەرگەكان دەچىت و دەست دەمگات بە گىرفانى جەل و بەرگەكانىدا دەستى بەر بۇقەكە دەمەۋىت و ھاۋار دەمگات و دەلىت: ئاي دەستە!! پياۋمەكەش چاۋمەكانى دەمگاتەۋە دەلىت: ئاي گىرفانم.. خۇزگە ھەموۋمان بەم شىۋازە جۋانە لەگەل ھەموۋ كەسىكىدا، ھەلسۈكەۋتمان نەنجام بىدايە، لەگەل مەندالەكانماندا، لەگەل قوتابىيەكانماندا، ھەرومەھا لەگەل ھاۋەل و دراۋسىكانماندا..

نايە يەكەك بوو لە ھاۋەلانمە دايكىكى زۇر چاكەكارو ئىماندارى ھەبۇو، ھەرگىز نەيدەھىشت پەيكەرو وىنە لە مالاۋەكەيدا ھەبىت، لەبەر ئەۋەدى فرىشتەكان ناچنە مالىكەۋە، كە سەگ و وىنە پەيكەرى تىدا بىت.. لە مالاۋەكەدا مەندالىكىيان ھەبۇو، چەندەن جۇر يارى مەندالانى ھەبۇو، تەنھا بوۋەكەلەو پەيكەرى نەبۇو، لەبەر ئەۋەدى دايكى رېگەى نەدەدا بوۋەكەلەو پەيكەرى مەندالان بىكرىت..

پورىكى مەندالەكە بوۋەكەلەۋەكى بە ديارى بۇ دەبىنىت و پى دەلىت: بۇ خۇت لە ژوۋرەكەندا يارى پىيەكە ناگاداربە با دايەك نەبىنىت..

پاش يەك دوو رۇژىك، دايكى مەندالەكە بە كارمەكەى زانى و وىستى ئامۇژگارەكى گونجاۋ پىشكەش بە مەندالەكەى بىكات، ھەر بۇيە لە كاتى نان خۋاردەندا وتى: مەندالەكان ئەۋە چىيە، يەك دوو رۇژە ھەست دەكەم مالاۋەكەمان فرىشتەى تىدا نىيە، نازانم چى فرىشتەكانى

دەرکردوو!! کچه بچکوله کهش به بیدمگی گوئی گرتبوو، له دواى نان خواردن دهچیت
بۆ ژوورمکهى و بووکه له که دههینیت بۆ لای دایکى و دهلیت: دایه گیان نه مه فریشته کانی
دەرکردوو، فهرموو چی لیدمکهیت لئی بکه..

به راستی به شیوازیکى زۆر جوان نامۆزگارى مندا له کهى کردو به هیچ شیویهک
کارمکهى له سهر قورسو گران نه کردو نه پشکاندو زیزى نه کردو دلێ نه رهنجانده..
به لئی.. دهتوانیت ههنگوین بخۆیت و شانه کهشی نه شکینیت.. به شیوازیک نامۆزگارى
کەسى بهرامبهر مکه، وەک نه رهى وابزانیت به هۆى نهو هه له مه وه بیباومر بوو بیت،
به لکو گومانى باشى پێبهرمو وای دابنێ به مه بهست و به نه نهقهست هه له کهى نه انجام
نه داوه و نه یزانیهوه..

له سه ره قای هاتنى ئاینى ئیسلامدا عهرمق هه دهغه و حهرام نه بوو، پاشان به چه ند
قۆناغیک هه دهغه کرا، له قۆناغى یه که مدا بهر و مردگار دهر باره ی عهرمق فهرمووی:
﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْتَفِعٌ لِلنَّاسِ لَكُمْ .....﴾ (٢١٩)
البقره. واته: (هر سیارت لیدمکهن دهر باره ی عهرمق و قومار، پێیان بلێ: لهو دووانه دا تاوان و
گونا هیکى که و ره هه یه، ههر چه ند هه سوود پکیشان تیدا یه بۆ خه لکانیک)..

پاشان له قۆناغى دووه مدا فهرمووی: ﴿لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَرَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا
تَقُولُونَ .....﴾ (١٥٢) النساء. واته: (نزیکى نوێژ مه که ون له کاتیکدا ئیه سه رخۆشن، هه تا
ناسه واری سه رخۆشى نامینیت و دهزانن چی ده لێن له نوێژمکه دا)..

پاشان له قۆناغى سییه مدا بهر و مردگار به ته وای عهرمقی حهرام و هه دهغه کردو
فهرمووی: ﴿إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ
(٩٠) المائدة. واته: (دلنیا بن که عهرمق و قومار و گوشتى مالاتى سه ربراو بۆ غه میرى خودا
لهو شوینانه ی که خه لک به پیرۆزى دانا وه نه ک ئیسلام، پورچ و حهرام و هه لال زانین به
هۆى هه لدانى زاره وه، نه مانه ههر پيسن و له کار و کردموى شه بتانن، که واته ئیه وش
خۆتانى لى دوور بگرن و خۆتانى لى بپارێزن، بۆ نه وه ی سه رفرازى و به خته ومه رى به
دهست به یین له ههر دوو جیهاندا)..

له دواى دابه زینى نه م نایه ته پیرۆزه موسلمانان به ته وای وازیان له خواردنه وه ی
عهرمق هیئا، ته نها نهو که سانه نه بیت که له دهرموى شارى مه دینه ژیا نیان به سه رده مبردو
نه یان ده زانى عهرمق حهرام کراوه..

رۆژیک عامرى کورێ ڤمبیعه که یه کیک بوو له ها وه له بهرێژمکانى پێغه مبه رى خودا ﷺ

لە گەشتىك دىگەن تەۋەۋە ئەگەل خۇيدا كۆپەيەك غەرق بە ديارى بۇ پىغەمبەرى
خوداﷻ دەھىنىت.. پىغەمبەرى خوداﷻ نە لە پېش ئىسلام و نە لە دواى ئىسلامىش
ھەرگىز غەرقى نە خوار دۇتەۋە، بەلام كاتىك خەلكى شىتېكىيان بۇ بەھىنايە، كە خۇى بە
كارى نەھىنايە، ۋەك غەرق، يان ئالتون، يان جلوبەرگى ئاورىشم و جەرر، دەپبەخشى
بە مۇسلمانان..

پىغەمبەرى خوداﷻ بە سەرسامبەۋە سەپرى غەرقەكەى گردو فەرموۋى: ئايا
نازانى و ئاگادار نىت بەۋەى كە غەرق حەرام كراۋە؟! عامرىش دەلىت: حەرام كراۋە؟!
ئاگادارنىم ئەى پىغەمبەرى خوداﷻ!! پىغەمبەرى خوداﷻ دەفەرموۋىت: دەى حەرام
كراۋە..

عامر غەرقەكە ھەلدەگىرت و ھەندىك كەس پىى دەلىن: دەى بچۇ بىفرۇشە،
پىغەمبەرى خوداﷻ كاتىك گوۋى ئەم قەسبە دەپىت، دەفەرموۋىت: نەخىر مەيفرۇشە،
لەبەر ئەۋەى پەرۋەردگار كاتىك شتىك حەرام دەكات، ئەۋا پارمەكەشى حەرام دەپىت..
پاشان عامر غەرقەكە دەپىرتتە سەر زەۋى.. رواه الطبراني..

ئاگاداربە لە كاتى ئامۇژگارى كىرنى خەلكىدا بە خۇتدا ھەلمەدەۋ شاناى بە خۇتەۋە
مەكە، خۇت بەرزەمەكەردەۋ بەرامبەرىش بىخەيتە چاللىكى قۇلەۋە، چۈنكە ھىچ كەسىك
بەۋ كارە رازى نابىت.. بۇ نەۋنە: ھەندىك باۋك كاتىك ئامۇژگارى كورمەكەى دەكات، باسى
شاناىيەكانى خۇى بۇ دەكات و زۇر بە شان و بالى خۇيدا ھەلدەدات و دەلىت: من وام گردو
ۋاچووم و ارۇيشتەم..و..

ھەۋلىدە كاتىك ئامۇژگارى كەسىك دەكەپت، زۇر باسى خۇت مەكەۋ نەۋنە لە سەر
خۇت مەھىنەرەۋە، بەلكو نەۋنە لە سەر كەسانى تر بەھىنەرەۋە، بۇ ئەۋەى كەسى ئامۇژگارى
كراۋ ھەست بەۋە نەكات، كە تۇ مەبەستت لە ئامۇژگار بەكانت ستايش و بەرز كىرنەۋەى
خۇت و سوكاپەتى و نزم كىرنەۋەى كەسى بەرامبەرە..

بىر كورتى..

پىغەمبەرى خوداﷻ دەفەرموۋىت: ۋەى جوانو شىرىن، خىرو چاكەبە..

نېۋانى زىندوو، لەگەل مردوو..

لە لای خەلكى و لە لای ھاۋلانیشى زۆر خويىنى تال بوو، زۆرىش رەزا گران بوو..
لە لای دراوسىڭانى و براو خوشكەكانى تەنانەت لە لای منداڵەكانىشى خوشەويست
نەبوو..

بەللى.. خوشەويست نەبوو.. زۆر چار پى دەوترا؛ برا گيان تۆ ھەست و سۆزت نى؟
يەككە لە منداڵەكانى بە دل و دەروونىكى خوشەو، تيانووسى وانەكانى بۆ ھىنا، لەبەر
ئەو ھى مامۇستاكەى ناياب و زۆرباشەى بۆ نوسى بوو، بەلام ئەم باوكە بى ھەست و
نەستە ھەر ئاورىشى بۆ نەدايەومو بەلكو وتى، ئەگەر پروانامەى دكتۇراشت بەينايە
شتىكى ناسايى بوو!!

لەگەل قوتابىەكانىشىدا بە ھەمان شىۋە ھەلسوكەوتى دەكرد، كاتىك قوتابىەكى
پەپولە ئاساى رۇخ سوك، دەويست قسەيەكى خوش بكات و ھەست و سۆزى مامۇستاكەى
كەمىك بچولنىيت، ئەم پياو زۆر بە ناخۇشى و دلامى دەدايەومو دەيوت؛ دمتەويست بەم
قسانە خويىنى خۆت شىرىن بكەيت و خوشەويست بيت؟!

بە ھەمان شىۋە ئەم كابرايە دەچىت بۆ لای فرۇشيارىك و فرۇشيارمكەش بە دلىكى
خوشەو دەلييت؛ سوپاس بۆ خودا نامەيەكم لە كەس و كارمەو بە دەست گەپشتوو،
كەچى ئەو پياو ھىچ بەشداريەكى لە خوشى ئەو كرىكارە فرۇشياردا نەكرد، لە
كاتىكدا فرۇشيارمكە ئەم ھەوالەى بۆ ئەو پىراگەياندا، كە بەشدارى خوشيەكەى بكات و
ھەوالىكيان بېرسىيت، بەلام بە داخەو..

چارىكى تر سەردانى ھاۋەلىكى دەكات و لە دواى چاو قاۋە خواردن، ھاۋەلەكەى تاكە
منداڵە تازە لە دايك بوو پىچراومكەيان دەكاتە باومشى و دەپەينىت بۆ لای ميانەگەو
دەلييت؛ رات چيە بەرامبەر ئەم پالەوانە؟! كابراش زۆر بە ساردىيەو دەلييت؛ ماشاءالله.. خودا
بۆتانى بەيلىت.. باوكى منداڵەكە چاومى دەكات زياتر باسى منداڵە تاقانەكەى بكات و پيايدا
ھەلبەت و لە دەستى و مېرگىيت و لە باومشى بگىيت و ماجى بكات، بەلام بە داخەو!!

كاتىك ھەلسوكەوت لەگەل خەلكىدا دەكەيت، بە پىنى ئەندازەى گرنكى كەسەكان،

گرىنگى بە كاروبارمىكانيان بىدە، نەك بە ئەندازى گرىنگى دانى خۇت.. نايابو زۇر باشەى مىندالەكە، لە لاى خۇى لە بىرونامەى دىكتۇرا گەورە تر بوو.. ئەو مىندالە تاقانە تازە لە دايك بوو، لە لاى ھاوۋەلەكەت زۇر گرىنگىرو بە نىرخىرە لە ھەموو دونىياو ھەز دىمىك دىلى لىمت بىكاتو جگەرگۆشەكەى تىادا نىشتەجى بىكات!! دەى كەواپە نابىت كەمىك بەشدارى لە خۇشەىەكانىياندا بىكەمىتو بە خۇشى ھاوۋەل مىندالەكەت خۇشچال بىت!!

جارى وا ھەمىە ھەندىك كەس لە كارىكدا، پان لە شتىكى دىيارىكرارودا، گەرم وگورىپەكىان ھەمىە، دەى تۇش گرىنگى بەو شتانە بىدە، كە ئەو كەسانە پىي خۇشچال دەبنو جىگەى گرىنگىانە، ھەروەھا دلىان رابىگرەو لەگەلىياندا وشك مەمبەو بەشدارى خۇشىو ناخۇشەىەكانىيان بىكەو وەكو مىردوو مەمبە.. ھەر بۆيە جارى وا ھەمىە ھەندىك كەس سىكالانى ئەوۋە دىمكەن، مىندالەكانىيان خۇشيان ناوېن، ئىمەش پىيان دەلىپىن، كاتىك مىندالەكانىيان قەسەپەكى خۇشتان بۇ دىگىرنەوۋە، بە جوانى گوىيان لىناگىرو لەگەلىياندا تىكەل بە بابەتەكە نابىنو وا ھەست دىمكەن قەسە بۇ دارو دىوار دىمكەن، ھەر بۆيە ھەز بەوۋە ناكەن لەگەلىياندا دابىنىشنو قەستەن بۇ ناكەنو كىشەو گىرەتەكانىيان ناخەنە روو..

كاتىك كەسىك رووداۋىك پان جىرۇكىكت بۇ باس دىمىكات، ئەگەر پىشتەر ئەو بابەتەشت بىستىبوو، قەسەى پىمەبىرەو گوىى لىبىگرە..

عبداللەى كورى موبارەك دىفەرموۋىت، سۆپىند بە خودا كەسى وا ھەبووۋە، قەسەپەكى بۇ گىراۋمەتەوۋە، پىش ئەوۋەى ئەو كەسە لە دايك بىت، مىن ئەو بابەتەم بىستوۋە، بەلام بە شىۋمىەك گوىم بۇ گىرتوۋە، وەك ئەوۋەى يەكەم جارىم بوو بىت، گوىم لەو بابەتە بىت..

بە راستى جوانە!!

پىش روودانى جەنگى خەندىق، مۇسلمانان خەرىكى ھەلەكەندىنى چالەكەى دىمورى شارى مەدىنە بوونو ھەموو پىكەوۋە كارىان دىمىكرى، كاتىك شەو دادەھات، ناوو ھەوا زۇر سارد دىبوو، بەلام ھاوۋەلان لە ھەلەكەندىنى چالەكەدا ھەر بەردىوام دىبوون.. شەۋىك لە شەۋەكان پىغەمبەرى خودا ﷺ دىتە دىرمەوۋە دىبىنىت وا ھاوۋەلان زۇر بە شادومانىيەوۋە خەرىكى ھەلەكەندىنى چالەكەن.. ھاوۋەلان كاتىك پىغەمبەرى خودا پان ﷺ بىنى، ھەموو بە يەك دىمىگ وتىان:

نحن الذين بايعوا محمداً على الجهاد مابقيتنا أبداً..

واتە: ئىمە ھەموو پەيمانمان داۋە بە مىھمدى پىغەمبەرى خودا ﷺ، ھەتا ماۋىن لە

سەر جىيەدو تىكۆشان بەردەوام دەيىن..

پېغەمبەرى خۇداش ﷺ تىكەل بە ھەستو سۆزىيان بوو، ھەر بۆيە زۆر بە گەرمو
گورپەموە وەلامى دانەمو فەرمووى:

اللهم إن العيش عيش الآخرة فاغفر للأنصار والمهاجرة..

واتە، پەروەردگار ژيان تەنھا بىرىتپە لە ژيانى دواړۆژو خودايە لە پىشتىوانان و
كۆچكەران خوشبە..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ كاتىك لەگەل كەسيكدا گالتەو قەسى خوشى بىكردايە، بە
تەواوى تىكەلى دەبوو، ھەروەھا زەردەخەنەى بۆ دىگەردو لەگەلىدا پىدەمكەنى..

رۆژىك نىمامى عومەر ﷺ دەجىت بۆ لای پېغەمبەرى خۇدا ﷺ و دەيىنيت لە
ھاوسەرمەكانى تورپە، لەبەر نەوى داواى بژىوى زياتريان لە پېغەمبەرى خۇدا ﷺ كرد
بوو.. نىمامى عومەرىش لە دلى خۇيدا دەلييت: دەيىت پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بىخەمە
پىكەنين، پاشان دەفەرمووت: ئەى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ خۆزگە ئىمەى قورمىشت دەيىنى،
چۇن زال و بە دەسلەت بووين بەرامبەر ئافەرتانمان، خۆ ئەگەر ئافەرتەكانمان داواى
بژىويان لىبىكردينايە، مليانمان لە لاشەيان جىيادەكردەو، بەلام كاتىك ھاتىن بۆ شارى
مەدينە، بىنيانمان ئافەرتانيان زال و بە دەسلەتەن بە سەر پىاوانياندا، ھەر بۆيە ئافەرتانى
ئىمەش لەوانەموە فېربوون، بە سەرماندا زال بن و داواى بژىوى زياترمان لىبەكن..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ زەردەخەنە كەوتە سەر لىوى پىرۆزى.. ئىمامى عومەر ﷺ
لە سەر قەسەكانى بەردەوام دەيىت و پېغەمبەرى خۇداش ﷺ زەردەخەنەو پىكەنينەى
زياتر دەيىت، ھەتا ددانە پىرۆزەكانى بە ديار دىكەون..

چ رەموشتيك لە رەموشتى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ گەورە ترە، لە كاتىكدا پەروەردگار
لە بارمەموە فەرموويەتى: ﴿وَإِنَّكَ لَمَلَأَ خُلُقِي عَظِيمٍ﴾ ﴿٤﴾ القلم. واتە، (بە راستى تۆ
لە سەر رەموشت و خوويەكى زۆر جوان و پەسەندو بى وىنەو مەزنىت).. ھەروەھا بە
نىمانداران و مۇسلمانان دەفەرمووت: ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ...﴾ ﴿٢١﴾
الأحزاب. واتە، (سۆيىد بە خودا بە راستى لە پېغەمبەرى خۇدا چاكترين نمونەى تەواوو
پىك و پىك ھەيە، تا چاوى لى بىكەن و شوپىنى بىكەون)..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ زۆر جارى وا ھەبوو، لەگەل كەسانىكى نەشارمزاو
نەزاندا ھەلسوكەوتى كردووو لە سەر ئازارو ئارەحەتيەكانيشيان ئارامى گرتووو

نەپرەنجان دوون.. رۆژنىك پېغەمبەرى خودا ﷺ لە ناوچەيەكى نىوان مەككەو مەدينەدا
لادەدات، بىلالىشى لەگەڵ دەبىت، پىاويكى دەشتەكى دىت بۆ لای پېغەمبەرى خودا ﷺ و
داواى پىويستىيەكى لىدەمكات، پېغەمبەرى خودا ﷺ بەيمانى پىدەدات، پىداويستىيەكەى
بۆ جىبەجى بىكات، بەلام ناتوانىت يەكسەر بۆى جىبەجى بىكات، كابراى دەشتەكيش
زۆر بەلە دەمكات و دەلىت: ئەى محمد ئەو بەيمانى پىتدام، بۆمى جىبەجى ناكەيت؟!
پېغەمبەرى خودا ﷺ زۆر بە نەرم و نىانيەو دەفەرمووت: مۆژدە بىت.. بۆتى
جىبەجى دەكەم.. مۆژدە بىت..

ئەم وشەيە چەند جوانە؟! ئايا لەم وشەيە ناسك و جوانتر هەيە؟! بەلام كابرا
دەشتەكەيەكە زۆر بە ناشىرىنى هاوار دەمكات و دەلىت: زۆر مۆژدە پىتدام!! پېغەمبەرى
خودا ﷺ لەم قەسەيەى كابرا تۆرە بوو، بەلام بە سەر خۆى نەهيناو تۆرەيەكەى
خواردەو، پاشان بە لای بىلال و ئەبوموساى ئەشعەرىدا لای كردەموو فەرموى: كابرا
مۆژدەكەى و مەنەگەرت و گىرايەو، ئىو وەرى بگرن.. ئەوانىش فەرموويان: ئەى
پېغەمبەرى خودا ﷺ نىمە مۆژدەكەت و مەدەگىرن..

پېغەمبەرى خودا ﷺ داواى هەندىك ئاوى كرد، رۆخسار و هەر دوو دەستى پىرۆزى تىادا
شۆرى و پاشان فەرمووى: لىي بخۆنەو و بىپىرژىن بە رۆخسار و جەستەتانداو مۆژدەتان
لى بىت ئەم ئاوە ئاويكى پىرۆزە.. ئەوانىش ئاومەكەيان و مەگەرت و بەو شۆمەيان كرد، كە
پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى: زۆرىش بە مۆژدەكەى دلخۆش و شادومان بوون..

ئوم سەلەمەش (خودا لىي رازى بىت) لە پەشت پەردەيەكەو لە نەزىكەيانەو
دانىشتبوو، كاتىك گووى لە فەرمودە پىرۆزمەكانى پېغەمبەرى خودا ﷺ بوو، وىستى لەو
خىرو بەرمەكەتە بىبەش نەبىت، هەر بۆيە بانگى كردن و فەرمووى: هەندىك لەو ئاوە
بە منىش بەدەن، ئەوانىش هەندىك لە ئاومەكەيان بۆ ئاردو ئەویش بەو شۆمەيەى كرد،
كە پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرموو بووى.. متفق عليه..

رۆژنىك پېغەمبەرى خودا ﷺ لەگەڵ خاتوو عائىشەدا (خودا لىي رازى بىت) دانىشتبوو،
خاتوو عائىشەش (خودا لىي رازى بىت) دەستى كرد بە گەفت و گۆي ئافەرتان، پېغەمبەرى
خودا ﷺ زۆر بە وردى گووى گەرتبوو، لە كاتىكدا كە خاتوو عائىشە (خودا لىي رازى
بىت) زۆر درىژەى بە و تەكانىداو پېغەمبەرى خودا ﷺ بەو هەموو سەرقالەو،
قەسەكانى پىنەبرى و تا كۆتاي باسەكە گووى بۆ گەرت..

باسەكەش باسى جى بوو؟!

خاتوو عانىشە (خوداي لى رازى بىت) باسى ئەو يانزە ئافرىتى كىرد، كە لە پېش ئىسلامدا پەيمانىيان بە يەكتىدا، ھەر كەسە بە راست و دوستى باسى ھاسەرەمكەى بىكات و ھىج شتىك نەشارىتەو.

ئافرىتى يەكەمىيان ھاسەرەمكەى بە شاخىكى سەخت چوواند، كە لە سەر شاخەكە گۆشتى و شىرىكى پىرى لى بىت. شاخەكە بەرزەو گۆشتەكەش گۆشتىكى باش و ناسك نىو ئەو ناهىيىت بۇ ئەو گۆشتە خراپە ماندوو بوونى سەرگەوتن بەسەر شاخەكەدا بىچىزىت! مەبەستى ئەو بوو، ھاسەرەمكەى خاومەن رەموشتىكى جوان نىو خۇشى بە گەورە دەزانىت، لە كاتىكدا كەسىكى نەبوو نەدارىشە.

ئافرىتى دوو دەمىش باسى ھاسەرەمكەى دەلىت، ھاسەرەمكەم كەم و كورى زۆرە و دەترسم ئەگەر باسى بىكەم، پىي بىكاتەو تەلاقم بدات، چۈنكە مىندالم لىي ھەيە، نامەوئىت لىي جيا بىمەو.

ئافرىتى سىيەمىيان وتى: ھاسەرەمكەم رىزىكى ناقتۇلايە. خاومەن رەموشتى ناشىرىنەو ھىج لىبوردنىكى نىو وەكو شەشىر تىزە! ھەموو سات و كاتىك بە تەلاقدان دەترسىنىت و ناتوانم قەسەيەكى لەگەل بىكەم، ھەر سىكالاپەكى لە لا بىكەم تەلاقم دەدات و وەكو ھاسەر ھەلسوكەوتم لەگەل ناكات و نە ئەوئە خاومەن ھاسەر بىم و نە ئەوئە ئافرىتىكى تەلاقراوبىم.

ئافرىتى چوارەمىشيان دەلىت: ھاسەرەمكەم وەكو شەنبەي (توھامە) واپە. نەگەرمەو نەسارد. بە شىومەيەكى گشتى شەنبەي توھامە تەپ و تۇزاوى و گەرم و سارد نىو ماپەي خۇشەيەكى زۆرە بۇ دانىشتووانەكەى. ھەر بۇيە زۆر باسى باشى ھاسەرەمكەى كىرد و دەرىپى كە ھاسەرەمكەى خاومەن رەموشتى جوانەو ماپەي ھىج ئازار و نارەجەتەيەگىش نىو بۇي.

ئافرىتى پىنچەمىش دەلىت: مىردەكەم لە مائەو وەكو پىلنىگىك گورج و گۆل و چالاكە و لە دەرىشەو وەكو شىر ئازا و بەھىزە، ھەر وەھا كەسىكى زۆر لىبوردەو بەخىشندەيە. ئافرىتى شەشەمىش دەلىت: ھاسەرەمكەم زۆر زۆر خۇرەو ھىج شتىكى لەبەر نامىنىتەو. كاتىكىش دەخەوئىت، ھەموو بىخەفەكە بە خۇيەو دەئالنىت و ھىج بۇ من بەجى ناهىيىت. كاتىكىش دلتەنگ دەبىم، ناملاوئىنىتەو لە ھۆكارى دلتەنگىكەم ناپرسىت.

ئافرىتى خەوتەمىش دەلىت: ھاسەرەمكەم زۆر گىل و نەقامە و ھەرچى كەم و كورى

ھەيە، لە ھاوسەرمەكەمدا ھەيە.. ئەگەر قەسەي لەگەل بىكەيت، جىئوت پىندەدات.. ئەگەر گالئەوگەپى لەگەل بىكەيت، بىرىندارت دەكات..

ئافىرمى ھەشتەمىش دەلئىت: ھاوسەرمەكەم لە كەروپشك نەرم و نىانتە.. ومكو گول بۇنخۇشە.. لەگەلەمدا ئارام و لەسەرخۇيە، بەلام لەگەل كەسانى تىردا، زۆر بەھىزو بە توانايە.. ئافىرمى نۆيەمىشيان دەلئىت: مالى ھاوسەرمەكەم فراوانەو ھەمىشە بە رووى ميواندا كراومىيەو بەردەوام بلىسەي ئاگر دىت، بۇ ئامادەكردنى خواردىنى ميوان و ئەو شوپنەي كە لەگەل ھاوئلانىدا لىي دادەنىشىت، لە مائەكەيەو نەزىكە، ئەمەش ومكو گرنگيدانىك بە مال و خىزان و مندالەكانى.. كاتىكىش ھەست بە مەترسىەك بىكات، ناخەوئىت و دەبىت بە پاسەوان و چاودىرى دەكات..

ئافىرمى دىيەمىيان دەلئىت: ھاوسەرمەكەم ناوى مالىكەو ھەر چەندىك ستايشى بىكەم و پىيادا ھەلبەدەم ھەر كەمە، ھەمىشە لە وىترەكانى نەزىكە، بۇ ئەو ھەمىشە بۇ دۇشىن و سەربىرىن ئامادەين..

ئافىرمى پانزىيەمىشيان دەلئىت: ھاوسەرمەكەم ناوى باوكى زەرە.. چ باوكى زەرەيك؟! زىرو زىوى زۆرى پىشكەش كردم و لە لاي ئەو بە ھۆى خواردىنى چاكەو قەلەو بووم.. ئەومەندى پىياھەلەم، ھەتا خۇم بە خۇم سەرسام بووم.. كەس و كارەكەشمى بە خۇمەو دەرەمەند كرد و كردنى بە خاومنى ئارمەل و مەرومالات و ئەسپ و ماين.. ھەر قەسەيەكەم بىكرەيە، رەخەي لىنەدەمگرتەم.. ئەومەندى كارگوزار ھەبوو، بە تەواوى تىرخەو دەرەبوئىت..

دايكى زەرەيش، چ دايكى زەرەيك؟! گۆشتنىكى شۇخ و شەنگ.. خاومەن مال و ھالىكى فراوان، ھەرومە خاومنى مندالى بىدەنگ و سەلار و جوانكىلە.. كارگوزارەكانىيان، ھەرگىز نەيىنى مالىيان نەدەبەردە دەرەو و بلاوھىيان پىنەدەمگرتەم.. مال و جىگەو رىگەيان زۆر پاك و خاوين بوو.. پاشان وتى: لە پۇرۇشكى بەھاردا باوكى زەرە دەچىتە دەرەو و دەبىنىت ئافىرمىك دانىشتوومو دوو مندالى زۆر جوانى لە تەنىشتەومىيەو پارى بە سنگ و مەمكى دايكىيان دەكەن.. كاتىك باوكى زەرە ئەو ئافىرمە دەبىنىت، پىي سەرسام دەبىت و مەن تەلاق دەدات و ئەو مارە دەكات..

پاش ئەم رووداوە دايكى زەرەيش شوو بە پىاويكى باش و ئازاو دەرەمەند دەكات، پىاومە زۆر دىارى و بۇنى خۇشى پىشكەش دەكات، پىاومە ئەومەندە بەخشەندە دەبىت،

لە ھەموو شتېك جووتىكى پېندەبەخشىت، جا بۇ خۇي بەكارى بەيىت، يان بە ئارمىزوى خۇي بېبەخشىت، ھەرومھا پياومكە بە دايكى زمىر دەلىت: بەشى كەس وىكارىشت لەم مالى سامانە بىدە. پاشان دايكى زمىر زۆر بە تاسەو دەلىت: ئەگەر ھەموو شتېكم بىداتى، ناگاتە بېچوكتىن شتى باوكى زمىر!! پاك و بېگەردى بۇ خودا، ھىشتا دلى ئەم ئافرىتە وابەستەى مىردى يەكەمىيەتى و خۇشى دەوېت!!

وتەكانى خاتوو عائىشە (خوداى لى رازى بىت) تەواو بوو. بە دىنپايەو گېرانەو ھى چىرۇك و پروداوى يانزە ئافرىت، كاتىكى زۆرى لە پېغەمبەرى خودا ﷺ گرتوۋە، لەگەل ئەوھىدا زۆر بە بېدەنگى گۈنى گرتىبو، ھىچ بېزارىەكېش بە روخسارىەو نە دەبىنرا، كاتىكىش خاتوو عائىشە (خوداى لى رازى بىت) لە وتەكانى تەواو دەبىت، پېغەمبەرى خودا ﷺ دەرىدەخات كە بە تەواوى گۈنى لە وتەكانى گرتوۋە تىي كەپشتوۋە، ھەر بۇيە دەلىت: من بۇ تۇ، وىكو باوكى زمىر وام بۇ دايكى زمىر، بەلام من تۇ تەلاق نادەم..

كەواتە: ھەموومان ھاۋراپىن لە سەر دەرخستىن و پېشاندىنى نەرم و نىانى و گرتىگىدان بە خەلىكى. مىندالىك لە مىندالەكانت جىل و بىرگىكى جوان لەبەردەكات و بىت دەلىت: باوكە گيان جىل و بىرگەكانم جوانە؟ دەى تۇش زۆر بە گەرم و گۈرى و بە پروۋىەكى خۇشەو بلى: پاك و بېگەردى بۇ خودا، ئەو ھەموو جوانىە چىە؟! بە ھەمان شىۋە لەگەل كچەكەتدا، لەگەل ھاۋسەرەكەتدا، لەگەل ھاۋرى و دراۋسىكانتدا، بە ھەمان شىۋە ھەنسوكەوت بىكە و لەگەلىان تىكەل بەو زىندوۋ بە نەك مردوۋ..

ئەگەر شتېكت لەبىرچوۋ بوو، وىك ئەۋدى كەسىك بىت بلىت: موزدە بىت باوكم لە نەخۇشەكەى چاك بۇتەو، تۇ مەلى: بۇ نەخۇش بوو؟! بەلكو بلى: سوپاس بۇ خودا، دىخۇشت كىردم، خودا دىخۇشت بىكات. يان كەسىك بىت دەلىت: بىراكەم لە بەندىخانە ئازاد كرا، مەلى: ھەر نەشم بىستوۋە بەند كراۋە، بەلكو بلى: سوپاس بۇ خودا، بە راستى ھەۋالىكى خۇش بوو. ھەمىشە ھەر لە شادى و خۇشىدا بن..

لە كۆتايى ئەم باسەدا، دەمەۋىت بىتان بلىم: ھاندان و تىكەل بوون بەمەكترو قىسەى خۇش، كارىگەرى لە سەر ئازەلانىش دروست دىكات، وىكو لەم پروداۋىدا دەردەكەۋىت.. ئەبۇبەكرى رەقى دىگىرپتەو دەلىت: لە بىباباندا رېگەم كەۋتە لاي ھۆزىكى غەرىب و پياۋىك مىۋاندارى كىردم و چوۋىنە رەشمالىكەو، كاتىك چوۋمە رەشمالەكەو بەندەپەكى رەش پىستى تىادا كۆت و بەندىكرابوۋ. ھەندىك و شتى مردارەۋىبوۋىش

بېنى، لە بەرامبەر رەشمالەكەدا.. تەنھا وشترىك مابوو، ئەويش گيانى دەداو خەرىك بوو مردارمۇ دەبوو.. بەندەكە بېنى وتەم: تۆ مېوانى و ماقت لە سەر خاوەن مال ھەيەو رېزى مېوان دەگرېت..

ئەبۇبەكر دەلېت: منىش بېدەنگ بوومو نەشمەزانی تاوانى ئەم بەندەيە چيە!! كاتىك خوارىن ئامادە بوو، وتەم: نان ناخۆم، ھەتا ئەو بەندەيە ئازاد نەكەيت.. خاوەن مالەكەش وتى: ئەو بەندەيە دىمبېنى، مالى ويران كىردوومو ھەزارى خستووم.. منىش وتەم: چى كىردووه؟!

خاوەن مالەكەش دەلېت: ئەو بەندەيە دەنگىكى زۆر كاريگەر و خوشى ھەيە، چى كەل و پەل و شەمەك ھەبوون، لە سەر پىشتى وشترەكانم بوون، كاتىك ئەم بەندەيە بە دەنگە خوشەكەي گۆرانى دەلېت، وشترەكان دەكەونە ھەلبەزو دابەزو ھەلبەرىن و بە ھۆي قورسى كۆلەكەي پىشتیانەو، جگە لەم وشترەيان كەوا گيان دەدا، ھەموويان دەمرن و مالى ويران دەبېت، بەلام قەسەي مېوانىكى وەكو تۆم پىناشكىت و ئەوا دەست و ھاچى دەكەمەو..

مېوانەكە دەلېت: زۆر تامەزرۆي بېستىنى دەنگى بەندە رەش پىستەكە بووم.. كاتىك رۆژ بۆو، داوام لىكرد بە وشترەكەم ئاو لە بىر ھەلبكىشيت، بەندەكە دەستى كىرد بە گۆرانى وتەن، كاتىك وشترەكە گۆيى لەو دەنگە خوشە دەبېت، دەست بە ھەلبەرىن و ھەلبەزو دابەز دەكات، ھەتا گۆرپەسەكەي دەستەم دەپستىنيت و بە سەردەمدا كەوتەم، بە راستى دەنگى ئەومەندە خوش و بە سۆز بوو، وا گومان دەبەم، ھىشتا گۆيەم لە دەنگى وا خوش نەبوو بېت..

ئەگەر دەنگى خوش كار بىكاتە سەر ئازەلان، دەي دەبېت وتەو قەسو ئامۇزگارى جوان، چ كاريگەرپەك لە سەر مەرفەھەكان دروست بىكەن؟!

بى راھىتەن و پىرۆقىم، پىرە بى خۆت بدە..

زىندوو بە ئەك مردوو.. بە ھۆي روخسارو دەرىپىنە جوانەكانتەو،

كارىگەرى لە سەر خەلەكى دروست بىكە، تاوايان لىدېت ھۆگرت دەبن..

نامۇزگار يېكەنت باقورتو پوخت بن..

وتراوه: ئەو كەسەى نامۇزگارى خەلكى دمكات، وەك ئەو كەسە واپە كە بە قامچى لە خەلكى دمكات، لېدانەكانى كەسى قامچى بە دەستىش، بە ئەندازەى شارمزاى و لېھاتووى خوى نازار جېدەھىلېت..

تېبىنى ئەو بەكە ئېمە دەلېن شارمزاى و لېھاتووى كابراى قامچى بە دەست، نەك ھېزو تواناكەى! لەبەر ئەوەى جارى وا ھەپە قامچى بە دەستىكى بەھېز زۆر بە توندى لە كەسېك دمكات و نازارېكى زۆرى پېدەگەپەنېت، بەلام پاش كەمېك نازارمە نامېنېت و ھېج شوپنەوارېكىش جېناھىلېت، بەلام قامچى بە دەستى شارمزا و لېھاتوو، زۆر بە توندېش قامچىكەى بەكارناھىلېت، بەلام دمزانېت چۆن بەكارى دەھىنېت و لە كوئى بدات.. بە ھەمان شېوہ كەسى نامۇزگارېكارېش مەرج نېە زۆر قەسە بكات و درېژە بە نامۇزگارېكەكانى بدات، بەلكو دەتوانېت زۆر بەكورتى نامۇزگارى پېوېست بە كەسى نامۇزگارېكراو بگەپەنېت و ئامانجەكەى بېيىكىت..

ھەتا دەتوانېت بەكورتى نامۇزگارى خەلكى بەكە.. كاتېك دەتەوېت نامۇزگارېكە پېشكەش بەكەيت، بە ئەندازەى وتارىك درېژەى پېمەدە، بە تايبەت ئەگەر نامۇزگارېكە لە بابەتېكدا بوو، كە ھەردووكتان ھاورا بوون، وەك نامۇزگارى كردنى خەلكى دەربارەى زېانەكانى تورمېى، يان جەرامى عەرەق، يان ترسناكى وازەينان لە نوېژ، يان نازاردانى دلى دايك و باوك..

ئەگەر سەپرى پېغەمبەرى ﷺ بەكەين دەبېنېن، بە دېرېك يان دوو دېر نامۇزگارېكەكانى پېشكەش كردوو، وەك ئەم نەموانە،

پېغەمبەرى ﷺ بە ئېمامى عەلى ﷺ دەفەرموېت: ئەى عەلى كاتېك لە جارى پەكەمدا ئافرمەتېكت دەكەوېتە پېش چاو، جارى دووہم سەپرى مەكەرمو، لەبەر ئەوەى لە پەكەم چاردا گوناھبار نابېت، بەلام بۇ دووہم چار نا..

نامۇزگارىيەكەي پېغەمبەرى خۇداﷺ زۇر بەكورتى كۇتايى ھات..

ھەرومھا بە عبداللىھى كۆرى عومەر (خودايان لى رازى بىت) دىفەرموئىت؛ لە
ژيانى دونيادا ۈك نامۇيەك، يان ۈمكو رېبوارېك وابە..

ھەرومھا بە مەغازى كۆرى جەبەلﷺ دىفەرموئىت؛ ئەي مەغاز سۆيىند بە
خودا خۇشە دەۋىيىت.. لە دۋاي ھەموو نوپۇزېك ۈز لەم فەرموۈدەيە مەھىنەۋ
بلى؛ (اللهم اعني على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك).. واتە؛ (ئەي پەرۋەردگار
يارمەتىم بىدە لە سەر يادگىرنو سوپاس كىردىت، ھەرومھا بۇ ئەۋەي بە چاگى ۈ بە
جۈانى بىتپەرستەم)..

ھەرومھا بە ئىمامى عومەرﷺ دىفەرموئىت؛ ئەي عومەر تۇ پىياۋىكى بەھىزىت،
لە لاي بەردە رەشەكەي كەعبە، فەرمبالغى ۈ پالەپەستۇ دروست مەكە..

كاتىك ئىمامى عومەرﷺ لە سەردەمەرگدا دىبىت، خەلكى پۇل پۇل دەستە
دەستە دىنە سەردانى ۈ مالىئاۋى لىدەكەن، گەنجىك دىنە ژۈۈرەۋە دەلىت؛
ئەي ئەمىرى ئىمانداران مۇژدە بىت، پەرۋەردگار ھاۋەلى پېغەمبەرى خۇداﷺ
پىبەخشىت.. ئەۋەي زانىت ۈ لە تواناتدا بوۈ، پىشكەشى ئىسلام ۈ مۇسلمانانت
كىرد.. پاشان كە بوۈيت بە كارىبەدەست، دادپەرۋەر بوۈيت، پاشان پەرۋەردگار
ۈا پلەي بەرزى شەھىدىت پىدەبەخشىت.. ئىمامى عومەرىشﷺ دىفەرموئىت؛
خۇزگە سەر بە سەر دەرچۈومايە..

پاشان گەنجەكە رۇشىت ۈ ئىمامى عومەرﷺ بىنى، جىلۈبەرگەكەي لە
زەۋىيەكە دەخشاۋ دەكەۋتە ژېر قاچەكانىيەۋە، ئىمامى عومەرﷺ لەۋ كاتەدا
ۈيىستى نامۇزگارىيەكى ئەۋ گەنجە بىكات ۈ فەرموۈي؛ بانگى ئەۋ گەنجەم بۇ
بىكەن.. كاتىك گەنجەكە گەراپەۋەۋ لە بەردەستى ئىمامى عومەرداﷺ ۈستە،
ئىمامى عومەرﷺ فەرموۈ؛ ئەي برازاي شىرىنەم، جىلۈبەرگەكەت بەرزىكەرەۋە،
لەبەر ئەۋەي دەبىتە ھۈي پاك ۈ خاۋىنى بۇ جىلۈبەرگەكانت، ھەرومھا مايەي
رەزەمەندى پەرۋەردگارت ۈ دەبىتە ھۈي ئەۋەي زىاتىر لىي بىرسىت..

بەلى.. زۇر بەكورتى پەيامى نامۇزگارى گەياند بە گەنجەكەۋ دىرېژەي پىنەداۋ
چەندۈ چۈۈنى لەگەل نەكىرد.. چەندۈ چۈۈن ۈ دىرېژەدان بە بابەت ۈ كىشەكان

كارىكى خراپ و ناپەسەندە.. پېغەمبەرى خۇداش ﷺ دىمفەرمۇيت: (من گرمىتى خانوويەك لە بەھەشتدا بۇ ئەو كەسە دىكەم، كە واز لە چەند و چوون و دىمەقالتى بەينىت، ئەگەر لە سەر حەقىش بىت)..

جارى وا ھەپە كەسىك باومر بە راستى بۇچوونىك، يان كارىك دىكات، بەلام بە ھۆى خۇ بە گەورمزانىنەو ەمى ناپىرت و دانى پىدانانىت، ھەر وەكو پەرومردگار لە بارەى فىرعەون و دارودەستەكەپەو ەمفەرمۇيت: ﴿وَحَدِّثُوا بِهَا وَأَسْتَقِنَّهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلُمًا وَعُظْمًا.....﴾ (النمل. واتە: (جا ئەوانە ھەر رىق ئەستوورىيان كىردو باومرىيان پىي نەبوو، بە زۆردارى و خۇبەززانى، لە كاتىكدا لە ناخى دىروونىيانەو ەستىيان دىكرد حەقىقەتەو راستە)..

بەلى.. فىرعەون و دارودەستەكەى راستىەكانىيان ناسى و لە دل و دىروونىياندا دانىيان پىدانان، بەلام بە ھۆى خۇ بە گەورمزانىنەو شوپىنى موسا ﷺ نەكەوتن.. بەلى.. گرنگ ئەومىيە كەسى نامۇژگارىكراو ، واز لە ھەلەكەى بەينىت و نەگەرپىتەو ەسەرى، نەك ئەو ەى كە بە سەرىدا سەركەوېت و بىبەزىنىت، چۈنكە خۇ ئىو ە گۆرەپانى زۆرانبازىدا نىن!!

جارى وا ھەپە كەسى نامۇژگارىكراو بە چەند وشەو وتەپەكى كىچ و كال، پۇزش دىمەينىتەو، كە جىگەى سەلاندن و پىزامەندى نىن، بەلام تۇ لىبوردەبەو پۇزش و بىانووەكانى وەركىرەو لەگەلىدا توند و تىژ مەبەو دىرگاكانى پەشىمانى بە روودا دامەخەو دىرگاكانى نامۇژگارى بە روودا ئاوەلا بىكەو لە نامۇژگارى كىردنى بەردەوام بەو كۆل مەدە..

تېروانىن..

زۆر بەكورتى لە ھەلەكانىيان ئاىگادارىيان
بىكەو دىرژەى پىمەدمو وتارىيان بۇ مەخوئەنەرمو..

گوپىن بە قىسەنى خەلىكى مەدە..

كەسانى ئامۇڭگارېكارى وا ھەن، شارمزاپىيەكى تەواۋىيان لە ھونەرى ئامۇڭگارى
گردندا نىيە، جارى وا ھەپە بە ئامۇڭگارېيەكانيان لە جىياتى ئەۋەدى ئاسودەو
دلىخۇشت بىكەن، زىياتر دلتەنگو غەمبارت دىكەن و كېشەكانت لە سەر گران
دىكەن.. كەسانى وا ھەن زۆر ئىرمېيت پېدىمېن و مەبەستىيانە غەمبارت بىكەن..
ھەپانە ئەۋەندە بى ئەزمۇۋەنە، ئەگەر بېدەنگ بېت زۆر باشترە لەۋەدى كە
ئامۇڭگارى خەلىكى بىكات.. كەسانىك ھەن ھەمىشە بە چاۋپىلكەى رەشەۋە،
سەپرى ژيان دىكەن..

دىگېرنەۋە پىاۋىك بە سۈارى گۆپىرېژمەكى دىكەۋىتە رې و كۆرەكەشى لە
تەنىشتىيەۋە رېدەكات، لە رېگە بە ھەندىك لە خەلىكى دىكەن و دىلېن: سەپرى
ئەۋ پىاۋە دىرەقە بىكەن، خۇى سۈارى پىشتى گۆپىرېژمەكى بوۋەو كۆرەكەشى
بە بى دىرۋات! پىاۋەكە كاتىك گۆپى لەم قىسەپە دىبىت، خۇى دادىبەزىت و
كۆرەكەى سۈار دىكات..

پاش كەمىكى تر بە كۆمەلە كەسىكى تر دىكەن و ئەمانىش دىلېن: سەپرى
ئەۋ كۆرە بىكەن چەندە بېرېزە، خۇى سۈارى گۆپىرېژ بوۋەو باۋكىشى بە بى
دىرۋات.. پىاۋەكە كاتىك گۆپى لەم قىسەپە دىبىت، خۇى لەگەل كۆرەكەپىدا
سۈارى گۆپىرېژمەكى دىبىت..

لە رۇپىشتن بەردەۋام دىبىن و دىكەن بە كەسانىكى ترو ئەمانىش دىلېن: سەپرى
ئەۋ دوو مەرۋفە دىرەقە بىكەن، ھىچ بەزمىيەكىيان بەۋ ئازەلەدا ناپاتەۋە..
پىاۋەكە كاتىك گۆپى لەم قىسەپە دىبىت، دادىبەزىت و بە كۆرەكەشى دىلېت:
تۆش دابەزە.. كۆرەكەشى دادىبەزىت و دوو بە دوو دىرۋان و گۆى دىرېژەكەش
ھىچ شىكىكى لە سەر پىشت ناپىت..

پاشان بە كۆمەلە كەسىك دىكەن و پىيان دىلېن: سەپرى ئەۋ دوو كەسە

گىل و نەفامە بىكەن، گوئىدرىژىكىيان پىيەو كەچى خۇيان بە پى دەرۇن، باشە
گوئىدرىژ بۇ سواربوون دروست نەگراو؟

پىاومكە نىتر خۇى بۇ نەگىراو ھاوارى كردو كورەكەى پاكىشاو بە جووتە
چوونە ژىر سكى گوئىدرىژەكەومو نەمجارمىيان نەمان گوئىدرىژەكە ھەلدەگرن!!
نەگەر لەو كاتەدا من لەوى بوومايە، بەو پىاوم دەوت: چىت پىخۇشە وابكەو
گوئى لە قسەو قسەلۇكى خەلكى مەگرە، چونكە رازى كردنى ھەموو خەلكى،
كارىكى بەدى نەھاتوومو مروف ناتوانىت پىيى بگات..

كەسى وا ھەيە كاتىك پىشنىارىك دىرمەپرىت، لەخۇو دەست بە قسەگردن
دەكات و بىرى لىناكاتەومو، ومكو ئەومى كەسىك بىت بۇ لات و پىت بلىت: ئەوم
بۇچى داخوازى ھالانە ئافرەتت كرد؟ ئەى بۇچى مارت كرد؟

كاكى برا كارەكە تەواو بوومو تازە مارەى كردو كۆتايى پىھات!!
يان برادەرىك دىت بۇ لات و دەلىت: ئەوم ئۆتۆمبىلەكەت فروشت؟ ئەى بۇ
ئاگادارت نەكردم؟ ھالانە كەس پارەى زىاترى پىدەدا..

براكەم بىپرەومو بەسە.. كابرا ئۆتۆمبىلەكەى فروشتو كۆتايى پىھات..
كەواتە: نازارى دىروونت مەدەو گوئى لە ھەموو قسەپەكى خەلكى مەگرە..

نەزموون..

رازى كردنى ھەموو خەلكى، كارىكى
بەدى نەھاتوومو مروف ناتوانىت پىيى بگات..

با ھەمىشە زەردەخەنەت لە سەر لىۋو بىت..

ماۋەى چەندىن سائە دىناسمۇ ھارپى كارمە، بە ھەر حال ئەۋەى دىمەۋىت
باۋمۇ بىكەم يان نا ئەۋەى، تا ئىستا نازانم ئەۋ ھارپىيەم دانى لىپراۋە يان نا، چۈنكە
زەردەخەنەم پىۋە نەبىنىۋە، ھەتا دانەكانى بىيىنە! ھەمىشە گرۇ مۇنە، وا دىزانىت
ئەگەر كەمىك پوۋخۇش و لىۋو بە خەندە بىت، تەمەنى كەم دىكات، يان مال و سەروەت و
سامانەكەى لە دەست دەچىت!!

ھەرپى كورى عبداللەھ دىمەرمۇىت: ھەر كاتىك پىغەمبەرى خۇداﷺ بىنى
بىت، زەردەخەنەى لە سەر لىۋو بوۋە..

كەسانىك ھەن ھەمىشە پوۋخۇش و لىۋو بە خەندەن..

كاتىك مامۇستاپت و دەچىتە ژورمۇە بۇ لى قوتابىيەكانت، با پوۋت خۇش بىت..
كاتىك سۈارى فرۇكە دىبىت و خەلگى سەپرت دىكەن، بە پوۋياندا پىيىكەنەۋ با
زەردەخەنەت لە سەر لىۋو بىت..

كاتىك دەچىتە دوكانىكەۋە يان دەچىت بۇ بەنزىتخانەپەك، يان فەرمانگەپەك،
لىۋو بە خەندەبە..

كاتىك چاك و چۈنى لەگەل خەلگىدا دىكەپت، با زەردەخەنەت لە سەر لىۋو بىت و بە
پوۋياندا پىيىكەنە..

بە شىۋىيەكى گشتى زەردەخەنەۋ پوۋخۇشى، كارىگەرىيەكى بەھىزى ھەپە بۇ
نەھىشتىنى تورمىي و گومان و راراپى.. پالەۋان ئەۋ كەسەپە بە سەر ھەست و سۆزىدا زال
بىت و زەردەخەنەى لە سەر لىۋو بىت..

ئەنەسى كورى مالىكﷺ پۇژىك لەگەل پىغەمبەرى خۇداﷺ بە رىگەپەكدا دىرۇن و
پىغەمبەرى خۇداﷺ پارچە پەرقىيەكى زىرى بە سەر شانەۋە دىبىت.. كابراپەكى
دەشتەكىيان پىدەكات و پارچە پەرقىيەكى لە قورگى پىرۋزى پىغەمبەرى خۇداﷺ توند
دىكات! ئەنەسﷺ دىمەرمۇىت: شۈنەۋازى زىرى پەرقىيەكى لە سەر جەستەى پىرۋزى
پىغەمبەرى خۇداﷺ دىرگەۋت..

دىبىت ئەۋ پىاۋە چى وىستىبىت! كى دەلىت مالىكەى نەسۋتاۋمۇ بۇ پارمەتى نەھاتۋە؟!

گوئی بگره بزانه چی دمویت و داوای چی دمکات.. دهلیت: نهی محمد.. تیبینی نهوه بکه نهیوت: نهی پیغممبهری خودا ﷺ.. نهی محمد: لهو مال و سامانهی خودا، که له لاته بهشم بده..

پیغممبهری خودا ﷺ ناوړ دمدا ته مومو پاشان پیدمکه نیت و فهرمان دمکات و دمفهرمویت: بهشی بدن..

به لئی.. پیغممبهری خودا ﷺ نه وهنده نارامگر بوو، نهو شیوه هه لسوکه وتانه، نه یانده توانی توره ی بکه ن.. پیغممبهری خودا ﷺ زوړ له وه سنگ فراوان تر و گه وره تر بوو، له سهر شتانیکی بئ نرخ له خه لکی توره بیت و سزایان بدات.. پیش نه وهی بیر له تورمبوون و سزادان بکاته وه، بیر له نه نجامه که ی ده کرده وه..

چ سوودیکی دمبوو، نه گهر به سهر کابرا ده شته کیه که دا هاواری بگردایه و دهری بگردایه؟! ئایا برینه کانی گهر دنی ساریژ دمبوو؟! نهی کابرا پرموشتی جوان دمبوو؟! نه خیر.. دهی که واته باشتین چارمهر نارامگرته..

به لئی.. هه ندیک هه لسوکه وت تورممان ده که ن، به لام چارمهریان بریتی نیه له تورمهی و هه له شهیی، به لکو چارمهریان بریتیه له نه رم و نیانی.. زمرده خه نه.. گومانی باش.. خواردنه مومو شاردنه وهی تورمهی.. نارامگرتن و په له نه کردن..

به راستی پیغممبهری خودا ﷺ جوانی فهرمووه که دمفهرمویت: (لیس الشدید بالصرعة، إنما الشدید الذی یملك نفسه عند الغضب).. واته: (ئازاو پاله وان بریتی نیه لهو که سهی که زوړان بازو به هیزه، به لکو ئازا بریتیه لهو که سهی له کاتی تورمپیدا به سهر خویدا زال دمبیت)..

له کو تاپیدا پیت دملیم: روو خوشی و دهر برینی زمرده خه نه به رووی برا که تدا مایه ی خیر و پاداشت و چاکه مه..

پیشرفک..

هر کاتیک پیغممبهری خودا ﷺ بینرا بیت،
روو خوشی و لئو به خه نده بووه..

ھېلە سورەكان..

قوتابىم بوو لە زانكۆ.. خاومەن رۆشنىرىيەكى فراوان بوو.. سوور بوو لە سەر دروست
كردنى پەيوەندى كۆمەلەيەتى لەگەل خەلكىدا، بەلام زۆر خوین تال و رەزاگران بوو،
رۆژىك ھات بۆ لام و وتى: مامۇستا.. ھەمىشە ھاوړپكانم لىم تورە دەبن و لە سەر گالتە و
قەسە خۆشەكانم ئارام ناگرن!!

لە دلى خۆمدا وتم: من لە بېدەنگىت بېزارم، چ جاى ئەوھى قەسە و گالتە بکەيت؟! بە
تايبەت کاتىك كە دمتەوېت خۆت رووخۆش و گالتەنامىز نیشان بەدەيت!! لىم پرسى و وتم:
بۆچى لە گالتە و قەسە خۆشەكانت بېزارن؟! نمونەيەكم لە قەسە خۆشەكانت پى بلى..
وتى: يەككىك پشمى و منىش وتم: نەفرىنى خودات لى بېت.. کاتىك تورە بوو،
قەسەكانم تەواو کردو پىم وت: ئەى شەيتان، خودا رحمت لى بکات!!

ناھ.. بە راستى قەسەيەكى زۆر ناخۆشى کرد!! داماوە وایدەزانى بەو قەسە بېزاراوانە
خۆشەويست دەبېت!!

خەلکى ھەر چەندە رازى بن گالتە وگەپت لەگەل بکەن و گوئى لە قەسە خۆشەكانت
بگرن، بەلام رازى نابن ھەندىك قەسە و گالتەيان لەگەل بکەيت و ھېلە سورەكانى ژيانيان
ببەزىنېت، بە تايبەت لەبەر چاوى خەلکى و بە ئاشکرا..

ھەندىك لە خەلکى، بە بيانووى لى رابىننەو، گوئى نادەنى و ھەندىك ھەلسوگەوت
دەمکەن، يان ھەندىك داواکارى نەشیاو دەمکەن، وەك ئەوھى مۇبايلەگەت ھەلدەگرن و
بە ئارمىزووى خۆيان تەلەفۇنى پىدەمکەن، يان بە مۇبايلەگەت گورتەنامە بۆ کەسانىك
دەنپىرن، کە ھەز ناگەيت ئەو کەسانە ژمارەى مۇبايلەگەت بزانن، يان بە بى پرس
ئۆتۆمبىلەگەت دەبن، ياخود ئەوھندە داوا دەمکەن، ھەتا لە روو دادەمىنى و ناچار
دەبېت بيان دەيتى..

يان جارى وا ھەيە چەند قوتابىيەك لە بەشى ناوخۆى بەيەگەو نىشتەجى دەبن، کاتىك
يەككىيان بەيانى بەخەبەر دېت و دەپەوېت بچېت بۆ زانكۆ، دەبىنېت يەككىك لە قوتابىيە
ھاوړپكانى چاکەتەكەى بردووە، يەككىكى تريان پىلاوێكانى لە پى کردووە و رۆيشتووە..
جارى وا ھەيە کەسانىك بە بيانووى قەسەى خۆشەو، لە کۆر و دانىشتنە گشتىەکاندا،

ھاۋرىكانيان بېزارو نارەھەت دىمەن.. پېۋىستە بزانرېت كەسانىك ھەر چەندە خۇشيان بوۋىت، مەۋقۇن شايەنى بېزاربوون و تورەبوون و پېۋىستە ئاگادارى ھەست و سۆزىيان بېت و دلىان نەرمەنجىنېت..

كاتىك پېغەمبەرى خۇداﷺ لە جەنگى تەبوك گەراپەۋە بۇ شارى مەدېنە، عورودى كورى مەسعودى سەفەفى ھات بۇ خزمەتى، عورودە گەورە ھۆزەكەى دەبېت و زۇر پېزى دىگرن.. عورودە مۇسلمان دەبېت و دەپەۋىت بېچىت بانگى ھۆزەكەى بىكات، بۇ ئەۋەدى باۋەر بېيىن و مۇسلمان بن، بەلام پېغەمبەرى خۇداﷺ دىترىت ھۆزەكەى ئازارى بىدن و بەۋ ئاسانىە دەستبەردارى ئاپنەكەى خۇيان نەبن، ھەر بۆيە فەرمۇۋى، ئەۋانە دىتكوژن!!

پېغەمبەرى خۇدا دەبزانى ھۆزى سەقىف لە ھەلسوكەۋتدا توندوتىژ و رەقن، ئەگەر لەگەل گەۋرەكەشياندا بېت..

عورودەش دەلېت: ئەى پېغەمبەرى خۇداﷺ ھېندەى چاۋيان خۇشيان دەۋىم و رېزم دىگرن..

بەلى.. عورودە دىكەۋىتە رې بۇ لاي ھۆزەكەى، بۇ ئەۋەدى بە دەم بانگەۋازەكەپەۋە بېن و باۋەر بېيىن، كاتىك گەمىشتە لاي ھۆزەكەى، سەركەۋتە سەر بەرزىەك و بە دىنگى بەرز بانگى كىردن و ھەموو كۆبۈنەۋە، پاشان بانگى كىردن بۇ ئەۋەدى مۇسلمان بن و پېشى راگەياندىن كە خۇى مۇسلمان بوۋدو دوبارە لە بەرامبەريان باۋەرەكەى ئاشكرا كىردو وتى: اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمداً رسول الله..

كاتىك گۇپيان لەم وتانە بوو، دىستيان كىرد بە ھاۋار ھاۋار و تورەبوون و رازى نەبوون، ۋاز لە خۇداكانيان بېيىن، ھەر بۆيە لە ھەموو لايەكەۋە بە رىم ھېرشيان كىردە سەرى، ھەتا بوراپەۋە لە ھۇش چوۋ.. كاتىك خەرىك بوو گيان بىسپىرېت، ئامۇزاكانى ھاتن بۇ لاي و وتيان: ئەى عورودە لە باتى كۈشتىنى تۇ، كۈشتار نەكەپن؟! عورودەش دەلېت: نەخېر لە باتى من كەس مەكۈژنەۋەدو تۆلە لە كەس مەسەننەۋە، پەرۋەردگار بە شەھىدى پېزى لېنام..

كاتىك ھەۋالەكە گەمىشتەۋە بە پېغەمبەرى خۇداﷺ فەرمۇۋى: نەۋنەى عورودە، ۋەگو نەۋنەى ئەۋ پياۋە ۋايە كە پەرۋەردگار لە سورەتى ياسىندا باسى دىكات، كاتىك بە ھۆزەكەى وت: شوپنى پېغەمبەران بىكەۋن و باۋەر بېيىن، بەلام ئەۋان شەھىدىيان كىرد..

دەى ئاگادارىبە: خەلىكى ھەر چەندە لېت نىزىك بن، ھەرۋەھا ھەر چەندە ھاۋرى و خۇشەۋىست بن، ھەست و سۆزىيان ھەپەۋ نەبېت لە كاتى ھەلسوكەۋتدا، يان لە كاتى

ئەنجامدانى گالتەو قىسەى خۇشدا، دىروون و ھەستىيان بىرىندار بىكىت.. وريابە ھىلە سورمىكانى ژيانيان نەبەزىنىت و سنورى خۇت بزانە.. ھەر بۆيە پىغەمبەرى خوداﷺ داوامان لىدەمكات موسلمانان نەترسىنىن..

رۇژىك پىغەمبەرى خوداﷺ لەگەل جەند ھاۋەلىكىدا لە گەشتىكىدا دەبن و ھەر كەسە و كەلۈپەلەكانى بە خۇى دەبىت، يەكىك لە ھاۋەلان خەۋى لىدەكەۋىت و يەكىك لە ھاۋرىكانى شتىكى لى دىشارىتەۋە، كاتىك پىاۋەكە خەبەرى دەبىتەۋە دەبىنىت شتىك لە كەلۈپەلەكانى دىار نىە، ترسى لىدەنىشىت و دەست دەكات بە گەران بە دۋاى شتەكەيدا، پىغەمبەرى خوداﷺ لە كاتى ئەم رۈوداۋەدا، دەفەرمۈىت، (لايحل المسلم ان يروع مسلماً). رواه احمد وابوداود. واتە: (بۇ ھىچ موسلماننىك دروست نىە، موسلماننىكى تر بترسىنىت)..

جارى وا ھەيە كەسىك بەو ھەلسۈكەۋتەى كە دەمكات، بە گومانى خۇى دلخۇشت دەكات، بەلام بە داخەۋە زۇر جار زىانت پىدەكەيەنىت و دلتنەگو غەمبارت دەكات، بەلكو توشى دلەراۋكىشت دەكات و لەۋانەيە تا ماۋىيەكىش توشى شۇك ببىت.. بۇ نەۋنە: بە بى ئەۋەى ئۇتۇمبىلەكەت بىكۈزىنىتەۋە، لەبەردەم دوكانىك دەۋەستىت و دادەبەزىت، بۇ ئەۋەى پىداۋىستىيەك بىكرىت، لەپەر يەكىك لە ھاۋرىكانت دىت و سۋارى ئۇتۇمبىلەكەت دەبىت و دوور دەكەۋىتەۋە، تۇش وا دەزانىت ئۇتۇمبىلەكەيان فراندوۋىت، يان دزىۋويانە.. ئەمەش بۇ گالتەو پىكەنىن!! ھاۋرىكەت بۆيە ئەم كارەى كرد، بۇ ئەۋەى كەمىك پىيكەنىت، يان گالتەيەكى ترس ئامىز دروست بىكات، بەلام بە دلنىايىيەۋە ئەم جۆرە ھەلسۈكەۋتەنە ناخۇش و بە ئازارن..

تىروانىن..

ھەر شتىك لە سنورى خۇى دەرچوو، پىچەۋانە دەبىتەۋە دەگۈرپىت بۇ دژەكەى.. زۇر گالتەۋەگەپىش ھەبۋە، بە شەرو ناخۇشى كۇتاييان پىھاتوۋە!!

پاراستنى نەينى..

لە كۆنەۋە وتراۋە: ھەر نەينىكەك لە دوو تىبەرى، ئەۋا بىلەۋ دەيتەۋە.. پەرسىيارىش
 كراۋە مەبەست لە دوو جىيە؟! وتراۋە مەبەست لە دوو، ھەر دوو لىۋە!!
 لە ماۋى سىۋ پىنج سال تەمەنى راپور دوۋمدا، بىر نايات نەينىكەك بە گۈنچەكى
 كەسكىدا چىرپاند بىت و لىۋ دىنيا بوۋىتەم، مەگەر سۈپىندى بۇ خوار دىتەم، كە
 نەينىكەك دىشارىتەۋە دەپخاتە بىرىكى قولى بىنەۋە.. بىرىش نايات، كەسكى لە
 داۋى بىستىنى نەينىكەك، راشكاۋانە وتىتە: فلانە كەس ناتوانم نەينىكەك بشارمەۋە،
 بەلكو ھەموو كەسكى لە سەرمەۋە دەستى دەكىش بە سەر سىگىداۋ دەلىت، سۈپىند بە
 خودا، ئەگەر خۆر بىخەنە سەر شانى راستم و مانگىش لە سەر شانى جەپم، يان ئەگەر
 جەقۇ بىخەنە سەر گەردنم، نەينىكەك ئاشكرا ناكەم!! بەلام پاشان ئەگەر زۆر خۇى بۇ
 بگىرەت، دوو يان سى مانگ، دىتوانىت خۇى بگىرەت و نەينىكەك بىلەۋ دىكاتەۋە دەم
 بە دەم دىكاتەۋە بە خۆت..

لەم كاتەدا، پىت دەلىم: ھەر لە سەرمەۋە ھەلە بوۋىت، چۈنكە پىۋىستە نەينىكەكانت،
 سنورى ھەر دوو لىۋت نەبەزىن، ھەروەھا پىۋىستە داۋى كارىك لە خەلكى نەكەيت،
 كە لە توانا ياندا نەبىت، ھەر ۋەك وتراۋىشە:

إذا ضاق صدر المرء عن نفسه فصدر الذي يستودع السر أضيق..

بەلى.. ئەگەر سىنگى كەسكى تەسك و بچوك بىت بۇ پاراستنى نەينىكەكانى خۇى،
 ئەۋا بە دىنبايەۋە سىنگى ئەۋ كەسەي كە نەينىكەكەتى لا دادەنىي، تەسك و بچوكترە..
 كىشەكە لەۋە داپە جارى ۋا ھەپە باسەكە لە لاى كەسكى باس دىكەيت، بۇ ئەۋەي
 راپۇرۋى پىبىكەيت و رىگەۋ چارەسەرىكت نىشان بدات، كەچى دواتر نەينىكەكەك بىلەۋ
 دىكاتەۋە، تۇش لەبەر چاۋت دىكەۋىت و زۆرىش رەقت لىدەيتەۋە..

نەۋنەپەكى سەپىر لە مېژوۋدا بەم شىۋەپە روۋىداۋە: پىش روۋدانى جەنگى بەدر،
 كاتىك پىغەمبەرى خۇدا ﷺ ھەۋالى كارۋانىكى بازىرگانى قورمىشى بىست، خۇى و
 ھاۋەلانى بەرمە كارۋانەكە كەۋتە رى.. سەردەستەي كارۋانەكە، ئەبوسوفيان بوو،

كاتىك ھەستى بە مەترسى كرد، پياۋىكى بە كرى گرت، بۇ ئەۋدى ھەۋالى مەترسى كارۋانەكە بگەيەنپتە قورمىش.. كابرا كەۋتە رى بەرمە مەككە، رېگەي مەككەش چەند رۆژىكى دەۋىست، خەلكى مەككەش ھىچ ھەۋالىكىيان لەۋ بارمىەۋە نەدەزانى..

شەۋىك عاتىكەي كچى عبدالمطلبى پورى پېغەمبەرى خودا ﷺ خەۋپكى ترسناك دەبىنپت.. كاتىك رۆژ بۆۋە ناردى بە شوپن عەباسى برايداۋ پىي وت، بىرام، سوپند بە خودا ئەمشەۋ خەۋپكەم بىنى ترساندىمى و دىترسم بەلاۋ نازەھەتتەك بە سەر ھۆزەگەتدا بىت، ئەۋدى بۆت باس دىكەم، بىشارەۋە لە لاى كەس مەيدركىنە.. عەباسىش ﷺ دەلىت: باشە.. چىت بىنى؟

عاتىكە دەلىت: سوارىكەم بىنى بە سەر وشترەكەيەۋە، ھاتە پېشەۋە، ھەتا گەپشە دۆلى (ابطح) و پاشان ۋەستاۋ بە دىنگى بەرز ھاۋارى كردو وتى: ئەي ستەمكاران برون بۇ ئەۋ شوپنەي كە لە ماۋدى سى رۆژدا تيايدا دەمرن!! پاشان وتى: خەلەكەكەم بىنى لە دەۋرى كۆبۈۋنەۋە، پاشان رۆپىشتو جوۋە مزگەۋتەكەۋەۋە خەلەكەكەش بە شوپنەيەۋە بوون، پاشان بە وشترەكەيەۋە سەرگەۋتە سەرگەبەۋ بە ھەمان شىۋەي پېشوۋ ھاۋارى كردو وتى: ئەي ستەمكاران برون بۇ ئەۋ شوپنەي كە لە ماۋدى سى رۆژدا تيايدا دەمرن!!

پاشان كەۋتە سەر شاخى ئەبى قەيس و ھەمان ھاۋارى پېشوۋى دووبارە كىردەۋە، پاشان لە سەر لوتكەي شاخەكەۋە، تاشە بەردىكى فرىدا، تا گەپشە خوارەۋە، پارچە پارچە بوو.. ھىچ مالىكى مەككە نەما پارچەيەك لەۋ بەردانەي تېنەچىت..

عەباس ﷺ كاتىك گۆپى لەم قسانە بوو، شەمزاۋ وتى: سوپند بە خودا ئەمە خەۋپكى راستو روۋنە!! پاشان وتى: دەي تۆش ئەم خەۋە باس مەكەۋ بۇ كەسى مەگىرەۋە..

عەباس ﷺ رۆپىشتو ھەر خەيالى لە لاى خەۋەكەي خوشكەكەي بوو، لە رېگە ۋەلىدى كورى عوتبە دەبىنپت، كە يەككە بوو لە ھاۋەلەكانى و خەۋەكەي بۇ دىگىرپتەۋەۋە پىي دەلىت: بۇ كەسى مەگىرەۋە.. پاشان ۋەلىد دىروات و عوتبەي كورى دەبىنپت و خەۋەكەي بۇ دىگىرپتەۋە، عوتبەش بۇ ھەندىك لە ھاۋەلەكانى دىگىرپتەۋە، ھەتا ۋاي لىدىت زۇربەي خەلەكەكە دىبىستىن و خەۋەكە دەبىتە باس و خواسى خەلكى شارى مەككەۋ كۆرو دانىشتەكانيان..

دەمەۋ نىۋەرۇ، عەباس ﷺ دەچىت بۇ ئەۋدى بە دەۋرى كەعبەي پىرۇزدا بسورپتەۋە،

ئەبۇجەھلىش لەگەل ھەندىك كەسدا لە سىبەرى كەعبەدا دانىشتىبوون و باسى خەومەكى
عاتىكەيان دەمگەرد.. كاتىك ئەبۇجەھل ئەباس ﷺ دەلىت، دەلىت؛ كە تەواو بوويت،
ومرە بۇ لامان..

ئەباس ﷺ سەرى سورماو لە دلى خۇيدا دەلىت؛ دەلىت ئەبۇجەھل چ كاريكى بە
من ھەبىت، بەلام بە ھىچ شېومەك بېرى بۇ خەومەكى عاتىكەى خوشكى ناچىت..
كاتىك ئەباس ﷺ تەواو بوو، چوو بۇ لاي ئەبۇجەھل و ھاوئەلەكانى.. كاتىك ئەباس ﷺ
دادەنىشىت، ئەبۇجەھل دەلىت؛ ئەى نەوئەى عبدالمطلب لە كەپەوئە فىرى ئەومبوون قسە
لە ناديارمگان بگەن؟!

ئەباس ﷺ دەلىت؛ وەكو چى؟! ئەبۇجەھل دەلىت؛ وەك ئەو خەومەى عاتىكە
بىنىوويەتى..

ئەباس ﷺ ترسى لىدەنىشىت و دەلىت؛ چى بىنىوويە؟!

ئەبۇجەھل دەلىت؛ ئەى نەوئەى عبدالمطلب، ئايا رازى بوون پىاوانتان بىت بە
پىغەمبەر، ھەتا رازى بن ئافرماتانتان بىت بە پىغەمبەر و ھەوال ھىنەر؟! ئىمە لە
سەر قسەى عاتىكە سى رۇژ چاومى دەكەين، ئەگەر وئەكانى بە راست دەرچوون باشە،
ئەگەر نا نوسراوئىك دەنوسىن، كە ئىوئە درۇزىنترىن كەسى عەرمىن..

ئەباس ﷺ دىشلەش و نكۆلى لە خەومەكى خوشكەكەى دىمكات و ھىچ قسەپەكىشى
بى نابت، ھەتا وەلامى ئەبۇجەھلى پىداتەو.. كاتىك ئەباس دەگەرپتەو مائەو،
ھەموو ئافرماتانى نەوئەى عبدالمطلب لى تورە دەبن و پى دەلىن؛ ئىوئە رازى بوون،
ئەو پىس و چەپەلە قسەى ئاشىرىن بە پىاوانتان بلىت، ئەى چۆن رازى دەبن، قسەى
ئاشىرىن بە ئافرماتانتان بلىت و ئىوش گوى بىستى بن، ئايا غىرمتان نى؟!

ئەباس ﷺ كاتىك گوى لەم قسانە دەبىت، رىق و تورمى بەرز دەبىتەو دەلىت؛
سۆند بە خودا ئەگەر ئەمجارە ئەبۇجەھل قسەى وا بىكات، ئاواو ئاواى لىدەگەم..

سى رۇژ دواى خەومەكى عاتىكە، ئەباس دەچىت بۇ كەعبە و زۇرىش تورە دەبىت..
كاتىك دەچىت بۇ كەعبە، ئەبۇجەھل دەبىنىت و بەرمو روى دەچىت، بەلام ئەبۇجەھل
زۇر بە پەلە پىشت ھەلدەمكات و دىروات.. ئەباس لە پەلە رۇشىتنى ئەبۇجەھل سەرسام
دەبىت و لە دلى خۇيدا دەلىت؛ نەفرىنى خودات لى بىت، ھەموو ئەو پەلە پەلەت لە
ترسى ئەو بوو، قسەپەكت بى بلىم؟!

بەلام لە راستىدا ئەبوجەھل كاتىك كۆپى لە نىردراومكەى ئەبوسوفيان دەبىت، وا
 ھاوار دەكات و داواى كۆمەكى دەكات، بۇ رىزگار كىرنى كاروانە بازىرگانىمەكەى قورمىش، بە
 پەلە دەروات بەرمو لای دەنگەكە.. كاتىك دەكاتە لای نىردراومكەى ئەبوسوفيان، دەبىنەت
 لوتى و شىركەى بىراومو خويىن بە روخسارى و شىركەيدا دىتە خوارمومو نوپىنەرمەكەش،
 كراسەكەى بەرى دادىپوومو ھاوارى بە دەمەوچوونى كاروانەكەى قورمىش دەكات..
 قورمىشش زۆر بە پەلە سوپا ئامادە دەكەن و دەكەونە رى بەرمو بەدرو ئەو
 روويدا، كە روويدا و بىپاومرانى قورمىش توشى بەلا و سىرشۆرىيەكى زۆر گەورە بوون و
 ژمارمىەكى زۆر لە سەرگىردە و گەورەكانيان كۆژران، لەوانەش ئەبوجەھل..
 بزانە لە چاوتروكانىكنا، ئەو خەوە چۆن بىلاوبۆو؟!

ئىمامى عومەر رضي الله عنه كاتىك باومرى هينا و موسلمان بوو، وىستى ھەوالى موسلمان
 بوونەكەى بىلاوبىتەوومو بىپاومران بىبىستىن، ھەر بۆيە ھەوالەكەى بە كەسىكى زۆر دەم
 شىرو قەسەگىرەرمو رەگەياندى و پىي وت: قانە كەس قەسەيەكت بۇ دەكەم، بەلام با نەينى
 بىت لە لات! كابرەكەش دەلىت: نەينىمەكەت چىە؟!
 ئىمامى عومەر رضي الله عنه دەفەرموئىت: من موسلمان بووم، بەلام ئاگاداربە لە لای كەس ئەم
 نەينىە نەدركىنى!!

ھەر ئەومەندەى ئىمامى عومەر رضي الله عنه ديار نەما و رۆشت، كابرە دەگەرا و ھەر كەسىكى
 بەر چا و بکەوتايە پىي دەوت: دەزانى عومەر موسلمان بوو؟ ئەو نەترانىوومو عومەر
 باومرى هيناو؟!

بە راستى سەيرە! دەلىتى بىرىكارى بىلاو كىرنەومى ھەوال و دەنگوباسە!
 رۆژىك لە رۆژان، پىغەمبەرى خودا ﷺ، ئەنەس رضي الله عنه دەنیرىت بۇ كارىك، كاتىك
 دەروات توشى دايكى دەبىت، دايكى بىرسيارى لىدەكات و دەلىت: پىغەمبەرى خودا ﷺ بۇ
 چ كارىكى ناردووى؟ ئەنەس رضي الله عنه شىش ﷺ لە وەلامدا دەلىت: سوپىد بە خودا نەينى پىغەمبەرى
 خودا ﷺ نادركىنم..
 پىغەمبەرى خودا ﷺ ھاوەلانى لە سەر پاراستن و نەدركاندى نەينىەكان پەرورمەدە
 دەگرد، ئەومتە ئەنەس رضي الله عنه لە كاتىكدا مىندال بوو، بەلام ئامادە نەبوو نەينى پىغەمبەرى
 خودا ﷺ لە لای دايكىشى بىدركىنىت..
 عائىشەى دايكى نىمانداران (خوداى لى رازى بىت) دەفەرموئىت: فاطمەى كچى پىغەمبەرى

خوداﷻ ھات بۇ لامان، رۇيشتىنى فاطمەش زۆر لە رۇيشتىنى باۋكى دەچوو.. كاتىك ھات بۇ لامان، پېغەمبەرى خوداﷻ ھەرموۋى: بەخىربىنى كچە شىرىنەكەم، پاشان لە لاى راستى، پان لە لاى چەپى داينىشانىد، پاشان چەپەككى چەپەند بە گوپىداۋ فاطمە دەستى كرد بە گریان، پاشان چەپەككى تىرى چەپەند بە گوپىدا، دەستى كرد بە پىكەنن..

منىش وتم: تا ئەمروۆ نەم بىنىوۋە خوشى و غەمبارى ئەۋەندە لە يەك نىزىك بن!! پەرسىيارم لە فاطمە كرد دەربارى قەسەكانى پېغەمبەرى خوداﷻ، لە ۋەلامدا وتى: نەينى پېغەمبەرى خوداﷻ نادرگىنم..

كاتىك پېغەمبەرى خوداﷻ كۆچى دۈبىي كرد، دۈبارە دەربارى قەسەكانى ئەۋ رۆژە پەرسىيارم لە فاطمە كردمەۋە.. ئەۋىش ۋەلامى دامەۋەۋە وتى: جۈبرائىل ﷺ ھەموۋ سالىك جارىك قورئانى پى دەۋردەكردمەۋە، بەلام ئەمسال دۈۋجار پى دەۋرەكردمەۋە، ۋا دەبىنم مردنم نىزىك بوۋىتەۋە، تۆش يەكەم كەسى لە كەسە نىزىكەكانم، كە پىم دىگەيت.. كاتىك گويم لەم قسانە بوۋ، دەستم كرد بە گریان، پاشان ھەرموۋى: ئايا رازى نابىت گەۋرەى ئافرىتانى بەھەشت، پان گەۋرەى ئافرىتانى ئىماندار بىت؟! ئەمجارەيان لە خوشىدا دەستم كرد بە پىكەنن..

دەى دىنبايە، بە ئەندازەى پاراستىنى نەينىيەكانىيان، خەلكى متمانەت پىدەكەن ۋا دەرگاگانى دىيان بە روۋتدا ۋالا دىكەن ۋا نەينىيەكانىيان، بە خەزىنەى تۆ دەسپىرن، بۇ ئەۋەى بە متمانەۋە بۇيان بپارىزىت ۋا بۇيان ھەلىگىرىت..

دەى ھەۋل بدە نەينىيەكانى خۆت مەدرگىنە ۋا نەينى خەلكىش بپارىزەۋ باسپان مەكە..

ۋتراۋە..

دەبىت بە دىلو بەندىكراۋى ئەۋ كەسانەى
كە نەينىيەكانت ئە لا دركاندوون..

جىيەجىن كىردى پىداۋىستىيەكان..

كاتىك خەرىكى خويندىنى ماجىستىيەر بووم، زۆرىك لە پەرتوكى پىچكە و پىبازەكانم خويندەو، لە ناو ئەو پىچكە و پىبازانەشدا، پىچكەى (البرامجاتى) ھەبوو، واتە، پىچكەى بەرژمەندى، يا سودمەندبوون.. كاتىك ئەم پىچكەيەم خويندەو، ئەوسا زانىم بۆچى لە ئەوروپا و ئەمىرىكا گويمان لە ھەندىك باسو خواسى وەك ئەو دەبىت، كە كاتىك كورپىك لە باوكى جىيادەبىتەو و جىي دەبىت، ئەگەر لە دواى ئەو لە جىشتخانەيەكدا يەكتر ببىن، ھەر كەسەيان پارەى خوارىنى خۆى دەدات!!

لەبەر ئەوئى ئەوان بۆجوونىيان واھە و دەلىن، ئەگەر لىت سودمەند نەبىن، نىتر بۆچى خزمەتىشت بکەين؟!

بۆچى سەرۋەت و سامانى خۇمان لە خزمەتى تۇدا خەرج بکەين؟!

بۆچى كاتى خۇم لە خزمەتى تۇدا بەقىرۇ بدەم؟! بە بى ئەوئى ھىج سودىكى ماددىت بۆم ھەبىت!!

بەلام ئاينى پىرۋى ئىسلام ئەم كىشانە و پىوانەيەى ھەلگىرايەو، ئەوئە پەرۋەردگار دەفەرموئىت: ﴿وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ (البقرة. واتە: (ھەمىشە خىرو چاكە نەنجام بدەن و چاكەخواز بن و (مال و سامانتان لە پىناوى خوادا ببەخشن) چونكە بە راستى خودا ئەو چاكەكارانەى خۆشدەوئىت)..

ھەرۋەما پىغەمبەرى خودا ﷺ دەفەرموئىت: (ئەگەر بۆ پىداۋىستىيەك لەگەن براپەكەمدا بېرۇم، ھەتا بۆى جىيەجىن دەكەم، لە لام خۇشتر و چاكترە لەوئى مانگىك لە مزگەوتەكەمدا خەرىكى خودا پەرسىتى بىم).. ھەر كەسەيك بە دەم پىداۋىستى براپەكەيەو بچىت، ئەوا خوداى پەرۋەردگار دىت بە دەم پىداۋىستىيەكانىيەو و بۆى جىيەجىن دەكات..

پىغەمبەرى خودا ﷺ ھەمىشە بە دەم پىداۋىستى موسلمانانەو چووە، جارى وا ھەبوو پىغەمبەرى خودا ﷺ كاتىك بە رىگەدا رۆشتوو، ئافرمىك يان پىرېژنىك

بىيى وتوۋە كارىكم پىت ھەيە، پىغەمبەرى خۇداﷺ ۋەستاۋە گوڭى لىگرتوۋە، جارى واش ھەبوۋە لەگەلىدا رۇشتوۋە، بۇ ئەۋەى كارمكەى بۇ ئەنجام بدات..

پىغەمبەرى خۇداﷺ تىكەلى خەلكى دمكردو لە سەر ئازارو نارەحتىەكانىشيان نارامى دمگرت.. بە دمروونىكى بەسۆزو بە چاۋىكى فرمىسكاۋى و بە دلىكى مېھربانەۋە، ھەلسوكەۋتى لەگەل خەلكىدا دمكرد.. لەگەلىاندا خۇى بە جەستەيەك دمزانى.. ھەستى بە ھەزارى ھەزارمگان و غەمى غەمبارمگان و نەخۇشى نەخۇشەكان دمكرد..

ئەۋمنا پىغەمبەرى خۇداﷺ رۇژىك لە مزگەۋتەكەيدا دادەنىشىت و لەگەل ھاۋەلەكانىدا خەرىكى گىتوگۇ دەبىت، لەپر دەبىنىت و كۆمەلە كەسىكى زۇر پروت و رەجال و ھەزار لە ھۆزى نەجد بەرمو لايان دىن.. ئەۋ كەسانەش ئەۋەندە ھەزار بوون، تواناى دوورىنى جل و بەرگەكانىان نەبوو، بەلكو لە ناۋمراستەۋە قوماش و پەرۋكانىان دىراند بوو، پاشان سەريان پىداكرد بوو، ئىنجا ئەملاۋلاى پەرۋكانىان بە خۇياندا دابوو، بە بى ئەۋەى ھىچىشيان شەروالىان لە پىدا بىت، يان جامانەيان لە سەردا بىت..

پىغەمبەرى خۇداﷺ كاتىك ھەزارى و برسىتى بە روخسارىانەۋە بىنى، رەنگو پروى گۇرا، پاشان ھەستاۋ چوو بۇ يەكك لە مالمەكانى، ھىچ شتىكى شك نەبرد بە كەلكى بەخشىن بىت، پاشان مال بە مال، ھەموو مالمەكانى گەرا، بەلام ھىچ شتىكى دەست نەكەۋت.. پاشان ھاتەۋە بۇ مزگەۋت و نوپۇزى نىومرۇى ئەنجامداۋ سەرگەۋتە سەر دوانگە، سوپاس و ستايشى خوداى كردو چەند ئايەتتىكى قورئانى پىرۇزى خويندو پاشان فەرموۋى: بېەخشن، پىش ئەۋەى تواناى بەخشىنتان نەمىنىت.. ھەر كەسىك لە ئىۋە با لە دىنارمكەى، لە درھەمەكەى، لە گەنم و جۇيەكەى بېەخشىت و ھىچ شتىكىش لە بەخشىندا بە كەم مەزانن..

پىغەمبەرى خۇداﷺ باسى زۇرىك لە بەخشىنەكانى كرد، ھەتا فەرموۋى: ئەگەر بە لەتىك خورماش بىت..

بىاۋىك لە پىشتىوانان لە چنگىدا ھەندىك شتى ھىنا، پىغەمبەرى خۇداﷺ بە روۋىەكى خۇشەۋە لىي ۋەرگرت، لە كاتىكدا، لە سەر دوانگەكەش بوو.. پاشان فەرموۋى: ھەر كەسىك كارىكى باش بكات، يان كارىكى باش پىشانى خەلكى بدات، خىرو پاداشتى ئەۋ كەسەى ھەيە كە كارمكە ئەنجام دەدات و پاداشتى ئەنجامدەرەكەش ھىچ كەم

ناكات.. ھەر كەسپىش كارىكى خراب نىشانى خەلكى بىدات، بە ئەندازى خرابەكارمكە
گوناهى دمكات، بە بى ئەۋەى لە گوناهى ئەنجامدەرمكەش كەم بكات..

خەلككە ھەموو بەرمە مائەكانيان رۆپىشتن و بە دىنار و درھەم و خورما و گەنم و
جۆ و جل و بەرگەۋە گەرانەۋە و دوو كۆمەل و گىرۋلكەيان كۆكرەۋە، گىرۋلكەپەك
لە خواردن و ئەۋى تىريان لە جل و بەرگ.. كاتىك پىغەمبەرى خودا ﷺ ئەم ھەموو
بەخشىنەى بىنى، روخسارى و مكو بەشىك لە مانگ درەوشايەۋە، پاشان بە سەرياندا
دابەشى كرد.. رواه مسلم..

بەلى.. پىغەمبەرى خودا ﷺ بە جىبەجى كردنى پىداۋىستىەكانيان، دەچوۋە دلى
موسلمانانەۋە لە پىناۋياندا چاۋپۇشى لە كات و سەرۋەت و سامانى خۇى دمكرد..
كەسىك پىۋىستى بە نەخۇشخانەپە، ھەۋل بدە بىگەپەنە.. كەسىك كىشەپەكى ھەپە،
لە چارمەرى كىشەگەپدا يارمەتى بدە.. لە كەم كردنەۋەى نازار و نارەحەتىەكانى
خەلكىدا بەشدارى بكە، كاتىك دىزانن مەبەستى تۆ لەم كارانە، سوپاس و پىاھەلدان
نىيە، ئەۋا خۇشيان دەۋىت و لە پەروەردگار بۆت دەپارنەۋە و نزاى خىرت بۆ دمكەن و
ئەۋانىش ھەمىشە لە ئامادەباشىدا دەپن، بۆ ئەۋەى لە كاتى پىۋىستىدا، بە دەم
كىشەكانتەۋە بىن..

أحسن إلى الناس تستعبد قلوبهم فطالما استعبد الإنسان إحصان..

بەلى.. بە چاكەكردن لەگەل خەلىكدا، دلىان بە دەست دەپنىت، زۆر جارىش مەۋف
و مكو بەندەى لىدنىت بەرامبەر بەۋ كەسانەى كە چاكەپان لەگەل كىرۋە..

تېروانىن..

ھەر كەسىك بۆ غەپىرى خۇى بۆت، ھىلالئەۋ مائىدو
دەپنىت، بەلام بە گەۋرىمى دەۋى بە گەۋرىمىش دەپنىت..

پەيمانچا، مەدە، كە بۆت جىبەجىن نەكرىت!!

ھاۋەلىكەم كەسكى زۆرباش بوو.. خاۋەن ژىرى و رەشتىكى جوان بوو.. كەسكى دىندار بوو.. لە تەنىشت مالى خۇيان، پېشنوۋى مەگەوتىك بوو، بەلام زۆرىك لە خەلكى باسيان دەكردو سەرزەشتو گەلەپيان لىدەكرد.. كاتىك گۆپم لەم قسانەى خەلكى دەبوو، سەرسام دەبوومو ھىچ ۋەلامىكىشم پېنەبوو بۇيان..

رۇژىك دراوسىيەكەيان ھات بۇ لامو وتى: يا شىخ ھاۋرىكەت، نە پېشنوۋىيمان بۇ دەكاتو نە لەگەلىشماندا نوۋىژ دەكات!! ھەندىك پۇزىش بۇ ھىنايەۋەو وتى: لەۋانەيە سەرقالى كارىكى گرنگ بىت، يان لە مال نەبىت.. دراوسىكەيان وتى: ياشىخ ئۆتۈمبىلەكەى لەبەر دەرگا راگرتوۋەو دىنيام لە مالمۇيە، كەچى ئامادەى نوۋىژى جەماعەت نابىت، لە كاتىكدا پېشنوۋى مەگەوتەكەشمانە!!

بە ھەر حال ھۇكارى دواگەوتنى ھاۋرىكەم لە مەگەوت دۆزىەۋە.. ئەو ھاۋەلەم بە ھۇى ئەۋەى پېشنوۋى مەگەوت بوو، خەلكى بۇ كىشەو پىداۋىستىەكانيان روويان لىدەنا.. يەكەك بە ھۇى قەرزاريەۋە رووى تىدەكرد، بەلكو كەسكى بىناسىت، بۇ ئەۋەى لە دانەۋەى قەرزەكەيدا يارمەتى بدات..

كەسكى تر ئامادەى تەۋاو كەردوۋەو دىيەۋىت مامۇستا تەكايەكى بۇ بكات، بۇ ئەۋەى لە زانكۇ ۋەربىگىرىت..

كەسكى نەخۇشەو دىيەۋىت مامۇستا يارمەتى بدات، بۇ ئەۋەى سەردانى نەخۇشخانە بكات..

كەسكى تر جەند كچىكى قەيرى ھەيەو دىيەۋىت مامۇستا بە شوويان بدات..

كەسكى گرېچىيەو تۋاناي دانى گرېكەى نىيە..

ئەمانەو جەندان كەسى تر سەردانىان دەكرد، لە كاتىكدا مامۇستا كەسكى ئاساىى بوو، خاۋەن تۋانايەكى گەۋرەش نەبوو.. پەيۋەندىيەكى پتەۋىشى لەگەل كاربەدەستو دەسلەتدارانىشدا نەبوو، بەلام شەرمى دەكردو دلى كەسى پېنەدەشكاو ھەر كەس دەھات، پەيمانى جىبەجىن كەردنى كارمەكى پىدەدا.. بەميانى دەۋت لە دانەۋەى قەرزەكەتدا يارمەتت دەدەم.. ژمارەى تەلەفۇنى ئەۋى تىرپانى ۋەردەگرتو پەيمانى ۋەرگرتنى لە

زانكۆ پېدەداو بۇ ئەوانى تىرىش ھەرومھا..

خەلگەكەش لە كاتى خۇيدا دەھاتنەو دە مامۇستاش پۇزش و بیانوى دەھینایەو دە دوبارە پەیمانى پېدەدەنەو، ھەتا وای لیھاتبوو، لە دەست خەلگەكە راى دەکردو خۇى لى دەشاردەو دە وەلامى تەلەفۇنى نەدەدەنەو، جارى واش ھەبوو لە مالمەو خۇى دەشاردەو نەدەھاتە دەرەو..

ھەندىك جار ئەگەر یەكك لەو كەسانەى كە پەیمانى پېدەبوون، بیبىنایە جنىوى پېدەداو بە سەرىدا ھاوارى دەکردو پىی دەوت: باشە ئەى بۆجى پەیمانە پېدام؟! بۆجى دەستخەرۆت كەردم؟! بۆجى بەتەمات كەردم!؟

كەسىكى تر پىی دەوت: وازم لە ھەموو كەس ھینا و ئەم كەرەم تەنھا بە تۆ سپارد، بۆجى پەیمانە پېدام؟! كاتىك ئاگادارى حالى بووم، زانىم چالىكى قولى بۇ خۇى ھەلگەندەو. جارېكیان گویم لیبوو پۇزشى بۇ یەكك دەھینایەو دەمیوت: بە داخەو نەمتوانى كارىكت بۇ بكەم.. ئەویش زۆر بە توندی وتى: باشە كە ھیچت بۇ ناكرىت، پېشتەر ئاگادارت بكەردمايەتەو..

زانایەك دەلیت: لە سەرمەدا داواى لیبورەن كەردن و پۇزش ھینانەو، زۆر باشترو چاكترە لە داواى لیبورەن و پۇزش ھینانەو كۆتایى.. پىویستە مرۆف ئەندازەى تواناكانى خۇى بزانیت، پەرورەدگاریش دەفەرمویت: ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا .....﴾ البقرة. واتە: (خودای گەرە ئەرك ناخاتە سەر ھیچ كەسىك مەگەر بە قەدەر توانای خۇى نەبیّت)..

ھەرومھا دەفەرمویت: ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَّا أَتَتْهَا .....﴾ الطلاق. واتە: (خودا بە گویرەى دارایی ھەر كەسىك داواى بەخشین دەكات).. پېغەمبەرى خوداش ﷺ داوامان لیدەكات، خۆمان نەخەینە ژېر كارىكەو، كە لە تواناماندا نەبیّت..

لە بیرم دېت رۆژك لە كۆمەلگەپەكى سەربازى لە رىاز وتارىكم پېشكەش كەرد، دواى وتارەكەم كەسىك ھات بۇ لام و تى: یاشېخ كارىكى گەنگەم پیتە..

وتم: ھەرموو.. كارەكەت چىە؟! وتى: نیستا بە گونجای نازانم پیتی بلیم، پىویستە لە كاتىكى تردا بتبینم.. زۆر بە نەرمى گویم بۇ كایرا گەرتبوو، بەلام ئەو پیاو بەتەكەى زۆر گەرە كەرد بوو.. منیش ژيان فیرى كەردبووم، كە زۆرىك لە خەلكى كېشەو كاروبارمەكان لە قەبارەى خۇیان گەرەتر دەكەن..

پاشان پىی وتم: وابزانم سبەینى لە فلانە شار وتارت ھەپە.. ئەو شارمى ۲۰۰ كەم لە رىازمە دوور بوو..

ۋەتەن: بەلى..

ۋەتەن: دەي دېم بۇ ئەۋىۋى دۋاى تەۋاۋىۋىۋى ۋەتەنكە دەتتېنم.. سەرسام بووم، لەبەر ئەۋەى زۆر سور بوو لە سەر ئەۋەى بە تاپەتتى بمېننىت!!

بەلى.. بۇ رۆزى دۋاىي راستەۋخۇ لە دۋاى پېشكەش كەردنى ۋەتەنكەم، پىۋاۋىك بە پەلەۋ بە پېنى پەتتى بەرمو رۋوم ھات، كاغەزىكى بېچۈكىشى بە دەستەۋە بوو، لە تەنېشتەۋەۋە شان بە شانم ۋەستاۋ مەنىش ۋەتەن: ھەرموۋ.. پىۋىستىكەت جىيە؟!

ۋەتەن: ياشىخ بىرايەكەم ھەيە، پىروانامەى سەرھەتايى ھەيە، داۋات لېدەكەم دايەمەزىننىت..

ۋەتەن: ھەر ئەۋەندە؟!

ۋەتەن: ھەر ئەۋەندە..

پىۋاۋەكە زۆر سور بوو لە سەر داۋاكارىيەكەى ۋە سۆزۈ بەزەمى بۇ بىراكەى، بە رۋخسارىيەۋە دىيار بوو، ۋا دەردەكەۋت بىراكەى بارودۇخىكى دىۋارى ھەبىت.. دىنىابووم ئەگەر پەيمانى پېيىدەم، ئەۋەنەيە نەتۋانم پەيمانەكەم بەرمە سەر، لەبەر ئەۋەى ئىستا ھەلگىرى پىروانامەى زانكۇش بە ئاسانى دانامەزىننىت، نەك خاۋەن پىروانامەى سەرھەتايى، مەنىش شارمىزاي تۋاناكەنى خۇم بووم نەمەدەتۋانى پەيمانىكى پېيىدەم، كە نەتۋانم بۇى جىيەجى بىكەم..

بە راستى بۇ مەن ساتىكى زۆر ناخۇش بوو، خۇزگەم دەخواست كارىكەم بۇ بىكرايەۋە بىمەتۋانىيە يارمەتتەكى بىدەم، بەلام دەسەلاتم نەبوو.. ۋىستەم بە شىۋازىكى جوان داۋاى لىيۋەردنى لىيىكەم ۋە پۇزىشى بۇ بەيىنەۋە، ھەر بۇيە پېم ۋەتەن: بىراكەم سۈيىند بە خۇدا، ئاۋاتەخۋازبووم بىمەتۋانىيە يارمەتتە بىدەم.. بىراى تۇيە، بىراى مەنىشە.. مەنىش ۋەكۇ تۇ دىم بۇى بە نازارە، بەلام نەتۋانم ۋە كارىكەم پىناكرىت ۋە ھىۋادارم بمبەخىشەت..

ۋەتەن: ياشىخ ھەۋل بىدە.. ۋەتەن: نەتۋانم..

ۋەتەن: باشە، بەلام ئەم كاغەزەم لىۋەرگەر، ژمارەى تەلەفۇنى ئىمەى تىدايە، ھەر كاتىك ۋەزىفەيەكت دۇزىيەۋە، پەيۋەندىمان پىۋە بىكە.. ھەستەم كەرد دەيەۋىت ھىۋابراۋ نەبىت ۋە بە پەتتى پەيمانىكەۋە پابەندەم بىكات ۋە ھەمىشە چاۋمىرى تەلەفۇنى مەن بىت..

ۋەتەن: با كاغەزەكە بە خۇت بىت، تۇ ژمارە تەلەفۇنى مەن ۋەزىفەۋە ئەگەر ۋەزىفەيەكت دۇزىيەۋە، پەيۋەندىم پىۋە بىكە، بەلكو پەيامىكت بۇ بىنوسەم، بۇ ئەۋ بەرپەرسەى ۋەزىفەكەى بە دەستە، بەلكو رازى بىت ۋە دايەمەزىننىت..

پىۋاۋەكە كەمىك بىدەنگ بوو، چاۋمىرى بووم مەلئەۋاىم لى بىكات، بەلام لەپەر ۋەتەن:

خودا رووت سېى بىكات! ياشىخ سۆيىند بە خودا سالىك لەمەوبەر لەگەل فلانە بەرپرسدا
لەم بارمىهوه قسەم کرد، ناونیشان و ژمارە تەلەفونى لىبۆرگرتەم، بەلام نەگرنكى پىدام و
نەپەيوەندىشى پىومکردەم.. جارېكى تر لەم بارمىهوه لەگەل فلانە لىپرسراودا قسەم کرد،
بەلام تا ئىستاش وەلامى نەداومەتەوه.. ئەو كەسانە گرنكى بە ھەژاران نادەن.. خودا
تۆلەيان لى بىكاتەوه و دەستى کرد بە دۆعا كرىن لەو جۆرە كەسانە..

لە دلى خۆمدا وتەم: سوپاس بۆ خودا، خۆ ئەگەر پەيمانم پىدايە، يان كاغەزمەگەم
لى وەربگرتايە، ئىستا مەنبووم بە سىيەم كەس، لەو كەسانەى كە پەيمانەكەيان بۆ
نەبردۆتە سەر..

بەلى.. لە سەرمتاوه داواى لىبۆردن بىكەيت، زۆر باشترە لەوى مەتەنەت لە دەست
بەدەيت و پەيمانەكانت نەبەيتە سەر.. چەند جوانە لەگەل يەكدا راستگۆ بىن و بە راشكاوى
لەگەل يەكدا بدويين و تواناكانى خۆمان بناسين و بزائين چيمان بۆ دىكرىت و چيمان
بۆ ناكرىت.. نەك تەمنا لەگەل خەلكىدا، بەلكو لەگەل پىويستىيە بچوكەكانى ھاوسەرو
مەندالەكانىشماندا، ئەگەر زانيمان ناتوانين بۆيان جىبەجى بىكەين، پەيمانيان پىنەدەين..
جارى وا ھەيە كاتىك لە مال دەردەجىت، ھاوسەرمەكت پىت دەلىت: شىرو شەكرو
سەوزەو ميوەو.. و.. لەگەل خۆتدا پەينەرمەو..

ئاگاداربە نەلى: باشە.. باشە.. كاتىك دەزانى كاتت نىيە، يان ناتوانى ھەموو ئەو شتانە
بىكرىت، بلى: ناتوانم..

سەرمتا بلى ناتوانم باشترە، لەوى ئە كاتى گەرانە وەدا بلى: كاتم نەبوو.. يان دوكانەكان
داخرايون.. يان بىرم چوو..

ھەروەھا لەگەل ھاوړى و خوشك و براكانىشتدا، بەم شىوئە ھەلسوكەوت بىكو ئەگەر
تواناي ئەنجامدانى كارىكت نەبوو، زۆر بە راشكاوى بلى: ناتوانم..

ئەزموون..

داواى لىبۆردن كرىن و پۆزش ھىنانەوه ئە سەرمتادا، چاكترە
باشترە ئە داواى لىبۆردن كرىن و پۆزش ھىنانەوهى كۆتايى..

خۇ بە كەم زانىن..

جارىكيان لە شوپنىك دانيشتبووم، كە چەند كەسىكى لىبوو.. يەككىك لەو كەسانە، كەسىكى دەولەمەند بوو، لە كاتى قەسەكرىنىدا وتى؛ كاتىك بە لاي كرىكارىكدا پۇيشتەم، دەستى درىژ كىرد بۇ ئەۋەى تەۋقەم لەگەل بىكات، دوودل بووم لە سەر ئەۋەى تەۋقەى لەگەل بىكەم يان نا، پاشان دەستەم درىژ كىردو تەۋقەم لەگەل كىرد.. پاشان بە لە خۇبايى بوونىكەۋە وتى؛ لەگەل ئەۋەشدا كە من دەستەم بۇ ھىچ كەسىك درىژ ناكەم، بۇ ئەۋەى تەۋقەى لەگەل بىكەم!!

بىروانە دەلىت؛ دەستەم بۇ ھىچ كەسىك درىژ ناكەم، بۇ ئەۋەى تەۋقەى لەگەل بىكەم!! بەلام پىغەمبەرى خودا ﷺ ئافرىتىكى بىندەى لاۋاز، لە ناۋەراستى رىگەدا دەيۋىستىنىتو سىكالى ئەۋەى لەلا دىكات، كە زۇر كارى پىدەكەن و ماندوۋى دىكەن، پىغەمبەرى خودا ﷺ لەگەلىدا دىكەۋىتە رى و تىكاي بۇ دىكات، بۇ ئەۋەى ئازارى نەدەن و كارى زۇرى پىتەكەن..

پىغەمبەرى خودا ﷺ دىربارەى كەسانى خۇبەگەۋەرمەزان دىقەرموۋىت؛ ھەر كەسىك لە دلىدا ئەندازمىەكى زۇر كەمىش خۇبەگەۋەرمەزانىن ھەبىت، ئاچىتە بەھەشت.. چەندىن جار كۆيەمان لىدەبىت خەلكى دەلىن؛ فلانە كەس زۇر لوتى بەرزە.. فلانە كەس تەنھا خۇى دىبىنىت.. خۇى زۇر بە گەۋرە دىزانىت.. بە ھۇى ئەم رەۋىستانەشەۋە، خەلكى رەقايان لىى دىبىت و خۇشيان ناۋىت..

جارى وا ھەيە بە كەسىك دەلىت؛ بۇچى بە ھاناي فلانە دراۋىتەۋە ئاچىت و يارمەتى نادەبىت؟ ئەۋىش لە ۋەلامدا دەلىت؛ فلانەكەس زۇر خۇى بە گەۋرە دىزانىت و بە ھىچ شىۋەمەك روۋى لىمان نىە و خۇى بە ھاۋشانى ئىمە نازانىت!! ئاھ.. ئەو كەسانە چەندە قىزمەن و ئاشىرىن، ئەو كەسانەى زۇر بە كەشخە و فىزەۋە بە سەر زەۋىدا دەرۋن.. ئەو كەسانەى روۋ لە خەلكى وەردەگىرن.. چەندە بىزراۋن، ئەو كەسانەى بەرامبەر كرىكارو كارگوزارو ھەزاران، خۇيان بە گەۋرە دىزان..

کاتیك پیغممبهری خودالله ﷺ به سهر بهرزی چووہ شاری مهککه وه پهر و مردگار
 نازادکردنی شارمکهی پیبہ خشی، به ریگه و کوچه و کولانه گانی شارمکه دا دمرؤی، نه و
 ریگه و کوچه و کولانه ی که پر بوون له یادگاری تال و پر ئیش و نازار، چهن دین جار
 کاتیك له و ریگه و کولانه وه تیدمپهری، بیان دموت، شیت، درۆزن، جادوگر، به لام
 نه مپرو و به سهر بهرزی وه ده چیته نه و شارموه.. نه مپرو پهر و مردگار دمه لات و هیزی
 به پیغممبهره که ی ﷺ به خشیوو وه نه و که سانه شی زه لیل کردوو، که تا دوینی نازاری
 پیغممبهر ﷺ و هاوه له گانیان دمه دا..

دهی ده بیته به چ شیوه یه ک بجیته ناو شاری مهککه وه؟! دمی تۆ له بیان لیبکاته وه و
 سزایان بدات؟!

نه خیر.. کاری وا له پیغممبهری خودالله ﷺ ناومشیته وه، به لکو به شیوه یه ک چووہ
 شاری مهککه وه، نه و منده سهری پیرۆزی داخستبوو، خه ریک بوو ریشی بهر پشتی
 و لاخه که ی دمکه وت، نه مهش و مگو دمر برینی سوپاسگوزاری بۆ خودای پهر و مردگار..
 عبدالله ی کوری مه سعود ﷺ دمه فرمویت: پیاویک هات بۆ لای پیغممبهری خودالله ﷺ و
 له باره ی شتی که وه قسه ی له گه ل پیغممبهری خودالله ﷺ کرد، پیاوه که کاتیك قسه ی
 دمکرد، ده له رزی، پیغممبهری خودالله ﷺ پی قهرموو، نارام و له سه رخۆبه، من کوری
 ژنیکی هورمیشیم، که گوشتی وشکه و مکراره ی ده خوارد..

به لئ.. خو به که م زانین و خاکی بوون، و مگو تیشک و پرووناکی نه ستیره وایه له سهر
 ناو، به لام نه ستیرمه که خو ی ههر بهرزو بلنده.. خو به که هوره زانینیش و مگو دوو که ل
 وایه، نه گهر به هو ی هه واشه وه بهر ز بیته وه، به لام خو ی ههر له سهر زه ویه و نزمه..

به کورتی..

ههر که سیك له بهر خاتری خودا خو ی به که م بزانیته،
 خودای پهر و مردگار بهرزی ده کاته مو بهر تیزی ده کات..

خودا پەرستى نەينى و شاراۋە..

دە سالىك لەمەوبەرۈ لە رۆژىكى بەھارۈ شەۋىكى سارددا، لەگەل ھەندىك لە ھاۋەلاندا، لە گەشتىدا بوۈين.. يەكك لە ئۆتۈمبىلەكانمان لەكارگەوت و ناچاربوۈين لەو شۈينەدا بىنننەۋە.. ناگرمان كردهۋەو بە دەوریدا دانىشتين..

چەند جوان و خۇشە، لە شەۋىكى سارددا، لە دەۋرى ناگر گۈي بىستى قسەى خۇش بىن!! دانىشتنەكەمان درېژەى كېشا.. تىبىنى ئەۋەم كرد يەكك لە ھاۋەلاندا، كە كەسكى زۆر چاك و بۇ خودا گونجاو بوو، لە نىوانماندا ھەستاو دووركەۋتەۋە!! ئەو ھاۋەلەمان زۆر جار خوداپەرستى بە نەينى ئەنجام دەدا.. رۆژانى ھەينى دەمبىنى زۆر بە زوۋى، دەچوۈ بۇ مزگەوت، بەلكو جارى وا ھەبوۈ ھىشتا دەرگای مزگەوت نەكرابوۋە، دەچوۈ بۇ مزگەوت..

بەلى.. لە ناۋماندا ھەستاو ھەندىك ناۋى لەگەل خۇى برد، گومانم وا بوو دەچىت بۇ ئەۋەى دەست بە ئاۋ بگەيەننيت.. كاتىكى زۆرى پىچوۈ، منىش كەۋتمە چاۋدىرى كردنى.. كاتىك بىننم، لىمان دووركەۋتۈۋەو لەتاۋ سەرما پەشتە مالىكى لە خۇى پىچابوۈ، سەرى خستبوۈە سەر زەۋى و لەو تارىكىەداۋ بە تەنھا خەرىكى نوپژكردن بوو.. بە ئاشكرا پىۋەى ديار بوو، كە پەرۈمردگارى خۇشەۋىت، وا گومانم دەبرد، پەرۈمردگارېش ئەۋى خۇش بوۋىت..

دۇنيا بووم، ئەو جۆرە چاكەو خوداپەرستىە نەينانە، مايەى سەربەرزى دونياۋ دۈارۋژە.. چەندىن سال تىپەرى.. ئەمپۇئەۋ پياۋە بوۋە بە كەسكى بانگخۈازو خۇشەۋىستى خەلكى و ھۆكار بوۋە بۇ پىنمايى كردنى چەندىن كەس.. كاتىك لە مزگەوت يان لە بازار دەمبىرنىت، منداۋ و بچوكەكان پىش گەۋرەكان پىشېركى دەكەن، بۇ ئەۋەى چاك و چۈنى لەگەل بكەن.. زۆرىك لە بازركان و پياۋە ناۋدارو دەسەلاتدارمەكان، خۇزگە دەخۈازن، ۋەكو ئەو ھاۋەلەمان لە دلى خەلكىدا خۇشەۋىست بىن، بەلام ئەۋە زۆر دوورە!!

كەسك شەۋنخۈنى بگاتو كەسكىش شەۋان دەست لە ملانى خەۋ بىت، ئايا كەسى

دوۋەم دەتۈاننيت بە كەسى يەكەم بگات؟!

بېگومان نەخىر.. پەرۋەردىگارىش دىھەرمۇيت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا﴾ ﴿١٦﴾ مەرىم. واتە: (بە راستى ئەوانەى كە باۋەرىيان ھېناۋمو كارو كەردمۇە چاكەكانىيان ئەنجامداۋە، لە ئاينىدما خۇداى مېھرىبان سۆزو خۇشەۋىستىو رېزى تايىبەتايان بۇ نامادە دىكات، (ھەرومھا لە لاپەن فرىشتەكانو ئىمانداران و نىشتەجىكانى بەھەشتەۋە) خۇشەۋىستو رېزدارن)..

بەلى.. كاتىك پەرۋەردىگار خۇشى بوۋىت، خەلىكى سەرزەۋىش خۇشيان دىۋىت.. پېغەمبەرى خۇداﷺ دىھەرمۇيت: پەرۋەردىگار كاتىك كەسىكى خۇش بوۋىت، بانكى جوبرائىل دىكاتو دىھەرمۇيت: پەرۋەردىگار بە دىنبايەۋە من ھالانە كەسم خۇش دىۋىت، تۇش خۇشت بوۋىت.. جوبرائىلىش ئەو كەسەى خۇش دىۋىتو پاشان بانكى فرىشتەكانى ناسمان دىكاتو دىھەرمۇيت: پەرۋەردىگار ھالانە كەسى خۇش دىۋىتو ئىۋەش خۇشتان بوۋىت، فرىشتەكانىش ھەموۋىيان ئەو كەسەىيان خۇشەۋىت، پاشان دانىشتۋانى سەرزەۋىش خۇشيان دىۋىت..

بە ھەمان شىۋە ئەگەر پەرۋەردىگار رەقى لە كەسىك بىت، بانكى جوبرائىل دىكاتو پىنى دىھەرمۇيت: رەقم لە ھالانە كەسەو تۇش رەقت لىى بىت، جوبرائىلىش رەقى لەو كەسە دىبىتو پاشان بانكى فرىشتەكانى ناسمان دىكاتو دىھەرمۇيت: پەرۋەردىگار رەقى لە ھالانە كەسەو ئىۋەش رەقتان لىى بىت.. فرىشتەكانىش ھەموو رەقىان لىى دىبىت، پاشان دانىشتۋانى زەۋىش رەقىان لىى دىبىت.. رواه البخاري ومسلم..

ئاي چەندە خۇشە، كەسىك لە سەرزەۋى ژيان بە سەربەرىتو بخەۋىتو بخواتو بخواتەۋە، پەرۋەردىگارىش لە ناسمانەۋە بە ناۋەكەى خۇيەۋە بانكى بىكاتو بىھەرمۇيت: من ھالانە كەسم خۇش دىۋىت، ئىۋەش خۇشتان بوۋىت!!

زوبېرى كۆرى ەۋامﷺ دىھەرمۇيت: ھەر كەسىك دىتۋانىت بە نەينى كەردارى چاك ئەنجام بىدات، با بىكات..

كەردارى چاكەو پەرسىتە نادىارمەكانىش جۇراۋ جۇرن، لەۋانە:

* ئەنجامدانى شەۋنۋىژ، ئەگەر تەنھا رەكاتىكى ۋەتەرىش بىت، جا راستەۋخۇ لە دۋاى نوپۇزى خەۋتەن بىت، پان پېش خەۋتن، پان پېش نوپۇزى بەيانى، بۇ ئەۋەى لە لاي خۇداى پەرۋەردىگار لە رېزى ئەو كەسانەدا ناۋت تۇمار بىكرىت، كە شەۋنۋىژ ئەنجام دىمەن.. پېغەمبەرى خۇداﷺ دىھەرمۇيت: (ان الله وتر يحب الوتر، فاوتروا يا اهل

القرآن).. واتە: (پەروەردىگار تاكە و تاكى خۇش دەۋىت، ئەى دۇستانى قورئان نوپۇزى و متر ئەنجام بىدن)..

* ھەرومھا ھەولدان بۇ يەكخستن و تاشت كىردنەۋى نىۋان خەلىكى.. نەھىشتىنى ناكۆكى لە نىۋان دراوسىكاندا، ھەروھا لە نىۋان ھاوسەرو خوشك و براكاندا.. پېغەمبەرى خودا ﷺ دىمەرمۇيت: (الا أخبركم بأفضل من درجة الصلاة والصيام والصدقة؟ قالوا: بلى.. قال: إصلاح ذات البين). رواه احمد. واتە: (ئايلا لە كاريك ئاگادارتان بىكەم، كە پەلى لە نوپۇز و پۇژو و خىرو خىرات چاكتىر بىت؟ ھاۋەلان ھەرمۇويان: بەلى.. پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمۇوى: يەكخستن و رېكخستن نىۋان خەلىكى)..

* ھەرومھا زۇر يادى خودا كىردن، لەبەر ئەۋەى ھەموو كەسىك كىي زۇر خۇش بوۋىت، زۇر باسى دىكات.. پېغەمبەرى خودا ﷺ دىمەرمۇيت: ئايلا ئاگادارتان بىكەم بە باشتىن و پاكتىن و چاكتىن و بەرزىتىن كىردارمىكانتان لە لاي پەروەردىگار و باشتىر بىت بۇتان لە بەخشىنى زېرو پارە، لەۋەش چاكتىر بىت، كە بە دوزىمنەكانتان بگەن و لە گەردىنيان بىدن و ئەۋانىش لە گەردىنتان بىدن؟ ھاۋەلان ھەرمۇويان: بەلى ئەى پېغەمبەرى خودا ﷺ.. پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمۇوى: زىكرو يادى پەروەردىگار.. رواه احمد والترمذى..

زۇر ياد كىردىنى پەروەردىگار ھۆكاريكە بۇ گىرابوۋنى نزاۋ پارانەۋىكان، ۋەك لەم روۋداۋە راستەقىنەيەدا دىمەرمۇيت:

ئىمامى ئەحمەد (رەھمەتى خوداى ئى بىت) چارىك لە جاران پىي دىمەرمۇيتە ناۋچەيەك، دواى نوپۇزى خەۋىتتان، ئىمامى ئەحمەد دىمەرمۇيت لە مزگەۋتەكەدا بىمىنىتەۋە، لەبەر ئەۋەى خانەخۇيەكى ناسىۋى نابتى و ھەزىش ناكات خۇى بە خەلىكەكە بناسىنىت، لەبەر ئەۋەى خەلىكەكەش بە كارگوزارى مزگەۋتەكەشەۋە ناپىناسن، ھەر بۇيە كارگوزارەكە مزگەۋتەكە دادەمخات و ئىمامى ئەحمەد دىمەرمۇيتە..

ئىمامى ئەحمەد پىش ھەر چۇنىك بىت تا نىزىك بەرمەبىيان لە كوچە و كۆلانەكاندا دىگوزىمىنىت، نىزىك بەرمەبىيان كاپرايەكى نانەۋاچى دىت و نانەۋاخانەكەى دىمەرمۇيتە، كاتىك رېۋارىك دىمىنىت، بە تەنھا لە كۆلاندايە، بانكى دىكات و پىي دىلىت: ۋەرە ژوۋرەۋە كەمىك خۇت گەرم بىكەرمۇە..

ئىمامى ئەحمەد دىمەرمۇيتە ژوۋرەۋە دادەمىشىت، ماۋىيەك دىمىنىتەۋە دىمىنىت ئەم پىاۋە بەردەۋام يادى پەروەردىگار دىكات و ھەمىشە زمانى دىجولىت و خەرىكى

وتنى: سبحان الله و استغفرالله و الحمد لله و اللهم اكبره..

ئىمامى ئەحمەد سەرسام دەبىت، چونكە كەسكى نەبىنىووە ئاوا بەم شىووە بەردەوام يادى پەروەردگارى بکات، ھەر بۆيە پرسىارى لىدەمکات و پىي دەلەت؛ لە كەيەو بەم شىووە ئاوا بەردەوام يادى پەروەردگارت دەکەيت؟
پياووەكەش دەلەت؛ ماومەكى زۆرە ئەومندەي پىم کرا بىت، زمانى خۆم بە يادى پەروەردگار مە خەرىك کردو.

ئىمامى ئەحمەد دەفەرموێت: لە ئەنجامى ئەم کارەتدا چىت بە دەست ھىناو و چ سوودىکت لە ژيانى دونيادا ئەم کارەت بىنىووە؟
پياووەكەش دەلەت؛ ھەرچىم لە خوداى پەروەردگار داوا کردبىت، پىي بەخشیووم، تەنھا يەك شت نەبىت!!

ئىمامى ئەحمەد دەفەرموێت: ئەو شتە چيە؟
پياووەكە دەلەت؛ داوام لە پەروەردگار کردو، بە چاوى خۆم ئىمامى ئەحمەد بىنىم و بە خزمەتى بگەم.. ئىمامى ئەحمەدیش دەفەرموێت: دەي مۆژدە بىت من ئىمامى ئەحمەدم و بە ھاجەکانى خۆم ھاتووم بۆ لات.. سبحان الله!!

* يەككى تر لە کارە نەبىنىيەکان بربىتە لە: چاکەکردن و بەخشىن بە نەينى، چونكە بەخشىن بە نەينى، دەبىتە ھۆى كۆژاندنەوھى رڤو توورمى پەروەردگار..
ئىمامى ئەبوبەكر رضي الله عنه لە دواى ئەنجامدانى نوێژى بەيانى، دەچوو بۆ دەرەوھى شارى مەدینە و كەمىك دەمايەو مە پاشان دەگەرايەو.

ئىمامى عومەر رضي الله عنه لەم كارەى ئىمامى ئەبوبەكر رضي الله عنه سەرى سورما بوو، ھەر بۆيە رۆژىك لە دواى نوێژى بەيانى دەكەوێتە شوێنى، ھەتا ئىمامى ئەبوبەكر رضي الله عنه بىنى، خۆى بە رەشمالىكى كۆن و رزىودا کرد..

ئىمامى عومەر رضي الله عنه لە پەناى گاشە بەردىكدا خۆى ھەشاردو پاش كەمىك ئىمامى ئەبوبەكر رضي الله عنه لە رەشمالەكە ھاتە دەرەوھى رۆى.. راستەوخۆ ئىمامى عومەر رضي الله عنه خۆى کرد بە رەشمالەكەداو بىنى تەنھا ئافرەتىكى لاوازی نابىناى تىدايە، لەگەڵ چەند كچۆلەيەكى بجووك.. ئىمامى عومەر رضي الله عنه پرسى: ئەو كى بوو ھات بۆ لاتان؟
ئافرەتەكەش دەلەت؛ نايناسم، بەلام دەزانم پياوێكە لە موسلمانان و ماومەكى زۆرە ھەموو بىيانىك سەرمان لىدەدات..

ئىمامى عومەر ر.ھ. قەرموۋى: كە دېت چى دمكات؟ ئافرمەكە دەلىت: مالاكەمان بۇ گەسك دمكات و ھەويرمان بۇ دىشلىت و شىرمان بۇ دىدۇشلىت و ھەر پىۋىستىيەكى ترمان ھەبىت، بۇمان ئەنجام دمكات و پاشان دەروات.

ئىمامى عومەر دېتە دىرمودە ئاھىك ھەلدەكىشلىت و لەبەر خۇيەو دەلىت: بە راستى ئەى ئەبۇبەكر بەم كارانت جىنىشىنەكانى دواى خۇت ھىلاك و ماندوو كىردا!

ئىمامى عومەر ر.ھ. لەم كارانەدا زۇر دورر نەبوو، لە ئىمامى ئەبۇبەكر ر.ھ. ئەومتە تەلجەى كورى عوبەيدوللا ر.ھ. دىگىرپىتەو دەلىت: جارىكىان لە تارىكى شەودا ئىمامى عومەرم بىنى خۇى كىرد بە مالىكدا، پاشان ھاتە دىرمودە خۇى كىرد بە مالىكى تىردا. منىش سەرم سورماو لە دىروونى خۇمدا وتم: دەبىت ئىمامى عومەر لەو مالاھدا چى بكات؟ كاتىك رۇژ بوودە، چووم بۇ مالى پەكەمىيان. كاتىك چوومە ژوورەو، پىرىژنىكى نابىنا دانىشتىبوو. وتم: ئەو پىاۋەى شەو بۇجى ھات بۇ لاتان؟

پىرمژنەكەش لە وەلامدا وتى: ماۋىيەكى زۇر زۇرە، پەيمانى پىداوم دىت و پىداۋىستىيەكانم بۇ جىبەجى بكات و پاشان دەروات.

تەلجە كاتىك گوۋى لەم قەسەيە دەبىت، بە خۇى دەلىت: دايكت رۇلە رۇت بۇ بكات ئەى تەلجە، چاۋدېرى عومەر دىمكەيت و بە دواى عەبىبوعارىدا دىگەرپىت؟

شەۋىكى تىران ئىمامى عومەر ر.ھ. دىجىت بۇ دىرمودە شارى مەدىنە و پىاۋىكى رېبوار دەبىنىت، لە نىزىك رېگەكە رەشمالىكى ھەلدەو زۇر بە شىرزمى لە بەردەم دىرگاي رەشمالەكە دانىشتوو. ئىمامى عومەر ر.ھ. كاتىك ئەم پىاۋە بەم شىۋە دەبىنىت، لى دىپرسىت و دەلىت: تۇ كىيت؟ پىاۋەكەش دەلىت: رېبوارىكم و ھاتووم بۇ لاي ئەمىرى ئىمانداران بۇ ئەۋەى يارمەتىكەم بدات.

ئىمامى عومەر ر.ھ. لەم كاتەدا، لە ناو رەشمالەكەدا گوۋى لە نالە نالى ئافرمەتىك دەبىت، پىرسىار دمكات و دەلىت: ئەۋە چىيە؟

پىاۋەكە دەلىت: رەحمەتى خودات لى بىت، بىرۇ بە دەم كارو پىداۋىستىيەو وازمان لى بىيە.

ئىمامى عومەر ر.ھ. دىفەرموۋىت: ئەمە كارى منە و پىم بلى. پىاۋەكە دەلىت: ئەۋە خىزانەكەمە و خەرىكە مىندالى دەبىت، كەسىكى لا نىيە و ھىج خواردن و خواردنەۋىيەكىشمان پى نىيە.

نيمامی عومەر ﷺ زور به بهله دمگەرپتەووه بۆ ماله‌وهو خيزانه‌که‌ی، که کچی
 نيمامی عه‌ليه ﷺ، له رووداو‌که ناگادار دمکات.. هەر شتێک پێيوست بێت، ناماده‌ی
 دمکه‌ن و هه‌ردووکیان به‌رمو دهرمو‌ی شاری مه‌دینه و به‌رمو ره‌شمالی ژنو بپاو‌که
 دمکه‌ونه پێی.. کاتێک دمکه‌نه ره‌شماله‌که، خيزانه‌که‌ی نيمامی عومەر ﷺ ده‌چێته
 ژوورمه‌وه بۆ لای ئافه‌رته‌که و نيمامی عومەریش ﷺ له دهرمه‌وه له‌گه‌ڵ بپاو‌که‌دا خه‌ریکی
 ناگرکردنه‌وه و خواردن دروست کردن ده‌بیئت..

ئىمامى عومەر ر.ھ. كاتىك فووى لە ئاگرەكە دەگرد، دووگەل و تەپوتۇزى دارو ئاگرەكە تىكەل بە رېشى پىرۇزى بېوون، پىاومكەش دانىشتىبوو سەپرى دەگرد، لەم كاتەدا خىزانەكەى ئىمامى عومەر ر.ھ. ھاوارى دمكات و بە دىنگى بەرز دەلئىت؛ ئەى ئەمىرى ئىمانداران موزدەى ئەو بەدە بە ھاوئەكەت، كە كورپكىيان بوو.. كاتىك پىاومكە گۆپى لە وشەى ئەمىرى ئىمانداران دەبئىت، دىترسئىت و دەلئىت؛ تۇ عومەرى كۆرى خەتتابىت؟
ئەوئىش فەرمووى: بەئى.. پىاومكە ترساو وىستى دووربەكەوئتەو، بەلام ئىمامى عومەر ر.ھ. فەرمووى: لە شوئىنى خۆت بىئىنەموو دوور مەكەومرەو.. پاشان ئىمامى عومەر ر.ھ. مەنجهلە خواردنەكەى ھەنگرت و لە رەشمالەى نزىك كردهو بە خىزانەكەى وت؛ خواردن بەدە بەو ئافرەتە.. ئافرەتەكەش لە خواردنەكەى خوارد، پاشان ئىمامى عومەر ر.ھ. خواردنى برد بۇ پىاومكەو فەرمووى: بخۇ تۇ ماندووىت و ئەمشەو نەخەوتووىت..

پاشان ئىمامى عومەر ر.ھ. بانگى خىزانەكەى گرد، بۇ ئەۋەدى بىرۈن و بە پىاۋمەكەشى
فەرموو: سىبەينى ۋىرە، بۇ لام بۇ ئەۋەدى شىتەكت بۇ بىكەين..
پەحمەتو سۆزو بەزمى پەرومردگار لە ئىمامى عومەر ر.ھ. بىت.. چەندە خۇ بە
كەم زان بوو؟! چۇن بە نەينى خوداى لە خۇى رازى دەکرد؟! ھەموو ئەم گارانەشى بە
مەبەستى ئەۋە بوو، خۇشەۋىستى خودا بە دەست بەينىت..

عەلى كۆرى حوسەينى كۆرى ئىمامى عەلى عليه السلام بە شەوان توورمكە ئاردى بە پىشتى
 ھەلدەگرت و دەمىرد بۆ مائە ھەزارمەكان، كاتىك كۆچى دوايى كرد، بىنيان پىشتى رەش
 بوومتەو ھە شىن ھەنگەر ۋە... وتيان: نەم پىشتە، بە پىشتى بار ھەنگرو كۆل كىش دەچىت،
 واش نازانين رۆژىك كارى بار ھەنگرى و كۆل كىشى كرد بىت! بەلام كاتىك ناننى سەد
 مائە بىنومژن و ھەتىوى شارى مەدىنە برا، ئەوسا زاننبيان كە ئەمە عەلى كۆرى حوسەين

بوو، شەوانە ئاردى بۇ بردوون و مائە ھەژارمگانى بە سەر کردۆتەو!!

پياو چاكىك بىست سال بە نەينى رۆژ نا رۆژىك بە رۆژوو دەبوو، بە بى ئەوى مالى خوشيان بەم كارى بزانن.. ئەم پياوھ كارى دوكاندارى دىكرد، بەميانيان كاتىك دىرۆى بۇ سەر كارمگەى خواردنى بەميانى و نيومرۆى لەگەل خۆى دەبرد، ئەو رۆژى بە رۆژوو بووايه، خواردنەگەى دەبەخشی، ئەو رۆژى بە رۆژووش نەبووايه خۆى دەبوخوارد، ئیوارانىش كاتىك دىگەراپەو، لەگەل خیزان و منداڵەکانیدا خواردنى ئیوارى دەخوارد..

بەلى.. بە راستى ئەو جۆره كەسانە ھەست بە خوشەويستى پەروەردگاريان دىكەن و مەبەستيانە رەزامەندى خودا بە دەست بەيئن.. ئەو كەسانە، كەسانى ئيماندار و پارىزكارن، ئەو كەسانەن كە پەروەردگار لە بارمیانەو دەفەرموئە: ﴿إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا (۳۱) حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا (۳۲) وَكَوَاعِبَ أَزْوَاجًا (۳۳) وَكَسَادِهَاقًا (۳۴) لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَابًا (۳۵) جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا (۳۶)﴾ النبأ. واتە: (بە راستى بۇ خوداناس و پارىزكاران سەرفرازى و خوشى و شادى و كامەرانى فراوان نامادىيە* چەندەھا باخچەى جوان و جۆرى ترى* (لەو جىگە و رىگە خوشانەدا ھاوسەرو ھاودەمى) ئافەرتانى سىنە جوان و (دىمەن جوان) ھاوتەمەن نامادىيە* لەگەل كاسەى پەر لە شەرابى تايبەتيدا* لەو بەھەشتەدا ھىچ جۆره قەسەيەكى پەروەردگار و درۆو دەلەسەيەك نابىستن* ئەمەش ھەمووى پاداشتىكە (نەى ئيماندار)، بەخشىكە بە حسابىكى ورد دەبەخشرىت بە بەختەمۇران)..

دەى داواى خوشەويستى پەروەردگارت بکە، پارمەتى ئەم داوايەشت بەو دەبىت، كە خوشەويستى خۆت، لە دلى دروست كراومگانى پەروەردگارتدا بچىنىت..

رۆشنايى..

مەبەست ئەو نىيە كە خەلكى تەنھا بە پەروەردگار خوشيان بوويىت، بەلكو مەبەستى سەرەكى ئەودىيە، كە لە ناخيشەو خوشيان بوويىت..

كىن لە پشیلەكەيدا..؟!

بېش ئەۋدى ۋەلا مى پىرسىيارەكە بىدەيتەۋە، گۆى لەم چىرۆكە بىگرە..
 كەسىك سىكرىتىرى بەرپۆمبەرىكى رەۋىشت خىراپ ۋە توۋرە دەبىت، بەرپۆمبەرىكە
 خاۋەنى ھىچ جۆرە شارمىزايىيەكى جوان نابىت، بۇ ئەۋدى ھەلسوكەۋتى لەگەل خەلكىدا
 پېيىكات ۋە لە كارەكەشىدا لېھاتوۋى شارمىزايىيەكى ئەۋتۇى نابىت، ھەر بۆيە زۆرىك لە
 ئەرك ۋە كارمىكانى لە سەر كەلەكە بېۋو.. رۆژىك بە سەر سىكرىتىرەكەيدا ھاۋار دەكات ۋە
 بانگى دەكات.. سىكرىتىرەكە نامادە دەبىت ۋە دەلىت، قەرموو..
 بەرپۆمبەرىكە ھاۋاردەكات ۋە دەلىت، پەيۋەندىم بە نوسىنگەكەتەۋە كرد، ۋەلا مىت
 نەداپەۋە.. سىكرىتىرەكەش دەلىت، بېۋرە، لە نوسىنگەكەى تەنىشتم بۋوم..
 بەرپۆمبەرىكە بە توۋرەپىيەۋە، ھاۋارى كرد بە سەرىداۋ ۋەتى، ھەموو جارىك بېۋرە..
 بېۋرە.. بىرۆ ئەم كاغەزانە بەرە بۇ سەرۋكى بەشى چاككردن ۋە بە پەلە بىيان ھىنەرەۋە..
 سىكرىتىرەكە رۆيشت ۋە كاغەزمىكانى بىرد بۇ سەرۋكى بەشى چاككردن ۋە بە توۋرەپىيەۋە
 ۋەتى، بە پەلە تەۋاۋيان بىكە ۋە دۋايان مەخە..
 سەرۋكى بەشى چاككردن ھەلسوكەۋتى سىكرىتىرەكەى بە دل نابىت، ھەر بۆيە دەلىت،
 باشە.. بەلام بە شىۋمىيەكى جوان ۋە گونجاۋ كاغەزمىكان دابىنى!!
 سىكرىتىرەكەش لە ۋەلامدا دەلىت، گونجاۋ يان نەگونجاۋ، گرنگ ئەۋمىيە زوۋ تەۋاۋيان
 بىكەيت..
 بەم شىۋمىيە قەسەيەك لەم ۋە قەسەيەك لەم، دەبىت بە دەنگە دەنگىيان، پاشان
 سىكرىتىرەكە دەگەرپتەۋە بۇ نوسىنگەكەى.. دۋاى دوۋ كاترۇمىر پەككىك لە قەرمانبەرە
 ئاساپىيەكانى بەشى چاككردنەۋە، دەجىت بۇ لاي سەرۋكى بەشەكەى ۋە دەلىت، مۆلەتم
 بىدە، بۇ ئەۋدى بىچم مىندالەكانم لە قوتابخانە بېيىنمەۋە پاشان دەگەرپمەۋە.. سەرۋكى
 بەشى چاككردنەۋەش، بە ھۆى ئەۋدى لەگەل سىكرىتىرەكەدا، توۋشى دەمەقالتى بېۋو، بە
 سەر قەرمانبەرەكەدا ھاۋار دەكات ۋە دەلىت، تۆ ھەموو رۆژىك ھەر دەرۋىت!!
 قەرمانبەرەكەش دەلىت، ماۋدى دە سالە مىن ھەموو رۆژىك ئەمە نىشمە ۋە ھەر

رۇشتووم، يەكەمجارو لە سەرمتاوۋە رازى نەبوويتايە..

سەرۋكى بەشەكەش دەلىت: ھىچ شتىك لەگەل تۇدا سوودى نىيە، چاوسووركردنەوۋە نەبىت.. دەى بگەرپەرەوۋە بۇ نوسىنگەكەت..

فەرمانبەرە ھەئارمكە دەگەرپەتەوۋە بۇ نوسىنگەكەى و لە ھەلسوكەوتى سەرۋكى بەشەكەشى سەرسام دەبىت و بەردەوامىش لە پەيوەندى كردندا دەبىت، بۇ ئەوۋەى كەسبىك بىدۇزپەتەوۋە، تا مىندالەكانى لە قوتابخانەوۋە بەرپەتەوۋە بۇ مالىەوۋە.. مىندالەكانىشى كاتىكى زۇر لە بەر گەرما و تىشكى خۇر لە چاومروانى باوكياندا دەبن، ھەتا يەككى لە مامۇستاگان دەيان گەيەنپەتەوۋە مالىەوۋە..

بە ھەر حال فەرمانبەرمكە دەگەرپەتەوۋە بۇ مالىەوۋە زۇرپىش توورە دەبىت.. يەككى لە مىندالە بچووكەكانى، يارىيەكى بە دەستەوۋە دەبىت و بەرەوۋە رووى باوكى دىت و دەلىت: باوكە.. باوكە.. مامۇستا ئەم شتەى داپىم لەبەر ئەوۋەى...

باوكەكە ناپەلىت مىندالەكەى قەسكەى تەواوۋە بكات و ھاوار دەكات و دەلىت: بىرۇ بۇ لاي دايكت و دووركەومەرەوۋە، پالىكىشى پىوۋە دەنپت.. مىندالەكە دەست دەكات بە گریان و دەروات..

كاتىك مىندالەكە دوور دەكەوۋپەتەوۋە، پشيلە جوانەكەى بەرەوۋە رووى دىت و خۇى لە قاچى مىندالەكە دەخشىنى و بە دەورىدا دىت و دەچىت، مىندالەكەش لە داخا شەقىكى تىيەلدەدات و دەيكىشىت بە دىوارمكەدا..

پرسىارمكە ئەومىيە، كى شەقى لە پشيلەكەدا؟!

وا گومان دەبەم، بە زەردەخەنەوۋە بلىپت: بەرپەومبەرمكە..

وۋەلامەكەت راستە، لەبەر ئەوۋەى بەرپەومبەرمكە بوو بە ھۇى ئەوۋەى سكرتپەرمكە، پاشان سەرۋكى بەشى چاككردن و پاشان فەرمانبەرمكە و پاشان مىندالەكە توورە بىن.. بەرپەومبەرمكە كۆمەلىك كارى لە سەر خۇى كۆكردىبووۋە، ھەتا وای لىھات، پىانەدەگەپشت و فشارى دەروونى بۇ دروست بوو، پاشان خۇى بۇ كۆنترۇل نەكراو بە رووى سكرتپەرمكەيدا تەقىەوۋە..

سەيرە! بۇ ھىرى ئەوۋە نەبىن گارمگانمان دابەش بگەپن؟! بۇ ھىرى ئەوۋە نەبىن، كاتىك كارىكمان پىناكرىت، زۇر بە راشكاوى بلىپن: ئەوۋە لە دەستى ئىمەدا نىيە و ناتوانىن، لەبەر ئەوۋەى زۇر جار كارىگەرى خراب ھەلسوكەوت كردنمان، زەمررو زىان بە

خەلكانىك دىگەن، كە لايەنىك نىن لە كىشەكەدا.. ئاگادارىش بەو لە روودا مەمىنە و ناچار مەبە كە پەيمانىك بىدەيت و بۆت جىبەجى نەكرىت..

لەگەلەدا وىرە بۇ ئەمەى بىچىن بۇ شارى مەدىنە و سەبرى پىغەمبەرى خوداﷺ بىكەين.. رۆژىك پىغەمبەرى خوداﷺ قەسەى بۇ مۇسلمانان دىمكرد و باسى رۆژى دواىى بۇ دىمكردن، پاشان لە ناو وتارەكەيدا دىنگى بەرز كىردەو و قەرمووى، ئەى قاتەمى كىچى محمد، داواى ھەر شىئىكم لىدەكەيت، لە سەرووت و سامانم داوا بكە، بەلام لە لای پەروەردگار ھىچ كارىكم لە دەست نايات، بۆتى بكەم..

لە كۆتايى ئەم بابەتەدا، دەمەوئەت ئەمەت پى بلىم، كاتىك تواناى جىبەجى كىردى كارىكت نىە و پەيمانى جىبەجىكىردىش نادەيت، بۇ ئەمەى داواى لىبوردن لە كەسى بەرامبەر بكەيت، شىوازىكى نەرم و نىان و جوان بەكاربەينە و بلى، تواناى ئەنجامدانى ئەو كارەم نىە كە داوام لىدەكەيت..

بۇ نەمۇنە: كەسىك دىت بۇ لات، بۇ ئەمەى لە دامەزراندنى براكەيدا يارمەتى بىدەيت، لەبەر ئەمەى باوكت يان برايكەت، يان خۆت بەرپەرسىكى گەورەن، دىشزانى تواناى دامەزراندنى براكەيت نىە، ھەر بۆيە بە شىوازىكى جوان دەتوانىت پى بلىيت: ھالانە كەس.. من ھەست بە نارەحەتى تۇ دىكەم.. براى تۆيە براى منىشە.. ئەگەر پىنج براى ھەبىت، براكەى تۇ شەشەمىانە، بەلام بىروا بكە ھىچم لە دەست نايەت بۆتى ئەنجام بىدەم، زۆر داواى لىبوردن دىكەم و داواى سەرفرازىش بۇ براكەت لە پەروەردگار دەخوازم..

ئاگاداربە ئەم قەسەشەى بە روويەكى خۆشەو پى بلى.. وەلام دانەمەت بەم شىوازە جوانە، وىكو ئەو واپە كارەمەت بۇ ئەنجامدا بىت، ئايا وانىە؟

تېروانىن..

لەگەل خۆتو خەلكىشدا راشكاوو بوئىرە.. تواناكانى خۆت بزانەو پەيمانى كارىك مەدە، كە لە تواناتدا نەبىت..

لە چالەكە دەريان بەيىنەو پىزگارىيان بىكە..!!

ئايا جارىك لە جاران كەسك لە شوپىنكى گشتىدا، يان لە بەر جاوى خەلكى، بە وشەو قسەى ېرىندارگەر سەرمەنشتيان نەكردوويت؟ يان گالتەيان پىنەكردوويت؟ گالتە بە جل و بەرگت، يان بە شىۋازى قسەكردنت، يان بە ھەر شتىكى تىرت؟ بە دۇنياپىيەو، لەو كاتەدا رەنگى روخسارت گۇراوہو نارەحت بوويت.. كاتىكش يەككە لە نامادىبووان بەرگى لىكردوويت وەلامى قسەى ئەو كەسانەى داومتەو، ھەستت بە پىشتىوانى و پىشتىگىرى كىردو، لەبەر ئەوۋى وىكو ئەوۋ واپوۋ، كەسانىك پالت پىۋە بنىن بۇ ئەوۋى بىخەنە چاللىكەو، بەلام ئەو كەسە جل و بەرگەكانت بگىرت و راپكىشىت، بۇ ئەوۋى نەپەلىت بىكەوئە چالەكەو..

دەى تۇش ئەو شىۋازى بەرگى كىرنە لەگەل كەسانى تردا بەكاربەيىنەو تاقى بىكەرو، بزانە چ شوپنەوارىكى كارىگەر بەجىدەھىلىت..

كاتىك دەچىت بۇ مالىك و مىندالىكى مالىكە بە سىنىك خواردنەو بەرەو رووت دىت، بەلام لەبەر پەلەپەل، زۆرى نامىنىت سىنىك خواردنەكە بخات.. باوكى مىندالەكەش كاتىك پەلە پەلى كۆرەكەى دىبىنىت، بە توورچىپەو بەرەو رووى دەچىت و ھاوارى بە سەردا دىكات و دەلىت: بۇ ئەوۋىدە پەلە پەل دىكەيت؟! چەند جار قىرم كىدەيت، وا نەكەيت؟! مىندالەكە رەنگى سور ھەلدەگەرپت.. تۇش بەرگى لە مىندالەكە دىكەيت و دەلىت: نا.. نا.. ئەم كۆرە جوانە پالەوانە.. پىاو.. ماشاءالله بە تەنھا ئەو ھەموو شتەى ھەلگرتوۋ، بۆپە پەلە پەل دىكات، لەبەر ئەوۋى شتەى تىرىش ماۋە بىان ھىنىت.. دىزانى لەم كاتەدا مىندالەكە ھەست بە چ پىشتىگىرى و خوشىكە دىكات؟! دىزانى چەندىك لە لاى بە نرخ دىبىت؟! ئەمە لەگەل مىندالىكە، ئەى ئەگەر بەرگى لە كەسە گەورەو بىتەمەنەكان بىكەيت، دىبىت چ ھەستىكىان بەرامبەرت بۇ دروست بىت؟!

كاتىك گەنجىك لە ناو كۆمەلە خەلكىدا بە پىرسىارىكى نەشپاۋ شەرمەزار دىكەيت و پىى دىوتىت: موزدەمان پىپە فلانە كەس، لە زانكۆ پەلەكەت چى بوو؟

ئايا كەسانى زىر لە ناو خەلكىدا ئەم پىرسىارە دىكەن؟! گەنجەكەش سور ھەلدەگەرپت.. تۇش قىراى دىكەوئە زۆر بە نەرمى دەلىت: فلانە كەس بۇچى پىرسىارى نەرمەكانى

زانكۆ لەو گەنجە دىمكەيت؟! ئايا ژنى بۇ دىنىت؟! يان بە تەماي دايىمە زىنى؟!
 بەم قىسانە نامادىمبىوان ھەموو دىمخەيتە پىكەننىن و پىرسىيارمەگەي سەرەتايان بىر
 دىمخەيتە ھەم.. يان كاتىك سەرگۈنە و سەرزمىشتى كەسىك دىمكىت، لە سەر ئەھەي
 تىكراي نەمەي سالانەي نزمە، تۆش دىلىت: بىرام سەرزمىشتى مەكە.. پىسپۇرى بىوارى
 خويىندىنەكەي قورس و گرانە و انشاءاللە سالى داھاتوو باشتر دىمىت..
 بە دىمست ھىنان و راكىشانى دلى خەلگى بە لاي خوتدا، ھەلىكە و كەسانى زىرەك و
 وريا لە دىمستى نادەن و ژمارەي دۆست و خۇشەويستانى خۇيانى بى زىاد دىمكەن..
 عبداللەي كورى مەسعود ﷺ لەگەل پىغەمبەرى خىدا ﷺ بە رىگەپەكدا دىمروشت،
 پىغەمبەرى خىدا ﷺ فەرمانى بىدا، سەربىكەويتە سەر دار سىواكىك بۇ ئەھەي پارچە
 سىواكىكى بۇ لى بىكاتەھەم.. عبداللە ﷺ كەسىكى لاوازو سوكەلە بوو، كاتىك سەرگەوتە
 سەر دارمەكە، شەنەبايەك ھەلىكردو جل و بىرگەكانى جولاندو لاقەكانى دىمكەوتن..
 كەسانىكى نامادىمبوو، كە لەھى بوون، كاتىك لاقى لاوازى عبداللە ﷺ دىمىن، دىمست
 دىمكەن بە پىكەننىن..
 پىغەمبەرى خىدا ﷺ دىمفەرموشت: ئەھە بۇچى پىدەمكەن؟! وتيان: بە قاچ و لاقە
 لاوازەكانى عبداللە پىدەمكەننى؟!
 پىغەمبەرى خىدا ﷺ فەرمووى: سويىند بەھو خىدايەي گيانى منى بە دىمستە،
 قاچەكانى عبداللە لە تەرازوودا لە شاخى ئوھود قورس و گرانتىن.. رواد احمد..
 كاتىك خەلگەكە پىكەننىن، دىمىت ھەستى عبداللە ﷺ چۆن بوو بىت؟! ئەي كاتىك
 كە پىغەمبەرى خىدا ﷺ بەرگىرى كردو ھاتە وەلام، دىمىت ھەستى چۆن بوو بىت و
 چەندىك خۇشحال بوو بىت؟!

تىروانىن..

بە دىمست ھىنانى خۇشەويستى خەلگى، ھەلىكە و
 كەسانى زىرەك و وريا دىمىقۇزىنەھەم لە دىمستى نادەن..

گرنگیدان به پووکهش..

نه بوچه نیفه (ره حمه تی خودای لی بیت) رۆژیک له ناو قوتابیه گانیداو له مزگهوت دانیشتبوو، وانه ی پیدهوتن، له بهر نهوهی قاچه گانی نازاری هه بوو، درێژی کردبوون و پالی به دیوار یکیشهوه دابوو.. له م کاته دا پیاویک به جل و بهرگیکی جوانه وه دیته ژوورمهوه..

پیاوکه جامانه یه کی گه ورمو جوانی له سهر دا بوو، جل و بهرگه که ی شیوازیکی به وبقاری پیبه خشی بوو.. قوتابیه کان جیگه یان بۆ کردهوه له ته نیشت نه بوچه نیفه وه دانیشت.. کاتیک نه بوچه نیفه بهو شیوازه ناوازمیه پیاوکه کی بیینی، شهرمی لیکردو سهرمرای نازاره گانی، قاچه گانی هی نایه وه یه ک و خۆی کۆ کردهوه و جوان دانیشت.. نه بوچه نیفه له وانه و تنه وه که ی بهر دموام بوو، پیاوکه ش گوپی دمگرت.. کاتیک وانه که ته و او بوو، قوتابیه کان دهستیان کرد به پرسیارکردن، پیاوکه ش دهستی بهرز کردهوه، بۆ نهوهی پرسیاریک بکات، نه بوچه نیفه فهرمووی: فهرموو پرسیاره که ت چیه؟! پیاوکه ش وتی: یاشیخ که ی کاتی نوێژی ئیواره دیت؟

نه بوچه نیفه ش فهرمووی: کاتیک خۆر ئاوا دمبیت..!!

پیاوکه دهلیت: نه ی نه گهر شه و هات و خۆر ههر ئاوا نه بوو، چی بکهین؟! نه بوچه نیفه کاتیک گوپی له م نه گهر و پرسیاره نه شیواوه دمبیت، دمفهرمویت: ئیستا کاتی نه وه یه نه بوچه نیفه قاچه گانی درێژ بکات.. ههر بۆیه وه کو پیش هاتنی پیاوکه، قاچه گانی درێژ کردهوه و بۆ وه لای پرسیاره نه شیواوه که ی کابراش، بیدمگی هه لبرارد.. چۆن دمبیت شه و دابیت و خۆریش ئاوا نه بیت؟!

وتراوه: بیینی جاری یه که م له ۷۰٪ ی که سایه تی تۆ له هزری بهرامبهردا وینا دهکات.. نه گهر پیش نه وه ی هسه و هه لسوکه وتیش بکهیت، لیت ورد ببنه وه و لیت رابمیین، نه و له ۹۵٪ ی که سایه تی تۆ له هزرو خه یالیاندا وینا دمبیت، پاشان له دوا ی هسه کردن و تیکه ل بوون، نه و رۆزمیه، یان زیاتر دمبیت، یان که متر..

كاتىك بە رېرەموى نەخۇشخانەيەك، يان كۆمپانىيەكدا، شان بە شانى كەسىك دەرۋىت، كە جلوبەرگىكى جوانى لەبەردا بىت و بە رېك وپىكى ھەنگاۋ بىت و بە رېگەدا بىرات، كاتىك دىگەنە دەرگى چوونە دەرەموى رېرەمۇگە، لەوانەيە بە دەست خۇت نەبىت و ۈمكۈ رېزىك لەو شىكل و شىۋىيەكى كە ھەيەتى، ھەرموى لىپكەيت و پىش خۇتى بىخەيت..

يان كاتىك سۈرى ئۆتۈمبىلى ھاورپىيەكت دىبىت و دىبىنيت ناۋموى ئۆتۈمبىلەكەى زۇر شېرزو نارېك وپىكە و كاسىتەكانى ھەموو پىرژو بلاۋبوۋنەتەۋە، راستەموخۇ بىرو ھىزىت بۇ ئەۋە دىچىت، كە ئەم ھاورپىيەت كەسىكى شېرزىيە و گىرنكى بە رېك وپىكى و جوانى رېكخستىنى كەل وپەلەكانى نادات..

دەمەۋىت ئەۋە بلىم: مەبەستمان لە گىرنكىدان بە شىۋازو روخسارو جلوبەرگ، ئەۋە نىيە كە زىادەرمۇيان تىدا بىكەين و لە ئەندازەى خۇيان زىاتىر گىرنكىان پىبەدەين..

پىغەمبەرى خۇداﷺ زۇر گىرنكى بە روخسارو شىۋازو جلوبەرگى دەدا.. جلوبەرگى ھەبوو، لە رۇزانى ھەينى و جەئەنەكاندا لەبەرى دىكرد.. جلوبەرگى ھەبوو، لە كاتى ھاتنى نوپنەرى ھۆزەكاندا لەبەرى دىكرد.. ھەرومەھا پىغەمبەرى خۇداﷺ زۇر ھەزى بە بۇنى خۇش بوۋە ھەمىشە گىرنكى بە بۇن و شىۋازو روخسارى خۇى داۋە..

ئەنەس رەھىمەللىھۇ دىفەرمۇيت: ەرمقى پىغەمبەرى خۇداﷺ ۈمكۈ گەۋھەرو مروارى وابوۋ.. دەستە پىرۋەزەكانىشى لە ئاورىشم نەرم و شىل تر بوون و ئەۋەندەش بۇنىان خۇش بوو، ۈەك ئەۋە وا بوو، تازە لە ناو توورەكەيەك بۇنى خۇش دىرى ھىنابن.. كاتىك دىھات بۇ لامان و دىردەكەوت، بە بۇنە خۇشەكەيدا دىمان ناسىيەۋە..

ھەرومەھا ئەنەس رەھىمەللىھۇ دىفەرمۇيت: پىغەمبەرى خۇداﷺ ھەرگىز بۇنى خۇشى رەد نەدەكردەۋە.. روخسارى پىرۋى پىغەمبەرى خۇداﷺ ۈمكۈ خۇر دىرەۋشاۋە بوو.. كاتىك دىخۇش بوۋايە، روخسارى ۈمكۈ مانكى لىدەھات..

جابىرى كورى سەمورە رەھىمەللىھۇ دىفەرمۇيت: لە شەۋىكى مانگە شەۋدا، پىغەمبەرى خۇداﷺ بىنى، سەيرى پىغەمبەرى خۇداﷺ و مانگەكەم كىرد، پىغەمبەرى

خوداﷻ لەبەر چاوم لە مانگەكە جوانتر و درەوشاوە تر بوو..

پێغه مبهري خوداﷻ پیاویك دەبینیت، جل و بەرگیکی شرو خراپی لەبەردا دەبیت و پێی دەفەرمویت: مالا و سەرومت و سامانت هەیه؟ پیاوگە دەلیت: بەلێ.. و شترو مانگا و مەرو ئەسپ و بەندەم هەیه..

پێغه مبهري خوداﷻ فەرمووی: کاتیك پەرۆمردگار سەرومت و سامانیك پێدەبەخشیت، با شوینەواری ئەو نازو نێعمەت و سەرومت و سامانت پێوە دیار بیت.. هەروەها دەفەرمویت: هە کەسێك خودا نازو نێعمەتیکی پێبەخشی، ئەوا خودای گەورە پێی خوشە شوینەواری ئەو نازو نێعمەتە بە بەندەگەیهو دەبینیت..

جابری گوری عبداللەﷻ دەفەرمویت: پێغه مبهري خوداﷻ سەردانی کردین بۆ مالهو، پیاویکی سەرو قژ ناریك و ئالۆزكاوی بینی، فەرمووی: ئایا شتیکی دەست ناکەویت سەرو قژی پێ رێك بخات؟! هەروەها پیاویکی تری بینی جل و بەرگەكە ی پێسو پۆخل بوو، فەرمووی: ئایا ئاوی دەست ناکەویت، بۆ ئەوەی جل و بەرگەکانی پێ بشوات؟! هەر کەسێك قژی هەیه، با خزمەتی بکات..

پێغه مبهري خوداﷻ سوور بوو لە سەر گرنگیدان بە شیوەو روخساری، هەروەها بە جل و بەرگ و بۆنی خوش، زۆریش ئەم فەرموودمیهی دوبارە دەکردمەو دەیفەرموو: (إن الله جميل يحب الجمال). رواه مسلم. واتە: (خودای پەرۆمردگار جوانەو جوانیشی خوش دەوێت)..

ئەزموون..

یەكەمین تیروانین، ئە ٧٠٪ی كەسایەتی
تۆ ئە هزرو خەیاڵی بەرامبەردا دروست دەكات..

پاستىگۇيىس..

بىر دىت رۇژىك لە ھۆلى تاقىكىردنەومدا، چاودىرى قوتابىيەكانم دەكرد، تاقىكىردنەومەكەش لە رۇژى پىنج شەممەدا بوو، ھەر جەندە رۇژى پىنج شەممە مۆلەت و پشوو بوو، بەلام لە بەر زۆرى وانەكان ناچار بووين تاقىكىردنەومى تىدا ئەنجام بدمىن.. لە داوى دەست پىكىردىنى تاقىكىردنەومەكە بە جەند خولەكىك، قوتابىيەك ھات، كە دواكەوتىبوو، ئەو ھەزارە زۆر شەمرا بوو، پىم وت: بېورە درمىگ ھاتىت، رىگەت نادەم تاقىكىردنەومە ئەنجام بدمىت.. داوى كىرد رىگەى بدم..

وتى: چى داوى خستى؟!

وتى: بىروا بىكە خەوم لىكەوتىبوو..

بە راستگۇيىيەكەى سەرسام بووم، ھەر بۇيە وتى: ھەرموو..

داوى جەند خولەكىكى تر، قوتابىيەكى تر ھات.. وتى: چى بوو ھۆى ئەومى دوا

بىكەوتى؟!

وتى: سۆيىد بە خودا رىگە زۆر ھەرمبالغ بوو، خۆت دەزانى بەيانىان خەلىكى دەچن بۇ سەر كارمەكانىان، يەكىك بۇ زانكۆ.. يەكىك بۇ كۆمپانىا.. يەكىك بۇ شوپىنىكى تر.. زۆرىك ھەسەى كىرد، بۇ ئەومى پىم بىسەلىنىت كە رىگە ھەرمبالغ بوو.. ئەو داماوە بىرى چوو بوو، ئەمىرۇ پشوو ھەرمىيە.. لەوانىيە شەقامەكان تەنھا قوتابىيەكانى ئىمەى لىبووبىن!!

وتى: شەقامەكان ھەرمبالغ بوون ھا؟! ئۆتۆمبىلەكانىش زۆر بوون؟!

وتى: بەلى.. سۆيىد بە خودا ھەر دەلىنى لەگەلمدا بووى!!

وتى: ئەگەر درۇ دەكەيت، بزانە چۆن دەيكەيت.. براى خۆم، ئەمىرۇ پىنج شەممەيەو

پشوو!! كام شەقام ھەرمبالغ بوو؟!

وتى: ناھ!! بە راستى بىر چوو پىت بلىم: يەكىك لە تايەكانى ئۆتۆمبىلەكەم پەنچەر

بوو، وىستام بۇ ئەومى چاكى بىكەمەوم!!

داماوە زۆر تىكچوو بوو، پىكەنىم و پاشان رىگەمداو چوو زوورمەو بۇ ئەومى

تافىكرىدەنەومكەى نەنجام بدات..

ئاي چەندە ناشىرىنە، كاتىك بۇ خەلكى پوون دەپىتەو، كە درۆت لەگەل كىردوون!!
درۆ خەلكىت لى دەرموپىنئەو، باومپىيان پىت نامىنئەت و متمانەت پىناگەن.. وات
لىدەت، كە دۆستەكانت كىشەپەكىيان بۇ درۆست دەپىت، داواى يارمەتەت لىناگەن،
هەرۇھا كاتىك قسە دەكەت، گوپت لىناگەن.. ئاي درۆ چەندە ناشىرىن و بىزراو؟!

پرسىار كرا لە پىغەمبەرى خوداﷺ و وتىيان: موسلمان ترسنۆك دەپىت؟ فەرمووى:
بەلى.. وتىيان: ئەى چىروك و رەزىل دەپىت فەرمووى: بەلى.. وتىيان: ئەى موسلمان
درۆزىن دەپىت: فەرمووى: نەخىر.. رواه مالك..

عبداللەى كورى عامر رضى الله عنه دەرموپت: رۆژىك پىغەمبەرى خوداﷺ لە مالىمان
دانىشتبوو، داپكەم بانگى كردم و وتى: ومەرە شتىكت بدەمى.. پىغەمبەرى خوداﷺ
فەرمووى: دەرموپت چى بدەپتى؟ داپكىشم وتى: خورماى دەرمدەمى.. پىغەمبەرى خوداﷺ
فەرمووى: ئەگەر پىت نەداپە، ئەوا درۆپەكت لە سەر دەرئوسرا.. رواه أبوداود..

كەسانى درۆزىن، زۆر پەيمان دەرمدەن و ناشى بەنە سەر و پۆزىش و بىيانووى جۆراو
جۆرىش دەرپىننەو، بۇ ئەوۋى رازىت بىكەن، زۆر زووش درۆكەيان دەرمدەكەپت و
ئاشكرا دەپن..

نىمامى زوهرى لە لاي كاربەدەستىك شاپەدەك دەدات.. كاربەدەست و
دەسەلاتدارمەكەش دەپت: درۆ دەكەپت..

نىمامى زوهرى ھاوار دەكات و دەپت: پەنا بە خودا.. من درۆ دەكەم؟! سوپىد بە
خودا ئەگەر بانگدەرىك لە ئاسمانەو بانگ بىكات و بلىت: خودا درۆى خەلال كىردوو
پىگەپداو، درۆ بىكەن، ئىنجا درۆ ناكەم، ئەى چۆن درۆ دەكەم لە كاتىكدا كە خەرام و
قەدەمگراو بىت؟!

پاستى..

هەلىيان خەلمەتاندوويت، كاتىك پىت دەلىن:
درۆى سىپى، ئەمەر ئەوۋى درۆ رەنگى رەشە..

نازاپەتسى..

كاتىك لە دانىشتىن و ميوانداریهكە، ھاتىنە دەرەۋە، پېنى و تىم؛ ناۋى ئەو ھاۋەلەى
پېغەمبەرى خودام ﷺ دىزانى، كە لە چىرۆكەكەدا باست كىردو ناۋەكەيت پىر
نەدەكەوتەۋە..

وتىم؛ سەيرە! ئەى بۇ بىرت نەھىنامەۋە پىت نەوتىم؟! خۇ تۇ ئاگادار بوۋى
ھەمۇومان دامابوۋىن و بىرمان لە ناۋەكەى دىمىردەۋە؟!
سەرى داخست و تى؛ شەرمىم دىمىرد قىسە بىكەم.. لە دلى خۇمدا و تىم؛
لەناۋچوون بۇ ترسنۇكى و شەرم..

كەسىكى تر پېنى و تىم؛ دوو رۆژ پېش ئىستا چوۋمە پۇلەكەمان و بىنىم
قوتابىيەكان و مامۇستاكەش بە بىدەنگى دانىشتوون و وانەش ناخوۋىن، دانىشتىم و
بە قوتابىيەكى تەنىشتىم و تى؛ ئەۋە چى بوۋە؟! و تى؛ عەسافى ھاۋەلمان مردوۋە..
خودا رەھمى پى بىكات..

لە پۇلەكەمان چەند ھاۋەلىكى عەساف ھەبوون، نوپۇزىيان نەدەكەردو تىكەل بە
چەندەن گوناھو ھەرامىش بىبوون.. كارىگەرى مردنى ھاۋەلەكەيان، بە تەۋاۋى
بە روخسارىانەۋە دىار بوو.. لە دلى خۇمدا و تىم؛ ئىستا كاتى خۇپەتى بۇ ئەۋەى
ھەندىك نامۇزگارىيان بىكەم و ھانىيان بىدەم بۇ ئەۋەى نوپۇزىمكانيان ئەنجام بىدەن و
چاكسازى لە خۇياندا دروست بىكەن و لەگەل باوك و دايكىياندا چاك بن..
وتىم؛ زۇر چاكە دەى ئەو كارەت كىرد؟! و تى؛ نەخىر.. شەرمىم كىرد.. بىدەنگ
بووم و رىق و توۋرەيم خواردەۋە لە دلى خۇمدا و تىم؛ لە ناۋچوون بۇ ترسنۇكى و
شەرم..

گەنجىك ناتوانىت كىشەكانى لە لای باوكى باس بىكات، لەبەر ئەۋەى شەرم
دەكات.. لەۋانەيە كەسانىك ھەبن، بلىن؛ شەرم دىكەم، يان ناتوانم بە كەسىكىدا
ھەلبىدەم و باسى چاكەكانى بىكەم، لەبەر ئەۋەى دىترسىم پىم بلىن؛ ئەو قىسانە

بۇ روۋپامى دەكات.. زۇرۇك لەم قسانەم بىستووۋە ھەز دەكەم بە سەر ھەموو
ئەو كەسە ترسنۇك و شەرمنا ئەدا ھاوار بىكەم و پىيان بلىم؛ ئەى شەرمەن و
ترسنۇكەكان، ھەتا كەى؟!

كەسانى ترسنۇك و شەرمەن ناتوانن گۇرانكارى بىكەن، لەبەر ئەۋەى وەكو
سفرى دەستە چەپ وان.. كاتىك لە كۆرۈ دانىشتىنىكا دەبن، خۇيان دەشارنەۋەو
ھىچ راو بۇچوونىك دەرنابىرن..

خەلكى بە شىۋەيەكى گشتى رەيان لە كەسانى ترنۇك و شەرمەن، جا ئەو
كەسانە برا، يان باوك، يان داپك، يان بەرپوۋەبەريان بن..

دەى بە خۇتدا بچۆرموۋە ئازابەو مەترسەو شەرم مەكەو ئامۇزگارى و رېنمايى
خەلكى بىكە..

تېروانىن..

بە خۇتدا بچۆرموۋە پىرۇقە بىكە..

سەركەۋتەنىش بىرىتە ئە: ئارام گىرتنى تەنھا ساتىك..

خۇپاگىرى لە سەر بىرو باۋەرەكان..

ھەر جەندىك كەسايەتى كەسىك بەھىز بىت و زياتر لە سەر بىرو باۋەرەكانى جىگىر بىت، ئەوا گىرنگى بوونى لە سەر ژيان زياتر دەبىت.. كاتىك بىرو باۋەرى تۆ بە شىۋمىيەكە، كە رەشۋە و مەناگىرەت، جا بە ھەر ناۋىك بىت، ۋەك: بەخشىن.. ديارى.. بەردەوام لە سەر ئەو بىرو بۆچۈنەت، جىگىر بە ۋە ھەرگىز ۋەرى مەگرە..

ئافىرمتىك باۋەرى ۋايە، بە ھەر بيانوۋىيەك بىت، درۆ لەگەل ھاۋسەرمەكەيدا نەكات، دەى با بەردەوام بىت لە سەر ئەو رەۋىشتە جوانەى.. كەسىك لە پەيۋەندى خراب، خۇى بە دوور دەگرىت و شەرابىش ناخوات، جگەرمەش ناگىشىت، كاتىك لەگەل ھاۋەلەكانىدا دادەنىشىت، لە سەر نەكرەنى ئەو كارانە با سور بىت و بەردەوام بىت.. با ھاۋەلەكانىشى رەخەنى لىبگىرەن و بە كەسىكى وشك و دوورە پەرىز ناۋى بەرن، بەلام بە دىنپايەۋە، لە ناخ و دەروونىندا ھەست بەۋە دىمەن، بەرامبەر پالەۋانىك ۋەستاۋن.. زۆرەيان لە كاتى نارەھەتەيدا، پەناى بۆ دەبەن و لە كىشەكانىندا، راۋىژى پىدەمەن و لە كەسانى تر زياتر گىرنگى پىدەمەن..

ئەم بابەتەش تايبەت نىيە تەنھا بە پىاۋان، يان ئافىرمتان، بەلكو پەيۋەندى ھەيە بە ھەردوۋ لايانەۋە ۋە ھەردوۋلايان پىۋىستە لە سەر بىرو بۆچۈن و ھەلسۈكەۋەت و رەۋىشتە جوانەكانىيان جىگىر و دامەزراۋىن و ھەرگىز سازشى لە سەر نەكەن..

كاتىك ئاينى ئىسلام بىلاۋىۋەۋە، ھۆزەكان نوپنەرى خۇيان دەناردە خىزمەت پىغەمبەرى خودا ﷺ، يەككىك لە ۋە ھۆزانەش، ھۆزى سەقىف بوو.. نوپنەرانى ھۆزى سەقىف ھاتن و چۈنە مەزگەۋتەكەى پىغەمبەرى خودا ﷺ و پىرسىارىيان لە بارەى رىباۋ زىناۋ ەرمەۋە لە پىغەمبەرى خودا ﷺ كرد، پىغەمبەرى خودا ﷺ لە ۋەلامدا فەرموۋى، ئەو شتانە ھەموۋىيان حەرام و قەدەمغەكران..

ئەم ھۆزى سەقىفە بىتىكان ھەبوو، لە دىر زەمانەۋە لە باۋو باپىرانىانەۋە، بەندايەتەيان بۆ دەگردو دەيانپەرىست، پاشان پىرسىارىيان دەربارەى بىتەكەيان لە پىغەمبەرى خودا ﷺ كرد.. پىغەمبەرى خودا ﷺ بە بى دوۋدلى و يەكسەر فەرموۋى:

بېروخېنەن و تېكى بىشكىن..

نۆينەرمەكانى ھۆزى سەقىف ترسيان لېنىشت و وتيان: ئەى ھاوارا! خۇ ئەگەر
بىتەكەمان بزانىت، نيازى پرووخانىنىت ھەيە، ئەوا ھەموو ھۆزىمەت لەناودىمبات و دىيان
كوژىت!!

ئىمامى عومەر ر.ھ.ھ. نامادەى ئەم و تووېژە دىبىت و سەرسام دىبىت لەودى كە ئەمانە
لە بىتەكەيان دىترىن، ھەر بۆيە ھەرمووى: ئەى ھۆزى سەقىف: ئىو ھەندە نەزان و
نەمان!! ئەو بىتە بىرىتە لە بەردو دارو ھىچ سودو زىيانىكىشى نىە!! نۆينەرمەكانى
ھۆزى سقىف تۆرە دىبن و دەلېن: ئەى عومەر ئىمە بۇ لاي تۆ نەھاتووين.. ئىتر ئىمامى
عومەر ر.ھ.ھ. بىدەنگ دىبىت..

پاشان وتيان: بە مەرجىك بۇ ماودى سى سال واز لە بىتەكەمان بېنىت، پاشان
بېروخېنە.. پېغەمبەرى خودا ﷺ بىنى ئەم كەسانە دىيانەوېت لە بېرو باومرەكەيدا،
سازىكارى لەگەل بىكەن، لە كاتىكدا بېرو باومرە يەكتاپەرستى گىرنگىر بىنەماى باومرى
موسلمانە و يەكتاپەرستىش سەرەتاو بناغەى بىنەرەتى ئاپنى ئىسلامە، دەى ئەوان مادام
دىيانەوېت موسلمان بن و باومر بېنىن، ئىتر چ پىوېستىيەكەيان بەو بىتە بى گيان و بى
دەسلەتە ھەيە!!

ھەر بۆيە ھەرمووى: نەخىر.. وتيان: دەى دوو سال وازى لى بېنىنە و پاشان
بېروخېنە..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمووى: نەخىر.. وتيان: دەى بۇ سالىك، پاشان وتيان بۇ
تەنھا مانگىك وازى لى بېنىنە و پاشان بېروخېنە..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمووى: نەخىر.. ئىتر نۆينەرمەكانى سەقىف تىگەپىشتن، ئەم
بابەتە، بابەتى باومرەيىنانە و شاھەنى سازىكارى تىداكردن نىە، ھەر بۆيە وتيان: دەى
خۇتان بېروخېنەن، ئىمە ھەرگىز كارى واكەين..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمووى: دەى باشە ھەند كەسىكتان لەگەل دىنېرم، تا
بېروخېنەن..

پاشان وتيان: نامانەوېت نوېژ بىكەين، لەبەر ئەودى خۇيان بە گەورە دىزانى، ھەزىيان
نەدەگرد، سەريان بىخەنە سەر زەوى و دوايانەو بەرزتر بىت لە سەريان..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەرمووى: لىتان دىبوورم، كە بە دەستى خۇتان بىتەكانتان

نەشكىن، بەلام خىرو چاكە لە ئاينىكا نىيە، كە نوپۇزى تىدا نەبىت.. ئەوانىش وتيان؛
باشە.. نوپۇز دىمكەين، ھەر چەندە ماپەى نەنگىشە بۆمان..

نوپۇنەرەكان رۇيشتەنەو ە بانگى خەلكەكەيان كىرد، بۇ ئەو ەى مۇسلمان بىن.. پاشان
پىغەمبەرى ﷺ چەند ھاو ەلىكى نارد، بۇ ئەو ەى بىتەكەيان بىشكىن، خالىدى
كورى ەلىد ﷺ ە مۇغىرەى كورى شوعبەش ﷺ، لە ناو ئەو ھاو ەلەندا بوون..
ھاو ەلەكانى پىغەمبەرى ﷺ بەرمە بىتەكە چوون، ھۆزى سەقىفەش ترسيان لى
نىشتوو، گومانىشيان وابوو، ناتوان بىتەكەيان بروخىن ە پارىزگارى ە بەرگى لە خۆى
دىمكات..

مۇغىرەى كورى شوعبە ﷺ، تەورىكى بە دىستەو ە گرتو ەروى كىردە ھاو ەلانى ە
فەرمووى؛ سوپىد بە خۇدا دىبىت بىتانخەمە پىكەنن، پاشان بەرمە بىتەكە چوو،
تەورىكى لە بىتەكەداو پاشان خۆى خىست بە سەر زەمىيەكەداو ەچەكانى خىستە لەرزە
لەرزو جۆلە جۆل.. ھۆزى سەقىف كاتىك ئەمەيان بىنى، كەوتنە ھاوار ھاوارو دىيان
وت؛ بىتەكە مۇغىرەى كۆشت.. پاشان ەرويان كىردە ھاو ەلەكانى ترو وتيان؛ دى كى لە
ئىو ەمىيەوت با نىزىكى بىتەكەمان بىكەوت.

ئا لەم كاتەدا مۇغىرە ﷺ بە پىكەننەو ە ەستايەو ەوتى؛ ئەى ھۆزى سەقىف،
ئەم كارەم بۇ گالتەو پىكەنن كىرد، ئەم بىتە بەردو دارە، دى ەو بىكەنە خۇداى
پەرومردگارو تەنھا ئەو بىپەرسىن ە ھاو ەلى بۇ ەپار مەدەن.. پاشان كەوتە ەروخاندنى
بىتەكەو خەلكەكەش لەگەلىدا، ەمەتا پارچە پارچەيان كىردو تەختى زەمىيەكە بوو..

نىكا..

پىغەمبەرى ﷺ دىفەرمووت؛ ھەر كەسىك بىموت بە تورە بوونى
خۇداى گەورە، ەزامەندى خەلكى بە دىست بىننىت، ئەوا خۇداى گەورەو
خەلكىش لىى تورە دىبىن.. ھەر كەسىكەش داواى ەزامەندى پەرومردگار
بىكاتو بىموت بە تورە بوونى خەلكى ەزامەندى پەرومردگار بە دىست
بىننىت، ئەوا خۇداى گەورەو خەلكىش لىى ەزى دىبىن..

فریودەرەکان..

بابەتیکم خویندەمۇدە کە تیایدا نوسرابوو: گەنجیکی موسلمان لە بەریتانیا، بانگەوازی کۆمپانیایەك دەبینیت، سەبارەت بەمۆدی پیوستیان بە چەند کارمەندیك هەیه بۆ ئیشکەرتن..

گەنجە موسلمانەكە دەچیت بۆ چاوپێکەوتن و کۆمەڵیکی زۆر گەنج و لاو دەبینیت، کە بۆ هەمان مەبەست هاتبوون.. کەسەکان یەکە یەکەو بە شوێن یەگدا، دەچوونە ژوورمۆد بە مەبەستی چاوپێکەوتن.. هەر کەسیك لە چاوپێکەوتنەكە تەواو دەبوو، پاشان دەهاتە دەرەمۆد لییان دەپرسی: چیان ئی پرسیت؟! ئەی چیت وەلامدانەمۆد؟! گەنجە موسلمانەكە و چوو ژوورمۆد و پرسیار لە دوا ی پرسیار وەلامی

پرسیارە: رۆژانە چەند پەرداخ عەرمق دەخۆیتەمۆد؟

سەرە هاتە سەر گەنجە موسلمانەكە و چوو ژوورمۆد و پرسیار لە دوا ی پرسیار وەلامی دانەمۆد، هەتا گەیشتە ئەو پرسیارە: رۆژانە چەند پەرداخ عەرمق دەخۆیتەمۆد؟ گەنجەكە دوودل دەبیت و نازانیت درۆ بکات و وەکو ئەوانە ی تر بلیت: رۆژی ئەومەندە پەرداخ عەرمق دەخۆم، بۆ ئەمۆدی پێی نەلین: تۆ موسلمانیکی تونلەرەویت، یان بە راستی وەلام بداتەمۆد بلیت: من موسلمانم و لە لای ئیمە عەرمق حەرام و قەدەمغەکراوە بە هیچ شیومەك عەرمق ناخۆمەمۆد!!

دوا ی بێرکردنەو میهکی خیرا، پریار دەدات بە راستی وەلام بداتەمۆد، هەر بۆیە دەلێت: من عەرمق ناخۆمەمۆد..

ئەوانیش دەلین: بۆچی، نەخۆشیت؟! گەنجەكە دەلێت: نەخیر.. بەلکو من موسلمانم و عەرمق لە لای ئیمە حەرامە.. ئەوانیش دەلین: تەنانەت لە پشوو کۆتای هەفتەشدا هەر ناخۆیتەمۆد؟! گەنجەكەش دەلێت: نەخیر.. بە هیچ شیومەك ناخۆمەمۆد..

بە سەرسامیەمۆد سەیری پەکتەر دیکەن و زۆر لە لایان سەیر دەبیت!! کاتیک ئەنجامی چاوپێکەوتنەكە دەرەچیت، ناوی گەنجەكە لە ناوێکانی پێشەمۆدی وەرگیراوەکان دەبیت.. گەنجەكە دادەمەزریت و دوا چەند ماتگیك یەکیك لە بەرپرسەکانی کۆمپانیایەك دەبینیت و پێی دەلێت: بۆچی پرسیار ی عەرمقەتان لە هەمووان کردو زۆر دوبارەتان دیکەمۆد؟!

بەرپرسەكەش دەلىت: لەبەر ئەۋەدى كارمەكى ئىمە سەبارەت بە ئىشكەرتىن بوو، ھەر گەنجىكەمان دادەمەزراند، ەھرىق خۆر بوو، دواى ئەۋەدى سەرخۇش دەبوو، شوپنەكەى جېدەھىشت و دزىمان لىدەمكراو زەرمەمان لىدەمكەوت.. كاتىك تۆمان بىنى و زانىمان كە ەھرىق ناخۇيت، دامانمەزراندى و ئەو كەسەمان دەستكەوت كە بە دوايدا دەگەراين..

ئاي چەند جوانە مرۇف خاۋەنى بىرو باۋمىرىكى دامەزراو بىت و لە پىناو خۇشەكانى دۇنيادا، دەستى لى ەلنەگرىت و جىگىرو خۇراگر بىت.. كىشەى ئىمە ئەۋەپە، لە كۆمەلگەپەكدا دەرژىن، كەسانىكى كەم پابەندىن بە بىرو بۇچوۋنەكانىيەۋە.. كەمن ئەو كەسانەى لە پىناۋى بىنەماو بىرو باۋمىرياندا، دەرژىن و دەمرن..

كاتىك بە بىرو باۋمىرەۋە پابەند دەبىت و بە رىگەى راست و دروستدا ەنگاۋ ەلدەنىي، خاۋەن بىرو بۇچوۋنە پىروپوۋچەكان ۋازىت لىناھىيىن و دەبىت چاۋمىرى پىروپىل و پىلانەكانىيان بىت!! كاتىك بەرتىل وەرنىگرىت، ھاۋكارە بەرتىل خۇرمكانت لىت تۈرە دەبن.. كاتىك داۋىن پىسى و زىنا ئەنجام نادەبىت، خراپەكاران و بىرەمۇشتان تۈرە دەبن..

دەگىرنەۋە ئىمامى عومەر ر.ھ. شەۋىك لە شەۋان بە شاردا دەگەراو چاۋدىرى ژيان و ئاسايشى خەلكى دەمكىد، لە تارىكى شەۋدا بە لاي مالىكىدا دەروات، گۈيى لە دەنگى پىكەنىن و گالئەۋگەپىكى زۇر دەبىت، ەمك ئەۋەدى دەنگى چەند كەسىكى سەرخۇشى تىدا بىت.. دەپەۋىت لە دەرگاگەپان بىدات، بەلام دەترسىت گومانەكەى ەلە بىت، ەربۆيە لە دەرگا نادات، بەلكو پارچەپەك خەلۈز ەلدەگىرت و بە نىشانەپەك دەرگاى مالەكە نىشان دەكات و دەروات..

خاۋەن مالەكە گۈيى لە دەنگى دەرگاگەپان دەبىت، بىتە دەرمۇۋە نىشانەپەك لە سەر دەرگاگەپان دەبىنىت، كاتىك لە دوورمۇۋە پىشتى ئىمامى عومەر ر.ھ. دەبىنىت، لە رووداۋمەكە تىدەمكات و دەزانىت ئەو نىشانەپەى سەر دەرگاگەپان، كارى ئىمامى عومەرە..

پىاۋمەكە پىۋىست بوو، نىشانەى سەر دەرگاگەپان بىرپتەۋە، بەلام ۋاى نەكرد، بەلكو پارچە خەلۈزىك ەلدەگىرت و ەمان نىشانە لە دەرگاى دراۋسىكانى دەدات و مالەكەى خۇى لە ناۋياندا ون دەكات!! ەمكو ئەۋەدى بىپەۋىت ەمموۋ دەرودراسىكانى بەيىنىتە ئاستى خۇى و ەمكو خۇى ناشرىنيان بىكات و سەرخۇش بن!!

بەلى.. نەپۋىست ئاستى خۇى بەرز بىكاتەۋە بۇ ئاستى دراۋسىكانى، بەلكو ۋىستى ئەۋان بەيىنىتە ئاستى خۇى..

بە دلىياپىيەۋە كەسى زىناكەر، ەمز دەكات ەمموۋ كەس زىنا كارو داۋىن پىس

بن.. كاتىك ئافرىقىيىك دەمىنىيىت بەردەوام درۇ لەگەل ھاوسەرمكەيدا دەكات، كەسىكىش نامۇزگارى دەكات، بۇ ئەۋەدى ۋاز لەۋ كارە ناشىرىنە بەيىنىيىت، كەچى لە باتى ئەۋەدى بە گۈيى بكات، جەز دەكات ۋە ھەۋلىش دەكات بۇ ئەۋەدى ئەۋەش ۋەك خۇى مالى ۋىران بكات ۋە دەلىيىت: پىاۋان ھەر ناۋا ھەلسۈكەۋىيان لەگەل بىكەيت باشە.. ئىش ۋە كارمەكان بە درۇكردن نەيىت نارۋات..

بەريۇمبەرى ھەرمانگەمەك كاتىك راستگۈيە لەگەل ھەرمانبەرمەكانىدا ۋە خاۋەن ھەلسۈكەۋىيىكى جۈانەۋ دلى ناسۈدىيەۋ بەختەومەرە لە ژيانىدا، كاتىك بەريۇمبەريىكى خراب دەمىنىيىت، لە باتى ئەمەش ۋەك ۋە خۇى چاك بكات، كەچى پىيى دەلىيىت: ۋامەگەۋ ۋابكە.. رۋوى خۇش مەدە بە كارمەندەكانت.. دەم بە خەندە مەبە..

دوكاندارىكى جگەرمەفرۇش كاتىك دوكاندارىكى ھاۋرىيى دەمىنىيىت، جگەرە نافرۇشىيىت، جەز دەكات ئەۋەش ۋەك ئەم بىيىت ۋە پىيى دەلىيىت: بۇ ئەۋەدى قازانچ زىاتر بىكەيت، بۇجى جگەرمەش نافرۇشىيىت؟!

دەى پالەۋان بەۋ لە سەر بىرو باۋمەرە جۈانەكانت دامەزراۋو خۇراگرەۋ بە ھەموو ھىزىكەۋە بلى، نەخىر.. ھەرگىز ناتۋان ھەلمخەلەتىنن.. ھەر لە كۈنىشەۋە پىياۋمەران زۇر ھەۋلىان دەدا، پىغەمبەرى خودا ﷺ لە بىرو باۋمەرمكەيدا سازشكارى بكات.. پەرومردگارەش دەفەرمۈيىت: ﴿لَا تَطْعَمُ الْمُكْذِبِينَ﴾ ۋەدۇا لۇ نۇھن فەدھنۇت ﴿١﴾ القلم. ۋاتە: (تۇ ھەرگىز بە قسەى ئەۋانە مەكە، كە باۋمەريان بە تۇ نىەۋ بەرنامەكەت بە درۇ دەزانن* ئەۋانە ناۋاتە خۋازن كە تۇ نەرمى بنوئىيىت، ئىنجا ئەۋانىش نەرمى بنوئىن).. دەى ئاگادارو ۋىبابەۋ ھەرگىز ۋاز لە بىرو باۋمەرە جۈانەكانت نەيىنىت ۋە ۋىبابە ھەلتەنەخەلەتىنن..

پىرۇگراممى

پەرومردگار دەفەرمۈيىت: ﴿لَا تَطْعَمُ الْمُكْذِبِينَ﴾ ۋەدۇا لۇ نۇھن فەدھنۇت ﴿١﴾ القلم.

ۋەدۇا لۇ نۇھن فەدھنۇت ﴿١﴾ القلم.

لیبوردن و لیخۆشبوون له خەلکی..

ژیان خالی نیه، له هەندێک ناخۆشی و نارەحەتی، کە له لایەن خەلکیوە تووشمان دەبێت.. کەسانێک هەن گالتهوگەپی زۆر بێزارکەر دەکەن.. کەسانێک هەن قسە و گوشتاریان زۆر ڕمق و زبەرە.. کەسانێک هەن، بەردەوام بوون لەگەڵیاندا، کاریکی ئاسان نیه.. کەسانێک هەن ڕووداوێکمان گەورە دەکەن و بە هیچ شێوەیەک لیبوردن و لیخۆشبوون له بەرنامەیاندا نیه، بەمەش دەروونی خۆیان ئازار دەدەن و بۆ ماوەیەکی زۆر سنگیان بە هۆی ڕق و کینەو تەسک و غەمبار دەکەن..

ولله در الحسد ما أعدله   بدأ بصاحبه فقتله..

بەلێ.. ڕق و کینە و ئیرەیی بردن، سەرمتا له کەسەکە خۆیەو دەست پێدەکات و خۆی لەناو دەبات.. دەی له ئیستاهە هەولێدە ئازاری دەروونی خۆتی مەدە، لەبەر ئەوەی هەندێک کێشە هەن، پێویست ناکات کەسیان له سەر سزا بدەین، گەورەو دڵ فراوان بە.. رابوردو له بیر بەرەووە بە خۆشی و بەختەو جری بژی..

کاتێک پێغەمبەری خودێکە ﷺ مەککە ی پێرۆزی پزگار کرد، بانگی عوسمانی کۆری تەلحە ی کرد و داوای کلیلی کەعبە ی لێکرد.. پێغەمبەری خودێکە ﷺ چوو و ژوورەو بۆ ناو کەعبە و بێنی بێباوەرانی قورئیش بە نەزانی خۆیان وێنە ی فریشتەکانیان له سەر دیوارەکانی کەعبە کێشا بوو، هەروەها وێنە ی ئیبراهیم ﷺ یان کێشا بوو، زاری پێبوو، قوماری دەکرد!!

پێغەمبەری خودێکە ﷺ کاتێک ئەمە ی بێنی، فەرمووی: خودا بیان کوژیت، باوکە ئیبراهیم له کوێ و ئەم کارە له کوێ؟! ﴿مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ (١٧) آل عمران. واتە: (ناشکرایە کە ئیبراهیم نە جولەکە بووەو نە گاور، بەلکەو ملکەچ و فەرمانبەردار و موسڵمان بووەو له دەستە ی موشریک و هاوێلگەران نەبووە)..

پاشان بڕیاریدا بە سڕینەوێ هەموو ئەو وێنانە، پاشان پەیکەری کوژێکی بێنی له نیوان دوو چلە داردا، بە دەستی خۆی شکاندی و فرییدا.. پاشان لەبەر دەرگای کەعبە وەستاو خەلکەکش هەموو بە بێباوەرو باوەردارەو، سەیریان دەکرد و چاوەڕێی پێغەمبەری خودێکە ﷺ بوون.. پاشان دوو ڕکات نوێژی ئەنجامدا، پاشان چوو بۆ لای ئاوی زەمزمەو لێی خواردەووەو دەستنوێژی لێگرت، موسڵمانانیش بۆ دەستکەوتنی پاشاوەی ئاوی دەستنوێژمەکی

بېشپىرگىيان دىمىردى، بېشپىرگىيان كاتىك ئەمەيان لە موسلمانان بېنى، سەرسام بوون و دەيان وت:
ھەرگىز ھىچ پادشاو دەسەلاتدارىكمان نەبىنىو، بەم شىۋىمىھى بۆ بىكرىت!!

پاشان چوو بۆ لاي مەقامى ئىبراھىم ﷺ و كەمىك ھىنايە دواو، لەبەر ئەۋدى بە
كەعبەۋە نوسا بوو، پاشان لە دەرگاي كەعبە و مستاو سەپرى خەلكەكەى دىمىردى و تارى
بۆدان، خۆزگە ئىمەش لە ناوياندا بوويناىە..

بېغەمبەرى خۇدا ﷺ لە وتارمەيدا فەرموۋى: لا إله إلا الله وحده لا شريك له.. صدق
وعده.. وهزم الأحزاب وحده..

بەلى.. پەرۋەردىگار پەيمانەكەى بىردە سەرو بەندەكەى خۆى سەرخست و ھەموو
تاقىم و كۆمەلى بېشپىرگىيان تىك شكاند..

پاشان سەپرى گەورمەكانى قورمىشى كىردى فەرموۋى: خەلكى ھەموو لە ئادەمن، ئادەمىش لە
خۇل دروست بوو، پاشان ئەم ئايەتە بىرۋەزى خويندەۋە ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى
وَجَعَلَكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾﴾ الحجرات. واتە:
(ئەى خەلكىنە بېگومان ئىمە ھەمووتانمان لە نىرو مىيەك دروست كىردوۋە (كە باۋكە ئادەم و
دايكە ھەۋايە) و كىردوۋمانن بە چەندەھا گەل و تىرەو ھۆزى جۆر بە جۆر، تا يەكتر بىناسن و
پەيۋەندىتان خۇش بىت بە يەكەۋە.. بە راستى بەرپىزىرتىتان لاي خۇدا ئەو كەسانەتەنە
كەزۇرتىر لە خۇدا ترسەو فەرمانبەرى خۇدايە، بېگومان خۇدا زانا و ئاگايە بە ھەموۋان)..

پاشان لە روخسارى بېشپىرگىيان ورد بوۋە، لە كاتىكدا بېغەمبەرى خۇدا ﷺ لەۋپەرى
ھىزو دەسەلاتدا بوو، ئەۋانىش لەۋ پەرى بېھىزى و لاۋازىدا بوون..

ئەو كەسانەى رۇژانىك بە درۋىزى ناويان بىرد بوو.. ئازارىيان دابوو.. لە كاتىكدا
بېغەمبەرى خۇدا ﷺ خەرىكى نوپۇز كىردى بوو، ئاۋسكى ئازەلىيان كىردى بوو بە سەرىدا!!
ئەۋمەت ئىستا بە زەلىلى لە بەردەمىدا و مستاون و نازانن چارمنووسيان بە چى دەگات..

پاشان فەرموۋى: ئەى خەلكانى قورمىش، گومان دەمەن جىتان لەگەل بىكەم؟
ھەموو راپەرىن و وتيان: خىرو چاكەمان لەگەل دىكەيت.. تۆ براۋ برازاىەكى بەرپىزى
ئىمەى، ھەرومەھا كۆرپىكى بەرپىزىشمانى..

سەپىرە!! ئايا بىريان چوو، چيان بەۋ برا بەرپىزەى خۇيان كىرد.. ئەى ھەر ئەۋان نەبوون،
بەۋ برا بەرپىزەى خۇيان دىموت: شىت.. جادوگەر.. درۋىزى.. ئەى ئەگەر براى بەرپىزى كۆرى
براى بەرپىزەنە، بۆچى دىزايەتەيان دىمىردى؟! بۆ موسلمانە لاۋازو بېھىزەكانتەن ئازار دىدا؟!
ئەۋە بىلالە و مستاوۋە تا ئىستاش شوپنەۋارى سزادانى ئىۋە بە سەر پىشتىمەۋە دىپارە..

ئەوھ غەمماھە وەستەۋەو لە ژېر ئەو دارخورمايەدا، زۆر درىندانە باۋك و دايكىتان شەھىد كەرد، كەچى ئىستا دەلېن؛ تۆ بىرەى بېرىزى ئىمەى!!

ئەى ھەر ئىۋە نەبوون پېغەمبەرى خۇداﷺ و مۇسلمانانتان بۆ ماۋەى سى سال لە شىۋى بەنى عامردا، گەمارۆۋ بەند كەرد، ھەتا واپان لېھات لە بىرساندا گەلەى دارپان دەخوارد!! بەزمىتان بە گىرپانى مىندالەكانياندا نەھاتەۋە!! نالە نالى پىرو بە تەمەنەكان سۆزپان نەجولاندن!! بەزمىتان بە ئافرىتانى نەخۇش و دووگياندا نەھاتەۋە!!

ئەى شەرى بەدرو ئوچودو خەندەقتان بىرچۆتەۋە!! ھەر ئىۋە نەبوون رېگەتان لە پېغەمبەرى خۇداﷺ گرت و نەتان ھىشت بېتە شارى مەككە، بۆ ئەۋەى عومرە ئەنجام بدات!! ئىۋە نەبوون لە سەرەمەرگدا، رېگەتان لە مۇسلمان بوونى مامەى پېغەمبەرى خۇداﷺ گرت و ھانتان دەدا، بۆ ئەۋەى لە سەر بىتەرستى بەردەوام بېت و باۋەر نەھىنىت!! ئەى ئىۋە نەبوون..!! ئىۋە نەبوون..!!

چەندەن يادەمورى ترش و تال، بە بىرمورى پېغەمبەرى خۇداﷺ ھاتن و چوون.. تەنھا پېغەمبەرى خۇداﷺ نا، بەلكو ئەو يادەمورىانە بە يادى ئىمامى ئەبۇبەكرو ئىمامى عومەرو بىلال و غەممارو زۆرىك لە ھاۋەلاندە دىھات و دەچوو.. ھەر يەككە لە ھاۋەلان چىرۆك و روۋداۋى دلتەزىنى لەگەل قورمىشدا ھەبوو..

بەلى.. پېغەمبەرى خۇداﷺ دەيتۋانى قورستىن سزەى بېباۋەرانى قورمىش بدات، لەبەر ئەۋەى ئەۋانە بېباۋەرانى جەنگ بوون، ھەروھە دەست درېژىكەر بوون، خىانەتكارىش بوون، لەبەر ئەۋەى خىانەتپان لە رېگەۋەتنى جودەمىبە كەرد.. لەبەر ئەۋەى زۆر تاۋانكارو خراب بوون، نەياندەزانى پېغەمبەرى خۇداﷺ چىان لىدەكات.. پېغەمبەرى خۇداﷺ بە ورمىھەكى بەرزو سەرىكى بلىندەۋە، وتەپەكى دا بە گۆپياندا، كە ھەتا ھەتاپە مىژۋو شانازى بېۋە دەكات..

بەلى.. قەرموۋى؛ بىرۆن ئىۋە ھەموو ئازادەن..

بېباۋەران لە خۇشىدا خەرىك بوو بال بگرن و باۋەريان نەدەگەرد، ئاۋا بە ئاسانى لىيان خۇش بېت!! ئاپا بە راستى لىمان خۇش بوو!!

پاشان پېغەمبەرى خۇداﷺ سەپرى كەعبەى پىرۋزى كەرد، سى سەدو شەست بىتى تىدا بوو، ھەر بۆيە بە دەستى پىرۋزى خۇى، كەۋتە شكاندىنى بىتەكان و دىفەرموو؛ ھەق و راستى ھاتن و ئاپنى پىروپوۋچ، پىشتى ھەلەكەرد و ھەلەت..

ھەندىك لەو بېباۋەرانەى كە مىژۋىھەكى رەشىان لەگەل مۇسلماناندا ھەبوو، پىش

ئەۋەي مۇسلمانان بېنە شارى مەككە، ھەلھاتن و رايان كىرد، سەفۋانى كۆرى ئومەببەش يەككە بوو لە راكردووان و نەيدىزانی بۇ كۆى بېچىت؟ سەفۋان بەرمۇ جەددە كەۋتە رى، بۇ ئەۋەي لە رېگەي دەرپاۋە، بەرمۇ يەمەن بېچىت..

كاتىك خەلگەكە لىبوردنى پېغەمبەرى خۇدايان ﷺ بە جاۋى خۇيان بېنى، ھەزىيان دىمكىد راكردوۋەمگانىش بگەرپنەۋە، ھەر بۇيە عومەبىرى كۆرى ۋەھب، دىت و دەلىت، ئەي پېغەمبەرى خۇدايان ﷺ سەفۋانى كۆرى ئومەببە، گەۋرەي ھۆزەگەيەتى و لە دەستى تۇ راكردوۋە، ھاتووم مۇلەتى لىخۇشبوۋنى بۇ ۋەربىگرم، بۇ ئەۋەي پەناي بەدى..

پېغەمبەرى خۇدايان ﷺ زۆر بە سادىمى فەرمۇي، ئەۋال لىي خۇشبوۋم و پەنامدا.. عومەبىر ۋتى، ئەي پېغەمبەرى خۇدايان ﷺ نىشانەيەك، يان شتىكم بەدىرى، بۇ ئەۋەي باۋەرم پېبكات..

پېغەمبەرى خۇدايان ﷺ ئەۋ مىزەرى سەر پىدا، كە لە كاتى ھاتنە ناۋ شارى مەككەدا لە سەرى كىرد بوو..

عومەبىر كەۋتە رى و گەشىت بە سەفۋان، لە كاتىكدا خەرىك بوو سۈارى كەشتى دىبوو، عومەبىر پىي دەلىت: باۋك و دايكم بە قوربانىت بىن، بۇ خاترى خۇدا خۇت بە ھىلاك مەبەو خۇت مەفەۋتېنە، ئەۋ نىشانەيەم بۇ ھىناۋى كە باۋەرم پېبكەيت، پېغەمبەرى خۇدايان ﷺ پەناي داۋىت و لىت خۇشبوۋە..

سەفۋانىش لە ۋەلامدا پىي دەلىت: قىسەم لەگەل مەكە، چۈنكە تۇ درۋزنى.. عومەبىرىش ھاۋار دىكات و دەلىت: سەفۋان، پېغەمبەرى خۇدايان ﷺ باشتىن و نەرمۇ نىيان تىرىن كەسە.. خۇ ئەۋ خىزمى خۇتە.. سەركەۋتىنى ئەۋ، سەركەۋتىنى تۆيە، رېزو دىسەلاتى ئەۋ، رېزو دىسەلاتى تۆيە..

سەفۋان دەلىت: لە خۇم دىترىسم.. عومەبىرىش دەلىت: ئەۋ پېغەمبەرى خۇدايان ﷺ زۆر لەۋە نەرمۇ نىيان و بە بەزمى تىرە، كە تۇ بىرى لىدىمكەيتەۋە.. سەفۋان رازى دىبىت و بەيەكەۋە دىگەرپنەۋە، ھەتا دىگەنە مەككە و عومەبىر، سەفۋان دىكات بۇ لاي پېغەمبەرى خۇدايان ﷺ.. كاتىك دىگەنە ئەۋى، سەفۋان دەلىت: عومەبىر ۋاي پىشان دىكات، كە پەنات داۋم و لىم خۇش بوۋىت؟

پېغەمبەرى خۇدايان ﷺ دىفەرمۇي: راست دىكات.. سەفۋان دەلىت: بەلام بۇ مۇسلمان بوۋىم، دوو مانگ مۇلەتم پىتېدە، لە سەرىت پەرسىيەكەي خۇم بىمىنەۋەو بىر بىكەمەۋە، مۇسلمان بىم، يان نا..

پېغەمبەرى خۇدايان ﷺ فەرمۇي: چۈر مانگ بۇ تۇ.. پاشان سەفۋان مۇسلمان

دەبىئەت ۋە باۋۇر دەھىنىت..

ئاي لىخۇش بوون و لىيوردن لە خەلكى و لە بىر بىردىنەۋى رابوردوۋ چەندە بەرزو جوانە.. ئەم رەۋىشەش رەۋىشەش مەۋقە گەۋرەگەنە.. بە ھەر حال ژيانى دونيا زۆر كورتە.. زۆر لەۋە كورتە، كە جوانىيەكانى بە رىق و كىنە، ئاشىرىن بىكەين..

پىغەمبەرى خودى ﷺ لە ئىش و كارە تايىبەتەكانىشدا، ھەمىشە نەرم و نىان بوۋە.. مىقدادى كۆرى نەسۋەت ﷺ دەفەرمۇيت: مەن و دوو ھاۋەلەم چوۋىن بۇ شارى مەدىنە، جىگەلە پىغەمبەرى خودى ﷺ كەس مىۋاندارى نەكردىن.. پىغەمبەرى خودى ﷺ بىردىمانى بۇ ماللىك لە مالەكانى، كە چوار بىزنى لىيۋو، پاشان فەرمۇى: مىقداد بىزەكان بىدۇشە و بىكە بە چوار بەشەۋە ھەر بەشەى بۇ كەسىكتان..

مىقداد ﷺ دەفەرمۇيت: ھەمۇ ئىۋارمەك بىزەكانم دەۋىش و سى بەشىمان دەۋارد و بەشىكىشمان بۇ پىغەمبەرى خودى ﷺ ھەلدەگرت، لە كاتى گەرانەۋمىدا دەۋارد..

شەۋىكىان مىقداد ﷺ ۋەكو شەۋانى تر، بىزەكان دەۋىشەت و دەكىك بە چوار بەشەۋە، خۇي و دوو ھاۋەلەكەى سى بەشەكەى خۇيان دەۋىشەت و بەشىكىشى بۇ پىغەمبەرى خودى ﷺ ھەلدەگرت.. پىغەمبەرى خودى ﷺ لە گەرانەۋمىدا دوا دەكەۋىت.. مىقدادىش ﷺ لە سەر جىگەكەى پال دەكەۋىت و لە دلى خۇيدا دەلىت: لەۋانەيە پىغەمبەرى خودى ﷺ لە مىۋانى بىت، بەشە شىرەكەى بىخۇم باشە.. ھەلدەستىت شىرەكە دەۋات و ھىچ بۇ پىغەمبەرى خودى ﷺ ناھىلىتەۋە..

مىقداد ﷺ دەفەرمۇيت: كاتىك شىرەكەم خوار دەۋە، سىم كەۋتە جۈلە جۈلە قۇرە قۇرە لەۋ كارەى كردم، بەشىمان بوۋەۋەۋە لە دلى خۇمدا ۋەت: ئىستا پىغەمبەرى خودى ﷺ بە بىرسىتى دىتەۋەۋە ھىچ نابىت بىخوات و دۇعام لىدەكات، ھەر بۇيە لە خەفەتدا سەرم داپۇشى..

كاتىك بەشىك لە شەۋ تىپەرى، پىغەمبەرى خودى ﷺ ھاتەۋەۋە سلاۋى كرد، سلاۋىك كە كەسىكى بەخەبەر كۆي لىبىت و خەۋتوۋ بەخەبەر نەھىنىت.. مىقداد لە سەر جىگەكەيەۋەۋە لە ژىرەۋە سەرى پىغەمبەرى خودى ﷺ دەكرد، كاتىك بەرەۋە قاپى شىرەكە رۇشت و بىنى ھىچى تىدا نىە، سەرى پىرۋى بۇ ئاسمان بەرز كىردەۋە.. مىقداد ﷺ ترساۋ ۋتى: ئا ئىستا دۇعام لىدەكات، ھەر بۇيە بە ۋردى كۆي رەگرت، بۇ ئەۋەۋە بىزانىت پىغەمبەرى خودى ﷺ چى دەلىت: پىغەمبەرى خودى ﷺ فەرمۇى: خۇدايە خوارىن و خوارىنەۋە بىدەت بە كەسىك، كە خوارىن و خوارىنەۋە دەۋاتى..

كاتىك مىقداد ﷺ كۆي لەم دۇعايە دەبىت، ھەز دەكات پىرۋى دۇعاكە بە دەست

بهینیت، هەر بۆیه چه قۆیهك هەلدەگریت، بۆ ئەوەی بزنیکیان سەربەرپیت و خواردنی
پێغه مبهەری خودای ﷺ لی دروست بکات. کاتیك دەستی له بزەنگان دەدا، بۆ ئەوەی
بزانیك کامیان هەلەوه، دەستی بهر گوانی په کیکیان دمه کویت و دهبینیت پرە له شیر،
دەست له گوانی په کیکی تریان دەدا، ئەویش پر دەبیت له شیر، هەر جواریان تاقی
دەکاتەوه، گوانی هەموویان پر دەبیت له شیر..

هەر جواریان دۆشی، هەتا قاپەکه ی پر کرد و گەفی کرد، پاشان هینایه خزمەت پێغه مبهەری
خود ﷺ و فەرمووی، ئەی پێغه مبهەری خود ﷺ بخۆرموه..

کاتیك پێغه مبهەری خود ﷺ ئەو هەموو شیرە بینی، فەرمووی، میقداد ئەی ئەمشەو
ئێوه شیرمەگەتان نەخواردموه؟! میقدادیش فەرمووی، بخۆرموه ئەی پێغه مبهەری خود ﷺ..

پێغه مبهەری خود ﷺ فەرمووی، میقداد هەواڵ چیه و چی روویداوه؟ میقدادیش فەرمووی،
بخۆرموه دوا یی بۆت باس دمه م.. کاتیك میقداد ﷺ زانی پێغه مبهەری خود ﷺ تیری شیر
خواردموه و پیرۆزی دۆعا گەشی بەرگەوت، له خوشیدا دەستی کرد به پیکەنین و فەرمووی،
ئەی پێغه مبهەری خود ﷺ کاتیك شەو درەنگ هاتیتەوه، منیش برسیم بوو، له دلی خۆمدا
وتەم: لەوانەیه پێغه مبهەری خود ﷺ نانی خوارد بیت و میوان بوو بیت، هەر بۆیه بەشەکه ی
تۆشم خوارد و پاشان هەموو رووداومەکه ی گێرایەوه..

پێغه مبهەری خود ﷺ سەرسام بوو بەوەی، چۆن ناوا زوو گوانی بزەنگان پر له شیر
بوونەوه؟! چۆن له شەویکدا بزەنگان دوو جار دەدۆشرین؟! پاشان فەرمووی: ئەمە تەنها له
سۆزو بەزمی پەروەردگار مویە، ئەی بۆچی ئاگادارت نەکردم و پیشتەر بیت نەوتەم، بۆ ئەوەی
دوو هاوێڵەگەشت لیان بخواردایە و توشی ئەو دۆعا و پارانەوه خێرمش ببوونایە..

میقدادیش ﷺ فەرمووی: سویند بەو خودایە ی تۆی بە راستی پەوانە کردووه، مادام
من و تۆ توشی ئەو دۆعا خێره بووین، ئیتر کی توشی ئەو خێره دەبیت، یان نا، بە
لامەوه گرنگ نیە..

تێروانین..

ژیان بریتیه: له وەرگرتن و بەخشین.. دە ی

هەوڵبده بەخشینت زیاتر بیت له وەرگرتن..

بەخشىنىدەيى..

چ دەردىك ومكو پۇردى و چروكى، ناشىرىن و خراپە؟! ئاى چەندە ناشىرىنە؟! كەسانى پۇردو چروك، دەستيان تىناچىت، مىواندارى ھەندىك لە ھاۋلانىان بىكەن، بۇ ئەۋەدى خۇشەۋىستىيان بە دەست بەيىن.. دىارىيەك پىشكەش بە كەسك ناكەن.. زۇر چار گىرنگى بە شىۋە و روخسارى خۇشيان نادەن.. خۇيان بۇنخۇش ناكەن و مال و سامانەكەيان لە خىزمەتى خۇياندا بەكارناھيىن..

بەلام كەسى بەخشىندە، ھەمىشە لە خۇشەۋىستانى نىزىكە و ئەگەر كەم و كورپىيەكەيان ھەيىت، خەز دەكات زوو بىچىت بە دەميانەۋە و بە بەخشىنەكانى دلى دوست و خۇشەۋىستانى خۇش دەكات..

بەكورتى: ئەۋەندە چاكە و بەخشىنى زۇر، خەلكى ومكو بەندە لىكردوۋە و دل و دەروۋنى ھەموۋيانى بۇ لاي خۇي راكىشاۋە..

ئەۋەدى زۇر گىرنگە لە كاتى بەخشىندا ھەيىت، بىرىتە لە: بوۋنى نىيەتى پاك و چاك، بۇ ئەۋەدى بە كارە چاكەكانت، ھەرومھا بە بەخشىنەكانت، رەزامەندى پەرومردگار بە دەست بەيىنىت و مەبەستت بە دەست ھىنانى ناوبانگو پلەۋپايە نەيىت..

سوفيان دەفەرموۋىت: چووم بۇ شارى مەدىنە و پىاۋىكم بىنى، خەلكى لە دەۋرى كۆببوۋنەۋە.. وتم: ئەۋە كىيە؟!

وتيان: ئەبۇھورمىرەيە عليه السلام.. ئەۋەندە لىي نىزىك بوۋمەۋە، ھەتا چوومە بەردەمى و قەسى بۇ خەلكى دەكرد، كاتىك قەسەكانى تەۋاو كىردو خەلكەكە بلاۋمىان كىرد، وتم: سۆيىندت دەدەم بە پەرومردگار، فەرموۋدەيەكم بۇ بگىرەۋە، راستەوخۇ لە پىغەمبەرى خودات عليه السلام بىستىيىت..

ئەبۇھورمىرەش عليه السلام فەرموۋى: فەرموۋدەيەكت بۇ دەگىرەۋە كە لە پىغەمبەرى خودام عليه السلام بىستوۋە.. پاشان بورايەۋە و پاش كەمىك ھۇشى ھاتەۋە و فەرموۋى: فەرمودەيەكت بۇ دەگىرەۋە، كە لە پىغەمبەرى خودام عليه السلام بىستوۋە و بە تەنھا لە و

مالەدا بووم، لەگەڵ پېغەمبەرى خۇدا ﷺ و کەسمان لەگەڵ نەبوو..

پاشان دووبارە بورايەوه و پاش كەمىك ھۆشى ھاتەوه و دەستىكى بە روخسارىدا ھىنا.. جارىكى تىرىش وىستى ھەرموودمكە بگىریتەوه، بورايەوه، ئەمجارەشيان ھۆشى ھاتەوه و ھەرمووى: پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھەرموویەتى: خودای پەرۆمردگار لە رۆژى دوايیدا، دادمەزىت بۆ لای بەندەگانى، بۆ ئەوهى دادبىننیشان لە نىواندا بکات، لە کاتىکدا ھەموو کۆمەل و خەلکانىك دەبینى، بە چۆکدا گەوتوون..

یەكەم كەسىك بانگ دەكریت، بۆ ئەوهى لىپرسىنەوهى لەگەڵ بکرىت، پیاویكى خاومەن شارمزاىى زانست و زانیاریە لە قورئاندا، پەرۆمردگار دەفەرمویت: ئایا فیرى ئەو پەراوەم نەکردى، كە بۆ پېغەمبەرەكەم دا بە زاندا؟
پیاوەكەش دەلیت: بەلى.. ئەى پەرۆمردگارم..

پەرۆمردگارىش دەفەرمویت: دەى بەوهى فیرم کردى، چیت کردو چیت پى ئەنجامدا؟

پیاوەكە دەلیت: شەوو رۆژ دەمخویندەوه و کارم پیدەکرد..
پەرۆمردگار پى دەفەرمویت: درۆت کرد.. فریشتەکانیش ھەموو دەلین: درۆت کرد.. پەرۆمردگار دەفەرمویت: وىستت پىت بلین: فلانە كەس قورئان خوینى چاکە.. لە دونیادا پاداشتى خۆت و مرگرت و خەلکى پیاپاندا ھەلدايت و وتیان: فلانە كەس قورئانخوینى چاکە..

پاشان كەسىك بانگ دىكەن، كە خاومەن سەرۆمت و سامانىكى زۆر بووه و پەرۆمردگار پى دەفەرمویت: ئایا ئەومندەم سەرۆمت و سامان نەدايتى، كە پىووستت بە كەس نەپىت؟

پیاوەكەش دەلیت: بەلى.. ئەى پەرۆمردگار..
پەرۆمردگارىش دەفەرمویت: دەى بەوهى پىم بەخشیت، چیت کردو چیت ئەنجامدا؟ پیاوەكە دەلیت: پەيومندەى خزمایەتیم پى جىبەجى کردو دەمبەخشى..

پەرۆمردگار دەفەرمویت: درۆت کرد.. فریشتەکانیش ھەموو دەلین: درۆت کرد.. پەرۆمردگار پى دەفەرمویت: بەلکو وىستت پىت بلین: فلانە كەس بەخشندەیه..

لە دۇنيادا ئەمەست پۈتۈرە كە دەتۈست..

پاشان پياۋىك دەھىنن كە لە پىناۋى خۇدا كۆزراۋەد پەرۋەردگار پىنى دەھەرمۇيت؛
لە پىناۋى چىدا كۆزرايت؟ پياۋمكەش دەلىت؛ ھەرمەنت بە غەزاۋ تىكۇشانداۋ منىش
كۈشتارم كەرد، ھەتا كۆزراۋ..

پەرۋەردگار پىش دەھەرمۇيت؛ درۆت كەرد.. ھەشتەگانىش ھەمۇو دەھەرمۇون؛
درۆت كەرد.. پەرۋەردگار دەھەرمۇيت؛ بەلكو ۋىستت پىت بلىن؛ ھالانە كەس نازابە،
لە دۇنيادا ئەمەست پى وترا كە دەتۈست..

ئەبۇھورمىرە ﷺ ھەرمۇى؛ پاشان پىغەمبەرى خۇدا ﷺ بە ئەمىنۇى داكىشامو
ھەرمۇوى؛ ئەى ئەبۇھورمىرە، ئەو سى كەسە، پەكەمىن كەسانىكن كە لە رۆزى
دواپىدا ناگرى دۆزەخىان پىدەكرىتەۋە.. رواه الترمذى..

ئەگەر لە كاتى بەخشىندا، نىەتت چاك و پاك بوو، ئەوا انشاءالله كارەكانت ماپەى
رەزەمەندى پەرۋەردگار تەمىن.. ئەو كەسانەش كە پىۋىستە لە پىش خەلكانى
تەرەۋە، چاكەيان لەگەل بكەيت، برىتىن لە؛ كەس و كارەكانت.. دايكت.. باوكت..
ھاۋسەرەكت.. مىردەكت.. پاشان كەسە نىزىكەكانى تەرت.. ھەرۋەھا ئەو كەسانەى
كە ھەقى بىرپۇيان لە سەر تۆپە، چۈنكە ئەۋەندە بەسە كە مەۋف بە خراب بىناسرىت،
ئەو كەسانە لە دەست بىدات و پىۋىستىەكانىان بۇ جىبەجى نەكات، كە مافى بىرپۇيان
لە سەرىپەتى..

پىۋىستە جىپاۋازى لە نىۋان بەخشندەمىي و دەست بىلاۋىدا بكەين؛ پياۋىك بە
كۆلان و شەقامىكى كۆندا دەروات و خانوۋىيەكى خراب و دارزاۋ دەپىنىت، كچۆلەپەكى
بچۈكى جىلۋبەرگى شىرو دىراۋىش، لە لا شانى دەرگى خانوۋەكەدا دانىشتىبوو..
پياۋەكە ھەرسىيارى لىدەكات و دەلىت؛ تۆ كىيت؟

كچۆلەكەش دەلىت؛ مەن كچى ھاتەمى طانىم.. پياۋەكە دەلىت؛ سەپەرە!! كچى ئەو
پياۋە بەخشندەمىيە و بەم شىۋمىيە؟!

كچۆلەكەش دەلىت؛ ئاخىر بەخشندەمىي باۋكەم بوو، ھالى بەم ھالە گەياندىن!!
پەرۋەردگار پىش دەھەرمۇيت؛ ﴿وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ
فَتَقْعَدَ مَلُومًا تَحْسُرًا﴾ (۴۹) الإسراء. واتە؛ (ئەكەيت ئەۋەندە دەست نۇھاۋ بىت ۋەك

ئەۋەى كە دەستى بە كۆت و زنجىر بە گەردنىدا ھەلۋاسرا بىت، ھەرومھا ئەۋەندەش دەست بىلە مەبە لەۋەو دوا بىكەۋىتە بەردەم لۆمەو سەرزىشتى ئەم و ئەۋە ھىچت بە دەستەۋە نەمىنىت و بە ھەناسە ساردى و ئاۋمىدى بۆى دانىشىت)..

كەسى بەخىشندە سوپاسكراۋە، بەلام كەسى رېژدو چىروك بىزراۋە، ھەر بۆيە پەرومردگار داۋامان لىدەكات بە تەۋاۋى دەست بىلەۋ دەستكراۋە نەبىن و بە تەۋاۋىش دەست نوقاۋ نەبىن، بەلكو لەۋ نىۋەندەدا بىن.. دەى ھەۋلىدە دەست بە ناۋمراستى دارمكەۋە بگرە، نەك ئەمەسەرو ئەۋسەرى..

پىغەمبەرى خۇداش ﷺ ۋەك لەم نەۋنەپەدا دەردەكەۋىت بەخىشندەترىن مەۋف بوۋە، ئەۋەتا ئەبۇھورمىرە ﷺ دەفەرمۇيت، ئەبۇھورمىرە ﷺ دەفەرمۇيت، سۆيىد بە خۇداى پەرومردگار، ئەۋەندەم بىرسى بوۋ خەرىك بوۋ بىكەۋە سەرزىۋى و لە بىرساندا بەردەم بە سىكەۋە بەستبوۋ..

رۇژىك لە سەرزىكەيەك دانىشىم، كە خەلكى لىۋەى تىدەپەرىن، ۋەك رىكەى بەردەمگەى مزگەۋت.. ئەبۇبەكر ﷺ بە لامدا تىپەرى و پەرسىارى ئاپەتلىكى قورئانم لىكرد، تەنھا لە بىرسا پەرسىارم لىكرد، بۆ ئەۋەى لەگەل خۇداى بىمباتەۋە بۆ مالى خۇيان، بەلام لەگەل خۇى نەپىردم..

پاشان عومەر ﷺ بە لامدا تىپەرى و پەرسىارىكەم لەۋىش كەرد، ئەۋىش لىم تىنەگەمىشت و ۋەلامى پەرسىارمكەى دامەۋەو لەگەل خۇى نەپىردم..

پاشان پىغەمبەرى خۇدا ﷺ بە لامدا تىپەرى و كاتىك بىنىمى زەردەخەنەپەكى بۆ كەردم و زانى چى لە رۇخسار و دەروۋنەدا ھەپە و پىنى فەرموۋم، ئەبۇھورمىرە لەگەلم وەرە.. شۆپىنى كەۋتەم و مۇلەتى وەرگەرت و چوۋىنە ژوۋرەۋە.. بەرداخىك شىرى لىبوۋ.. فەرموۋى: ئەم شىرە لە كۆپۋە ھاتوۋە؟!

وتيان: فلانە كەس بە دىارى بۆى ناردوۋى..

فەرموۋى: ئەبۇھورمىرە بىچۇ بانگى (أهل الصفة) بىكە، كە كۆمەلىك ئىماندارى ھەزار بوۋن.. چۈنكە ئەۋە مۇسلمانە ھەزارانە مىۋانى مۇسلمانانن و كەس و كارو مالىيان نىە.. ھەر كاتىك پىغەمبەرى خۇدا ﷺ خىرىكى بۆ بەھاتايە، ئەۋە دىنارد بۆ ئەۋە مۇسلمانە ھەزارانە، ھەرومھا ئەگەر دىارىكەشى بۆ بەھاتايە، دىنارد بە

شۈپنىيانداۋ بەشى دىدان..

ئەبۇھورەيرەش ر.ھ.ھ. لەبەر ئەۋەدى زۆرى بىرسى بوۋ، بانگ كىردى ئەو ھەموو
مۇسلمانەى زۆر پېخۇش ئەبوۋ، چۈنكە خۇى بە خاۋىن مافو بىرسى تر دىزانى
لەۋان، بەلام فەرمانى پېغەمبەرى ئازىزە ﷺ و دىبىت جىبە جىيى بىكات..
بە ھەر ھال دىفەرمۇيت: چووم و بانگم كىردى، ھاتىن و چوۋىنە ژوورەۋە بۇ
خىزمەت پېغەمبەرى خۇدا ﷻ و پېغەمبەرى خۇدا ﷻ پىيى فەرمووم: ئەبۇھورەيرە
شېرەكە بىگىرە بەشىان بىدە.. پەرداخە شېرەكەم لە دىستى بىرۇزى و مەركىت و يەك
يەك دىمىدا بەو مۇسلمانانە، ھەتا تىرىيان خۋارد.. بەم شىۋىيە ھەموۋىيان تىرىيان
خۋارد و پەرداخەكەم گەراندىۋە بۇ پېغەمبەرى خۇدا ﷻ .. پېغەمبەرى خۇدا ﷻ بە
زىردەخەنەيەكەۋە سەپىرى كىردى و فەرموۋى: ئەبۇھورەيرە تەنھا مەن و تۇ ماۋىن..
وتم: بەلى.. ئەى پېغەمبەرى خۇدا..

فەرموۋى: دانىشە و بىخۇرمەۋە..

ئەبۇھورەيرە ر.ھ.ھ. دىفەرمۇيت: مەنىش دانىشتەم و دىستەم كىرد بە خۋاردنەۋەى
شېرەكە..

پېغەمبەرى خۇدا ﷻ بەردەۋام دىفەرمۇۋ: بىخۇ.. ھەتا وتم: سۈپىند بەو خۇدايەى
تۇى بە راست ناردۋە، ھىچى تىرم بۇ ناخۇرى و شۈپنىم نەماۋە تىيى بىكەم!! پاشان
فەرموۋى: بىدە بە مەن.. پەرداخەكەم دايە دىستى و سۈپاسى خۇداى كىرد و پاشان
ناۋى خۇداى ھىنا و پاشماۋەى شېرەكەى خۋارد.. رواه البخاري..

بەخشىن نەپنى زۆر گەۋرەى تىدايە، جارى وا ھەيە، مەرج نىە راستەۋخۇ بە
كەسەك بىبەخشىت و رېزى لىبىگىرەت، بەلكو دىتۋانىت بەو كەسانە بىبەخشىت، كە
ئەو كەسە خۇشى دىۋىن، ئەۋسا تۇش لە لاي ئەو خۇشەۋىست و بەرپىز دىبىت..

رۇژىك يەكەك لە ھاۋەلەنم كىسەيەكى ھىنا، ھەندىك شىرىنى و يارى مەندالانى
تىداۋو، گومانەم واپو، ھەموۋى بايى چەند رىئالىك بىت.. ھاۋەلەكەم كىسەيەكەى
پىدام و تى: ئەمە بۇ مەندالەكانت.. مەندالەكانم زۆر پىيى دىخۇش بوون، ھەروەھا
مەنىش دىخۇش بووم، لەبەر ئەۋەدى ھەستەم كىرد، ئەو ھاۋەلەم پىيى خۇشە مەندالەكانم
دىخۇش بىن..

يەككىك لە پياوچاكانى بېشوو، كەسكى زانا بوو، بەلام ھەژار بوو.. قوتابىيەكانى جار جار ديارى و خواردنيان بۆ دمبرد.. كاتىك قوتابىيەك ديارىيەكى بۆ مامۇستاكە دمبرد، مامۇستاكەش ھەتا ديارىيەكە تەواو دىبوو، زۆر پېزى ئەو قوتابىيە دىمگرت، بەلام كاتىك ديارىيەكە تەواو دىبوو، دىمگراپەو ھە بۆ حالەتى ناسايى خۆى..

يەككىك لە قوتابىيەكان بىر لەو ھەمگاتەو، ديارىيەك بۆ مامۇستا بەرپت، كە نرخەكەى گونجاو بېت و ماومىيەكى زۆرىش بىمىنىتەو ھە تەواو نەبېت، بۆ ئەو مەبەستەش كىسەيەك خۆى بە ديارى بۆ دىبات، چونكە خۆى نرخەكەى ھەرزانەو زۆرىش لە مالدە دەمىنىتەو، لەوانەيە كىسەيەك بەشى سالىك بىكات..

ئەگەر راپوژ بە من بىكەيت، بۆ ئەو ھەم كاترۇمىرىك، يان شوشەيەك بۆنى خۆش، كاميان بە ديارى بىبەخشيت بە ھاورپىيەكەت، ئەوا بېت دەلېم: كاترۇمىرمەكى بە ديارى بىدمى، لەبەر ئەو ھەم زىاتر دەمىنىتەو ھە ماومىيە لەبەر چاوى دىبېت، لەوانەشە نرخەكەى لە شوشە بۆنەكە ھەرزانترىش بېت..

بىرم دېت كاترۇمىرىكى دىوارم بە ديارى بەخشى بە يەككىك لە قوتابىيەكانم و ناوى خۆشم لەسەر نوسى.. قوتابىيەكە زانكۆى تەواو كىرد و پاش چەند سالىك بۆ پېشكەش كىردنى وتارىك سەردانى يەككىك لە شارمىكانم كىرد، يەككىك لە ئامادەبووان بانگەيشتى كىردم بۆ ئەو ھەم بە ميانى و لەگەلدا بىچمەو ھە بۆ مالدەو، كاتىك چوومە ژوورمەو، نامازەى بە كاترۇمىرىكى سەر ژوورمەكانم كىرد و تى: ئەو بەنرخترىن ديارىيە لە لای من، ھەر چەندە ھەوت سالى بە سەر پېشكەش كىردنى ديارىيەكەشدا تىپەرى بوو، ئەو كاترۇمىرە شتىكى ناسايى بوو، بەلام لە دل و دىروونى ئەو كەسەدا نرخ و بايەخىكى گەورەى ھەبوو..

تېروانىن..

بە دىست ھىنانى دل و دىروونى خەلكى،
ھەلىكەو لەوانەيە دوبارە نەبىتەو..

نازار نەدانی خەلکی..

خەلکی ھەموو رەتیان لێبوو.. کەم کەس لە دەست نازارو ناردەحەتیبەکانی رزگاریان دەبوو.. خۆ ئەگەر لە شەری دەستی رزگاریان بووایە، ئەوا لە شەری زمانی رزگاریان نەدەبوو!! ھەروەھا ئەگەر لە دەستی بچووايە لە کاتی نامادەبوونتدا بە قامچی زمانی پیتدا بکیشیت، ئەوا لە پاشملە غەیبەتی دەکردی و نەیدەھيشت بە بیومی لە دەستی رزگارت بێت!!

بەلێ.. بە راستی کەسیکی سەیر بوو!! ھیندە قورسای شاخەکان، لە سەر دلی خەلکی رەزاگران و بیزراو بوو.. ئەو کەسانە کە نازاری خەلکی دەمدن، سەرەرای رۆو کینە خەلکی، سەرەرای بە ناوات خواستنی خەلکی بۆ ئەوێ سەرشۆرین، بۆ ئەوێ توشی نەھامەتی و ناردەحەتی بن، رەجال و مایە پووجیشن..

سەیری پێغەمبەری خودا ﷺ بکە، کاتێک لە ناو ھاوولانیدا دانیشتوو و پێیان دەفەرموێت: ئایا دەرزان مایەپووج کێ؟ ھاوولانیش دەفەرموون: مایەپووج لە لای نیە، ئەو کە هیچ پارە و پۆل و شەکیکی نەبێت..

پێغەمبەری خودا ﷺ فەرمووی: مایەپووجی ئوممەتەکە ی من، کەسیکە کاتێک لە رۆژی دوایدا دەھینن، خاوەنی نوێژ و رۆژوو و زەکات بوو، بەلام جێی بەو داوو بوەتانی بۆ ئەو کردوو مانی ئەوێ خواردوو و خوینی ئەوێ رشتوو و لەویداو.. چاکەکانی دەدرێت بەو کەسانە، کاتێک چاکەکانی تەواو دەبێت، خراپەکانی ئەو کەسانە دەخرێتە سەر خراپەکانی و پاشان فەری دەدرێتە ناو ناگرمو.. رواە مسلم..

پێغەمبەری خودا ﷺ خۆی بە دوور گرتوو، لە ھەموو شیوازەکانی نازاردانی خەلکی.. عانیشە دایکی ئیمانداران (خودای لێ رازی بێت) دەفەرموێت: پێغەمبەری خودا ﷺ ھەرگیز بە دەستی نە لە ھیچ ئافرەتێک و نە لە ھیچ خزمەتگوزاریکی نەداو، تەنھا لە پێناوی خوا نەبێت.. ھەرگیز تۆلە لە ھیچ کەسیکیش نەکردۆتەو، مەگەر سوکاپەتیەکی بە سنوورێک لە سنورەکانی پەروردگار کرد بێت، تەنھاش لەبەر خاتری خودا تۆلە لێدەکردو..

کاتێک پەروردگار نیعمەتێکی خۆی بە بەندەیکە دەبەخشی، دروست نیە ئەو

نېمەتە لە نازاردانى خەلگىدا بەكاربەيتىت، لەبەر ئەۋەدى لەۋانەيە پەرومردگار ھەر لە دۇنيادا تۆلەي لىبكاتەۋە دلى ئەۋ كەسانە خۇش بىكات، كە نازارى داۋن..

لە بىرم دىت، يەككىك لە ھاۋەلەنم قورئانى پىرۋىزى لەبەر بوو، كەسىكى چاكىش بوو، ھەندىك لە خەلگى جار جار دىھاتن، بۇ ئەۋەدى قورئانىيان بە سەردا بخوئىت و دۇعايان بۇ بىكات، زۆر جارېش پەرومردگار لە سەر دىستى شىفاي بۇ دىناردن.. ھەندىك جارېش دۇعاي بە سەر ئەۋ كەسانەشدا دىخوئىت، كە توشى چاۋو جادو بىۋون ..

ئەۋ ھاۋىيەم بىيى وتم: رۆژىك يەككىك لە گەۋرە بازىرگەنەكان ھات بۇ لامو سكالاي نازارىكى بەھىزى دىكرىد لە دىستى جەپىدا.. شوئىنەۋارى ئەۋ نازارە بەھىزەش بە رۋونى بە رۋخسارمۈ دىار بوو.. رۋخسارى چىرچ ولۇچ بىۋو.. چاۋەكانى لار بىۋون.. لە بەردىستىدا دانىشت و پاشان وتى: پاشىخ دۇعام بە سەردا بخوئىت..

وتم: ھاۋارو سكالاي چى دىكەيت؟!

وتى: نازارىكى بەھىز.. ھۆكارەكەشى نازانم.. سەردانى چەندىن پىزىشكىشەم كىردۈۋە شىكارىي زۇرىشەم نەنجامداۋە ھەموۋىيان پاك و بى كەم و كورپىن.. نازانم توشى چى بووم.. بەلكو چاۋ بىت.. دۇعام بە سەردا خوئىندو بۇي پارامەۋە.. رۆژى دوۋەمىش ھاتەۋە دۇعام بە سەردا خوئىند.. بۇ رۆژى سىيەم و چۈرەمىش بە ھەمان شىۋە، دىرېژى كىشاۋ نازارەكەشى ھەر زىيادى دىكرىد..

رۆژىك بە سەرىدا ھاۋارم كىردو وتم: ئەي قەلەنەكەس لەۋانەيە ئەۋ نازارى تۈشت بوۋە، ھۆكارەكەي دۇعاي ستەم لىكراۋىك بىت، كە نازارت دابىت، يان ستەمت لىكردىت.. لە مالىدا، يان لە دىرونىدا، يان لە ھەر شتىكى تردا.. رىنگى گۇراۋ ھاۋارى كىرد: ستەم!! بۇچى ستەم؟! خۇ من بىاۋىكى چاكەم.. من.. من..

لە تورەيەكەي نارامم كىردمۈۋە داۋاي لىبوردنم لىكردو پاشان رۆي..

لەداۋى دە رۆژ ھاتەۋە بۇ لام.. تەندىروستى زۆر باش بوو.. زۆر سور بوو لە سەر ئەۋەدى، كە سەرم ماچ بىكات.. دىۋىست دىستەم ماچ بىكات و پاشان وتى: سۈيىند بە خدا لەداۋى بەزىيى خدا، تۇ ھۆكارى شىفاي من بوۋى..

وتم: چۇن؟! خۇ دۇعاكانم نازارەكانى كەم نەكرىد!!

وتى: لەداۋى ئەۋەدى لە لاي تۇ رۋىشتەم.. نازارەكەم زىيادى كىردو شەكانى تۇ لە گۈيىمدا دىزىنگايەۋە..

بەلى.. لەۋانەيە ستەمەم لە كەسىك كىرد بىت.. يان نازارى كەسىكەم دابىت.. بىرم لەۋ

كاتە كىردىمۇ، كە وېستىم كۆشكەكەم دروست بىكەم.. زەمبەك بە تەنىشت زەمبەكەمەو
بوو.. وېستىم بىكەم، بۆلەمى بىكەم بە باخچە بۇ كۆشكەكەم.. ئەو زەمبەكەم ھى چەند
بىياوكىك و دايكىان بوو..

داوام لە دايكىان كىرد پىم بىرۆشيت.. بەلام رازى نەبوو.. وتى: نەگەر بىرۆشم
پارمەكەى چى لىبكەم؟ واز لە زەمبەكە بىنە با وەك خۆى بىت، ھەتا مىندالەكانم گەورە
دەمىن و خۆيان شتىكى لىدەكەن.. وېستىم رازى بىكەم.. پارەى زۆرم خستە بەردەست، رازى
نەبوو، بەلام زەمبەكە بۇ مىن زۆر گرنگو بە بايەخ بوو..

وتى: ئەى چىت كىرد؟!

وتى: بە ھەندىك رىگەى تايبەتى خۆم، زەمبەكەم لىسەند.. مۆلەتى دروست كىردى
بىناشم بۇ دەرگىر، ئەمەشيان ھەر بە رىگەى تايبەتى و بىنام تىايدا دروست كىرد..
وتى: ئەى مىندالەكان؟ ئەى دايكىان؟

وتى: ھەوالم پىگەشت، دايكىان دەھات و سەيرى كىركارەكانى دەرگىر، كە كارىان
دەرگىر لە زەمبەكەيدا قەسەى پىدەوتن و دەرگىر.. كىركارەكانىش واپان دەزانى شىتە..
لە بىرمە كە دەستەكانى بەرز كىردەمۇ دەپاراپەو دەرگىر، ئا لەو كاتەدا ئازارەكە، لە
دەستەدا دەستى پىكرد.. بە شەو خەوم لىنەدەكەوت.. بە رۆژ ئاسودە نەدەبووم..

وتى: باشە.. چىت كىرد؟!

وتى: چووم بۇ لای و گىرام و داواى لىبورنىم لىكرد.. لە شوپىنىكى تردا زەمبەكەى باشت
لە زەمبەكەى خۆيم بۇ كىرى.. ئەوېش رازى بوو، دوعاى بۇ كىردم و داواى لىخۆشبونى
لە خودا بۇ كىردم.. سوپىد بە خودا كاتىك دەستەكانى بەرز دەرگىرەمۇ دوعاى بۇ كىردم،
دەستەكانى دانەگرتبوو، پەرەردگار شىفاى بۇ ناردم، لە كاتىكدا شارمزاى و زانىارى
پىزىشكەكان لە ئاستى نازارى دەستەكانەدا، بى توانابوون و ھىچيان پىنەكرا..

وتراوہ..

چاوەكانى تۆ دەخەون، بەلام ستم لىكراو بەخەبەرەو لە لای پەرەردگار
دوعات لىدەكان، ئە كاتىكدا كە جاوى پەرەردگار ھەرگىز ناخەوئىت..

نا بۇ دوژمنايەتسى..

خەلكى لە ھەلسوكەوتياندا جياوازن.. ھەيانە زوو توورە دەبن و ھەشيانە زۆر نەرم و
نيانە.. ھەيانە زۆر زېرەك و بليەتە و ھەيانە زۆر گېل و نەقامە.. ھەيانە نەزانە و ھەيانە
زانە.. ھەيانە گومانى باش بە خەلكى دەبات و ھەيانە گومانى خراپ و ھەروەھا..
كەسى ستمەكار بېناگايە لە ستمەكەنى و وا دەزانىت دادپەرورەترين كەسە.. گېل و
نەقامى وا ھەيە، خۆى بە زېرەكترين كەس دەزانىت..

بىرم دېت، كاتىك لاو بووم و لە سەرمەتاي خويندى دواناومنديدا بووم، ميوانىكى
خوين تالمان ھات، نازانم خويندى سەرمەتاي تەواو كرد بوو، يان نا، بەلام دەمزانى
دەتوانىت بنوسىت و بخوينىتەو.. كاتىك ھاتە ژوورەو، سەرقالى پرسىارىكى شەرى
بووم و بە دواى وەلامەكەيدا دەگەرام.. ئەوئى بۇ ميوان پىويست بوو، ئامادەم كردو
بۆم ھىناو پاشان دەستم برد بۇ تەلەفۇن و چەند جارىك ويستم پەيومندى بە شىخ
عبدالعزيز بن بازموە بكەم (خودا لىي خوش بىت) بۇ ئەوئى وەلامى پرسىارەكەم دەست
بكەويت، بەلام شىخ عبدالعزيزم بۇ وەرنەگىرا..

كاتىك ميوانەكەمان ھەستى بە سەرقالىم كرد، وتى: ئەو تەلەفۇن بۇ كى دەكەيت؟!
وتى: بۇ شىخ عبدالعزيز بن باز، پرسىارىكم ھەيە و بە دواى وەلامەكەيدا دەگەرىم..
ميوانەكەمان زۆر بە متمانەو وتى: سبحان الله! من ئامادەم پرسىار لە عبدالعزيز
بن باز دەكەيت؟!

خەلكانى وا زۆرن، بەلام ھەولبە بە جوانى ھەلسوكەوتيان لەگەل بكەو دان بە
خۆتدا بگەرەو مەيانرەنجينە و مەيانكە بە دوژمنى خۆت.. يارمەتيان بەدەو رزگاريان
بكەو نيتەر نازارى دەروونى خۆت مەدە..

پازو نياز..

ژيان زۆر لەو كورتترە، لە دووبەرەكى و دوژمنايەتيدا بەكارى بەيتىت..

زمان..!!

ناكۆكى و دووبەرەكى نىۋان خەلقى، بەھۇى زمانەۋىيە.. ھەر زمانە دەپتە ھۇى ئەۋەى كەسانىك رەقيان لە كەسانىكى تر بىت و خەز بە بىنيان نەكەن.. چەندىن ئاۋاۋە لە نىۋان خىزانەكاندا، لە نىۋان براكاندا، لە نىۋان ھاۋرىكاندا، كە روويانداۋە، بەھۇى زمانەۋە بوۋە.. ھەموو ئەمانە بەھۇى جىئۇيىكى زمان، يان بەھۇى غەيبەتلىك، يان بەھۇى قەسەگىرانەۋىيەكى زمانەۋە، روويانداۋە..

بە دۇنيايىيەۋە ئىمە دىتوانىن بەھۇى زمانەۋە، بە شىۋازىكى جوان بۇچوۋنەكانمان بە كەسانى تر بگەيەنن، ئىتر بۇچى پەنا بۇ ھەلسوكەۋت و كىردار و كوفتارى ئاشىرىن بەرىن؟! دىگىرنەۋە پادشاىيەكى دەسلەتدار لە خەۋىدا ھەموو ددانەكانى ھەلدەۋىرەن و دىكەۋن.. بانگى خەۋگىرەرمەۋىيەك دىكات، بۇ ئەۋەى خەۋەكەى بۇ لىك بداتەۋە، خەۋگىرەرمەۋەكەش كاتىك گۆى لە خەۋنەكەى پادشا دەپت، چەند جارىك دەلىت: پەنا بە خدا..!! پەنا بە خدا..!! پاشان دەلىت: پادشا.. مال و مىندال و كەس و كارت ھەموو دەمرن، تەنھا خۆت دەمىنىتەۋە..

پادشا كاتىك گۆى لەم قسانە دەپت، زۆر توۋرە دەپت و ھاۋار دىكات و دەلىت: بىيەن داركارى بىكەن.. پاشان بانگى خەۋگىرەرمەۋىيەكى تر دىكات و خەۋەكەى بۇ دىگىرپتەۋە، خەۋگىرەرمەۋەكەش بە روۋىەكى خۆشەۋە بە پادشا دەلىت: مۇژدە بىت پادشا، شوكر خىرە، تەمەنت ئەۋەندە دىرپ دىپت، لە دۋاى ھەموو كەس و كارو مال و مىندالەكانت دەمرىت و ھەر بە پادشاىش دەمىنىتەۋە.. پادشا دىكەشىتەۋە ھەرمان دىكات بۇ ئەۋەى دىپارى پى بىبەخشن..

بەلى.. لە يەكەمىيان نارازى بوو، ھەرمانىدا داركارى بىكەن، بەلام لە دوۋەمىيان رازى بوو، ھەرمانىدا دىپارى پى بىبەخشن، خۆ ئەگەر لە قەسەى ھەر دوو خەۋگىرەرمەۋەكە ورد بىنەۋە، دەمىنىن قەسەى ھەردوۋەكىيان، ھەر يەك قەسە بوو، بەلام شىۋازى دىرپىنەكەيان جىاۋاز بوو..

بەلى.. زمان گەۋرەى گەۋرەكانە، لە واتاى ھەرموۋدىيەكى بىغەمبەرى خۋادىلەللاھ ھاتوۋە، كە ھەرموۋىيەتى: كاتىك مەۋف بەيانى دىكاتەۋە، ھەموو ئەندامەكانى لاشەى

قەسە بە زمان دەللىن و ھاوار ھاوارىانە لە دەستى و پىنى دەللىن، ئەى زمان لە خودا بىرسە،
ئەگەر تۆ رېك و باش بىت، ئەوا ئىمەش باش دەبىن، خۆ ئەگەر تۆ لارو لەوېر بىت، ئەوا
ئىمەش وا دەبىن.. رواه احمد والترمذى..

بەلى.. بە راستى زمان وەك برا گەورە واپەو گەورەى مەرقە.. لە وتارى ھەپنىدا
گەورەو بەرپەزەو نامۇزگارى خەلكى پىدەكرېت.. لە يەكخستى و رېكخستى نىوان
خەلكىدا ھەر گەورەپە.. لە كرىن و فرۇشتىدا ھەر گەورەپە، بەلام ئەمە واتاى ئەو
نە، ئەگەر كەسك زمانى لە دەستدا، يان زمانى نەبوو، ئىتر كۆتايى بە ژيانى دېت..
نەخىر.. بەلكو كەسانى بە توانا و خاودن ھىمەت، ئەگەر بەشىكى جەستەشيان لە
دەست بىدن، ھەر بە پالەوانى دەمىننەو، ئەم پروداوہ راستەقىنەمەش نمونەپەكى ئەو
كەسە ھىمەت بەرززانەپە:

ئەبو عبدالله زۆر جىاواز نەبوو لە ھاومەكانى ترم، بەلام خودا شايدە لە ھەموويان
زىاتر سور بوو لە سەر ئەنجامدانى كارى خىرو چاكە.. چەندىن چالاكى بانگخوازى
ھەبوو.. لە ديارترىنيان ئەو بوو، لە كاتى كارمەكەيدا پىنى ھەلدەستا، كە لە پەيمانگى
كەرو لالەكان وەرگىر بوو..

رۆژك پەيوەندى پىوہ كردم و وتى: پىت چۆنە دوو كەس لە كەرو لالەكانى پەيمانگە
نامادە بكەم، بۆنەوہى لە مزگەوتەكەتدا نامۇزگارى نوپۇز خويىنەكان بكەن..

سەرم سورما!! وتم: كەرو لال نامۇزگارى و قەسە بۆ كەسانىك بكەن، كە دەبىستى و
قەسە دەكەن؟

وتى: بەلى.. رۆژى يەكشەممە دەيان ھىنم..

چاومپى رۆژى يەكشەممە دمكرد.. ئارامم لىبرا بوو.. رۆژى يەكشەممە ھات و لە
دمرگى مزگەوت و مستام و چاومپىم دمكردن.. ئەبو عبدالله بە خۆى و سەپارمەكەپەو ھات..
لە نرىك دمرگى مزگەوت و مستا.. پاشان دابەزى و دوو پىاوپىشى لەگەل بوو.. سەپرى
پەكەمىانم كرد كەرىش و لالېش بوو.. نەدەبىبىست و نەقەسەى دمكرد.. بەلام چاوى ساغ بوو..
دووەمىان كەرىش و لالېش و كۆپرىش بوو.. نەدەبىبىست و نەقەسەى دمكردو نەدەبىبىنى!!

دەستم دىرۇز كردو تەوقەم لەگەل ئەبو عبدالله كرد.. زانىم ئەوہى تەنىشتى ناوى
ئەحمەدە.. بە زەردەخەنەو رووپەكى خۆشەوہ سەپرى كردم و تەوقەم لەگەل ئەویشدا
كرد.. ئەبو عبدالله نامازەى بۆ نابىناكە كردو وتى: سلاو لە فايزىش بكە..

وتم: السلام عليكم .. ئەبو عبدالله وتى: دەستى بگرە، چۆنكە ئەو نە گوپى لىتەو

نەدەتتېنى.. دەستەم خستە ناودەستى و دەستى گۈشى..

خەللى چوونە ژوورمۇ بۇ ناو مزگەوت و لەدۋاي نوپۇشى عىشا، ئەبو عبدالله لە سەر كورسىبەك دانىشت و ئەحمەد لە لاى راستى و ھاپىزىش لە لاى چەپپەوۋە دانىشتن.. خەللىكە بە سەرسورمانەوۋە سەپىرىان دەكردو نەپان بىنىبوو، كەپرو لال لە سەر كورسى ئامۇزگارلىكار دابنىشىت.. ئەبو عبدالله لاى كەردمۇ بە لاى ئەحمەدداو ئامازەى بۇ كەرد.. ئەحمەد دەستى پىكردو دەستەكانى بەكار دەھىناو دەپجولاندن.. خەللىش ھەر سەپىرىان دەكردو ھىچ تېنەدەگەپشتن..

ئەبو عبدالله لە ماپىكروۋەنەكە نەزىك بۆۋەوتى، ئەحمەد چىرۋكى كەپرانەوۋە ھىدايەتدانى خۇپتان بۇ دەگىرپتەوۋە دەلىت: بە كەپرى لە داپك بووم.. لە شارى جەدەدە گەورە بووم.. كەس و كارم پىشت گۇپان خستبووم بە ھىچ شىۋەپەك ئاورپان لېنەدەدەمەوۋە.. خەللىم دەپىنى دەچوون بۇ مزگەوت، بەلام نەمدەزانى بۇچى دەچوون!! ھەندىك چار باوكەم دەپىنى بەرمالەكەى رادەخست و كەپنوشى دەپىر، بەلام مەن نەمدەزانى چى دەكاتو چى دەلىت.. كاتىكىش پەرسىارم لە كەس و كارم دەكرد لېم تۈرە دەبوون و ۋەلاميان نەدەدەمەوۋە..

پاشان ئەبو عبدالله بېدەنگ بوو، ئاورپى بۇ لاى ئەحمەد داپەوۋە ئامازەى بۇ كەرد.. ئەحمەد بەردەوام بوو لە گىپرانەوۋەى ژيانى خۇى.. بە دەستەكانى ئامازەى دەكرد.. پاشان روخسارى گۇرا، ۋەك ئەوۋەى كارىگەرى شتىكى لە سەر بېت.. ئەبو عبدالله سەرى داخست و پاشان ئەحمەد دەستى كەرد بە گىران.. بە كول گىرا.. گىرانەكەى كارىگەرىيەكى زۆرى لە سەر خەللىكە ھەبوو، بەلام نەپاندەزانى بۇ دەگىرەت..

ئەبو عبدالله ۋتى: ئەحمەد باسى ئەو كاتەتان بۇ دەكات، كە چۆن خوداى ناسى.. چۆن نوپۇشى كەرد.. بەھۋى كەسىكەوۋە كە لە سەر شەقام بىنىۋىيەتى و سۆزى بۇ لاى جولامو ھىرى دىندارى كەردوۋە.. كاتىك كە سەرەتا دەستى كەردوۋە بە نوپۇز كەردن، ھەستى بە نەزىك بوونەوۋەى لە خوداى پەروەردگار كەردوۋە.. ھەستى كەردوۋە لە سەر ئەم تاقىكەرنەوۋەى، خوداى پەروەردگار پاداشتى دەداتەوۋە.. باسى ئەوۋەى كەرد كە چۆن ھەستى بە تامو شىرىنى باومر كەردوۋە..

ئەبو عبدالله پاشماۋەى چىرۋكى ئەحمەدى بۇ دەگىپرانەوۋەى زۆربەى خەللىش كەوتبوونە ژىر كارىگەرى ئەحمەدەوۋە.. بەلام مەن سەرقال بووم.. جارىك سەپىرى ئەحمەد دەكردو جارىك سەپىرى ھاپىز.. لە دلى خۇمدا دەموت: ئەوۋە ئەحمەد دەپىنى و

زمانی ناماژمش دمرانیّت و نه بو عبدالله تییدمگات.. نهی چۆن له فایز تیبگات؟! چونکه فایز نه دهبینی و نه دهبیستی و نه قسه دمکات!!

نه حمهد تهواو بوو.. فرمیسه کانی دهری.. نه بو عبدالله لای کردوه به لای فایزدا.. له دلی خویدا وتم: ها.. دهبیت چی بکات؟!

نه بو عبدالله به پهنجه کانی دهستی کیشای به نهژنوی فایزدا.. فایزیش وکو تیر له کهوان دمرحیت، باسیکی زۆر کاریگهری پهشکesh کردین..

دمازن چۆن؟! به قسه؟! نه خیر.. چونکه لال بوو، قسهی نه دهمکرد.. نهی به ناماژه؟! نه خیر؟! چونکه نابینا بوو.. زمانی ناماژهی نه دمازانی، به لکو به هووی ههستی دهست لیدانهوه..

نه بو عبدالله دهستی له بهردهم دهسته کانی فایزدا دادمناو به هووی چهند دهست لیدانیکی تایبه تهوه تییدمگه یاندو پاشان نه بو عبدالله بۆ نیمه ی باس دمکردو تییدمگه یاندین.. نزیکه ی چارمکیکی پیچوو.. فایز کهسیکی نارام و له سه رخۆ بوو.. نهیدمازانی که نه بو عبدالله له قسه کانی تهواو بوو، یان نا.. له بهرتهوهی نه دهبیستی و نه دهبیستی.. له بهرتهوه کاتیکی نه بو عبدالله له وهرگیرانه کهی تهواو دهبوو، به پهنجه کانی دهستی دمیکیشا به نهژنوی فایزداو پاشان دهسته کانی له نیوان دهستی فایزدا دادمناو فایزیش به چهند دهست لیدانیکی تییدمگه یاند..

خه لکه که چاویان له نیوان فایزو وهرگیرمه کیدا دهگیرا.. سهریان سووما بوو.. فایز خه لکه که ی هان دمدا بوتهوهی تهوبه بکه و بگه رینهوه.. جارێک گوێچکه ی دهگرت.. جارێک زمانی.. جارێک دهسته کانی له سه ر چاومکانی دادمنا.. فرمانی به خه لکه که دمکرد، که گوێ و چاوو زمانیان له حهرام بهاریزن.. سهیری خه لکه که م دمکرد.. هه ندیکیانم دهبینی له بهر خۆیا نه وه دهیان وت: سبحان الله.. هه ندیکێ تریان به چرپه له گه ل یه کدا قسه یان دمکرد.. هه ندیکیشیان زۆر به تامه زرۆوه هه ستیان راگرتبوو.. هه ندیکیان دهگریان..

به لام هه ست و دموونی من زۆر دوور رۆیشت.. به راوردی توانای فایزم کرد له گه ل توانای نه و هه موو خه لکه دا.. پاشان به راوردی خزمه تکردنی فایزم کرد بۆ ئاینه که ی له گه ل نه و خه لکه دا.. نه و خه مه ی که کهسیکی نابینای که رو لالی وه ک فایز داویه تی به سه ر شانیدا، له وانمه یه زۆر زیاتر بیت له خه می هه موو نه و خه لکانه ی که بۆ ئاینه که یان هه یانه.. هه زار که س له خه لکی وه ک فایز نابن و فایزیش وه ک هه زار که س وایه له خه لکی..

كەسێك كه تواناكانی دیاریکراون، به لām له پێناو ئاینه کهیدا و مگو مۆم دمسوتیت.. ههست دمکات که سهربازیکه له سهربازمکانی نیسلام.. خۆی به بهرپرس دهمانیت له بهرامبهر هه موو نهو کهسانه دا که یاخی و سهربیچیکهرن.. زۆر به گهرمی دهستهکانی دهجولاند.. وەك نهوهی بلیت، نهی نهو کهسهی نوێژمکانیت ناکهیت، تاکه ی؟

نهی نهو کهسهی به چاوهمکانیت، سهیری حهرام دهکهیت، تاکه ی؟

نهی نهو کهسهی کهوتویته ته زه لکاوی سهربیچییه وه، تاکه ی ناگه پیتهموه؟

نهی نهو کهسهی حهرام دهخۆیت.. نهی نهو کهسهی کهوتویته ته ناو هاوهل پهیداکرنه وه بۆ خودای گهورمو تاک و ته نهها.. هه موو نهو کهسانه.. تاکه ی؟ ئایا دوژمنایهتی دوژمنه کانمان بۆ ئاینه کهمان بهس نیه؟ ئیوش دوژمنایهتی ئاینه کهمان دمکه ن؟

هایز دمیویست نهوهی له دلیدا ههیه بیخاته روو.. خه لکه که زۆر پێی کاریگهر بوون.. گویم له گریان و دمنگی سبحان اللهی خه لکی بوو..

هایزیش تهواو بوو، ههستاو نهبو عبدالله به دهستهکانی گرتی.. خه لکی له دموری کۆبوونه موو سلاویان لیدمکرد.. نهویش سلاوی له خه لکه که دمکرد.. ههستم دمکرد خه لکی له لای هایز هه موو په کسانن.. سلاوی له هه مووان دمکرد.. جیاوازی له نیوان کهسدا نه دمکرد.. گهورمو بچوک.. به هیزو لاواز.. دموله مندو ههزار.. هه مووان له لای په کسان بوون.. نهبو عبدالله دهستی هایزی گرتو بهرمو دمردوهی مزگهوت رۆشتن..

به لئ.. هایزو وهرگیرمه که ی له کامه رانیه کی گهورمدا بوون.. ئای له م دونیا په!! چه ندان کهس هه ن به هه د جوار په کی هایز له ناره حهتی و نازاردا نین، به لām ناتوانن به سه ر خه مو ناره حهتی هکانیاندا سه رکه ون و زال بن.. کوان نهو کهسانه ی نه خۆشی درێژخایه نیان ههیه.. نازارو سستی گورچیه.. شه له ل.. جه لته.. بۆچی خۆشی له ژیانیان و مرناگرن؟ بۆچی خۆیان له گه ل ژیاندا ناگونجینن؟

چی له وه جوانتره کاتیك خودای گهوره به ندمیه کی توشی ناره حهتی و نه خۆشی دمکات و پاشان سهیری دلی به ندمکه ی دمکات، ده بینیت رهمانه ندو نارامگره؟

رۆژمکان تیپه رین و به ردموام وینه ی هایز له پێش چاوم بوو..

دوای نه وه رۆژیک به نهبو عبدالله گه یشتو و پرسیا ری هایزم لیکرد.. وتی: نهو پهیاوه نابینا په شتی زۆر سهیر له ژیانیدا ههیه.. وتم: چۆن؟

وتی: له ژیانمدا کهسم نه بینیه به وینه ی هایز له سه ر نوێژمکانی سور بییت.. هایز له ناوچه یه کی دمردوهی شاری رهاز، ژووریکمان له په یمانگا که دا بۆ نیشته جی بوونی

ئامادەكردۇم.. كارگوزارىكىشمان بۇ داناۋە بۇ ئەۋەى ئاگاي لىبىت و خواردنى بۇ ئامادە بىكات و بۇ نوپۇزىمىكانى خەبەرى بىكاتەۋە بە پىۋىستىيەكانى ھەلبىستىت.. كارگوزارمىكە لە كاتى نوپۇزىمىكاندا دىت بۇ لاي و دىرگاكەى بۇ دىمكاتەۋە، فايزىش دىست نوپۇز دىگرىت و چاۋمىرى كارگوزارمىكە دىمكات، دىستى بىگرىت و بىبات بۇ نوپۇزى جەماعت بۇ مىزگەۋت.. ھەندىك چار كارگوزارمىكە دۋادىمىكەۋت، فايز بە پەلە لە دىرگاكەى دىدا لە ترسى ئەۋەى نوپۇزىمىكەى بە جەماعت لە دىست نەجىت.. لە نىۋان فايزو مىزگەۋتەكەشدا، دۋو شەقامى ۋوۋ بىروۋى پەك ھەۋوون.. فايز دىرۋىشت و دىستەكانى دىجۋلاند، بۇئەۋەى ئەگەر ئۆتۈمبىلى لىبىت شۇفىرمىكان بىبىنن.. چەندىن ئۆتۈمبىلىش بەھۋى فايزمۋە لىكىان دابوۋ..

فايز شتى سىمىرى ھەپە!! چارىك لەدۋاى عەسر چووم بۇ پەيمانگە.. كۆمەلىك لە كىرو لالەكان لەبەردەم دىرگاي پەيمانگە چاۋمىرىيان دىمىردو ئامازمىيان دىمىرد، كە فايز گىرەتلىكى ھەپە.. كاتىك چووم بۇ لاي بىنىم، زۆر تورمىيە و دىستەكانى دىجۋلىنىت و ئەۋانەى دىمورۋەبەرىشى لىي تىناگەن.. كاتىك دىستەم خستە ناو دىستىيەۋە، ناسىمى و بە تۈندى دىستى گىرەم.. چەند دىست لىدانىكى دىارىكرۋاى لىدام و مىنىش بە ھەمان شىۋە دىستەم لىداپەۋە و ئارام بۆۋە..

دىمانى چى تورمى كىرد بوۋ!! نوپۇزى بەيانى ئەۋ ۋۇزى بە جەماعت لەدىست چوۋ بوۋ.. دىموت: ئەۋ كارگوزارە دىمىرەن و بىگۋىرن بە پەكىكى تر.. مىنىش تورمىيەكەم پەۋاندەۋە.. سۆزۋ بەزمىي خۋدات لىبىت ئەى فايز.. خۋدا بەزمىي بە ئىمەشدا بىتەۋە.. ئەۋمىتا فايز لە ژيانىدا سەركەۋتىنى بە دىست ھىناۋ خەلىكى خۇشيان دىمىست، لە كاتىكىدا كۆپىرىش و كەپىش و لالەش بوۋ.. دىى خۇ تۇ سوپاس بۇ خۋدا، پەرومىردىگار زىمانى پىداۋى، ھەرومىھا دىمىستى و دۋوچاۋى جۋانىشى پىبەخىشىۋى!! دىى مادام زىمانت لە بە دىست ھىنانى سۆزۋ خۇشەۋىستى خەلىكىدا بەكاربەينە..

پاستىرەك..

مىرۋف نە گۆشتى دىخۋىتەنە نە پىستەكەشى لەبىر دىكرىتە
سۋدى لى دىمىنرىت، دىى ھىچ نەبىت با زىمانى شىرىن بىت!!

سنوریان، بۇ زمانت دابىن..

جارى وا ھەيە مەرۇف بەھۇى تەنھا قسەيەكەو، پەرۋەردگار ھەتا پۇرى دوايى خەشم و قىنى لىدەگرىت، ھەر بۆيە پىغەمبەرى خوداﷺ ناگادارى كردووين، كە بە شىۋمىيەكى رەھا قسە نەكەين و بىر لە ئەنجامى قسەكانمان بىكەينەو.. كۆنترۆل نەكردنى زمانىش، خاۋەنەكەى بەرمو لەناوچوون دەبات..

احفظ لسانك ايها الانسان لايلدغنىك إنه ثعبان

كم في المقابر من قتيل لسانه كانت تهاب لقاءه الشجعان..

بەلى.. پىۋىستە ناگادارى زمانت بىت، نەوەكو پىتەوۋە بىتات و بىتگەزىت، چونكە زمان وەكو مارى ژەھراۋى واپە و زۆر كەسپىش بەھۇى زمانىەوۋە كوژراۋەو ئىستا لە گۆرداپە، لەگەل ئەوۋەشدا ئەوۋەندە ئازا بوون، كەسانى ئازاۋ بەجەرگ لە پۈۋەپروو بوۋنەوۋەمىيان ترساۋن و خۇيان لىيان لاداوۋ..

چەندىن ئافرىت بە ھۇى زمانىانەوۋە، خۇيان بە تەلاقدان داوۋ.. كاتىك ئافرىتىك لەگەل ھاۋسەرمەكەيدا دەبىتە دىنگە دىنگىيان و خىرا خىرا دوبارەى دىمكاتەوۋە دەلىت: تەلاقم بەدە.. دەى ئەگەر دىتوانىت تەلاقم بەدە.. دەى ئەگەر پىاۋى تەلاقم بەدە!! ھاۋسەرمەكەشى داۋاى لىدەمكات و پى دەلىت: بىدەنگ بە.. ئافرىتەكەش بىدەنگ نابىت و كىشەكەيان گەورمتر دەبىت و ئەو پەيۋەندىيەى چەندىن سالا خەرىكى دروست كىردىن، لە ماۋەى چەند چىركەپەكدا دىپروخىنن و ئافرىتەكە خۇى بە تەلاقدان دەمات.. ئەمەش بە ھۇى زمانەوۋە، ھەر بۆيە پىغەمبەرى خوداﷺ داۋامان لىدەمكات، لە كاتى توۋرەپىدا بىدەنگ بىن و قسە نەكەين..

بەلى.. بىدەنگ بىن، لەبەر ئەۋەى لە كاتى توۋرەپىدا، ناتوانىن كۆنترۆلى زمانمان بىكەين و لەۋانەيە قسەى ھەلە بىكەين..

بەلى.. گەنجى زۆر بەھىزو توانا ھەيە، كاتىك قاچى دەخزىت و دەكەۋىت، ھىچى لىنايات، بەلام ھەلەيەكى بچۈكى زمانى لەۋانەيە بىتە ھۇى كوژران و لەناوچوونى.. ماۋمىيەك لەمەو پىش بەشدارى رىككەۋتنى كىشەى نىۋان دوو بىنەمالەم كرد، كىشەكەش بەم شىۋمىيە بوو: پىاۋىكى ژىرى بەتەمەنى گەورە، گومان دەبەم تەمەنى لە سەروۋى

شەست سالىھە بوو بىت، لەگەل چەند ھاورپىيەكى ھاوتەمەنىدا دەچن بۇ راو..

لە رېگە قسەو باسى راپوردو بۇ يەك دىگىرنەو دەو يادگارى سەردەمى لاوى بە بىرى يەكتر دىننەو، پاشان لەبارەمى زەوى وزارى باپىرەيەنەو قسە دەكەن و ناكۆكى دەكەو پتە نىوان ئەم پياو دەو يەككى تىرەنەو ھەر يەكەيان دەلىن؛ ئەو زەوىە زەوى وزارى باپىرەمىنە.. ناكۆكىەكەيان زىاد دەكات و يەككىيان بەوى تىرەن دەلىت؛ سوپىد بە خودا ئەگەر بىيىنم لەو زەوىەنە نىزىك دەبىتەو، فىشەكى ئەم چەكە لە مىشكتدا خالى دەكەمەو، پاشان بە چەكەكى دەستى فىشەكىك بە سەر ھاورپىكەيدا دەتەقنىت و دواترىش بە يەكدا ھەلدەپژىن و خەرىك دەبىت يەكتر بكوژن، بەلام ھاورپىكانيان لىكىيان دەكەنەو ھەر يەكەيان بۇ مالى خۇيان دەگىرنەو..

ئەومىيان كە فىشەكەكى بە سەردا تەقنىرا بوو، لە رىق و كىنەدا خەو نەدەچو دەچاوى، ھەر كە خۇر ھەلەت خۇى كۆكردەو چەكەكى ھەلگرت و كەوتە چاودىرى ھاورپىكەى.. ھاورپىكەى پياو پىكى خانەنشىن بوو، كارى شۇقىرى دەكردو رۇژانە چەند مامۇستايەكى ئافەرتى دەگەيان دە قوتابخانەكەيان.. ھەندىك ئۆتۈمبىلى ھاوشىو ئۆتۈمبىلى ئەم پياو دەش، ھەمان كارىيان دەكردو مامۇستايان و قوتابىيان دەگەيان..

پياو چەك بە دەستەكەش لە دواى دىرەختىكەو لە دوورەو خۇى شارەبۇو، بۇ ئەو دەى پىي نەزان و ئاشكرا نەبىت.. لە دوورەو شۇقىرى يەككى لە ئۆتۈمبىلەكان دەبىنىت، لەبەر ئەو دەى چاوى كز دەبىت، وا دەزانىت ئەو كەسەيە كە فىشەكەكى بە سەردا تەقاندەو، ھەر بۇيە سى فىشەك دەنىت بە سەريەو..

خەلەكە دەشلەژىن و قوتابىەكان ھەموو دىترسەن و ھاوار ھاوار بەرز دەبىتەو پۇلىس دەكاتە شوپىنى رووداومەكە.. لەبەر ئەو دەى فىشەكەكان چو بوونە سەرى شۇقىرەكەو، يەكسەر دەمرىت.. پياو كۆرەكەش، زۇر بە ھىمىنى و لەسەر خۇپىيەو، دەچىت بۇ بىنكە پۇلىس و رووداومەكەيان بۇ دىگىرنەو پاشان دەلىت؛ مەن فلانە كەسەم كۆشت، ئىستا دىلە ناوى خوار دەو، ئىتر دەمكۆرنەو.. دەمسوتىن.. دەمخەنە بەندىخانە.. چى دەكەن بىكەن..

بە شىوھىەكى كاتى بەندى دەكەن، ئەفسەرى لىكۆلىنەو، كاتىك سەپرى ناسنامەى كۆرۈمەكە دەكات، دەبىنىت ئەو كەسە نىيە، كە بكوژمە مەبەستى كۆشتى بوو، بەلكو كەسىكە كە ھىچ پەيۈمەندى و ناسياو پەكى بە بكوژمەو نىيە! ئەفسەرى لىكۆلىنەو، ئەو پياو لەگەل خۇى دەبات كە بكوژمە و دەزانىت كۆشتو پەتى و تۆلەى خۇى لىكردۈتەو.. كاتىك دەكەنە لاي بكوژمە، ئەفسەرمە پىي دەلىت؛ ئەى تۆ نەتوت

فلانە كەسەم كۈشتۈۋە؟! فېشەكەكانت كەسكى تىرى پىكاۋە كۈشتۈۋەتتى!!

بىكۇرەكە ھاۋار دىمكات و چەند رۇژىك بېھۇش دىمكەۋىت، پاشان دېتەۋە ھۇش خۇيى..

دواتر دادۇر بېرىرى كۈشتەۋەى بۇ دىمكات..

بە راستى ئىمامى ئەبۇبەكر ر.ئ.ئ. راستى فەرمۇۋە، كاتىك دىمفەرمۇت، ھىچ شتىك ئەۋەندەى زمان پىۋىستى بە بەندىكرن نىە.. كاربەدەستىك رۇژىك لەگەل يەككىك لە بەردەستەكانىدا دادەنىشىت و قسەى خۇش و گالتەۋگەپ دىمكەن، شەيتان پارىيان پىدەمكات و ھانىيان دىمات، بۇ ئەۋەى عەرقى بخۇنەۋە، كاتىك عەرقى دىخۇنەۋە، ژىريان لە دىست دىمەن، لەبەر ئەۋەى عەرقى داپكى ھەموو خراپە و تاۋانەكانەۋە مۇۋەكەن دادەبەزىنىت، بۇ ئاستى ئازەل، بەلكو خوار ئازەلىش.. كاربەدەستەكە ئاگاي لە خۇي نامىنىت و فەرمان دىمكات بەۋەى ئەۋ كەسەى كە لەگەلىدا قسەى خۇشى دىمكرد و عەرقىيان دىخواردەۋە، بىكۇرەن..

فەرمانى ئەۋ كاربەدەستەش رەد كىردەۋەى نەبۇو.. پىاۋەكە زۇر دىپارپتەۋە ھاۋار دىمكات و داۋا لە كاربەدەستەكە دىمكات لىي خۇش بىت، بەلام كاربەدەستەكە پىدەكەنىت و دەلىت: بىكۇرەن.. بىكۇرەن.. دىمكۇرەن و دىخەنە بىرىكى دوۋرە دىستەۋە..

بۇ رۇژى دۋايى، كاتىك كاربەدەستەكە تەنھا دىبىت، ھەز دىمكات ئەۋ پىاۋەى شەۋ بەيەكەۋە قسەى خۇشيان دىمكرد، بىت بۇ لايى و بە يەكەۋە دانىش، ھەر بۇيە دەلىت: فلانە كەسەم بۇ بانگ بىكەن.. ئەۋانىش دەلىن، قوربان كۈشتەمان!!

كاربەدەستەكەش دەلىت: كى كۈشتى و بۇچى كۈشتى؟! ئەى كى وتى: بىكۇرەن؟! ئەۋانىش دەلىن: قوربان خۇت وتت بىكۇرەن.. پاشان رۇۋداۋەكەى بۇ دىگىرنەۋە، كاربەدەستەكەش بىدەنگ دىبىت و سەرى دادەمخات و لە كارمەكەى پەشىمان دىبىتەۋە، بەلام لە پاش چى؟!

ابن الجوزى دىمفەرمۇت: سەرسامم لە ھەندىك كەس، كاتىك دىتۋان خۇيان لە خۋاردنى ھەرام بە دوۋر بگرن، ھەروەھا دىتۋان خۇيان لە دزى و داۋىن بىسى بپارىزن، بەلام ناتۋان دىست بە سەر جۈلەى زمانىندا بگرن و باسى ئەۋ ئەۋ نەكەن و زمانى خۇيان بۇ ناگىرىت..

سەيرە!!

ئازەل زمانى دىرژمو قسە ناكات.. بەلام مۇۋە زمانىشى كۈرتە، كەچى بىدەنگ نابىت..

كۈيلى دەروازەكان..

كۈيلى كۈرەنمەس دەروازە دۆلەكان، بىر تىپتەلە: سوپاس و ستايش و پياھەلدان..
بەللى.. جوانترىن وتەو گەت وگۆ، بىر تىپتەلە: دان پىدانان و دەر خستى جوانىيەكانى
خەللى، ھەرومھا پىش ئەوھى لە سەر ھەلەكانىيان سەرزەنشتىيان بىكەيت، پىويستە لە
سەر چاكەكانىيان سوپاسىيان بىكەيت..

زۆرىك لەو كەسانەى نامۇزگارى دەرگىن، نامادە نىن گۆى بۇ نامۇزگارى
نامۇزگار يكارمەكە رابگرن، لەبەر خۇ بە گەرە زانىن نا، ھەرومھا لەبەر ئەوھى نا، كە
دان بە ھەلەكەيدا نانئىت، بەلكو لەبەر ئەوھى كەسى نامۇزگار يكار نازانىت بە شىوھىيەكى
جوان نامۇزگار ييەكانى پىشكەش بە كەسى بەرامبەر بىكات..

بۇ نەمۇنە: كاتىك دەچىت بۇ يەككىك لە نەخۇشخانەكان، دەبىنىت ئەو فەرمانبەرەى
كە بەرپەرسە لە رەوانە كۈردى نەخۇش بۇ لاي پزىشك، لەو دىو شوشەكەو دەنىشتووھو
بە دەستىكى پەرەى رۇژنامەكان ھەلەمەتەوھو بە دەستەكەى تىرىشى جگەرە دەكىشىت و
ھىچ گىرنگى بە نەخۇشەكانى دەوروبەرى نادات.. پىياوئىكى بە سالاچووش دەبىنىت،
مەنەللىكى بە دەستەوھىيە، دەرگى و تايەكى بەرزى ھەيە و چاومى دىمەت فەرمانبەرەكە
لە رۇژنامە خۇيەندەوھو بىيەتەوھو رەوانەى پزىشكى مەنەلانىيان بىكات..

كاتىك ئەم دىمەنەنە دەبىنىت، گر دەرگىت و توورە دەبىت، مەنىش سەرزەنشت
ناكەم، لەبەر ئەوھى جىگەى ئەوھى توورە بىت، ھەر بۇيە بە سەر فەرمانبەرەكەدا
ھاوار دەكەيت و دەلىيت: ھا.. تۇ لە نەخۇشخانە دەنىشتوو، پان لە قاووخانە؟ ئەوھ
لە خودا ناترسىت؟ سەپىرەكە جگەرەش دەكىشىت! نەمۇنەى وەك تۇ پىويستە لە لاي
بەرپەوھەر شىكاتى لى بىكرىت، پان لە فەرمانگە دەر بىكرىت..

ئەمانە و چەندەن ھەسەى توندوتىزى تىرىش.. ئايا ئەگەر وەلامى توورەبوونەكەت،
بە توورەبوون نەداوتمەوھو رۇژنامەكە لاپبات و نەخۇشەكان رەوانەى لاي پزىشك بىكات،
ھەست دەكەيت بە سەر ئەو كىشەيەدا سەركەوتنت بە دەست ھىناپىت؟!

نەخىر.. راستە بە شىۋەيەكى كاتى چارەسەرى كېشەكتە كىرد، بەلام لەۋانەيە بەيەنى، يان دوو بەيەنى بە ھەمان شىۋە بگەرپتەۋە سەر ھەلسوكەوتەكەي پېشۋى.. دەي كەۋاتە چى بگەين باشە؟!

كۆنترۇلى رىقو كىنەت بگەۋ لەگەل كېشەكتە بە ژىرى ھەلسوكەوت بگە، نەك بە سۆز.. زەردەخەنە بخەرە سەر لىۋت، با توورەش بىت.. بە زەردەخەنەۋە لىۋى بچۆرە پېشەۋەۋە لىۋى؛ سلاۋت لىۋى بىت.. لەۋانەيە لە ژىر لىۋەۋەۋە بە بىۋى ئەۋەي سەپرت بگات، ۋەلامەت بىداتەۋەۋە چاۋەكانىشى لە سەر ۋىنەي يارىزانىكى ناۋ رۆژنامەكەي بىت ۋە لىۋى؛ سلاۋ لە تۆش..

كەمىك چاۋمىرى بگەۋ پاشان بە ۋتەيەك بىدۋىنە، كە سەرنجى رابكىشىت، ۋەك ئەۋەي پىۋى لىۋى؛ ھالەت چۆنە؟ خۇدا خىرت بە سەردا پىرپىرى.. بە دىنبايەۋە سەرى بەرز دەكاتەۋەۋە دەلىت؛ سوپاس بۇ خۇدا باشم..

تا ئىرە نىۋەي رېگەكتە پىۋەۋە.. پاشان بە ۋتەيەكى خۇش بىدۋىنەۋە لىۋى؛ بە راستى كەسانى ۋەك جەنابت پىۋىست ناكات لە پىشۋازى نەخۇشخانەدا كار بگات!! رەنگى دەگۈرپتەۋە دەلىت؛ بۆچى؟! زۇر بە ھىمىنى پىۋى لىۋى؛ لەبەر ئەۋەي رۇخسارت ئەۋەندە كەشاۋەۋە جۋانە، كاتىك نەخۇشەكان دەتەينىن، راستەۋخۇ چاك دەبنەۋەۋە پىۋىستىيان بە پىزىشك نامىنىت!!

زەردەخەنە دەكەۋىتە سەر لىۋىۋ رۇخسارى دەگەشىتەۋەۋە بە دىنبايەۋە، ئىستا گۈۋى لە ئامۇرگارپىيەكانت دەگىرت.. ئەۋسا دەتۋانىت پىۋى لىۋى؛ بەرەي شىرىنم ئەۋ پىاۋە بە سالاچۋەۋە دەبىنىت؟! ئەي ئەۋ پىرپىرنە ھەزارە!! خۇزگە رەۋانەي لاي پىزىشكت دەكرد..

يەكسەر كارەكانىيان جىبەجى دەكات ۋە پاشان كارەكەي تۆش تەۋاۋ دەكات.. پېش ئەۋەي بەجىۋى بەيلى، پىۋى لىۋى؛ سىبھان اللە!! يەكەم چارە بە دىدارت شاد دەبىم، نازانم چۇن ئاۋا زۋو چۈۋىتە دىلەۋە؟! سۈيىد بە خۇدا لە ھەزاران كەس، لە لام خۇشەۋىست ترى.. (راستە.. چۈنكە بە دىنبايەۋەۋە مۇسلماننىكت لە مىۋنەھا بىباۋەر خۇشتر دەۋىت).. ئەۋسا زىاتر دىلخۇش دەبىت ۋە سوپاست دەكات..

پاشان پىۋى لىۋى؛ ھەندىك قەسەم ھەبۋو، خۇزگە گۈيىت لىدەگىرتەم. بەلام دەترسم

توورەت بىكەم.. ئەمەش دەلىت: نا.. نا.. قەرمۇ.. ئەوسا دەتوانىت ئامۇژگارى بىكەمىت و
پىنى بىلىت: خوداى گەورە بە قەزلى خۇى ئەم و مەزىھەى پى بە خىشوویت، ھەر وھە
لەبەر ئەوۋى كارەمەت لە شوپىنى پىشوازی كردن و رەوانە كرىنى نەخۇش داپە بۇ
لاى پەزىشك، پىوېستە زۆر نەرم و نىان بىت و نمونەىەكى باش بىت لەگەل خەلکیدە
گرىگىيان پى بىدەمىت، چۈنكە لەوانەىە پىرەمىردىك يان پىرەژنىك لە تارىكى شەودا
دەستەكانى بەرز بىكەتەوۋە دۇعاىەكى خىرت بۇ بىكات..

بە دىنىايىيەوۋە سوپاست دەكات و داۋاى پاداشتى خودات بۇ دەكات.. بە ھەمان شىۋە
ھەلسۈكەوت لەگەل خەلكانى تەرىشدا بىكە، وەك كەسىك گرىكى بە نوپۇژەكانى نادات،
يان باۋكىك گرىكى بە كچەكانى نادات و لە سەر بالاپۇشپىيان لىپرسىنەومىيان لەگەل
ناكات، يان گەنجىك دەبىنىت لەگەل باۋك و دايكىدا باش نىە، پىوېستە ھەموو ئەمانە
بە شىۋازىكى جوان ئامۇژگارى بىكەمىت..

بەلى.. و تەو وشەى جوان بەكاربەنەو رەزىيان بىگرو گوى لە بىرو بۇچۈنەكانىيان
رەبىگرە.. بەرومردگارىش دەفەرموۋىت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَجَّيْتُمُ الرُّسُولَ فَقَدِمُوا بَيْنَ يَدَيْ
نَجْوَتِكُمْ صَدَقَةٌ...﴾ (المجادلة. ۱۲) واتە: (ئەى ئەوانەى باۋمەرتان ھىناۋە كاتىك وىستان
چىپەىەك، يان ھەسەىەكى نەپنى لەگەل پىغەمبەرداﷺ بىكەن، پىش ئەو كارە، خىرىك
بىكەن)..

پىغەمبەرى خوداشﷺ بە شىۋازىكى ئەومىندە جوان ئامۇژگارى خەلكى كرىوۋە،
كە يەكسەر پىنى رازى بوون و لىيان وەرگرتوۋە.. ئەومتا كاتىك دەمەوۋىت مەغازى
كورى جەبەلﷺ ھىرى زىكرىك بىكات، پىنى دەفەرموۋىت: ئەى مەغاز.. سوپىند بە خودا
خۇشەم دەمۋىت، دواى ھەموو نوپۇژىك، بلى: اللھم اعننى على ذكرك وشكرك وحسن
عبادتك.. بۇيە لەم كاتەدا باسى ئەوۋى كرىو ھەرموۋى: سوپىند بە خودا خۇشەم دەمۋى،
بۇ ئەوۋى ئامادەى بىكات، بۇ وەرگرتنى ئەم ئامۇژگارى و زانىيارىيە.. كاتىك مەغازﷺ
گوى بىستى ئەم موژدە خۇشە دەبىت و دلى ئارام دەبىت، ئەوسا پىغەمبەرى خوداﷺ
ئامۇژگارىيەكەى پىشكەش دەكات..

جارىكى تەريان پىغەمبەرى خوداﷺ دەستى عبداللەى كورى مەسعودﷺ وەكو
سۆزو خۇشەوېستىەك دەگرىت و پىنى دەفەرموۋىت: ئەى عبداللە ئەگەر دانىشتى بۇ

تەحيات، بلى، التحيات لله والصلوات والطيبات، السلام عليك ايها النبي ورحمة الله وبركاته.. عبدالله ﷺ وتەكانى پىغەمبەرى خودى ﷺ لەبەر دمكات و لە دواى تىبەر بوونى چەندىن سال و دواى كۆچى دواى پىغەمبەرى خودى ﷺ، عبدالله ﷺ شانازى بەو ھەلوئىستەى پىغەمبەرى خوداومى ﷺ دمكات و دىفەرموئىت: پىغەمبەرى خودى ﷺ خۆى فېرى تەحياتى كردم، لە كاتىكدا دەستەكانى لە سەر دەستم بوو..

رۆژىكى تريان پىغەمبەرى خودى ﷺ تىبىنى ئەوئى كرد، نىمامى عومەر ﷺ كاتىك دىفەرموئىت بە دەورى كەعبەدا تەواف بىكات و بەردە رەشەكە ماچ بىكات، لەوانىيە بەھۆى بەھىزى جەستەيەو، خەلكى نازار بدات و لاواز و پىرەكان نارەھەت بىكات.. پىغەمبەرى خودى ﷺ ويستى بېش ئەوئى نامۆزگارى بىكات، قەسەيەكى بى بلىت، كە دلى خوش بىكات، ھەر بۆيە سەردەتا بىي فەرموو: ئەى عومەر، تۆ بىاوئىكى بەھىزىت.. نىمامى عومەر ﷺ بە بىستنى ئەم قەسەيە، زۆر خوشحال بوو، پاشان پىغەمبەرى خودى ﷺ فەرموو: لە لاى بەردە رەشەكە پالەپەستۆ مەكە..

جاريكى تريان دىفەرموئىت نامۆزگارى عبداللهى كورى عومەر بىكات، بىي دىفەرموئىت: عبدالله بىاوئىكى زۆر چاك دىبوو، ئەگەر شەو نوپۆزى بىكردايە.. يان بىي دىفەرموئىت: ئەى عبدالله وەك فلانە كەس مەبە، شەو نوپۆزى دىمكرد، بەلام دواى وازى لى ھىنا.. بەلى.. پىغەمبەرى خودى ﷺ لەگەل ھەموو كەسكىدا ھەلسوكەوت و شىواز و گوشتارى جوانى بەكار دەھىنا..

لە سەردەتاي ھاتنى نىسلامدا، بىاوئىك ھەبوو لە شارى مەدىنە، بە ناوى سومىدى كورى صامت، ئەم بىاوو دەم سېو گەوردى ھۆزمەكى بوو، بىاوئىكى ژىر بوو، ھەروەھا شاعىرىش بوو، زۆرىك لە وتەى دانايانى لەبەر بوو، ھەتا وا بە ناوبانگ بوو، ھەر جى پەندو وتەى لوقمانى حەكىم ھەيە، ھەمووى لەبەر بوو..

رۆژىك ئەم بىاوو بۆ حەج يان بۆ عومەر، دەجىت بۆ مەككە.. خەلكى كاتىك ھەوالى ھاتنى بۆ مەككە دىبىستن، دەچن بۆ بىنىنى، پىغەمبەرى خوداى ﷺ كاتىك دىبىستىت، بىاوئىكى وا ھاتوو بۆ مەككە، ئەمىش دەجىت بۆ لاى و بانگى دمكات بۆ ئەوئى مۇسلمان بىت و باومر بە تەنھايى پەرومردگار بھىنىت، ھەروەھا بۆى روون دمكاتەو، كە كۆتا پىغەمبەرمو ئەم قورئانەش وتەى پەرومردگارەو پەرە لە پەندو

نامۇزگارى و بىنەماي بەرپۇمىردىن..

سومىد دەلىت: لەوانەمىيە ئەۋەدى بە تۆپە، ۋەك ئەۋە ۋا بىت كە بە منە..
 پېغەمبەرى خۇداﷺ دىمەرمۇيت: تۆ چىت پېيە؟! سومىد دەلىت: پەندو
 نامۇزگارىيەكانى لوقمانى حەكىم پېيە.. سومىد ۋەتە پەندەكانى خۇيى و لوقمانى
 حەكىمى خستە بەرامبەر ۋەتەكانى قورئانى پىرۆز، بەلام پېغەمبەرى خۇداﷺ بە ھىج
 شىۋمەك توۋرە نەبوو، بەلكو داۋاي لە سومىد كىرد، ھەندىكى بۇ بلى..

سومىد ھەندىك لە پەندەكانى لوقمانى حەكىمى بۇ پېغەمبەرى خۇداﷺ
 خويندەۋە پېغەمبەرى خۇداﷺ زۆر بە ئارامى گوئى گرتىۋو، كاتىك سومىد تەۋاو
 بوو، پېغەمبەرى خۇداﷺ فەرموۋى: ئەم ۋتانە چاك و جوانن، پاشان فەرموۋى: بەلام
 ئەۋەدى بە منە، لەمە باشترە، لەبەر ئەۋەدى ئەۋەدى من، قورئانەۋ لە لايەن پەرومىردىگارمە
 بۇم دابەزىۋەۋە بىرىتە لە ۋوناكى و پىنماي، پاشان ھەندىك قورئانى بۇ خويندەۋە بانكى
 كىرد، بۇ ئەۋەدى مۇسلمان بىت..

سومىد زۆر بە ھىمنى گوئى گرتىۋو، پاشان سومىد رۆيشت، بەلام كاريگەرى
 پېغەمبەرى خۇداﷺ لە سەر دروست ببوو، كاتىك رۆيشتەۋە بۇ مەدىنە، زۆرى
 پېنەچوو، لە نيۋان ھەر دوو ھۆزى ئەۋەس و خەزىرەجەۋە، جەنگو كوشتار دروست بوو،
 سومىد لە ھۆزى ئەۋەس بوو، لە لايەن ھۆزى خەزىرەجەۋە دىمكۆرئىت، ئەمەش پېش كۆچ
 كىردى پېغەمبەرى خۇداﷺ بوو بۇ شارى مەدىنە، ئاشزانرى مۇسلمان بوو، پان نا؟
 ھەر جەندە ھەندىك لە پىۋانى ھۆزەكەي دەلىن: كاتىك كۆزرا، مۇسلمان ببوو..

لە ھەلسۆكەۋتى پېغەمبەرى خۇداﷺ ورد بەرمەۋە، چۆن تۋانى بە رەۋشتى جوان،
 دلى كەمەندىكىش بىكات..

بىر كۆرتى..

لە ستايشرو پىزانىن ۋە ھانداندا، زىادەرمۇي
 بىكەۋ ھەمىشە رەخنەگەر مەبە..

پاشەكەوتو سەرمایەسى سۆزدارى..

كاتىك لە بازار كەسىك بە روويەكى گرژمۇ دەمبىنىت، پاشان جارىكى تىرىش لە دوكانىك بە ھەمان روخسارە دەمبىنىت، پاشان لە ئاھەنگىكى ھاسەردارىدا، دوبارە بە روويەكى گرژو مۇنە دەمبىنىت، ئىتر بۇ ھەمىشە وىنەى ئەو كەسە بە روخسارىكى گرژو ترشو تالەو، لە خەيالتدا جىگىر دەمبىت.. كاتىك وىنەكى دەمبىنىت، پان گوپت لە ناوى دەمبىت، راستەوخۇ توورمىيەكەى دىتەو پىش چاوت.. ئايا وانىە؟

خۇ ئەگەر كەسىكى رووخۇش و لىو بە خەندە بىنىت، پاشان بۇ جارى دوومو سىيەمىش لە شوپنىكى تردا بە زىردەخەنەو دەمبىنىتەو، ئەوا وىنەى ئەو كەسە لە خەيالتدا بە روخسارىكى گەشاو دەم بە خەندەو تۆمار دەمبىت..

ئەمە سەبارت بە كەسانىك، كە زۆر نايانبىنىن و زۆر ھەلسوكەوتيان لەگەل ناكەين، بەلام ئەمە بۇ ئەو كەسانە نىە، كە زۆر دىيان بىنىن و بەردەوام ھەلسوكەوتيان لەگەل دەكەين، وەك ھاسەرو مىندالەكانەمان.. دراوسىكانەمان.. ھاورىكانى فەرمانگەو سەر كارەكانەمان.. چونكە ئەم كەسانە مەرج نىە بەردەوام دەم بە خەندە، پان توورە بن..

نەخىر.. لەبەر ئەو زۆر ھەلسوكەوتيان لەگەل دەكەين، بە روو گرژى و بە رووخۇشىش دىيان بىنىن، لەبەر ئەو نىە وىنەى مەرج و ھەستو سۆزىيان ھەيە..

خۇشەوئىستى ئەو كەسانەش بۇ ئىمە، بە ئەندازەى چاكەو خراپەى ئىمەيە بۇيان.. بە مانايەكى تر خۇشەوئىستى ئەوان بۇ ئىمە، لە سەر بنەماى ئەو چاكەو خراپانەيە، كە بەرامبەريان ئەنجامان داو و بۇيان پاشەكەوت گرەوون..

چۇن؟! كاتىك بەرامبەر بە كەسىك ھەلوئىستى جوان دەمبىنىت، ئەوا ئەو كەسە، ئەو ھەلوئىستە جوانەت، لە تىانوسى خەيالىدا تۆمار دەكات و ھەلى دەگرىت.. واتە لە دل و دەروونىدا جىگەيەك دىارى دەكات، بۇ ھەلگرتنى چاكەو جوانىەكانى تۆو پاشان ئىتر پان ئەومتا چاكەكانت ئەو شوپنە دىارىكراویدا زیاد دەمبىت، پان بە ھۆى خراپەو ھەلسوكەوتى نەشپاوەو، ئەو پاشەكەوت و چاكانەت، كەم دەكات و لىيان رادەكىشىت..

ھەر زىردەخەنەيەك و ھەر روويەكى خۇش، سەرمایەو پاشەكەوتى چاكەكانى تۆ زیاد دەكەن و پاشان دەمبىتە ھۆى پاشەكەوتى سۆزدارىت و لە لای كەسانى بەرامبەر، خۇشەوئىست دەمبىت.. بە ھەمان شىو دىارىيەكانت، گوشتارو كىدارە جوانەكانت، پاشەكەوتى سۆزدارىت زیاد دەكەن.. جىنو و ھەلسوكەوتە ناشىرەنەكانت، دەمبە ھۆى كەم

بوونەۋەدى پاشەكەۋى سۆزدارىت، چۈنكى كارە خراپەكانت، دەبنە ھۆى كەم كىرنەۋەدى كارە چاكەكانت.. ئەگەر پاشەكەۋى سۆزدارىت، يان پاشەكەۋى چاكەكانت زۇر بوون، ئەۋا ئەگەر رۇژىك ھەلەپەكىش بىكەيت، كارىگەرپەكەكى ئەۋتۆى لە سەرت نابىت..

وإذا الحبيب أتى بذنب واحد جاءت محاسنه بألف شنيع..

بەلى.. كاتىك كەسىكى خۇشەۋىست، تەنھا ھەلەپەك دىكات، ھەزاران لە چاكەكانى دىن و دەبن بە تىكار بۆى.. بەلام ئەگەر پاشەكەۋى چاكەكانت خالى بن، ئەۋا ناتۋانى ھىچى لى رابىكىشىت و خەلكى بە ناسانى لە ھەلەكانت نابوورن، يان دەبىت بە كەسىكى بىزراۋو رەيان لىت دەبىت..

كاتىك پىرسىار لە ئافرىتىكى تەلەقدراۋ دىكەيت و پىى دەلىت: بۇچى تەلاق درايت؟! لە ۋەلامدا دەلىت، لەبەر ھۆپەكى زۇر ھىچ، ھاۋسەرمەكەم داۋاى لىكردم بە يەكەۋە سەردانى خۇشەكەكى بىكەين، مەنىش رازى نەبووم، ئەۋىش توۋرە بوو، دەستى بە جىۋدان كىردو پاشان تەلەقىدام!!

ئەگەر بە وردى لە ھۆكارى تەلەقدانەكە وردىبىنەۋە، ئەۋ ھۆكارە تاكە ھۆكارى تەلەقدانەكە نىيە، بەلكو بابەتەكە ۋەكو بابەتى پىشتى شكانى ۋىترەكە ۋاپە!!

دەگىرنەۋە پىۋىك ۋىترىكى زۇر بەھىزى دەبىت، دىپەۋىت گەشتىك بىكات، ھەر بۆپە خۇى كۆ دىكاتەۋەۋ شەكەكانى دىخاتە سەر پىشتى ۋىترەكەپى و بە توندى دىپان بەستىتەۋە.. پىۋەكە بە ئەندازەى چۈر ۋىتر، شەك لە سەر پىشتى ۋىترەكەى بار دىكات.. ۋىترەكە لەبەر گرانى بارەكەى، دىكەۋىتە لەرزە لەرز..

خەلكىش بە سەر پىۋەكەدا ھاۋار دىكەن و دەلىن: بەسى لى بار بىكە..

لە كۆتاپىدا تەنھا شتىكى سوك و بچوك دىمىنىتەۋە، ۋەك پارچە ھايشىك، يان پىشتىنىك، پىۋەكە دەلىت، تەنھا ئەمە ماۋە كۆتا شتە، كاتىك ھەلى دىداتە سەر پىشتى ۋىترەكە، ۋىترەكە دىكەۋىتە سەر زىۋى و تۋاناي لىدەپىرت و پىشتى دىشكىت!!

ئەگەر وردىبىنەۋە، دىبىنن ئەۋ شتە سوكەى كۆتاپى، پىشتى ۋىترەكەى نەشكاند، بەلكو ئەۋ كۆل و بارە گرانەى كاپرا لە ۋىترەكەى بار كىرد بوو، بوو بە ھۆى شكانى پىشتى ۋىترەكە.. ۋىترەكە ھەر نارامى گرت و ھەر نارامى گرت، ھەتا تۋاناي نەماۋ بەۋ شتە سوك و بچوكە، چۆكى داداۋ پىشتى شكا..

ھۆكارى تەلەقدانى ئەۋ ئافرىتەش، نەچۋونى بۇ سەردانى خۇشكى پىۋەكەى نىيە، بەلكو كۆمەلە ھۆكارىك كۆبوونەتەۋەۋ لە كۆتاپىدا بەۋ ھۆكارمۋە تەلەقدرا.. پىشتى بە دەم داخۋازىيەكانى ھاۋسەرمەكەپەۋە نەچۋە.. نارمىزۋومكانى بەجى نەھىناۋەۋ خۇشەۋىستى بۇ دىرنەپىۋەۋ لە بەرامبەرىدا خۇى بە گەۋرە زانىۋەۋ رىزى لە بۇچۋونەكانى

نەگرتوۋەدۇ بەردەمۇم لە پاشەكەۋتى سۆزدارى و خۇشەۋىستى پاكىشاۋەدۇ ھىچ شىنكى
باشىشى پاشەكەۋت نەگرتوۋەدۇ بەردەمۇم مېردەكەي بىرىندار كىردوۋەدۇ رۇڭك ھەۋلى
نەداۋە بىرىنەكانى ھاۋسەرمەكەي سارپىز بىكات..

ھاۋسەرمەكەشى ھەر ئارامى گرت، ھەر ئارامى گرت، ھەتا چۇن ئەۋ شتە بچوك و
سوكە پىشتى وىترەكەي شكاند، ئاۋا كېشەيەكى بچوك بوو بە ھۆى ئەۋەى ئىتر نەتۋانىت
ئارام بگىرت و ئەۋە روۋىدا كە روۋىداۋ خېزانەكەي تەلاۋدا..

خۇ ئەگەر ئافرىتەكە ھەۋلى بىدايە پاشەكەۋتى سۆزدارى خۇى زىاد بىكرىدەيە و
بىلاۋاندايەتەۋەدۇ خۇشەۋىستى بۇ دىمىرپىايە و گىرىكى بە خۋاردن و پىشۋدانى
ھاۋسەرمەكەي بىدايە و رېزى لە بۇچۈۋنەكانى بگىرتايە، ئەۋ كاتە پاشەكەۋتى چاكەكانى
زۇر دىبوو، ئەۋسا ئەگەر كارىكى نەشپاۋىشى بىكرىدەيە، دىتۋانى لە پاشەكەۋتەكانى
پاكىشىت و خراپەكانى لە زىرپاي چاكەكانىدا ون دىبوون و دىار نەدەمان..

قوتابىەكى ھاروھاج و پىشۋ، كاتىك ھەلەيەكى بچوك دىكات و مامۇستاكەشى لىى تورە
دىبىت و لىى دىدات و لەپۇلىش دىكاتە دىرۋە، قوتابىەكە سىكالى خۇى دىمىرپىت و
دىلەت، ھالە ھارپىم ھەلەيەكى لە ھەلەكەي مەن گەۋرەتۋىشى ئەنجامدا، كەچى مامۇستا
ۋەكو مەن سزاي نەداۋ ھەر گۈپشى پىنەدا، ھەلەى مەن تەنھا ئەۋەندە بوو، بە بى پرس
نوكتەيەكى خۇشەم گىراپەۋە، كەچى ئاۋاي لىكرىد..

ئەم قوتابىە ئاگادارى ئەۋە نىە، نوكتەكەي ۋەكو كۇتا شتى سەر پىشتى وىترەكە
ۋابو، كە پىشتى وىترەكەي شكاند..

كەۋاتە، ئىمە ھەۋەمان ھەمىشە و بەردەمۇم پىۋىستمان بەۋە ھەيە، لە ھەۋەۋ شۋىن و
دۇل و ناۋچەيەكدا پاشەكەۋتى سۆزدارى و خۇشەۋىستى خەلىمان ھەبىت.. ئافرىتان
پىۋىستە ھەلى بە دىست ھىتانى دلى ھاۋسەرانىان بە دىست بىنن و بەردەۋامىش
زىاترى لى پاشەكەۋت بىكەن.. ھەروھە پىۋانىش بە ھەمان شىۋە.. مىدالانىش پىۋىستە
دلى باۋك و دىكىيان داگىر بىكەن و خۇيان خۇشەۋىست بىكەن.. ھەروھە مامۇستا لەگەل
قوتابى و قوتابى لەگەل مامۇستاۋ برا لەگەل براۋ بەرپۇمبەر لەگەل فەرمانبەراندەۋ بە
پىچەۋانەشەۋە..

بى كورتى..

كاتىك كەسىكى خۇشەۋىست تەنھا ھەلەيەك
دىكات، چاكەكانى ھەزاران تىكاي بۇ دىكەن..

وتەس كارىگەر..

خۇ قىسە پارەى تىناچىت!! دىبا گويمان لە قىسەپەكى خۇشيش بىت!! ئەمە قىسەى ئافرىتىكى ھەزار بوو، كاتىك سكاۋى لە مېردەكەى دەگردو گلەبى لېدەگرد.. راستە ھاوسەرمەكى خواردن و چل و بەرگ و ھەموو پېداۋىستىەكانى، بۇ دابىن گرد بوو، بەلام لەگەل خىزانەكەيدا قىسە شىرىن نەبوو.. شارمزاىى لە ھونەرى وتەى خۇشدا نەبوو..

كەسانى ژىرو بلىمەت، كۆكن لە سەر ئەۋەى گرنگىزىن خالى بەھىزى فرۇشىارى زىرەك برىتىە لە: زمان شىرىنى و قىسە خۇشى.. كاتىك كىرپارىك دىت بۇ لاي، خىرا خىرا دوبارەى دەكاتەموو دەلىت: چاۋمكەم.. ھەرموو.. وازى لى بەينە با لە سەر خۇمان بىت.. ماندوو بوون بۇ بەرپىزت، مايەى كامەرانىە.. ھەرومەا گرنگىزىن خالە بەھىزەكانى سكرتېرىش برىتىە لە زمان شىرىنى و قىسە خۇشى.. جارى وا ھەپە ئافرىتىك لە رادەبەدەر ھاوسەرمەكى خۇش دەۋىت، لەبەر ئەۋەى قىسە شىرىنە و زمان شىرىنە، ھەر چەندە ھاوسەرمەكى كەسىكى چروك و جوانىش نەبىت..

بىرم دىت گەنجىكى تازە پىگەشتوو ھەبوو، تواناپەكى سەپرى لە رازى كردنى كچاندا ھەبوو.. زۇرىك لە كچانى بە خۇشەۋىستى فرېودا بوو، ئەۋەى جىگەى سەرسامى بوو، ئەۋە بوو خاۋمنى ئۆتۆمبىلىكى مۇدىل بەرزو گىرفانىكى پرىش نەبوو، بە ئارمىزوۋى خۇيان دىارىيان بۇ بىرپىت..

گومانىش نەبەى كەسىكى رۇح سوک و جوانىش بوو بىت، داۋاكارم خوداى پەرومردگار بە بىنىنى دىمەنى ئاشىرىنى ئەۋ گەنجە تاھىت نەكاتەۋە!! تەنھا خاۋمنى زمانىكى ھەنگوۋىنى بوو، بەردى دەگرد بە ئاۋ، بە زمانى ئەۋ كچانەى رازى دەگردو ھەلى دەخەلەتەندى!!

دەى ھەۋلىدە بە جوانترىن وشە بەرامبەرمەكت بدوینە، كاتىك كەسىك بىت دەلىت: قالانە كەس داۋاى كارىكت لېدەكەم.. بلى: ھەرموو.. خزمەتى كەسانىكم كىدووۋە كارم بۇ كىدوون، ھاۋتاي پىلاۋمەكى بەرپىزت نابىن.. ئەم شىۋازە جوان و وتە شىرىن و خۇشانە، لەگەل دايك و باوك و ھاوسەرو مىندال و ھاۋرىكانتدا بەكار بەينە، لەبەر ئەۋەى ھەرگىز زىانت پىناگات و ەمكو جادوگەر، دەتوانىت بە بەكارھىنانى شىۋازو گوشتارو رەفتارى

جوان، جادو لە خەلکی بکەیت..

سەیری ئەم دیمەنەى جەنگى حونەینى ئیماندارانى پشتیوانانى مەدینە بکە..
 پشتیوانان، ئەو ئیماندارانە بوون لە جەنگى بەردا شان بە شانی پیغمبەرى خودﷺ
 دژی بیباومران جەنگان و گوشتاریان کرد.. لە جەنگى ئو خودیشدا بە هەمان شیوہ.. لە
 جەنگى خەندەقیشدا بە توندترین گەمارۆ، گەمارۆران.. لەگەڵ پیغمبەرى خودﷺ
 بەردەوام بوون، هەتا شاری مەککە رزگار کرا، پاشان بەرمو جەنگى حونەین کەوتنە پى..
 لە سەرمتای دەست پیکردنى جەنگى حونەیندا، موسلمانان ناپەحەت بوون و زۆربەیان
 بلاویمان لیکردو تارادەپەك شکان.. پیغمبەرى خودﷺ سەپرى هاوەلانی کرد، بە
 بەرچاویەووە هەلەمەهاتن و رایان دەکرد! هەر بۆیە هاواری لە پشتیوانان کردو بانگی
 کردن.. ئەوانیش بە دەم بانگەکەى پیغمبەرى خودﷺ هاتن و گەرانەووە ریزمکانیان
 ریکخستەووە کەوتنەووە جەنگ و گوشتار.. گەردنیان کرد بوو بە قەلغان بۆ پاراستنى
 پیغمبەرى خودﷺ، هەتا بیباومران شکان و سەرکەوتن بۆ موسلمانان گەراپەووە..
 جەنگ کۆتایی هات و دەستکەوتەکان کۆکرانەووە هەموو چاومرێ بوون، پیغمبەرى
 خودﷺ بەشیان بدات، لەبەر ئەوەى هەر کەسەو بیری لە برسیتی و نەبوونی مال و
 منداڵ و کەس و کاری دەکردەووە هیوای دەخواست، لە دەستکەوتەکە شتیکی وای
 بەربکەوئیت، بۆ ئەوەى کەمێک حالى مال و مندالی پێ باش بکات..
 پیغمبەرى خودﷺ بانگی ئەقەرمەى کۆرى حابسى کرد، کە تازە موسلمان ببوو،
 سەد و شترى پێدا.. پاشان بانگی ئەبوسوفیانی کردو سەد و شترى دا بەویش.. پیغمبەرى
 خودﷺ بەردەوام سەرۆمت و سامانی بە سەر خەلکانى شاری مەککەدا دەبەخشپەووە،
 لە کاتیکیدا بە هاوتای خەلکانى مەدینە، قوربانییان نەداوو، وەکو ئەوانیش لە پیناوی
 نیسلامدا تینەگۆشا بوون..
 کاتیکی پشتیوانانى مەدینە ئەم حالەیان بە چاوی خوێان بینی، هەندیکیان لە
 ناوخۆیاندا بە یەگرتیان دەوت: خودا لە پیغمبەرى خودﷺ خوش بییت، بەشى قورمیش
 دەدات، بەلام بەشى ئیمە نادات، خۆ هیشتا شمشیرمکانمان خوینی قورمیشی لێدەتکی!!
 کاتیکی سەعدى کۆرى عوبادەى گەورمیان، هەست بەمە دەکات، دەچیت بۆ لای
 پیغمبەرى خودﷺ و پێی دەلێت: ئەى پیغمبەرى خودﷺ هاوەلانت لە پشتیوانان
 ئاواو ئاوا دەلێن..
 پیغمبەرى خودﷺ دەرەموئیت: ئەى سەعد تۆ جى دەلێیت؟ سەعدﷺ دەلێت:

مىنىش كەسپىگە لە ھۆزەكەم..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھەستى كىرد، پېۋىستە چارەسەرى ئەم بابەتە بىكات و زىاتىر بېچىتە دلىانەۋە، ھەر بۇيە ھەرموۋى: دەى پىشتىوانانەم بۇ كۆ بىكەرەۋە، كاتىك كۆبۈۋنەۋە، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ سوپاسى پەرۋەردىگارى كىردو پاشان ھەرموۋى: ئەى خەلكانى پىشتىوانان، پېم گەمىشتوۋە جىتان وتوۋە..

ئەۋانىش دەلىن: گەۋرە سەرگەردەكانمان ھىچيان نەۋتوۋە، ئەگەر قەسەمەكىش كىرا بىت، ھەندىك لە خەلكە ئاساپىەكانمان ئەۋ قسانەيان كىردوۋە! پاشان پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دەفەرموۋىت: ئەى كۆمەلانى پىشتىوانان، ئەى ئىۋە گومراۋ سەرلىشىۋاۋ نەبۈۋن؟! ئەى خۇدا بە ھۆى مەۋە رېگەى نىشان نەدان و رېنماى نەكردن؟! ھەموو وتيان، بەلى.. وابوۋ..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھەرموۋى: ئەى ھەزەر نەبۈۋن، پەرۋەردىگار دەۋلەمەندى كىردن؟! ئەى دوزمنى يەكتەر نەبۈۋن، خۇداى پەرۋەردىگار دىلەكانى يەك نەخستىن و نەكردن بە برا؟! وتيان: بەلى.. وابوۋ..

پاشان پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ۋ ھاۋەلانىش بىدەنگ دەبن و چاۋمىرى دىكەن، پاشان پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دەفەرموۋىت: ئەۋە بۇ ۋەلەم نادەنەۋە بىدەنگن؟! ئەۋانىش دەلىن: بلىن چى و ۋەلەمى جىت بىدەنەۋە، ھەموو ھەزەر ۋەلەۋ پاىەيەك ھەر بۇ خۇداى گەۋرەۋ پېغەمبەرەكەپەتى ﷺ..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ ھەرموۋى: ئەگەر بتان وىستايە، دىتان توانى بلىن: كاتىك ھاتى بۇ لامان، خەلكى بە درۋيان خستىتەۋە ئىمە بە راستمان زانىت.. لاۋاز بوۋىت و ئىمە سەرمان خستىت.. دەريان كىردىت و ئىمە دالەۋ پەنامان دايت.. بەم وتە جوانانە، ھەست و سۆزى بىزۋاندن و پاشان ھەرموۋى: ئەى خەلكانى پىشتىوانان، ئايا رازى نابن خەلكى بە وشىرو مەرو بىزەۋە بىرۋنەۋە ئىۋمىش پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لەگەل خۇتاندە بەرنەۋە بۇ مالەكانتان؟!

ئەگەر خەلكى ھەموو بە شىۋو دۆلىكە بىرۋن و پىشتىوانانىش بە شىۋو دۆلىكە بىرۋن، ئەۋا مەن ئەۋ شىۋو دۆلە دەگرمە بەر، كە پىشتىوانان گىرتوۋانەتە بەر.. سوۋىند بەۋ خۇدايەى گىيانى مەمدى بە دەستە، ئەگەر كۆچ كىردن نەبۈۋايە، ئەۋا پىۋاۋىك دەبوۋم لە پىشتىوانان.. خۇدايە لەگەل پىشتىوانان و نەۋەى پىشتىوانان و نەۋەى پىشتىواناندا بەسۋوزو مىھەربان بە..

بشتیوانان کاتیك گوئیان لەم وتە پیرۆزانەى پیغەمبەرى خودا ﷺ بوو، دەستیان کرد بە گریان، هەتا فرمیسک ریشی تەر کردن و وتیان: هەموومان پازین پیغەمبەرى خودا ﷺ بەشو پشکی ئیمە بیئت.. پاشان هەموو بلایمیان لیکرد..

ئای پیغەمبەرى خودا ﷺ چەندە رەوشت بەرزو جوانیت!!
دەگیرنەووە لە میسر پیاویکی ستمەکار هەبوو بە ناوی پاشا.. ئەم پیاووە چەند کیلگەپەکی کشتوکالی هەبوو.. کارگوزارو رەنجبەر و خزمەتگوزارەکانی بەر دەستی، زۆر نازار دەداو زۆری کار پێدەکردن.. پۆژ هات و پۆژ پۆی، پاشا زەوی و زار و کشتوکالەکەى لە دەست چوو.. لە دواى دەولەمەندى هەزار کەوت و مال و منداڵەکەى رووت و رەجال و برسی بوون و هیچ سەرچاوەپەکی بژێویشى نەبوو، جگە لە کارى کشتوکالیش، هیچ کاریکی تری نەدەزانی..

پاشا هەستاو کەوتە گەڕان بە دواى دۆزینەوێ کارێکدا، بەلام چ کارێک؟! رووی کردە کیلگەى پەکیک لەو کەسانەى سەردەمانێک لە لای کاریان کرد بوو، زۆریش نازارى دابوو.. زۆر بە داماوپەووە، چوووە بەردەم خاوەن کیلگەکەو داواى کرد کارى لە لا بکات، جا میووە رنین بیئت، داربرین بیئت، بژارکردن بیئت، یان هەر کاریکی تر..

کابرای خاوەن کیلگە کاتیك پاشای بینى، بە روویدا هەشاخاو وتی: تۆ لە لای من کار بکەیت؟! تۆی خو بە گەورەزان و ستمەکاری دل رەمق!! سوپاس بۆ خودا کە دوعاکانى وەرگرتین و ئەوا سەرشۆرى کردوویت، پاشان لە کیلگەکەى دەمرى دەکات..
پاشا بە دلتهنگیەووە دەروات و قاچەکانى بە دواى خویدا پەل گیش دەکات، هەتا دەگاتە کیلگەى پەکیکی تر لەوانەى کە پیشتەر زۆرى نازاردا بوون، ئەویش بە هەمان شیوەى خاوەن کیلگەى پەکەم دەمرى دەکات..

پاشا بۆ لای کەسى سێیەم دەروات و دەپەوێت ئەمیشیان تاقى بکاتەووە.. کاتیك خاوەن کیلگەى سێیەم پاشا دەبینیت، سەرسام دەبیئت، ئەمیش بە دەست پاشاوە ستم و نازاریکی زۆرى چەشتبوو.. بە هەر حال پاشا هاتە قسە و وتی: منداڵەکانم زۆریان برسێوە بە دواى کارێکدا دەگەریم..

خاوەن کیلگەکە وێستى زۆر زیرەکانە تۆلەى خوێ لە پاشا بەسەنیتەووە، هەر بۆیە زۆر بە گەرمى پێشوازی لیکردو پێى وت: یاخو بەخیربیئت پاشا، بە راستى کیلگەکەت روناک کردەووە.. پاشای گەورە هاتوووە بۆ کیلگەکەى من؟! زۆرى بە پاشادا هەلدا، هەتا فریویداو بەم قسە بریقەدارانە، سەری کرد، پاشان وتی: تەنها پەك کارم هەیە، بەلام

نازانم لەگەل تۇدا دەگونجىت يان نا؟!

ئەمىرۇ كىلگەكەم دىكىلەم، دووگا گاسنەكانيان را دىكىشا، گايەكى رەشو يەكىكى سېى، بە داخەوۋە ئەمىرۇ گا رەشەكەيان نەخۇشەو ناتوانىت كار بىكات، گاسپىيەكەش ناتوانىت بە تەنھا گاسنەكان رابكىشىت، دىمەوۋىت ئەمىرۇ لە جىگەي گا رەشەكەيان كار بىكەيت!! تۇ زۇر بەھىزىت پاشا.. تۇ سەرگىردەي.. تۇ ھەمىشە پىشەرەومانى..

پاشا كاتىك گويى لەم پىياھەلدانانە دەبىت، زۇر بە شانازىيەوۋە، دەجىت بۇ لاي گا سېيەكەو بە يەكەوۋە دەست بە كىلانى كىلگەكە دەكەن.. خاومەن كىلگەكەش لەگەل گا سېيەكەدا پاشا دىمەستىتەوۋە زوو زوو دىبارەي دىمكاتەوۋە دەلىت، ئەي باشتىن پاشاي جىھان.. ئەي بەھىزو پالەوان.. پاشان خاومەن كىلگەكە سواري گاسنەكان دەبىت و بە ھامچىيەكەي دەستى بە گا سېيەكەدا دىكىشى، گا سېيەكەش كاتىك دەجولۇ و ھىز دەداتە خۇي، پاشاش لەگەل خۇيدا رادەكىشى..

بەلى.. پاشا ھەر لە بەيانىيەوۋە تا ئىوارە وىكو كەسىك ژىرى لە دەست دابىت، لە جىگەي گا رەشەكە جوت دىمكات، كاتىك ئىوارە دادىت، خاومەن كىلگەكە ھەبەلەكان لە مل و شانى پاشا دىمكاتەوۋە دەلىت، بە راستى كارىكى زۇر باشت كىرد..

ئەي پاشا.. ئەمىرۇ خۇشتىن رۇژى تەمەنمە.. پاشان پاشا كىرىكەي وىردەگىرەت و دىگەرىتەوۋە بۇ مالەوۋە.. شان و مىلى بىرىندار بىوون و خويىن لە ھاجەكانى دىچۇراو ەھرىق ھەموو گىيانى داگرتىبوو، بەلام ھىشتا بەنچەكە بەرى نەدابوو..

كاتىك دىگەرىتەوۋە، مىندالەكانى پىرسىياري لىدەكەن و دەلىن: كارت دۇزىيەوۋە؟! پاشاش زۇر بە شانازىيەوۋە دەلىت، بەلى.. مىن پاشام پاشا، چۇن كار نادۇزمەوۋە؟!

مىندالەكانى دەلىن، دىي چ كارىكت كىرد ئەمىرۇ؟! پاشاش لە وەلامدا دەلىت: ھا.. چ كارىكم كىرد؟! ئىتر بەرە بەرە خەرىك بوو بەنچەكە بەرى دىداو بىرى كەوتەوۋە، ئەمىرۇ چىيان بە سەر ھىناوۋە، كەمىك بىدىنگ بوو، پاشان وتى، ئەمىرۇ لە جىگەي گا رەش كارم كىرد!!

بىريار..

كاتىك دىدوۋىت، جوانتىن وشە ھەلبىزىرە،
ھەر وەك چۇن جوانتىن مىوۋە ھەلدەبىزىرت..

نزاۋ پارانەۋە..

ئۆردا نامەۋىت باسى قەزىل ۋە گەۋرەمى نزاۋ پارانەۋە شىۋازو مەرجەكانى گىرابوۋنى بىكەم، لەبەر ئەۋەدى پەيۋەندى بە باسەكەمانەۋە نىيە، بەلكو مەبەستەم ئەۋەيە، چۈن بىتۈنلەن لە رېگەي نزاۋ پارانەۋە، خۇشەۋىستى خەلىكى بە دەست بەيىنلەن دىيان كەمەند كىش بىكەم؟!

پېغەمبەرى ئازىزىش ﷺ لە پەروەردگار پاراۋەتەۋە، بۇ ئەۋەدى بۇ سەر جوانترىن ۋە رەۋىشتە ۋە ئاكارمەكان، رېنمايى بىكات..

دەگەر پېنەۋە بۇ بابەتەكەي خۇمان، چۈن بىتۈنلەن نزاۋ پارانەۋەمەكان، بۇ بە دەست ھىنانى خۇشەۋىستى خەلىكى بەكار بەيىنلەن؟! بە شىۋەيەكى گىشتى خەلىكى پىيان خۇشە لە پەروەردگار بۇيان بىپارېتەۋە، ھەتا لە كاتى سلاۋ كىرىشىدا، پىيان خۇشە لەگەل ھەۋال پىرىشىدا، دوعايان بۇ بىكەيت ۋە بۇيان بىپارېتەۋە بىلىيت: خودا بىت پارېزىت ۋە دامەزراۋت بىكات..

كەتەك كەسەك دەيىنەيت، مەندالەكانى لەگەلىدىن، پىيى بىلى: خودا بە مەندالەكانت چاۋۋ دىلت رۇشەن بىكات.. خودا ۋايان لى بىكات لەگەلتە زۇرباش بىن ۋە خىزمەت بىكەن.. مەن خۇم كارىگەرى نزاۋ پارانەۋەم تاقى كىردۈتەۋە، كە چۈن نزاۋ پارانەۋە، بوۋ بە ھۈي رېنمايى كەسەك..

يەك دوۋ سالىك لەمەۋبەر، كەنالىكى ئاسمانى، لە شەۋىك لە شەۋانى مانگى رەمەزانى پىرۇزدا، بۇ بەرنامەيەكى راستەۋخۇ بانگەيشتىيان كىردەم.. بەرنامەكەش لە شارى مەككەۋ لە يەكەك لە مېۋانخانەكانى بەرامبەر جەرەمى پىرۇزدا بوۋ.. لە بارەي مانگى رەمەزانەۋە قىسەم بۇ كىردەن ۋە ئامادەبىۋانىش، لە پەنجەرەكانى مېۋانخانەكەۋە سەپىرى كەعبەي پىرۇزىيان دەكردە سورانەۋە مۇسلمانان بە دەۋرىدا، دىمەنىكى سەرنج راكېش ۋە ئىمانى جوانى بە بەرنامەكە بەخشى بوۋ..

دىمەنەكە ھىندە كارىگەر بوۋ، تەنەنت پىشكەشكارى بەرنامەكە دەستى كىرد بە گىران.. ئەۋەدى لە لامان ناخۇش بوۋ، دىمەنى تەنە يەكەك لە ۋىنەگەمەكان بوۋ، ئەۋ ۋىنەگەرە بە دەستىكى ۋىنەي بەرنامەكەي دەگىرت ۋە بە دەستەكەي تىرى جىگەرەي

دەمكىشا!! بە شۆمەيەك جگەرەى دەمكىشا، دەك ئەۋەى بىھەۋىت تەنھا ساتىكى بۇ پەرکردنى
سىھەكانى لە دوكلەى جگەرە لە دەست نەچىت!!

ئەم دىمەنە بىزارى كردم و خەرىك بوو دوكلەى جگەرە منىش و پىشكەشكارەكەش
بىخىكىنىت، بەلام دەبوۋايە نارامم بىگرتايە، لەبەر ئەۋەى بەرنامەكە راستەوخۇ
بوو.. بەرنامەكە كاترۇمىرىكى تەۋاۋى خايلاندو سوپاس بۇ خودا بە رېك وپىكى
كۆتايى پىھات..

دۋاى بەرنامەكە وپنەگرمەكە ھات بۇ لام، جگەرەكەشى ھەر بە دەستەۋە بوو، بە
گەرمى سوپاسى كردم و منىش پىم وت، ھەروەھا سوپاس بۇ تۆش كە ئەركى وپنەگرتنى
ئەم بەرنامەپەت گرتە نەستۇ، وتەپەكىشم ھەپە ئەگەر لىمى وەربىگرى..
وپنەگرمەكە وتى، ھەرموو.. ھەرموو..

وتم: جگەرە.. قسەكەى پى برىم و وتى: نامۇژگاريم مەكە، بە خودا ھىچ سودىكى
نىھ ياشىخ..

وتم: باشە.. تەنھا گوپم لى بگرە.. تۆ دىزانىت جگەرە ھەرامە، پەرۋەردىگارىش
دەفەرەمۇپت..

دوبارە قسەكانى پى برىم و وتى: ياشىخ كاتى خۆت بىفېرۇ مەدە.. چل سالاھ من
جگەرە دەمكىشم.. جگەرە چۆتە ناو خوپىن و دىمارەكانەۋە.. ھىچ سودى نىھ و زۇريان
لەگەل وتووم..

وتم: ھىچ سودى نىھ؟!

شەرم گرتى و وتى: دەى لە پەرۋەردىگار بۇم بپارپوۋە دوعام بۇ بىكە..

دەستىم گرت و وتم: ۋەرە لەگەلم..

وتى: بۇ كۆى؟!

وتم: ۋەرە با سەپىرىكى كەعبەى پىرۇز بىكەپن.. لەبەر پەنجەرەكەدا ۋەستاين و سەپىرى
كەعبەى پىرۇز مان دەكرد، بىست بە بىستى ھەرەم خەلك بوو.. بە راستى دىمەنەكە زۇر
سەرنج راكىش و كارىگەر بوو، وتم: ئەو خەلكە دەپىنى؟!
وتى: بەلى..

وتم: ھەر يەكەى لە شوپىنىكەۋە ھاتوون.. ھەپانە سىپى و ھەپانە رەشن.. ھەپانە
ھەزارو ھەپانە دەۋلەمەندىن.. ھەپان ەمرەپىن و ھەپان ەجەمن، ھەموو لە پەرۋەردىگار
دەپارپنەۋە بۇ ئەۋەى لىيان خۆش بىت..

ۋتى: راستە..

ۋتم: دەى جەز دەكەيت، ئەۋەى خودا بەۋانى بەخشیۋە، بە تۆشى بېەخشیت؟

ۋتى: بەلى..

ۋتم: دەى ھەر دوو دەستت بەرز بکەرمە، مەن دەپاریمەۋەو تۆش بلى: نامین..
دەستم بەرز کردەۋەو ۋتم: خودایە لىی خوش بیت.. ۋتى: نامین.. ۋتم: خودایە پلەى
بەرز بکەیتەۋەو لەگەل خوشەویستانیدا لە بەهەشتەكەتدا كۆیان بکەیتەۋەو..

بەردەوام بۆى دەپارامەۋە، ھەتا دلى نەرم بوو، پاشان ھەر نامینی دەکردو دەستى
کرد بە گریان، کاتیک ویستم كۆتایی بە پارانەو مەکانم بەینم، ۋتم: خودایە ئەگەر ۋاز
لە جگەرەکیشان دەهینیت، ئەۋا ئەم دوعاۋ پارانەۋانەمان لیۋەرگەر، ئەگەر نا لەم
پارانەۋانە بیبەشى بکە.. ویئەگرەكە بە تەۋاۋى دایە پەرمەى گریان و بە دەستەکانى
روخسارى شاردەۋەو لە ھۆلەكە چوۋە دەرى..

دۋای چەند مانگیك، چاریكى تر بۆ نوسینگەى ھەمان كەنالى ئاسمانى پېشوۋ،
بانگەيشت كرامەۋە، كاتیک چوۋمە ژۋورەۋە، پیاۋيك زۆر بە گەرمى پېشۋازى لیكردم،
پاشان سەرى ماچ كردم، ھەرۋەھا ویستى دەستیشم ماچ بکات، ۋتم: سوپاسى ئەۋ ھەموو
رېزو خوشەویستیەت دەكەم، بەلام ببورە مەن ناتناسم..

ۋتى: پېش دوو سال، ئامۇزگارى ویئەگریكت کرد، بۆ ئەۋەى جگەرە نەکیشت؟
ۋتم: بەلى..

ۋتى: دەى مەن ئەۋ كەسەم، سویند بە خودا یاشیخ لەۋ كاتەۋە، تاۋەكو ئیستا جگەرەم
نەکیشاۋە..

چارىكى تریان بە ھەمان شیۋە، لە دۋای ۋتاریكم لە ۋمرزى جەجدا، گەنجیک ھاتو
پەرسىارى کردو ۋتى: لە مەراسیمی جەجدا مەن ۋنەنكم و خوشکېكم بووین، زۆر قەرمبالغ
بوو.. پەرسىارەكەى کردو ۋەلامم دایەۋە.. گەنجەكە لەبەر ئەۋەى زۆر لیم نزیك ببۆۋە،
بۆنى جگەرەى لی دەھات، پەرسىارم کردو ۋتم: جگەرە دەکیشى؟

ۋتى: بەلى..

ۋتم: داۋاکارم پەروەردگار لیٹ خوش بیٹ و جەجەكەشت لى ۋمربگریٹ، ئەگەر لەم
ساتەۋە ۋاز لە جگەرەکیشان بەینیت..

گەنجەكە بی دەنگ بوو، بە روۋنى کاریگەرى قەسەکانمى لە سەر دیار بوو.. لە دۋای
ھەشت مانگ، لە شاریک ۋتارم ھەبوو، سەیرم کرد گەنجیکى بەرېز لە لای دەرگای

مىڭگەۋتەكە چاۋمىڭ دىمكەت، بە گەرمى پىشۋازى لىكردىم وتى؛ دەمناسىت؟

وتى؛ نەخىر.. وتى؛ مىن ئەۋ گەنجەم، كە لە ۋىمىزى جەجدا ئامۇڭگارىت كىردىم، بۇ ئەۋەى ۋاز لە جگەرمكىشان بەينىم.. مۇڭدە بىت، سۈيىند بە خۇدا لەۋ كاتەۋە جگەرم نەكىشاۋە.. دىستىم كۈشى ۋىياتر ھانمداۋ پاشان رۇيىشتم..

ھەستىم كىردىم، نىزاۋ پارانەۋە بۇ خەلىكى، لە كاتىكىدا خۇيان كۈى بىستى بن، كارىگەرى باشترىان لە سەر دروست دىمكەت ۋىياتر پىيى دلخۇش دەبن.. كاتىك گەنجىك دەبىنى، لەگەل باۋك ۋىكىدا چاكەكارە، پىيى بلى؛ خۇدا پاداشتت بداتەۋە سەرفىزات بىكات ۋى پاشەرۇڭدا مىندالەكانى تۇش، لەگەلتدا ئاۋا چاكەكار بن.. بە دلنىياپىيەۋە بەم دوعاينە، ۋىياتر ھانى دەدەيت..

پىغەمبەرى خۇداش ﷺ بە ھۈى دوعاۋ پارانەۋەۋە، كارىگەرى لە سەر خەلىكى دروست كىردۈۋە خۇشەۋىستى بە دەست ھىناۋن..

توفەلى كۈرى ەمەر، گەۋرەۋ دەمىراستى ھۈزى دۇس بوۋ، رۇڭىك بۇ پىداۋىستىەكى دىت بۇ مەككە، گەۋرمكانى قورمىش دىترىن توفەل، پىغەمبەرى خۇداش ﷺ بىبىنىت ۋى مۇسلمان بىت، ھەر بۈيە پىيى دەلىن؛ لىرە پىاۋىك ھەيە، دەلىت پىغەمبەرم، ئاگادار بە لەگەلتدا دانەنىشى ۋى كۈى لە قىسەكانىشى مەگىر، لەبەر ئەۋەى كەسىكى جادۋگەرم نەگەر كۈى لى بگىرى، ھۇش ۋىرىت لە دەست دەدەيت..

توفەل دەلىت؛ سۈيىند بە خۇدا ئەۋەندە قىسەيان بۇ كىردىم، لە ترسا ھەندىك لۈكەم كىردە كۈيچكەمەۋە، بۇ ئەۋەى كۈيىم لە قىسەكانى نەبىت..

پاشان دەلىت؛ جۈۋم بۇ كەعبەۋ پىغەمبەرى خۇدام ﷺ بىنى لە نىزىك كەعبەى پىرۇز نۇيۇزى دىمكىردىم، كەمىك لىيى نىزىك بوۋمەۋەۋە كۈيىم لە ھەندىك لە ۋەمكىنى بوۋ، زۇر بە لامەۋە جۈۋم بوۋ.. لە دلى خۇمدا ۋىم؛ دىكت رۇلە رۇت بۇ بىكات!! خۇلاى خۇى مىن پىاۋىكى رىرو تىگەپىشتۈۋم، بۇچى كۈى لەۋ پىاۋە نەگىر، نەگەر قىسەكانى باش بوۋن، ئەۋا ۋىمىيان دىمكىر، خۇ ئەگەر خراپىش بوۋ، ئەۋا ۋازىيان لىدىنىم..

چاۋمىڭ كىردىم، ھەتا لە نۇيۇزمەكى ئەۋاۋ بوۋ، بەرمە مال كەۋتە رىۋ مىنىش شۈيىنى كەۋتەم، ھەتا بە شۈيىنىدا جۈۋمە ژۈۋرەۋەۋە ۋىم؛ ئەى مىمىد ھۈزەكەت ئاۋاۋ ئاۋا دەلىن، ئەۋەندىيان باسى تۇ بۇ كىردىم، ھەتا لۈكەم خىستە كۈيىم، بۇ ئەۋەى كۈيىم لە قىسەكانت نەبىت، بەلام كاتىك كۈيىم لە قىسەكانت بوۋ، زۇر جۈۋم بوۋ!! ھەندىك قىسەم بۇ بىكە..

پىغەمبەرى خۇداش ﷺ رۇخسارى گەشاپەۋە ھەندىك قورئانى بۇ خۇيىندۈ باسى

ئىسلامى بۇ کرد..

توفەيل بىرى كىردىمۇ، رۆژ بە رۆژ لە خودا دور دىگەن تەھە.. ھەتتا ئىستاش بەردو دار دەپەرستىت، لە كاتىكدا چەندىك داوايان لى بىكاتو لىيان بىپار تەھە، نە گوييان لىيەو نە وەلامىشى دەدەنەھە.. پاشان بىرى لە دواى مۇسلمان بوونى كىردىمۇ، چۆن واز لە ئاينى خۇيى و باوو باپىرانى بەيىنىت؟! ئەى خەلكى چى بىدەللىن؟! ئەى ئەو ھەموو سەرومت و سامانەى كە كۆى كىردىمۇ؟! ئەى چى لە كەس و كارو مال و مىندالى بىكات؟! بە بىدەنگى بىرى دىگەنمۇ ژيانى دونياو دىوارۇژى بەراورد دىگەرد، لەپەر ژيانى دونياى فرىداو باومشى بۇ ژيانى دىوارۇژى كىردىمۇ..

بەلى.. بىريارى مۇسلمان بوونى دا، كى پىي خۇشە، با پىي خۇش بىت و كىش پىي ناخۇشە، با پىي ناخۇش بىت.. خەلكى سەرزەمى چىيان پىي دىگەرت، ئەگەر پەرومردگار لە ئاسمانەھە لىي رازى بىت؟! مال و سەرومت و سامانى بە دەست پەرومردگارەو لە ئاسمانەھە بۆى دىبارى كىردىمۇ.. ساغى و نەخۇشى و پلەوپايەو ژيان و مىردنى ھەمووى لە لاي پەرومردگارى زەمى و ئاسمانەكانە.. ئەگەر پەرومردگار لىي رازى بىت، گىرنگ نىيە ھەموو خەلكانى سەرزەمى لىي نارازى بن..

وليت الذي بيني وبينك عامر   وبينني وبين العالمين خراب
إذا صح منك الود فالكل هين   وكل الذي فوق التراب تراب..

بەلى.. توفەيل مۇسلمان بوو، پاشان بە ھىممەتلىكى بەرزەمە، وتى: ئەى پىغەمبەرى خودا ﷺ من پىياوئىكى دەست و قەسە رۆيشتووم لە ھۆزەمەدا، دىگەن تەھە بۇ لايان و بانگىيان دىگەم، بۇ ئەھدى ئەوانىش باومر بەيىنن و مۇسلمان بن.. توفەيل بەپەلە كەراپەھە بۇ لاي ھۆزەمە.. دۆل بە دۆل و شىو بە شىو، ھەتتا گەپىشتەھە ئەو ناوچەمەى كە ھۆزەمەى تىپايدا نىشتەجىن..

كاتىك گەپىشتەھە ناوچەمەى خۇيان، باوكى كە پىياوئىكى پىر بوو، ھات بۇ لاي.. توفەيل وىستى مۇسلمان بىت، ھەر بۆيە پىي وت: باوكە نە باوكى مىنى نە مىنىش كورى تۆم..

باوكى ترساو وتى: ئاخىر بۇچى كورىمەم؟!

توفەيللىش دەلىت: مۇسلمان بووم و شوپن محمد ﷺ كە وتووم..

باوكىشى دەلىت: كورى شىرىنم ئاينى مىنىش، ئاينى تۆيەو ئەوا مۇسلمان بووم.. توفەيل دەلىت: دەى بچۆ خۆت بشۆرەو جىلو بەرگى خاوپن لەبەر بىكەو پاشان وىرەھە،

بۇ ئەۋدى قىرى ئەۋ شتەنەت بىكەم، كە قىرى بووم..

پاشان توفەيل رۇشتەۋە بۇ مالاۋەدو خىزانەكەي پىشۋازى لىكردو بە ھەمان شىۋە ئەمىش مۇسلمان بوو.. پاشان توفەيل مال بە مال دىگەرەۋ لە سەر پىگەكان دىۋىستاۋ بانكى خەلەكەكەي دىكرد، بۇ ئەۋدى مۇسلمان بن و باۋىر بەيىن، بەلام خەلەكەكە نامادە نەبوون واز لە پەرسىنى بەتەكانيان بەيىن..

ھەر بۇيە توفەيل توۋرە دىۋىت و دىگەرەتەۋە بۇ مەككەو دىۋىتە خىزمەت پىغەمبەرى ﷺ و پىنى دەلىت: ئەي پىغەمبەرى ﷺ خودا ﷻ ھۆزى دۇس ياخى بوون و باۋىريان نەھىنا، دەي دوعاىان لىپكە..

پىغەمبەرى ﷺ ھەر دوو دىستى بەرز كىردەۋە بۇ ئاسمان.. توفەيل دەلىت: لە دلى خۇمدا و تەم: تازە ھۆزەكەم تىاچوو، بەلام پىغەمبەرى ﷺ خودا ﷻ ھەرموۋى: پەرۋەردگار رىنمايى ھۆزى دۇس بىكە.. پاشان رۋوى كىردە توفەيل و پىنى ھەرموۋى: بىگەرەۋە بۇ لاي ھۆزەكەم و بانگيان بىكە بۇ ئەۋدى باۋىر بەيىن و لەگەلىشىاندا نەرم و نىان و لەسەر خۇبە..

توفەيل دىگەرەتەۋە ھەموۋىيان مۇسلمان بوون و باۋىريان ھىنا.. بەلى.. پىغەمبەرى ﷺ لە پىگەي نزاۋ پارانەۋەكانىيەۋە، لە دىرگاكانى ئاسمانىدا، نەك تەنھا بۇ توفەيل، بەلكو بۇ زۆرىك لە خەلەكى ئەم كارەي ئەنجام دەدا.. نىمامى ئەبۇبەكر ﷺ داۋاي لە پىغەمبەرى ﷺ خودا ﷻ كىردو پىداگرى لە سەر ئەۋە كىرد، كە بە ئاشكرا بانكى خەلەكى بىكەن بۇ ئەۋدى مۇسلمان بن..

پىغەمبەرى ﷺ ھەرموۋى: نىمە كەمىن.. نىمامى ئەبۇبەكر ﷺ زۆر پىداگرى كىرد، ھەتا مۇسلمانان كۆبۈنەۋەدو لە داۋاي پىغەمبەرى ﷺ خوداۋە ﷻ خۇپىشاندىكىيان كىردو بەرمە كەعبەي پىرۋز كەۋتە رى و كاتىك گەشىتنە ئەۋى، نىمامى ئەبۇبەكر ﷺ دىستى بە وتاردان كىردو بانكى خەلەكەكەي كىرد، بۇ ئەۋدى باۋىر بەيىن و واز لە بت پەرسىنى بەيىن.. بىباۋىران كاتىك مۇسلمانانىيان بەم شىۋىيە بىنى، وروژان و كەۋتە لىدان و ئازاردانى مۇسلمانەكان و كۆمەلىكىيان ھىرشىيان بىردە سەر نىمامى ئەبۇبەكر ﷺ و زۆر ئازارىاندا..

عوتبەي كۆرى رەببىيەي بىباۋىر، زۆر بە توندى ئازارى رۇخسارى نىمامى ئەبۇبەكرى ﷺ دا، بە شىۋىيەك كە دەم و لوتى لىك جىا نەدىكرانەۋەدو خۇپىنىكى زۆر لە دەم و چاۋى ھات، ھەتا ھۆزى بنو تىمىمى ھۆزى نىمامى ئەبۇبەكرى ﷺ ھاتن و دوورىان

خستەمۇمۇ خستىانە پارچە پەرۋىيەكەمۇمۇ بىردىيانەۋە بۇ مالمۇۋە..

ئەۋمىندىيان نازار دابوۋ، گومانىيان وابوۋ دەمىرىت.. پاشان كەس و كارەكەي گەرەنەۋە
بۇ كەعبەۋە وتيان: سۆيىند بە خودا ئەگەر ئەبۇبەكر بىمىرىت، ئەۋا عوتبە دەكوژىن..
پاشان رۆيشتەۋە بۇ لاي ئىمامى ئەبۇبەكر ر.ھ.ھ.، كە ھىشتا ھۆشى نەھاتىبۇۋەۋە نەيان
دەزانى ماۋە، يان مردوۋە..

باۋكى ئىمامى ئەبۇبەكر ر.ھ.ھ. و كەس و كارەكەي، لە ديار سەرى وىستا بوون، بانگيان
دەگرد، كەچى ھىچ ۋەلامىكى نەدەدانەۋە.. دايكىشى لە نىزىكىيەۋە دەگىريا.. نىزىك
خۇرئاۋا بوون، ئىمامى ئەبۇبەكر ر.ھ.ھ. چاۋەكانى ھەلەينان و لە يەكەم وشەدا فەرموۋى:
پىغەمبەرى خودى ﷺ چى بەسەرھات؟!؟

خودا لىت رازى بىت، ئەي ئىمامى ئەبۇبەكر ر.ھ.ھ... لە خۇي زياتر خەمى پىغەمبەرى
خوداى ﷺ بوو.. باۋكى و دايكى و ئەۋانەي لە دەۋرى بوون، كاتىك گۇپيان لەم قەسەيە
بوو، ھەموۋيان توۋرە بوون و ھەستان بىرۇن و بە دايكىيان وت: شتىكى بىدمىرى بىخوات،
بەلام ئىمامى ئەبۇبەكر ر.ھ.ھ. ھەر دەپوت: پىغەمبەرى خودى ﷺ چى بەسەرھاتوۋە؟!؟

پاشان بە دايكى فەرموۋ: بىچۇ بۇ لاي ئوم جەمىلى كچى خەتتاب و ھەۋالى پىغەمبەرى
خوداى ﷺ لى بىرسە.. ئوم جەمىل مۇسلمان بوو بوو، بەلام باۋمىرەكەي شارەبۇۋە.. دايكى
رۇيى، ھەتا گەيشتە لاي ئوم جەمىلە و وتى: ئەبۇبەكرى كورم پىرسىارى مەملىت لىدەكات؟!؟
ئوم جەمىلە لە ۋەلامدا وتى: مەن ئەبۇبەكرى نە مەملىش ناسم، بەلام ئەگەر
ھەز دەكەيت، لەگەلت دىم بۇ لاي كورمەكت؟

ئوم جەمىلە لەگەل دايكى ئىمامى ئەبۇبەكر ر.ھ.ھ. دەكەۋىتە رى، ھەتا دەكاتە لاي
ئىمامى ئەبۇبەكر ر.ھ.ھ. و دەبىنىت، كەۋتوۋمۇ جەستەي ھەموۋ بىرىندارە، كاتىك بەم
ھالەۋە دەبىنىت، ھاۋار دەكات و دەلىت: ئەۋانەي واپان لىكردوۋى، بىباۋمىرو لە رى
دەرچوون، ھىۋادارم پەرومىردگار تۆلەي تۇيان لى بىكاتەۋە..

ئىمامى ئەبۇبەكر ر.ھ.ھ. بە جەستەي پىر بىرىنەۋەۋە بە روخسارى خۇپناۋىيەۋەۋە
بە دلىكى گەۋرەي پىر لە باۋمىرەۋە، سەپرى ئوم جەمىلە دەكات و دەلىت: پىغەمبەرى
خودى ﷺ چى بەسەرھاتوۋە؟!؟

ئوم جەمىلەش لە ۋەلامدا دەلىت: ئەبۇبەكر دايكت گۇيى لىمانە!!

ئىمامى ئەبۇبەكرىش دەفەرمۇيت: مەترسە..

ئوم جەمىلە دەلىت: موزدە بىت، پىغەمبەرى خودى ﷺ ساغو سەلامەتە..

نیمامی نه بوبه کر دمه رمویت: نهی له کوپیه؟

نوم جه میل ده لیت: له مالی نهی نه رقه مه.. له م کاته دا دایکی نیمامی نه بوبه کر ښه به کورمه کی ده لیت: دهی نه وه هه والی هاوړیکه شت زانی، که میک خواردن و خوار دنه وه بخو.. نیمامی نه بوبه کر ښه له وه لاما دمه رمویت: به خودای پهرومردگار، هه تا پیغه مبهری خودا ښه به چاوی خو م نه بینم، هیچ شتیک ناخو م.. چاوړپیان کرد، هه تا خه لکی نارام بوونه وهو پاشان بر دیان بو لای پیغه مبهری خودا ښه..

کاتیک چوونه ژوورمهو بو لای پیغه مبهری خودا ښه، نیمامی نه بوبه کر ښه روخساری بریندار بوو بوو، جل و بهرگه کانی درابوون و خوینی له بهر دمووی.. پیغه مبهری خودا ښه کاتیک بهم شیومیه، نیمامی نه بوبه کری ښه بینی ماچی کرد، پاشان موسلمانانیش ماچیان کرد..

پیغه مبهری خودا ښه زور دلی پی سوتا، هه تا به ناشکرا به روخساریه وه دمرکهوت.. نیمامی نه بوبه کر ښه ویستی دلی پیغه مبهری خودا ښه خوش بکات، هر بویه فهرمووی: به دایک و باوکه مهو به قوربانیت بم، نهی پیغه مبهری خودا من هیچم نیه، ته نه وه سته مکارو له ریکه دمرچوود، دهم وچاوی نازار دام.. پاشان سهرمپایی نه وه هه مو نازارو برسیتی و تینوویه تیه، فهرمووی: نهی پیغه مبهری خودا ښه دایکه وه دوعای بو بکه، به لکو پهرومردگار له ناگری دوزخ بیپاریزیت و پینمایی بکات.. پیغه مبهری خودا ښه دوعای بو دایکی کردو نه ویش هر له ویدا باومری هیناو موسلمان بوو.. دایکی نه بوهورمیره هیشتا له سهر دینی هوزمه کی ما بوو.. بتی دمپهرست و بیباومر بوو.. نه بوهورمیره ښه بهر دموام بانگی دمکردو داوای لیدمکرد موسلمان بیت، به لام دایکی به گوپی نه ده کرد..

رؤژیک دوباره بانگی دایکی کرد، بو نه وهی باومر بهینیت، به لام نه م جارمیان سهرمپای باومر نه هینان، قسه شی به پیغه مبهری خودا ښه و.. نه بوهورمیره ښه دهستی کرد به گریان و بهر و لای پیغه مبهری خودا ښه که وته ری و پرووداومکه ی بو باس کردو داوای له پیغه مبهری خودا ښه که له خودا بیپاریزته وه، بو نه وهی دایکی باومر بهینیت و موسلمان بیت..

پیغه مبهری خودا ښه پهرومردگار پارایه وهو فهرمووی: خودایه هیدایه تی دایکی نه بوهورمیره بددیت.. نه بوهورمیره، بهم پارانه ومیه ی پیغه مبهری خودا ښه زور دلخوش بوو.. به په له بهر و ماله وه گه رایه وهو له دمرگایدا بو نه وهی بجپته ژوورمهو..

دايىكى گۈنى لە دەنگى پىنى ئەبۇھورمىرە بوو، پىنى وت؛ ئەبۇھورمىرە لە شوپىنى خۇت چاومىرپە.. ئەبۇھورمىرە ﷺ گۈنى لە دەنگى خۇرە خۇرى ئاۋ دەپىتە دىزانىت كە دايىكى خۇى دەشۋات..

كەمىك لەبەر دەرگا چاومىرپى كىرد، ھەتا دايىكى خۇى شۇرى و خۇى گۈرى و جىل و بەرگەكانى لەبەر كىرد.. پاشان دايىكى دەرگاگە كىردىمۇ و وتى؛ ئەبۇھورمىرە..
اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمداً رسول الله..

ئەبۇ ھورمىرە ئەۋەندە دىلخۇش بوو، دەستى كىرد بە گىران، بەلام گىرانى ئەمجارمىان گىرانى خۇشى بوو، بۇيە زۇر بە پەلە گەراپەۋە بۇ لاي پىغەمبەرى خود ﷺ، بۇ ئەۋەى ئەم ھەۋالە خۇشەى پىراپگەپەنىت.. كاتىك گەپىشتە خىزمەتى پىغەمبەرى خود ﷺ پىنى قەرمۇو؛ ئەى پىغەمبەرى خود ﷺ مۇدە بىت.. دۇعاكەت گىرا بوو.. دايىكەم باومىرى ھىناۋ مۇسلمان بوو.. پىغەمبەرى خود ﷺ بەم ھەۋالە زۇر دىلخۇش بوو..

پاشان ئەبۇھورمىرە ﷺ ھەزى كىرد پىغەمبەرى خود ﷺ دۇعاى زىياترى بۇ بىكات و زىاتىر توۋشى خىرو خۇشى بىت، بۇيە داۋاى لە پىغەمبەرى خود ﷺ كىرد و وتى؛ ئەى پىغەمبەرى خود ﷺ لە خودا بىپارەۋە، بۇ ئەۋەى مەن و دايىكەم لە لاي ھەمۇو ئىمانداران خۇشەۋىست بىن و ھەمۇو ئىماندارانىش لە لاي ئىمە خۇشەۋىست بىن..

پىغەمبەرى خود ﷺ ئەم دۇعاپەى بۇ كىردن و قەرمۇۋى؛ بەرۇمىرەگار، ئەم بەندەپەى خۇت و دايىكى لە لاي ئىمانداران خۇشەۋىست بىكەپت و ئىماندارانىش لە لاي ئەمان خۇشەۋىست بىكەپت..

ئەبۇھورمىرە ﷺ دەقەرمۇپت؛ لە داۋاى ئەم پارانەۋەپەى پىغەمبەرى خود ﷺ ھەر ئىماندارىك مەنى بىنى بىت، خۇشى وىستۇوم و لە دىلدا شىرىن بووم. رواه احمد والبيهقي..

پۇشنايى..

پەرومىرەگار دەقەرمۇپت: ﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ.....﴾ (۱) غافىر. واتە؛ (ئەى خەلىكىنە پەرومىرەگارتان قەرمۇۋىمەنى؛ ئىۋە ھاناۋ ھاۋار بۇ مەن بەپىنن، ئەۋا مەن دۇعاۋ نىزاتان گىرا دەكەم)..

ئەگەر كارەكەت بۇ جىبەجىن ناكىت، با قىسەت خۇش بىت..!!

ساتە وەختىكى زۇر ناخۇشە، كاتىك كەسىك بۇ پىۋىستىيەكى رووت لىدەنىت،
بەلام ناتوانىت بۇ جىبەجىن بىكەيت و دلى خۇش بىكەيت و بە دلىكى شكاوودە،
جىت دەھىلىت..

بەلى.. جىبەجىن كىردىن و بە دەمەوە جوونى خەلىكى، كارىكى زۇر گەورمىە..
ئەومتا پىغەمبەرى پىشەور ﷺ دەفەرموئىت: ئەگەر لەگەل براپەكمدا بىرۇم، بۇ ئەوۋى
پىۋىستىيەكى بۇ جىبەجىن بىكەم، لە لام خۇشترە لەوۋى كە لەم مزگەوتەدا (مزگەوتى
مەدىنە) مانگىك خەرىكى خوداپەرستى بىم..

بەلام ھەندىك پىداۋىستى جىبەجىن كىردىن ئاسان نىە.. مەرج نىە ھەر كەسىك
داۋاى قەرزىك، يان پارمىەكى زۇرى لىكردى، بتوانى بىدەيتى.. ھەروەھا مەرج نىە ھەر
كەسىك داۋاى لىكردى لەگەلىدا گەشتىك ئەنجام بىدەيت، بتوانى لەگەلىدا بچىت و دلى
نەشكىنىت.. مەرج نىە ھەر كەسىك داۋاى قەلەمەكەى گىرفانت، يان كاترۇمىركەى
دەستى كىردىت، پىشكەشى بىكەيت..

كىشەكەش لەومدايە، زۇربەى خەلىكى كاتىك ناتوانىت داۋاكارىيەكەيان جىبەجىن
بىكەيت، دلىان دىمىرنىجى و لەملا و لەولا باست دەمەن و بە كەسىكى رەزىل و چىروك و
دەست نوقاۋ ناۋت دەمەن..

كەواتە: ئەى جى بىكەين؟! ھەولبەدە زۇر زىرەكانە خۇت رىزگار بىكە و ئەگەر كارو
داۋاكارىيەكەيت بۇ جىبەجىن ناكىت، ھىچ نەبىت قىسەت لەگەلىدا خۇش بىت..

لاخيل عندك تەدبىها ولا مال فليسعد النطق إن لم تسعد الحال..

كەسىك دەزانىت بەم نىزىكانە گەشتىك بۇ فلائە شار ئەنجام دەمەيت، دىت بۇ لات و
داۋات لىدەمكات شتىكى دىارىكرائى لەو شارە بۇ بىكرىت.. تۇش بەھۋى ھەر ھۇكارىكەوۋە
بىت، ھەز ناكەيت ئەو شتەى بۇ بىكرىت، يان كارمەكى بۇ بىكەيت، ئەى چۈن وەلامى

دەمدەپتەۋە؟!

مادام شتەكەي بۇ ناكىرىت، بە شىۋىمىيەكى جوان پۇزىشى بۇ بەينەۋە داۋاي لىبوردنى لى بىكەۋ بلى؛ بىروا بىكە ھەز دىكەم بە سەر سەرو بە سەر چاۋ خىزمەتت بىكەم، بەرپىزىت لە زۆرىك لە خەللى لە لام خۇشەۋىست تىرى، بەلام دىترىسم كاتىم نەبىت و نەتوانم كارەكەت جىبەجى بىكەم.. كاتىك بانگ دىكرىت بۇ ئىۋارە خوانىك و ھەز ناكەمىت بىچىت و دىترىسىت، شتىك لە دلى خاۋىن مالىكەدا دروست بىت و دلىان لىت بىشكىت، ئەو كاتە دىتوانىت بلىت؛ ۋەكو يەككىك لە براكانىم وايت، بەلام بىروا بىكە ئەمشەو زۆر سەرقالىم..

بە دلىنبايىيەۋە ھەسەكەشت راستەو درۇ نىيە، لەۋانەيە سەرقالى مىندالەكانت بىت، يان خەرىكى خويندەۋە كىتېبىكى گىرىگ بىت، يان زۆر ماندوۋ بىت و دىتەۋىت زوۋ بىخەۋىت..

سەپىرى پىغەمبەرى خوداﷺ بىكە، كاتىك لەگەل ھاۋەلەكانىدا دانىشتوۋە باسى ھەزل و گەۋرەمى كەعبەۋ غومرە كىردى بۇ دىكرىن.. ھاۋەلانى كاتىك گۈپپان لەم وتە پىرۋزانەي پىغەمبەرى خوداﷺ بوۋ، زىاتىر تامەزىۋى ئەۋە بوۋىن، بەرەۋ كەعبەي پىرۋز بىكەۋنە رى.. ھەر بۆيە بە خىرايى خۇيان ئامادەي ئەۋ گەشتە پىرۋزە كىرد.. پىغەمبەرى خوداﷺ خۇيى و ھەزارو چوار سەد لە ھاۋەلانى، بەرەۋ مەككە كەۋتەنە رى، ھەتا گەپىشتە ناۋچەي خودەمبىيە.. كاتىك بىباۋمىرانى قورمىش بەمەيان زانى، گەۋرەكانىيان ھاتىن بۇ ئەۋەي رىگىر لە مۇسلمانان بىكەن و نەيەلن بىتە شارى مەككە.. قورمىش جەندىن كەسىيان بە نوپىنەرايەتى خۇيان ناردە لاي پىغەمبەرى خوداﷺ بەلام نەگەپىشتە ئەنجامىك، ھەتا لە كۆتاپىدا سۈھەيلى كورى عەمىريان ناردو گەپىشتە رىكەۋتنىك، بەۋ مەرجەي پىغەمبەرىﷺ ھاۋەلانى بىگەپىنەۋە بۇ شارى مەدىنەۋ سالى داھاتوۋ غومرەكەيان ئەنجام بىدىن..

پاشان رىكەۋتن نامەكەيان مۆر كىردو يەككىك لە خالە گىرىگەكانىشى بىرىتى بوۋ لەۋەي ئەگەر مۇسلماننىك لە مەككەۋە رۆيى بۇ مەدىنە، پىۋىستە بىگەپىنرىتەۋە بۇ مەككە، بەلام ئەگەر مۇسلماننىك لە مەدىنەۋە، ۋىستى بىچىت بۇ مەككەۋ لە ئاپنى ئىسلام پاشگەزبۆۋە، ئەۋا رىگەي لىناگىرىت و بىباۋمىرانى مەككە لە پىشۋازىدا دىمىن و ۋمىرى دىگىرن..

موسلمان هه موو وتیان: پاك و بیگمردی بۆ بهروردگار! چۆن دهییت موسلمانیک
بییت بۆ لای نیمه و پاشان بیدینهوه به بیباومران؟ شتی وا چۆن دهییت؟ کاتیك له م
قسه و باسانه دا بوون، گهنجیک به کۆت و بهندهوه هاتو له دوورمهوه هاواری دهکردو
دهیوت: نهی پیغممبهری خودا ﷺ.. نهی پیغممبهری خودا ﷺ..

کاتیك سهیریان کرد نهبو جهندهلی کوری سوههیلی کوری عهمر بوو.. له بهر نهوهی
موسلمان بهوو، باوکی بهندی کردبوو.. سوههیل کاتیك ههلهاتنی کورمهکی بینی،
تووړه بوو.. چۆن کورمهکی توانیوویمتی را بکات؟ پاشان خۆی بۆ نهگیراو به دمنگی
بهرز هاواری کردو وتی: نهی محمد نهمه په کهمین کهسه، که پیویسته بیگیریتهوهو
بیدیهتهوه دهستان..

پیغممبهری خودا ﷺ ههرمووی: هیشتا بهیمان کهمان تهواو نه کردوو.. سوههیلش
دهلیت: کهواته له سه ههچ شتیکی تر ریک ناکهوین..
پیغممبهری خودا ﷺ ههرمووی: ریکهوتنه که جیه جی بکه.. سوههیل
دهلیت: نایکه م..

پیغممبهری خودا ﷺ سور بوو له سه نهوهی قورمیش بهرمو ناشتی و ریکهوتن
به ریت، حمزیش نه دمکرد له بهر تهنها موسلمانیک ریکهوتنه که ههلهوشینیتهوه..
پاشان سوههیل زۆر به پهله به کۆت و بهندکراوی کورمهکی په لکیش دمکات، نهبو
جهندهلیش بهردموام هاواری دمکردو بانگی موسلمانانی دمکردو داوای یارمهتی
لیدمکردن و دهیوت: نهی موسلمانان به موسلمانی هاتم بۆ لاتان، که جی دهمدنهوه
دمست بیباومران؟ نایا نابینن جهندیك نازاریان داوم؟ بهردموام هاواری دمکرد، ههتا
له چاو ون بوو.. موسلمانان دلیان ههلهمقرچا کاتیك نهو گهنجه موسلمانیهان بهو
شیومه بینی، به لام ههچ چارمه کیشیان نهبوو..

گهنجیک کوری په کیك له گهوره پیاوانی قورمیش بوو.. له نازو نیعمهتدا گهوره
بهوو.. که جی نیستا نازار دهمد ریت و به دمست و پی به سترای بهرمو بهندیخانه دم بریت..
نهبو جهندهلیان بهرمو مه که گهرا بهرمو زۆر داوای پابه ندبوون و خۆراگری و دامه زراوی
له بهروردگاری دمکردو داوای دمکرد یارمهتی بدات و رزگاری بکات.. موسلمانانیش به
دلیکی پر له غه م و بهر ژارمه بهرمو مه دینه گهرا نهوه..

له دواي نه م ریکهوتنهوه، بیباومرانی مه که زۆر به توندی سزای موسلمانانه

لاوازو بی تواناگانی مه که میان دمداو زور ناره حمتیان دمکردن.. نه بو جه نمدل و نه بو به صیری هاوه لی و زوریک لهو موسلمانانه ی که له شاری مه که مابوونه وه، هه ولی خو دمربازکردن دمداء، هه تا نه وه بوو نه بو به صیر توانی خو ی رزگار بکات و را بکات بو مه دینه.. نه بو به صیر زور تامه زرو بوو بو بینین و هاوه لی کردنی پیغه مبهری خودا ﷻ.. ریگه یه کی زوری به سهر لهو به ردی بیاباندا بری بوو، تا گه یشتبووه مه دینه و ههر خیرا رووی کرده مزگه وته که ی پیغه مبهری خودا ﷻ..

له م کاته دا پیغه مبهری خودا ﷻ له گه ل هه ندیک له هاوه لانی دا له مزگه وت بوون، له پر نه بو به صیر خو ی دمکات به ژووردا.. شوینه واری نازارو دووری و ماندوو بوونی ریگه ی به ته وای پیوه دیار بوو..

له پر دووان له بیباومرانی قورمیش خو یان کرد به مزگه وته که داو وتیان، نه ی محمد به پی نه و په یمانه ی له نیوانماندا یه، ده بیت نه بو به صیر مان بده یته وه ده ست.. له بهر په یمان نامه که ی نیوانیان، پیغه مبهری خودا ﷻ ناماره ی به نه بو به صیر کرد، بو نه وه ی له شاری مه دینه دمربچیت..

نه بو به صیر له گه لیان که وته ری ویری له نازارو نه شکه نه جه کانی قورمیش دمکردموه.. له ریگه دوو پیاوه که بو نان خواردن لایاندا، په کیکیان له لای نه بو به صیر مایه وه و نه وی تریان بو پیویسته کی که میك دوور که وته وه، نه و میان که لای نه بو به صیر مایه وه و شمشیرمه کی هه لکیشاو نه ملاو لای پیدمکردو ده یوت، به م شمشیرم کوشتاری هوزی نه وس و خه زره ج دمکه م..

نه بو به صیریش پی ده لیت، فلانه که س وا ده بینم شمشیرمه که ت زور شمشیریکی چاک بیت، با سهیریکی بکه م.. کابراگه ش شمشیرمه کی دمداتی، ههر شمشیرمه که دمکاته دهستی نه بو به صیر، ملی کابرای پی دمقرتینیت و ده یکوژیت.. کاتیک پیاوه که ی تر دمگه ریته وه و دیمه نه که ده بینیت، به ره و مه دینه را دمکات، هه تا دمکاته مزگه وته که ی پیغه مبهری خودا ﷻ.. پاش که میك نه بو به صیریش به شمشیرمه که ی دهستی وه خو ی دمکات به مزگه وته که داو ده لیت، نه ی پیغه مبهری خودا ﷻ تو په یمانه که ت برده سهرو منت دایه وه دهستیان، به لام به رومردگار له دهستیان رزگاری کردم، ده ی نیستا ریگه م دمدن له لاتان به یمنه وه؟

پیغه مبهری خودا ﷻ فهرمووی: نه خیر..

پاشان ئەبو بەصير وتى: دەي پېغەمبەرى خۇداﷺ چەند پياۋيىكىم بىدەرى، بۇ ئەۋەدى شارى مەككە ئازاد بىكەم..

پېغەمبەرى خۇداﷺ بە ئازايەتى ئەبۇبەصير سەرسام دەپت، ئەبەر پەيمان نامەكەش نەيدەتۋانى داۋاكارىيەكەي جىبەجى بىكات، بەلام ۋەك نەيتۋانى داۋاكارىيەكەي جىبەجى بىكات، پۈۋبەرۋى ھاۋەلانى بە ئازايەتى ئەبو بەصيردا، ھەلىداۋ ستايشى كىردۈ ۋىستى بە نەرمۈ نيانى ۋەلامى بىداتەۋە ۋەرمۈۋى: ھاۋار بۇ دايىكى!! ئەگەر چەند پياۋيىكى لەگەلدا بوۋايە، چەنگى ھەلدەگىرساندا!!

ئەبو بەصير لە بەردەم دەرگاي مزگەۋت ۋىستا بوۋ، چاۋدېرى مۇلەتى پېغەمبەرى خۇداﷺ دىگىر، بۇ ئەۋەدى لە شارى مەدىنە بىمىنىتەۋە، بەلام ئەبەر پەيمان نامەكە، پېغەمبەرى خۇداﷺ ۋەرمانىدا كە ئەبو بەصير لە مەدىنە بىچىتە دەرۋە.. ئەبو بەصيرىش زۆر گۈپرايەلەنە لە مەدىنە دەرچۈۋ.. لە ئىسلامىش پاشكەز نەبۇۋە ۋە خۇي دايە دەست پەرۋەردگار..

كاتىك ئەبو بەصير لە شارى مەدىنە دەرچۈۋ، نەيدەزىنى پۈۋ لە كۈي بىكات.. ئەگەر بىچىتەۋە بۇ مەككە چارمىۋىسى ئازارۋ بىندىكىرەن ۋە كۈشتەن، ھەر بۇيە پۈۋى كىردە ۋەراغەكانى دەرپاي سۈرۈ ئەۋى بەبى ھىچ ھاۋدەمىك گىرسايەۋە..
مۇسلمانانى مەككەش كاتىك ئەم دىنگۈ ۋە سەپان بىست، دىلخۇش بوۋن، بەۋەدى كە دەرگايەكى رىزگار بوۋنىان لىكراۋىتەۋە، ئەبەر ئەۋەدى لە مەككە ئازار دەرۋان ۋە لە مەدىنەش ۋەرنەدەگىران..

ئەبو جەندەل لە كۈت ۋە بىند خۇي رىزگار كىردۈ خۇي گەياندە ئەبو بەصير ۋە پەيۋەندى پىۋە كىرد، پاشان مۇسلمانانى تىرىش بەرە بەرە پەيۋەندىيان پىۋە دىكىرەن ۋە ژمارمىيان زۆر بوۋ.. ھەر كارۋانىكى قورمىش بەۋ نىزىكانەدا تىپەپرايە، پىگەمىيان پىدەگىرت.. ھەتا ۋايان لىھات قورمىش خۇيان پېغەمبەرى خۇداﷺ ئاگادار كىرد، بەۋەدى بابىن بۇ شارى مەدىنە ۋە پەيۋەندىت پىۋە بىكەن ۋە لە خۇتىيان بىگرە..

پېغەمبەرى خۇداﷺ نامەيەكى بۇ ناردن ۋە ئاگادارى كىردن بۇ ئەۋەدى بىن بۇ مەدىنە..

كاتىك نامەكەيان پىگەپىشت ھەمۈۋ دىلخۇش بوۋن، بەلام ئەبۇبەصير لە حالەتى گىيان كىشان ۋە مردندا بوۋ.. كاتىك ھەۋالەكەيان پىپراگەياند، زۆر دىلخۇش بوۋ، پاشان داۋاي

نامەكەى پېغەمبەرى خۇداي ﷺ كىرد، كاتىك بۆيان ھېنا، ماچى كىردو لە سەر سىنگى دايىناو وتى، اشەد ان لا إله إلا الله، واشەد ان محمداً رسول الله.. پاشان كۆچى دوايى كىرد..
رەخمەت و سۆزو بەزمى پەرۋەردگار لە ئەبو بەصير بىت..

ئەگەر كەسىك قەسەى خۇشى لەگەن دىكردى، تۆش ھەولبەدە قەسەت لەگەلىدا خۇش بىت و لەگەلىدا نەرم و نىان بە..

دەگىرنەو ۋە ئافرىتىكى ھەزارو نەدار، لە نىك ھاوسەرمەكەى و لە خانوويەكى كۆنى داپزىودا پاكشا بوو.. ئافرىتەكە سەپرى دارەكانى خانووەكەى دىكرىدو بىرى دىكرىدو پاشان بە ھاوسەرمەكەى وت: دىزانى خۆزگە بە چى دەخوازىم؟! ھاوسەرمەكەشى دەلىت: بە چى؟!

ئافرىتەكەش دەلىت: ئاواتەخوازىم خانوويەكى گەورەت ھەبىت و لەگەن مىندالەكانتدا بە كامەرانى بىت و ھاوئەكانت بانگەشت بىكەيت بۆ مائەو، ھەروەھا ئۆتۆمبىلىكى چاكىشت ھەبىت و لە كاتى سواربوونىدا زۆر بەختەومەر بىت.. ھەروەھا ئاواتەخوازىم مۇچەكەت ئەومەندە زۆر بىت، ھەموو قەرزەكانتى پى بىدەيتەو..

ھاوسەرمەكەشى بى ھىوا بوو ئەودى حال و گوزەرانى باش بىت، ھىچ شارمىزى و زىرمەكەكى قەسەردىشى نابىت، ھەر بۆيە كاتىك ئافرىتەكە دەلىت: ئەى تۆ خۆزگە بە چى دەخوازىت؟!

ھاوسەرمەكەشى دەلىت: خۆزگە بەو دەخوازىم كۆلەكەيەكى خانووەكەمان بەربىتەومو بىكەوت بە سەرتداو سەرت بىكات بە دوو لەتەو!!

فەرموودە..

پرسىار لە پېغەمبەرى خۇداي ﷺ كىراو وتىان: زۆرىەى خەلىكى بە ھۆى چىەو دەچنە دۆزەخ؟ لە وەلامدا فەرمووى: بە ھۆى داوینو زمانەو..

دوورينە ۋە پىنە كىردن..!!

جارى ۋا ھەيە بە ھەندىك شىۋە قىسە لەگەل ھەندىك كەسدا دىمكەين، پان ھەندىك ھەلسوكەوتيان لەگەل دىمكەين، دوايى بۇمان دىمىدەكەوت، كە ھەلەبووين ۋە قىسەيە، پان ئەو ھەلسوكەوتە، بۇ ئەو كەسە گونجاۋ نەبوود..

بۇ نەمۇنە: دىمەۋىت قىسەيەكى خۇش لەگەل كەسىكىدا بىكەيت ۋە پىيادا ھەلەبىدىت، ھەر بۇيە پىي دەلىيت: ماشاءالله لەم جوانيە!! لەم روخسارە گەشاۋميە!! جل ۋە بەرگەكانت چەند جوان لىدىت!! پاشان دەلىيت: خۇزگە كىچ بوويتايە، بۇ ئەۋەى بىمە خوازبىنىت ۋە بتخوازىم!! بە راستى قىسە ۋە كالتەيەكى قورسو ناخۇشە!! ۋانيە!!

يەككىك لە ھاورپىكانىم دەلىت: لە زانكۇ قوتابىيەكى گەمژە ھەبوو، بەلام لەگەل ئەۋەدا جەستەيەكى جوانى ھەبوو، بەردەۋام لە پىزەكانى دواۋە دادەنىشت ۋە خەيالى دىمىۋى.. زۆربەى جار داۋام لىدىمىدەك بىتە پىشەۋە دانىشت، بۇ ئەۋەى ئاگاي لە ۋانەكانى بىت ۋە خەيالى نەروات..

لەبەر ئەۋەى لە قۇناغەكانى زانكۇدا بوو، نەمدەۋىست ۋەتەى بىرىنداركەرى پى بلىم.. رۇژىك چوۋمە ھۇلى قوتابىيەكانەۋە، بىنىم ۋەكىو جارى جاران لە دواۋميە، كاتىك دانىشتىم، پىم ۋەت، فلانە كەس ۋەمە پىشەۋە..

ۋتى: دىكتۇر شۇيىنەكەم باشە ۋە ئاگام لىت دىمىت ۋە خەيالىم نارۋات..

ۋتم: بىرام ۋەمە پىشەۋە با ئەو روخسارە جوانەت بىنىن..

قوتابىيەكان بە تۋانجەۋە سەپىريان دىمىدەك ئەۋىش سور ھەلگەرا.. ھەستىم كىد كەۋتوۋمەتە چالىكەۋەم دىمىت بە ۋىيى خۇم پىزگار بىكەم ۋە ھالەتەكە پىنە بىكەم، ھەر بۇيە ۋتم: زۆر بە ئاسانى ژيانى ھاسەرى خۇت پىك دىمىنىت ۋە خىزان پىكەۋە دىمىت، بەلام ھاورپىكانت ھەتا كەسىك پىيان رازى دىمىت، زۆر ماندوۋ دىمىن..

پاشان بە خىرايى دىستىم بە باس كىردى بايەتەكە كىردو بوارى قىسەكىردىم

بۇ ھېچ كەسنىڭ نەھىشتەۋە، بۇ ئەۋەدى بە تەۋاۋىي ھالەتكە يان بىر بېجىتەۋە..
قوتابىيەكەش كاتىك گۈپى لەم قىسە خۇشەى من بوو، بە زىمىدەخەنەۋە ھاتە پېشەۋە
دانىشت..

بۇ خۇرۇزگار كىردىن لە ھالەتتىكى ۋەكىۋ ئەم ھالەتە، چەند رېگەيەك ھەيە، لەۋانە
دەتۋانەيت راستەۋخۇ بېجىتە ناۋ بابەتتىكى تىرەۋە ھالەتكە يان لەبىر بەرىتەۋە، بۇ
ئەۋەدى كەسى بېسەر ھەلى قىسە كىردىن ۋە تانەۋ تەشەرى بۇ نەرىخسىت، ۋەك ئەۋەدى
پېى بىلىت: خۇدا كەسنىكى لە خۇت جۋانترت پى بېخسىت، دەى بلى: ئامىن..
يان باسى شتىكى جىۋازتر بىكەيت، ۋەكىۋ ھەۋال بىرسىنى بىراگەى، يان ئۇتۇمبىلە
تازەگەى، بۇ ئەۋەدى رۇۋداۋەكەى بىر بېجىتەۋە..

كاتىك قىسەيەك يان ھەلىسۈكەۋتىك بەرامبەر بە كەسنىڭ ئەنجام دەمەيت ۋە
دەزەنەيت بىرىندارت كىردۈۋە، بۇ ئەۋەدى يەك يەك دۇست ۋە ھاۋەلانت لە دەست
نەدەيت، پېۋىستە پېش ئەۋەدى بىرىنەكە ھەۋ بىكات، سارپۇرۇ دەرمانى بىكەيت ۋە
نەيەلىت زىاتىر تەشەنە بىكات.. چۇن؟!

ۋەكىۋ ئەم نەمۇنەيە: پېش ئەۋەدى شارى مەككە رۇزگار بىكرىت، بېباۋەرانى قورمەش
دەستيان بە سەر كەس ۋە كارو مال ۋە مىندالى ئەۋە موسلمانانەدا گىرتىۋو، كە كۇچيان
كىردى بوو بۇ شارى مەدىنە ۋە نەيان تۋانى بوو مال ۋە مىندالىشيان لەگەل خۇيان بەرن..
سالىك دۋاى پەيمان نامەى خۇدەيىبە، پېغەمبەر ﷺ ۋە ھاۋەلانى بە مەبەستى
ئەنجامدانى عومرە، ھاتنەۋە بۇ شارى مەككە..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ چۈر رۇز لە شارى مەككە مایەۋەۋ كاتىك ۋەستى بىرات،
كچۇلەيەكى بچۈك، كە كچى ھەمىزەى مامەى پېغەمبەر ﷺ بوو، كە لە جەنگى
ئۇخۇددا شەھىد بىۋو.. شۋىنى كەۋت.. كچۇلە بىباۋەكە، بە مامە مامە بانگى
پېغەمبەرى خۇدا ﷺ كىرد، ئىمامى عەلىش ﷺ لەگەل فاتمەى ھاۋسەرىدا، شان
بە شانى پېغەمبەرى خۇدا ﷺ دەرۋىشتىن.. ئىمامى عەلى ﷺ مىندالەكەى ھەلگىرت ۋە
داى بە دەست فاتمەى ھاۋسەرى..

كاتىك زەمىدى كۈرى خارىسە ﷺ مىندالەكەى بىنى، بىرى كەۋتەۋە كاتى خۇى كە
كۇچيان كىردى بۇ مەدىنە، پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لەگەل ھەمىزەدا ﷺ كىردىۋونى بە

برا، ھەر بۆيە ھەرمووى؛ ئەو مىندالە برازاى مىنەو مىن شايسىتەترم پىيى..
جەعفەرىش ﷺ ھاتە پىشەۋەو ھەرمووى؛ ئەو مىندالە نامۇزامەو پوريشى
ھاوسەرمە، مىن شايسىتەترم بۆ ئەۋەدى بىلمىنى.. واتە؛ (خىزانەگەى خوشكى داپكى
مىندالەكە بوو)..

ئىمامى عەلىش ﷺ ھەرمووى؛ مىنىش لەبەر ئەۋە وىرم گرت، كە نامۇزامە..
كاتىك پىغەمبەرى خودا ﷺ بىنى، خەرىكە ناكۆكى دەكەۋىتە نىۋانىيان،
مىندالەكەى دا بە جەعفەرىش ﷺ ۋە ھەرمووى؛ پور لە جىگەى داپكە.. پاشان ترسا
لەۋەى نەۋەك شتىك لە دلى ئىمامى عەلى ۋە زەمىددا دروست بىيىت، ھەر بۆيە بە
ئىمامى عەلى ﷺ ھەرموو؛ تۆ لە مىنى ۋە مىنىش لە تۆم.. ھەرومھا بەزەمىدى ﷺ
ھەرموو؛ تۆ براۋ گەۋرەى نىمەى.. پاشان پروى كىردە جەعفەرىش ﷺ ۋە ھەرمووى؛ تۆ
لە شىۋە ھەلسوكەۋتدا لە مىن دەجىت..

بروانە پىغەمبەرى خودا ﷺ، چۆن بە شارمزاىانە دلى شۆرىن ۋە خوشەۋىستى
ھەر سىكىانى بە دەست ھىناۋ خوشەۋىستى خۆى بۆ دەرېرىن..
لەبەر ئەۋە كاتىك ھەلەيەك، ئەنجام دەمىت، يان جارى ۋا ھەيە ئەۋ ھەسەو
ھەلسوكەۋتەى كە ئەنجامى دەمىت، ھەلەش نىيە، بەلام بۆ كەسى بەرامبەر شىاۋو
گونجاۋ نىيە، بە خىرايى ھەۋلى سىرپىنەۋە، يان دوورىنەۋەو چاك كىردى بىدەو
مەھىلە زىاتر لە سەر دلى كەسى بەرامبەر گەۋرە بىيىت..

ئىزمۇون..

ئەنجامدانى ھەلە، مايەى نەنگىو كەمۇكۆرى نىيە،
بەلكو سور بوون ئە سەر ھەلە مايەى نەنگىو كەمۇكۆرىيە..

بە ھەر دوو چاۋ بېروانە..

ئىمەي مەرۇف ھەمىشە لە دەر خستى ھەلەو كەم و كۆرپەكانى خەل كيدا تازمگەرى و داهىيان دىگەن، بەلام بە داخەو زۆر چار چاۋمان چاكەو جوانىيەكانيان نابىنىت.. زۆربەي زۆرى مامۇستايان سەرزەنشتى قوتابىيەكانيان دىگەن و بە تەمەل ناۋيان دىگەن، بەلام زۆر بە كەمى بە قوتابىيە زىرەك و ورپاۋ زىرەكاندا ھەلەمدەن و ھانىيان دىگەن.. زۆربەمان كاتىك مىندالەكانمان يان ھاۋسەرئانمان ھەلەپەك ئەنجام دىگەن، بە خىرايى ئاگاداريان دىگەن، بەلام بە پىچەوانەو زۆر بە كەمى كارە جوانەكانيان دىنرخىن.. لە جوانترىن شارمزاىيەكانى گىت و گۆ، بىرىتە، لە باس كىرنى لايەنە باش و جوانەكانى خەل كى..

پىغەمبەرى خودا ﷺ رۇژىك بە ئەبوموساى ئەشعەرى دىگات و پىي دىفەر مويت: ئەگەر دوينى دىتتىن، چۆن گويم بۇ قورئان خويندەكەت گرت بوو، بەشەك لە دىنگ خۇشەكەي داود پىغەمبەرت ﷺ پىدراو..

ئەبوموساش ﷺ روخسارى دىگەشەتەو زۆر دلخۇش دىت و دىفەر مويت: ئەگەر بىزانىيايە گويم لىدەگىرت، ئەوا دىنگم خۇشتر دىگەد..

بەلئ.. پىغەمبەرى خودا ﷺ ھەست و نەستى بەرامبەر بە خەل كى نەدەشاردەو كەسەك ھەلەي بىكردايە، بە شىۋەپەكى جوان پىي دىفەر موو: ھەلەت كىرد، ھەرۋەھا بە كەسى چاكەكارىشى دىفەر موو: چاكەت كىرد..

رۇژىك ئەبومورمىرە ﷺ پىرسىار لە پىغەمبەرى خودا ﷺ دىگات و دىفەر مويت: ئەي پىغەمبەرى خودا ﷺ لە رۇژى دوايىدا، كى زۆر بە تىكاۋ شەفاعەتى تۇ بەختەمۇر دىت؟ بە راستى پىرسىارىكى جوانە! ئەم پىرسىارە زۆر لەو پىرسىارە جوانترە كە پىغەمبەرى خودا ﷺ سەرقال بىكەيت و بلىيت: كەي رۇژى دوايى دىت؟

پىغەمبەرى خودا ﷺ لە سەر پىرسىارە جوانەكەي ھانىدەدات و دىفەر مويت: گومانم وا بوو ھىچ كەسەك لە پىش تۇدا ئەم پىرسىارە نەكات، لەبەر ئەۋەي تۇ لە ۋەرگىرتنى زانىست و زانىارىدا زۆر سۈرىت.. لە ۋەلامى پىرسىارەكەشدا ۋەر موو: ئەو كەسەي بە دىسۈزى و بە پاكى و لە دىۋە بلىيت: لا إله إلا الله..

سەلمانی فارسی ﷺ یەکیك بوو لە ھاوڵە بەرپزەمکان و عەرەبیش نەبوو، بەلکە کۆری یەکیك لە پیاووە گەورەمکانی فارس بوو. باوکی بە ئەندازمێك خوشی دەویست، هەتا لە ترسی ئەوەی نەوێکێ کارێکی بە سەر بێت، لە ماڵەووە بەندی کرد. پەرەمردگار باویری خستە دڵی سەلمانەووە لە ماڵ دەرچوو.

بەلێ.. سەلمانی فارسی ﷺ بە شوێن راستیدا بەرمو شام گەوتە رێ. هەندیک کەس بە فروغیل بە جوله کەمەکیان فرۆشت و ئەویش کردی بە بەندە. چیرۆک و رووداوێکی دوورو درێژە. بە ھەر حال گەشتە خزمەت پیغەمبەری خود ﷺ و بوو بە یەکیك لە ھاوڵانی. رۆژیک پیغەمبەری خود ﷺ لە ناو ھاوڵانیدا دانیشتبوو، سورمەتی الجمعة ی بۆ دا بەزی و پاشان ئەم نایەتە پیرۆزی خوێندنەو، کە دەفەرموێت: ﴿هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ٢﴾ و آخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٣﴾ الجمعة. واتە: (ھەر ئەو زاتەیە لە ناو خەلکیکی نەخوێندەواردا پیغەمبەریکی لە خۆیان رەوانە کرد، نایەتەکانی قورئانەکی ئەویان بە سەردا دەخوێنێتەو دەو دڵ و دەروون و رۆالەت و ناشکراو نادیاریان پوختە دەکات، فێری قورئان و دانایی شەریعەتیان دەکات، بە راستی ئەوانە پیشتەر لە گومرایی و سەرلێشیواویەکی ناشکراو گیران خوارد بوو* لە ناپێندەدا خەلکی تریش دین (موسلمان دەبن لە گەل و میلەتان) پەيوست دەبن بەمانەو، بیگومان ئەو زاتە بالادەست و داناو کار دروستە).

یەکیك لە ھاوڵان دەفەرموێت: ئەوانە کێن ئەو پیغەمبەری خود ﷺ؟
پیغەمبەری خود ﷺ بێدەنگ بوو. ھاوڵەکە پرسیارمەکی دوبارە کردەووە و فەرمووی: ئەوانە کێن ئەو پیغەمبەری خود ﷺ؟
ئەمجارمیان پیغەمبەری خود ﷺ رووی کردە سەلمان و پاشان دەستی خستە سەر شانی و فەرمووی: ئەگەر ئێمان و باویر لە سەر ئەستێرمکانیش بووایە، پیاوانیکی ناوا بە دەستیان دەهینا.. متفق علیه..

تێروانین..

گەشبین بەو گومانی باش بە خەلکی بەرمو هانیان بدە،
بۆ ئەوەی زیاتر پەرە بە کارە باشەکانیان بدەن.

ھونەرلى گۈلگرتىن..

شارمىزايەكانى بە دەست ھىنانى دىل و دەروونى خەللى، جۇراو جۇرن.. ھەندىكىان
بە ئەنجامدانى كارىك دەبىت، بەلام ھەندىكىان بە ئەنجام نەدانى كارىك.. ھەر وەك
زەردەخەنە و پرووى خۇش و گەش، دەبىتە ھۆى راکىشانى خەللى، بە ھەمان شىۋە
دوورگەوتنەو وە وازەينانىش لە گرژى و مۇنى و توورمى، دەبىتە ھۆى بە دەست
ھىنانى دىل و دەروونىان..

ھەر وەك قەسەى خۇش و پىاھەلەن و ستايش، دەبىتە ھۆى راکىشانى دلى خەللى،
بە شىۋەمىكى جوان گۈى لىگرتىنىشان لە كاتى قەسە كردندا، بە ھەمان شىۋە دەبىتە
ھۆى ئەۋەى خۇشەۋىستىيان بە دەست بەينىن..

بە لاتەۋە چۇنە لە بارەى بىدەنگى سەرنج راکىشەۋە بۆت بدویم؟
بەلى.. كەسانىك ھەن، زۇر نادوین و كەم قەسە دەكەن و لە كۆرۈ دانىشتەكاندا
زۇر بە كەمى گۈىت لە دەنگىان دەبىت.. جارى وا ھەمى ئەگەر چاۋدىرىيان بىكەيت،
دەبىنىت تەنھا سەرو چاۋى دەجولت و بەس، ھەندىك جار نەبىت لىۋەكانىشى
دەجولت، بەلام بۇ دەربىرىنى زەردەخەنە، نەك بۇ قەسەگردن، كەچى لە ناو خەللىشدا
زۇر خۇشەۋىستىن و ھەموو كەس حەز بە نىزىكىيان دەكات.. دەزانى بۇ؟
لەبەر ئەۋەى لەگەل خەللىدا بىدەنگى سەرنج راکىش بەكاردەھىنن و بە نارامى
گۈىيان لىدەگرن..

ھونەرى گۈلگرتىن شىۋازى جۇراو جۇرى ھەمە.. يەككىك لەو كەسانەى كە گرنكى
بەم بۈارە دەدات، پىي راکەياندم ئامادەى زىاتر لە پانزە خولى ھونەرى گۈلگرتىن بووم..
جىاۋازى لە نىۋان ئەم كەسانەدا بىكە: كاتىك بابەت و پروداۋىك بۇ كەسىك باس دەكەيت،
لەپ پىت دەبىرپىت و دەلىت: منىش ھەمان پروداۋو بەسەرھاتم بەسەرھاتوۋە..
تۇش دەلىت: پەلە مەكە با قەسەكانم تەۋاۋ بىكەم.. كەمىك بىدەنگ دەبىت و دوبارە
دەلىت: راستە.. راستە.. وەكو پروداۋمەكى من واىە، جارىكىان رۈىشتەم بۇ...

تۆش دەلىت، بىرام چاۋمىرى بىكەۋ پەلە مەكە.. كەمىك ئارام دىگىرىتە بۇ جارى سىيەم دەلىت: دى باشە كەمىك پەلە بىكە..

ئەمەى كە باسماڭ كىرد، كەسى يەكەم بوو.. بەلام كەسى دوۋەم كاتىك كە رووداۋىكى بۇ دىگىرىتەۋە، سەپىرى راستو چەپى خۇى دىكەت، مۇبايەلەكەشى لە گىرفانى دەر دەپىنىتە كورتە نامە دىنوسىت، پان دىيان خۇىنىتەۋە، پان لەۋانەيە بە پارىيەكانى ناو مۇبايەلەكەيەۋە خۇى سەرقال بىكات..

بەلام كەسى سىيەم لەبەر ئەۋەى شارمىزى ھونەرمەكانى گۇيگىرتە، كاتىك بابەتتىكى بۇ باس دىكەت، چاۋمەكانى دىبىرىتە چاۋتە سەپىرت دىكەت، چار چارپىكىش سەرى دەجولنىتە راستى وتەكانت دەسەلىنىت، چار چارمىش زىردەخەنەيەكت بۇ دىكەت ھەندىك چارىش ۋەكو سەرسامىيەك دەلىت: سەپىرە!! پاك و بىگەردى بۇ خودا!! دى بىزانم زىاتەر ھەز بە كۆرۈ دانىشتىنى كامىيان دىكەيت؟! بىگومان كەسى سىيەم..

بانگخوازىكى بە ناۋبانگ ھەبوو، لە وتارداندا خاۋەن تۈۋانايەكى باش بوو.. بەردەۋام نامۇزگارى خەلكى دىكەت.. خەلكىش كاتىك لە سەر دۈۋانگە، پان لە كەنەلە ئاسمانىيەكاندا دىيان بىنى، خۇشيان دىۋىستە ھەزىيان دىكەت گۇيى لىبىگىرن، تەنھا ھاسەرمەكى نەپت، چۈنكە بەردەۋام لە مەلەۋە بەيەكەۋە بوۋە زۆر گۇيى لە دىنگى مىردەكەى دىبوو..

بانگخوازەكە بىپارىدا لەگەل خۇى بۇ يەكەك لە وتارمەكانى بىپات.. رۇژىك پىي دەلىت: ھادەلىم ناكەپت بۇ ئەۋەى بىچىن گۇيى لە وتارى يەكەك لە بانگخوازن بىگىرن؟ ھاسەرمەكى لەگەلىدا سەردەكەۋىتە لە دىرگەى مزگەۋتەكە قەرمبالغىيەكى زۆر دىبىنن، كە ھەموۋىيان بۇ گۇيگىرتىنى ئەۋە وتارە ھاتىبوۋ.. ئافىرەتەكە دىچىتە بەشى ژنانو پىاۋمەكەش لە بەشى پىاۋان دىست بە وتارو نامۇزگارىيەكانى دىكەت.. خەلكى ھەموو بە بىدەنگى گۇيى دىگىرن، تەننەت ھاسەرمەكەشى زۆر بە تامەزىۋە گۇيى دىگىرىتە بىدەنگ دىبىت..

كاتىك وتارمەكە تەۋاۋ دىبىتە دىيانەۋىتە بىگەرىنەۋە، پىاۋمەكە يەكسەر باسى قەرمبالغىۋە جۈۋانى مزگەۋتەكە دىكەتە پاشان دەلىت: راۋ بۇچوۋنت لە سەر وتارمەكە

چۆن بوو؟

هاوسەرمەكەش دەلەيت: زۆر جوان و كارىگەر بوو، بەلام كەسەكە كى بوو؟
 پياومەكەشى دەلەيت: سەپەر! دىنگىت نەناسى؟ ئەو مەن بووم..
 ئافەتەكە كاتىك دىزانىت مىردەكەى بوو، دەلەيت: ئۆي.. لە دلى خۇمدا وتم: بۆ
 ئەومندە درېژەى پىداو ئەم ھەموو قەسەپە جى بوو؟

كەواتە: گويگرتن لە خەلكى ھونەر و شارمزاىيە.. ھەندىك لە خەلكى بىريان چۆتەو،
 پەرورەدگار زمانىك و دوو گويچەكى پىبەخشيون، لەبەر ئەوەى زياتر لە قەسەردن،
 گوى بگرن.. كەسانىك ھەم ئەگەر بۆيان بگريت ھاوكيشەكەيان ھەلدەگىرايەو،
 دووزمان و گويچەكەيان بۆ خويان دادەنا، بۆ ئەوەى زياتر قەسە بگەن..

دەى خۆت رابەينە بەوەى گوى لە خەلكى بگريت و لە كاتى قەسەردن پىدەنگ
 بىت، ھەتا ئەگەر لە سەر قەسەكانىشيان تىبينىت ھەبىت، يان ئەگەر قەسەكانيان
 ناخوشىش بىت و بە دليشت نەبىت، پەلە مەكە و ئارام بگەرە و گويان لىبگرە..

لە سەرەتاي ھاتنى ناينى ئىسلامدا، موسلمانان كەم بوون، بىباومرانيش بە درۆيان
 دەخستەو، خەلكيان لى دوور دەخستەو، ھەرودھا بلاويان دىمەردەو، كە پىغەمبەرى
 خودا ﷺ درۆزن و ھالچىو زۆر جارىش دىيان وت: شىتە، يان جادوگەرە..

رۆژىك پياويكى شارمزا لە بوارى پزىشكى و چارەسەردا، سەردانى شارى مەكە
 دىكات، كاتىك دەچىتە ناو خەلكىو، گوى لە بىباومراني قورمىش دەبىت، بە شىت
 ناوى پىغەمبەرى خودا ﷺ دىبەن و دەلەين: ئەوا شىتەكە ھات و شىتەكەمان بىنى و
 چەندەن وتەى ناشرىنى تر..

ئەم پياومەش دەلەيت: ئەو پياوەى كە ئىوە باسى دىكەن، لە گويە؟ دەى بەلكو لە سەر
 دەستى مەن چاك بىتەو.. خەلكەكەش ناوئىشانى پىغەمبەرى خودا ﷺ پىدەمەن..
 پياومەكە پىغەمبەرى خودا ﷺ دەبىنىت و لە روخسارى كەشاوەى ورد دەبىتەو،
 دەلەيت: ئەى مەھمەد، خودا لە سەر دەستى مەن شىفای بۆ چەندەن كەس ناردو، وەرە
 با چارەسەرى تۆش بگەم.. پياومەكە بەردەوام قەسەى دىمەردەو پىغەمبەرى خودا ﷺ
 زۆر بە بىدەنگى گوى گرتبوو..

دەزانى گوى لە جى دىگرت؟! گوى لە قەسەى كەسىكى بىباومر دىگرت، كە ھاتبوو

چارەسەرى پېغەمبەرى ﷺ بىكەت و دەپۇت: بىستوومە شىت بوويت.. نای لەم نارامى و خۆراگریه!!

دواى ئەوەى پیاومکە قسەکانى تەواو کرد، ئەوسا زۆر بە نارامى پېغەمبەرى ﷺ ھەندىک قسەى کردو ھەرمووی: إن الحمد لله.. نحمدہ ونستعینہ.. من یتدہ الله فلا مضل لہ.. ومن یضلل فلا ھادی لہ.. واشھد ان لا إله إلا الله وحده لا شریک لہ.. پیاومکە شەمزاو وتی: ئەو وتانەم بۆ دوبارە بکەرەوہ.. پېغەمبەرى ﷺ خوداش بۆى دوبارە کردەوہ.. پیاومکە کاتیک گوئی لەو وتە جوانانە بوو، وتی: سویند بە خودا گوئی بىستى وتەى فالچی و جادوگەر و زمان زانەکان بووم، گویم لە وتەى ئاوا جوان نەبووہ!! دەستت بێنە با پەیمانى مۇسلمان بوونت پێدەم.. پېغەمبەرى ﷺ دەستى درېژ کردو پیاومکەش جل و بەرگى بپیاومەرى لەبەر خۆى دامالئى و وتی: اشھد ان لا إله إلا الله.. واشھد ان محمداً عبده ورسوله.. پاشان پېغەمبەرى ﷺ زانى ئەم پیاوہ لە ناو گەل و ھۆزەمکەیدا خاوەن رېزو پلە و پایەيە، ھەر بۆيە پێى ھەرموو: بانگى گەل و ھۆزەمکەشت بکە، بۆ ئەوەى مۇسلمان بن.. پیاومکەش پەیمانیداو بەرەو لای گەل و ھۆزەمکەى کەوتە رى..

کەواتە: بۆ ئەوەى گوێگریکی باش بیت، پێویستە: کەسیکی بێدەنگ بیت.. سەرت بۆ کەسى قسەکەر راوشینەو بە ئامارە راستى وتەکانى بسلەینەو زەردەخەنەى بۆ بکەو سەرسامى خۆت، بۆ قسەکانى دەربەرەو سەیری روخسارى بکە، ئەوسا ھەست دەکات، چۆن چاوت لە جاویەتى، ئاواش بە دل لەگەڵداى و پاشان ئەویش بە دل پێشوازیەت لێدەکات..

ئەنجام..

تازەگەرى و داھێنانمان بۆ گوێگرتن لە خەلکى، وایان لێدەکات داھێنان و تازەگەرى لە خۆشەويستیماندا بکەنو خوومان پێوہ بگرن..

ھۈنەرلى گەتوگۇ..

بىرت ناپەت، رۇژىك لە شوپىنىكدا، كاتىك لەگەل كەسىكداو لە گەت وگۇيەكدا، شتىك لە دل و دەرۈونتدا، دروست بوو بىت، يان لەوانەيە تا چەند رۇژىك توورە بووبىتى.. يان جارى وا ھەيە مشت و مېرو دىمە قالەيەك لە نيوان دوو كەسداو لە سەر شتىكى بى بايەخ دروست دىبىت و ھەردووكيان دىنگيان بەرز دىمەنەو ھە چاوپان لەيەك سور دىمەنەو، كاتىك جيا دىمەنەو، ھەريەكەيان لە لاى ئەوى تريان خوينى تال دىبىت.. كەواتە نىمە ھەموومان لە بە دەست ھىنان و راکىشانى دلى خەلكىدا ماندوو دىبىن، پاشانىش بە ھەلسۈكەوتىكى نەشپاو لە دەستيان دىمىن، ھەموو ئەمانەش بە ھوى كەم ئەزموونىمانە لە ھۈنەرلى گەت وگۇدا..

كەسى قەسكەر، وىكو ئەو ۋايە بە سەر شاخىكى سەختدا سەربكەوېت.. بۇيە پىۋىستە زۇر گرنگى بە شوپىنى دەست و قاچەكانى بدات و پىش ئەو ۋى دەست و قاچى لە بەردەكان گىر بىكات، پىۋىستە سەپريان بىكات و لە گونجان و نەگونجانيان دلنيا بىت.. ھەروەھا پىش ئەو ۋى قاچەكانى لە سەر بەردەكانىش لاپەرىت، پىۋىستە سەپرى بەردەكانى ژىر پى بىكات، لەبەر ئەو ۋى نەوگۇ پىيەكانى بىرازىت و بىكەوېتە خوارەو..

دېرژە بە قەسكانەم نادەم.. باشتىن قەش، ئەوانەن كە كورت و بەلگەدارن.. چوونە ناو دىمە قالى و مشت و مېرو، كارىكى باش نى، بەلكو كارىكى سەرزىشت گراوېشە.. لەوانەيە لەگەلدا ھاورا بىت كاتىك دەلىم، زىاتر لە ۹۰% ى مشت و مېرەكان بىسودو بى بايەخن..

بە گوپرى تۈانات، ھەولبىدە لە مشت و مېر دوور بىكەوېتەو.. كاتىكىش يەكك رەخنەت لىدەگرىت، يان قەست پىدەبىرېت، توورە مەبە و كارەكە بە سنگىكى فراوانەو ۋەربىگرو بە بىرگەرنەو لەو كەسانە، خۇت ئازار مەدەو لىكۇلىنەو لە نىمەت و مەبەستى مەكەو ۋازى لى بېيەنە.. بە غەم و خەفەت، خۇت لەناومەبەو زۇر بە نارامى لەگەل ھالەتەكەدا ھەلسۈكەوت بىكە، لەبەر ئەو ۋى زىيان و رەشەبا، تەنھا وردە بەردەكان دىجولېن و

يارىيان پېندەكەن، بەلام بە دۇنيايىمۇ ناتوانن چيا جېگىر و گەورەكان بلەرزىنن.. دەى تۆش وىكو چياو شاخەكان بەھىزو خۇراگرە..

كاتىك قورەيش پەيمانى خودىيەيان شكاند، پېغەمبەرى خودا ﷺ و ھاۋەلانى بۇ رىزگار كىرنى شارى مەككە كەۋتە رى و لە نىك مەككە لاپاندا.. ئەبوسوفيان خۇى و ھەندىك لە بىباۋەران لە سەربازگەيەكى مۇسلمانان نىك دەبنەۋە، بەلام نازانن كە نەۋە سەربازگەى مۇسلمانانە..

ئەبوسوفيان كاتىك سەيرى ئاگرەكانى سەربازگەكە دىكات، دەلىت: ھەرگىز ئاگرو سەربازگەى بەم شىۋىمەم نەبىنىۋە.. بە راستى گەورەپە! كى ئەۋانە دىبىنىت؟! يەكك لە ھاۋەلەكانى دەلىت: ئەۋانە ھۆزى خوزاعەن و بە كۆمەل بۇ جەنگ ھاتوون..

ئەبوسوفيانىش دەلىت: ھۆزى خوزاعە زۇر لەۋە كەمەرن، كە ئاگرو سەربازگەى بەم شىۋىمەيان ھەبىت.. ئەبوسوفيان بەرە بەرە لە سەربازگەكە نىك دەبىتەۋە، ھەتا لە لاپەن ھەندىك پاسەۋانى مۇسلمانانەۋە دىستگىر دىكرىت و دىپانەۋىت بىيەن بۇ لاي پېغەمبەرى خودا ﷺ.. لەۋ كاتەدا عەباسى مامەى پېغەمبەرى خودا ﷺ بە سۋارى لەۋۋە تىدەپەرىت، ئەبوسوفيانىش لە ترسدا لە دۋاى عەباسەۋە ﷺ سۋار دەبىت و ھاۋەلەكانىشى بە ترسەۋە شوپنى دىكەۋن و مۇسلمانانىش بە دۋاپانەۋە..

كاتىك بە لاي رەشمال و ئاگرى مۇسلماناندا تىدەپەرن، ئىمامى عومەر ﷺ دىپان بىنىت و دەلىت: نەۋە ئەبوسوفيانى دۋىمنى خودايە.. سوپاس بۇ خودا بە بى ھىچ رىكەۋتن و پەيمانىك دىستمان لى گىر بوو.. عەباس ﷺ نايەلىت دىستى ئىمامى عومەرى ﷺ بگاتى و بەپەلە دىپات بۇ لاي پېغەمبەرى خودا ﷺ..

پاشان ئىمامى عومەرىش ﷺ دىت و دەلىت: ئەى پېغەمبەرى خودا ﷺ نەۋە ئەبوسوفيانە.. خودا بە بى ھىچ رىكەۋتن و پەيمانىك ھىناۋىمەتە رىر دىستمان.. پا لە گەردنى بدەم..

ئەبوسوفيان زۇرى بە مۇسلمانان كىر بوو.. سەركىردەى جەنگى ئۈچۈد و خەندەق بوو، لە دىرى مۇسلمانان.. زۇرى ئازارى مۇسلماناندا زۇرىشى لى شەھىد كىرن، ئىستاش ئاۋا بە ئاسانى كەۋتۈۋەتە دىست مۇسلمانان..

ئىمامى عومەرىش ﷺ زو و دۋبارەى دىكرەۋە دىپوت: ئەى پېغەمبەرى

خودىڭغا ئەمەلى بىدەم.. كاتىك ئىمامى عومەر ر.ھ. زۆر دىبارەى كىردى، عباس ر.ھ. پىرەى كىردە ئىمامى عومەر ر.ھ. و قەرمۇوى، لەسەر خۇبە ئەى عومەر.. سۆيىند بە خۇدا ئەگەر ئەبوسوفىيان لە ھۆزىمكى تۇ بووايە، ئەم قەسەمەت نەدەمگىر..

ئىمامى عومەر ر.ھ. ھەستى كىرد لەوانەمە بىكەوئىتە مەشت و مەرىكى نەگۈنەجاومە، ھەر بۇيە زۆر بە ئارامى قەرمۇوى، عباس تۇش لەسەر خۇبە.. سۆيىند بە خۇدا ئەو پىرەى مۇسلمان بووئىت، ئەو دەم پىخۇش تىر بوو كە باوكم مۇسلمان بووايە، لەمەر ئەو دەمزانى پىغەمبەرى خودىڭغا، مۇسلمان بوونى تۇى لە مۇسلمان بوونى باوكم پى خۇشتر بوو..

كاتىك عباس ر.ھ. گۆيى لەم قەسەمە بوو، بىدەمگى بوو.. گەشت و گۆكەش گۆتايى ھات.. لەگەل ئەو ھەشتا ئىمامى عومەر ر.ھ. دەپتوانى دىرەى پىدات و بىوتايە، مەبەستت چىيە؟! تۇ ناخ و دەروونى مە تۆمەتبار دەمەيت؟! دەزانى چى لە دلى مەدا ھەمە؟! بۇچى دەمەوئىت ناكۆكى ھۆزايەتى بەرپا بىكەيت؟!

نەخىر.. ھىچ يەكەك لەم شتانەى نەوت.. ھەردووكيان بىدەمگى بوون و ئەبوسوفىيانىش سەپىرى دەمگىر و چاومى بوو بىزانىت، پىغەمبەرى خودىڭغا قەرمەن بە چى دەدات.. پاشان پىغەمبەرى خودىڭغا قەرمۇوى، عباس لەگەل خۇت بىيەو بەيانى بىھىنەرەو.. عباسىش ر.ھ. دەپات بۇ رەشمالەكەى و ئەو شەو بەيەكەو دەمىن.. كاتىك بەرمەيان دىت، ئەبوسوفىيان دەپنىت مۇسلمانەكان ھەموويان ھەستاون و خەرىكى دەستىوئىر گىرتىن، دەلىت: عباس ئەمانە چىانە؟!

عباسىش ر.ھ. دەفەرمۇئىت: ئەو گۆيىيان لە بانگى بەيانى بوو دەمچەن نوئىرەكانيان ئەنجام بەمىن.. پاشان ھەموو ئامادەى نوئىرە دەمىن و پىز پىز دەمۇستىن، پىغەمبەرى خودىڭغا پىشنىوئىرەيان بۇ دەمات و ئەبوسوفىيانىش ئەم دىمەنەنە دەپنىت، بە مەكەچى و گۆپرايەلىان سەرسام دەپنىت..

كاتىك نوئىرەكانيان تەواو دەپنىت، عباس ر.ھ. دىت بۇ ئەو ئەبوسوفىيان بەرىت بۇ لاي پىغەمبەرى خودىڭغا.. ئەبوسوفىيان دەپرسىت و دەلىت: عباس ئەگەر مەمە ھەر قەرمەنىكىيان پى بىكات، بە گۆيى دەمەن؟

عباسىش ر.ھ. دەفەرمۇئىت: بەلى.. سۆيىند بە خۇدا ئەگەر قەرمەن بىدات بەوئى كە واز لە خوارىدەن و خوارىدەنەمەش بەيىن، بە گۆيى دەمەن و وازى لىدەمەيىن..

پاشان ئەبوسوفيان دەلىت: ئەوئى ئەمشەو بېنىم نە لە لای كىسراو نە لە لای قەيسەر
 نەبىنىوود! كاتىك چوونە لای پېغەمبەرى خوداﷺ پىنى فەرموو: ئەبوسوفيان ئايا
 كاتى ئەو نەهاتوود، كە بزىت جگە لە الله هيج خودايەكى راستەقىنە بوونى نى؟
 ئەو شەوئى كە ئەبوسوفيان لە ناو موسلماناندا بە سەرى برد بوو، بەس بوو بۆ
 ئەوئى كە رىق و دوژمنايەتتەكەى كەم بىتەوود، ھەر بۆيە وتى: باوك و دايكەم بە قوربانت
 بن، ئاي چەندە ئارامگرو بەرپىزىت! سوپىند بە خودا وا دەزانم ئەگەر جگە لە الله
 خودايەكى تر ھەبووايە، ئەوا يارمەتتەكى دەدام!
 پاشان پېغەمبەرى خوداﷺ فەرمووى: ھاوار بۆ تۆ، ئەى ئەبوسوفيان، ئايا كاتى
 ئەو نەهاتوود بزىت كە من پېغەمبەرو پەوانەگراوى خودام!
 ئەبوسوفيانىش زۆر راشكاوانە دەلىت: باوك و دايكەم بە قوربانت بن، چەندە ئارامگرو
 بەرپىزىت، بەلام سوپىند بە خودا ھىشتا شتىك لە دل و دەرووندا ھەر ماود!
 لەم كاتەدا عباسؓ دىمەرمووت: دەى ئەبوسوفيان موسلمان بەو
 شاھەدومان بەينە..

كەمىك بىدەنگ دەبىت و پاشان دەلىت: أشهد أن لا إله إلا الله وأشهد أن محمداً
 رسول الله..

پېغەمبەرى خوداﷺ كاتىك گووى لە موسلمان بوونى ئەبوسوفيان بوو، روخسارى
 كەشاھەو زۆر دلخۆش بوو.. پاشان عباسؓ فەرمووى: ئەى پېغەمبەرى خوداﷺ
 ئەبوسوفيان پياويكە ھەز بە گەورەيى و شانازى دەكات، شتىكى بۆ بكەو پىزىكى لى
 بنى.. پېغەمبەرى خوداﷺ فەرمووى: ھەر كەسك بچىتە مالى ئەبوسوفيانەو، ئەوا
 پارىزراو دەبىت..

بۆچوون..

زىرمەكى ئەو نە كە لە مشتومردا سەركەوتوو بىت،
 بەلكو زىرمەكى ئەومىيە كە ھەر لە سەرمقاو نەجىتە
 ناو مشتومردوو خۆت توشى دەمەقالت نەكەيت..

پېگە لە بەرھەلستكاران بگرە..

زۆربەى كېشەو گىرەتەكان كە روو دەمدەن، بەرھەمى زمان و قسەكردنە..
جارى وا ھەيە بە ھۆى پەلەكردن لە قسەبېرىن بە خەلكى و چاومرى نەكردنى كەسى
قسەكەر ھەتا كۆتايى بە قسەكانى دەھىنەيت، مشت و مېرو دەمەقائىيەكى نەزۆكى بى
بەرھەم دروست دەھىتە ھۆى تېكچوونى دل و دەروونەكان..
كاتىك ناتوانيت چاكسازى لە ھەموو خەلكىدا بىكەيت و واىان لى بىكەيت ھەموو بە
پىي رەوشتە شەرىيەكان بچولەنەو، يان ھەموويان وا لى بىكەيت، جوانترين ھونەرەكانى
ھەلسوكەوت كردن، لە بىستەن و بىنەن و گەت و گۆدا بەكاربەين، دلەنگ مەبە..
ھەندىك كەس بەردەوام دەلەن، پىويست بوو خەلكى واىان بىكردايە، يان
واىان نەكردايە.. واز لەو قسانە بەينە.. وەك و تراو، نوپژ لە سەر نەم مردوو
نامادەيە بىكە..

بە كورتى پىويستە خۇمان بەو ھەو سەرھال نەكەين، كە پىويستە خەلكى چى بىكات،
بەلەكو نەو گەنگە بزانين خۇمان چى بىكەين.. جارى وا ھەيە، كاتىك باسى بابەتەيكى
سەيرو نامۇ دەكەيت، لەوانەيە ھەندىك كەس پەلە بىكەن و بىيانەوئەيت بابەتەكەت پى
بېرىن، بۆيە پىويستە پىش ئەو ھەوان بابەتەكەت پى بېرىن و رەخنە لە وتەكانت
بىگرن، دەرگاكانى رەخنە و تىببىتى بە رووياندا دابخەيت، ئەمەش بەو دەھىت، لە
سەرمەتادا ھەندىك روون كردنەو لە سەر بابەتەكە بىدەيت، پىش ئەو ھەوان كە پىرسىار لە
بارىيەو بەكەن..

پىاويكى بە تەمەن لە كۆرو دانىشتەنەكەدا، باسى رووداوى ناكۆكى نيوان دوو كەس
دەكات، كە لە وىستەگەيەكى بەنەزىندا روويەدا بوو..

پىاويكە دەلەيت، بە شىوئەيەك ناكۆكىەكەيان پەرە دەسەينەيت، ھەتا پىاوانى پۇلىس
دەين و دەيان بەن بۆ بىكەي پۇلىس.. نامادەبوويەكى زۆر بلى، دېتە ناو باسەكەو ھەو
دەلەيت، بەلەي.. راستە.. بەلام بەو شىوئەيە نەبوو، بەلەكو بەم شىوئەيە بوو، خەتاي فلانە
كەسەشيان بوو، پاشان دەست دەكات بە باسكردنى رووداوەكە..

پىاوە بە تەمەنەكەش لە داخا خەرىكە گرى تىبەربەيت و پىايدا ھەلبشاخەيت، بەلام

خۇي دەگرېتو زۆر بە نارامى پىي دەلىت: تۆ خۆت لەۋى بوۋىت؟

پىاۋمكە دەلىت: نەخىر..

ئەي كۆنۈسى لىكۆلىنەۋمكەت خويىندىمۇ؟

پىاۋمكە دەلىت: نەخىر..

ئىتر پىاۋە بە تەمەنەكە خۇي بۆ ناگرېتو بە سەرىدا ھاۋار دىمكاتو دەلىت: باشە

ئەي چۆن ھىچ شىك نازانىتو بە درۆشم دەخەيتەۋە؟!

بە راستى بە خۇگرتن و ئەۋ پىشەكپىيە پىاۋە بە تەمەنەكە باسى كىرد، سەرسام

بوۋم، خۇ ئەگەر بە بى ھىچ پىشەكپىيەك و بەبى ئەۋ پىرسىيارانە، بەرەنگارى بىۋاۋىيەتەۋە،

ئەۋا دەرگاي رىزگار بوۋنى بەرۋى كابرى زۆر بلىندا دىمكردەۋە ئەگەر بە درۆش بوۋاۋىيە،

خۇي رىزگار دىمكرد..

زۆر جار كاتىك دىمانەۋىت باسى بابەتىك بىكەين، پىۋىستە پىشەكپىيەك بۆ وتەكانمان

پىشەكەش بىكەين، بۆ ئەۋەي ۋەلامىكى ئەۋ كەسانە بىدەينەۋە، كە لەۋانەيە رەخنەۋ

تىبىنىيان لە سەر وتەكانمان ھەبىت..

كاتىك قورمىش، لە جەنگى بەردا، ھاتن بۆ شەرۋ كوشتارى مۇسلمانان، ھەندىك

كەس مەبەستىيان نەۋوۋ بىن و شەرى مۇسلمانان بىكەن، بەلام گەل و ھۆزەكانيان زۆريان

لىكردىۋون..

پىغەمبەرى خۇداش ﷺ ئەم دىنگوباسەي دىزانى، دىشىزانى و دىنيا بوۋ

ئەگەر ئەۋ كەسانە ئامادەي جەنگەكەش بىن، كوشتارى مۇسلمانان ناكەن.. كاتىك

مۇسلمانان لەمەيدانى جەنگەكە نىزىك بوۋنەۋە، پىغەمبەرى خۇداش ﷺ ۋىستى

ھاۋەلانى ئاگادار بىكاتەۋە، بەۋەي ئەگەر دىستىيان ئەۋ كەسانە گىر بوۋ، نەپان

كۆرۈن، ئەمەش لەۋانەيە پىرسىيار لە لاي ھەندىك كەس دروست بىكاتو بلىن: چۆن

كەسانىك نەكۆرۈن، كە بۆ كوشتارمان ھاتوۋن؟! بۆچى چەند كەسىكى دىارىكراۋ،

ۋازيان لى بەئىنرېتو نەكۆرۈن؟!

ھەر بۆيە پىغەمبەرى خۇداش ﷺ پىشەكپىيەكى بۆ وتەكانى دانا، بۆ ئەۋەي ۋەلامىك

بىت، بۆ رەخنەۋ تىبىنىيەكانى ھاۋەلانى، ھەر بۆيە فەرموۋى: مەن دىزانم كەسانىك لە

نەۋەي ھاشم و كەسانىكى تىرىش، بە زۆر ھىنراۋن بۆ ئەم جەنگە ۋ ھىچ پىۋىستىيەكىشىيان

بە كوشتارى ئىمە نىيە، پىشەكپىيەكەي ئەۋەندە بوۋ، تەۋاۋ..

باشان فەرموۋى: ھەر كەسىك لە ئىۋە بە كەسىكى نەۋەي ھاشم گەيشت، با نەيكۆرۈت..

ھەر كەسكىش بە ئەبو بوختەرى كۆرى ھېشام گەيشت، با ئەيكوژىت.. ھەر كەسكىش بە عەباسى كۆرى عەبدولوتەلىبى مامەى پېغەمبەرى خودا ﷺ گەيشت، با ئەيكوژىت، چونكە بە زۆر ھېناويانە..

ھەندېك لە ھاوھلان لە ناوخۆياندا لەم بارمىھوھ گەتوگۆيان دەکرد، ھەتا ئەبو حوزەيفەى كۆرى عوتبەى كۆرى رەببىعە دەلىت؛ ئىمە باوكان و كوران و برايانى خۆمان بكوژىن و واز لە عەباس بەيىن؟ سوپىند بە خودا ئەگەر بىي بگەم، بە شمشىر دايدەگرمەوھ..

ئەم قسانە گەيشتەوھ بە پېغەمبەرى خودا ﷺ، پېغەمبەرى خودا ﷺ لای كەردەوھ بە لای ئىمامى عومەردا ﷺ و فەرمووى: ئەى باوكى حەفص.. ئىمامى عومەر ﷺ دەفەرمووت: ئەوھ يەكەمىن جار بوو بەم نازناوھ بانگم بكات..

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى: ئەى باوكى حەفص، ئايا بە شمشىر لە روخسارى مامەى پېغەمبەرى خودا دەدرىت؟

ئىمامى عومەر ﷺ توورە دەبىت و لە دلى خۆيدا دەلىت؛ چۆن ئەبو حوزەيفە بە گوپى فەرمانى پېغەمبەرى خودا ﷺ ناكات، ئەى ئەو مۇسلمان نىه؟! پاشان بە دەنگى بەرز ھاوار دەكات و دەلىت؛ ئەى پېغەمبەرى خودا وازم لى بەيىنە با لە گەردنى بدهم.. ئەبو حوزەيفە ﷺ لە قسەكانى پاشگەز دەبىتەوھ و دەلىت؛ ئەو رۆژمەھ لەو قسەمەھ دلىيانىم و بەردەوام دەترسم، وا ھەست دەكەم تەنها شەھىدى ئەو گوناھەم بىرىتەوھ.. سوپاس بۆ خودا لە جەنگى يەمامەدا بەروەردگار پەلى شەھىدى پېبەخسى..

ئامۆژگارى..

زىرەئەو بە توانابەو پيش ئەمەى بە پرسىارو رەخنە دەست لى بىكەنەوھ، بە وەلامو پروون كەردنەمەى جوان، دەستيان لى بىكەرمەوھ فرىاي خۆت بىكەوھ..

چاوه‌پوان به‌و به‌رهه‌لستی مه‌که..

بیرم دیت، کهسیک باسی هونهری گفت وگۆی ده‌کرد، باسی بابەتیکی له جیروکی یوسف ﷺ کرد، کاتیکی گه‌یشتە ئەم نایەتە به‌روژه.. ﴿وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانٍ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَنِیْ اَعْمُرُ خَمْرًا وَقَالَ الْاٰخَرُ إِنِّيْ اَرَنِیْ اَحْمِلُ فَوْقَ رَاسِیْ خُبْرًا نَّاْكُلُ الطَّیْرُ مِنْهُ نِدْنَا بِتَاوِیْلِهِۦ اِنَّا نَرٰكَ مِنَ الْمُحْسِنِیْنَ ﴿٣٦﴾﴾ یوسف. واتە: (ئەوسا دوو لاوی تریش به‌ تاوانی جیا جیا ئەگه‌ل یوسفدا خزانە به‌ندیخانه‌وه، (هەر به‌که‌یان خه‌ویکی بینی بوو) به‌کیکیان وتی: بێگومان من خۆم دهبینی له‌ خه‌ومدا تریم ده‌گوشی و شه‌رابم لی دروست ده‌کرد، ئەوی تریشیان وتی: به‌ راستی من خۆم دهبینی له‌ خه‌ومدا که‌ نانم به‌ سەر سه‌رمه‌وه هه‌لده‌گرت و بالنده‌ لی ده‌خوارد، ناگادارمان بکه‌ به‌ لیکنانه‌وه‌ی ئەم خه‌ونه، چونکه‌ به‌ راستی ئێمه‌ دهبینین تۆ له‌ چاکه‌خوازانیت و (شارمزی له‌ لیکنانه‌وه‌ی خه‌ودا))..

پاشان له‌ ناماده‌بووان وردبۆوه‌ وتی: کاتیکی دوو گه‌نجه‌که‌ چوونه ژوورمه‌وه، کامیان به‌یشتەر چوونه ژوورمه‌وه، یوسف ﷺ یان دوو گه‌نجه‌که‌؟!

به‌کیکی له‌ ناماده‌بووان هاواری کردو وتی: یوسف ﷺ..

به‌کیکی تر هاواری کرد: نا.. نا.. دوو گه‌نجه‌که‌..

به‌کیکی تر وتی: نا.. نا.. یوسف ﷺ..

که‌سیکی تر وتی: به‌ به‌که‌وه‌ چوونه ژووری..

که‌سیکی تر شتیکی تری وتو، بوو به‌ ژاوێژاو، هه‌تا وای لیها‌ت بابەتە سه‌رمکیه‌که‌ی خۆیان به‌رچوووه‌وه، وه‌ک ئەوه‌ی که‌سی به‌یشتکه‌شکار ئەوه‌ی مه‌به‌ست بێت، جاریکی تر لییان وردبۆوه‌وه‌ لییان راما..

کات تی‌ده‌به‌ری.. پاشان زمرده‌خه‌نه‌یه‌کی کردو ناماژه‌ی به‌یدان، که‌به‌یده‌نگ بن و وتی: چ کی‌شه‌یه‌که‌ گه‌نجه‌کان له‌ به‌یش یوسف ﷺ دا، چوو به‌یتنه‌ ژوورمه‌وه، یان یوسف ﷺ له‌ به‌یش دوو گه‌نجه‌که‌دا چوو به‌یتنه‌ ژوورمه‌وه؟!

نایا ئەمه‌ ئەو کی‌شه‌و ده‌نگه‌ ده‌نگه‌ زۆره‌ی ده‌وێت؟!

به‌لی.. زۆربه‌ی جار له‌ سه‌ر شتی ناپه‌یوێست چاره‌ی خۆمان له‌ لای به‌کتری ناشیرین ده‌که‌ین.. کاتیکی به‌کیکی هه‌سه‌مان بۆ ده‌کات، هه‌ندیکی ره‌خنه‌ی نه‌شی‌اوای لی‌ده‌گیرین و باسه‌که‌ی لی تی‌ک ده‌مه‌ین و چاوهری‌ناکه‌ین تا هه‌سه‌کانی ته‌واو ده‌کات.. زۆر جار هه‌ندیکی ره‌خنه‌ ده‌گیرین،

كە ھىچ كاريگەر يەككىيان لە سەر قەسەكانى كەسى قەسكەر نىيە و بەم ھەلسوكەوتەشمان چىڭزو خوشى وتەكانى تىك دەمەين و خۇمانى لەبەر چاۋ ناشىرەن و بىزراۋ دىكەين..

بىرم دىت سەۋدى بىرام كاتىك مىندال بوو، لە تەمەنى جەۋت سالىدا، چارېك دىتە مزگەوتەۋە وادەردەكەۋىت پەلەى بىت و پىشۋىزىش دوا دىكەۋىت.. كاتىك زۆرى پىدەچىت، بەرمو لاي بانگدەرمەكە دەچىت، كە پىاۋىكى بە سالاچۋى گۈيگىران دەبىت و لوتى دىكەيت، بۇ ئەۋەى دىنگى خۇى بگۈرېت و دەلىت، قامەت بىكە، پاشان ھەلىدىت و را دىكات..

بانگدەرمەكەش كاتىك گۈيى لەم قەسەيە دەبىت، خەرىكە ھەلىبىت قامەت بىكات، بەلام ھەندىك لە نوپۇز خۇيىنان ئاگادارى دىكەنەۋە و رووداۋەكەى تىدەكەيەن..

بانگدەرمەكە بە توورمىيەۋە لا دىكاتەۋە بۇ دواۋە و خۇزگە دەخۋازىت مىندالەكە بىبىنىت و سزاي بدات.. ئەم رووداۋە شتىكى خوش بوو، بەلام من لەبەر خوشى رووداۋەكە باسەم نەكرد، بەلكو بۇ ئەۋە باسەم كرد، لەبەر ئەۋەى دواى ئەو رووداۋە لە شۋىنىك دانىشتىۋوم، يەككىك لە نامادىۋوان باسى رووداۋەكەى كرد و تى: سەۋد بۇيە پەلەى بوو، زوو نوپۇز بىكرېت، لەبەر ئەۋەى لەگەل باۋكىدا دەچۋو بۇ قەراغ دىريا..

بۇ زانىيارىش شارى رىياز لە بىاباندايە و ھىچ دىريا يەككى لىۋە نىزىك نىيە.. سەرسام بووم و نەمزانى قەسەكانى لى تىك بدەم و رەخنەى لىبىگرم لە سەر زانىيارىيە ھەلەكەى و پىنى بلىم: دىريا كوا لىرە ھەيە؟! يان بىدەنگ بىم، چۈنكە ئەو زانىيارىيە ھىچ كاريگەر يەككى لە سەر رووداۋەكەى سەۋد نەبوو، ھەر بۇيە ھالەتى دوۋەم ھەلىبىزارد و ھىچ رەخنەيەكە لە قەسەكانى نەگرت..

جارى وادەيە رەخنە و نارەزايى لە شتىك دىردەمبىرەن ھەر لە بىنچىنەدا لەۋ شتە تىنەگەشتۋىت و لەۋانەيە ئەۋ كەسەى تۇ لۇمە و سەرزەنشى دىكەيت، بىيانۋى خۇى ھەبىت، بەلام تۇ نەيزانىت..

زىاد كەسىكى نەرم و نىيان بوو، جەزى بە نامۇزگارى خەلكى دىكرد.. رۇژىك لە كاتى و مىستانى، لە يەككىك لە نىشانەكانى ھات و چۇدا، گۈى بىستى دىنگى گۇرانىيەكى رۇژاۋايى بەرز دەبىت.. كاتىك سەير دىكات، دىبىنىت سەرجاۋەى دىنگەكە لە ئۇتۇمبىلەكەى تەنىشتىۋە دىت..

شۇڧىرى ئۇتۇمبىلەكە دىنگى رادىۋوكەى زۇر بەرز كىردىۋەۋە، بە شىۋەيەك دوورو نىزىك گۈى بىستى بوون.. زىاد دەست دىكات بە لىدانى ھۇرپىن، بۇ ئەۋەى شۇڧىرەكەى تەنىشتى كەمىك دىنگەكە كز بىكات، بەلام شۇڧىرەكە بە ھىچ شىۋەيەك ھەر ئاۋرپىش ناداتەۋە، ۋەك ئەۋەى بە تەۋاۋى ئاۋىتەى دىنگ و ئاۋازەكە بوو بىت و نەزانىت لە دىۋرۋەرى چى دىگوزمىت..

زىياد ھەول دىھات روخسارى شۆفىرەكە بىيىنىت، چونكە جامانەكەى سەرى، لەملا ولاوہ روخسارى شارەبووہو، دواى ھەولنىكى زۆر، كاتىك روخسارى دىيىنىت، سەير دىكات رىشى سەراپاي روخسارى داھوشىوہو! سەرسام دىيىت! كەسىك بەو سەرو روخسارەوہ لەباتى گوى لە قورنەن بگىرىت، چۆن گوى لە گۆرەنى دىگىرىت؟! نەك ھەر ئەومىندە، زۆر بە بەرزىش!! گۆپى سەوز ھەلدەيىت و ھەموو دىست بە پۇشتەن دىكەن.. زىياد سور دىيىت لە سەر ئەومى كە نامۇزگارى شۆفىرەكە بىكات، ھەر بۆيە شۆپىنى دىكەوېت، ھەتا بۇ كرىنى ھەندىك شتومەك لە بەردەم دوكانىك رادەمەستىت.. زىيادىش رادەمەستىت و كاتىك كاپرا دادەبەزىت، دىيىنىت جىل و بەرگەكەشى كورتە و رىشىكى درىزىشى ھەيە.. گومان دىبات چووبىت بۇ جگەرە كرىن، كەچى كاتىك لە دوكانەكە دىتە دەرەوہ، گۆفارىكى ئاپىنى بە دەستەوہ دىيىنىت!!

لەوہ زىياتر زىياد خۆى بۇ ناگىرىت و بانكى دىكات و دەلىت: براكەم.. بە يارمەتەت.. كاپرا ھىچ وەلام ناداتەوہ..

زىياد زىياتر دىنگى بەرز دىكاتەوہ و ھاوار دىكات و دەلىت: ھىي.. براكەم.. بە يارمەتەت.. گوى بگرە..

كاپرا بە بى ھىچ وەلامىك سوارى ئۆتۆمبىلەكەى دىيىت..

زىيادىش زۆر بە تورەيىيەوہ دادەبەزىت و بەرەو پرووى دىيىت و دەلىت: براكەم.. نابىستى؟! بىاوەكە زەردەخەنەيەكى بۇ دىكات و ئۆتۆمبىلەكەى نىش پىدەكات و راستەوخۇ رادىوكەى دىكەوېتە كار..

زىياد توورە دىيىت و دەلىت: براكەم ئەمە وا نابىت.. خەلىكىت بىزار كىردوہ.. بىاوەكە زىياتر زەردەخەنەى بۇ دىكات.. دىنگى گۆرانىش زۆر بەرزە.. زىياد زىياتر توورە دىيىت و سور ھەلدەكەرىت و زىياتر دىنگى بە سەردا بەرز دىكاتەوہ..

بىاوەكە كاتىك زىياد بەم شىومىيە دىيىنىت، بە ھەر دوو دىستى ئامازە بە گۆپچەكەكانى دىكات، پاشان تىانوسىكى بچوك لە گىرفانى دەرەھىنىت، كە لە يەكەم لاپەرەيدا نوسرا بوو، مەن بىاويكى كەرم و نابىستم.. بە يارمەتەت چىت دەوېت بىنوسە!!

تروسكىرىك..

پەرمەردىكار دەفەرموېت: ﴿وَكَانَ الْإِنْسَانُ عُجُولًا ۝﴾ الإسراء. واتە:

(ئىنسان ھەمىشە بەردەوام بەپەلەو ھەلەشەيە).. ئاگادار بەو پەلە

مەكە، چونكە پەلە كىردن بەرمە گۆرت دىبات..

بە پېشەكسى دەست پېشەكە..

داۋاكارى گەۋرە، پېۋىستى بەۋە ھەيە، پېش ئەۋەى داۋاگەمان دەرېرىن، بە تەۋاۋى خۇمان بۇ دەرېرىنى ئامادە بىكەين، بۇ ئەۋەى داۋاگەمان بە روۋدا نەدەنەۋەۋە پەسەند بىكرىت.. ئەمەش بە شىۋەيەكى گشتى ھەموۋ داۋايەكى زارمكى يان نوسراۋ دەگرىتەۋە..

ئەگەر وىستت نامەيەك بۇ كەسىكى دەۋلەمەند بىئىرىت، بۇ ئەۋەى پېۋىستىيەكت بۇ دابىن بىكات، ۋا گونجاۋە پېش دەرېرىنى داۋاكەت ھەندىك ستايشى بىكەيت ۋە كەسىكى بەخشنەۋە چاكەخۋاز ناۋى بەرىت، پاشان داۋاكارىيەكەتى پى رابگەيەنەيت.. بە ھەمان شىۋە ئەگەر وىستت داۋاى شتىك لە باۋكت، يان دايكت، يان ھاسەرەمكەت بىكەيت، ۋا جوانترە بە پېشەكسىيەك دەست پى بىكەيت..

كاتىك دمتەۋىت ھەندىك لە ھاۋەلانەت، بانگەيشتى ئىۋارە خوانىك بىكەيت ۋە دمتەۋىت ھاسەرەمكەت ئاگادار بىكەيتەۋە بۇ ئەۋەى خۋاردن ئامادە بىكات ۋە مالىكە رىك ۋەپىك بىكات، ۋا گونجاۋە شىۋە، لە پېش ھەموۋ شتىكدا بە راشكاۋانە پى بلىيت: بە راستى خۋاردنى دەستى تۇ زۇر خۇش ۋە لەزەتە.. ھەموۋ ھاۋەلەكانم ھەز دەكەن بانگەيشتىيان بىكەم بۇ مالىۋە، تەنھا لەبەر ئەۋەى خۋاردنى دەستت بخۇن..

باۋەر دەكەيت، لە بەناۋبانگەرىن چىشتخانەكان نانم خۋاردۋەۋە، كەچى تام ۋە چىزى خۋاردنى دەستى تۇى نەۋۋە!! دۋىنى يەكىك لە ھاۋرىكانم بىنى، ھەر بۇ گۈرىنەۋەى گىفت ۋەگۇ، پىم ۋە: سبەينى مىۋانمان بە.. ئەۋىش يەكسەر رازى بوۋ!! لەگەل ئەۋىشدا چەند ھاۋرىيەكى تىرىشم بانگ كىرد، خۇزگە خۋاردنىكت بۇ درۋست دەكرىن..

ئەم شىۋازە دەرېرىنە جوانترە باشترە، لەۋەى بىيىتەۋە بۇ مالىۋەۋە بىكەى بە ھاۋار ھاۋار ۋە بلىي: خىرا.. خىرا.. خۋاردن ئامادە بىكە، مىۋانمان دىت.. دۋا مەكەۋەۋە بە خىرايى ئامادەيان بىكە.. بە ھەمان شىۋە كاتىك دمتەۋىت داۋاى مۇلەت لە بەرىۋەبەرەمكەت بىكەيت، يان ھەۋالىك بە دايك ۋە باۋكت بىدەيت.. لە پېشدا بە پېشەكسىيەكى جوان ۋە كارىگەر لەگەلىاندا بدۋى..

خوداى پەرۋەردىگار دەھەر مۋىت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نَجَّيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِمُوا بَيْنَ يَدَيْ

بَحْرُكَ صَدَقَةٌ ... ﴿١٢﴾ المجادلة. واتە: (ئەى ئەوانەى باومر تان ھىناوہ كاتىك ويستان چپەيەك، يان قسەيەكى نەينى لەگەل پىغەمبەردا ﷺ بکەن، پىش ئەو كارە خىرىك بکەن)..

عەرب خوويان وابوو، پىش ئەوہى داواى يارمەتى، يان شتىك لە كەسىك بکەن، سەرمتا بە ھەندىك وتەى جوان دەستيان پىدەمگرد، بە ھەمان شىوہ ئەگەر بىشان ويستايە سوگايەتى بە كەسىك بکەن، يان بيان ويستايە كوشتارى بکەن، بە وتەو ھۇنراوہو وتار دەستيان پىدەمگرد.. ھەندىك قسەيان دەمگرد، كە لە شمشىر زياتر كارىگەرييان لە سەر دەروون و جەستە دروست دەمگرد..

پىغەمبەرى خودا ﷺ بە مندالى لە نرىك ناوچەى ھەوازن شىرى پىدرا بوو، زۇرىش ھەزى دەمگرد كە ئەو ھۇزە باومر بەينىن.. كاتىك ھەوالى پىگەيشت، كە ھۇزى ھەوازن خۇيان نامادە كردووە، بۇ ئەوہى كوشتارى موسلمانان بکەن، پىغەمبەرى خودا ﷺ و موسلمانان بۇيان چوون و پەرومردگار سەرگەوتنى پىبەخشىن..

ئەوہى كوژرا كوژراو زۇرىكىشان لى بە دىل گىرا.. پىغەمبەرى خودا ﷺ ئافرەتو مندالەكانيانى لە جىگەيەك دانا.. ھۇزى ھەوازنى ويستان پىاويكى قسەزانى بلىمەت بنىرن، بۇ ئەوہى ژن و مندالەكانيان ئازاد بكرىن.. بۇ ئەم مەبەستەش كەسىكى شارمزاىان ناردو لە سەرمتاي قسەكانىدا وتى: ئەى پىغەمبەرى خودا ﷺ ئىمە لە خالوانى تۆين.. ھەروەھا ئىمە لە ئەوہى ئەو ئافرەتەنەين كە شىريان پىدايت و سەرپەرشتيان كردى، ئىستاش دەبىنى ئەوہى بە سەرمان ھات، بە سەرمان ھات، داواى سۆزو بەزمىيت لىدەمكەين و تۆ باشتىن كەسى لىقەوماوان و بىتەوايانى..

پىغەمبەرى خودا ﷺ كاتىك گوڭى لەم قسانە بوو، ھەموو ژن و مندالەكانيانى ئازاد كرد.. سەير بکە چەند پىشەكەيەكى جوانى باس كردو رۆژانى مندالى ھىنايەوہ يادى پىغەمبەرى خودا ﷺ ..

بە ئامازمىك تىدەمگات..

پارووى گەورە، پىش قوتدان، پىويستى بە جوينى باش ھەيە..

گرنگ، نیه هەمیشە سەرکەوتوو بیت..

دوو ھاوړی.. که یه کیکیان زۆر کهله رەق دەبیت، به بیابانیکدا دەرۆن و له دوورموه
شتیکى رەش له سەر زەوییه که دەبینن.. رەشەباو گەردەلولی بیابانیش جار جاره له
چاویانی ون دەکات و جار جارەش دەر دمه که ویت..
یه که میان روو دهکاته کهسی دووهم و پنی دهلیت، پێشبینی دمه کهیت، نهو شته چی
بیت؟!

نهویش دهلیت: نهو ده بزنیکى رەشە..
یه که میان دهلیت: قەله رەشە..
کهله رەقه که میان دهلیت: که پیت دهلیم بزنه، واتا: بزنه..
یه که میان دهلیت: دهی باشه نزیك دهبینه و دهو دلتیا دهبین.. کاتیک نزیك دهبینه و ده،
به تهواوی دەر دمه که ویت، که قەله رەشە و بزن نیه..
یه که میان دهلیت: برا کهم.. به خودا قەله رەشە..
دووهمیان سەری راده و شینیت و دهلیت: بزنه.. بزن..
یه که میان بیدهنگ دهبیت، پاشان به تهواوی نزیك دهبینه و دهو قەله رەشە که
هەل دمه فریت..

یه که میان ھاوار دهکات و دهلیت: قەله رەشە.. قەله رەش.. نابینی نهو متا هەل فری؟!
دووهمیان دهلیت: بشفریت هەر بزنه!!
بۆچی نهو چیرۆکه م باس کرد؟ بۆ نهو باس کرد، له نهنجامی نهو هەموو لاپهرا نهی
که له م کتیبه دا نوسیوومه و باسم کردوو، گەشتووومه ته نهو باومرەى که هەندیک
کەس، نهگەر به جوانترین هەل سوکه وت و هونەری مامه له گردنیش، مامه لهی له گەل
بکهیت، کاریگەری له سەر دروست ناگەن و سودی لی نابینن..

نهگەر به یه کیک لهو که سانه بلیت: ماشاءالله.. جل و بهرگه کانت چهنده جوانن!!
دهلیی تازه زاوایت!!

بە بېرواي خۆت ۋا دىزانىت، بە روخسارىكى خەندە ئامىزمۇ سوپاست دىمكات ۋ خوشحالى خۆيت بۇ دىردىمىرېت، بەلام بە داخەۋە، نەك ھەر ۋاي نەكرد، بەلكو بە سوكىەۋە سىرت دىمكات ۋ دىلىت؛ باشە.. باشە.. دىتەۋىت بەم قسانە پىمزاى خۆت سوك بىكەيت؟

كاتىك پروبەروۋى ئەم كەسانە دىمىتەۋە، بزانە كە نەمانە نوپنەراپەتى كۆمەلگە ناكەن ۋ ژمارەيان كەمە..

بەلى.. سوپىند بە خودا.. خۆم پىساۋ ياساۋ بىنەماكانى ئەم پەرتوۋكەم تاقى كىدوۋەتەۋەۋ بىنىم كارىگەرى گەۋرەۋ بەھىزى لە سەر خەلكى ھەبوۋە.. لە سەر گەۋرەۋ بچوك..

لە سەر كەسانى زىرەك ۋ ئاساپى..

لە سەر كەسانى خاۋەن پلەۋ پاىە..

لە سەر قوتابى زانكو، كارىگەرى ھەبوۋە..

لەگەل مىندالەكانمدا بەكارم ھىناۋ تاقىم كىردەۋە، شتى سەرسورھىنەرم ھەست پىكرد..

بەلكو لەگەل زۆرىك لە كەسانى جىاۋازدا جىبەجىم كىرد، شوپنەۋارو كارىگەرىيەكەيم بىنى.. مىنىش تەنھا ئامۇزگارى كارىكم بۇ تۆى ئازىزو بەرپىز..

بىر كورتى..

ئايا بە راستى مەبەستت ئومىيە گۆرانكارى بىكەيت..؟

پالەوان بەو ھەر لە ئیستاو دەست پېیکە..

بیرم دېت خولیکم لە سەر شارمزاپیەکانی مامەلە کردن لەگەڵ خەلکید، پېشکەش کرد.. عبدالعزیزیش یەکیک بوو لە ئامادەبووان.. تیبینی ئەووم کرد، وردو درشتی شتەکان دمنوسیئەو..

رۆژان تیبەرین و خولەکە گۆتایی ھاتو ھەموو لیک جیاووینەو.. لە دواى مانگیك جاریکی تر ھەمان خول و بابەت و وانەم پېشکەش کردەو، کاتیک سەیری ئامادەبووانم کرد، بینیم دووبارە عبدالعزیز لە ریزی پېشەو دانیشتوو!!
سەرسام بووم!! بۆچی دووبارە ئامادە، لە کاتیکدا دزمانیت خولەکە، ھەمان خولی پېشوو!!

کاتیک بانگی ھەرموو، قوتابیەکان بلۆمیان لیکرد، دەستی عبدالعزیزم گرتو شان بە شانی رۆیشتمو لیم پرسى: عبدالعزیز ئەو بۆ دووبارە ئامادەى خولەکە بوویت، خۆ تۆ دزمانیت ھەمان خولی پېشوو، دوباردی دیکەمەو ئەو نوسراوانەى کە لە بەردەستتدان، ھەر ئەوانەى پېشوو، ئەو بڕوانامەى کە بە دەستیشی دینی، ھەمان بڕوانامەى پېشوو!! کەواتە چ سودیک دەبینی!!

نەویش پیى وتم: راست دیکەیت، بەلام بڕوا بکە ھاورپیکانم پیم دەلین: بە راستی عبدالعزیز ماوەى مانگیکە ھەلسوکەوتت لەگەلماندا، بە تەواوی گۆرانکاری بە سەردا ھاتوو!! بیرم کردەو، من لە ماوەى ئەم مانگەدا ئەو شتانە جیبەجی دەکەم، کە لە خولی پېشوودا فێریان ببووم، ھەر بۆیە ھاتم بۆ ئەو بەشداری خولیکی تریش بکەم و دنیابم لەو ھونەر و شارمزاپیانەى کە فێریان ببووم..

کەواتە..

ئەگەر سوریت لە سەر ئەنجامدانى گۆرانکاری،
پالەوان بەو ھەر لە ئیستاو دەست پېیکە..

ناوەڕۆك

- پیشەکی..... (۵)
- نەوانە سودمەند نابن..... (۷)
- چی فیڕدەبین..... ۱۹ (۱۰)
- بۆچی بەدوای شارمەزاییەکاندا دەگەڕێن..... ۱۹ (۱۲)
- بەرە بە تواناکانت بەد..... (۱۶)
- غەم لە رابردوو مەخۆو مەگری بۆ شیرو دۆی پزراو..... (۱۹)
- کەسیکی ناوازمبە..... (۲۲)
- کێت زۆر خوش دەوێت..... ۱۹ (۲۵)
- چێژ لە بەهرمو تواناکانت وەربگرە..... (۲۲)
- لەگەڵ ھەژاراندا..... (۲۵)
- ئافەرەتان..... (۲۷)
- تەمەنی مندالی..... (۴۳)
- لەگەڵ ژێردەستەو کارگوزاراندا..... (۴۸)
- لەگەڵ بیباوەران و دوزمناندا..... (۵۱)
- لەگەڵ نازەلان و بی زماناندا..... (۵۹)
- ۱۰۰ رێگە بۆ بەدەست ھێنانی دڵ و دەروونی خەلکی..... (۶۲)
- نیەتت تەنھا بۆ خودای پەرورەدگار بێت..... (۶۶)
- وتەو ھەلسوگەوتی گونجاو بەکاربھێنە..... ۱۱ (۷۲)
- وتەو گونجاو ھەلبژێرە..... (۸۴)
- لە یەکەم بە یەگەر گەشتندا، نەرم و نیاں بە..... (۹۱)
- خەلکی ھاوشیوەی کانزاگانی زەوین..... (۹۷)

- تالە موومكەي معاويه ﷺ.....!! (۱۰۹).....
- كليلى دلەكان..... (۱۱۴).....
- رەچاوكردنى ھەست و سۆزمكان..... (۱۱۷).....
- بايەخ و گرنگيان پيبدە..... (۱۲۲).....
- با ھەست بىكەن، خىرو خوشى ئەوانت دەويّت..... (۱۳۴).....
- ناومكان لەبەر بىكە..... (۱۳۸).....
- موژدەدمرو رووخوش بە..... (۱۴۰).....
- ئاگاداربە؛ تەنھا ئامارە بە شتە جوانەكان بىكە..... (۱۴۶).....
- واز لەكارىك بەيئە، كە پەيوەندى بە تۆۋە نەبيّت..... (۱۴۸).....
- چۆن ھەلسوكەوت لەگەل ئەو كەسانەدا دىكەيت.....!؟ (۱۵۱).....
- رەخنەگر مەبە.....!! (۱۵۳).....
- لە ھەموو شتىكدا رۆلى مامۇستا مەيىنە.....!! (۱۵۷).....
- دارەكە لە ناومراستەو بەگرو ھاوسەنگىش رابگرە.....!! (۱۶۲).....
- ھەلەكان بە ئاسانى چارمەسەر بىكە..... (۱۶۷).....
- راو بۆچوونىكى تر..... (۱۷۱).....
- وئلامى خراپە بە چاكە بدمرومە..... (۱۸۰).....
- رازى بىكە، بەۋەى كە ھەلەيە، بۆ ئەۋەى ئامۇزگار يەكانت و مەبگريّت..... (۱۸۶).....
- سەرزمنشتم مەكە.....!! كارەكە كۆتايى ھات.....!! (۱۹۰).....
- پيئش ئامۇزگارى، دۇنيابە لە بوونى ھەلە..... (۱۹۸).....
- بە نەرمى لىم بىدە.....!! (۲۰۲).....
- لە كيشەو گرىفتەكان، را بىكە.....!! (۲۰۵).....
- دان بە ھەلەكانتدا بىنى و خو بە گەورمزان مەبە..... (۲۱۱).....
- كليلى ھەلەكان..... (۲۱۶).....
- يەك يەك ئامۇزگار يىيان بىكە..... (۲۲۳).....

- نازاردانى دۆل و دمروون...!!.....(۲۲۶)
- ھەندىك كېشەو گىرەت، چارمەريان نىيە.....(۲۳۰)
- بە ھۆى غەم و خەفەتەو، خۆت لە ناو مەبە.....(۲۳۲)
- بە بەشى خودا رازى بە.....(۲۳۵)
- ومكو چياكان خۆراگر بە.....(۲۴۰)
- نەفرىنى لىمەكە.. با شەرابىشى خواردېتەو.....!!.....(۲۴۲)
- ئەگەر بەو شىومىيە نەبوون كە دمتەوېت، تۆ بەو شىومىيە بە كە دميانەوېت.....!!.....(۲۴۴)
- جياوازيشمان ھەبېت، ھەر براين.....(۲۴۶)
- نەرم و نيانى مايەى جوانىيە.....(۲۵۰)
- با زمانت شىرىن و بارا و بېت.....(۲۵۷)
- نيوانى زىندوو، لەگەل مردوو.....(۲۶۳)
- ئامۇژگارپىيەكانت باكورت و پوخت بن.....(۲۷۱)
- گوى بە قەسى خەلكى مەدە.....(۲۷۴)
- ھەمىشە زەردەخەنەت لە سەر لىو بېت.....(۲۷۶)
- ھىلە سورمگان.....(۲۷۸)
- پاراستنى نەينى.....(۲۸۱)
- جىبەجى كەرنى پىداوېستىيەكان.....(۲۸۶)
- پەيمانىك مەدە، كە بۆت جىبەجى نەكرىت.....!!.....(۲۸۹)
- خۆ بە كەم زانين.....(۲۹۳)
- خودا پەرسى نەينى و شاراو.....(۲۹۵)
- كى لە پشيلەكەيدا.....!؟.....(۳۰۲)
- لە چالەكە دمريان بھينەو رزگاريان بە.....!!.....(۳۰۵)
- گىرنگيدان بە پووكەش.....(۳۰۷)
- راستگوىي.....(۳۱۰)

- (۲۱۲)..... نازايەتى
- (۲۱۴)..... خۇراڭرى لە سەر بىرو باومرەكان
- (۲۱۷)..... فرىودەرەكان
- (۲۲۰)..... لىبوردن و لىخۇشبوون لە خەلكى
- (۲۲۶)..... بەخشندەيى
- (۲۳۲)..... ئازار نەدانى خەلكى
- (۲۳۵)..... نا بۇ دوژمنايەتى
- (۲۳۶)..... زمان!!
- (۲۴۲)..... سنورىك بۇ زمانت دابنى
- (۲۴۵)..... كىلى دىروازەكان
- (۲۵۰)..... پاشەكەوت و سەرمايمەي سۆزدارى
- (۲۵۳)..... وتەي كارىگەر
- (۲۵۸)..... نزاو پارانەو
- (۲۶۷)..... نەگەر كارەكەيت بۇ جىبەجى ناكىت، با قسەت خۇش بىت!!
- (۲۷۳)..... دوورىنەو و پىنەكردن!!
- (۲۷۶)..... بە ھەر دوو چاو پروانە
- (۲۷۸)..... ھونەرى گوڭگرتن
- (۲۸۲)..... ھونەرى گىتوگۇ
- (۲۸۶)..... رىگە لە بەرھەلىستكاران بگرە
- (۲۸۹)..... چاومروان بەو بەرھەلىستى مەكە
- (۲۹۲)..... بە پىشەكى دەست پىيكە
- (۲۹۴)..... گرنگ نىە ھەمىشە سەرکەوتوو بىت
- (۲۹۶)..... پالەوان بەو ھەر لە ئىستاو دەست پىيكە
- (۲۹۷)..... ناوەرۆك

بەختە وەر بۆرى..

• زيان كۆمەللىك خوتەرو شارىزايىمە.. گەلانىك ئەو خوتەرو شارىزايىمە يان بەيرىدو كردو سەركە وتوو بوون..

• بەكەم بېشەواو سەركردى سەركە وتوانىش، محەمەد بوو.. ھەموو زىانى ئەو بېشەوايە، پرە لە گەوھەرو مروارىو ئەزمونى بەپىز، ھەر بۇيە لە دوو تونى نەم دېرانەدا، ودكو ملوانكەيەك بۆم ھۇنىويتەود.. لە تاكامىشدا بەرتوكى **بەختە وەر بۆرى** لى پىنكەت..

• **بەختە وەر بۆرى**.. لە دايكبووى مانگىك، يان سالىك نى، بەلكو بەرى رىنجى بىست دانە سالىمەو بە خولنم نوسىومەتەودو گيانمى تىكە ئەو ياددورىيەكائەم تىدا تواندۇتەود..

• **بەختە وەر بۆرى**.. جەندان ھەلۋىستى ناواردى بەكەم مامۇستاو نارامى دىو سۇماي دېدەمان، محەمەد نى لەخۇگرتوود.. ھەلسوكەوتو تواناو زىنگى ئەو بېشەوايەم، لە گەل خەلكىدا، خستۆتە روو..

• **بەختە وەر بۆرى**.. ياددورىيەكائى ئايىت بە خۇمى تىدا ناويزانە.. ئەزمونى راستەقىنەو جەند ھەلۋىستىكى زىانمى تىدانە، بۆ بەكەمىن جازە دىيان دركىنمەو دىيان خەمە روو، سا بەلكو خودايە سوودى لى بېيىنرەت..

• **بەختە وەر بۆرى**.. دەستەوشەيەكە، ھەلۋولاوى دىو دىروونمەو قامەرزۆى نەودىم، لە دىو دىروونى ئۆى نازىزىشدا ھەوار ھەلۋىدات.. كەواتە دىت بۆى بىزۆيتو بەزدىت پىيدا بىتەود، ئەبەر نەودى لەلام شىرىن تىرىن بەترخترىنى بەرتوكەكائەم..

• لە پەروەردگارىش دىخوازە ماىەى سوودمەندى بىتو تەنھاش لە بەر خاترى خۇى بىت.. پاداشتى ھەموو ئەو كەسانەش پىداتەود، كە لە پىلاوكرىدەودى نەم بەرتوكەدا بەشدارى دىكەن..

• محمد عبدالرحمن المرقبي

Armed@qawab.com

نارىت

